

Bodleian Libraries

UNIVERSITY OF OXFORD

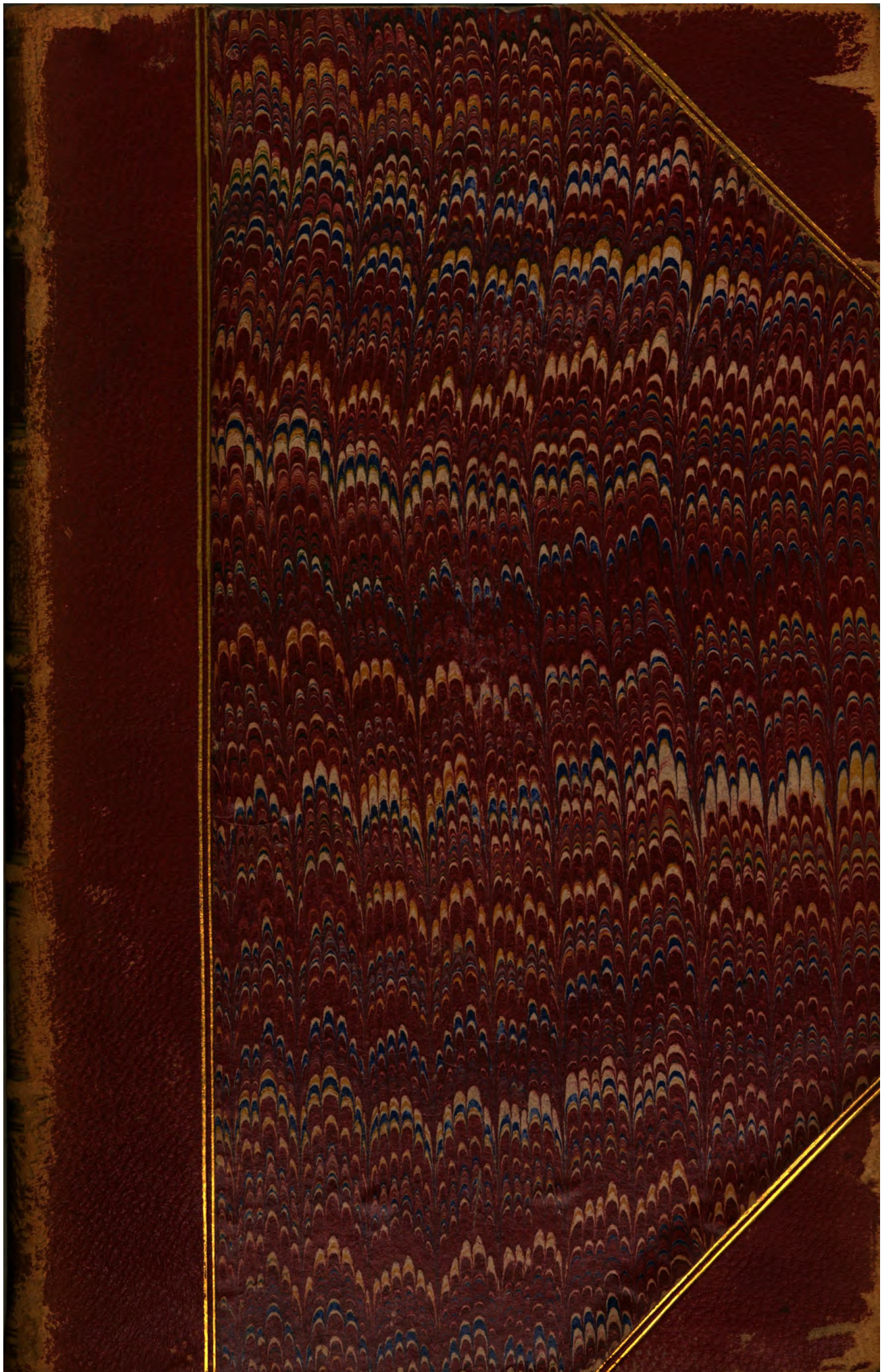
This book is part of the collection held by the Bodleian Libraries and scanned by Google, Inc. for the Google Books Library Project.

For more information see:

<http://www.bodleian.ox.ac.uk/dbooks>

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 2.0 UK: England & Wales (CC BY-NC-SA 2.0) licence.

57. c. 19.
200 f 8
233

PA2104.R2.A1.1874/8
743020

3026876571

ΑΠΑΝΤΑ
ΤΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΡΙΖΟΥ

ΤΟΥ

ΡΑΓΚΑΒΗ

ΤΟΜΟΣ Η΄

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΥΠΟΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ

επί της διασταυρώσεως τῶν ὁδῶν Αἰόλου καὶ Ἀκαδημίας

1876

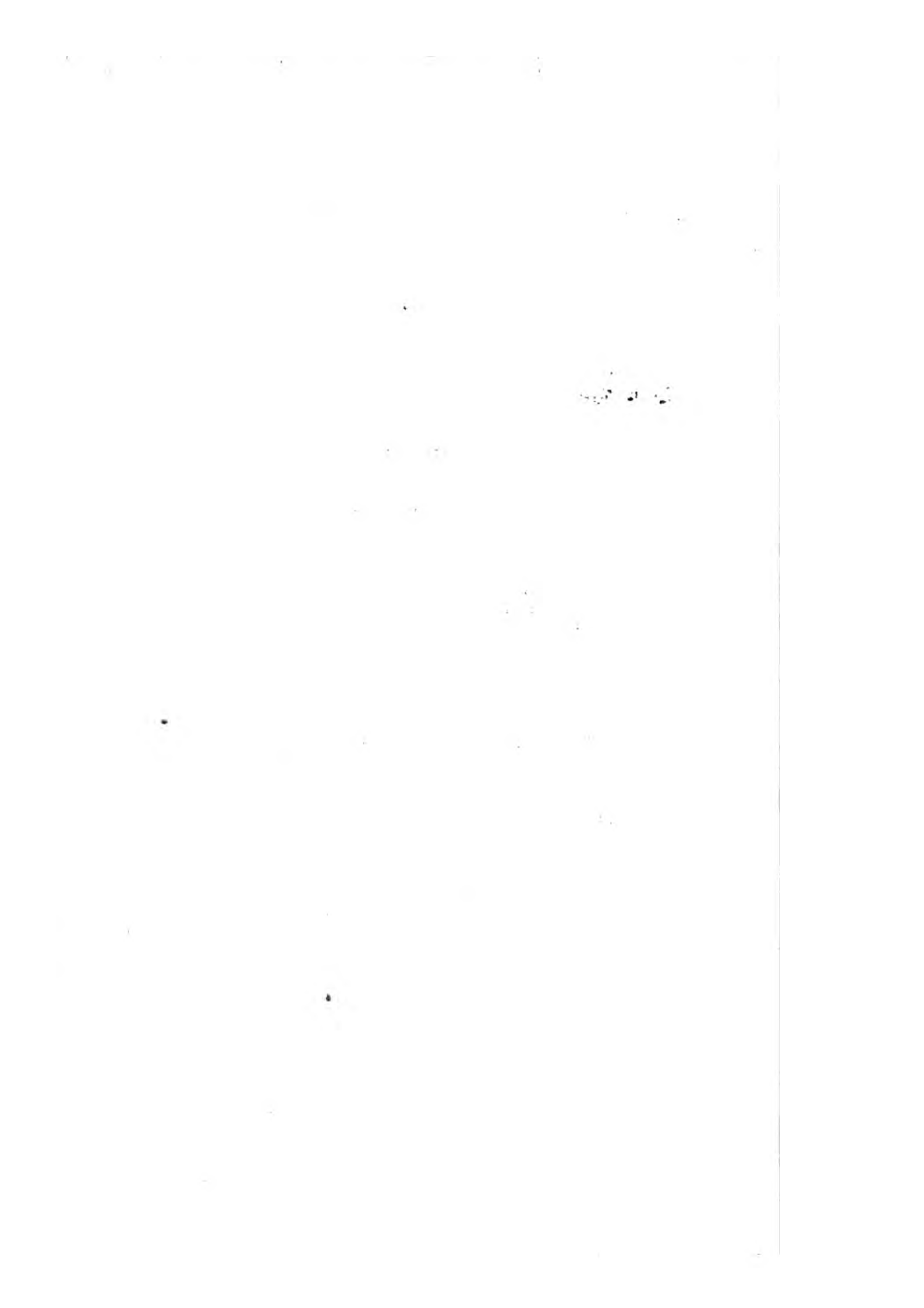
ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΡΙΖΟΥ

ΤΟΥ

ΡΑΓΚΑΒΗ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

Ο ΑΥΘΕΝΤΗΣ ΤΟΥ ΜΩΡΕΩΣ

Α'

Ἐν ὥραία ἡμέρα τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦ ἔτους 1209, ἡ Λακεδαίμων ἐνεδύθη τὴν ἐορτάσιμόν της στολὴν. Ὁ λαὸς ἀπὸ βαθέος ὄρθρου συνέρρει περὶ εὐρύχωρον κυκλικὸν οἰκοδόμημα, οὗ ἐρείπια, βυζαντινὸν ἐλέγχοντα τὸν ρυθμὸν, φαίνονται μέχρι τοῦδε εἰσέτι. Ὅστις δ' ἔβλεπε τὴν μεγάλην ἐκείνην κίνησιν, τὴν σπουδὴν καὶ τὸν παραγκωνισμόν, ἤθελεν ἐκλάβει ὅτι ἡ Σπάρτη ἐτέλει καὶ πάλιν τὰ ἀρχαῖά της Κάρνεια, ἢ ὅτι, ἀναλαβοῦσα τοῦ Λυκούργου τὴν πολιτείαν, συνεχρότει ἐκκλησίαν τοῦ δήμου.

— Τύφλα! ἔκραξεν εἰς τῶν συνδραμόντων, ἀπωθῶνβιαίως ἀγροῖκον ποιμένα, ἀρνακίδας περιβεβλημένον, ὅστις, ἐν ᾧ ἐσπούδαζε νὰ κερδήσῃ ἐν βῆμα πρὸς τὰ ἐμπρὸς, τῷ εἶχε πατήσῃ τὸν πόδα.

— Τόπον! εἶπεν ὁ ποιμὴν χειρονομῶν. Θέλω νὰ ἔμβω.

— Ἄν θέλῃς νὰ ἔμβῃς, πάτει εἰς τοὺς πόδας σου, καὶ ἔχι εἰς τοὺς πόδας τῶν ἄλλων.

— Πατῶ ὅπου εὐρίσκω, ἀπεκρίθη ὁ ποιμὴν, ἐπιδείξας δῶν ἡρακλείους γρόνθους, ἱκανοὺς καὶ εἰς τὸν θρασύτερον νὰ

ἐπιβάλωσι σέβας. Ἦλθ' ἀπὸ μακρὰν νὰ ἰδῶ τὴν τσοῦστραν.¹

— Ἄν ἦλθες ἀπὸ μακρὰν, ἐπέμεινε φιλονείκως ὁ πατηθεὶς, ἤμπορεῖς νὰ ἐπιστρέψῃς μακρύτερα.

— Μὴ τόσῃν βίαν διὰ τὴν τσοῦστραν, εἶπε νέος Ἀργεῖος, ἰστάμενος πλησίον του. Ἄν δὲν ἔλθῃ ὁ Βαύλλης, δὲν ἀρχίζ' ἡ ἵππομαχία.

— Ἄ! δὲν ἦλθεν ἀκόμη ὁ Μισσέρ Τζεφρές;² εἶπεν ὁ ποιμὴν.

— Βεβαίως δὲν ἦλθεν, ἀπήντησεν ὁ Ἀργεῖος. Ἐκεῖνον περιμένω νὰ ἰδῶ, καὶ θ' ἀναχωρήσω.

— Ναί, ἐκεῖνον! Εἶπέ, ψυχαδελφε, τὴν ἀλήθειαν, εἶπεν ὁ πατηθεὶς Λακεδαιμόνιος, γελῶν τὴν ὠραίαν Ἄνναν περιμένεις νὰ ἰδῆς, ὄχι τὸν Βαύλλην Μισσέρ Τζεφρὲν τὸν Βιλλαρδουῖνον. Ἀπὸ προχθὲς, ὅπου τὴν εἶδες, δὲν εἶσαι εἰς τὰ σύγκαλά σου.

— Δὲν τὸ ἀρνοῦμαι, εἶπεν ὁ Ἀργεῖος· εἶναι θαῦμα κάλλουνης· εἶναι ὠραιότερα ἀπὸ τὸ ἄστρον τῆς αὐγῆς, τρυφερότερα ἀφ' ὅλα τὰ ῥόδα τῶν κήπων τοῦ Ἄργους. Δὲν ἀξίζει, εἶπέ με, ν' ἀναβάλω μίαν ὥραν τὴν ἐπιστροφήν μου, ὡς νὰ τὴν ἰδῶ;

— Ποία εἶναι ἡ ὠραία Ἄννα; ἠρώτησεν ὁ ποιμὴν τὸν Ἀργεῖον.

— Πῶς! ἀφ' οὗ εἶσαι Βλαχοποιμὴν, ἀπεκρίθη αὐτὸς, εἶναι λοιπὸν συντοπίτις σου. Εἶναι ἡ κόρη τοῦ δεσπότη τῆς Ἑλλάδος.

¹) Τσοῦστραν ἔλεγον οἱ Γραικοῦ ῥωμαῖοι τὴν διὰ λόγχης πανηγυρικὴν γυμνασίαν, ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ giostra (joute).

²) Μισσέρ Τζεφρές, οὕτω; ὠνομάζετο τότε δημῶδες, κατὰ τὰ Χρονικά τῆς Πελοποννήσου.

— Τοῦ δεσπότη μας Θεοδώρου!¹ καὶ ἐδῶ τί ζητεῖ;

— Εἶν' ἐδῶ μὲ τὸν πάππον της.

— Ἄ! μὲ τὸν γέροντα Πετραλείφαν!²

— Τὸν γνωρίζεις λοιπόν;

— Πῶς νὰ μὴ τὸν γνωρίζω; Εἶμαι Βλάχος ἀπὸ τὰ μέρη των, καὶ πολλάκις εἰς τὴν Ἄρταν εἶδα καὶ τὸν δεσπότην καὶ τὸν πενθερόν του. Καὶ θὰ ἔλθῃ σήμερον ὁ γέρων Πετραλείφας μὲ τὸν Μισσέρ Τζεφρέν;

— Ἐννοεῖται ὅτι θὰ ἔλθῃ, εἶπεν ὁ Ἀργεῖος. Δὲν εἶναι ἀλήθεια, συμπέθερε;

— Ἀναμφιβόλως, εἶπεν ὁ Λακεδαιμόνιος· ὁ Γοδοφρεΐδος Βιλλαρδουίνος εἶναι φιλοφρονέστατος καὶ περιποιητικώτατος πρὸς τὸν ἄρχοντα τῆς Βλαχίας. Τὸν ἵππικὸν ἀγῶνα δι' αὐτὸν δίδει ὁ τοποτηρητῆς, καὶ τὸν χρυσοῦν στέφανον ἢ Ἄννα θὰ δώσῃ εἰς τὸν νικητὴν.

— Ἡ Ἄννα! εἶπεν ὁ εὐαίσθητος Ἀργεῖος. Ἄ! λοιπὸν πρέπει νὰ μείνω νὰ τὸ ἰδῶ. Εὐτυχῆς ὅστις θὰ τὸν λάβῃ ἀπὸ τῆς χειρὸς της.

— Πολὺ εὐτυχέστερος (ἢ δὲν νομίζεις, σταυραδελφέ;) ὅστις θὰ λάβῃ αὐτὴν τὴν χεῖρα, εἶπε γελῶν ὁ Λακεδαιμόνιος.

— Καὶ πῶς ἦλθεν ἐδῶ ὁ πενθερὸς τοῦ δεσπότη μας; ἠρώτησεν ὁ ποιμὴν. Τί ζητεῖ εἰς τὸν ξένον τόπον;

— Ξένον τόπον λέγει! ἀνέκραξεν εἰς τῶν παρεστώτων

¹) Θεόδωρος Ἄγγελος Κομνηνός, υἱὸς τοῦ Σεβαστοκράτος Ἰωάννου Ἀγγέλου Κομνηνοῦ, ἐκ μάμμης δὲ, τῆς Θεοδώρας Κομνηνῆς, δυσέγγονος τοῦ Αὐτοκράτορος Ἀλεξίου Α' τοῦ Κομνηνοῦ. ("Ἰδ. Γ. Ἀκροπολίτην, Παχυμέρην, Δουκάγγιον, Fam. Byz. σ. 207.)

²) Πετραλείφας. Νικήτ. Χωνιάτ. (ἔκδ. Παρ. σελ. 56). Γ. Ἀκροπολίτ. (Χρον. κ. 21. ἔκδ. Παρισ. σ. 21.)

ἐκ Καλαμάτας. Καὶ τίνος ἄλλου εἶναι περισσότερον ὁ τόπος οὗτος παρ' ἐδικός του;

— Τῷ ὄντι! εἶπεν ὁ ποιμὴν. Καὶ πῶς τοῦτο;

— Πῶς; ἰδοὺ πῶς, ἀπεκρίθη ὁ Μεσσήνιος. Ὅταν ἦτον εὐνοούμενος αὐλικὸς τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξίου,¹ ὁ καλὸς σου Πετραλείφας ἐμυρίσθη μακρόθεν, ὅτι δὲν εὐωδιάζουν τὰ πράγματα τῆς αὐτοκρατορίας, ὅτι ἐξογκοῦται ἡ τρικυμία, καὶ φρονίμως ἐξηργύρωσεν ἐν καιρῷ εἰς στρογγύλα ὑπέρπυρα² τὴν εὐνοίαν τοῦ κυρίου του, καὶ τὰ ὑπέρπυρα, διότι πολλάκις τὰ παρασύρει καὶ αὐτὰ τὸ κῦμα τῶν στάσεων, τὰ μετέβαλεν εἰς γῆν τοῦ Μωρέως. Οὕτως οἱ εὐφορώτεροι ἀγροὶ τῆς Καλαμάτας καὶ τῆς Μάνης, ὅ,τι μέρος δὲν κατέχουσιν οἱ Σλάβοι ἢ οἱ Βλάχοι, εἶν' ἐδικόν του. Διὰ τοῦτο εἶναι εἰς τὸν Μωρέαν.

— Ἴσως καὶ δι' ἄλλην ἀκόμη αἰτίαν, εἶπε νεῦων μυστηριωδῶς ὁ Λακεδαιμόνιος.

— Διὰ ποίαν ἄρά γε; ἠρώτησεν ὁ Καλαματιανός.

— Λέγουν, ἀπήντησεν ὁ Λακεδαιμόνιος, ὅτι θὰ νυμφεύσῃ τὴν ἐγγονὴν του μετὰ τοῦ Γοδοφρείδου Βιλλαρδουίνου, τοῦ υἱοῦ τοῦ τοποτηρητοῦ.

— Μετὰ τοῦ Γοδοφρείδου, τοῦ υἱοῦ τοῦ Βαύλλου σας Γοδοφρείδου; Ἄν τὸ λέγουν, ἀπατώνται, εἶπε Στερεολλαδίτης ἐκ τῶν παρόντων. Ἡ Ἄννα θὰ νυμφευθῇ τὸν ἀνεψιὸν τοῦ Ὄθωνος.

— Ποῖος εἶναι ὁ Ὄθων; ἠρώτησεν ὁ Ἀργεῖος.

— Ὁ Ὄθων Δελαρόσης, τῶν Ἀθηνῶν ὁ Μέγας Κύρ.

¹) Ἀλέξιος ὁ Γ' Ἄγγελος Κομνηνός, ὁ ἐκθρονίσας, τυφλώσας καὶ διαδεχθεὶς τὸν ἀδελφόν του Ἰσαάκ ἐν ἔτει 1195.

²) Ὑπέρπυρα, τὰ φλωρία τῆς Βυζαντινῆς ἐποχῆς.

Διὰ τὸν Αὐθέντην τῆς Ἑλλάδος δὲν εἶναι μικρὸν συμφέρον νὰ ἐνωθῆ μετὰ τοῦ Αὐθέντου τῶν Ἀθηναίων.

— Εἶναι μεγαλῆτερον ὁμως, ὑπέλαβεν ὁ Λακεδαιμόνιος, νὰ ἐνωθῆ μετὰ τοῦ Αὐθέντου τῆς Πελοποννήσου, ὅστις εἶναι λίζιος¹ κυριάρχης τοῦ Δελαρόσου.

— Ναί, ἀπεκρίθη ὁ Στερεολλαδίτης, ἀν ἦτον Αὐθέντης ὁ Βιλλαρδουίνος. Εἶναι ὁμως τοποτηρητῆς, Βαύλλης, καθὼς λέγετε σεῖς, τοῦ Καμπανίτου.

— Βαύλλης ἢ Αὐθέντης! εἶπεν ὁ Λακεδαιμόνιος. Ἦθελον νὰ ἰδῶ τὸν Αὐθέντην, ὅστις εἶναι ἀνώτερός του! Διεδέχθη καὶ κατὰ τὴν δύναμιν τὸν θεῖόν του, τὸν παλαιότερον Γοδοφρεῖδον.

— Ἄ! τῆς Ῥωμανίας λέγεις τὸν προστάτορα; Φρόνιμος καὶ ἀνδρεῖος ἰππότης ἦτον ἐκεῖνος! εἶπεν ὁ Ἀργεῖος.

— Οἱ αὐτοκράτορες καὶ οἱ δῦω, ὁ Βαλδουίνος πρῶτον καὶ ὁ Ἐρρίκος ἔπειτα, τὸν εἶχον εἰς μεγίστην ὑπόληψιν, ἐπρόσθεσε τῆς Σπάρτης ὁ κάτοικος. Πρὸς χάριν του ἐπρόσφερον εἰς τὸν ἀνεψιόν του, τὸν Βαύλλη μαρ, ὁ Ἐρρίκος νὰ ἐκλέξῃ ὁποῖαν ἐπαρχίαν θέλῃ.

— Καὶ ἐζήτησε τὸν Μωρέαν, εἶπεν ὁ ποιμῆν.

— Καὶ δὲν ἐζήτησε τίποτε, ἀπεκρίθη ὁ Καλαματιανός. Ἀπεκρίθη ὅτι τὸ ξίφος του θὰ ἐκλέξῃ, καὶ ἔγινεν ἄνθρωπος λίζιος τοῦ Καμπανίτου.

— Δηλαδῆ, ὑπέλαβεν ὁ Λακεδαιμόνιος, ἀναγνωρίσας τὸν φίλον του Σαμπλίτην τὸν ἐκ Καμπανίας ὡς κυριάρχην του, συνέπραξε μετ' αὐτοῦ, καὶ τὰ ξίφη των, ἠνωμένα, τοῖς ἔδωκαν ὅλην τὴν Πελοπόννησον.

¹) Λίζιον. Οὕτως ὀνομάζουσιν οἱ Βυζαντινοὶ συγγραφεῖς τὸν ἑπὶ τῶν Γάλλων λεγόμενον Lige, συνώνυμον τοῦ Vassal, καὶ τὸν ἐξηγοῦσι, «δοῦλος ἐθελοδούλος».

— "Όχι δά ὄλην, εἶπεν ὁ Ἄργεῖος κομψευόμενος· ἐξαίρεσον, παρακαλῶ, τὸ Ἄργος, τὸ Ναύπλιον, τὴν Κόρινθον καὶ τὴν Μονεμβασίαν.

— Τὰς ἐξαιρῶ διὰ σήμερον, ἀπεκρίθη πονηρῶς ὁ Λακεδαιμόνιος. Νὰ ἰδῶμεν καὶ αὔριον.

— Βλέπετε τόσα ἔτη τώρα, ἀπήντησε θριαμβεύων ὁ Ἄργεῖος. Ἐχομεν τείχη στερεά. Ὁ ἴδιος αὐτοκράτωρ τὰ προσέβαλε χωρὶς νὰ τὰ κλονίσῃ. Καὶ πρὸς τούτοις τὰ τείχη μας περιέχουν τὸν Λέοντα Σγουρόν.

— Αἱ γεῖτον! εἶπεν ὁ Σπαρτιάτης, τείχη ἀσβεστόκτιστα εἶχομεν καὶ ἡμεῖς, καὶ περιεῖχον τὸν Λέοντα Χαμάρετον καὶ αὐτά. Ἄν ἐπολεμήσαμεν πέντε ἡμέρας (καὶ πῶς ἐπολεμήσαμεν, τὸ ἤξεύρετε) εἰς τί μᾶς ὠφέλησεν; Ὅταν κατεπόντισαν οἱ Φράγχοι τὸν τόπον, σεῖς ἐλπίζετε μόνοι νὰ ἐπιπλεύσητε;

— Ἐλπίζομεν κἄν, ἀπήντησε μετὰ τινος καυχήσεως ὁ Ἄργεῖος· καὶ ἡ ἐλπίς εἶναι τὸ ἥμισυ τῆς ἐπιτυχίας.

— Ὅ,τι ὅμως ἐκυρίευσεν ὁ Βιλλαρδουίνος, ἀνήκει εἰς τὸν λίζιον Αὐθέντην του, ἢ ὄχι; ἠρώτησεν ὁ ποιμὴν δειλῶς.

— Ὁ Σαμπλίτης δι' ἡμᾶς ὀλίγον φροντίζει, εἶπεν ὁ Καλαματιανός. Ἐκεῖνος ἔχει Αὐθεντείαν εἰς τὴν Φραγκίαν, καὶ λέγουν ὅτι δὲν θὰ ἐπιστρέψῃ ποτέ.

— Ναί· ὅμως ἢμπορεῖ νὰ στείλῃ εἰς τὸν τόπον του ἄλλον, παρετήρησεν ὁ Ἄργεῖος.

— Αἶ! ἢμπορεῖ! ὑπέλαβεν ὁ Καλαματιανός. Νὰ ἰδῶμεν ἔμωσ τί λέγομεν καὶ ἡμεῖς. Ὁ Βιλλαρδουίνος εἶναι καλὸς Αὐθέντης. Πρόβατα δὲν εἴμεθα νὰ μᾶς μοιράζωνται καὶ νὰ μᾶς πωλῶσι.

— Ἄφες αὐτά, συμπέθερε, εἶπεν ὁ Λακεδαιμόνιος. Δὲν

εἶναι καλαὶ ὁμιλίαι. Ὁ Σαμπλίτης εἶναι Αὐθέντης μας· θὰ κάμῃ ὅπως ὁ Θεὸς τὸν φωτίσῃ. Ἄς προχωρήσωμεν τώρα· ἐγένεν ὀλίγος τόπος. Κύριε Βλάχε, ὀρίσατε.

— Ἡ συνοδία τοῦ Βαύλλου ἀπ' ἐδῶ θὰ διέλθῃ; ἠρώτησεν ὁ Βλαχοποιμὴν.

— Ἀπ' ἐδῶ, ἐννοεῖται, εἶπεν ὁ Μεσσήνιος. Ἄς προχωρῶμεν. Περιπάτει ἐμπρός.

— Προχωρήσατε, ἂν θέλητε, εἶπεν ὁ ποιμὴν. Ἐγὼ θὰ μείνω.

Καὶ σταυρώσας τὰς χεῖρας, τοὺς πόδας δὲ εἰς τὴν γῆν στηρίξας, ἀφῆκε τοὺς ἄλλους νὰ παρέλθωσιν ἐμπρός του, καὶ ἐστηλώθη ὡς βράχος, ἐφ' οὗ ἐθραύετο τὸ ρεῦμα τοῦ προβαίνοντος ὄχλου.

Β'

Συγχρόνως δὲ μεγάλη ἐπεκράτει κίνησις καὶ εἰς τοῦ Βαύλλου τοὺς οἴκους. Ἴππῶται σιδηροφοροῦντες ἀνέβαινον καὶ κατέβαινον, ὅπλων κλαγγὴ ἀντήχει ἐν ταῖς αἰθούσαις, οἱ ἵπποι, ὡς εἰς μάχην ἐσταλμένοι, ἐχρεμέτιζον, περιηγόμενοι εἰς τὴν αὐλὴν ὑπὸ τῶν ἵπποκόμων, πολλοὶ τῶν κατακτητῶν τῆς Πελοποννήσου Βαρόνων, τινὲς τῶν ἐγχωρίων ἀρχόντων αὐτῆς, εἰς οὓς οἱ κατακτηταὶ εἶχον παραχωρήσει πολλὰς τιμὰς καὶ ὀλίγα προνόμια, πολλὰ τέλος ἐκατέρων γυναῖκες, ὅλαι ἐμπρέπουσαι εἰς κάλλος καὶ κόσμον, ἐπλήρουν τὴν μεγάλην αἴθουσαν, καὶ μόνον περιεμένετο ἀκόμη ὁ τοποτηρητής.

Τέλος δ' ἠγέρθη πορφυροῦν χρυσοπάρυφον παραπέτασμα, διαιροῦν τὸν κοιτῶνα αὐτοῦ ἀπὸ τῆς αἰθούσης, καὶ ὁ Βιλλαρδουίνος, ἀνὴρ ὠρίμου μὲν ἡλικίας, νεώτερος ὅμως φαι-

νόμενος ἑαυτοῦ, διότι εἶχεν ὑψηλὸν καὶ εὐθὺ τὸ ἀνάστημα, νευρώδη δὲ τὸν σχηματικὸν τῶν μελῶν, εἰσῆλθε, καὶ διευθυνθεὶς πρὸς τὰς κυρίας τὰς ἐχαιρέτισε μετὰ πολλῆς εὐγενείας. Μετὰ ταῦτα δὲ, ἀποτεινόμενος πρὸς τοὺς περιστῶτας,

— Καιρὸς, νομίζω, εἶπε, ν' ἀπέλθωμεν.

Ἄλλὰ, ἐν ᾧ ἠτοιμάζοντο ὅλοι νὰ ἐγερθῶσιν, ὑπηρέτης εἰσελθὼν ἀνήγγειλεν, ὅτι εἰς τὸν προθάλαμον περιέμενεν ἱερεὺς, ζητῶν νὰ ἰδῇ τὸν Βαύλλην.

— Τὸ ἐσπέρας νὰ ἐπιστρέψῃ, εἶπεν ὁ Βιλλαρδουίνος· τώρα δὲν ἤμπορῶ.

Ὁ ὑπηρέτης, λαβὼν τὴν διαταγὴν ταύτην, ἐξῆλθεν· ἀλλ' ἀμέσως πάλιν ἐπέστρεψε, λέγων ὅτι ὁ ἱερεὺς ἐπιμένει.

— Πῶς! ἐπιμένει! ἀνέκραξεν ὁ Βιλλαρδουίνος, ὅταν δὲν θέλω νὰ τὸν δεχθῶ! Πολλὴ εἶναι τῶν κυρίων τούτων ἡ ὑπεροφία! Θέλουσι νὰ κυβερνῶσιν ἐντὸς τῆς οἰκίας μου! Τοῦτο δὲν θέλω τὸ ἐπιτρέψῃ. Εἶπέ τω ὅτι δὲν τὸν δέχομαι.

— Ὁ Θεὸς διαφυλάττοι τὴν Ὑμετέραν Ἐξοχότητα! εἶπεν ὁ μοναχὸς, αἰφνης παραστὰς ἐπὶ τῆς φλιαῆς τῆς αἰθούσης, χωρὶς νὰ περιμείνῃ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ φέροντος τὴν αὐστηρὰν ἐκείνην ἀπόκρισιν.

— Δὲν ἔχω καιρὸν· ὑπάγετε, πανοσιώτατε! ὑπάγετε, ἅγιε πάτερ! ἀνέκραξεν ὀργιζόμενος εἰς τὴν θεὰν ταύτην ὁ τοποτηρητής!

— Ὁ Θεὸς διαφυλάττοι τὴν Ὑμετέραν Ἐξοχότητα, ἐπανελάβεν ὁ μοναχὸς, κλίνων ἐδαφιαίως, ἀλλὰ χωρὶς νὰ κινήθῃ ἀπὸ τῆς θέσεώς του.

Ὅσοι ἐγνώριζον τὸν σιδηροῦν χαρακτῆρα τοῦ τοποτηρητοῦ, ἔτρεμον μὴ τὸν ἰδῶσι κινούμενον εἰς βιαίαν τινὰ πρᾶξιν κατὰ τοῦ ἐπιμόνου μοναχοῦ, καὶ εἶκασαν τὰ χεῖριστά

ὅταν εἶδαν τὸ πρόσωπόν του αἰφνιδίως ἀλλοιωθέν. Δι' ὃ καὶ
μεγάλως ἐξεπλάγησαν ὅταν τὸν ἤκουσαν, πλησιάσαντα εἰς
τὸν ἱερέα, νὰ τῷ εἰπῇ·

— Πανοσιώτατε, ἤλθατε εἰς στιγμήν ἀκατάλληλον.
Τὸν καιρὸν μου ὀφείλω εἰς τὰς κυρίας. Ἄλλὰ ποτὲ δὲν θέ-
λει ῥηθῆ ὅτι μ' ἐπεκαλέσθη ἡ μήτηρ Ἐκκλησία καὶ δὲν
τὴν ἤκουσα. Ὅ,τι ἔχετε νὰ μ' εἰπῆτε, εἰπέτε το ταχέως.
Εἰσέλθετε.

Καὶ τὸν εἰσήγαγεν εἰς τὸν κοιτῶνά του.

Οἱ πληροῦντες τὴν αἴθουσαν εἶδαν μετὰ δυσαρесκείας
τὴν ἀναβολὴν ταύτην. Ἄλλ' ἀφ' οὗ περιέμειναν ὀλίγας στιγ-
μὰς ἐπὶ ματαίῳ ὅτι θ' ἀνοιχθῆ ἕκ νέου τὸ παραπέτασμα, αἱ
συνδιαλέξεις ἤρχισαν εἰς τὰ διάφορα μέρη τῆς αἰθούσης.

Εἰς μίαν αὐτῆς γωνίαν νέος εὐειδῆς, μελανόφθαλμος,
ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἐπὶ τοῦ μετώπου ἔκφρασιν
ἔχων ἐμβριθείας πρωΐμου, ὁ υἱὸς τοῦ Βιλλαρδουίνου, Γοδο-
φρείδος, ὡς καὶ ὁ πατήρ του, καλούμενος, συνωμίλει μετὰ
τοῦ σεβασμιωτάτου Βενεδίκτου, τοῦ καθολικοῦ ἀρχιερέως
Ἰαλνῆς, ἐνὸς τῶν ἐξ ἐπισκόπων, οἵτινες ἐξηρτῶντο ἀπὸ τοῦ
Μητροπολίτου Πατρῶν, καὶ εἰς οὐς κατενεμήθη ἐκκλησια-
στικῶς ἡ Πελοπόννησος, ὡς εἰς τοὺς δώδεκα Βαρόνους πο-
λιτικῶς.

Ὁ ἐπίσκοπος ἦτον περίπου ὁμηλικῆς τοῦ Γοδοφρείδου, καὶ
εἶχε συνανατραφῆ μετ' αὐτοῦ, εἰς τὴν περίστασιν ἴσως ὤφρι-
λε τὴν ποιμαντικὴν ράβδον του. Ἐπιστρέψας δὲ τὴν προ-
τεραίαν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ὅπου τὸν εἶχε πέμψει ὁ
τοποτηρητῆς Βιλλαρδουίνος διὰ τινος, ὡς εἶπεν, ὑποθέσεις
τῆς Ἐκκλησίας, περιέγραφεν εἰς τὸν φίλον του μετὰ θερμῶν
εἰκόνων τὸ ἀπαράμιλλον αὐτῆς κάλλος, καὶ ἰδίως ἐκορυ-
φοῦτο ὁ ἐνθουσιασμός του καὶ ἐλάμβανε χροιάν ὀπωσοῦν βέ-

βηλον, όταν έζωγράφει τήν μεγαλοπρέπειαν τῆς αὐτοκρατορικῆς αὐλῆς, τήν λαμπρότητα τῶν ἵπποτῶν, οἵτινες τήν ἐπλήρουν, τὸ κάλλος τῶν γυναικῶν, αἵτινες τήν ἐκόσμου.

— ὦ! Σεβασμιώτατε, εἶπεν ὁ Γοδοφρεῖδος, τᾶλλα καλά! Ἄλλὰ διὰ τὸ τελευταῖον τοῦτο, ἂν ἤμην ἀρχιεπίσκοπος Πατρῶν, ἤθελον, πολὺ φοβοῦμαι, σᾶς καθαιρέσει.

— Καὶ ἤθελες πράξει μεγίστην ἀχαριστίαν, Γοδοφρεῖδε φίλτατε.

— Ἀχαριστίαν; Διατί ἄρά γε;

— Διότι, ἐν ᾧ μετὰ θάμβους περιέφερον τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τοὺς ἀστέρας ἐκείνου τοῦ αὐτοκρατορικοῦ οὐρανοῦ, κατὰ νοῦν σὲ μάλιστα εἶχον.

— Ἐμέ; ὦ τῆς χριστιανικῆς σου αὐταπαρνήσεως! Ἄλλὰ πῶς τοῦτο;

— Εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ διαστέρου στερεώματος ἔλαμπε μία νέα ὡς ἥλιος, καὶ ταύτην κατὰ νοῦν προσδιώριζον διὰ σέ.

— ὦ! μὲ ἐνύμφευες κατ' ἐρήμην, ἐν ἀπουσίᾳ καὶ ἐν ἀγνοίᾳ μου! Αὐταὶ ἦσαν αἱ ἐμβριθεῖς σου ἐργασίαι εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν;

— Διατί ὄχι; ἀπεκρίθη ὁ ἐπίσκοπος, μέρος ἀστειευόμενος, μέρος σπουδάζων. Τί ἔχεις νὰ παραπονηθῆς, ὅταν σ' εἰπῶ, ὅτι ἡ νύμφη ἦν ἐπεθύμουν νὰ σοὶ προσφέρω εἶναι τὸ ὠραιότερον πλάσμα ἀφ' ὅσας ποτὲ ἔθεσεν ὁ Θεὸς ἐπὶ γῆς, ἔπως εὐφραίνῃ τῶν ἀνθρώπων τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ οἷα οὐδεμίαν ποτὲ ἐκόσμησε αὐλὴν ἡγεμόνος!

— Σεβασμιώτατε, ὁ ἐνθουσιασμός σου, ἐκτὸς ὅτι ἀπόζει τῆς ἐσχάρας τοῦ πειρασμοῦ, σὲ παράγει καὶ εἰς ἀδικίαν πρὸς τὰς αὐλὰς τῶν ἡγεμόνων, εἶπεν ὁ Γοδοφρεῖδος. Στρέψον τοὺς ὀφθαλμοὺς σου ἐκεῖ, καὶ ἰδὲ τὴν νέαν ἣτις κἀθηται πλη-

σίον τῆς μητρός μου. Τολμᾶς νὰ εἰπῆς ὅτι εἶναι ἡ ἐπίδοξος νύμφη σου ὠραιότερα αὐτῆς;

— Ὡ! τίς εἶναι ἡ νέα ἐκείνη; ἀνέκραξεν ὁ ἱερεὺς, ὅστις κατὰ πρῶτον ἔστρεφε τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς ὃ μέρος διεύθυνεν αὐτοὺς ὁ λόγος τοῦ Γοδοφρείδου.

— Τῷ ὄντι, καθὼς ὀφείλεις, εἶπεν οὗτος γελῶν, δὲν εἶσαι ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. Δὲν γνωρίζεις τὴν Ἄνναν, τὴν θυγατέρα τοῦ Αὐθέντου τῆς Ἑλλάδος;

— Ἄ! αὐτὴ εἶναι ἡ Ἄννα! εἶπεν ὁ ἐπίσκοπος στηρίζων ἐπ' αὐτῆς ἔταστικώτερα βλέμματα. Καὶ ὁ νέος ἐκεῖνος, ὅστις μετὰ τινος οἰκειότητος ὁμιλεῖ μετ' αὐτῆς, ποῖος εἶναι;

— Εἶναι ὁ ἱππότης Γωλτιέρος, ὅστις μᾶς ἦλθεν ἐξ Ἀθηνῶν. Ὑποπτεύω ὅτι τὸν ἔπεμψεν ὁ Μέγας Κύρ, Ὁθων, νὰ ζητήσῃ τὴν Ἄνναν διὰ τὸν ἀνεψιὸν καὶ διάδοχόν του Γούτην. Ὑποπτεύω ὅμως συγχρόνως ὅτι διὰ τὰ συμφέροντα τοῦ ἀνεψιοῦ του κακὴν ἔκαμε πρέσβειωσ ἐκλογὴν.

— Ἄ! αὐτὴ εἶναι ἡ θυγάτηρ τοῦ Θεοδώρου! εἶπεν ὁ ἱερεὺς. Εἰς Κωνσταντινούπολιν ἤκουσα πολλὰ περὶ τῆς ἀνδρίας τοῦ πατρὸς, καὶ ἔτι πλείονα περὶ τοῦ κάλλους τῆς θυγατρὸς, καὶ ὁμολογῶ ὅτι τὸ εὐρίσκω ἀνώτερον ἀφ' ὅ,τι ἤκουσα. Καὶ οὕτως ὅμως ἐπιμένω ὑπὲρ τῆς ὑποψηφίου μου. Ἄν δὲν εἶναι ἴσως ὠραιότερα τῆς Ἄννης, εἶναι ὅμως εὐγενεστέρα τῆς καὶ πλησιεστέρω εἰς τὸν θρόνον τοῦ αὐτοκράτορος.

— Ὡ! ποῖος εἶναι οὗτος ὁ φοῖνιξ, δὲν μοὶ τὸ λέγεις; ἠρώτησεν ὁ Γοδοφρεῖδος ἤδη περιεργότερος.

— Εἶναι, φίλτατε, ἡ Ἀγνή Κουρτεναίη.

— Τοῦ αὐτοκράτορος ἡ ἀνεψιά;

— Ναι, ἡ θυγάτηρ τῆς ἀδελφῆς του Ἰολάνδης.

— Δὲν μοὶ λέγεις, εἶπεν ὁ Γοδοφρεῖδος, ἐγκαταλείψας

τὸν τόνον τῆς ἀστειότητος, ὁ αὐτοκράτωρ Ἐρρίκος τέκνα δὲν ἔχει;

— Εἶναι ἄτεκνος, ἀπεκρίθη ὁ ἐπίσκοπος, καὶ μετὰ τὸν θάνατόν του ὁ θρόνος θέλει περιέλθει εἰς τὸν Πέτρον Κουρτεναῖον, τῆς Ἀγνῆς τὸν πατέρα, καὶ εἰς τὴν φρόνιμον Ἰολάνδην, ἣτις καὶ σήμερον κυβερνᾷ τὸν κυβερνῶντα τὸν θρόνον.

— Ἀλλὰ, ὅταν τόσον πλησίον ἴσταται εἰς τὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀντέταξεν ὁ Γοδοφρεῖδος, πόσοι ἄρά γε μνηστῆρες δὲν πρέπει νὰ ἐποφθαλμιῶσιν εἰς αὐτήν!

— Ἐννοεῖται, ἀπήντησεν ὁ Βενέδικτος, ὅτι ἄπονον δὲν σοὶ προτείνω κατάκτησιν. Καὶ ἐστεμμέναι κεφαλαὶ ἀκόμη...

Ἄλλ' ὁ Γοδοφρεῖδος τὸν ἔλαβεν ἐκ τοῦ βραχίονος, καὶ δεικνύων αὐτῷ δι' ἄκρου τοῦ ὀφθαλμοῦ βραδέως προσερχόμενον πρὸς αὐτοὺς γέροντα, πολυτελῶς ἐνδεδυμένον, βραχύσωμον, κεκυφῶτα, λευκοπώγωνα, καὶ ὑπὸ προκυπτούσας ὄφρυς κλοπιμαῖα, ἀλλὰ ζωηρὰ τοξεύοντα βλέμματα,

— Πρόσεξον, τῷ εἶπε ταπεινῇ τῇ φωνῇ. Ὁ Πετραλείφας ἔχει ὀξεῖαν τὴν ἀκοήν, καὶ ἀνάγκη δὲν εἶναι νὰ τὸν ἔχωμεν ἐκ τρίτου εἰς τοῦτο τῆς συνδιαλέξεώς μας τὸ κείμενον.

Ὁ Πετραλείφας, προσελθὼν, ἐχαιρέτισε τὸν ἐπίσκοπον, καὶ τὸν ἠρώτησεν ἂν ἀνεπαύθη ἀπὸ τῆς ἐπιπόνου ὁδοιπορίας του..

— Ὑπὸ φιλικὴν στέγην ὁ κάματος τῆς ὁδοιπορίας λησμονεῖται ταχέως, ἀπήντησεν ὁ ἀρχιερεὺς.

— Οὐχὶ ὅμως καὶ αἱ ἐντυπώσεις αὐτῆς, εἶπεν ὁ Γοδοφρεῖδος. Ἡ Σεβασμιότης του εἶναι ἀνεξάντλητος εἰς τὴν περιγραφὴν τῶν θαυμάτων τῆς αὐτοκρατορικῆς αὐλῆς.

— Ἡ Ἐνδοξότης του ἄς εἰπῇ, ὑπέλαβεν ὁ ἐπίσκοπος, ἂν ἔχω ἄδικον, ἂν ἡ Κωνσταντινούπολις δὲν εἶναι ἡ βασι-

λις τῶν πόλεων. Οἱ Παρίσιοί μας εἶναι ἐμπρός της σωρὸς καλυβῶν, πνιγομένων εἰς τὴν ὀμίχλην καὶ εἰς τὸν βόρβορον.

— Ἐγὼ, εἶπεν ὁ Πετραλείφας, ἴσως δὲν κριθῶ ἀμερόληπτος μάρτυς. Ἄλλὰ νομίζω, ὅτι ἂν ἀπητεῖτό ποτε νὰ ἔχη ἡ γῆ μίαν μόνην πρωτεύουσαν, ἡ Κωνσταντινούπολις ἔπρεπε νὰ εἶναι ἡ πρωτεύουσα αὕτη.

— Πόσον ἐξάπτετε τὴν ἐπιθυμίαν μου νὰ ἰδῶ τὴν περιφημον ταύτην πόλιν, εἶπεν ὁ Γοδοφρεῖδος.

— Καὶ πρέπει νὰ τὴν ἰδῆτε, ἐκλαμπρότατε, ὑπέλαβεν ὁ ἀρχιερεὺς. Εἰς τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ ἔαρος θὰ ἐπιστρέψωσιν αἱ αὐτοκρατορικαὶ τριήρεις, αἵτινες παρεχέμασαν εἰς τὴν Πελοπόννησον. Ἴδου ἀξιόλογος εὐκαιρία!

— Εἰς ταύτην τὴν πρότασιν δὲν θὰ μ' ἔχετε σύμμαχον, σεβασμιώτατε, εἶπεν ὁ Πετραλείφας. Ἡ Ἐκλαμπρότης τοῦ μᾶς ὑπεσχέθη νὰ μᾶς συνοδεύσῃ τὴν ἀνοιξιν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Δὲν εἶναι βεβαίως ἡ Ἄρτα Κωνσταντινούπολις. Κατοικεῖται ὁμῶς ὑπὸ καλοῦ γείτονος, ὅστις θέλει δεχθῆ εἰς ἀνοικτὰς ἀγκάλας τὸν υἱὸν τοῦ μεγάλου Βιλλαρδουίνου.

— Ἡ ἐπιθυμία μου εἶναι μεγίστη, εἶπεν ὁ Γοδοφρεῖδος, νὰ γνωρίσω ἐκ τοῦ πλησίον καὶ νὰ προσκυνήσω τὸν δεσπότην τῆς Ἑλλάδος, οὗ ἀκούω φημιζομένην τὴν ἀνδρίαν, συγχρόνως δὲ καὶ τὴν φρόνησιν.

— Πόση εἶναι τοῦ γαμβροῦ μου ἡ προθυμία νὰ συσφίγῃ τὰς φιλικὰς σχέσεις μετὰ τοῦ ἐνδόξου πατρὸς σας, τὸ βλέπετε προφανῶς, εἶπεν ὁ γέρων. Μὴ δυνηθεὶς νὰ ἔλθῃ ὁ ἴδιος, ἐπέτρεψε νὰ μὲ συνοδεύσῃ ἀντιπρόσωπος αὐτοῦ, ἡ θυγάτηρ του. Ἡ πρόθεσίς του ἦτον νὰ πέμψῃ εὐχάριστον πρέσβυν.

— Συνήθως, ἀπεκρίθη εὐγενῶς ὁ Γοδοφρεῖδος, παρὰ τὴν ὑπερτάτην ἀνδρίαν θάλλει τὸ ὑπέρτατον κάλλος.

Ἡ δὲ Ἄννα, περὶ ἧς ἐνταῦθα ἐγένετο λόγος, ἐκάθητο εἰς τὴν ἀντιπέραν γωνίαν, πλησίον τῆς Ἰσαβέλλης, γυναικὸς τοῦ τοποτηρητοῦ, καὶ μεταξὺ τῶν ἐπισημοτέρων γυναικῶν καὶ Βαρόνων, ὑπερέχουσα ὄλων κατὰ κάλλος καὶ χάριν, καὶ ἀξία τοῦ θαυμασμοῦ καὶ τῆς θεραπείας ἣτις τῇ ἐδαφιλεύετο.

Τὸ ἔνδυμα αὐτῆς ἦν κυανοῦν, ἔχον ἀργυροῦς ἀστέρας ἐπειργασμένους· εἰς τὸν τράχηλον ἔφερε περιδέριον ἀδαμάντινον, καὶ ἀδαμάντινον διάδημα εἰς τὴν μέλαιναν κόμην τῆς, ἣν ἐσκίαζον πτερὰ κυανᾶ. Ἐκαστον κίνημά τῆς ἦν ἀρμονία, ἕκαστον βλέμμα τῆς ἦν μειδιάμα. Ἄν αἱ κλασικαὶ ἀναμνήσεις δὲν εἶχον πρὸ πολλοῦ σβεσθῆ εἰς τὴν Σπάρτην, ἡ Σπάρτη ἤθελε τὴν ἀσπασθῆ ὡς τὴν Θεάν, ἣτις ἀνέδου ἐκ τῶν κυμάτων τῆς ἀπέναντι νήσου Κυθήρας.

Ὅπισω τῆς δ' ἴστατο ὁ Γωλιέρος, νέος ἰππότης, ξανθὸς, εὐειδής, χαρίεις καὶ εὐθυμος. Εἰς τὸ ὑψηλὸν δὲ καὶ περίγλυφον ἔρεισμα τῆς καθέδρας τῆς στηριζόμενος, συνωμίλει μετὰ τῆς Ἄννης, ἣτις, ὅπως τῷ ἀποκρίνηται, ὑπέκλα ἡρέμα τὸν κύκνειον τράχηλόν τῆς.

— Εἰς τὴν ἡμέραν ταύτην τῆς γενικῆς εὐθυμίας, ἔλεγεν ὁ Γωλιέρος, γνωρίζω τινὰ ὅστις βαθέως θέλει λυπηθῆ διότι δὲν εἶναι παρών.

— Τῷ ὄντι; εἶπεν ἡ Ἄννα.

— ὦ! πόσῃν ἀδιαφορίαν ἐκφράζει τὸ τῷ ὄντι τοῦτο! Τολμῶ νὰ ἐρευνήσω διατί; ἠρώτησεν ὁ νέος ἰππότης.

— Διότι, ἀπεκρίθη ἡ Ἄννα, τὸν τινὰ τοῦτον δύνασθε νὰ τὸν γνωρίζητε, ἀλλ' ἐγὼ δὲν τὸν γνωρίζω.

— Καὶ ἂν σᾶς εἰπῶ ὅτι εἶναι ὁ Γουλιέλμος Δελαρόσης αὐτός;

— Τότε τί ἄλλο ἔχω νὰ σᾶς εἰπῶ, εἰμὴ νὰ σᾶς ἐπαναλάβω ὅτι δὲν τὸν γνωρίζω;

— Έννοῶ, εἶπεν ὁ Γωλτιέρος, ὅτι ἡ πρεσβεία μου διατρέχει κίνδυνον, καὶ φοβοῦμαι μὴ κακὴν ἔκαμεν ἐμοῦ ἐκλογὴν ὁ Μέγας Κύρ, ὁ αὐθέντης μου.

— Νομίζετε; εἶπε μειδιῶσα ἡ θυγάτηρ τοῦ Θεοδώρου. Δι' ὃν τινα λόγον καὶ ἂν τὸ φρονῆτε, ἂν τύχη ἀνάγκη, ἡμῶν νὰ μαρτυρήσω ὑπὲρ ὑμῶν, ὅτι οὔτε ὁ ζῆλος σᾶς ἐπέλιπεν, οὔτε ἡ εὐγλωττία. Εἶμαι βεβαία, ἂν σᾶς ζητήσω νὰ μοὶ περιγράψητε τὸν ἐντολέα σας, θὰ μ' εἰπῆτε, ὅτι δὲν ἐσταυροφόρησε ποτὲ ἀνδριότερός του ἰππότης, ὅτι εἰς τὸν οὐρανὸν δὲν ὑπάρχει ἄγγελος ὠραιότερός του.

— Εἰς τοιαύτας ὑπερβολὰς ὁ ζῆλός μου δὲν θὰ μὲ παραφέρῃ, εἶπεν ὁ Γωλτιέρος γελῶν. Ἐκτιμητῆς τοῦ ἀνδρικοῦ κάλλους δὲν εἶμαι, ἤξεύρω δὲ μόνον ὅτι ὁ Γουλιέλμος οὔτε χωλὸς εἶναι, οὔτε τυφλός· ὡς πρὸς τὴν ἀνδρίαν δὲ γίγαντα δὲν τὸν λέγω, οὔτε ἀνθρωποφάγον, ἀλλ' εἶναι ἰππότης, γνωρίζων τὰ χρέη του, καὶ ποτὲ μὴ πράξας χαμέρπειαν, οὔτε ἀγενῆ πράξιν.

— Μεγάλας μοὶ λέγετε ἀρετὰς, ἀπεκρίθη ἡ Ἄννα. Ἄλλὰ ταύτας, εἰπέτε εἰς τὸν ἐντολέα σας, ὅτι καὶ ὁ μετριώτερος ἰππότης τὰς ἔχει.

— ὦ! βεβαίως, ἀπεκρίθη ὁ Γωλτιέρος. Ἄλλ' ὁ Γουλιέλμος εἶναι ἀνεψιὸς καὶ διάδοχος τοῦ Αὐθέντου τῶν Ἀθηνῶν ταύτην τὴν ἀρετὴν πολλοὶ ἰππῶται δὲν τὴν ἔχουσι. Καὶ νομίζω ὅτι μικρὰ δὲν εἶναι.

— Τῷ ὄντι; ἐπανέλαβεν ἡ Ἄννα μετὰ τοῦ αὐτοῦ τόνου, ὡς πρὶν.

— Εὐδαίμων, εἶπεν ὁ νέος ἰππότης, εὐδαίμων ὁ Γουλιέλμος ὅτι δὲν εἶναι παρών.

— Καὶ διατί ἄρα; ἠρώτησεν ἡ νεᾶνις.

— Διότι γνωρίζω δύο ὀφθαλμοὺς, οἵτινες, ὅταν ἀτενί-

ζωσιν εὐμενῶς, φέρουσι τὴν ἀνοιξιν καὶ τὰ ἄνθη τῆς, ἀνοίγουσι τὸν οὐρανὸν καὶ τὰς δόξας του· ὅταν ὅμως στρέφονται ἀδιάφοροι, φέρουσι τοὺς παγετοὺς τοῦ χειμῶνος, φέρουσι τοῦ ἄδου τὰ σκότη. Γνωρίζω δύω χεῖλη, ζωὴν δίδοντα εἰς τοὺς νεκρούς, ὅταν μειδιῶσι, φονεύοντα δὲ τοὺς ζῶντας, ὅταν λέγωσι τὸ ἐπάρατον ἐκεῖνο τῷ ὄντι!

— ὦ! πόσα πράγματα γνωρίζετε, εἶπεν ἡ Ἄννα, ἄγνωστα εἰς ἐμέ! Γνωρίζετε ἄραγε νὰ μ' εἰπῆτε καὶ τίς θὰ κερδήσῃ τὸ ἄθλον σήμερον;

— Ἄν ἐπρόκειτο περὶ τοῦ ἄθλου τῆς καλλονῆς, ἀπεκρίθη ὁ Γωλτιέρος, καὶ ἐμελλον ἐγὼ νὰ τὸ δώσω, δὲν ἤθελον διστάσει νὰ σᾶς τὸ εἰπῶ.

— Καλῶς, εἶπεν ἡ Ἄννα· ἀλλὰ βλέπετε, πρόκειται περὶ τοῦ ἄθλου τῆς ἀνδρίας, καὶ μέλλω νὰ τὸ δώσω ἐγώ. Τί λέγετε;

— Τὸ μόνον, ὅπερ δύναμαι νὰ εἰπῶ, χωρὶς μεγάλου προφητικοῦ προτερήματος, εἶπεν ὁ νέος ἱππότης, εἶναι ὅτι ἐπεθύμουν νὰ τὸ κερδήσω ἐγώ. Θέλετε νὰ σᾶς εἰπῶ διατί;

— Ἄς λείψῃ τὸ διατί. Εἰπέτε μοι μᾶλλον τί θὰ τὸ κάμητε, ἀφ' οὗ τὸ κερδήσητε.

— Ἐννοεῖται, εἶπεν ὁ Γωλτιέρος, ἐπίσημον ἔκφρασιν δίδων εἰς τὸ πρόσωπόν του, ὅτι ὀφείλω νὰ τὸ παραδώσω εἰς τὸν Αὐθέντην καὶ κύριόν μου, εἰς τὸν Γουλιέλμον Δελαρόσσην, ὅστις μ' ἔπεμψεν.

— ὦ! τὸν αἰώνιον αὐτὸν Γουλιέλμον! ἀνέκραξεν ἡ νεᾶνις, ὡς ἀγανακτοῦσα· προσέξατε μὴ μὲ κάμητε μέχρι τέλους νὰ τὸν μισήσω.

Κατ' αὐτὴν τὴν στιγμὴν ὁ ἐπὶ τῶν ὅπλων κήρυξ προσεκάλεσε τοὺς ἱππότες, ὅσοι ἐμελλον ν' ἀγωνισθῶσι, ν' ἀπέλθωσιν εἰς τὸ ἵπποδρόμιον καὶ νὰ προπαρασκευασθῶσιν. Ἐν ᾧ δὲ ὁ Γωλτιέρος τὴν ἐχαιρέτα διὰ νὰ μακρυνθῇ,

— Ὅστις θέλει στέφανον, ἐξηκολούθησεν ἡ Ἄννα, τὸν κερδαίνει μόνος του, καὶ ὅστις τὸν κερδήσῃ, δὲν τὸν δίδει εἰς ἄλλον.

Καὶ τὰς λέξεις ταύτας ἐπισφραγίσασα διὰ μειδιάματος· εἰς δ' ἐπέλαμπεν ἀπερίγραφτος χάρις, ἔστρεψε τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸ ἄλλο μέρος, καὶ ἀφῆκε τὸν Γωλτιέρον ν' ἀναχωρήσῃ δάκνοντα τὰ χεῖλη του.

Εἰς τὸ μέρος δὲ, πρὸς δ' ἔστρεψεν ἡ Ἄννα τὴν κεφαλὴν, ἀπήντησεν ἐπ' αὐτῆς ἐστηριγμένους τοὺς δύο μεγάλους καὶ μέλανας ὀφθαλμοὺς νεανίου, ὅστις, ἄοπλος καὶ λιτὸν φέρων χιτῶνα, ἠρείδετο εἰς τοῦ παραθύρου τὴν προέχουσαν παραστάδα. Τοῦ σώματός του ἡ πλαστικὴ καλλονὴ εἶχέ τι ὑπερήφανον, ἀλλ' ἡ κεφαλὴ του ἔκλινε πρὸς τὴν γῆν· οἱ μέλανες βόστρυχοί του περιελάμβανον τὰ πρόσωπόν του ὠχρὸν, καὶ τὰ χεῖλη του διεστέλλοντο εἰς πικρίας ἔκφρασιν.

Ὁ νεανίας οὗτος ἦτον ὁ Λέων Χαμάρετος, περὶ οὗ ἠκούσαμεν διαλεγόμενον τὸν ὄχλον ἐμπρὸς τοῦ ἵπποδρομίου. Εἰς τὴν τέφραν τῆς Σπάρτης τὸν ἔσχατον σπινθῆρα τῆς ἀρχαίας ἀρετῆς ἀναζωπυρήσας ὁ Λέων, ἤλπισε ν' ἀντιστῆ εἰς τῶν Φράγκων τὸν χεῖμαρρον, καὶ τὴν πολιορκίαν αὐτῶν ἀπέκρουσε μετὰ μεγάλης ἀνδρίας ἐπὶ πέντε ἡμέρας· ἀλλ' οὐχ ἦττον ἡ Σπάρτη ἔπεσε τὴν τελευταίαν τῆς πτώσιν, καὶ τὸ ξίφος τοῦ Χαμάρετου ἐθραύσθη εἰς τὴν σιδηρᾶν πανοπλίαν τῶν ἵπποτῶν.

Ὁ Βιλλαρδουῖνος ὅμως, τὴν ἔμφρονα πολιτικὴν ἣν εἶχε παραδεχθῆ δι' ὅλας τὰς κατακτήσεις του καὶ εἰς ταύτην ἐφαρμόζων τὴν πόλιν, παρεχώρησεν εἰς τοὺς κατοίκους πολλὰ τῶν ἀστυκῶν προνομίων των, καὶ, ἀφ' ὅτου ὁ Πετραλείφας ἐπεδήμει παρ' αὐτῶ, ἐνίοτε, εἰς ἐκτάκτους δηλαδὴ περιστάσεις ὡς τὴν παροῦσαν, εἰς αὐτὸν χαριζόμενος, περι-

λάμβανεν εις τὰς προσκλήσεις του καὶ τοὺς προὔχοντας τῆς πόλεως, ἐν ἧ διαέτριβε.

Μεταξὺ δὲ τῶν οὕτω προσκεκλημένων κατηριθμεῖτο ἀναγκαίως καὶ ὁ Χαμάρετος, οὐ μόνον διότι αὐτὸς ἦν εἰς τῶν ἐπισημοτέρων ἀνδρῶν τῆς Λακεδαίμονος, ἀλλὰ καὶ διότι, διατρίψας ἄλλοτε εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ δεσπότη τῆς Ἑλλάδος, ἦν ἀρχαῖος γνώριμος τοῦ Πετραλείφου, ὅστις, εὐλικρινῶς ἢ μὴ, ἐπεδείκνυε πρὸς αὐτὸν μεγάλην ὑπόληψιν καὶ συμπάθειαν.

Ὅταν λοιπὸν, στρέψασα τὴν κεφαλὴν, εἶδεν ἡ Ἄννα τὸν Χαμάρετον πλησίον τοῦ παραθύρου, ἔκλινε τὸ βλέμμα ἐμπρὸς τοῦ ἐπιμόνου καὶ μελαγχολικοῦ βλέμματός του, καὶ τὸν ἐχαιρέτισε μετὰ τινος ταραχῆς. Ἐκεῖνος δὲ, ἀποδίδων τὸν χαιρετισμὸν, ἐπροχώρησε πρὸς αὐτὴν ἐν βῆμα.

— Μόνον θεατῆς, Κύριε Χαμάρετε; τῷ εἶπεν ἡ κόρη, ζητοῦσα ἀδιάφορον τινα λόγον νὰ τῷ ἀποτείνῃ.

— Καὶ τοῦτο, εἶπε πικρῶς ὁ Χαμάρετος, εἶναι τιμὴ μεγάλη εἰς δούλους. Ὅταν οἱ κύριοί μας μᾶς εἰσάγωσιν εἰς τὴν παρουσίαν των, δὲν πρέπει νὰ εἴμεθα βαθέως εὐγνώμονες;

— Ἐχετε ἄδικον λέγων ταῦτα, ἀπεκρίθη ἡ Ἄννα. Ἄν εἰσήρχεσθε εἰς τὸ στάδιον, οὐδεὶς εἶχε τὸ δικαίωμα, καὶ εἰμὶ βεβαία, οὐδεὶς τὴν θέλησιν νὰ σᾶς ἐμποδίσῃ.

— Τὸ δικαίωμα, Κυρία; εἶπεν ὁ Λέων, κινῶν τὴν κεφαλὴν. Τὸ δικαίωμα εἰς τοὺς χρόνους τούτους εἶναι γεγραμμένον εἰς τὸ ἄκρον τῆς λόγχης . . . καὶ ἡ ἐδικήμας λόγχη ἐθραύσθη! Θέλησις δὲ ὑπάρχει μία τοῦλάχιστον βεβαίως, ἣτις μ' ἐμποδίζει.

— Ὑπάρχει, νομίζετε; Ποία;

— Ἡ ἐδική μου. Ἀποστρέφομαι τὰ θεάματα ταῦτα.

— Κατ' ἔθνικὴν πρόληψιν, εἶπεν ἡ Ἄννα, πρόληψιν γεννήσεως καὶ ἀνατροφῆς, ἀλλὰ, ὁμολογήσατε, ὀλίγον ἰδιοτελεῖ.

— Ἰδιοτελεῖ! ἐπανελάβεν ὁ Λέων μετὰ φωνῆς ἣτις ἀπεδείκνυεν ἐνδόμυχον θλίψιν.

— Δὲν ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγῶνας τούτους, εἰς οὓς εἶναι ἀναμφισβήτητος τῶν ἵπποτῶν ἡ ὑπεροχή. Αὐτοὶ νηπιόθεν ἀνατρέφονται εἰς τὰ ὄπλα, καὶ ἀντιζήλους δὲν ἔχουσιν εἰς αὐτῶν τὴν ἀσκησιν. Οἱ συμπατριῶταί μας δὲν δύνανται νὰ μετρηθῶσι μετ' αὐτῶν. . .

— Δὲν εἶσθε φιλοπρόσωπος ὑπὲρ τῶν συμπατριωτῶν σας, εἶπεν ὁ Χαμάρετος, ἐρυθριῶν ἰσχυρῶς. Ἄλλὰ μήπως ἔχετε ἀδικον; Οἱ ἠττηθέντες ποίας ἄλλης κρίσεως εἰσὶν ἄξιοι;

— Δὲν κρίνω, καὶ πρὸ πάντων δὲν κατακρίνω τὸ ἔθνος μου. Ἄν οἱ Φράγκοι ἔχωσι κληρονόμημα τὴν ἀνδρίαν, ἔχει ἄλλας τὸ ἔθνος μας ἀρετάς. Δὲν ὁμολογεῖτε ὅμως ὅτι ἡ θεὰ τῆς ἀνδρίας κινεῖ τὴν καρδίαν καὶ ἐξάπτει τὴν φαντασίαν; Καὶ τί λαμπρότερον τῶν εὐγενῶν ἵπποτῶν, οἵτινες, τὸ μέτωπον ὑψηλὸν, ἄτρομοι καὶ ἀμεμπτοι, προκαλοῦσι τὴν οἰκουμένην, κηρύττουσιν ὅτι οὐδένα φοβοῦνται καὶ εἰς οὐδένα ἐνδίδουσι, καὶ ὅτι κηρύττουσι τὸ κυροῦσι διὰ τῆς λόγχης των; Εἰς αὐτοὺς δὲν πρέπουσι τῶν ἀνδρῶν αἱ εὐφημίαι, τῶν γυναικῶν αἱ χειροκροτήσεις; Εἰς αὐτοὺς δὲν πρέπει νὰ ἀρχωσι; . . .

— Καὶ εἰς ἡμᾶς νὰ δουλεύωμεν! ἀνέκραξεν ὁ Χαμάρετος, γινόμενος ὠχρότερος νεκροῦ. ὦ Ἄννα! διατί δὲν ἐτάφην ὑπὸ τὰ τείχη τῆς Λακεδαίμονος!

Τὴν Ἄνναν ὅμως διέκοψεν οὐχὶ τὸ ἐπιφώνημα τοῦτο, ἀλλ' ἡ γενικὴ ἐν τῇ αἰθούσῃ κίνησις, προελθοῦσα ἐκ τοῦ

ὅτι τὸ περίχρυσον παραπέτασμα, πρὸς ὃ πολλοὶ, καὶ μάλιστα ὁ Πετραλείφας, ἔστρεφον συνεχῶς περίεργα ἢ ἀνυπόμονα βλέμματα, ἠγέρθη ἐκ νέου καὶ προῆλθεν ὁ τοποτηρητής, παρακολουθούμενος ὑπὸ τοῦ ἱερέως.

Ἄρτι δ' ἐξερχόμενος ὁ Βιλλαρδουίνος, ἐστράφη πρὸς τὸν ἱερέα μετὰ τόνου φωνῆς ἠρεθισμένης·

— Ὑπάγετε, τῷ εἶπε, πάτερ, πρὸς τὸν ἡγούμενόν σας. Εἰπέτε τῷ, τὰ συμφέροντα τῆς Ἐκκλησίας δὲν εἶναι εἰς χειράς αἰρετικῶν ἢ ἀπίστων. Θὰ συγκαλέσω σύνοδον ἐπισκόπων. Ἐκεῖνοι ἄς κρίνωσι μεταξὺ ἐμοῦ καὶ ὑμῶν. Ὑπάγετε ἐν εἰρήνῃ.

Ὁ μοναχὸς ἐκλινε μέχρις ἐδάφους, καὶ, χωρὶς νὰ τολμήσῃ νὰ εἰπῇ λέξιν, ἐξῆλθε τῆς αἰθούσης. Ὁ δὲ τοποτηρητής, προσελθὼν πρὸς τὸν Πετραλείφαν, ἰστάμενον εἰσέτι μεταξὺ τοῦ υἱοῦ του καὶ τοῦ ἐπισκόπου Ὁλένης,

— Αὐτοὶ, εἶπεν, οἱ μοναχοὶ θέλουσιν ἐτοίμην τὴν τράπεζαν εἰς τὸν κόσμον τοῦτον, καθὼς τὴν ἐλπίζουσιν εἰς τὸν μέλλοντα. Τοῖς ἔδωκα τὰ πλουσιώτερα κτήματα, καὶ ὅταν τοῖς ζητῶ ἐν δηνάριον διὰ τὴν κοινὴν ὑπεράσπισιν, στέλλουν νὰ μοὶ ἐπισείσουν τοῦ Βατικανοῦ τοὺς κεραυνοὺς καὶ νὰ μοὶ προαγγείλουν τὸ πῦρ τὸ ἐξώτατον. Ἔχω ἄδικον νὰ ζητῶ τῶν μοναστηρίων τὸν φόρον; ἠρώτησεν, ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν Πετραλείφαν.

— Τῷ Καίσαρι τὰ τοῦ Καίσαρος, εἶπεν αὐτὸς, χαιρετίζων μετὰ μειδιάματος συνήθους τοῖς αὐλικοῖς.

— Θὰ συγκαλέσω ἐκκλησιαστικὴν σύνοδον, εἶπεν ὁ Βιλλαρδουίνος. Ἄλλ' αἱ κυραὶ καὶ οἱ ἰππῶται ἀνυπομονοῦσιν. Ἄς ὑπάγωμεν.

Καὶ, λαβὼν τὸν Πετραλείφαν ἐκ τῆς χειρὸς, προεπιπορεύθη· ἠκολούθησε δὲ ἔλθον τὸ πλῆθος τὸ πληροῦν τὴν αἶθουσαν.

Γ'

Ἄλλὰ, ἂν τὰ δημόσια συμφέροντα ἀπήτουν νὰ μείνη τὸ παραπέτασμα κλειστὸν ἐπὶ τῆς συνδιαλέξεως μεταξὺ τοῦ τοποτηρητοῦ καὶ τοῦ μοναχοῦ, δι' ἡμᾶς ὅμως οὐδὲν τοιοῦτο συμφέρον ὑπάρχει· ἐξ ἐναντίας μάλιστα ἴσως θέλει συντείνει καὶ πρὸς ἐντελεστέραν κατάληψιν τῆς διηγήσεως ἡμῶν, καὶ πρὸς ἀκριβεστέραν ἐκτίμησιν τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Βιλλαρδουίνου, ἂν, ἐν ᾧ ἐκεῖνοι προχωροῦσιν ἐν ἡχῶ σαλπίγγων πρὸς τὸ ἵπποδρόμιον, ὀπισθοδρομήσαντες ἐπὶ μίαν στιγμήν, ἀκούσωμεν τί ἐβρέθη ὀπίσω τοῦ χρυσοπαρύφου ἐκείνου παραπετάσματος, πρὸς ὃ ὁ Πετραλείφας εἶχε τοξεύσει τόσα ὀξεία καὶ κλοπιμαῖα βλέμματα.

Ἄμα ὁ Βιλλαρδουίνος εἰσήγαγε τὸν ἱερέα εἰς τὸν κοιτῶνά του, καὶ τὸ παραπέτασμά του ἔπεσεν ἐπ' ἀμφοτέρων, ὁ ἱερεὺς ἠπλώθη εἰς τὸ ἀνακλιντήριον, καὶ, τείνας τὰ μέλη του, ἀνεφύσησε βαθέως.

— Οὐφ! εἶπε, τί δρόμος! Καὶ τὰ τρισευλογημένα ράσσα αὐτά. Θαυμάσια ἴσως διὰ τὴν ὁδὸν τοῦ Παραδείσου, διὰ τοὺς βράχους ὅμως τῆς Μεσσαρέας (ὡς ἐλέγετο τότε ἡ Ἀρκαδία) τίποτε δὲν ἀξίζουν. Ὀλίγον ἔλειψε νὰ τὰ ρίψω εἰς τὰς τριβόλους. Προτιμῶ νὰ περιπατῶ φέρων ὀλόκληρον σιδηρᾶν πανοπλίαν.

— Ἄν ἀνέπνευσας, φίλε Ῥαιμόνδε, εἶπεν ὁ Βιλλαρδουίνος, ἐξήγησόν μοι τί σημαίνει ἡ παρουσία σου, καὶ τί ἐννεεῖ τὸ σχῆμά σου; Τί μοι φέρεις;

— Στοιχηματίζω ὅτι τὸ ὑποπτεύεις, ἀπεκρίθη ὁ Ῥαιμόνδος.

— Ὁ Κόμης Σαμπλίτης παραιτεῖται τῆς κυριαρχίας του ἐπὶ τῆς Πελοποννήσου ὑπὲρ ἐμοῦ.

— Εἰς τὸ πρῶτον ἐπέτυχες· εἰς τὸ δεύτερον ὄχι.

— Πῶς; πῶς; τί ἐννοεῖς;

— Ἐννοῶ ὅτι ὁ Κόμης Σαμπλίτης παραιτεῖται τῆς κυριαρχίας του ἐπὶ τῆς Πελοποννήσου, ἀλλ' ὄχι ὑπὲρ τῆς Ἐξοχότητός σου.

— Ἄ! Ὑπὲρ τίνος λοιπόν;

— Ὑπὲρ τοῦ ἀνεψιοῦ του Ῥοβέρτου τοῦ Σαμπλίτου.

— Τῷ ὄντι; Εἶσαι βέβαιος;

— Ἄν δὲν ἤμην βέβαιος, πιστευσον ὅτι δὲν θὰ ἔκαμνα τὸν κόπον νὰ ἔλθω ἀπὸ τὴν Καμπανίαν, καὶ νὰ σύρω καὶ αὐτὰς ἀκόμη τὰς ποδιάς.

— Ἴδου τῶν ἡγεμόνων ἡ εὐγνωμοσύνη! ἀνέκραξεν ὁ Βιλλαρδουίνος ὑψῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸν οὐρανόν. Τῷ κατέκτησα τὴν Πελοπόννησον πόλιν πρὸς πόλιν, ἐν ᾧ ἐδυνάμην νὰ τὴν κρατήσω ὡς κτῆμα τοῦ ξίφους μου, ὡς τιμὴν τοῦ αἵματός μου, ἔγινα διὰ φιλίαν καὶ ἀφοσίωσιν ἐδικὸς τοῦ ἀνθρώπου λίζιος, καὶ ἤδη χαρίζει εἰς ἄλλον τὰς κατακτήσεις μου, καὶ θέλει ἐμπρὸς εἰς τὸ πρῶτον παιδάριον, διότι φέρει τὸ ὄνομά του, νὰ κλίνω τὴν γηραιὰν κεφαλὴν μου, ἣτις εἶχε τὸ δικαίωμα ἐμπρὸς οὐδενὸς νὰ μὴ κλίνῃ, πλὴν μόνου τοῦ Βασιλέως. Αὐτὴν λοιπὸν τὴν εἶδῃσιν ἤλθες νὰ μοὶ φέρῃς μετὰ τόσοῦ κόπου;

— Αὐτὴν βεβαίως. Ἡ φρονεῖς ὅτι τὸν κόπον δὲν τὸν ἀξίζει;

— Καὶ περιμένεις τῶρα τὸ ποδοκόπιον καὶ τὸ βραβεῖον τῆς ἐπιδεξιότητός σου;

— Ἄν μοὶ τὸ δώσης τούλάχιστον, εἶπεν ὁ Ῥαιμόνδος, ἤμπορεῖς νὰ ἔχῃς πεποιθήσιν ὅτι δὲν σοὶ τὸ ἔκλεψα.

— Σε συμβουλεύω, φίλε μου, απεκρίθη ὁ Βιλλαρδουίνος, νὰ περιμείνης τὸν ὑψηλότατον Μισσέρ Ροβέρτον, τὸν Αὐθέντην τῆς Πελοποννήτου. Ἐκεῖνος νὰ σοὶ τὸ δώσῃ.

Ὁ Ῥαιμόνδος ἐκέρασεν οἶνον ἀπὸ κρυσταλλίνης φιάλης, στιλβούσης ἐπὶ τῆς τραπέζης, καὶ, πίνων αὐτὸν βραδέως,

— Εἰς τὴν ὑγείαν λοιπὸν, εἶπε, τῆς Ὑψηλότητός του. Ὡς ἔλεγες, ἐξοχώτατε, ἰδοὺ τῶν ἡγεμόνων ἢ εὐγνωμοσύνη! Διατρέχω μετὰ ταχύτητος πτηνοῦ τῆς ὑψηλίου τὸ ἥμισυ, γίνομαι ναύτης πρὸς χάριν σου, γίνομαι, ὁ Θεὸς νὰ μοὶ τὸ συγχωρήσῃ, ὑπηρέτης τῆς Ἐκκλησίας, κινδυνεύω ὑπὸ τὰ ράσσα ταῦτα νὰ μεταβληθῶ εἰς βρῦσιν, ὡς ὁ βράχος τοῦ Μωϋσεώς, καὶ ἀντὶ νὰ θαυμάσῃς τὴν ἐπιδεξιότητά μου, ἐξοχώτατε, μὲ χλευάζεις!

— Τὴν ἐπιδεξιότητά σου, φίλτατε Ῥαιμόνδε, καὶ μετὰ τῆς ἀρίστης θελήσεως μοὶ εἶναι δύσκολον νὰ θαυμάσω.

— Διατί τόσον δύσκολον;

— Διότι, ἀγαπητὲ, ὅταν ἀνεχώρησεν ὁ κόμης Σαμπλίτης ἐκ τῆς Πελοποννήσου, τὸν συνώδευσας ὄχι διὰ νὰ ἔλθῃς νὰ μοὶ ἀναγγείλῃς τὸν διορισμὸν τοῦ διαδόχου μου, ἀλλὰ διὰ νὰ τὸν προλάβῃς.

— Ὁ Κόμης Σαμπλίτης, ὅταν ἀνεχώρησεν ἐξοχώτατε, σοὶ ὑπεσχέθη, ἢ ὄχι, ὅτι ἂν μετὰ ἓν ἔτος καὶ μίαν ἡμέραν δὲν ἐπιστρέψῃ ὁ ἴδιος καὶ δὲν πέμψῃ κανένα διάδοχόν του, θὰ μείνῃ εἰς τὴν Ἐξοχότητά σου ἢ Αὐθεντεία τῆς Πελοποννήσου; Τὸ ἐνθυμεῖσαι;

— Μάλιστα, εἶπε μετὰ τινος ἀνυπομονησίας ὁ Βιλλαρδουίνος· ἐνθυμοῦμαι δὲ προσέτι ὅτι ἀπῆλθες μετ' αὐτοῦ ἵνα κατορθώσῃς οὔτε νὰ ἐπιστρέψῃ ὁ ἴδιος, οὔτε νὰ πέμψῃ κανένα διάδοχόν του. Μήπως ὀρθῶς δὲν ἀπομνημονεύω;

— Ὁρθότατα. Καὶ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ Σαμπλίτου τὴν ἐνθυμεῖσαι;

— Πιθανόν, εἶπε μειδιῶν ὁ τοποτηρητής. Ἦτον, νομίζω, ἡ δωδεκάτη Μαρτίου.

— Καὶ σήμερον ἔχομεν;

— Τριάκοντα Σεπτεμβρίου. Τί πρὸς τοῦτο;

— Τριάκοντα, μάλιστα. Καὶ νομίζει ἡ Ἐξοχότης σου τόσον ἀνούσιον τὸ πλακούντιον τῆς Πελοποννήσου, ὥστε πρὸ ἐπτὰ μηνῶν νὰ κρυόνῃ ἐγκαταλελειμμένον καὶ νὰ μὴν εὐρίσκηται τις νὰ τὸ καταπίῃ; Χωρὶς τῆς παραγνωρισμένης αὐτῆς ἐπιδεξιότητός μου, πρὸ πολλοῦ ἡ Πελοπόννησος θὰ εἶχε προσκυνήσει τὸν νέον Αὐθέντην της.

— Τόσον ἀνυπόμονος ἦτον ὁ Σαμπλίτης! ἀνεφώνησεν ὁ Βιλλαρδουίνος. Ἐφοβεῖτο μὴ βάλω εἰς τὸν κόλπον μου τὸν Μωρέαν;

— Μόλις εἶχομεν φθάσει εἰς Καμπανίαν, ἤρχισε διηγούμενος ὁ Ῥαιμόνδος ἀφ' οὗ ἐρρόφησε καὶ δεύτερον ποτήριον τοῦ ξανθοῦ Καμπανίτου, καὶ συμπτώματά τινα ἤρχισαν νὰ μὲ ἀνησυχῶσι. Τοῦ ἀνεψιοῦ αἱ ὑπερβολικαὶ περιποιήσεις πρὸς τὸν θεῖόν του, τοῦ θείου ἡ ὑπερβολικὴ ἀγάπη πρὸς τὸν ἀνεψιόν, μοὶ ἐφάνησαν προοίμια ὑποπτα. Ὅταν δ' ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἤκουσα τὸν Σαμπλίτην ἐρωτῶντα τὸν Ῥοβέρτον ἂν ἐδοκίμασέ ποτε χλωρὰ σῦκα, ἔκρινα τὸν κίνδυνον ἐγγύς, καὶ κατέπεισα τὸν Κόμητα ὅτι, πρὶν ἐνεργήσῃ πρᾶξιν κυριαρχίας, χρέος εἶχε, καὶ πρέπον ἦτον, νὰ μεταβῇ εἰς Παρισίους, εἰς προσκύνησιν τοῦ Βασιλέως καὶ λιζίου Αὐθέντου του.

Δύω μῆνες εἶχον παρέλθει ἀπὸ τῆς δωδεκάτης Μαρτίου. Ἄλλον ἓνα ἐδαπάνησεν εἰς προπαρασκευὰς ἡ κενοδοξία τοῦ Κόμητος, ἣν ἐξεμετάλλευον.

Ὁ Ροβέρτος ἤθελε νὰ συνοδεύσῃ τὸν θεῖόν του· ἀλλὰ, πλήρης ἐνθουσιασμοῦ διὰ τοῦ νέου τὴν ἰκανότητα, ἔπεισα ἐγὼ τὸν Κόμητὰ νὰ τὸν ἀφήσῃ προσωρινὸν τοποτηρητὴν του εἰς Καμπανίαν.

Ἐν Παρισίοις τὸ ἔργον μου ἐχώρει ἀφ' ἑαυτοῦ· εἶχον συμμάχους τῆς αὐλῆς τὰ θέλγητρα καὶ τοῦ Κόμητος τὴν μεταιοφροσύνην, καὶ αἱ ἡμέραι παρήρχοντο ὡς ὑπόπτεροι.

Μίαν ἡμέραν τὸν εἶδα χασμώμενον. Ὀλέθριον σύμπτωμα! Ὁ Κόμης ἐβαρύνετο. Ἐδύνατο ἴσως νὰ ἐνθυμηθῇ τὰς ὑποθέσεις, καὶ μεταξύ ἄλλων τόσῳ φυσικώτερον τὴν τῆς Πελοποννήσου, καθ' ὅσον αἱ γλυκεῖαι ἐπιστολαὶ τοῦ ἀνεψιοῦ ἦσαν καθημεριναί. Ἐχρειάζετο δραστήριον ἀντιφάρμακον.

Εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Βασιλέως Φιλίππου Αὐγούστου ἔλαμπον δύο ὀφθαλμοὶ γλαυκοὶ, ὡς ὁ οὐρανὸς τῆς Πελοποννήσου. Εἰς αὐτοὺς ἐνεπιστεύθη τὴν θεραπείαν τοῦ Κόμητος καὶ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἀποστολῆς μου· καὶ οὗτοι ἀντήμειψαν λαμπρῶς τὴν προσδοκίαν μου. Ὁ Κόμης ἔπαυσε νὰ χασμᾶται, καὶ ἐγὼ νὰ φοβῶμαι.

— Ἄ! ἕως ἐδῶ σ' ἀναγνώριζω. Λοιπὸν ἔπειτα!

— Ἐπειτα, ἐν ᾧ ἐνόμιζον ὅτι τὸ πλοῖον εὐθυδρομεῖ, αἴφνης τὸ βλέπω μίαν ἡμέραν εἰς τὴν πλευράν! Τί τρέχει; ἐρωτῶ· πόθεν πνέει ὁ ἄνεμος; ποῦ κρύπτεται ἡ ὕφαλος;

Κατ' ἀρχὰς οὐδὲν ἐφαίνετο ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας· ἀλλὰ μέχρι τέλους τὴν ἀνακαλύπτω εἰς τὰ βάθη τῶν αὐλικῶν ἀντιθαλάμων, ὑπὸ τὸ σχῆμα ξένου Γραικοῦ ἐξ Ἄρτης, ὡς ἔμαθον, καλουμένου Ἰωάννου Νόννου.

Τινὲς τὸν ἔλεγον ἀπλοῦν περιηγητὴν. Ἄλλοι ὑπώπτευσον μὴ εἶναι μυστικὸς τις ἀπεσταλμένος τοῦ δεσπότη τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὸν Βασιλέα τῆς Γαλλίας. Ἐν γένει ὅμως ἦτον ἀφανὴς καὶ ὀλίγον γνωστός· ἀλλὰ τόσον παραδοξό-

τερον μοι ἐφάνη ὅτι ὁ Κόμης εἶχεν ὑπὲρ τὸ δέον συνεχεῖς μετ' αὐτοῦ ὁμιλίας, καὶ ἐπρόσεξα. Προσέξας δέ, ἀνεκάλυφα ὅτι ἐκεῖ ὁ σκορπίος ἐκάθευδεν.

— Ἐκεῖ; καὶ τί σχέσιν

— Ἴσως ἢ ὑμετέρα Ἐξοχότης δύναται περὶ τούτου νὰ μὲ φωτίσῃ.

— Πῶς ἐγώ;

— Δὲν διατρίβει ἐδῶ ὁ Πετραλείφας, ὁ πενθερὸς τοῦ δεσπότη τῆς Ἑλλάδος;

— Ναί, πρὸ ἑνὸς μηνός. Τί ἐξάγεις ἐκ τούτου;

— Ἴσως ὅτι ἡ ἐπίσκεψίς του δὲν εἶναι ξένη πρὸς τὴν ἀποστολὴν τοῦ Νόννου καὶ τὴν ἀπόφασιν τοῦ Κόμητος τῆς Καμπανίας.

— Νὰ μ' ἀφαιρέσῃ τὴν Αὐθεντείαν τοῦ Μωρέως; Νομίζω ὅτι ἀπατάσαι.

— Πῶς; Εἶναι λοιπὸν γνωστὸν εἰς τὴν Ἐξοχότητά σου διατί ἦλθεν ὁ Πετραλείφας εἰς τὴν Πελοπόννησον;

— Κατ' ἐκεῖνον, ἦλθε νὰ ἐπισκεφθῇ τὰ κτήματά του, ἀπεκρίθη ὁ Βιλλαρδουίνος· κατ' ἐμὲ, ἦλθε νὰ πραγματευθῇ συζυγίαν τῆς ἐγγόνου του, ἣτις τὸν συνοδεύει, μετὰ τοῦ υἱοῦ μου Γοδοφρεΐδου. Βλέπεις ὅτι τῷ συμφέρει νὰ μὲ στηρίξῃ, ὄχι νὰ μὲ πολεμήσῃ.

— Ἐζήτησε λοιπὸν τὸν Γοδοφρεΐδον διὰ τὴν ἔγγονόν του; ἠρώτησε σκεπτικῶς ὁ Ῥαιμόνδος.

— Ῥητῶς ὄχι, ἀπεκρίθη ὁ Βιλλαρδουίνος· ἀλλ' οἱ τρόποι του εἰσὶ διαφανεῖς ἐκ προθέσεως.

— Ἄ! Τότε ὅλα μοι ἐξηγοῦνται, ἀνέκραξεν ὁ Ῥαιμόνδος.

— Τί σ' ἐξηγεῖται λοιπὸν;

— Ὅτι ὁ Πετραλείφας εἶναι ἡ δολιωτέρα ἀλώπηξ ἀφ' ὅσας ἔθρεψέ ποτε ἡ αὐλὴ τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

— Τοῦτο δὲν εἶναι ἀνακάλυψις νέα, εἶπε μειδιῶν ὁ τοποτηρητής. Ἄλλα πόθεν τὸ συμπεραίνεις;

— Ὁ δεσπότης τῆς Ἑλλάδος δὲν εἶναι, φαίνεται, ἄνθρωπος ν' ἀλιεύη εἰς θολὰ ὕδατα. Ὄταν ρίπτῃ τὴν ὀρμίαν του, θέλει νὰ ἤξεύρῃ τί ἰχθὺν θ' ἀνασύρῃ· διὰ τοῦτο, πρὶν κηρυχθῆ, ἔπεμψε τὸν πενθερόν του νὰ βολιδοσκοπήσῃ ἐντέχνως.

— Τόση περίσκεψις, εἶπεν ὁ Βιλλαρδουίνος, δὲν τῷ ἐχρειάζετο. Ἡ συγγενικὴ σχέσις μετ' ἐμοῦ ὠφελεῖ μέγਾਲως τὰ συμφέροντα τοῦ Θεοδώρου. Οἱ δύο Αὐθένται εἰσὶν ἰσόσταθμοι ἐνὸς αὐτοκράτορος.

— Ἀναμφιβόλως, ἀπεκρίθη ὁ Ῥαιμόνδος· ἀλλ' εἰς τῶν δύο δὲν εἶναι Αὐθέντης ἀκόμη. Διὰ τοῦτο, ἐν ᾧ ἔπεμπεν ἐδῶ τὸν πενθερόν του νὰ προκαταλάβῃ τὴν θέσιν, διὰ τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν ἡ Ἐξοχότης σου ἤθελες ἐπικυρωθῆ Αὐθέντης, ἔπεμψε τὸν Νόννον πρὸς τὸν Σαμπλίτην, νὰ πληροφορηθῆ ἂν θὰ ἐπικυρωθῆς.

— Τὸ πιστεύω, εἶπεν ὁ Βιλλαρδουίνος· εἶναι ὁ χαρακτήρ τοῦ ἀνθρώπου. Πρὶν πατήσῃ, δοκιμάζει τὸ ἔδαφος ἀκροποδητί.

— Ὁ Νόννος λοιπὸν ἤρχισε νὰ ἐξιχνιάζῃ, νὰ ἐρευνᾷ, νὰ ἐρωτᾷ, νὰ πολυπραγμονῆ, ὥστε, ὅ,τι μάλιστα ἤθελόν ν' ἀποφύγω, ἀνεπόλησε τὴν Πελοπόννησον εἰς τὸν Κόμητα. Ἄλλ' ὁ Νόννος αὐτὸς δὲν εἶναι ἀδέξιος ἄνθρωπος, καὶ ταχέως ἠσθάνθη τὸν ἄνεμον πνέοντα πρὸς τὸν Ῥοβέρτον· καὶ ἀμέσως ἔκρινεν, ὅτι εὐκολώτερον καὶ ἀσφαλέστερον εἶναι νὰ στρέψῃ κατὰ τὸν ἄνεμον τὰ ἰστία, παρὰ νὰ παλαίσῃ πρὸς αὐτόν.

Ἐκτοτε ἐνόησα ὅτι ἐνικήθημεν· καὶ ἐπροσπάθησα μὲν ἀκόμη νὰ κερδήσω καιρὸν, ἀλλ' εἶδα ὅτι διὰ τούτου μόνον

ὑποπτος ἐγινόμεν· Ἔστρεψα λοιπὸν καὶ ἐγὼ τὸ φύλλον, καὶ ἤρχισα νὰ εἶμαι θερμὸς ὑπὲρ τοῦ Ῥοβέρτου.

Ἄμα ἰδὼν τὸ πρᾶγμα ἀναπόφευκτον, ἔγραψα πρὸς αὐτὸν καὶ τῷ ἀνήγγειλα τὰς προσπάθειάς καὶ τὰς ἐλπίδας μου, καὶ μετὰ τινὰς ἡμέρας ὑπέγραψα ὡς μάρτυς τὸ δίπλωμά του ὡς Αὐθέντου τοῦ Μωρέως.

— Ὑπέγραψας!

— Καὶ ὄχι μόνον τοῦτο, ἀλλὰ τὸ δίπλωμά του ἀνέλαβον νὰ φέρω ὁ ἴδιος πρὸς αὐτὸν, εἰς Σαμπλίτην τῆς Βουργωνίας, ὅπου κατοικεῖ. Καὶ τῷ ἔφερα προσέτι καὶ τὰς ἰδιαιτέρας ἐπιστολάς καὶ ὁδηγίας τοῦ θείου του.

— Ὅπου τῷ ἀναγγέλλει βεβαίως τὴν πρὸς ἐμὲ ὑπόσχασίν του.

— ὦ! αὐτὴν, ὄχι! τὴν ἐλησμόνησα! διότι ἐγὼ ἔγραψα τὰς ἐπιστολάς.

— Καὶ τί τὸ ὄφελος; ὑπέλαβεν ὁ Βιλλαρδουίνος. Μὴ δὲν τὴν ἔμαθεν ἔπειτα ὁ Ῥοβέρτος παρὰ τοῦ θείου του, ἢ καὶ παρὰ τοῦ Νόννου;

— Παρὰ τοῦ θείου του ὄχι, διότι ὁ Σαμπλίτης ἀνεχώρησεν εἰς Ἰταλίαν, καθ' ἣν ἡμέραν ἐγὼ ἀνεχώρουν εἰς Βουργωνίαν. Καὶ παρὰ τοῦ Νόννου δὲ ὄχι, διότι ὁ Νόννος δὲν τὴν ἤξευρε, καὶ, διὰ νὰ μὴ γεμίση τὴν κεφαλὴν του διὰ περιττῶν γνώσεων, τῷ ἐπρότεινα νὰ μὲ συνοδεύσῃ πλησίον τοῦ Ῥοβέρτου, ὅπερ ἤθελε πράξει καὶ ἂν δὲν τὸ ἐπρότεινον.

— Ὁ Ῥοβέρτος πρέπει νὰ σ' ἦτον εὐγνωμονέστατος!

— Πῶς ὄχι; Κατέστην ὁ πρῶτος μυστικὸσὺμβουλός του· καὶ ἀπόδειξις, ὅτι δύο δὲν παρήλθον ἡμέραι, καὶ μοὶ ἐνεπιστεύθη τὴν πρότασιν ἣτις τῷ ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Νόννου ἐν ὀνόματι τοῦ Αὐθέντου τῆς Ἑλλάδος. Ἐξεύρεις ποίαν;

— Νὰ νυμφευθῆ ἴσως ὁ Ῥοβέρτος τοῦ Αὐθέντου τὴν θυγατέρα;

— Νὰ νυμφευθῆ ὁ Ῥοβέρτος τοῦ Αὐθέντου τὴν θυγατέρα.

— Καὶ ὁ Ῥοβέρτος;

— Ἐδέχθη.

— Ἐδέχθη, λέγεις;

— Ἐννοεῖται ὅτι ἐδέχθη, ἀλλ' ἐπὶ συμφωνία νὰ τῷ ἀρέσῃ ἢ νύμφῃ.

— Ὡ! ἀνμόνον τοῦτο ἐλλείπη, εἶπεν ὁ Βιλλαρδουίνος, τὸ ἐγγυῶμαι εἰς αὐτόν.

— Ἄν εἶναι τόσον βέβαιον ὅτι θὰ τῷ ἀρέσῃ, ὑπέλαβεν ὁ Ῥαιμόνδος, τόσῳ τὸ χειρότερον δι' αὐτόν.

— Διατί;

— Διότι ἡ θυγάτηρ τοῦ Αὐθέντου τῆς Βλαχίας πρέπει νὰ γίνῃ σύζυγος τοῦ Γοδοφρείδου.

— Ἄ! φίλε Ῥαιμόνδε, εἶπεν ὁ Βιλλαρδουίνος μετ' ἀφελοῦς μειδιάματος, ἡμεῖς θὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς τὴν Καμπανίαν νὰ καλλιεργῶμεν τὰ λάχανα τοῦ πατρικοῦ κήπου μας! Τίς θὰ θελήσῃ νὰ ἐνωθῆ μεθ' ἡμῶν;

— Θαυμάσια! Τότε θὰ σοὶ ζητήσω, ἐξοχώτατε, νὰ με δεχθῆς κηπουρόν σου! Ἄλλὰ, ἀν κατὰ τινα περιστάσιν ἤθελες μείνει Αὐθέντης τοῦ Μωρέως . . .

— Τότε... ὡς τότε..., εἶπεν ὁ Βιλλαρδουίνος. Ἡ Ἄννα τότε θὰ εἶν' ἐπιθυμητὴ νύμφη διὰ τὸν Γοδοφρείδον, ἀν ἄλλα τινὰ σχέδια . . . Ἄλλὰ τί νὰ ματαιολογῶμεν; Μέχρι τῆς δωδεκάτης Μαρτίου ἔχομεν, νομίζω, ἀκόμη πέντε μῆνας καὶ δωδῶδεκα ἡμέρας, δηλαδὴ πεντάκις τὸν καιρὸν νὰ ἔλθῃ ὁ Ῥοβέρτος καὶ νὰ λάβῃ τὴν κληρονομίαν του.

— Αἴ! πέντε μῆνες, εἶπεν ὁ Ῥαιμόνδος, δὲν εἶναι τέλος

πάντων πέντε αἰῶνες! Θὰ ἰδῶμεν. Ἐν τούτοις, ἐξοχώτα-
τε, σοὶ ἀφίνω ὑγείαν.

— Πῶς! Ἀναχωρεῖς; ποῦ ὑπάγεις;

— Πῶς, ποῦ ὑπάγω; Ὅπου τὰ χρέη μὲ καλοῦσιν. Εἰς
τὸν Αὐθέντην τοῦ Μωρέως. Πρέπει νὰ τὸν συνοδεύσω, ὅ-
ταν θὰ ἔλθῃ νὰ λάβῃ τὴν κληρονομίαν του.

— Κατευόδιον, φίλτατε. Τούλάχιστον θὰ μὲ εἰδοποιή-
σης ἐν καιρῷ, ὥστε νὰ ἐτοιμασθῶ νὰ τὸν δεχθῶ κατ' ἀ-
ξίαν;

— Χωρὶς ἀμφιβολίας. Ἀλλὰ . . . νὰ μὴ λησμονήσω
τὸ σπουδαιότερον. Πρέπει νὰ μοὶ μετρήσῃς ὀκτῶ χιλιάδας
χρυσᾶ ὑπέρπυρα.

— Πρέπει, φρονεῖς; Διατί τοῦτο;

— Δι' ἐξοδα τῆς ὁδοιπορίας τῆς Αὐτοῦ Ὑψηλότητος τοῦ
Αὐθέντου.

— ὦ! τῷ ὄντι! ἐν τῇ ὑψηλῇ σου φρονήσει ἔκρινας ὅτι
πρέπει ἐγὼ νὰ προμηθεύσω τὰ ἐξοδα τῆς ὁδοιπορίας του;

— Καὶ οὕτω θὰ κρίνῃ καὶ ἡ Ὑμετέρα Ἐξοχότης, ἂν
ἀκούσῃ τὸ τέλος τῆς ἱστορίας μου.

Ἀφ' ὅτου ὁ Ῥοβέρτος μ' ἔλαβε σύμβουλόν του, ἡ πρώτη
μου συμβουλή ἦτον ὅτι πρέπει νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν ἐπικρά-
τειάν του ὄχι ὡς μαθητῆς δεδιωγμένος, ἀλλὰ μετὰ πομ-
πῆς καὶ δόξης. Ἡ πρότασις ἐνεκρίθη μετ' ἐνθουσιασμοῦ,
ἀλλ' ἡ ἐκτέλεσις ἀπῆτει χρήματα.

Μετὰ τοῦ συνήθους μου ζήλου, παρὰ νὰ τὰ εὔρη ἄλλος,
ἐπρότεινα ν' ἀπέλθω ἐγὼ εἰς Παρισίους καὶ νὰ τὰ προμη-
θεύσω. Ἀλλ' ἦτον ἀνάγκη νὰ μάθῃ καὶ ἡ Ἐξοχότης σου
τὰ διατρέχοντα, καὶ νὰ τὰ μάθῃ ταχέως καὶ ἀσφαλῶς.
Τίνα νὰ πέμψω δὲν εἶχον, οὔτε εἰς κανένα ἔχω ἐμπιστοσύ-
νην ὅσῃν εἰς ἐμὲ τὸν ἴδιον. Διὰ τοῦτο ἀνεχώρησα ἀπὸ τῆς

Βουργωνίας διὰ Παρισίους, καὶ ἔφθασα κατ' εὐθείαν εἰς τὴν Λακεδαίμονα.

— Πῶς! ἔπραξας τοῦτο! Ἀλλὰ οἱ Παρίσιοι δὲν ἀπέχουσιν ἀπὸ τῆς Σαμπλίτης ὅσον ἀπέχει ἡ Λακεδαίμων! εἶπε μετ' ἐκστάσεως ὁ Βιλλαρδουίνος.

— Βεβαίως ὄχι, ἀπήντησε γελῶν ὁ Ῥαιμόνδος. Δεκαπέντε ὅμως ἢ εἴκοσιν ἡμέραι, μικρολογία! Ἐπειτα εἰς Παρισίους πρόσος καιρὸς μ' ἐχρειάζετο ὡς νὰ εὔρω τοὺς τοκιστάς, ὡς νὰ πραγματευθῶ δάνειον, ὡς νὰ δώσω ἀσφαλείας, ὡς νὰ ἐξαργυρώσω! Ἐπειτα πρόσθετες τὸ ἐπάρατον κλίμα καὶ τὰς ἀσθενείας του! . . . Ἐν ᾧ ἐδῶ σήμερον τὸ πρῶτ' ἔφθασα καὶ τὸ ἐσπέρας ἀναχωρῶ, διότι ἡ Ἐξοχότης σου ἀμέσως θὰ μοὶ μετρήσῃ τὰς ὀκτῶ χιλιάδας ὑπέρπυρα.

— Νομίζεις;

— Δὲν ἀμφιβάλλω. Ἄν ἐπιστρέψω τὰς χεῖρας κενάς, πίπτω ὑπ' ὀργὴν, καὶ ὁ Νόννος γίνεται πρωτοσύμβουλος τοῦ Ῥοβέρτου, καὶ πετακτὸν σοὶ τὸν φέρει.

— Θέλεις ν' ἀναχωρήσῃς ἀπόψε;

— Ὁ ὁδηγός μου μὲ περιμένει.

— Ὁ ὁδηγός σου;

— Μάλιστα. Ὁ Κύριος Ἰωάννης ὁ Νόννος.

— Τί λέγεις, φίλτατε Ῥαιμόνδε; ἀνέκραξεν ὁ Βιλλαρδουίνος. Ὁ Νόννος οὗτος εἶν' ἐδῶ;

— Τὴν ἰδίαν ἡμέραν, καθ' ἣν ὁ Ῥοβέρτος συγκατετέθη εἰς τοῦ Νόννου τὴν πρότασιν, εἶδα τοῦτον ἐτοιμαζόμενον δι' ὀδοιπορίαν, καὶ ἀνεκάλυφα ὅτι ἀπήρχετο ὅπως εἰδοποιήσῃ τὸν Πετραλείφαν. Τότε πρῶτον μοὶ ἐπῆλθεν ἡ ἰδέα τῆς ὀδοιπορίας εἰς Παρισίους. Ἀνεχώρησα λοιπὸν μόνος, καὶ εἰς Μασσαλίαν ἔφθασα ὀλίγας ὥρας πρὸ τοῦ ἀπεσταλμένου τοῦ Αὐθέντου τῆς Ἑλλάδος. Ἀμα ἔμαθα τί πλοῖον ἐναύ-

λωσεν, έμισθώθην εις αυτό ως ναύτης άπλοῦς. Ὁ αὐτὸς αὐ-
ριος άνεμος μάς έφερεν άμφοτέρους μετ' άνελπίστου ταχύ-
τητος εις τὸν λιμένα τοῦ Ποντικοῦ.¹ Ἐκεῖ εἶδα αἰφνιδίαν
μεταμόρφωσιν εις τὸν κύριον Νόννον.

Μίαν ὥραν ἀφ' οὗ έρρίψαμεν τήν άγκυραν, έξήλθε τοῦ
θαλάμου του ὑπὸ σχῆμα ὄρεινου ποιμένος, ἵνα μὴ εἰπῶ ὄρει-
νῆς άρκτου. Τὰ καλά παραδείγματα δέν πρέπει νά περιφρο-
νῶνται. Μετὰ ἡμίσειαν ὥραν εἶχον λάβει καὶ ἐγώ, ὡς με
βλέπεις, τὸ άγγελικὸν σχῆμα. Ὁ Νόννος έκίνησε, καὶ ἀπὸ
τῶν πρώτων διαβημάτων του ένόησα ὅτι διευθύνεται πρὸς
τὴν Λακεδαίμονα. Ἀφανῶς τὸν παρηκολούθησα ὡς σκιά
του, καὶ σήμερον τὸν προέλαβον κατὰ μίαν ἢ δύο ὥρας.
Ἐξεύρω δὲ ὅτι θά μείνη μίαν ἡμέραν μόνον, καὶ τὸ έσπέ-
ρας πάλιν αναχωρεῖ. Ἄν θέλω νά έπιστρέψω ἀναύλως, δέν
πρέπει νά χρονοτριβῶ.

Ὁ Βιλλαρδοσθίνος έπορεύθη πρὸς τὸ γραφεῖόν του, καὶ λα-
βὼν ὀκτῶ βαλάντια χρυσοῦ, τὰ έδωκεν εις τὸν Ῥοβέρτον.

— Ἐννοεῖται ἔμως, εἶπεν, ὅτι τὰ δίδω δάνειον. Δέν εἶμαι
τοσοῦτον πλούσιος, ὥστε τοιοῦτον νά προσφέρω δῶρον εις
τὸν Αὐθέντην.

— ὦ! δάνειον χωρὶς ἄλλο, ἀπήντησεν ὁ Ῥοβέρτος. Θά
σοὶ φέρωσιν, ἂν θέλῃς, εἴκοσι τοῖς έκατὸν τόκον.

— Ἄπαγε! άνέκραξεν ὁ Βιλλαρδουίνος. Ἰουδαῖον μ'ένό-
μισας! Τὸν νόμιμον τόκον, άγαπητέ! Δέν πρέπει νά προκα-
βροχθίσωμεν τοῦ Αὐθέντου τὰ εισοδήματα.

— Τὸν νόμιμον τόκον! Εὐτυχία εις ἐμέ! εἶπεν ὁ Ραι-
μόνδος, κτυπῶν τὰς χεῖράς του. Ἐχω βέβαιον τώρα τὸ
δίπλωμα Πρωτοβεστιαρίου τῆς Πελοποννήσου παρὰ τοῦ
Ῥοβέρτου.

¹) Διμὴν Ποντικοῦ, παρὰ τὸ Κατάκωλον.

— Ὑπαγε λοιπὸν νὰ τὸ λάβῃς, εἶπεν ὁ τοποτηρητής. Ἀλλὰ δὲν ἔχεις καὶ σὺ ἀνάγκην ἐφοδίων διὰ τὴν ὁδοιπορίαν σου;

— Παντάπασιν! Αὐτὰ τὰ πληρῶνει ὁ Νόννος· ἔχε ὑγίαν, ἐξοχώτατε· καὶ καλὴν ἐντάμωσιν . . . μετὰ πέντε μῆνας.

Καὶ ἐγερθεὶς ὁ Ῥαιμόνδος, συνέστειλεν εὐσχημόνως τὸ ῥάσσον του, κατεβίβασε τὴν καλύπτραν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς του, καὶ ἐξῆλθε μετὰ τοῦ τοποτηρητοῦ, κλίνων, ἀφ' οὗ ἠνεώχθη τὸ παραπέτασμα, βαθέως εἰς προσκύνησιν αὐτοῦ.

Δ'

Ἡ συνοδία λοιπὸν τοῦ τοποτηρητοῦ προὔχῳρει πρὸς τὸ ἵπποδρόμιον. Τὸ πλῆθος, ἔπου διήρχετο, ἴστατο περικεχηγὸς, ἢ ἠνοίγετο ἀλαλάζον· οἱ καθυστεροῦντες ὤρμων πρὸς τὸν τόπον τῆς συνελεύσεως, καὶ πολὺς ἦν ὁ θόρυβος καὶ αἰζητωκραυγαί. Εἰς πρὸ πάντων ἐντὸς τοῦ ὄχλου ἐφαίνετο ἐκθακχευθεὶς ὑπὸ τῆς λαμπρότητος τοῦ θεάματος. Καθ' ἣν δὲ στιγμὴν ἡ συνοδία διήρχετο ἐμπρὸς του, ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ὅστις ἦτον ὁ γνωστὸς ἡμῖν Βλαχοποιμὴν, ἔκραξεν ὡς διαφῆγγνύμενος·

— Ζήτη ὁ ἐξοχώτατος Βαύλλης τῆς Πελοποννήσου!
Ζήτη ὁ ἐνδοξότατος ἀρχὼν Πετραλείφας!

Καὶ ἐχειρονόμει ὡς φρενητιῶν. Ἀλλὰ στρέφων τὸν βραχίονά του, ὡς ἂν ἤθελε νὰ τῷ δώσῃ κεντρόφυγα δύναμιν, ἐκτύπησε διὰ τοῦ δερματίνου πύλου ὃν ἐκράτει τὸν ἵππον τοῦ Πετραλείφου εἰς τὴν κεφαλὴν, καὶ ὁ ἵππος τρομάξας ἀνωρθώθη, καὶ παρ' ὀλίγον νὰ κρημνίσῃ τὸν ἀναβάτην.

— ὦ τὸν ἀνόητον! εἶπεν ὁ γέρον, κρατηθεῖς διὰ τῶν δύω χειρῶν του εἰς τὸ σάγμα.

Ἄλλ' ὁ ποιμὴν ἐρρίφθη ἐν τῷ ἅμα εἰς τὸν χαλινόν, τὸν ἤρπασε διὰ στιβαρᾶς χειρὸς, καὶ κρατήσας τὸν ἵππον,

— Συγγνώμην, ἐνδοξότατε! συγγνώμην! ἔκραξε. Δὲν ἤθελον! Κατὰ λάθος συνέβη. Εἶμαι δυστυχῆς καὶ ἀγροῖκος Βλάχος! Συγγνώμην, ἐνδοξότατε!

— Διώξατε τὸν αὐθάδη τοῦτον, διέταξεν ὁ Βιλλαρδουῖνος· καὶ οἱ ἱππῶται προσῆλθον νὰ ὑπακούσωσιν.

Ὁ Βλάχος ἔμως ἔλαβε τὴν χεῖρα τοῦ Πετραλείφου, καὶ ἐξηκολούθησε μετὰ μεγάλων φωνῶν, καὶ ἐν μέσῳ τοῦ γέλωτος ἢ τῶν ψιθυρισμῶν τοῦ ὄχλου, ζητῶν συγγνώμην. Ἀφῆνης δ' ὁ Πετραλείφας ἤσθάνθη τὴν ἀφὴν μικροῦ διπτύχου ἐντὸς τῆς παλάμης του, καὶ στηρίζας τὸ ὄξυ βλέμμα του ἐπὶ τοῦ ποιμένου,

— Εἶναι, εἶπε πρὸς τὸν Βιλλαρδουῖνον, ξένος ἐκ τῶν μερῶν μας. Αὐτοὶ οἱ Βλάχοι εἶναι ἀγροῖκοι. Συγχωρήσατέ τον πρὸς χάριν μου. Ἐσφαλὲν ἐξ ὑπερβολῆς ζήλου. Ἐπιτρέπετε νὰ τὸν εἰσάξω εἰς τὸ ἵπποδρόμιον;

— Ὅπως ὀρίζεστε, εἶπεν ὁ τοποτηρητής.

Ὅταν δὲ δὲν παρετρεῖτο, ἐρρίψε μακρὸν καὶ ἑταστικὸν βλέμμα ἐπὶ τοῦ ποιμένου, καὶ μετὰ ταῦτα ἀπέστρεψε τὴν κεφαλὴν μειδιῶν.

Οὕτω λοιπὸν ὁ ποιμὴν προσετέθη εἰς τὴν συνοδίαν πρὸς μέγαν φθόνον τῶν ἐγγωρίων, οἵτινες, πρὸ μιᾶς στιγμῆς μετ' αὐτοῦ συνομιλοῦντες, δὲν προέβλεπον ὅτι διὰ τῆς τοιαύτης ἀπροσδοκῆτου προστασίας ἤθελε προηγηθῆ ὁ ξένος αὐτῶν. Ἄλλ' αὐτὸς, ὀλίγον φροντίζων περὶ τῶν βροχηδὸν κατ' αὐτοῦ τοξευομένων εἰρωνικῶν ἐπιθέτων, εἰσῆλθε κατόπιν τοῦ Πετραλείφου εἰς τὸ ἀμφιθέατρον.

Τὸ ἐμβαδὸν τοῦ μεγίστου τούτου οἰκοδομήματος ἐκόσμου ἀλουργίδες καὶ ποικίλα καταπετάσματα, πρὸ πάντων δὲ ὁ πολύχρους καὶ ζωηρὸς ὄμιλος, ὁ κατέχων ὄλα τῶν θεατῶν τὰ ἐδώλια. Ἐν δὲ θεωρεῖον, κατὰ τὸ μέσον τοῦ ἵπποδρομίου εἰς θέσιν ὑψηλὴν ὠκοδομημένον, καὶ ὄλον ἀποστίλβον χρυσοῦ, ἦτον μόνον κενόν, καὶ τοῦτο ἐπλήρωσε μετ' οὐ πολὺ ἡ λαμπρὰ τοῦ τοποτηρητοῦ συνοδία.

Ἀμέσως δὲ μετὰ ταῦτα ἠνεώχθη τοῦ σταδίου ἡ πύλη, καὶ εἰς τὰ δῶμα μὲν πέρατα παρετάχθησαν οἱ μαρσάλοι ἢ σταδιάρχαι, οἱ ἐπιτετραμμένοι τὴν ἐπιτήρησιν τῆς εὐταξίας τῶν γυμνασμάτων, εἰς δὲ τὸ μέσον προσέλθόντες ἔφιπποι οἱ ὀπλοκήρυκες, ἀνέγνωσαν τὸν κανονισμόν τῆς ἵππομαχίας, καὶ ἀφ' οὗ ἐπεκαλέσθησαν τῶν θεατῶν τὰ φιλοδωρήματα, καὶ ηὐχθήθησαν «Ἐρωτα εἰς τὰς κυρίας, δόξαν εἰς τοὺς ἀνδρείους», ἀνήγγειλαν ἐν ἤχῳ σαλπίγγων τὴν ἔναρξιν τοῦ ἀγῶνος.

Τότε εἰς μετὰ τὸν ἄλλον εἰσῆλθον οἱ ἐπισημότεροι τῶν Βαρόνων, ὅσοι εἶχον κατανεμηθῆ τὸ βῆκος τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας εἰς Πελοπόννησον, προπορευομένου τοῦ υἱοῦ τοῦ Βιλλαρδουίνου. Ἡ πανοπλία αὐτοῦ ἔστιλβε κατάχρυσος ὡς τὸν ἥλιον, ὑπὸ χιτῶνα πορφυροῦν χρυσοπάρυφον, οὗ ἕμιος πέπλος κατήρχετο μέχρι τῶν ποδῶν τοῦ ἵππου του. Τὴν δὲ περικεφαλαίαν του, ἧς τὸ προσωπεῖον ἦτον ἠνεωγμένον, ἐσκίαζε λόφος πτερῶν πορφυρῶν, καὶ ἐπὶ τοῦ προμετωπίου παρίστατο λόγχη, ἧς ἡ αἰχμὴ ἤγγιζε τὰ νέφη. Ὑπ' αὐτὴν δ' ἦσαν γεγραμμένοι οἱ στίχοι :

Δὲν τρομάζω οὐδ' ἂν τρύξη
τ' οὐρανοῦ ἢ κοίλη λόγχη
Εἶν' ὀρθὴ νᾶ τὴν στηρίξη
ἢ ἀδάμαστός μου λόγχη.

Περιελθὼν δ' ὑπερηφάνως ὁ λαμπρὸς ἵππότης τὸ ἵπποδρόμιον, προσῆλθεν εἰς τὸ θεωρεῖον τοῦ τοποτηρητοῦ, καὶ ταπεινώσας τὴν λόγχην του, ἐχαιρέτισε μετ' ἀξιοπρεποῦς εὐγενείας τὰς κυρίας καὶ τὸν πατέρα του, καὶ μετὰ ταῦτα κατέλαβε τὴν πρώτην τῶν θέσεων, αἵτινες ἦσαν προσδιωρισμέναι διὰ τοὺς ἀγωνιστάς.

Παραιτούμεθα νὰ περιγράψωμεν τὰς λαμπρὰς πανοπλίας καὶ τὰ ποικίλα ἐμβλήματα ὄλων τῶν ἵπποτῶν ὅσοι εἰσῆλθον μετὰ τὸν Γοδοφρεῖδον. Εἰς τὴν πρόοδον τῆς διηγήσεως ἡμῶν ἡ ὀχληρὰ περιγραφή ὀλίγον συμβάλλεται, καὶ ἱστορικῶς ἐπίσης δὲν ἐνδιαφέρει πολὺ τὴν Ἑλλάδα. Διότι ἤρξαν μὲν ἐπ' αὐτῆς οἱ ἵππῶται, καὶ τὴν ἐταπείνωσαν ὑπὸ τὴν σπάθην αὐτῶν, ἀλλ' ἦλθον καὶ ἀπῆλθον χωρὶς ν' ἀφήσωσιν ἔχνη τῆς παρόδου αὐτῶν, καὶ τὸ ὄνομα καὶ ἡ μνήμη των ἀπώλετο μετὰ κρότου· ἢ ὅσάκις ὁ ὁδοιπόρος εἰς ἀποκρήμνους ἄκρας ὁρέων ἀνακαλύπτει τὰ φρούρια αὐτῶν ὡς φωλεὰς ἀετῶν, ἢ μεταξὺ θάμνων ἀπαντᾷ ἐπὶ λίθου γεγλυμένα τὰ βαρονικὰ οἰκόσημα αὐτῶν, στρέφεται ἀπ' αὐτῶν μετ' ἀδιαφορίας, σπεύδων πρὸς τὰ κυκλώπεια τείχη τῶν ἐνδόξων αἰώνων, καὶ πρὸς τ' ἀμίμητα προϊόντα ἀθανάτων γλυφίδων.

Δὲν δυνάμεθα ὅμως νὰ μὴ ἀναφέρωμεν τὴν στολὴν ἐνὸς τῶν ἵππομάχων, Γωλτιέρου τοῦ ἀπεσταλμένου τοῦ Αὐθέντου τῶν Ἀθηνῶν, ὅστις καὶ τελευταῖος πάντων εἰσῆλθεν.

Ἄν εἰς τὴν ἐμφάνισιν ὄλων τῶν ἄλλων διηγείρετο ψιθυρισμὸς εὐφημίας μεταξὺ τοῦ πλήθους τῶν θεατῶν, ἢ τοῦ χαριέντος ὅμως τούτου ἵππότητος ἀπέσπασε κραυγὰς γενικοῦ ἐνθουσιασμοῦ. Διότι πάντες ἀνεγνώρισαν τὰ χρώματα τῆς Ἄννης εἰς τὸν χιτῶνα τὸν καλύπτοντα τὴν πανοπλίαν του, ἣτις ἦτον ἐξ ἀργύρου καθαροῦ, καὶ ἔλαμπεν ὑπὲρ τὴν

χιόνα. Ἦτο δὲ ὁ χιτῶν οὗτος κυανοῦς, ἔχων ἀργυροῦς ἀστέρας ἐπειρασμένους, ὡς κυανοῦς ἦν καὶ ὁ θύσσανος τῶν πτερῶν τῆς περικεφαλαίας του, ἐφ' ἧς ἔστιλβεν εἰς μόνος ἀστὴρ ἀδαιμάντινος, ἔχων περίξ τὴν ἐπιγραφὴν

Εἷς, λαμπρότερος χιλίων
καὶ ἀστέρων καὶ ἡλίων.

Διέφευγον δὲ τὴν χαλκῆν αὐτῶν φυλακὴν ἄφθονοι χρυσοῖ βόστρυχοι, κυματοῦντες ἐπὶ τῶν ὤμων του. Ὅταν δ' ὁ κομφὸς ἱππότης, διακαλπάσας τὸ ἵπποδρόμιον εὐπρεπῶς, ἦλθεν ἐμπρὸς τοῦ θεωρείου τοῦ τοποτηρητοῦ, καὶ ἐβίασε τὸν γοργοῦμενον ἵππον του νὰ κάμψη τὰ ἐμπρόσθια γόνατά του, ἔκλινε δὲ καὶ αὐτὸς εἰς χαιρετισμὸν χαριέστατον, ὃν ἀντήμειψε τῆς ὥραιας Ἀννης ἀντιχαιρετισμὸς καὶ ἐρύθημα, αὐτόματοι χειροκροτήσεις ἠκούσθησαν ἐκ διαφόρων τοῦ θεάτρου μερῶν.

Οἱ ἱππῶται λοιπὸν παρετάχθησαν εἰς τὰς δύο πλευράς τοῦ σταδίου, ἀφίνοντες μεταξύ των ὄλον αὐτοῦ τὸ πλάτος. Ἄμα δ' ἔλαβον τὰς οἰκείας θέσεις, ἡ σάλπιγξ ἐσήμανε τὸ ἐμβατήριον.

Δὲν προτιθέμεθα εἰς τὴν ἐπίτομον ταύτην εἰκόνα νὰ περιγράψωμεν τὸν ἱππικὸν ἀγῶνα καθ' ὅλας αὐτοῦ τὰς περιπετείας, οὐδὲ τὴν ἐπιδεξιότητα καὶ τὴν ἀνδρίαν τῶν ἱπποτῶν, οὐδὲ τῶν κινήσεων τὴν χάριν καὶ τὴν ταχύτητα, οὐδὲ τὴν ζωηρότητα τῶν συγκρούσεων, ἧτις συνεχίνει καὶ διηγείρε τοὺς θεατὰς εἰς μέγαν βαθμόν.

Πρῶτος ὁ υἱὸς τοῦ Βιλλαρδουίνου, ἔμπειρος ὡς οὐδεὶς ἄλλος εἰς τὴν τέχνην τῶν ὅπλων, ἐμονομάχησε κατὰ τριῶν ἀντιπάλων ἀλληλοδιαδόχως, τοῦ Γωλτιέρου Ῥονσέρου,¹

¹) Γωλτιέρος Ῥονσέρου, Gautier de Ronchère. (Livr. de la conq. p. 50).

Βαρόνου τῆς Ἀκόβης¹ εἰς Μεσσαρέαν, τοῦ Γουλιέλμου Ἀλαμάνου, Βαρόνου Πατρῶν, καὶ τοῦ Γούη Νεβελέτου, ὅστις ἠκοδόμησε τὸ φρούριον Γερακίου² εἰς Τσακωνίαν, καὶ τὸν μὲν ἀφώπλισε, τοῦ δὲ ἔθραυσε δύο λόγχας, καὶ τὸν τρίτον ἀπέσεισεν ἀπὸ τοῦ ἵππου.

Ἄλλ' ἠναγκάσθη νὰ ὑποχωρήσῃ ὁ ἴδιος ἐνώπιον τοῦ ὀρμητικοῦ καὶ φιλοπολέμου Οὐγωνος τοῦ Βριέρου, ὅστις, τοὺς κρημνοὺς τῶν Ἀροανίων εἰς μερίδα λαχῶν, ἔστησε τὸ φρούριον τῆς Καρυταίνης εἰς τὸ στόμιον τῶν φαράγγων τῆς Σκόρτας (ὡς παραφθείροντες ἔλεγον τότε τὴν Γόρτυνα), εἰς πύλην αὐτῶν ὀχυρὰν καὶ εἰς προπύργιον τῆς τραχείας τοῦ βαρονίας.

Οὗτος μετὰ τὸν Γοδοφρεῖδον ἐνίκησεν ἀλληλοδιαδόχως καὶ Οὐγωνα τὸν Δελίλλον, Βαρόνον τῆς Βοστίτζης, καὶ τὸν νέον Βαρόνον Λούκαν, κρατοῦντα ἐν Λακωνία, καὶ τὰ Γριζενά³ ἔχοντα ἔδραν τῆς ἐξουσίας του.

Ὁ τέταρτος ὅμως ἀνταγωνιστὴς του, Ῥαοὺλ ὁ Τουρναῖος, ὅστις ἤρχεν ἐπὶ τῆς πόλεως καὶ τῆς καταρρύτου πεδιάδος τῶν Καλαβρύτων, ὑπερίσχυσε τῆς ἀνδρίας του, διὰ τῆς πείρας καὶ τῆς ἀσφαλείας τοῦ βλέμματός του.

Ἄλλὰ μόλις ἐκηρύχθη ἡ νίκη ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ προέβη

¹) Ἀκόβια, παρὰ τοῖς Γάλλοις ἐν τῇ Μεσαιῶνι Mate-Griphon (οἷον Ἑλληνοδάμας) καλουμένη, ἔκειτο ἐν Ἀρκαδίᾳ, ἐπὶ τοῦ ὄρους Κωφοξυλιά, παρὰ τὸν ποταμὸν Ξερίλλον, ἐν τῇ χώρᾳ τῆς ἀρχαίας Θεισσίας, καὶ οὐ μακρὰν τῶν εἰρηπῶν τῆς Τευθίδος. Μεσσαρέα ἐλέγετο τότε ἡ Ἀρκαδία, δι' ὃν λόγον ὁ Παυσανίας (Η', 4) τὴν ὀνομάζει Μεσόγαιων.

²) Γεράκι, εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Εὐρώτου, παρὰ ταῖς ἀρχαίας Γερρόνθραις.

³) Γριζενά, ἐν Λακωνίᾳ (Buch. Chron. éd. 1831, p. 18), ἢ Ἰσως ἐν Μεσσηνίᾳ, κατὰ τὸ Στεφυκλάριον πεδῖον. (Ἰδ. Χρον. στ. 387).

μετά τύφου προκλητικῶς ὁ διηνεκῆς του ἀντίπαλος 'Ροβέρτος ὁ Τρέμουλας, Βαρόνος τῆς Χαλανδρίτζας,¹ ἔστικ, γείτων κακὸς καὶ φίλερις, ἔπηξεν αὐθαδῶς τῆς Τρεμούλης² τὴν ὑψηλὴν σκοπιὰν ἐπ' αὐτὰς σχεδὸν τὰς πύλας τῶν Καλαβρύτων. Ἄλλὰ τὴν ὄφρυν καὶ αὐτοῦ ἔταπείνωσεν ἡ ἀθροῦβητος τέχνη τοῦ Καλαβρυτινοῦ, πρὸς μεγάλην εὐχαρίστησιν τῶν θεωμένων, ὅσοι ἐγνώριζον τοῦ μὲν τὴν ἀγέρωχον καὶ πλεονεκτικὴν φύσιν, τοῦ δὲ τὸν πρᾶον καὶ δίκαιον χαρακτῆρα.

Διεδέχθη δὲ τὸν Τρέμουλαν Ἰωάννης ὁ Νεῦλλῆς, ὁ κατέχων τῆς Μάνης τὰ πετρώδη στενά, καὶ ἐκ τοῦ ὀρμητηρίου τῆς Πασσάδας³ πολεμῶν καὶ συνέχων τοὺς Σλάβους. Ἄλλ' οὗτος, ἀφ' οὗ προέβη τρία βήματα, βλέπων τὸν ἀντίπαλόν του ἀσθμαίνοντα ἔτι ἐκ τῆς διπλῆς δυσκόλου του νίκης, χωρὶς, ὡς εἶχε δικαίωμα, νὰ θελήσῃ νὰ ὠφελθῆ ἀπὸ τῆς περιστάσεως ταύτης, κατεβίβασεν εὐγενῶς τὴν λόγχην του, καὶ περιέμενεν ἕως οὗ ὁ 'Ραοὺλ συνέλθῃ.

Ἐκ τῆς μικρᾶς δὲ ταύτης ὠφεληθεὶς διακοπῆς καὶ ὁ

¹) Χαλανδρίτζα, τρεὶς καὶ ἡμισυ περίπου μίλια δυτικῶς τῶν Καλαβρύτων, περὶ τὴν θέσιν τῶν ἀρχαίων πόλεων Φαρῶν καὶ Τριταίας.

²) Τρέμουλα, μικρὸν φρούριον ἐφ' ὑψηλῆς κορυφῆς, ἔξω τῶν Καλαβρύτων. Ἡ ταυτώνομία φαίνεται ἀπόδειξις ὅτι ὑποδομήθη ὑπὸ τοῦ Βαρόνου τῆς Χαλανδρίτζας.

³) Πάσσαδα, τῆς Μάνης τὸ νοτιανατολικόν, ἀπὸ τῶν κορυφῶν τοῦ Ταυγέτου μέχρι Ταινάρου. Τῆς ὁμωνύμου πόλεως τὰ εἰρήπια κίτνται παρὰ τὸν κόλπον τοῦ Γυθείου, ὅπου σχεδὸν ἡ ἀρχαία Λάα. Τῆς Πασσάδας ὁ ἀρχηγὸς εἶχε τίτλον Μαρσσεάλου. Τὸ δὲ βόρειον τῆς Μάνης κατεῖχετο τότε ὑπὸ Σλάβων. Οἱ κατὰ τὴν ἵππομαχίαν ἀπαριθμούμενοι εἰσὶν ὅλοι οἱ μεγάλοι Βαρόνοι εἰς οὓς κατένειμε τὴν Πελοπόννησον ὁ Βιλλαρδουίνος, ὃν ἔτι Βαυλλῆς, καθ' ἣν τῆρ κατέλιπεν ἐντολὴν Γουλιέλμος ὁ Σαμπλίτης, ὅταν ἀνεχώρησεν ἐν ἔτει 1209. Ἐλλείπει δὲ μόνος ὁ ἄλλως ἐν τῇ διηγήματι γνωστὸς Βαρόνος τοῦ Βελιγοστίου.

Πετραλείφας ὅπως τείνη ὀλίγον τὰ γεγηρακότα του μέλη, ἠγέρθη, καὶ ἐξῆλθε τοῦ θεωρείου τοῦ τοποτηρητοῦ, ὅστις, παρακολουθῶν αὐτὸν δι' ἄκρου τοῦ ὀφθαλμοῦ, εἶδεν ὅτι κατόπιν του ἐξῆλθεν ἡσύχως καὶ ὁ Βλαχοποιμὴν.

Ὁ ἤδη ἐξησθενημένος βραχίων τοῦ Ῥαοῦλ ἐνέδωκε ταχέως εἰς τὴν ἀκμῆτα ῥώμην τοῦ Βαρόνου τῆς Μάνης, τραχειᾶν ὡς τοὺς βράχους ἐφ' ὧν ἐγυμνάζεται. Κατ' αὐτοῦ τέλος προῦχώρησεν ὁ ἔσχατος τεταγμένος ἱππότης, ὁ Γωλτιέρος. Ἄν δὲ πᾶσα ἡ προσοχὴ καὶ πάντα τὰ βλέμματα δὲν ἦσαν ἐστραμμένα πρὸς τὴν πάλην ἐκείνην, καθ' ἣν ὁ ῥωμαλεώτερος τῶν ἱπποτῶν ἀντετάττετο πρὸς τὸν χαριέστατον, ἦτον εὐκολὸν νὰ παρατηρηθῇ ὅτι αἰφνιδία ὠχρότης ἐπεχύθη εἰς τῆς Ἄννης τὸ πρόσωπον.

Ἡ μάχη ἔμεινε πολλὴν ὥραν ἰσόρροπος, διότι ὁ Γωλτιέρος ἔδειξεν ὅτι εἶχε τῆς χάριτος ἀνωτέραν ἀκόμη τὴν ἐπιδεξιότητα. Τέλος δ' ὤρμησαν ἀμφότεροι οἱ ἀντίπαλοι κατ' ἀλλήλων, τὰ κατάφρακτα στήθη τῶν ἵππων των συγκρουσθέντα ἐβρόντησαν, ἐν ᾧ δ' ἐκάμφθησαν οἱ ὀπίσθιοι πόδες αὐτῶν, ὁ Βαρόνος τῆς Μάνης ἔκλινε βιαίως ἐμπρὸς, ὅπως καταφέρῃ κατὰ τοῦ Γωλτιέρου πληγὴν, ἣτις ἐμελλε νὰ περατώσῃ τὴν πάλην· ἀλλ' αὐτὸς διὰ ταχείας στροφῆς τοῦ σώματος ὡς ἔγγελος τὸν διέφυγε, καὶ παρεκκλίνοντα ἤδη τῆς καθέτου, ἤρκεσε νὰ τὸν ἐγγίσῃ πλαγίως διὰ τῆς λόγχης του, ὅπως τὸν κρημνίσῃ τῶν ἀναβολέων του. Μέγας τότε ἀλαλαγμὸς καὶ βροχὴ χειροκροτήσεων ἠγέρθη μεταξὺ τῶν θεατῶν, ἡ δὲ Ἄννα, αἰσθανομένη πυριφλέκτους τὰς παρειάς της, ἔλαβε διὰ τρεμούσης χειρὸς τὸν στέφανον, ὅστις συνέκειτο ἐξ ἀργυρῶν ἀστέρων, καὶ τὸν ἔτεινε πρὸς τὸν νικητὴν. Αὐτὸς δὲ, διὰ τῆς χειρὸς εὐχαριστῶν τὸν ἐπευφημοῦντα λαόν, ἐπροχώρησεν ὅπως λάβῃ τὸ γλυκὺ

ἄθλον, γλυκὺ, διότι ὑπὸ γλυκείας χειρὸς τῷ ἐδίδετο.

Ἄλλ' εἰς τὴν στιγμὴν ταύτην νέα σάλπιγξ ἠκούσθη, καὶ ὄλοι, στρέψαντες ἐκπεπληγμένα βλέμματα πρὸς τὴν εἴσοδον, εἶδον εἰσορμῶντα ἵππότην, ὅστις εἶχε κεκλεισμένον τοῦ κράνουσ τὸ προσωπεῖον, μέλανα ἵππον, καταμέλαιναν τὴν ἐνδυμασίαν, καὶ οὐδὲν ἔφερεν οὐδ' ἔμβλημα οὐδὲ κόσμημα.

Σκια τοῦ μεγαλειτέρου τῶν συγχρόνων μυθιστοριογράφων, θέλεις ἄρα ἐξεγερθῆ ἐνώπιον τοῦ μέλανός μου Ἴππότου, καὶ μοὶ τὸν ἀμφισβητήσῃ ὡς δάνειον ἐκ τοῦ ἀνεξαντλήτου θησαυροῦ τῶν λαμπρῶν ἐφευρέσεών σου; Καὶ πρέπει ν' ἀποσιωπήσω ἐν τῶν πρωτίστων συμβάντων τοῦ ἀξιομνημονεύτου ἐκείνου ἀθλητικοῦ ἀγῶνος μόνον ἵνα μὴ συναντηθῶ μετὰ σοῦ; Οὐχί. Βιαζόμενος νὰ βαδίσω ἐπὶ τὰ ἴχνη σου, πῶς καλλίτερον δύναμαι νὰ εἰπῶ ἢ ὡς εἶπας σύ; Ὁ φόβος μὴ ἐλεγθῶ σὸς μιμητῆς δὲν θέλει μ' ἀναχαιτίσει· ἐξ ἐναντίας θέλω σεμνύνεσθαι προσδεθείς εἰς τὸ ἄρμα τῆς σῆς μεγαλοφυίας, οὐδὲ θέλω ἐγκαταλείψει τὸν μέλανά μου Ἴππότην διότι ἀναπολεῖ ἐν τῶν ὠραιότερων πλασμάτων τῆς φαντασίας σου.

Εἰς τὴν ἀγρίαν ἐμφάνισιν τοῦ νέου τούτου ἀθλητοῦ ψιθυρισμὸς ὡς ὁ τοῦ φρίσσοντος δάσους ὑπὸ πτέρυγα καταιγίδος ἠγέρθη ἐξ ὄλου τοῦ πλήθους, καὶ ὁ Γωλτιέρος, στραφεὶς πρὸς τὸν ἵππότην, περιέμεινεν ἐπὶ μίαν στιγμὴν. Ἄλλὰ βλέπων αὐτὸν ὅτι ἔμενεν ἀκίνητος ἐν τῷ μέσῳ τοῦ σταδίου, ἐπλησίασε, καὶ

— Οἱ ἵπποτικοὶ νόμοι, εἶπεν, ἀναγκάζουσι τὸν ἵππότην ὅστις εἰσέρχεται εἰς τὸ στάδιον νὰ ὑψώσῃ τὸ προσωπεῖόν του, ἢ νὰ φέρῃ ἔμβλημα ἀποδεικνύον ὅτι εὐγενὴς πρὸς εὐγενεῖς παρατάττεται. Ἄλλ' ἐγὼ νόμον ἔχω, ὅταν μοὶ προσφέρηται μάχη, νὰ μὴ τὴν ἀρνῶμαι ποτέ. Ἄν ἔταξας ν' ἀγωνισθῆς ἀ-

γνώστος, σέβομαι, ἰππότα, τὴν εὐχὴν σου, καὶ εἰμὶ ἔτοιμος!

Καὶ τὴν λόγχην προτείνας, ἐκινήθη κατ' αὐτοῦ.

Ἡ συνάντησις τῶν δύο ἀντιπάλων ἐκίνησε διαφόρως τῶν θεατῶν τὰ αἰσθήματα. Ποτὲ ὁ Γωλτιέρος δὲν ἀνέπτυξε περισσοτέραν χάριν εἰς τὰς κινήσεις, περισσοτέραν εὐκαμψίαν εἰς τὰς στροφάς· ἐφαίνετο ὡς ἂν ἔντεχνον ἐλατήριον περιέφερε τὸν ἵππον του καὶ αὐτὸν εἰς τὰς σοφὰς ἐκείνας καμπάς, καὶ τὴν λόγχην ἔστρεφεν εἰς τὰς χεῖράς του ὡς ραβδίον εὐλύγιστον, ὥστε πᾶν κίνημα καὶ αὐτοῦ καὶ τοῦ ὄπλου του ἐπέσυρε τῶν εἰδημόνων τὸν θαυμασμόν.

Ὁ μέλας δ' ἰππότης, ἐξ ἐναντίας, ἐκ τῶν πρώτων βημάτων του ἐδείχθη τοσοῦτον ἀμαθὴς καὶ ἄπειρος τῶν εὐγενῶν ἀγώνων, ὥστε ἐκίνησε πολλῶν τὸν γέλωτα καὶ ἄλλων τὴν ἀγανάκτησιν, ὅτι τοιοῦτος ἐτόλμησε πρὸς τοιοῦτον ἂν ταχθῆ.

Ἄλλ' ἂν ἔλειπεν ἀπὸ τοῦ μυστηριώδους τούτου ἀγωνιστοῦ ἢ ἐκ συνθήκης κομψότης καὶ ἐμπειρία, μετ' οὐ πολὺ ἐφάνη ὅτι ἀνεπλήρου αὐτὴν διὰ σιδηρᾶς μυώνων δυνάμεως καὶ δι' ὑπερτάτης ἀνδρίας. Ἀντὶ ἂν ἀντικρούσῃ τὰς ἐπιδειξίους προσβολὰς τοῦ Γωλτιέρου δι' εὐστόχου ἀμύνης, ἐβρίπτετο ὡς μαινόμενος κατὰ τοῦ ἀντιπάλου του, ἀψηφῶν τὰς πληγὰς ἃς τῷ κατέφευρον ἐκεῖνος μετὰ παραδόξου ταχύτητος, καὶ ἠγωνίζετο νὰ παλαίσῃ μετ' αὐτοῦ στῆθος πρὸς στῆθος, συνειδῶς ὅτι τῆς ἀνδρίας ἐδύνατο ἴσως νὰ ἐλπίσῃ, τῆς τέχνης ὅμως βεβαίως ὄχι τὸ ἄθλον. Ἄλλ' ὅπου καὶ ἂν ἐστρέφετο ἀπῆντα τὴν αἰχμὴν τοῦ Γωλτιέρου, ὅστις μύριους περιέγραφε περὶ αὐτὸν μαγικοὺς κύκλους, ἤρχετο καὶ ἀπῆρχετο, προσέβαλλε συγχρόνως ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ εὐωνύμων, καὶ ἀκατανοήτως ἐπολλαπλασιάζετο.

Τότε ὡς λέων, ὅστις, ὅταν αἰσθάνηται ὅτι πρὸς ἰσχυρό-

τερον μάχεται, ρίπτεται λυσσωδῶς νὰ εὔρη τὸν ὄλεθρον μᾶλλον παρὰ τὴν αἰσχύνην τῆς ἥττης, οὕτω καὶ ὁ μέλας ἰππότης ὠπισθοδρόμησε δύο βήματα, καὶ μετὰ ταῦτα ὤρμησεν ὡς παράφορος ἐπ' αὐτὴν τοῦ ἀνταγωνιστοῦ τοῦ τὴν λόγχην, ἥτις μετὰ φοβεροῦ πατάγου ὡς κάλαμος συνετρίβη ἐπὶ τοῦ στήθους του, καὶ τινάσσων μακρὰν τὴν ἰδίαν λόγχην, ἐρρίφθη κατὰ τοῦ ἰππότης σῶμα πρὸς σῶμα, τὸν συνέλαβεν εἰς τοὺς σιδηροῦς του βραχίονας, τὸν ἀνήρπασεν ἐκ τοῦ ἐπιπέδιου, καὶ τὸν ἐσφενδόνισεν εἰς τοῦ σταδίου τὴν ἄμμον, ὅπου ὁ Γωλτιέρος ἔμεινεν ἀναίσθητος κ' ἐστερημένος πνοῆς.

Τούτου δὲ γενομένου οἱ θεαταὶ ἀνεβόησαν δυσμενῶς, ὑπὲρ πάσας δ' ἠκούσθη μία κραυγὴ, προερχομένη ἀπὸ τοῦ θεωρείου τοῦ τοποτηρητοῦ, καὶ ἡ Ἄννα ἔπεσε λειποθυμήσασα εἰς τὰς χεῖρας Ἰσαβέλλης, τῆς γυναικὸς τοῦ Βιλλαρδουίνου, ὁ δ' ἀργυροῦς στέφανος, ὃν ἐκράτει ἔτοιμον, ὅπως τὸν προσφέρῃ εἰς τὸν νικητὴν, διαφυγὼν τὴν νεκρωθεῖσάν της χεῖρα, ἐκυλίσθη ἐπὶ τῆς ἄμμου.

Συγχρόνως δ' ὁ μέλας ἰππότης, στραφείς πρὸς τὸ θεωρεῖον, ἐφάνη ἐπὶ μίαν στιγμὴν ἀτενίζων αὐτὸ, ἀλλ' ἀντὶ, ὡς εἶχε δικαίωμα, νὰ λάβῃ ἀπὸ τῆς γῆς τοῦ θριάμβου τοῦ τὸ βραβεῖον, ἔστρεψε τοὺς χαλινοὺς, καὶ ἐξώρμησε τοῦ σταδίου χωρὶς οὐδεὶς νὰ ἠξεύρῃ πόθεν ἦλθε καὶ ποῦ ἀπῆρχετο.

Οὕτως ὁ ἀγὼν διελύθη ἐν ταραχῇ, ἐν ᾧ πολλοὶ ἠσχολοῦντο ἀποκομίζοντες, οἱ μὲν τὸν Γωλτιέρον, οἱ δὲ τὴν Ἄνναν, ὅλοι δ' εἶχον διὰ στόματος τὸν μυστηριώδη ἰππότην.

Ε'

Τὴν ἐσπέραν τῆς αὐτῆς ἐκείνης ἡμέρας ὁ Λέων Χαμάρετος περιεφέρετο εἰς τὴν μονήρη του κατοικίαν κατηφῆς

καὶ τεταραγμένος. Τὰ συμβάντα τῆς πρώτας εἶχον γίνεαι γνωστὰ εἰς ὄλην τὴν Λακεδαιμόνα, καὶ ἡ ἐμφάνισις τοῦ μέλανος ἰππέως, καὶ ἡ ἦττα τοῦ Γωλιτέρου, καὶ ἡ λειποθυμία τῆς Ἄννης διαφόρως ἐλέγοντο καὶ ἐμαγαλοποιοῦντο, ὥστε καὶ τινες διέδιδον ὅτι ὁ Γωλιτέρος, ἄλλοι δὲ, ὅτι ἡ Ἄννα, ἐξέπνευσεν.

Αἱ ἀπαίσιοι αὐταὶ φῆμαι δὲν ἦτον παράδοξον ἂν εἶχον φθάσει καὶ εἰς τοῦ Χαμαρέτου τὴν ἀκοήν, καὶ αὐταὶ μάλιστα φαίνεται ὅτι ἀνεβρίπιζον τὴν ἀνησυχίαν του. Ἐταλαντεύετο δὲ μεταξὺ δύο θελήσεων, ὧν ἡ μὲν τὸ καθῆκον καὶ τὴν εὐγένειαν ἐπικαλουμένη, τὸν εἶλκε ν' ἀπέλθῃ εἰς τοῦ Πετραλείφου καὶ νὰ πληροφορηθῇ περὶ τῆς υἰείας τῆς ἐκγόνου του, ἡ δὲ τὸν ἀνεχαίτιζε, τὴν ὑπερηφάνειαν καὶ τι πικρότερον αἴσθημα σύμβουλον ἔχουσα.

Ἄλλὰ, μετὰ μακρὸν πόλεμον ἐνέδωκεν εἰς τὴν πρώτην, καὶ ἀφ' οὗ δις ἐξῆλθε τῆς οἰκίας του καὶ δις ἐπέστρεψεν εἰς αὐτὴν, τέλος ἐπορεύθη πρὸς τοῦ ἄρχοντος τῆς Ἑλλάδος, ὃν εὔρε καθήμενον εἰς τὸν κῆπὸν του ὑπὸ μεγάλην πορτακαλλέαν μετὰ τῆς ἐκγόνου του.

Ὁ Χαμάρετος εἰσῆλθε σοβαρὸς, καὶ σχεδὸν ἀγριωπός. Ἄλλ' ὅταν, ὡς ἀκουσίως, ὑψώσας τοὺς ὀφθαλμοὺς εἶδεν ὠχρὰ τὰ χεῖλη τῆς νέας, τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς ἐρυθροὺς, καὶ τὸ μέτωπόν της ὡς πιεζόμενον ὑπὸ τῆς ὀδύνης, ἡ τραχύτης του ἐλύθη εἰς οἶκτον, καὶ πλησιάσας πρὸς τὸν Πετραλείφον, ὑπετραύλισεν ὅτι ἤκουσε τῆς Ἄννης τὴν ἀσθενείαν, καὶ ἦλθε νὰ ἐρευνήσῃ περὶ αὐτῆς.

Ἡ Ἄννα τὸν ἠὺχαρίστησε δι' ἑνὸς βλέμματος.

— Συνῆλθε μὲν, εἶπεν ὁ γέρον, ἀλλὰ πάσχει ἀκόμη. Παράδοξον ἐντύπωσιν ἀπετέλεσεν ἐπ' αὐτῆς ἡ παρουσία τοῦ μέλανος ἐκείνου ἰππότου.

— Τοῦ μέλανος ἵππότη! ἀνέκραξεν ὁ Χαμάρετος ξε-
ζόμενος.

— Ὅχι, εἶπεν ἡ Ἄννα. Σᾶς βεβαιῶ ὅτι ἡ θερμότης τῆς
ἡμέρας . . .

— Διόλου, ὑπέλαβεν ὁ Πετραλείφας. Ἐνίστε μᾶς κυριεύου-
σιν ἀνεξήγητά τινα αἰσθήματα. Ἐγὼ σὲ εἶδα. Ἄμα ἐνεφα-
νίσθη ὁ ἀκατάληπτος ἐκεῖνος ἀγωνιστῆς, ὠχρότης περι-
χύθη εἰς τὸ πρόσωπόν σου, καὶ τὰ βλέμματά σου παρηκο-
λοῦθουν ὡς μαγικῶς ὄλα του τὰ κινήματα· καὶ ὅταν τὸν εἶ-
δες ὑπερισχύσαντα, εἶδα ὅτι ἡ μυστηριώδης συγκίνησις ἦν
σ' ἐνέπνευσεν ἐξήντλησε τὰς δυνάμεις σου.

— Ἴσως, παρετήρησεν ὁ Χαμάρετος, καὶ ἡ συμπάθεια διὰ
τὸν ἵππότην ὅστις ἐκρημνίσθη τοῦ ἵππου... Ἄλλ' εἰς τὴν περί-
στασιν ταύτην ἐσπαταλήσατε ματαίως αὐτήν, διότι ὁ ἵππό-
της ἠγέρθη ἀπὸ τῆς πτώσεως ἀβλαβῆς, καὶ ἀνέλαβεν ἐντελῶς.

— Ἄ! ἀνέλαβεν! εἶπεν ἡ Ἄννα ἐρυθριῶσα σφοδρῶς.
Ἀμέσως δ' ἐπρόσθεσε·

— Τῶ ὄντι ἀγύμναστα γυναικεῖα νεῦρα δὲν ἀντέχουσιν
εἰς τ' ἀνδρικὰ ἐκεῖνα θεάματα.

Ὁ Χαμάρετος τῇ ἀπεκρίθη διὰ μακροῦ καὶ ὀξέος βλέμ-
ματος, ὑφ' ὃ ἐκλινον οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς νέας κόρης, καὶ μετὰ
ταῦτα ἠγέρθη ὅπως ἐξέλθη.

— Πῶς! υἱέ μου, θέλεις ἀμέσως ν' ἀναχωρήσης! εἶπεν
ὁ Πετραλείφας, λαμβάνων αὐτὸν ἐκ τῆς χειρός.

— Εἶχον ἀκούσει, εἶπε μετ' ἑλαφροῦ σαρκασμοῦ ὁ Χα-
μάρετος, ὅτι ἡ συμπάθεια πρὸς τὸν ἠττηθέντα καὶ ἡ φρίκη
πρὸς τὸν νικητὴν εἶχον προσβάλλει σπουδαίως τὴν ὑγείαν
τῆς κυρίας Ἄννης. Ἀλλὰ βλέπω ὅτι ἡ ἀγγελία τῆς σωτη-
ρίας τοῦ πρώτου ἐπανάφερον εὐτυχῶς τὰ ῥόδα εἰς τῆς κυρίας
τὰς παρειάς, καὶ καθησυχάσας ἀπέρχομαι.

Κατ' αὐτὴν τὴν στιγμήν ὑπηρέτης ἐλθὼν, ἀνήγγειλεν ἐπίσκεψιν τοῦ τοποτηρητοῦ. Ἐσπευσεν ἐπομένως ἀμέσως ὁ Πετραλείφας πρὸς τὴν οἰκίαν, ἀλλὰ προηγουμένως παρεκάλεσε τὸν Χαμάρετον νὰ μὴ ἀναχωρήσῃ, διότι εἶχεν ἀνάγκην νὰ τὸν ἰδῇ μετὰ τὸ τέλος τῆς ἐπισκέψεως. Ἐλθὼν δ' εἰς προὔπαντησιν τοῦ Βιλλαρδουίνου, τὸν εἰσήγαγεν εἰς τὸ πλουσιώτερόν του δωμάτιον.

— Εἰπέτε μοι, εἶπεν ὁ τοποτηρητής, πῶς εἶναι ἡ ὠραία μας Ἄννα; Εἶμαι ἀνυπόμονος νὰ τὸ μάθω. Ἡ Ἰσαβέλλα μοι εἶπεν ὅτι τὴν ἀφῆκεν ἀκόμη ἀδύνατον.

— Ἡ Ἐξοχότης της, ἀπεκρίθη ὁ Πετραλείφας, τῇ ἐδαψίλευσε φροντίδας μητρὸς. Ἡ κατάστασίς της μᾶς ἐτάραξε κατ' ἀρχάς, ἀλλ' ἤδη ἀνέλαβεν ὅπως οὖν.

— Ἐτρόμαξε τὸν μέλανα ἐκεῖνον ἰππότην, καὶ εἶχε δίκαιον. Ἀποτόμως παρουσιάσθη, καὶ ἀποτόμως εἶχε τοὺς τρόπους.

— Πρὸ πάντων δὲ τὸ μυστηριῶδες αὐτοῦ, φαίνεται, κατέπληξε τὴν φαντασίαν της, εἶπεν ὁ Πετραλείφας. Ἡ Ὑμετέρα Ἐξοχότης γνωρίζει ἴσως ποῖον ἔκρυπτε τὸ μέλαν πρόσωπεῖον ἐκεῖνο;

— Ἀφ' οὗ ὁ ἀνταγωνιστὴς του δὲν ἀπήτησε νὰ τὸ ἀνοίξῃ, δὲν εἶχον δικαίωμα νὰ τὸ ἀνοίξω ἐγὼ, ἀπήντησεν ὁ τοποτηρητής. Εἰς τὸν κατάλογον ἐνεγράφη ὑπὸ μόνον τὸ ὄνομα Μέλαις ἰππότης. Ὅστις δῆποτε ὅμως καὶ ἂν ἦτον, πρέπει ν' ἀναγνωρίσω ὅτι εἶναι ἀνδρεῖος, τραφεὶς οὐχὶ μὲν εἰς τὰ ἰπποδρόμια, ἀλλὰ βεβαίως εἰς τὰς μάχας. Κατὰ πρῶτον σήμερον εὐρέθητε εἰς τοιοῦτους ἀγῶνας; Πῶς σᾶς ἐφάνησαν;

— Ἀξιοὶ τοῦ ἀνδρειοτέρου ἔθνους τῆς γῆς, ἀπεκρίθη κολακευτικῶς ὁ γέρων. Ἀνεζωπύρησαν τὸ αἷμα εἰς τὰς κατε-

φυγμένας μου φλέβας, καὶ διήγειρον εἰς ἐμὲ ἀναμνήσεις τῶν ἡμερῶν τῆς νεότητός μου.

— Εἰς ἐμὲ δὲ, φίλε, ὑπέλαβεν ὁ Βιλλαρδουίνος, εἰς ἐμὲ διήγειρον ἐνθυμήσεις πολὺ γλυκυτέρας, ἐνθυμήσεις τῆς φίλης πατρίδος. Ἐνόμισα ἐπὶ μίαν στιγμὴν ὅτι ἠύρισκόμην μεταξὺ τῶν εὐγενῶν τῆς Καμπανίας μου ἵπποτῶν, ὅτι ἔβλεπον τὰ δάση καὶ τὰ πεδία τῆς, καὶ τὰ πρόσωπα, ἅτινα μὲ προσεμεϊδίασαν εἰς τὴν γέννησίν μου, καὶ τὴν ἐστίαν, περὶ ἣν ἔπαιζον βρέφος. Μετὰ βίον ἀγῶνων καὶ ταραχῶν δὲν εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἔρχεται τέλος στιγμῆ, καθ' ἣν μετὰ πόθου στρεφόμεθα πρὸς τὰς εἰρηνικὰς σκηναὶς τῆς παιδικῆς ἡλικίας; Τότε μᾶς μειδιᾷ μακρόθεν ἡ ἐρασμία εἰκῶν τοῦ πατρικοῦ οἴκου, τοῦ δένδρου ὑφ' ὃ, παιδία, ἐπαίζομεν, τοῦ ρύακος εἰς ὃν ἐλουόμεθα. Τότε ἄλλην ἐπιθυμίαν δὲν αισθανόμεθα εἰμὴ ν' ἀποθέσωμεν τὴν ὀδοιπορικὴν ράβδον εἰς τὴν γωνίαν ἔθεν τὴν ἐλάβομεν πρῶτον. Ὅταν ἔλθῃ τῆς ζωῆς ἡ ἐσπέρα, αισθάνομαι, ἐνδοξότατε, ὅτι ἐπιθυμοῦμεν ἰσχυρῶς τὴν στέγην ἧς ἐξήλθομεν τὸ πρῶτῷ. Ἄλλην εἰς τὴν καρδίαν μου δὲν τρέφω τῶρα εὐχὴν, εἰμὴ νὰ ἰδῶ τὴν Γαλλίαν μου, καὶ νὰ σκαφῇ ὁ τάφος μου ὑπὸ τὸ δένδρον τὸ σκιάζον τοῦ πατρός μου τὸν τάφον.

— Οὐαί! εἶπεν ὁ Πετραλείφας καθ' ἑαυτόν. Τί σημαίνει τὸ εἰδύλλιον τοῦτο; Μήπως ἔλαβε τὰς εἰδήσεις;

Τοξεύων δὲ κλοπιμαῖον βλέμμα πρὸς τὸν Βιλλαρδουίνον, ἀπήντησεν·

— Ἄλλὰ τὴν εὐχὴν ταύτην πιθανῶς ὁ Θεὸς δὲν θέλει τὴν ἐξιλεῶσει, διότι ἐντελῶς ἐναντίας τῶ ἀναπέμπει ὅλη ἡ Πελοπόννησος. Εἰς τὴν εὐτυχίαν τῆς εἶναι ἡ παρουσία σας πολὺ ἔτη ἀναγκαῖα ἀκόμη.

Ἄλλὰ φαίνεται ὅτι δὲν ἤκουσεν ὁ Βιλλαρδουίνος τὰς κο-

λακευτικὰς ταύτας λέξεις, διότι, ἀντὶ ν' ἀποκριθῆ εἰς αὐτάς,

— Καὶ ὁ συμπατριώτης σας ἐκεῖνος τί ἔγινεν; ἠρώτησεν.

— Ὁ συμπατριώτης μου! εἶπεν ὁ Πετραλείφας ταρατόμενος. Ποῖος συμπατριώτης μου;

— Ἐκεῖνος ὅστις σᾶς ἠκολούθησεν εἰς τὸ ἵπποδρόμιον.

— Ἄ! Ἐχετε πολλὴν συγκατάβασιν νὰ τὸν ἐνθυμηθῆτε! Ἦτον πτωχὸς ποιμὴν τῆς Βλαχίας ἐκ τῶν ὁρέων τοῦ Ζητουνίου.

— Καὶ σᾶς ἔφερε καλὰς εἰδήσεις παρὰ τοῦ Αὐθέντου;

— Εἰδήσεις; παρὰ τοῦ Αὐθέντου; Δὲν μοὶ ἔφερε διόλου εἰδήσεις.

— Ἄ! δὲν σᾶς ἔφερε διόλου εἰδήσεις! Εἶχον νομίσαι ὅτι σᾶς ἔφερε.

— Παντελῶς! οὔτε τὸν ἐγνώριζον κἄν. Ξένον ὡς τὸν εἶδα ἐκ τῶν μερῶν μας, ἠθέλησα νὰ τὸν εἰσάξω εἰς τὸ ἵπποδρόμιον.

— Ἄ! καλὰ ἐκάματε.

Ἐπειτα δὲ ταπεινώσας τὴν φωνὴν ὁ Βιλλαρδουῖνος, καὶ περιβλεψάμενος ὡς ἵνα βεβαιωθῆ ὅτι δὲν ὑπάρχει πλησίον ἀδιάκριτον οὖς,

— Ἦθελον, ἐπρόσθεσε, νὰ συμβουλευθῶ τὴν φρόνησιν καὶ τὴν ἐμπειρίαν σας περὶ ὑποθέσεως, ἣτις τὰ μέγιστα μὲ ἐνδιαφέρει.

Εἰς τὰς λέξεις ταύτας ὁ ἀρχαῖος αὐλικὸς, ἔσον καὶ ἂν ἤξευρε νὰ συνθέτῃ κατὰ βούλησιν τὴν ἔκφρασιν τῶν ψυχικῶν του κινήσεων, δὲν ἐδυνήθη ὅμως νὰ καταστείλῃ ἐν κίνημα τῶν μυῶνων τοῦ στόματός του·

— Εἰς τὰς διαταγὰς σας, εἶπεν, ἐξοχώτατε.

— Ἐλαβον πληροφορίας, ἐξηκολούθησεν ὁ Βιλλαρδουῖ-

νος, ὅτι ὁ Μέγας Κύρ τῶν Ἀθηνῶν σκοπὸν ἔχει νὰ ζητήσῃ τὸν υἱὸν μου Γοδοφρεῖδον διὰ τὴν ἀνεψιάν του Ἑλένην. Τί μὲ συμβουλεύετε; νὰ δεχθῶ; Θέλω πράξει ὡς ἡ πειρά σας μοι ὑπαγορεύσει.

— Ὁ Μέγας Κύρ! εἶπεν ὁ Πετραλείφας, ἀναπνέων βαθέως ὡς ὁ ἀπαλλαγείς ἀπὸ ἐσωτερικοῦ τινος βάρους, καὶ δίδων εἰς τὸ πρόσωπόν του ὅσον ἐνδέχεται ἐμβριθεστέραν ἔκφρασιν. Τὸ πρᾶγμα εἶναι ἄξιον σκέψεως. Ναί· αἱ Θῆβαι καὶ αἱ Ἀθῆναι εἰσὶν αἱ κλειῖδες τοῦ οἴκου σας, ἐξοχώτατε, καὶ σᾶς συμφέρει, φρονῶ, νὰ κρατῇ τὰς κλειῖδας αὐτὰς χεὶρ φίλου καὶ, εἰ δυνατὸν, συγγενοῦς. Νὰ συνδεθῆτε μετ' ἐκείνου, ὅστις δύναται πάντοτε νὰ σᾶς χρησιμεύῃ ὡς ὠφέλιμος ἐμπροσθοφυλακὴ, μοι φαίνεται σχέδιον ἔμφρον καὶ πολιτικόν.

— Σᾶς φαίνεται; εἶπεν ὁ Βιλλαρδουίνος. Σᾶς εὐχαριστῶ διὰ τὴν συμβουλήν. Δὲν θέλω τὴν λησμονήσῃ ὅταν παρουσιασθῇ ἡ περίστασις. Εἰπέτε, παρακαλῶ, εἰς τὴν ἀγαπητὴν Ἄνναν πόσον χαίρω διὰ τὴν ἀνάβρυσίν της.

Καὶ ἀποχαιρετήσας ἀνεχώρησεν· ἐξερχόμενος δὲ, ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν·

— Ἐπομένως ὁ βλαχοποιμὴν ἦτον ὁ Νόννος.

ΣΤ'

Ὁ δὲ Χαμάρετος, ἀφ' οὗ ἐξῆλθεν ὁ Πετραλείφας, καὶ ἠναγκάσθη νὰ μείνῃ μόνος μετὰ τῆς Ἄννης, πλησιάσας, ἐστηρίχθη εἰς κορμὸν δένδρου, ἀντικρὺ τῆς νέας κόρης.

— Εἴσθε πάντοτε τῆς αὐτῆς γνώμης περὶ τῶν ἵπποτικῶν ἀγώνων καὶ ἀφ' οὗ τοὺς εἶδατε; τὸν ἠρώτησεν ἡ Ἄννα, δειλῶς ὑψοῦσα τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς αὐτόν.

— Ἄφ' οὗ τοὺς εἶδα μᾶλλον παρά πρὶν τοὺς ἰδῶ, ἀπεκρίθη ὁ Χαμάρετος.

— Πῶς! θέλετε νὰ πιστεύσω ὅτι ἡ λαμπρὰ ἐκείνη τῆς ἀνδρίας ἐπίδειξις δὲν ἐκίνησε τὴν καρδίαν σας;

— Ἡ ἀνδρία, εἶπεν ὁ Χαμάρετος. Μέγα προτέρημα, καθ' ὃ ὑπερτερεῖ τὸν λαμπρότερον τῶν ἵπποτῶν ἢ ἄρκτος τῶν ὀρέων καὶ ὁ σκύμνος τοῦ λύκου! Μέγα προτέρημα ὥστε νὰ τὸ ἐπιδεικνύωμεν!

— ὦ! τοῦτο πλέον δὲν σὰς τὸ συγχωρῶ, εἶπε μειδιάσασα ἡ Ἄννα. Ἐνοῶ νὰ πολεμῆτε τοὺς ἀνδρείους· τοῦτο εἶναι τὸ ἔργον σας. Ἀλλὰ νὰ κηρύττεσθε κατ' αὐτῆς τῆς ἀνδρίας . . .

— Ἡ ἀνδρία, κυρία μου, ὅταν ὑπερασπίζεται τὴν στέγην εἰς ἣν ἐγευνήθημεν, τὴν γυναῖκα εἰς ἣν ὠμόσαμεν πίστιν, τὴν πατρίδα κατὰ ξένων τυράννων, ἐξευγενίζεται, ὡς καὶ τὸ εὐτελὲς μέταλλον τὸ χρησιμεῦον εἰς ὄπλον αὐτῆς. Ἄλλως εἶναι ἀρετὴ, ἣν ἔχομεν μετὰ τῶν θηρίων κοινήν, καὶ παιδαριῶδες ἢ ἀγρίων ἴδιον νὰ κομπάζωμεν ἐπ' αὐτῆ.

— Ὁ μέλας ἐκεῖνος ἵππότης, εἶπεν ἡ Ἄννα μετὰ κόννηροῦ βλέμματος, ὅστις ἐκίνησε σήμερον τοὺς ἀνδρείους τῶν ἀνδρείων, βεβαίως δὲν εἶναι τῆς γνώμης σας.

— Ἐξ ἐναντίας εἶναι τῆς γνώμης μου ἐντελῶς, ἀπήντησεν ὁ Χαμάρετος.

— Ἴσως τῷ ὄντι ἔχετε δίκαιον, ὑπέλαβεν ἡ Ἄννα. Μοὶ εἶπον ὅτι τὸν στέφανον, ὃν ἐκέρδησεν, ἀνεχώρησε χωρὶς νὰ καταδεχθῆ νὰ τὸν λάβῃ, οὐδ' ἐζήτησε τὰ ὄπλα καὶ τοὺς ἵππους τῶν ἀντιπάλων του, τὸ τροπαῖον τοῦ θριάμβου του.

— Πιθανῶς, εἶπεν ὁ Χαμάρετος, στέφανον κείμενον εἰς τὴν κόνιν δὲν τὸν ἐνόμισεν ἄξιον τοῦ κόπου νὰ κύψῃ καὶ νὰ τὸν λάβῃ, οὐδ' ἐφρόντισε περὶ τροπαίου θεατρικοῦ.

— Ὅμιλεῖτε περὶ αὐτοῦ, εἶπεν ἡ Ἄννα ἐκφραστικῶς μειδιῶσα, ὡς ἂν ἐγνωρίζετε τὸν μυστηριώδη ἐκεῖνον ἵππότην. Δὲν δύνασθε νὰ μᾶς εἰπῆτε περὶ αὐτοῦ τίποτε ;

— Ναί, τὸν γνωρίζω, κυρία, ἀπήντησεν ὁ Χαμάρετος. Τὰ χεῖλη μου ποτὲ δὲν ἐψεύσθησαν, καὶ ἡ ἄφρων καρδία μου δὲν θέλει νὰ ἔχη κρυπτὴν πτυχὴν εἰς τὸ βλέμμα σας. Ἐξεύρετε τί πρεσβεύω περὶ τῶν ἀκινδύνων τούτων θριάμβων, ὥστε δὲν θέλετε τὸ θεωρήσει καύχησιν ὅταν σᾶς εἰπῶ ὅτι ναί, ἐγὼ ἤμην ὁ μέλας ἵππότης· ἐξ ἐναντίας, πιστεύσατέ μοι, κυρία, τὸ λέγω, καὶ ἡ αἰσχύνη ἀναβιβάζει τὸ ἐρύθημα εἰς τὸ μέτωπόν μου.

— Μεγάλας λέξεις μεταχειρίζεσθε, εἶπεν ἡ Ἄννα. Ἡ αἰσχύνη! Δὲν ἐννοῶ τῷ ὄντι πῶς ἐφαρμόζεται ἐδῶ ἡ αἰσχύνη.

— Καταγελάσατε καὶ περιφρονήσατέ με, εἶπε τεθλιμμένος ὁ Λέων. Περιφρονῶ αὐτὸς ἑμαυτόν. Ὅταν σᾶς ἤκουσα ἐνθουσιωδῶς ἐκφραζομένην ὑπὲρ τῶν ἀγώνων τούτων, καὶ θαυμάζουσαν τοὺς ἵππότας, οἵτινες ἐμελλον νὰ διαπρέψωσιν εἰς αὐτούς, ὅταν σᾶς εἶδα δίδουσαν εἰς τοὺς ξένους τῆς ἀνδρίας τὴν δάφνην, καὶ γυμνοῦσαν αὐτῆς τοὺς συμπατριώτας σας, γελοία φιλοτιμία, ναί, δὲν τὸ κρύπτω, ζηλοτυπία ἐπλήρωσε τὴν καρδίαν μου, καὶ μ' ἐκίνησεν εἰς τὴν παιδαριώδη ἐκείνην πράξιν, δι' ἣν πρὸ πολλοῦ μετενόησα.

— Μετενοήσατε ὅτι μοὶ ἀπεδείξατε τῶν προλήψεών μου τὴν ἀδικίαν, ὅτι ὑπεστηρίξατε διὰ τῶν ὀπλων τὴν ὑπόληψιν τῆς ἀνδρίας τοῦ ἔθνους σας, καὶ ὅτι, ἂν δὲν κατεδέχθητε τὸν ἀργυροῦν στέφανον, ἀπελάβετε ὅμως τὸν στέφανον τῆς νίκης καὶ τῆς κοινῆς εὐφημίας; Δι' ἐν πρέπει νὰ μετανοήσητε, ὅτι δὲν παρουσιάσθητε εἰς τὸ στάδιον τὴν προσωπίδα ἔχων ἀνεγηγερμένην, τὸ μέτωπον ὑψηλόν, ὥστε νὰ γνωρίσωσι πάντες ὅτι Ἕλληνας ἦτον ὁ νικητής.

— Οἱ ριψάσπιδες, κυρία, καὶ οἱ λειποτάχται, εἶπε πικρῶς ὁ Χαμάρετος, κρύπτονται ἐγκεκαλυμμένοι εἰς τὴν αἰσχύνῃ των, καὶ δὲν παρουσιάζονται ἀπέναντι τοῦ κόσμου ἔχοντες τὸ μέτωπον ὑψηλόν.

— "Ω! πρέπει ἐγὼ νὰ σᾶς ὑπερασπισθῶ κατὰ τῆς ἀδικίας σας, ἀνέκραξεν ἡ νεᾶνις. Εἴσθε ἄρα μόνος ἀγνοῶν ὅτι αἱ ἀνδραγαθίαι σας ἀντήχησαν καθ' ὅλην τὴν Ἀνατολήν; Ἐνθυμοῦμαι ποίαν εἶχεν ὁ πατήρ μου ἀνυπομονησίαν νὰ ἰδῇ τὸν πρόμαχον τῆς Πελοποννήσου, καὶ ὅταν ἤλθετε εἰς Ἄρταν...,

— Εἶδεν, ὑπέλαβεν ὁ Χαμάρετος, ἄνθρωπον φέροντα εἰς τὸ μέτωπον τὸ στίγμα τῆς ἥττης, καὶ εἰς τὸν πόδα σύροντα τὴν ἄλυσιν τῆς δουλείας.

— Εἶδεν ἄνθρωπον, διέκοψε ζωηρῶς ἡ Ἄννα, ὅστις ὑπερησπίσθη ἡρωϊκῶς τὰ τεῖχη τῆς Λακεδαίμονος, καὶ ἐνέδωκε μόνον ὅταν αὐτὰ ἐνέδωκαν εἰς τὸν χεῖμαρρον ὅστις κατεπόντισεν ὅλην τὴν Πελοπόννησον.

— Τὰ τεῖχη τῆς Λακεδαίμονος, ἀπήντησε τὴν κεφαλὴν κινῶν ὁ Χαμάρετος. Σᾶς εὐχαριστῶ, κυρία, διὰ τὸ βάλσαμον, ὃ ζητεῖτε νὰ χύσητε εἰς τὴν πληγὴν τῆς καρδίας μου. Ἄλλ' ὑπῆρχεν ἐποχὴ ὅτε τεῖχη ἡ Λακεδαίμων εἶχε τῶν υἱῶν τῆς τὰ στήθη, καὶ τότε ἐχθρὸς δὲν εἶδε τὸν καπνὸν ἀναθρώσκοντα ἀπὸ τῶν ἐστιῶν τῆς. Ὑπῆρξαν ἡμέραι ὅτε τριακόσια πτώματα τῶν υἱῶν τῆς ἀνεχαίτιζον ὄλον τῆς Ἀσίας τὸν χεῖμαρρον. Διατί αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι παρῆλθον; Ἡξεύρετε τίς τὰς ἐξήλειψε διὰ παντὸς ἀπὸ τοῦ βιβλίου τῆς τύχης τῆς; Ἡξεύρετε τίς ἐκύλισε τὴν Ἑλλάδα δεσμίαν ὑπὸ τοὺς πόδας τῆς Ῥώμης, τίς, ὅταν ἀνηγέρθη στηριχθεῖσα εἰς τὸν Σταυρὸν, τὴν συνέτριψεν ὑπὸ τὴν σιδηρᾶν χεῖρα τῶν Φράγκων; Ἡ ἀλληλοκτόνος διχόνοια! τοῦ ἄδου τὸ ἐξωλέστατον τέρας!

— Αἱ μελαγχολικαὶ αὐταὶ ἰδέαι σᾶς πιέζουσιν, εἶπεν ἡ Ἄννα μετὰ συμπαθείας. Ἄλλὰ τίς δύναται ν' ἀναχαιτίσῃ τὸν τροχὸν τῆς ἀναποδράστου τύχης;

— Καὶ ἔμως, ἐξηκολούθησεν ὁ Χαμάρετος, ἡ Ἑλλάς μας εἶναι τόσον ὠραία! εἶναι ἡ κατοικία τοῦ ἔαρος! εἶναι ὁ τόπος ὅστις ἐπλάσθη διὰ τὴν εὐτυχίαν καὶ ἡγιάσθη ὑπὸ τῆς ἐλευθερίας! Ναι, κυρία, λειποτάκται καὶ ριψάσπιδες εἴμεθα! Ἄλλως, βλέποντες τὴν πατρίδα μας δούλην τῶν βαρβάρων τῆς Ἄρκτου, θὰ ἡσχυρόμεθα τὰς πεδιάδας μας, στάδια τῆς ἐλευθερίας, τὰ ὄρη μας, μνημεῖα τῆς δόξης, θὰ ἡσχυρόμεθα τὸ ὄνομα ὃ φέρομεν, καὶ τοὺς προγόνους ἀφ' ὧν καταγόμεθα, καὶ δὲν θὰ ἐπεδιώκομεν νίκας ἵπποδρομίων. Οἱ προπάτορες ἡμῶν ὅταν δὲν ἐνίκων ἀπέθνησκον.

Καὶ ὁ Χαμάρετος ἐσταύρωσε τὰς χεῖρας, καὶ ἐκλινεν ἐπ' αὐτῶν τὴν ὠχρὰν κεφαλὴν του. Ἡ δὲ Ἄννα, ἐγερθεῖσα, ἔθεσε τὴν χεῖρά της ἐπὶ τὸν βραχίονά του.

— Λέων, Λέων, τῷ εἶπεν, ἰδὲ τῆς ἡμέρας τὸ ἄστρον. Ἐπλήρου τὸν οὐρανὸν διὰ τοῦ φωτός του, ἀλλ' ἤδη σβέννυται καὶ αὐτὸ εἰς τὸ σκότος τῆς δύσεως. εἶναι νόμος κοινός, καὶ τὰ ἔθνη δὲν δύνανται νὰ τὸν ἀποφύγωσι. Μὴ ἐπανίστασαι κατὰ τοῦ θεοῦ θεσπίσματος.

— Ὅχι! ἀνέκραξεν ὁ Χαμάρετος. Τῆς πατρίδος ἡμῶν ἡ πῶσις δὲν εἶναι θέσπισμα τοῦ Θεοῦ· εἶναι ἔργον τοῦ δαίμονος, τοῦ δαίμονος τῆς διαιρέσεως! Ὁ ἥλιος ἐβυθίσθη, ναι, εἰς τὸ σκότος, ἀλλ' αὐριον θέλει πάλιν προκύψει ἐν δόξῃ. Καὶ ἡ Ἑλλάς δύναται ἀκόμη ν' ἀνεγερθῇ, ἂν κατέλθῃ ἐπ' αὐτῆς ὁ ἄγγελος τῆς συμποίας.

— Εἶθε! εἶπεν ἡ Ἄννα. Γενναία εὐχὴ, εἰς ἣν θερμῶς προστίθεται ἡ καρδία μου.

— Προστίθεται εἰς αὐτὴν ἡ καρδία σας! ἀνεφώνησεν

ὁ Λέων ἐνθουσιωδῶς. ὦ! εἰσήκουσεν ἄρα γε ὁ Θεὸς τὰς δεήσεις τοῦ ἔθνους του; Κατέπεμψεν ἴσως ἐπ' αὐτὸ τὸν ἄγγελόν του διὰ νὰ τὸ σώσῃ; Ὁ Θεὸς, ὦ Ἄννα, ὅστις σοὶ ἔδωκε τὴν μορφήν τῶν ἀγγέλων του, δὲν σ' ἐπέμψε νὰ φέρῃς εἰς τὸν λαόν του τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἐνώσεως, τὸ δῶρον τῆς ἐλευθερίας; Ἐν νεῦμά σου, ἐν μειδιάμά σου, καὶ φλόξ θ' ἀνάψῃ εἰς τὰς καρδίας, καὶ ἡρωϊσμὸς θὰ καταβῆ εἰς τὰ στήθη, καὶ τὰ διεσπαρμένα μέλη τῆς ἀρχαίας αὐτοκρατορίας θὰ συσσωματωθῶσιν εἰς ἐνότητα ἀρρήκτον, καὶ θ' ἀνεγείρωσι πάλιν τὸν ἱερὸν θρόνον τοῦ Βυζαντίου ἐκ τῶν ἐπιπλεόντων ναυαγίων αὐτοῦ.

— Ἀμήν! εἶπε φωνὴ ὀπίσω του· καὶ προχωρήσας ὁ Πετραλείφας,

— Εὐγενῆ ὄνειρα, υἱέ μου, ἐξηκολούθησε. Τὰς εὐχάς σου ὑπὲρ τοῦ ἔθνους ἡμῶν τὰς συμμεριζόμεθα ὅλοι ἀναμφιβόλως· ἀλλ' εἰς μέρος ὅπου ἄρχει ὁ Βιλλαρδουίνος, εἰς οἶκον ὅστις πρὸ μιᾶς στιγμῆς τὸν ἐστέγαζεν, εἰσὶν αὗται, πιστευσόν μοι, ἀσφαλέστεραι ἐντὸς παρά ἐκτὸς τῶν χειλέων.

— Τί φρονῶ καὶ τί εὐχομαι ὑπὲρ τῆς πατρίδος μου, δὲν τὸ ἔκρυψα, οὐδ' ἔχω τὴν ἀξίωσιν νὰ τὸ κρύψω ποτὲ ἀπὸ τῶν κατακτητῶν της, εἶπεν ὁ Λέων.

— Πίστευσον τὴν πεῖράν μου, ἀπεκρίθη ὁ Πετραλείφας. τὰ δένδρα τότε καρποφοροῦσι μάλιστα, ὅταν κρύπτωσι τὰς ρίζας των εἰς τὴν γῆν. — Ἄλλ' ἀφ' οὗ ἐπέπληξα τὸν υἱόν μου, πρέπει ν' ἀποτείνω τώρα ἐπιπλήξεις καὶ πρὸς τὴν θυγατέρα μου. Πῶς! φιλότατη Ἄννα, ὁ πατριωτικὸς σου ἐνθουσιασμὸς σὲ παρέσυρεν, ὥστε νὰ λησμονήσῃς τὴν ἀσθενειάν σου, καὶ μένεις ἀπερισκέπτως ἐκτεθειμένη εἰς τὴν ἐσπερινὴν δρόσον; Σὲ παρακαλῶ, εἰσελθε, φιλότατη, εἰς τὴν οἰκίαν.

Ἡ Ἄννα ὑπήκουσεν ἐν τῷ ἅμα, καὶ σιωπηλῶς χαιρε-

τήρασα τὸν Χαμάρετον, ἀνεχώρησεν. Ὡς δ' ἔμεινε μετ' αὐτοῦ μόνος ὁ Πετραλείφας,

— Ναί, ἀγαπητέ, τῷ εἶπεν· ἡ ἀνόρθωσις τοῦ θρόνου τῶν αὐτοκρατόρων! εἰς αὐτῆς τὴν ἐλπίδα πάλλει ἡ γηραιά μου καρδία καθὼς ζεεὶ καὶ τὸ νεανικὸν αἷμά σου. Αὐτὴν ἐλπίζει νὰ ἰδῇ ὁ δύων ὀφθαλμὸς μου πρὶν κλεισθῆ εἰς τὸν τάφον. Ὁ γαμβρὸς μου, ὁ Αὐθέντης τῆς Ἑλλάδος, τὸ στέμμα του καταθέτει, καὶ τὸν θησαυρὸν του θυσιάζει, καὶ πᾶσαν συνεισφέρει τὴν δυνάμιν του διὰ τὴν ἐθνικὴν ἐλευθέρωσιν. Ναί, τὸ στέμμα του, σύντριμμα τοῦ αὐτοκρατορικοῦ στέμματος περισωθὲν τοῦ κατακλυσμοῦ, θέλει ἀγαλλομένη χειρὶ ἀποδώσει κατὰ τὴν μεγάλην ἡμέραν εἰς τὸν ἱερὸν αὐτοκράτορα. Ἀλλὰ δὲν πρέπει καὶ νὰ βροσκώμεθα δι' ἐλπίδων ἀκαίρων, οὐδὲ νὰ παραγνωρίζωμεν τῶν προσκομμάτων τὸ μέγεθος. Οἱ Φράγχοι εἰσὶν ἐχθροὶ φοβεροί. Τὰ σώματά των εἰσὶ σιδηρᾶ ὡς καὶ αἱ πανοπλίαι των. Ἡ Εὐρώπη μᾶς προχέει ἀνεξαντλήτους λεγεῶνας αὐτῶν. Ὁ ἅγιος τάφος ἐλησημονήθη διὰ τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν νέοι ἐπιπίπτουσι πειναλέοι ἰππῶται εἰς τὸ ἐσπαραγμένον τῆς πτῶμα. Κατὰ τῆς δυνάμεώς των ἐν μόνον ὄπλον δυνάμεθα ἐπιτυχῶς νὰ μεταχειρισθῶμεν, αὐτοὺς τοὺς ἰδίους, ἢ, ἂν θέλης, διαίρεσιν μεταξὺ τῶν κατακτητῶν μας.

— Καὶ ἄλλο ἐκείνου δραστηριώτερον, ἀπεκρίθη ὁ Χαμάρετος· ἔνωσιν μεταξὺ ἡμῶν. Κοινωνία τῶν ἰδεῶν καὶ τῶν συμφερόντων, ἐν αἴσθημα, μία ἀδελφότης νὰ μᾶς συνδέσῃ δι' ἀλύσεως ἱερᾶς, ἀδιαλύτου ἐπὶ ζωῆς, ἀδιαλύτου καὶ μέχρι θανάτου.

— Ἐνωσιν, βεβαίως, εἶπεν ὁ γέρον. Αὕτη εἶναι ἡ βᾶσις τῆς οἰκοδομῆς ἡμῶν, καὶ πρὸς ταύτην σοὶ δίδω τὴν χεῖρα ἐκ μέρους τοῦ γαμβροῦ μου. Τὴν θεμελιοῖ τὸ ἐθνικὸν

συμφέρον, καὶ δὲν θέλουσιν ἐλλείψει μεταξὺ ἡμῶν δεσμοί, οἵτινες νὰ τὴν ἰσχυροποιήσωσιν. Ἄλλὰ πρέπει νὰ φυλαχθῶμεν μὴ ἀνακαλύψωμεν εἰς τὸν ἐχθρὸν τὸ μυστήριον τῆς δυνάμεώς μας. Ἐνωσιν λοιπὸν, ἀλλ' ἔνωσιν κρυπτὴν μεταξὺ ἡμῶν μεταξὺ δ' ἐκείνων διαίρεσιν! Ἡ πρώτη ἐξαρτᾶται ἀφ' ἡμῶν τὴν δευτέραν μᾶς προσφέρει ἡ τύχη.

Καὶ λαβὼν αὐτὸν ἐκ τῆς χειρὸς, ἐπλησίασε τὸ στόμα του εἰς τὸ οὖς·

— Ἄκουσον, εἶπε, σπουδαῖον μυστήριον. Σοὶ τὸ λέγω ὡς πρῶτον ἐχέγγυον τῆς ἡμετέρας ἐνώσεως. Οὐδεὶς τὸ ἤξεύρει ἐνταῦθα, οὐδ' αὐτὸς ὁ τοποτηρητής. Ὁ Βιλλαρδουίνος μετακαλεῖται.

— Μετακαλεῖται! εἶπεν ὁ Χαμάρετος ἐκπληττόμενος. Εἶναι ἀληθὲς τοῦτο; Ἄλλὰ τί; Ἀναμφιβόλως στέλλεται ἀντ' αὐτοῦ ἄλλος εἰς τὴν Πελοπόννησον.

— Ναί, εἶπεν ὁ Πετραλείφας· στέλλει ὁ Σαμπλίτης Αὐθέντην τοῦ Μωρέως τὸν ἀνεψιὸν του.

— Καὶ τί πρὸς ἡμᾶς τοῦτο; τί κερδίζομεν, ἀν' ἀλλάξῃ ἡ χεὶρ ἥτις μᾶς κρατεῖ εἰς τὴν ἄλυσιν; Ἡ τοῦ Βιλλαρδουίνου εἶναι ἀνδρεία καὶ δικαία.

— Νομίζεις, ἠρώτησεν ὁ γέρων, ὅτι ὁ Βιλλαρδουίνος θὰ ὑποχωρήσῃ εἰς τὸν διάδοχόν του;

— Ἀπίθανον μοὶ φαίνεται, εἶπεν ὁ Λέων. Ἡ φιλοδοξία του εἶναι μεγάλη καὶ εὐερέθιστος, καὶ ἡ μετὰ κλησίς του ἀπὸ τόπου ὃν αὐτὸς κυρίως κατέκτησε δὲν πιστεύω νὰ τῷ φανῇ δικαία.

— Νομίζεις ὅτι ὁ ἀνεψιὸς τοῦ Σαμπλίτου δὲν θὰ θελήσῃ νὰ λάβῃ τὴν θέσιν ἣτις τῷ δίδεται;

— ὦ! θὰ θελήσῃ ἀναμφιβόλως.

— Ἴδου λοιπὸν τί κερδίζομεν, εἶπεν ὁ Πετραλείφας· κερ-

δίζομεν τὴν διχόνοιάν των. Ὁ μὲν θὰ ἔχη συμφέρον νὰ λάβῃ τὸν Μωρέαν, ὁ δὲ, νὰ μὴ τὸν ἀφήσῃ. Ἀρκεῖ νὰ ἡξεύρωμεν νὰ υποθάλψωμεν τὴν διχόνοιαν καὶ νὰ τὴν καρπωθῶμεν. Ἄκουσον. Ὁ Βιλλαρδουίνος εἶναι ἰσχυρὸς εἰς τὴν Πελοπόννησον. Ὅλοι οἱ βαρόνοι αὐτῆς εἰσὶν ἀρχαῖοι συστρατιωταίτου, καὶ ὅλοι θέλουσιν ἀκολουθήσει μετὰ χαρᾶς τὴν σημαίαν του. Ἡ πάλη του πρὸς τὸν νεοελθόντα, ἂν, ὡς δὲν ἀμφιβάλλω, πάλη ὑπάρξῃ, οὐδὲ στιγμὴν θέλει μείνει ἀμφιρρόπος. Ἄς υποθέσωμεν ὅμως, ἀγαπητὲ Λέων, ὅτι ἔρριπτες εἰς τὴν πλάστιγγα τὸ ξίφος σου καὶ τῶν παλαιῶν σου συστρατιωτῶν ὑπὲρ τοῦ Σαμπλίτου· αἱ δυνάμεις των, ἐξισωθεῖσαι, θέλουσιν ἀντικαταστραφῆ, καὶ προσέτι οἱ Ἕλληνες θέλουσι φανῆ ὀπλισθέντες ὑπὲρ τοῦ νομίμου Αὐθέντου των, ἐκτελέσαντες καθήκον πιστῶν ὑπηκόων.

— Ἄλλ' ἂν ὁ Βιλλαρδουίνος ὑποχωρήσῃ; εἶπεν ὁ Χαμάρετος.

— Τότε, ἀπεκρίθη ὁ γέρων, τὸ ἥμισυ τοῦ ἔργου μας ἔγινεν. Ἀπέρχεται ὁ ἔμπειρος, ὁ ἐρρίζωμένος, ὁ στηριζόμενος εἰς ξίφος ἀνδρεῖον καὶ φήμην δικαιοσύνης, καὶ ἀντικαθίσταται ὁ ἄσχετος, ὁ ἄγνωστος, ὁ τοῦ τόπου ἄπειρος.

— Εἰς τὰς συμβουλὰς σου, εἶπεν ὁ Χαμάρετος, ἀναγνωρίζω βαθεῖαν φρόνησιν, καὶ εἰμὶ ἔτοιμος νὰ ταχθῶ κατὰ τοῦ ἰσχυρωτέρου τῶν δυναστῶν ἡμῶν. Εἰς τὸν Βιλλαρδουίνον οὐδὲν ὀφείλω. Τῷ παρέδωκα τὰς κλεῖς τῆς Λακεδαίμονος, ὅταν ἡ Λακεδαίμων δὲν εἶχε πλέον ὑπερασπιστὰς, καὶ ἔφυγα αὐτὴν καὶ τὴν Πελοπόννησον. Μόνον δὲ διότι τὸ ἀπητήσατέ, σᾶς συνώδευσα ὅταν ἤλθατε.

— Ἡ θέσις σου, υἱέμου, εἶπεν ὁ Πετραλείφας, εἶναι ἐδώ. Ἄν σὲ διέφυγε τὸ παρελθόν, ὑπάρχει ἀκόμη τὸ μέλλον. Ἴδὲ

τοὺς ἀρχαίους συναγωνιστάς σου, πείσον αὐτοὺς νὰ κηρυχθῶσι κατὰ τοῦ Βιλλαρδουίνου καὶ ὑπὲρ τοῦ Σαμπλίτου.

— Τὸ χρέος μας, εἶπε διστάζων ὁ Χαμάρετος, ἤθελεν ἀπαιτήσῃ νὰ τοὺς πολεμήσωμεν ἀμφοτέρους.

— Ἄλλ' ἢ φρόνησις, ἀπεκρίθη ὁ γέρων, νὰ πολεμήσωμεν τὸν ἓνα διὰ τοῦ ἄλλου.

Τὴν στιγμὴν ταύτην βήματα ἠκούσθησαν εἰς τὸν κῆπον.

— Ἐρχονται, εἶπεν ὁ Πετραλείφας. Ἄς μὴ μᾶς ἴδωσιν ὁμοῦ. Ὑπαγε.

Ἐν ᾧ δ' ἀνεχώρει ὁ Χαμάρετος, λαβὼν ἀκόμη αὐτὸν ἐκ τῆς χειρὸς,

— Μυστικὴ ἔνωσις μεταξύ ἡμῶν, διαίρεσις μεταξύ ἐκείνων, ἰδοὺ τὸ σύνθημά μας, τῷ εἶπε κρυφίως.

Συνοδεύσας δ' αὐτὸν μέχρι τῆς θύρας τοῦ κήπου, ἐπέστρεψεν ἀμέσως πρὸς τὸν ἄνθρωπον ὃν εἶχεν ἀκούσει περιπατοῦντα, καὶ ὃν ἐκ πρώτου βλέμματος εἶχεν ἀναγνωρίσει ὡς τὸν Νόννον δερματοφοροῦντα.

— Εἶσαι ἕτοιμος, Νόννε; τῷ εἶπε.

— Τὴν ἐνδοξότητά σας περιέμενον μόνον. Πρὸ τῆς αὐγῆς θέλω νὰ εἶμαι ἐκτὸς τῆς Λακεδαίμονος. Τὴν νύκτα ἐμοιάζουσιν ὅλ' οἱ ποιμένες.

— Ὑπαγε, φίλε πιστὲ καὶ ἀγαθὲ, εἶπεν ὁ Πετραλείφας. Θησαύριζον τοῦ Αὐθέντου σου τὴν εὐγνωμοσύνην. Φέρε τὸν Ῥοβέρτον, καὶ μὴ τὸν ἀφήσῃς νὰ σὲ διαφύγῃ. Δός τῷ ὅμως τὴν συμβουλὴν νὰ ἔλθῃ μετ' ἰσχυρᾶς συνοδείας. Ὁ Βιλλαρδουίνος δὲν εἶναι ἄνθρωπος ν' ἀφήσῃ εὐκόλως τὴν πλουσίαν του λείαν. Εἶπέ τῷ δὲ ὅτι ἔγινε περὶ τούτου φροντίς καὶ ἐκ μέρους ἡμῶν, καὶ τῷ ἐπεπεδώσαμεν κατὰ δύναμιν τὴν ὁδόν.

— Τῷ ὄντι; πῶς τοῦτο;

— Εἰπέ τῷ ὅτι, ἂν ὁ Βιλλαρδουίνος ἀντιστῆ, ὡς προ-

βλέπω, τῷ προσφέρω συμμάχους τοὺς Ἕλληνας τῆς Πελοποννήσου,

— Καὶ διὰ τίνος τρόπου; ἢ μπορῶ νὰ ἐρωτήσω;

— Διὰ τοῦ Λέοντος Χαμαρέτου.

— Ὅστις ὑπερασπίσθη τὴν Λακεδαίμονα κατὰ τοῦ Βιλλαρδουίνου;

— Αὐτοῦ ἐκείνου. Εὖρον τὰ δύο αὐτοῦ ἐλατήρια.

— Τὴν φιλοδοξίαν βεβαίως καὶ τὸ συμφέρον.

— Ὅχι! τὸν πατριωτισμὸν καὶ τὸν ἔρωτα.

— Τὸν ἔρωτα!

— Τὸν ἔρωτα πρὸς τὴν ἔκγονόν μου. Διὰ τῶν δύο τούτων μίτων τὸν κρατῶ μετέωρον μεταξὺ ἀμφιβολίας καὶ ἐλπίδος. Αὕτη εἶναι τῶν θέσεων ἡ καταλληλοτάτη. Ἐν τούτοις ἡ Ἄννα εἶναι προωρισμένη διὰ τὸν διάδοχον τῆς Πελοποννήσου· θὰ ἐνυμφεύετο τὸν Γοδοφρεῖδον, ἂν ἔμενεν ὁ Βιλλαρδουίνος, θὰ νυμφευθῆ τὸν Ῥοβέρτον, ἂν ἔλθῃ ὁ Ῥοβέρτος.

— Θὰ ἔλθῃ, ἀπήντησεν ὁ Νόννος, καὶ θὰ ἔλθῃ παράφορος ὑπὸ ἔρωτος.

— Κατευόδιον λοιπὸν, εἶπεν ὁ Πετραλείφας. Τὰ συμφέροντα τοῦ Αὐθέντου σου ἐναποτίθενται εἰς τὴν φρόνησιν καὶ τὴν ἐπιδεξιότητά σου.

Καὶ ὁ ψευδοποιμὴν ἀνεχώρησεν.

Ἐν ᾧ δ' ἐνταῦθα ταῦτα ἐλέγοντο, τὴν αὐτὴν σχεδὸν ὥραν, ὅτε ὁ Βιλλαρδουίνος, ἐπιστρέψας εἰς τὴν οἰκίαν του, εἰσῆλθεν εἰς τὸν κοιτῶνά του, ἐξεπλάγη ἰδὼν ἠπλωμένον εἰς τὴν καθέδραν ἐμπρὸς τοῦ γραφείου του καὶ στεντόρειον ῥέγγχοντα, ἄνθρωπον ῥασσοφόρον. Ἀλλὰ γελάσας μετ' ὀλίγον, ἔθεσε βαρέως τὴν χεῖρά του εἰς τὸν ὦμον τοῦ κοιμωμένου· οὗτος δ' ἀνεπήδησε, καὶ τρίψας τοὺς ὀφθαλμούς,

— Ἄ! ἔχεις δίκαιον, ἐξοχώτατε, εἶπε· γλυκύτερος εἶναι ὁ ὕπνος εἰς τὴν ἔδραν τοῦ Βαύλλου τοῦ Μωρέως, παρά ἡ ὁδοιπορία τῆς ἐπιστροφῆς εἰς Γαλλίαν.

— Καὶ πότε ἐπιστρέφεις; ἠρώτησε μειδιῶν ὁ Βιλλαρδουίνος.

— Ἦώρα, ἀπεκρίθη ὁ Ῥαιμόνδος. Πρὸ τοῦ μεσονυκτίου ἔμελλεν ὁ Νόννος ν' ἀναχωρήσῃ· καὶ ἐπειδὴ ἀνέλαβε τὴν δαπάνην μου, δὲν εἶναι δίκαιον νὰ μὲ περιμένῃ.

— Εἶναι ἀληθές! Ὑπαγε λοιπὸν, καὶ ἐπίστρεψε . . . τὸ βραδύτερον.

— Εὐχαριστῶ. Ἄλλὰ πρὶν ὑπάγω ἔχω ἀνάγκην καὶ μιᾶς ἐπιστολῆς.

— Πρὸς τίνα;

— Πρὸς τὸν Δόγγην τῆς Βενετίας. Εἶναι μέγας αὐθέντης, καὶ ἐπιθυμῶ νὰ τὸν γνωρίσω.

— Ἡξεύρεις ὅτι μ' εἶναι ἀφωσιωμένος. Καὶ τί θέλεις νὰ λέγῃ ἡ ἐπιστολή;

— Εἶναι πολλὴ ἡ ὑπεροφία μου, ἂν ζητήσω νὰ λέγῃ, ὅτι εἶμαι φίλος ἐπιστήθιος τῆς Ἐξοχότητός σου, καὶ ὅτι εἴμπορεῖ νὰ ἐμπιστευθῇ εἰς ἐμὲ ὡς εἰς αὐτήν;

Ὁ Βιλλαρδουίνος ἔσφιγξε τὴν χεῖρα τοῦ Ῥαιμόνδου ἐκφραστικώτατα. Ἐπειτα δὲ, γράψας τὴν ἐπιστολήν, τῷ τὴν ἐνεχείρισε.

— Κατευόδιον, τῷ εἶπε σχεδὸν διὰ τῶν αὐτῶν λέξεων τοῦ Πετραλείφου. Τὴν τύχην μου ἐναποθέτω εἰς τὴν φιλίαν καὶ εἰς τὴν φρόνησίν σου.

Ζ'

Ἡ αὐγὴ ἤρχιζε νὰ διαγελαῖ, ὅταν ὁ Ῥαιμόνδος ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς Λακεδαίμονος· μετὰ δύο δὲ ὥρων πορείαν

ἀπήντησε προπορευόμενον αὐτοῦ ποιμένα, ὅστις τῷ ἐφίλησε τὴν δεξιὰν εὐλαβῶς. Ὁ Ῥαιμόνδος, ἀναγνωρίσας τὸν Νόννον, τὸν ἠύλόγησε διὰ τῆς χειρὸς, καὶ ἐτράπη πρὸς τὰ δεξιὰ, ἐν ᾧ ἐκεῖνος ἐτρέπετο πρὸς τ' ἀριστερά.

Μετὰ μίαν ὥραν ἀκόμη, φθὰς εἰς τὸ πρῶτον χωρίον, ἐμίσθωσεν ἵππον, καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἀφίχθη εἰς Ποντικὸν ὀλίγας ὥρας πρὸ τοῦ Νόννου, ὅστις καὶ αὐτὸς ἵππευσεν ἅμα ἐμακρύνθη ὅσον ἔπρεπε τῆς Λακεδαιμόνου.

Ὁ διάπλους των, τοῦ Νόννου ὡς ναυλωτοῦ, τοῦ δὲ Ῥαιμόνδου ὡς ναύτου, ἀπὸ Πελοποννήσου εἰς Σικελίαν καὶ ἀπὸ Σικελίας εἰς Γαλλίαν, ὑπῆρξεν εὐτυχέστερος ἀκόμη καὶ ταχύτερος τῆς πρώτης ὁδοιπορίας των. Ἄμα δ' ἀφίχθησαν εἰς Μασσαλίαν, ὁ πλοίαρχος διένειμε τὸν μισθὸν εἰς τοὺς ναύτας. Ἄλλ' ὁ Ῥαιμόνδος ὠμίλησεν αὐθαδῶς, ὥστε ὁ πλοίαρχος ὠργίσθη καὶ τὸν ἐδίωξεν. Ὀλίγας δ' ἡμέρας μετὰ ταῦτα ὁ Ῥαιμόνδος ἔφθανεν εἰς Σαμπλίτην διὰ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἐκ Παρισίων.

Ὅταν δὲ μετὰ πινὰς στιγμὰς παρουσιάσθη εἰς τὸν Ῥοβέρτον Σαμπλίτην, ἦτον ὠχρὸς ὡς νεκρὸς, καὶ οἱ πόδες του ἔτρεμον.

— Ὁ Ῥαιμόνδος! εἶπεν ὁ Ῥοβέρτος, συστέλλων ἐλαφρῶς τὰς ὀφρῦς. Μὰ τὸν ἅγιον Διονύσιον, μέγα θαῦμα! Διεσκέδαζες, φαίνεται, εἰς Παρισίους, φίλε. Εἶχον νομίσει ὅτι ἔλαβες ὑπηρεσίαν εἰς τὴν αὐλὴν τῆς Γαλλίας, ἢ ὅτι ἀπῆλθες εἰς σκηναὶς δικαίων.

— Τοῦτο, Ὑψηλότατε, ἐπλησίασε καὶ νὰ γίνῃ, εἶπεν ὁ Ῥαιμόνδος μεθ' ὑποτρεμούσης φωνῆς. Οἱ δίκαιοι ἐκινδύνευσαν νὰ μὲ δεχθῶσιν ἀνάξιόν των συνάδελφον.

— Πῶς τοῦτο! ἠσθένησας; ἠρώτησεν ὁ Ῥοβέρτος.

— Ἐχω ἀνάγκην νὰ σᾶς τὸ εἰπῶ, Ὑψηλότατε; Ἐνό-

μίζον ὅτι ἀντ' ἐμοῦ ὠμίλουν τὰ κλονούμενα μέλη μου καὶ αἱ πελιδναὶ παρειαί μου.

— Τῷ ὄντι, αἱ παρειαί σου... ὦ τὸν ταλαίπωρον! Εἶσαι λευκὸς ὡς κήρινος Λάζαρος. Κατ' ἀρχὰς ἐνόμιζον ὅτι φορεῖς ψιμμύθιον.

— Ναί! τὸ ψιμμύθιον τοῦ θανάτου, εἶπε μετὰ γοερᾶς φωνῆς ὁ Ῥαιμόνδος. ὦ! οἱ ἐπάρατοι Παρίσιοι! Ἐκ τοῦ βορβόρου τῶν ὁδῶν καὶ ἐκ τῶν τελμάτων τοῦ Σηκουάνα τῶν ἀνέπνευσα τὴν λοιμικὴν, ἣτις παρ' ὀλίγον νὰ μὲ θερῖσῃ εἰς τὸ ἄνθος τῆς ἡλικίας μου. Ἐπιτρέψατέ μοι, Ὑψηλότατε, νὰ καθήσω, διότι οἱ πόδες μου τρέμουν ὡς κάλαμοι.

— Κάθησον, κάθησον, εἶπεν ὁ Ῥοβέρτος, δεικνύων αὐτῷ καθέδραν. Τὸ βλέπω, εἶσαι πολὺ ἀδύνατος. Ἄλλ' ἐξήγησόν μοι τοῦτο. Ὅταν ἤρχισα ν' ἀνυπομονῶ διὰ τὴν ἀπουσίαν σου, ἔγραψα εἰς Παρισίους εἰς διαφόρους φίλους μου, ἔγραψα εἰς τινὰς αὐλικοὺς νὰ ἐρωτήσω τί γίνεσαι, ἀλλὰ κανεὶς οὔτε σὲ εἶδεν οὔτε σὲ ἤκουσεν.

— Ἐννοεῖται ὅτι κανεὶς οὔτε μὲ εἶδεν οὔτε μὲ ἤκουσε. Νομίζετε, Ὑψηλότατε, ὅτι ἂν παρουσιαζόμενῃ εἰς Παρισίους καὶ ἐγένετο γνωστὸν ὅτι ἐγὼ, ὁ ταπεινότατος δοῦλος τῆς ὑμετέρας Ὑψηλότητος, ζητῶ δάνεια, δὲν ἤθελεν ἐννοηθῆ διατί τὰ ζητῶ, καὶ ὅτι μ' ἦτον δυνατὸν νὰ τὰ εὔρω ἐπὶ τόκῳ ὀλιγωτέρῳ τῶν πενήκοντα ταῖς ἑκατόν; Ὁ ἐπίδοξος Αὐθέντης τῆς Πελοποννήσου! τί παχυτέρα δάμαλις διὰ τοὺς Ἰουδαίους τοκιστὰς τῶν Παρισίων; Διὰ τοῦτο ἐκρύβην ὑπὸ ψευδώνυμον...

— Ἄ! ἀρίστην ἰδέαν συνέλαβες. Καὶ πῶς ὠνομάσθης;

— Πῶς ὠνομάσθην; ὦ! ὠνομάσθην... ναί, ὠνομάσθην: Μονέλος Μονφόρτος.

— Ἄ! τότε ἐννοῶ πῶς δὲν σὲ ἀνεκάλυψαν. Ἄλλ' ἢ

μετωνυμία σου και ἡ τόση ἀργοπορία εἶχον τοῦλάχιστόν τι ἀποτελεσμα;

— Εἶχον ἀποτελεσμα ὀκτακισχιλίων ὑπερπύρων.

— Τί λέγεις! ἀνέκραξεν ὁ Ροβέρτος, καὶ οἱ ὄφθαλμοὶ του ἤστραψαν. Ἔλαβε δὲ πλήρης εὐγνωμοσύνης εἰς τὰς χεῖράς του τὰς δύο χεῖρας τοῦ Ραιμόνδου, διότι τοσαύτην ποσότητα εἰς ἓν συνηγμένην ἐπὶ ζωῆς του δὲν εἶχεν ἰδεῖ τὸ μικρὸν ἀρχοντόπουλον τῆς Καμπανίας.

— Ἀλλὰ βεβαίως, ἐπρόσθεσε, πραῦνων τὴν χαρὰν του, πρὸς τεσσαράκοντα ἢ πενήκοντα τοῖς ἑκατόν! Αὐτὴ ἡ Αὐθεντεία θὰ μὲ σβύσῃ πρὶν μὲ πλουτίσῃ.

— ὦ! πῶς τρέμουν αἱ πόδες μου ὑπὸ ἀδυναμίας! εἶπεν ὁ Ραιμόνδος. — Καὶ ἐν ᾧ ἐπάλαιον πρὸς τὸν θάνατον, συγχρόνως ἐπάλαιον καὶ πρὸς τοὺς τοκογλύφους. Ἐθριάμβευσα ὁμως καὶ αὐτῶν καὶ ἐκείνου! Κατ' ἀρχὰς οἱ Ἰουδαῖοι μοὶ ἐζήτησαν πενήκοντα· ἐγὼ ἔδωσα δεκαπέντε, καὶ δὲν ἐσυμβιβάσθημεν. Μετὰ δεκαπέντε ἡμέρας μοὶ ἐπρότειναν τεσσαράκοντα· ἐγὼ ἔδωσα δώδεκα, καὶ πάλιν ἐχωρίσθημεν ἀπρακτοί. Μετ' ἄλλας δεκαπέντε, ἐπανελθόντες, μοὶ ἐζήτησαν τριάκοντα· ἐγὼ κατέβην εἰς δέκα. Τέλος μετὰ ἔτε δεκαπέντε ἡμέρας ἐπιστρέψαντες, κατέβησαν εἰς τὰ εἴκοσιν, ἐγὼ δὲ εἰς τὰ ὀκτὼ τοῖς ἑκατόν· καὶ τότε, ἐπειδὴ ἐκεῖνοι μὲν ἔβλεπον ὅτι ἡ κλίμαξ προέβαινε πρὸς βλάβην των, ἐγὼ δὲ ὅτι εἰς καὶ ἡμισὺς μὴν εἶχε παρέλθει εἰς διαπραγματεύσεις, ἐσυμβιβάσθημεν εἰς τὰ δέκα.

— Δέκα τοῖς ἑκατόν! ἀνέκραξε πλήρης ἐκστάσεως ὁ Ροβέρτος, καὶ ἐρρίφθη εἰς τὸν τράχηλον τοῦ Ραιμόνδου. — Φίλτατε, φίλτατε, ἐπρόσθεσεν, ὅταν ἔλθω εἰς Πελοπόννησον θὰ σοὶ δώσω τὸ ὠραιότερον τῆς Αὐθεντείας τιμᾶριον. Θὰ σ' ἀφήσω νὰ ἐκλέξῃς ὁ πρῶτος.

— ὦ! Ὑψηλότατε, ἀρκεῖ νὰ φθάσητε εὐτυχῶς εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ ὑπηκόου σας.

— Ἡ ὑπηρεσία ἦν μοι ἀνέδειξας εἶναι μεγίστη, φίλε Ῥαιμόνδε, εἶπεν ὁ Ῥοβέρτος, καὶ μάλιστα ἔγκαιρος. Ἐσχάτως εἶχον ἀποφασίσει, ἂν μίαν ἐβδομάδα ἀκόμη δὲν εἶχες φανῆ, ν' ἀναχωρήσω χωρὶς νὰ σὲ περιμείνω, διότι, βλέπεις, καὶ ὁ χειμὼν προχωρεῖ. Ἀλλὰ χθὲς μ' ἤλθον εἰδήσεις ἐκ Πελοποννήσου. Ὁ πενθερὸς τοῦ Δεσπότη τῆς Ἑλλάδος, ὅστις εὐρίσκεται εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Βιλλαρδουίνου καὶ μ' ἐπρότεινεν, ὡς ἠξεύρεις, τὴν ἔκγονόν του εἰς γάμον, μὲ εἰδοποιεῖ, ὅτι ἴσως δὲν θὰ εὔρω τὸν τοποτηρητὴν τόσον πρόθυμον νὰ μᾶς παραχωρήσῃ τὴν ἐξουσίαν, καὶ ὅτι αὐτὸς μὲν προπαρεσκεύασε τοὺς Ἕλληνας νὰ κηρυχθῶσιν ὑπὲρ ἐμοῦ, ἀλλ' ὅτι φρονεῖ ἀναγκαῖον νὰ παρουσιασθῶ καὶ ἐγὼ μετὰ τινος δυνάμεως ἀξιοσεβάστου.

— Φρόνιμος ἄνθρωπος μοὶ φαίνεται ὁ πενθερὸς οὗτος, εἶπεν ὁ Ῥαιμόνδος. Ἡ συμβουλή του εἶναι ἀρίστη. Κατ' εὐτυχίαν ὅμως καὶ εὐκατόρθωτος ἀφ' ὅτου ἔχομεν χρήματα. Ἀλλὰ νομίζω καλὸν νὰ μὴ χρονοτριβῶμεν, καὶ ἀπὸ τῆς σήμερον νὰ φροντίσωμεν περὶ τῆς συνοδίας.

— Ἀπὸ τῆς σήμερον ἀναμφιβόλως, ἀπὸ ταύτης τῆς στιγμῆς μάλιστα· καὶ τὴν ἐκλογὴν καὶ ἐτοιμασίαν πεντήκοντα ἰππέων καὶ πεντήκοντα πεζῶν λογχοφόρων ἀναθέτω εἰς τὴν ἐπιμέλειάν σου, Ῥαιμόνδε.

Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης ὁ Ῥαιμόνδος ἐφαίνετο ἐναγώνιος καὶ ἀκάματος· ἀδιακόπως ἐκινεῖτο, ἔτρεχεν ἄνω καὶ κάτω, ἠγόραζε πανοπλίαν, ἐδοκίμαζεν ἵππους, ἐμίσθου στρατιώτας. Ἀλλὰ τόσον ἀκριβὴς ἦτον εἰς τὴν ἐκλογὴν, τόσον ἀπέβλεπεν εἰς τὴν ποιότητα μᾶλλον ἢ εἰς τὴν ποσότητα, ὥστε ὁ ἵππος ὅστις τὸν εὐηρέστησε τὸ πρῶτ', τὸν δυσηρέ-

στει τὸ ἑσπέρας, τὸν στρατιώτην ὃν ἑστρατολόγει τὴν προπεραίαν, ἀπέβαλλε τὴν ὑστεραίαν, ἀνακαλύψας διὰ νυκτὸς τὰ κεκρυμμένα του ἑλαττώματα.

Διὰ τοῦτο, ὅτε τὴν δωδεκάτην ἡμέραν ὁ Ῥοβέρτος, ἰστάμενος εἰς τὸ παράθυρόν του, ἔδειξεν εἰς τὸν Νόννον μετ' εὐαρεσκείας τὸν Ῥαιμόνδον διερχόμενον διὰ τῆς αὐλῆς, καὶ παρακολουθούμενον ὑπὸ τριῶν νεοσυλλέκτων, κυπτόντων ὑπὸ τὸ βάρος ἀσπίδων, δικτυωτῶν χιτῶνων καὶ ἄλλων ὅπλων, ὁ Νόννος, ὅστι ἐφθόνηι ὀλίγον τὴν πρὸς αὐτὸν μεγάλην τοῦ Αὐθέντου ἐμπιστοσύνην,

— Εἰς τοὺς τόπους μας, εἶπεν, ἐκεῖ, διηγοῦνται ὅτι ὑπῆρχε ποτὲ γυνή, ἣτις ὕφαινε θαυμασίως, ἀλλ' ὅτι εἶχε τὴν παράδοξον μανίαν νὰ παραλύῃ τὴν νύκτα ὅ,τι εἰργάζετο τὴν ἡμέραν, ὥστε πάντοτε ἦτον ἡσυχολημένη, καὶ ποτὲ ὁ ἰστός της δὲν ἠῤῥξανεν. Ὑποπτεύω ὀλίγον ὅτι ἡ στρατολογία μας προχωρεῖ ὡς ὁ ἰστός τῆς καλῆς Πηνελόπης.

— Νόννε, εἶπεν ὁ Ῥοβέρτος, νομίζω ὅτι δὲν ἀγαπᾶς τὸν Ῥαιμόνδον.

— Καὶ τοῦτο εἰμπορεῖ νὰ εἶναι ἀληθές, ἀλλὰ καὶ ὅτι σᾶς λέγω ἐπίσης. Παρῆλθον δώδεκα ἡμέραι, δηλαδὴ ὁ χειμῶν, καὶ ὅλαι αἰ δυσκολίαι τῆς ὀδοιπορίας ἠῤῥησαν κατὰ τοσοῦτον. Εἶναι ἕτοιμος ὁ Ῥαιμόνδος;

— Εἰς δώδεκα ἡμέρας, ἀπεκρίθη ὁ Ῥοβέρτος, θέλεις νὰ μ' ἐτοιμάσῃ στρατὸν ὀλόκληρον;

— Σταυροφορίαν ἐδύνατο νὰ ἐτοιμάσῃ εἰς τὸν καιρὸν τοῦτον, σᾶς βεβαιῶ, Ὑψηλότατε.

— Ἀπαιτεῖς παρ' αὐτοῦ τὰ ἀδύνατα, εἶπεν ὁ Ῥοβέρτος.

— Δὲν ἠξέυρω, εἶπεν ὁ Νόννος· ἀλλ' ἐν τούτοις καλύπτονται τὰ ὄρη ὑπὸ χιόνος, τὰ πελάγη μαστίζει ἤδη ἡ θύελλα. Ἐπειτα ἤκουσα καὶ τινα φήμην εἰς Πελοπόννησον, ὅτι

ὁ θεῖός σας ὑπεσχέθη ν' ἀφήσῃ ὀριστικῶς Αὐθέντην τὸν Βιλλαρδουίνον, ἂν δὲν πέμψῃ διάδοχόν του ἐντὸς τοῦ ἔτους.

— Πῶς λέγεις; ἀνέκραξεν ὁ Ῥοβέρτος. Εἶναι ἀληθές τοῦτο;

— Ἀληθές δὲν ἤξεύρω ἂν εἶναι· ἐλέγετο ὁμῶς. Ἄν ψευδές, δὲν βλάπτει ποσῶς εἰς τὴν Ὑμετέραν Ὑψηλότητα νὰ φθάσῃ ταχύτερον εἰς τὴν Αὐθεντείαν Της, ἂν ἀληθές ὁμῶς, μεγάλως Τῇ ὠφελεῖ.

— ὦ! ἀναμφιβόλως, ἀναμφιβόλως, εἶπεν ὁ Ῥοβέρτος, περιερχόμενος ἄνω καὶ κάτω μετὰ ταραχῆς. Τότε διαφέρει τὸ πρᾶγμα. Ἄλλ' ἢ σωματοφυλακὴ μου εἶμαι βέβαιος ὅτι δὲν ἠτοιμάσθη.

Καὶ νεύσας ἓνα τῶν ὀπαδῶν του, τῷ εἶπε νὰ καλέσῃ τὸν Ῥαιμόνδον.

— Καὶ τότε, ἐπρόσθεσε, δυνάμεθα νὰ μὴ περιμείνωμεν;

— Εἰς πᾶσαν περίπτωσιν, ἀπήντησεν ὁ Νόννος, παρὰ νὰ μείνητε ὡς τὸ ἔαρ μετὰ στρατοῦ ὀλοκλήρου, προτιμώτερον νομίζω ν' ἀναχωρήσητε ἀμέσως, ἔστω καὶ μόνος.

— ὦ! βεβαίως, εἶπε, μᾶλλον εἰς τοὺς στοχασμούς του ἢ εἰς τὸν Νόννον ἀποκρινόμενος, ἂν εἶναι ἀληθές τοῦτο, δὲν πρέπει νὰ μένωμεν. Ν' ἀναχωρήσωμεν, ν' ἀναχωρήσωμεν. Ἄς ἰδῶμεν τί λέγει καὶ ὁ Ῥαιμόνδος.

— Ποῦ εὐρίσκονται αἱ προπαρασκευαί μας, φίλε Ῥαιμόνδε; εἶπε πρὸς αὐτὸν εἰσερχόμενον.

— Σᾶς βεβαιῶ, ὅτι δὲν εἶναι ἔργον μιᾶς ἡμέρας, ἀπεκρίθη αὐτός· καὶ ὁμῶς προχωροῦσι γιγαντιαίως. Ἐντὸς ὀλίγου ἐλπίζω νὰ εἴμεθα ἔτοιμοι. Ἡ ἐκλογή εἶναι δύσκολος! Οἱ ὀπλοποιδοὶ εἶναι ἀμαθέστατοι, οἱ ἵπποκάπηλοι ἀπαταιῶνες ἀξιοκρέμαστοι. Χθὲς τὸ ἔσπερας τρεῖς ἡγόρασα ἵππους· σήμερον βλέπω, ὅτι ὁ εἷς ἦτον τυφλός, ὁ ἄλλος λεπρός, καὶ

ὁ τρίτος φθισικός. Τοὺς ἀπέδωκα, καὶ ὁμοῦ κ' ἑκατὸν ραβδισμοὺς ὡς μισθὸν εἰς τοὺς ἰδιοκτῆτας.

— Ἄ! εἶπεν ὁ Ροβέρτος, διὰ ταῦτα ὁ Νόννος δι᾿σχυρίζεται ὅτι, ὡς δὲν ἤξεύρω ποία γυνὴ τῆς γνωριμίας του, ὑφαίνεις τὴν ἡμέραν κ' ἐξηλόνεις τὴν νύκτα.

— Ἦστειεύομαι, εἶπεν ὁ Νόννος ἐρυθριῶν.

— Εἶναι ἀληθές, ἀπήντησεν ὁ Ραιμόνδος, ἐρυθριῶν καὶ αὐτὸς οὐχ ἦττον, ὅτι ἐκλέγω ἐπιμελῶς, διότι θέλω τὴν συνοδίαν ἀξίαν τῆς Ὑψηλότητός σας. Δὲν θέλω ν' ἀναχωρήσωμεν ἔχοντες ἵππους τυφλοὺς καὶ στρατιώτας χωλοὺς.

— Ὁ Νόννος φρονεῖ ὅτι, ἀντὶ νὰ περιμείνωμεν συνοδίαν, προτιμώτερον εἶναι ν' ἀναχωρήσωμεν χωρὶς αὐτῆς.

— Βιάζεται, νομίζω, ὁ Κ. Νόννος, εἶπεν ὁ Ραιμόνδος. Δὲν θέλω νὰ περιέλθητε τὴν Εὐρώπην ὡς ἀλήτης, οὔτε φθάνων εἰς τὴν ἐπικράτειάν σας, νὰ μείνητε εἰς τὴν διάκρισιν τῶν ὑπηκόων σας, ἂν θέλωσι νὰ σᾶς δεχθῶσι.

— Ἦξεύρεις ὅμως τί ἤκουσεν εἰς τὴν Πελοπόννησον; προσέθηκεν ὁ Ροβέρτος· ὅτι ἂν δὲν φθάσω ἐντὸς τοῦ ἔτους τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ θείου μου, ἡ Αὐθεντεία μένει ὀριστικῶς εἰς τὸν Βιλλαρδουῖνον.

— Μῦθος! ἀνέκραξεν ὁ Ραιμόνδος, ἐλαφρῶς ὠχριῶν, καὶ καταληφθεὶς ὑπὸ βηχὸς ἰσχυρᾶς. Προφανῆς μῦθος. Πῶς δίδεται ποτὲ τοῦτο;

— Καὶ εἰς ἐμὲ φαίνεται ἀπίθανον, εἶπεν ὁ Ροβέρτος. Ἀλλὰ, ἂν φθάσωμεν πρὶν, ὡς λέγει ὁ Νόννος, οὐδεμία βλάβη μᾶς γίνεται, ἂν ὅμως μετὰ, ἴσως δύναται νὰ προέλθῃ κακόν. Διὰ τοῦτο θ' ἀναχωρήσω, ἔστω καὶ μόνος.

— Εἰς αὐτὴν τὴν σκέψιν ἐνδίδω πληρέστατα, εἶπεν ὁ Ραιμόνδος, ἐννοήσας πόθεν πνέει ὁ ἄνεμος. Ναί, πρέπει ἀφεύκτως ν' ἀναχωρήσῃ ἡ Ὑμετέρα Ὑψηλότης. Ὅσω τά-

χιον τόσω καλλίτερον. Ν' ἀπέλθητε ἄνευ συνοδίας, κατ' ἐμὲ, θὰ ᾔτο σφάλμα μέγα καὶ μέγα δυστύχημα! Θὰ φθάσωμεν εἰς τόπον δυσμενῆ ἴσως, ὅπου πρέπει νὰ παρουσιασθῆτε μετὰ δυνάμεως, ὅπως σᾶς φοβηθῶσι· θὰ διαβῶμεν διὰ τόπων φιλικῶν, ὅπου πρέπει νὰ παρουσιασθῆτε ἀξιοπρεπῶς ὅπως σᾶς σεβασθῶσιν.

— Ἀλλὰ, εἶπεν ὁ Νόννος, ἵνα φθάσωμεν, πρέπει ν' ἀναχωρήσωμεν.

— Τοῦτο λέγω κ' ἐγὼ, ὑπέλαβεν ὁ Ραιμόνδος. Ὅσον ἀναγκαία καὶ ἂν εἶναι ἡ συνοδία, ἂν δὲν ᾔτον ἐτοίμη, ἤθελον προτείνει νὰ μὴ τὴν περιμεινωμεν. Ἀλλὰ κατ' εὐτυχίαν....

— Μετὰ μίαν ἐβδομάδα εἶναι ἐτοίμη; ἠρώτησεν ὁ Ροβέρτος.

— Μετὰ τρεῖς ἡμέρας, ἀπήντησεν ὁ Ραιμόνδος.

— Μετὰ τέσσαρας ἡμέρας λοιπὸν ἀναχωροῦμεν, εἶπεν ἐκεῖνος.

— Καὶ ἂν ἔχωμεν καλὸν καιρὸν, ὑπέλαβεν ὁ Ραιμόνδος, εἰς εἴκοσιν ἡμέρας φθάνομεν διὰ θαλάσσης.

— Ἄν ὅμως ἔχωμεν κακὸν, ἀπήντησεν ὁ Νόννος, ὅστις εὐχαρίστως ἀντέλεγεν εἰς τὸν Ραιμόνδον, ὡς εἶναι ἐπόμενον εἰς ὥραν χειμῶνος, φθάνομεν εἰς μῆνας τρεῖς.

— ὦ! εἰς τοιοῦτον κίνδυνον, εἶπεν ὁ Ροβέρτος, δὲν θέλω νὰ ἐκτεθῶ, οὔτε ἔχω ὄρεξιν νὰ θαλασσομαχῶ ὅλον τὸν χειμῶνα. Διὰ ξηρᾶς πόσον καιρὸν χρειάζομαι;

— Δεκαπέντε ἡμέρας ὡς τὴν Βενετίαν, ἀπήντησεν ὁ Ραιμόνδος· ἀλλ' ἀπ' ἐκεῖ ἔχομεν πάλιν θάλασσαν.

— Τί θάλασσαν; εἶπεν ὁ Νόννος. Ἡ Ἀδριατικὴ τί εἶναι; εἶναι μέγας λιμὴν. Τὸν χειμῶνα πνέει πάντοτε βορρᾶς εἰς αὐτήν. Τὸ πολὺ δεκαπέντε ἡμέραι μᾶς φέρουσιν ἀπὸ Βενετίας εἰς τὸν Μωρέαν.

— Καὶ ἡ ὁδὸς τῆς ξηρᾶς δὲν ἔχει δυσκολίας; ἠρώτησεν ὁ νέος Αὐθέντης.

— Εἰς τὴν Σαβαυδιαν ἔχομεν νὰ ὑπερβῶμεν τὰς Ἄλπεις, εἶπεν ὁ Ῥαιμόνδος.

— Τὰς Ἄλπεις! καὶ τί εἶναι αἱ Ἄλπεις! ἀνέκραξεν ὁ Νόννος. Ὅρη καθὼς ὅλα τὰ ὄρη· ἐν ὄρος τέλος πάντων περᾶται· βεβαίως καὶ βατὸν εἶναι καὶ ὁδοὺς ἔχει. Ἄν ἔχη ὀλίγην χιόνα, μεγάλη δυσκολία! ἔχομεν στρατιώτας, τὴν καθαρίζομεν.

— Τοῦτο λέγω κ' ἐγὼ, εἶπεν ὁ Ῥοβέρτος.

— Ἄφ' οὗ εἴσθε τῆς αὐτῆς γνώμης, εἶπεν ὁ Ῥαιμόνδος, δὲν ἀντιτείνω. Ἡ διὰ τῆς Βενετίας διάβασις ἔχει μάλιστα δύο μεγάλα πλεονεκτήματα. Πρῶτον ὅτι θ' ἀποκτήσετε μετὰ τοῦ Δουκὸς σχέσεις, αἵτινες εἶναι ἀναπόφευκτοι εἰς τὴν μέλλουσαν ἐξουσίαν σας· δεύτερον ὅτι εἰς τὴν Βενετίαν, τὴν ναυτικὴν πόλιν, εἴσθε βέβαιος νὰ εὕρητε πλοῖα καλὰ καὶ ταχέα διὰ τὴν Πελοπόννησον.

— Ἐρρίφθη λοιπὸν ὁ κύβος, ἀνέκραξεν ὁ Ῥοβέρτος. Μετὰ τέσσαρας ἡμέρας ἀναχωροῦμεν διὰ ξηρᾶς. Ἀπέλθετε νὰ ἐτοιμασθῆτε.

— Ἐγὼ εἰμὶ ὅλος ἔτοιμος, εἶπεν ὁ Ῥαιμόνδος, καὶ οἱ στρατιῶται θὰ εἶναι μετὰ τρεῖς ἡμέρας.

Ἐξερχόμενος δὲ, ἔλεγε καθ' ἑαυτόν·

— Ἐφάγαμεν εἰκοσιοκτῶ ἡμέρας, καὶ ἔχομεν ἄλλας τέσσαρας εἰς τὸν κόλπον. Μένουσιν ἀκόμη ἑκατὸν τριάκοντα. Δι' ἐκεῖνας . . . ὁ Θεὸς ὁδηγός!

Η'

Τὴν προσδιορισθεῖσαν λοιπὸν ἡμέραν, ἣτις ἦν τοῦ Νοεμβρίου ἡ τρίτη, ἀνεχώρησαν τῷ ὄντι. Ἀπαξ δὲ καθ' ὁδόν,

ὁ Ροβέρτος εἶχε μεγάλην ἀνυπομονησίαν νὰ φθάσῃ, ὥστε ἂν καὶ ἡ συνοδία τοῦ Ραιμόνδου τῷ ἔφερε διαφόρους ἀναβολὰς, καὶ ὅτε μὲν οἱ πεζοὶ, ἀπαυδοῦντες, ἔμενον ὀπίσω, ὅτε δὲ ἐπιπτον τῶν ἵππων τὰ πέταλα, ἢ εἶχεν ἐπιδιορθώσεως ἀνάγκην ἢ ἵπποσκευῆ, ἔφθασεν ὁμως εἰς τὴν Σαβαυβίαν, ἐμπρὸς τῶν Ἄλπεων, ὅσον ἐνεδέχετο ταχέως ὑπὸ τοιαύτας περιστάσεις, ἤτοι εἰς ἡμέρας ὀκτώ. Ἐδὼ δ' ἀπεφασίσθη ν' ἀναπαυθῆ ἡ συνοδία μίαν ἡμέραν, καὶ νὰ ζητηθῶσι συγχρόνως πληροφορίαι περὶ τῆς ὑπερβάσεως τῶν Ἄλπεων.

Αἱ πληροφορίες δὲν ἦσαν εὐάρεστοι. Αἱ ὁδοὶ ἦσαν ἀδιάβατοι, ἢ χιῶν ἔκειτο τέσσαρας πῆχεις ὑψηλὴ ἐπ' αὐτῶν.

— Ἄ! ἀνέκραξεν ὁ Ραιμόνδος, ὑπερβολαί! Μακρόθεν μεγαλοποιοῦνται τὰ πράγματα. Ἡ χιῶν, ὅσῳ πυκνοτέρα, τόσῳ στερεωτέρα γίνεται. Δὲν ἔχομεν καιρὸν νὰ περιμένωμεν τὸν Ἰούλιον νὰ τὴν ἀναλύσῃ. Εἶμαι βέβαιος ὅτι δυνάμεθα νὰ διέλθωμεν. Τέλος πάντων τίποτε δὲν μᾶς ἐμποδίζει νὰ δοκιμάσωμεν· οὔτε ἔχομεν τί καλλίτερον ἄλλο νὰ κάμωμεν.

Οἱ προτρεπτικοὶ καὶ πρόθυμοι οὗτοι λόγοι ἤρρεσκον εἰς τὸν Ροβέρτον, διότι ἦσαν ἐντελῶς σύμφωνοι πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἀπόφασιν. Τὴν ἐπαύριον λοιπὸν ἤρχισαν ν' ἀναβαίνωσι τοῦ ὄρους τοὺς πρόποδας. Ἀλλὰ μόλις προῦχώρησαν ἡμίσειαν ὥραν, καὶ ἠναγκάσθησαν νὰ σταθῶσι, διότι οἱ τρεῖς προπορευόμενοι ἵππεῖς ἐβυθίσθησαν μέχρι τῆς κεφαλῆς τῶν ἵππων των, καὶ τέσσαρες ὥραι ἐχρειάσθησαν μέχρις οὗ ἀποσπασθῶσιν ἐκεῖθεν καὶ σωθῶσιν ἀφεύκτου θανάτου.

Κατὰ τὴν διεύθυνσιν ταύτην ἐπίσθησαν ἐντὸς ὀλίγου ὅτι τοῖς ἦτον ἀδύνατον νὰ προβῶσι, διότι ἐμπρὸς των ἐπύργουτο ἡ χιῶν εἰς λόφους, καὶ ὑπεράνω τῶν κεφαλῶν των

ἔβλεπον σεσωρευμένα τὰ ὄρη ὡς οὐρανομήκεις πυραμίδας χρυστάλλου. Ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἐπομένως ἠναγκάσθησαν νὰ σταθμεύσωσιν ἄπρακτοι ὅπου τὴν προτεραίαν.

Τὴν δ' ἐπαύριον ἀπεπειράθησαν ἄλλων τινῶν διευθύνσεων, ἀλλὰ τὰς εὖρον ἔτι μᾶλλον συγκεχωσμένας καὶ ἀδιάβατους, καὶ τόσῳ μᾶλλον ἐπικινδύνους, καθ' ὅσον ἐκρέμαντο ἐπὶ βαράθρων, ὧν τὸ χεῖλος συνέχεεν ἡ χιῶν μετὰ τῆς ὁδοῦ. Καὶ αὕτη λοιπὸν ἡ ἡμέρα παρήλθεν ἐπὶ ματαίῳ.

Τὴν ἐσπέραν ἐγένετο συμβούλιον, καὶ ὁ Ῥαιμόνδος ἐπρότεινε ν' ἀνασκαφῇ ἡ χιῶν. Ἄλλ' αἱ λόγχοι μόναι τῶν στρατιωτῶν δὲν ἤρχουν, ἀπητοῦντο δ' ἐργαλεῖα εἰς τὴν ἀνασκαφήν. Ἡ ἐπιούσα ἐχρησίμευσεν εἰς ζήτησιν καὶ συγκεμιδὴν αὐτῶν ἐκ τῶν πέριξ χωρίων.

Δύο ἡμέραι ἀκόμη ἐδαπανήθησαν εἰς τὴν ἐργασίαν, καὶ τὴν ἐσπέραν τῆς δευτέρας τὰ κινδυνωδέστερα μέρη ἐφαίνοντο ὀπωσοῦν βατὰ, ὥστε ἡ διάβασις ἀπεφασίσθη ἐξάπαντος διὰ τὴν ἐπαύριον. Ἄλλὰ διὰ νυκτὸς ἔπεσε τόση χιῶν, ὥστε, ὅπου πρὶν εἶχε βῆθος τεσσάρων πήχεων, ἐστιβάχθη ἤδη εἰς πῆχεις ἕξ. Ἡ ἀπελπισία τῶν ὁδοιπόρων ἦτον ἀπεριγραπτος. Ὅλην τὴν μετὰ ταῦτα ἡμέραν διέμειναν βουλευόμενοι, μίαν γνώμην ἀπορρίπτοντες καὶ ἄλλην προτείνοντες.

— ὦ! ἂν εἶχον εἰσακουσθῆ! ἔλεγεν ὁ Ῥαιμόνδος, ὑψῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸν οὐρανόν. Ἄν ἡ Ὑμετέρα Ὑψηλότης εἶχεν ἐκλέξει τὴν ὁδὸν τῆς θαλάσσης, ἴσως τῶρα θὰ εἴμεθα εἰς τὴν Πελοπόννησον.

Ὁ Ῥοβέρτος περιεφέρετο ἄνω καὶ κάτω εἰς τὴν σκηνὴν του διαμετρῶν αὐτὴν δι' ἐναγωνίων βημάτων. Τέλος δ' ἐστάθη ἀπέναντι τοῦ Ῥαιμόνδου.

— Τὴν ὁδὸν τῆς θαλάσσης! ἀνέκραξεν. Εἶχομεν ἀδικὸν νὰ μὴ πορευθῶμεν τὴν ὁδὸν τῆς θαλάσσης. Τοῦλάχισ-

στον ἐκεῖ δὲν ὑπάρχει προπετὲς ὄρος ὑψούμενον ἀγερῶχος ἐμπρός σου, ἀψηφοῦν ὄλους σου τοὺς ἀγῶνας, καὶ βιάζον σε νὰ μένης μῆνας ὀλοκλήρους ἐμπρός του ἔχων ἐσταυρωμένας τὰς χεῖρας. Παρὰ νὰ μένωμεν ἐδῶ μέχρι συντελείας τῶν χρόνων, προτείνω νὰ στραφῶμεν ὀπίσω, καὶ νὰ λάβωμεν τὴν ὁδὸν τῆς θαλάσσης. Τί λέγετε;

“Οἱ ἐκηρύχθησαν ἐναντίοι αὐτῆς τῆς ἰδέας· ὅταν ὁμοῦς ἠρωτήθησαν ποίαν ἀντιπροτείνουσιν, ὅλοι ἐσιώπησαν.

— Αὐριον λοιπὸν ἀναχωροῦμεν δι’ ὀπίσω, καὶ τὸν προσεχέστερον λιμένα, εἶπεν ὁ Ῥοβέρτος. “Ὅταν κινώμεθα, εἴν’ ἐλπίς καὶ νὰ φθάσωμεν· ὅταν καθήμεθα, ὄχι.

Ἄλλὰ τὴν ἐπαύριον ὁ καιρὸς εἶχεν ἀνοίξει· ὁ οὐρανὸς ἦτον αἶθριος, ὁ ἥλιος ἐπωσοῦν θερμὸς, ὁ ἀνεμὸς ἔπνεε νότιος, καὶ ἡ χιών ἤρχισε ν’ ἀναλύη. Μεγάλῃ χαρᾷ εἰς τὸ μικρὸν στρατόπεδον! Μία ἡμέρα τοιαύτη ἀκόμη, καὶ αἱ ὁδοὶ ἦσαν βαταί.

Ἡ καλοκαιρία τῷ ὄντι ἐξηκολούθησε καὶ τὴν ἄλλην ἡμέραν, καὶ τὴν τρίτην ἀπὸ πρωΐας ἀπεπειράθησαν πάλιν τῆς ἀναβάσεως. Ἡ χιών ἦτον τότε ταπεινότερα, καὶ πολλοῦ ἐλύετο εἰς ῥύακας καὶ χειμάρρους. Ἄλλὰ μετὰ μεσημβρίαν, ἐν ᾧ διέβαινον εἰς οὐ μικρὸν ὕψος τὴν πλευρὰν τοῦ ὄρους, αἰφνης βαρεῖα βροντὴ ἠκούσθη ὑπεράνω τῶν κεφαλῶν των, τὸ ὄρος ὀλόκληρον ἐφάνη κινούμενον, καὶ μετὰ φοβεροῦ τρυγμοῦ καὶ πατάγου κατεκυλίσθη τεραστία νιφστιδᾶς, καὶ κατεκάλυψεν ὅλην τὴν ὁδὸν ὀπισθὲν των. Δύω λεπτὰ μετὰ ταῦτα, καὶ πᾶσα ἡ συνοδία ἐθάπτετο ὑπὸ τὴν χιόνα. Ὑπὸ τρόμου καταληφθέντες ἔσπευδον ὅλοι σιωπηλῶς πρὸς τὰ ἐμπρός, καὶ ἔστρεφον αὐτομάτως τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὰς χιονοσκεπεῖς κορυφάς, τρέμοντες μὴ τὰς ἰδῶσιν αἰφνης κατακυλιόμενας ἐπὶ τὰς κεφαλὰς των.

Οὕτως ἔφθασαν τὴν ἐσπέραν εἰς μικρὰν τοῦ ὄρους κοιλάδα, ὅπου ἔκειντο ὡς ἐντεταφιασμένα εἰς τὴν χιόνα τρία ἢ τέσσαρα ἄθλια καλύβια τῶν ποιμένων τῶν Ἄλπεων. Ἐδῶ κατέλυσαν τὴν νύκτα ταύτην, ἀπόφασιν ἔχοντες ν' ἀπέλθωσι πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου. Ἄλλ' οἱ ποιμένες τοῖς ἐβεβαίωσαν, ὅτι τοῦτο τοῖς ἦτον ἀδύνατον, καθ' ὅτι ἀλλεπάλληλοι νιφροσιβάδες, κατακρημνισθεῖσαι τὴν προτεραίαν καθ' ὅλην τὴν ὁδόν, τὴν ἀπέκλεισαν ἐντελῶς.

— Ἐν γένει, εἶπεν εἰς ἕξ αὐτῶν, ἡ διάβασις εἶναι κινδυνωδεστάτη καθ' ὅλον τὸν χειμῶνα, διότι ὅταν μὲν πίπτῃ χιών, ἡ ὁδὸς εἶναι ἄβατος, ὅταν δὲ χλιαίνεται ὁ καιρὸς, κρημνίζονται ἀπὸ τῶν ὕψεων ὄγκοι χιόνων ἱκανοὶ νὰ θάψωσι χιλιάδας ἀνθρώπων. Ἡμεῖς οἱ ἴδιοι κατακλειόμεθα εἰς τὰς καλύβας τῶν ὀρέων, ἔχοντες ζωτροφίας πολλῶν μηνῶν, καὶ σπανίως ἐξερχόμεθα πρὶν μᾶς ἔλθουν αἱ χελιδόνες.

— Καὶ αἱ χελιδόνες πότε σᾶς ἔρχονται;

— Τὸν Μάρτιον.

Ἡ συνοδία ὅλη ἐσκίρτησεν.

— Ἀπελπισία, ἀνέκραξεν ὁ Ῥαιμόνδος. Τρεῖς ὀλοκλήρους μῆνας εἰς τὸ ἐπάρατον τοῦτο μέρος! ὦ! ἂν μ' ἐπιστεύετε καὶ ἐπηγαίνομεν διὰ θαλάσσης!

— Τρεῖς μῆνας! οὔτε τρεῖς ἡμέρας δὲν μένω, εἶπεν ὁ Ροβέρτος.

— Οὔτε τρεῖς ὥρας, ἂν ἦτο δυνατόν, ἀπήντησεν ὁ Ῥαιμόνδος. Χαρίεσσα δὲν εἶναι τῶντι ἡ διατριβὴ εἰς τὰ τερπνὰ ταῦτα βασιλεία τοῦ χειμῶνος. Ἀλλὰ πρὸ πάντων πρόκειται περὶ τῆς ἀσφαλείας τῆς Ὑμετέρας Ὑψηλότητος, καὶ ἕξ μῆνας ἂν πρέπη νὰ μείνωμεν τεθαμμένοι ὑπὸ τὰς χιόνας τῶν Ἄλπεων. Ἐν ὅσῳ ἔχομεν ζωτροφίας φρονῶ ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐκθέσωμεν τὴν Ὑμετέραν Ὑψηλότητα.

Ὁ Μωρέας εὐχεται βεβχίως νὰ σᾶς ἰδῆ ἀτφαλῶς ἀφιχθέντα.

Ὁ Ῥοβέρτος ἔκραζε καὶ ἐβόα μετ' ἀπελπισίας, ὁ δὲ Νόννος ἐγόγγυζεν. Ἄλλ' οὔτε κραυγαί, οὔτε γογγυσμοὶ μετέβαλλον κατ' οὐδὲν τὴν ἀμήχανον θέσιν των.

Τρεῖς ἡμέρας ἔμειναν εἰς ἐντελῆ πολιορκίαν. Τὴν δὲ τετάρτην, κατ' ἐπίμονον προτροπὴν τοῦ Νόννου, ὅστις ἓνα μόνον στοχασμὸν ἐφαίνετο ἔχων, νὰ φθάσωσι, καὶ πάντα κίνδυνον ἀντ' οὐδενὸς ἐλογίζετο ἵνα τὸν ἐπιτύχη, ἀνεχώρησαν πάλιν, ὀδηγούμενοι ὑπὸ τῶν τολμηροτέρων μεταξὺ τῶν ποιμένων. Ἄλλ' εἰς ἕκαστον βῆμα νέαι δυσκολίαι, νέοι κίνδυνοι, νέαι χρονοτριβαί.

Πολλάκις ἐχάραττον τὴν ὁδὸν διὰ τῆς σκαπάνης, πολλάκις ἤκουον τὰς νιφοστιβάδας ὡς βροντὰς καταρράσσομένας περὶξ αὐτῶν, καὶ ἄλλοτε ἠναγκάζοντο νὰ μένωσιν ἡμέρας εἰς τὰ σπάνια τοῦ ὄρου χωρία, ἢ νὰ κατασκηνώσιν εἰς τὰς βαθυτέρας του φάραγγας.

Ἐν γένει δὲ διηρεῖτο ἡ συνοδία εἰς δύο φατρίας, ὧν ἡ μία ἤθελε τὴν ὁδοιορίαν ἀσφαλεστέραν μᾶλλον ἢ ταχύτεραν. Ταύτης ὁπαδὸς ἐφαίνετο, καὶ ἴσως ἀρχηγὸς ἦτον ὁ Ῥαιμόνδος. Ἡ δ' ἄλλη ἐπρέσβευε τὴν ταχύτητα, ἀψηροῦσα πᾶν κώλυμα. Ταύτης ψυχὴ ἦν ὁ Νόννος· ὁ δὲ Ῥοβέρτος, προστιθέμενος εἰς ἑκατέραν, ἐκράτει τὴν πλάστιγγα ἰσόρροπον μεταξὺ τῶν δύο.

Οὕτω μόλις μετὰ δέκα ἡμέρας, ὑπερβάντες ὑψηλὴν κορυφὴν, εἶδον τέλος ἀνελίσσόμενον ὑπὸ τοὺς πόδας των τὸ τερπνὸν πανόραμα τῶν πεδινῶν τόπων, ἐφ' ὧν ὁ χειμῶν ἐξέτεινεν ἤδη ἐξησθενημένον βραχίονα πρὸς τὸ ἔαρ, ὅπου ἔπνεον γλυκύτεραι αὔραι, καὶ ὅπου ἡ νέα χλόη ἠμφισβήτει τὰ πεδία εἰς τὴν ὑποχωροῦσαν χιόνα.

“Ολοι, κατερχόμενοι τὸ ὄρος, ἡσθάνοντο τοὺς πόδας των σκιρτῶντας ὑπὸ ἀνυπομονησίας καὶ τὰς καρδίας των πετώσας ὑπὸ χαρᾶς, διότι ἐθεώρουν τὴν ἡμέραν ταύτην ὡς ἡμέραν τῆς σωτηρίας των· ὁ δὲ Ῥαιμόνδος κατήρχετο ὑπολογίζων εἰς τοὺς δακτύλους του, καὶ ψιθυρίζων καθ’ ἑαυτόν·

— Αὐτὸς ὁ Νόννος ἔχει τὸν δαίμονα εἰς τὸ σῶμά του. Χωρὶς αὐτοῦ θὰ διετρίβομεν ἀκόμη εἰς τὴν ὠραίαν ἐκείνην κοιλάδα τῶν Ἄλπεων, ὑπὸ τὴν φιλόξενον στέγην τῶν ἀθῶων ποιμένων της, καὶ θὰ περιεμένομεν ἐκεῖ τῶν χελιδόνων τὰ πρῶτα ἄσματα. Εἰς τὰς Ἄλπεις ἐστήριζον τὰς πλείστας ἐλπίδας μου, καὶ ἰδοὺ αἱ Ἄλπεις ὀπίσω τῶν νώτων μας. Ἀκόμη ἑκατὸν ἡμέραι! Ἐκατὸν ἡμέραι εἶναι τρεῖς μῆνες καὶ δέκα ἡμέραι. “Ω! φίλε Βιλλαρδουίνε, φοβοῦμαι . . .

Καὶ ἔμεινε σκεπτικός. Βλέπων δὲ τὸν Ῥοβέρτον ὅτι διήρχετο πλησίον του,

— Ὑψηλότατε, εἶπεν, ὅταν εἴμεθα ἐδῶ, εἰπέτε ὅτι εἴμεθα καὶ εἰς τὴν Βενετίαν. Τίποτε δὲν μᾶς ἐμποδίζει νὰ φθάσωμεν μετὰ μίαν ἐβδομάδα. Ἐπομένως φρονῶ ἀναγκαῖον νὰ πέμψητέ τινα ἔμπρὸς νὰ ἐτοιμάσῃ τὰ καταλύματα, ἴσως δὲ καὶ νὰ εἰδοποιήσῃ τὴν ὑποπτον Βενετικὴν κυβέρνησιν, μὴ παρεξηγήσῃ τὴν ἀφίξιν τόσων ὀπλοφόρων.

— Τῷ ὄντι, ἔχεις δίκαιον, ἀφευκτον εἶναι, εἶπεν ὁ Ῥοβέρτος. Ἀλλὰ τίνα νὰ στείλωμεν; Σὺ, Ῥαιμόνδε, γνωρίζεις τὴν Βενετίαν. Θέλεις ν’ ἀναλάβῃς τὴν ἀποστολήν;

— Πρόθυμος εἰς τὰς διαταγὰς τῆς Ὑμετέρας Ὑψηλότητος, εἶπεν ὁ Ῥαιμόνδος· καὶ χωρὶς νὰ περιμείνῃ ἄλλην παρατήρησιν, ἐκέντησε τὸν ἵππον του καὶ ἐπροπορεύθη.

Μετὰ ὀκτῶ ἡμέρας ὁ μέλλων Αὐθέντης τῆς Πελοπον-

νήσου ἔφθασε μετὰ τῆς συνοδίας του ἀπέναντι τῆς Βενετίας.

Τρεῖς ὥρας μακρὰν τὸν ἀπῆντησε ταχυδρόμος συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Ῥαιμόνδου, καὶ τῷ ἐνεχείρισεν ἐπιστολὴν τοῦ Δουκὸς συγχαρητήριον, καὶ προσκλητήριον εἰς τὴν πόλιν του.

Μετὰ δύο δὲ ὥρας εἶδε προσερχομένην πρὸς αὐτὸν πολυάριθμον συνοδίαν· καὶ ὁ ἀρχηγὸς αὐτῆς προσελθὼν ἀφίππευσε, προσεκύνησε τὸν Ῥοβέρτον ἐδαφιαίως, καὶ τῷ ἐξηγήσεν ὅτι εἶναι ὁ Προβεδόρος ἡ διοικητὴς τῆς Τέρρα Φέρμας, λαβὼν διαταγὴν παρὰ τοῦ ἐκλαμπροτάτου Δουκὸς νὰ δεχθῆ τὴν Αὐτοῦ Ὑψηλότητα, καὶ νὰ τὴν μεταβιβάσῃ εἰς Βενετίαν.

Ὁ Ῥοβέρτος ἠὲ χαρίστησεν ἐγκαρδίως διὰ τὴν τοιαύτην δεξίωσιν, παρεκάλεσε τὸν Κ. Προβεδόρον νὰ ἱππεύσῃ, καὶ ἐξηκολούθησε τὴν ὁδὸν του. Ὁ δὲ Κ. Προβεδόρος τὸν προσεκάλεσε νὰ δεχθῆ λιτὴν ἐστίασιν εἰς τὴν ἔπαυλίν του, καὶ οὐδὲ τόσον ἀγροῖκος οὐδὲ τόσον ὑπερήφανος ἦτον ὁ Ῥοβέρτος ὥστε ν' ἀποποιηθῆ.

Τότε τὸν ὠδήγησε ὁ Προβεδόρος εἰς μεγαλοπρεπεῆ οἶκον, κείμενον ἐντὸς ὠραίου καὶ εὐρυχώρου κήπου. Ἐνταῦθα δὲ περιέμενε πολυάριθμος συναναστροφή, οἱ εὐγενέστεροι τῶν περιοικούντων. Αἱ πρῶται φιλοφρονήσεις καὶ αἱ ἀμοιβαῖαι παρουσιάσεις ἐγένοντο μετὰ μεγάλης ἐπισημότητος, καὶ διήρκεσαν δύο ἢ τρεῖς ὥρας. Μετὰ ταῦτα δ' ὁ Αὐθέντης ἀφέθη ν' ἀναπαυθῆ ἐπ' ὀλίγον.

Ἐπειτα παρετέθη τὸ γεῦμα πολυτελέστατον αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ, καὶ ἔτι πολυτελέστερον φανὲν εἰς τοὺς πρὸ τοσούτων ἡμερῶν πλανωμένους εἰς τὰς χιονοσκεφεῖς ἐρήμους τῶν Ἀλπεων. Δι' ὃ καὶ παρετάθη ἡ εὐωχία μέχρι τῆς ἐσπέρας, ὅτε κῆπος καὶ οἶκος ἐφωτίσθησαν λαμπρότατα. Περὶ δὲ τὸ

μεσονύκτιον, όταν ἡ συναναστροφή διελύθη, καὶ ὁ διοικητὴς ἦλθε, τὸν πῖλον εἰς τὰς χεῖρας, νὰ λάβῃ τὰς διαταγὰς τοῦ Αὐθέντου διὰ τὴν ἐπαύριον, οὗτος, ἀφ' οὗ τὸν ηὐχαρίστησε θερμότατα, τῷ εἶπεν ὅτι ἀπὸ πρωίας θέλει μεταβῆ εἰς Βενετίαν ἵνα ἐξακολουθήσῃ τὴν ὁδοιπορίαν του. Ὁ διοικητὴς ἐχαιρέτισεν ἐν βαθείᾳ ὑποκλίσει, καὶ ἀπεσύρθη.

Τὴν δ' ἐπιούσαν, ἅμα ἠτοιμάσθη ὁ Ῥοβέρτος, ἐζήτησε τὰς λέμβους ὅπως διαβῆ τὸν πορθμόν. Προσελθὼν δ' ἀμέσως ὁ διοικητὴς, τῷ εἶπεν, ὅτι λέμβοι εἰσὶν ἔτοιμοι ὅσας θέλει, καὶ δύναται νὰ ἐπιβιβασθῇ ἅμα λάβῃ λιτὸν πρόγευμα ἐπὶ ποδός. Ἡ πρότασις ἦν τόσο εὐγενὴς καὶ τόσο εὐλογος, ὥστε ὁ Ῥοβέρτος εὐκόλως ἐνέδωκε.

Συνέκειτο δὲ τὸ λιτὸν πρόγευμα ἐκ τῶν σπανιωτάτων διὰ τὸν καιρὸν τοῦ ἔτους καὶ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην προϊόντων τῆς θαλάσσης καὶ τῆς ξηρᾶς, ἐν οἷς διέπρεπεν ὁ ἠδύς αἶθοψ τῆς Κύπρου, καὶ διήρκεσε μέχρι τῆς μεσημβρίας. Περὶ δὲ τὰ τέλη ὁ διοικητὴς ἔλαβεν ἐπιστολὴν τοῦ Δουκὸς, ἣν ἔσπευσε νὰ διακινώσῃ εἰς τὸν Ῥοβέρτον· καὶ ἐλέγετο ἐν αὐτῇ ὅτι ὁ Δούξ εἶχε πληροφορηθῆ κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν περὶ τῆς ἀφίξεώς του, καὶ ἤθελε νὰ τὸν δεχθῆ μεθ' ὅλης τῆς εἰς τὸ ἄτομον καὶ τὴν ὑψηλὴν θέσιν του ἀνηκούσης ἐπισημότητος. Τὸν παρεκάλει ἐπομένως νὰ περιμείνῃ τὰς δουκικὰς λέμβους, ἃς ἔμελλε νὰ τῷ πέμψῃ τὴν ἐπαύριον ἀπὸ πρωίας, ὅπως ἡ παράταξις παρασκευασθῇ καταλλήλως.

Ὁ Ῥοβέρτος ἦτον ἀκράτητος ὑπὸ χαρᾶς, ἐνόμιζεν ὅτι ἔγινε πέντε δακτύλους ὑψηλότερος, καὶ περιεβλέπετο ὀλίγον ὡς ὁ Ἰνδικὸς ὄρνις, ὅταν ἀπεκρίθη, ὅτι φθὰς εἰς τὴν ἐπικράτειάν του δὲν θέλει λησμονήσῃ τὴν εὐγένειαν τοῦ ἀγαθοῦ του ἀδελφοῦ, τοῦ Δουκὸς, καὶ ὅτι αἱ λοιπαὶ σχέσεις τῶν θέλουσιν εἶσθαι τῶν τοιούτων προσιμίων ἀνάλογοι.

Τὴν ἐπιούσαν ἡ ἡμέρα ἦτον λίαν θυελλώδης, καὶ ὁ Δουξ ἐμήνυσε δι' ἐπίτηδες ἀπεσταλμένου του ὅτι δὲν ἤθελε νὰ ἐκθέσῃ τὸν ἀγαθὸν του ἀδελφὸν εἰς τοιαύτην θάλασσαν, ἥτις, ἐκτὸς τοῦ κινδύνου, δὲν ἐπέτρεπεν οὐδὲ τὴν προσήκουσαν παράταξιν. Ἀνάγκη λοιπὸν ἦτο νὰ μείνωσι καὶ τὴν ἡμέραν ἐκείνην.

Ὁ Νόννος ἔδακνε τοὺς γρόνθους του, ἀλλὰ βεβαίως οὔτε εἰς τὸν νοῦν καὶ τοῦ Ῥοβέρτου ἐπήρχετο νὰ στερηθῇ διὰ μίαν ἢ δύο ἡμέρας τῶν τιμῶν αἵτινες τῷ προσεφέροντο, καὶ νὰ παραβῇ τὴν ἐθιμοταξίαν τῶν ἡγεμόνων ἐν οἷς κατετάσσετο.

Ἡ κακοκαιρία διήρκεσε τρεῖς ἡμέρας. Καθ' ὄλον δὲ τὸ διάστημα αὐτῶν ὁ Δουξ ἔπεμπε διαταγὰς ἐπὶ διαταγῶν πρὸς τὸν διοικητὴν τῆς Στερεᾶς νὰ δαψιλεύῃ εἰς τὴν Αὐτοῦ Ὑψηλότητα, τὸν ἀγαθὸν του ἀδελφὸν, πάσας τὰς δυνατὰς περιποιήσεις, μέχρις οὔ ἢ κατάστασις τῆς θαλάσσης ἐπιτρέψῃ εἰς τὰς λέμβους νὰ ἔλθωσι νὰ τὸν παραλάβωσι.

Τὴν δὲ τετάρτην ἡμέραν ἀπὸ πρωίας, δέκα ὥραιαι γόνδολαι, χρυσόκροσσα τὰ καταπετάσματα ἔχουσαι, καὶ τὴν σημαίαν φέρουσαι τοῦ ἀγίου Μάρκου, περιέμενον τὸν Ῥοβέρτον ἐμπρὸς τῆς πύλης του. Ὁ διοικητὴς τὸν ὠδήγησεν ὁ ἴδιος εἰς τὴν μεγαλητέραν, ἥτις ἦτο λευκὴ, ἔχουσα ἐξαρτήματα πορφυρᾶ καὶ περίχρυσα, καὶ ἐκάθησε πλησίον του ἐπὶ τῶν χρυσοστίκτων προσκεφαλαίων, αἱ δὲ λοιπαὶ ἐδέχθησαν τὴν συνοδίαν του, πλὴν μιᾶς, ἥτις ἐπροπορεύετο περιέχουσα σαλπικτάς καὶ παντοῖα ὄργανα μουσικά.

Οὕτως ἀπέπλευσαν αἱ λέμβοι ἐν παρατάξει, καὶ αἱ κωπαὶ τῶν ἔσχιζον εὐρύθμως τὸ ἤδη γαληνιαῖον νῶτον τοῦ ἐνετικοῦ πορθμοῦ. Ὅταν δ' ἔφθασαν παρὰ τὸν αἰγιαλὸν τῆς πλατείας τοῦ ἀγίου Μάρκου, ὄλαι αἱ παρ' αὐτὸν προσωρμι-

σμέναι γόνδολαι κατεκαλύφθησαν ὑπὸ σημαιῶν, καὶ λαμπρά ἦν τῶν ἐκκλησιῶν ἢ κωδωνοκρουσία.

Θ'

Ὁ Ῥοβέρτος ὠδηγήθη ἀμέσως πρὸς τὸν οἶκον τοῦ Δουκὸς, ὅστις προῆλθεν εἰς ὑπάντησίν του μέχρι τοῦ διαζώματος τῆς εὐρείας μαρμαρίνης κλίμακος, καὶ λαβὼν αὐτὸν ἐκ τῆς χειρὸς τὸν εἰσήγαγεν εἰς τὴν ἐπίσημον αἴθουσαν τῆς ὑποδοχῆς. Ἐνταῦθα δ' οἱ περιμένοντες παμπληθεῖς μεγιστάνες ἀνέστησαν ὅλοι εὐσεβάστως, ὁ δὲ Δουξ ἐκάθισε τὸν Ῥοβέρτον εἰς τὰ δεξιὰ του, καὶ προσηνέχθη πρὸς αὐτὸν ὡς ἶσος πρὸν ἶσον.

Μετὰ τὸ τέλος δὲ τῆς ἐπισήμου ἐπισκέψεως ταύτης, καθ' ἣν μόναι λέξεις δεξιώσεως ἀντηλλάγησαν, πολλοὶ τῶν μεγιστάνων προέπεμψαν τὸν Ῥοβέρτον εἰς τὴν πολυτελεστάτην οἰκίαν, τὴν δι' αὐτὸν παρασκευασθεῖσαν, καὶ ὅπου τὸν περιέμενε δεῖπνος λαμπρός.

Τὴν ἐπαύριον ὁ Ῥοβέρτος ἠναγκάσθη νὰ θυσιάσῃ ὄλην του τὴν ἡμέραν εἰς ὑποδοχὴν ἐπισκέψεων, ἃς εἰδοποιήθη ὑπὸ τοῦ Ῥαιμόνδου ὅτι ὤφειλε κατὰ τοῦ τόπου τὰ ἔθιμα ν' ἀποδώσῃ. Μετὰ δὲ τὸ δεῖπνον, ὁ Νόννος ἐπρότεινεν ὅτι ἦτον καιρὸς νὰ σκεφθῶσι περὶ ἀναχωρήσεως, καὶ ἀπεφασίσθη, ἐπειδὴ εἶχε παρέλθει ἡ ὥρα, νὰ ὁμιλήσωσι περὶ τούτου καὶ ν' ἀποφασίσωσι τὴν ἐπαύριον.

Ἄλλὰ τὴν ἐπαύριον ἀπὸ πρωίας ἀνηγγέλθη εἰς τὸν Ῥοβέρτον ὅτι ὁ Δουξ ἔμελλε κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν νὰ τῷ ἀποδώσῃ τὴν ἐπίσκεψίν του. Ἐπρεπε λοιπὸν νὰ ἐτοιμασθῇ ὅπως τὸν δεχθῇ ἀξιοπρεπῶς, καὶ ἡ περὶ ἀναχωρήσεως σκέψις ἦτον ἀνάγκη ν' ἀναβληθῇ. Μετὰ τὴν μεσημβρίαν δὲ

ἦλθεν ὁ Δούξ ἐν μεγάλῃ πομπῇ, καὶ ἔμεινε περὶ τὰς δύο ὥρας μετὰ τοῦ Ῥοβέρτου, συνδιαλεγόμενος περὶ τοῦ θείου του Γουλιέλμου Σαμπλίτου, περὶ τῆς Καμπανίας, περὶ τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας Φιλίππου Αὐγούστου, περὶ τῆς Πελοποννήσου, καὶ ἀπερχόμενος τὸν προσεκάλεσεν εἰς γεῦμα διὰ τὴν ἐπαύριον.

Τὴν ἐσπέραν ταύτην ὁ Νόννος ἐπανελάβε τὴν πρότασίν του.

— Κατὰ δυστυχίαν, εἶπεν ὁ Ῥοβέρτος, αὔριον δὲν δυνάμεθα ν' ἀποπλεύσωμεν, διότι εἴμεθα προσκεκλημένοι εἰς γεῦμα ὑπὸ τοῦ Δουκός.

— Ἀρκεῖ, εἶπεν ὁ Νόννος, πρόσκλησις μετὰ πρόσκλησιν νὰ μὴ μᾶς κρατήσωσιν ὅλον τὸν χειμῶνα εἰς Βενετίαν.

— Δὲν δυνάμεθα εὐσχήμως ν' ἀποποιηθῶμεν τὸν Δοῦκα, εἶπεν ὁ Ῥοβέρτος. Ἄλλως τε, μετὰ τὸ γεῦμα τοῦτο εἴμεθα ἐλεύθεροι ν' ἀναχωρήσωμεν· καὶ ἂν ὑποτεθῇ δ' ὅτι ὑπάρχει ἀνάγκη νὰ φθάσωμεν ταχέως, ἔχομεν πάντοτε σχεδὸν τρεῖς μῆνας ἀκόμη, καὶ ἐν τούτοις εἴμεθα εἰς τοῦ Μωρέως τὰς πύλας.

Ὁ δεῖπνος ὅστις τὴν ἐπιούσαν ἐδόθη εἰς τιμὴν τοῦ Ῥοβέρτου ἐξέπληξεν αὐτὸν διὰ τὴν ἀκατανόητον πολυτέλειάν του, θαυμασίαν μάλιστα, διότι ληγούσης τότε τῆς τεσσαρακοστῆς τῶν Χριστουγεννῶν, πᾶν εἶδος κρέατος ἀπεκλείετο· ἀλλὰ δὲν ὑπῆρχεν ἰχθὺς τῆς Μεσογείου ἀπὸ τοῦ σχόμβρου μέχρι τοῦ λάβρακος, δὲν ὑπῆρχεν ὄστρακον ἀπὸ τῆς καρίδος μέχρι τοῦ ἀστακοῦ, οὐδὲ πλακοῦς ἢ μελίπηκτον, οὐδὲ καρπὸς ἢ οἶνος ἐκ τῶν τότε γνωστῶν τριῶν τοῦ κόσμου μερῶν, ὅστις ἔλειπεν ἀπὸ τῆς δουκικῆς τραπέζης. Ὁ Ῥοβέρτος κατεῖχε τὴν πρώτην θέσιν πλησίον τοῦ Δουκός, καὶ ὄλαι αἱ τιμαὶ καὶ αἱ φιλοφρονήσεις εἰς αὐτὸν ἀπετείνοντο.

Εἰς τὸ διάστημα τοῦ δείπνου ὁ Δοῦξ ὠμίλησε περὶ τῆς λιτότητος αὐτοῦ, ἣν ἀπέδωκεν εἰς τὴν νηστείαν, καὶ ὑπεσχέθη εἰς τὸν ξένον του νὰ τὸν ἀποζημιώτῃ εἰς τὸ γεῦμα τῶν Χριστουγεννῶν, εἰς ὃ ἀπὸ τοῦδε τὸν προσεκάλει.

— Φοβοῦμαι ὅτι ὡς τότε δὲν θὰ εἶμαι εἰς τὴν Βενετίαν, εἶπεν ὁ Ῥοβέρτος διστάζων.

— Πῶς! τέσσαρας ἡμέρας ἀκόμη, ἀνέκραξεν ὁ Δοῦξ, δὲν θέλετε νὰ μᾶς ἀφιερῶσητε! Καὶ θ' ἀναχωρήσητε ἔχων τὴν γεῦσιν τῶν ἀθλίων αὐτῶν ὀστρειδίων, καὶ τοιαύτην ὑπόληψιν θὰ λάβητε τῆς φιλοξενίας μας! Μὴ γένοιτο! Προσέτι ἔγραψα πρὸς τὸν σεβασμιώτατον Πατριάρχην, ὄντα ἤδη εἰς τὴν Στερεάν, νὰ παρευρεθῇ εἰς Βενετίαν τὴν ἡμέραν τῆς τοῦ Χριστοῦ γεννήσεως, ἵνα λειτουργήσῃ ἐπὶ παρουσίας σας. Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μᾶς ἀρνηθῆτε τὴν τιμὴν ταύτην.

Ὁ Ῥοβέρτος ἔρριψε τὰ βλέμματα πρῶτον πρὸς τὸν Νόννον, ὅστις εἶχε τὰ ἰδικά του προσηλωμένα εἰς τὴν παροψίδα του, καὶ ἦτον ἐρυθρὸς ὡς ὁ ἀστακὸς οὐ κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἀπεγεύετο· ἔπειτα δὲ πρὸς τὸν Ῥαιμόνδον, ὅστις εἶχε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπ' αὐτοῦ ἐστηλωμένους, καὶ εἰς τοῦ βλέμματος τούτου τὴν ἐπιβροχὴν ἐνδοῦς, ἔνευσεν ἐλαφρῶς, καὶ ἐψιθύρισεν ὅτι δέχεται εὐγνωμόνως τὴν πρόσκλησιν.

Τὴν ἐσπέραν ὁ Ῥοβέρτος ἐπλησίασε δειλῶς εἰς τὸν Νόννον.

— Δὲν ἦτον ὅμως δυνατὸν ν' ἀποφύγω τὴν πρόσκλησιν, εἶπεν ὁ Πατριάρχης ἔρχεται ἐπίτηδες δι' ἐμέ... Δὲν εἶναι ἀληθές, φίλτατε Νόννε;

Ὁ Νόννος ἐφύσα ὡς ἵππος ἀσθματικὸς, καὶ ἀπὸ τοῦ στόματός του ἤκούετο γρυσμὸς ὑπόκωφος.

— Ἀληθές εἶναι, εἶπεν, ὦ! βεβαίως ἀληθές. Καὶ ἔπειτα πῶς νὰ μὴ συνεορτάσητε τὸ νέον ἔτος μετὰ τοῦ Δουκός; Καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ὡς τὸ Πάσχα τί μένει; Βλέπομεν λοιπὸν καὶ

τὸ Πάσχα εἰς Βενετίαν, καὶ μετὰ ταῦτα, ἀφεύκτως τῆς Ἀναλήψεως! Σᾶς προτρέπω, Ὑψηλότατε, νὰ μείνητε ἕως τῆς Ἀναλήψεως.

— Αἱ! ἐθύμωσας;

— Ὅχι, διόλου. Ἄλλ' ἤμπορεῖ ἡ Ὑμετέρα Ὑψηλότης νὰ γίνῃ παράνυμφος τοῦ ἐκλαμπροτάτου Δουκὸς Πέτρου Ζιάνη,¹ μετὰ τῆς ἐνδοξοτάτης νύμφης, τῆς Ἀδριατικῆς. Ἄς περιμείνωμεν τὴν ἡμέραν τῆς Ἀναλήψεως. Τότε ὁ ἅγιος Πάπας ἔδωκε τὸν νυμφικὸν δακτύλιον εἰς τὸν πάππον τοῦ Δουκὸς, τὸν Δοῦκα Σεβαστιανόν.

— Ἡσύχασον, φίλτατε Νόννε. Μετὰ τὰ Χριστούγεννα δὲν μένω οὐδὲ ἡμέραν. Σοὶ δίδω τὸν λόγον μου ὅτι ἀναχωροῦμεν. Αἱ τέσσαρες ἡμέραι διήλθον ὡς τέσσαρες στιγμαὶ διὰ τὸν Ῥοβέρτον καὶ διὰ τὴν συνοδίαν του, μὴ ἐξαιρουμένου οὐδ' αὐτοῦ τοῦ κατηφοῦς Νόννου· τόσῃ σπουδῇ κατέβαλεν ὅλη ἡ Ἀριστοκρατία τῆς Βενετίας ἵνα τοὺς περιφέρῃ ἀπὸ εὐθυμίας εἰς εὐθυμίαν καὶ ἀπὸ γεύματος εἰς δεῖπνον.

Αὐτὴ δὲ ἡμέρα τῶν Χριστουγεννῶν ἦτον ἱκανὴ νὰ τυφώσῃ κεφαλὴν στωϊκωτέραν τῆς τοῦ νέου Ῥοβέρτου. Εἰς τὴν λαμπρὰν μητρόπολιν τοῦ ἁγίου Μάρκου, παρόντος ὅλου τοῦ λαοῦ τῆς Βενετίας, ὁ Δοῦξ ἀνεβίβασεν αὐτὸν πλησίον του εἰς τὸν θρόνον του, ὁ Πατριάρχης τὸν ἠύλόγησε καὶ τῷ προσέφερε διὰ χειρὸς του τὴν ὄστια ν, καὶ ὅλα τὰ βλέμματα ἦσαν πρὸς αὐτὸν ἐστραμμένα. Μετὰ ταῦτα δ' ὁ Δοῦξ τὸν συμπαρέλαβεν εἰς ὅλας τὰς ἐπισήμους ὑποδοχάς, καὶ τὸν παρουσίασε κατ' ἀρχάς, οὐχὶ μὲν ὡς Αὐθέντην, διότι

¹) Εἰς τὸν Δοῦκα (Δόγην) Σεβαστιανόν Ζιάνην ἔδωκε τὸν δακτύλιον ὁ Πάπας Ἀλέξανδρος Γ' εὐγνωμονῶν δι' ἣν τῷ παρέσχεν ἀρωγὴν ἢ Δημοκρατία κατὰ Φρειδερίκου τοῦ Βαρβαρόσσου. (Ἴδ. Dandolo, Chron. ven. X, 1). Ἀλλὰ κατ' ἄλλας εἰδήσεις φαίνεται ἡ τελετὴ αὕτη ἀρχαιότερα.

δὲν εἶχεν εἰσέτι ἐγκαταστηθῆ, ἀλλ' ὡς τὸν ἀνδρεῖον ἀνεψιὸν τοῦ ἐνδόξου κατακτητοῦ τῆς Πελοποννήσου.

Τὸ γεῦμα ἦτον ἄξιον, ἀνώτερον τῶν ὑποσχέσεων τοῦ Δουκός. Αὐτὸ δὲ διεδέχθη χορὸς διαρκέσας δι' ὅλης τῆς νυκτός, εὐωχία ἐπικίνδυνος διὰ τὴν καρδίαν τοῦ Ροβέρτου, ἔσον αἰ πολιτικαὶ τιμαὶ ἦσαν διὰ τὴν κεφαλὴν του. Διότι ἀθωράκιστος ἐξετίθετο κατὰ πρῶτον εἰς τοὺς ζωηροὺς ἐκείνους μέλανας ὀφθαλμοὺς, εἰς τὰ ἐπ' αὐτοῦ διασταυρούμενα μυρία ἐκεῖνα γυναικεῖα βλέμματα, τὰ τοξεύοντα τοῦ μεσημβρινοῦ ἡλίου ἀκτῖνας.

Ὁ Ροβέρτος ἔπεσεν εἰς τὴν κλίνην του ὅταν ἀνέτελλεν ἦδη ὁ ἥλιος, καὶ ἐκοιμήθη δι' ὅλης τῆς ἡμέρας σχεδόν, ὄνειρευόμενος χοροὺς, καὶ ἀνθη, καὶ φῶτα, καὶ βλέμματα, καὶ ἀδάμαντας. Μόλις δ' εἶχεν ἐξυπνήσει, καὶ ὁ Δουξ ἔπεμψε γόνδολαν νὰ τὸν παραλάβῃ, ὅπως περιέλθωσι, συνοδευόμενοι καὶ ὑπὸ τῶν ὠραιότερων κυριῶν τοῦ προλαβόντος χοροῦ, τὰς πρωτίστας διώρυγας τῆς θαλασσοδομήτου πόλεως.

Ἡ ἐπαύριον εἶχε καὶ ἐκείνη τὰς ἐορτὰς καὶ τὰς διασκεδάσεις τῆς. Ὁ Ροβέρτος ὅμως ὑπέκλεψε μίαν ὥραν τῆς πρωίας, καὶ μετὰ τοῦ Νόννου καὶ τοῦ Ραιμόνδου ἀπῆλθε πρὸς ἓνα τῶν λιμένων, ὅπου συνήθως ἐστάθμευον πλοῖα. Ἀλλὰ μάτην ἐζήτησαν νὰ ναυλώσωσι πλοῖον· πλοῖον, ἐκεῖ κἄν, δὲν ὑπῆρχε, καὶ ὁ προϊστάμενος τοῦ λιμένος τοὺς ἐβεβαίωσεν, ὅτι εἰς τὸ διάστημα τῶν ἐορτῶν καὶ πρὸ τοῦ νέου ἔτους οὔτε πλοῖον συνήθως ἀναχωρεῖ, οὔτε πλοίαρχον θέλουσιν εὔρει, διότι ὅλοι κατὰ τὰς ἐπισήμους ἐκεῖνας ἡμέρας ἀποσύρονται εἰς τὰ ἴδια.

Μεγάλῃ ἀθυμῖα κατέλαβε τοὺς ὁδοιπόρους εἰς τὸ ἄκουσμα τοῦτο. Ὁ Ραιμόνδος δὲ πρῶτος ἐπανῆλθεν εἰς παρη-

γορητικωτέρας ιδέας, υπενθυμίσας ὅτι εἰς πᾶσαν περίστασιν ἔχουσιν εἰσέτι τρεῖς μῆνας ἔμπρός των, ὅτι ὀκτῶ ἡμέραι οὐρίου ἀνέμου ἀρκοῦσιν ὅπως τοὺς φέρωσιν εἰς Πελοπόννησον, ὅτι μετὰ τὴν πρώτην τοῦ ἔτους θὰ εὕρωσι πλοῖον, καὶ ἕως τότε ἐν τούτοις οὔτε πείνης ἀποθνήσκουσιν οὔτε δίψης, οὔτε τὰς φάραγγας τῶν Ἄλπεων κατοικοῦσιν.

Ἐχόντες ἄκοντες λοιπὸν ἠναγκάσθησαν νὰ ὑπομείνωσι τὰς ἡδονὰς τῆς Κίρκης Βενετίας μέχρι τῆς πρώτης ἡμέρας τοῦ 1210, καθ' ἣν δὲν ἤξευρον τί νὰ θαυμάσωσι πρῶτον, τὴν ζωηρότητα, τὴν εὐθυμίαν, ἢ τὴν πολυτέλειαν τῆς ἡμέρας ἐκείνης.

Ἡ δευτέρα τοῦ ἔτους ἦν ἡ ὀριστικῶς προσδιορισμένη διὰ τὴν εὕρεσιν τοῦ πλοίου. Ἄλλὰ μόλις ὑπέφωσκεν ἡ αὐγή, καὶ ἀπεσταλμένος τοῦ Δουκὸς ἦλθε νὰ ὀδηγήσῃ τὸν Ῥοβέρτον μετὰ τῆς συνοδίας του εἰς τὴν γέφυραν τοῦ Ῥιάλτου, ὅπως παρευρεθῆ εἰς μεγάλην ναυμαχίαν χιλίων γονδολῶν, κρυφίως προπαρασκευασθεῖσαν ἐπίτηδες εἰς τιμὴν αὐτοῦ.

Τὸ θέαμα ἦτον τῷ ὄντι ἐξαισίον, διὰ τὴν ἐπιδεξιότητα τῶν ναυτῶν, διὰ τὴν ταχύτητα καὶ ἐλαφρότητα τῶν πλοιαρίων ἐκείνων, ἅτινα ἐκινουῦντο ὡς πτηνὰ ἔνυδρα. Οἱ θεαταὶ ἀνευφήμουν καὶ ἐχειροκρότουν, καὶ πρὸ πάντων ὁ ἐνθουσιασμός τοῦ Ῥαιμόνδου ἦν ὑπερβολικός, καὶ τόσον μεταδοτικός, ὥστε ὑπέδου καὶ ὑπ' αὐτὴν τὴν ἀπαθῆ ἐπίδερμίδα τοῦ Νόννου. Ἡ μάχη διεκόπτετο πολλάκις δι' ἀνακωχῶν ἐπ' αὐτῶν δ' οἱ διαμαχόμενοι ἀπεσύροντο εἰς μέρη ὅπου ὑπῆρχον ἐστρωμέναι τράπεζαι, βρίθουσαι ποτῶν καὶ ἐδεσμάτων, καὶ ἀπ' αὐτῶν ἐπανήρχοντο εἰς τὴν ναυμαχίαν κατ' ἄλλην παράταξιν. Τοῦτο διήρκεσε μέχρι τῆς ἑσπέρας, ὅτε οἱ ἐπισημότεροι τῶν θεατῶν συνεκλήθησαν εἰς τοῦ Δουκὸς τὸ γεῦμα.

Ἡ ἐπιούσα ἦτον διὰ τοὺς ναυμάχους μεγάλη ἡμέρα. Κατ' αὐτὴν ἐμελλον νὰ ἐπιδικασθῶσι τὰ βραβεῖα εἰς τοὺς νικητάς. Παρεχώρησε δ' ὁ Δοῦξ εἰς τὸν Ῥοβέρτον τὴν τιμὴν νὰ προεδρεύσῃ τὸ δικαστήριον, καὶ νὰ διανείμῃ τὰ ἄθλα. Καὶ αὕτη ἦν μία τῶν ἐνδοξοτέρων ἡμερῶν τοῦ Ῥοβέρτου εἰς Βενετίαν.

Τὴν τρίτην Ἰανουαρίου ὑπῆρχε παράταξις τῶν στρατευμάτων καὶ μεγάλη πρόσκλησις παρὰ τῷ στρατηγῷ, ἣτις ἔμως δὲν ἐμπόδισε τὸν Ῥοβέρτον μετὰ τῶν δύο συμβούλων τοῦ ν' ἀφιερῶσσί τινας ὥρας εἰς ἔρευναν περὶ πλοίου· ἀλλὰ καὶ ταύτην τὴν ἡμέραν ἀπέτυχον.

Τὴν ἐπαύριον καὶ τὴν ἐπιούσαν ἐπανελάβον τὰς ἐξετάσεις των εἰς ὅσας στιγμὰς ἀνέσεως τοῖς ἄφινον αἱ τιμαὶ καὶ αἱ δεξιώσεις, ἀλλ' ἐπίσης ἀφόρως· ἐκτὸς ὅτι τὴν δευτέραν τῶν ἡμερῶν τούτων εἰς ἄνθρωπος, ὃν ὁ Νόννος ἐνόμισεν ὅτι εἶχεν ἰδεῖ μετὰξὺ τῶν ὀπαδῶν τοῦ Δουκὸς, ὅστις ὅμως παρουσιάσθη ὡς πλοίαρχος, τοῖς εἶπεν ὅτι μετὰ μίαν ἐβδομάδα, τὸ πολὺ μετὰ δέκα ἡμέρας, περμημένει πλοῖον τοῦ ἐπιστρέφον ἀπὸ τῆς Ἀσπρῆς θαλάσσης, πλοῖον μέγα καὶ εὐρύχωρον, καὶ κατὰ πάντα κατάλληλον διὰ τὸν Ῥοβέρτον καὶ τοὺς ὀπαδοὺς του.

Ἡ ἐλπίς αὕτη δὲν τοῖς ἤρκεσε, καὶ ἐκτὸς τῆς ἐπιούσης, ἣτις ἦν ἡ ἡμέρα τῶν Θεοφανείων, καὶ ἀφιερῶθη ὅλη εἰς τὴν τελετὴν τῆς ἀγιάσεως τῶν ὑδάτων καὶ τὰς αὐτὴν συνοδευούσας διασκεδάσεις, καθ' ὅλην τὴν λοιπὴν ἐβδομάδα δὲν ἔπαυσαν ἐπισκεπτόμενοι πάντα τ' ἀγκυροβόλια εἰς ζήτησιν πλοίου· ἀλλὰ πάντοτε ματαίως. Οὐχὶ πλοῖον, ἀλλ' οὐδὲ σκάφος ὑπῆρχε συγκατανεῦον ν' ἀναχωρήσῃ κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν τοῦ ἔτους.

Ἦναγκάσθησαν ἐπομένως νὰ ἐπανεέλθωσι πάλιν εἰς τὸν

πλοίαρχον, ὅστις περιέμενε τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ πλοίου ἐκ τῆς Ἀσπρης θαλάσσης, καὶ μετὰ τινος δυσκολίας τὸν εὔρον τέλος πάντων· ἀλλὰ τὸ πλοῖον δὲν εἶχε φθάσει· περιεμένετο ὁμῶς πάντοτε.

Τὸ πρᾶγμα ἐγένετο σπουδαῖον. Ἡ δεκάτη πέμπτη τοῦ Ἰανουαρίου εἶχεν ἐπέλθει, καὶ ὅλη των ἡ ἐλπίς ἐσαλεύετο ἐπὶ πλοίου ναυποροῦντος τίς οἶδε ποῦ τῆς Ἀσπρης θαλάσσης. Συνεκρότησαν ἐπομένως συμβούλιον, καθ' ὃ ὁ μὲν Ῥαιμόνδος ἐπανελάμβανεν·

— Ὡ! ἂν εἶχετε δεχθῆ τὴν γνώμην μου, ἂν εἶχομεν διευθυνθῆ κατ' εὐθείαν διὰ θαλάσσης! Θὰ εἴμεθα τώρα εἰς τὸν Μωρέαν!

Ὁ δὲ Ῥοβέρτος ἐταλαντεύετο μεταξύ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ νὰ παρευρεθῆ εἰς μέγαν χορὸν, ὃν ἔδιδε μετὰ δέκα ἡμέρας ἡ ὠραιότερα γυνὴ τῆς Βενετίας διὰ τὴν ἑορτὴν τῆς, καὶ μεταξύ τῆς ἀνάγκης ἣν ἀνεγνώριζε τοῦ ν' ἀπέλθῃ τὸ ταχύτερον.

Ὁ Νόννος τέλος ἐπρότεινε νὰ ζητηθῆ πλοῖον δημόσιον παρὰ τοῦ Δουκὸς· καί τοι δὲ διστάζοντος τοῦ Ῥοβέρτου εἰς τοῦτο, ἡ πρότασις μετὰ τινὰ σκέψιν ἐγένετο ὁμοφώνως δεκτὴ.

Γ'

Τὴν ἐπαύριον ἐπομένως ἐπεμψεν ἀπὸ πρωίας ὁ Ῥοβέρτος νὰ ἐρωτήσῃ περὶ τῆς ὑγείας τοῦ Δουκὸς, καὶ νὰ τῷ ἀναγγεῖλῃ ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ ἔλθῃ εἰς ἐπίσκεψίν του. Ἀλλ' ὁ ἀπεσταλμένος του, ἐπανελθὼν, εἶπεν ὅτι ὁ Δοῦξ ἀσθενεῖ· τότε ὁ Ῥοβέρτος ἔσπευσε νὰ πληροφορηθῆ αὐτοπροσώπως, καὶ εὔρε τὸς αὐλικούς κατηφεῖς καὶ τεταραγμένους. Ὁ

Δουξ ἔπασχε, καὶ ὁ ἰατρός του τῷ διέταξεν ἄκραν ἡσυχίαν.

Πέντε-ἡμέρας διήρκεσεν ἡ κατάστασις αὐτή, καὶ εἰς τὸ διάστημα τοῦτο, ὡσάκις ὁ Ῥοβέρτος εἰσῆρχετο εἰς τὸν ἀντιθάλαμον νὰ ἐρωτήσῃ περὶ τοῦ Δουκὸς, τῷ ἀπεκρίνοντο ὅλοι ταπεινῇ τῇ φωνῇ. Ἐπὶ τῶν πέντε ἡμερῶν τούτων τὸ πλοῖον τῆς Ἀσπρῆς θαλάσσης δὲν εἶχεν ἐπιστρέψει ἀκόμη, ἀλλὰ καὶ ἂν εἶχεν ἔλθει δὲν ἀνεχώρει ὁ Ῥοβέρτος, διότι ὁ Δουξ τῷ εἶχεν εἰπεῖ ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ ὁμιλήσωσι μίαν ἡμέραν ἐκτεταμένως περὶ τῶν ἀμοιβαίων συμφερόντων καὶ περὶ τῶν σχέσεων τῶν ἐπικρατειῶν των.

Τὴν ἕκτην ἡμέραν ἔλθων εἰς τὸν ἀντιθάλαμον τοῦ Δουκὸς, ἐπληροφορήθη ὅτι ἡ ὑγεία αὐτοῦ ἤρχισε τρεπομένη ἐπὶ τὸ βέλτιον· ἐν ᾧ δ' ἐξέφραζε τὴν περὶ τούτου χαρὰν του, ἤκούσθη ὁ κωδωνίσκος τοῦ Δουκὸς, καὶ ὁ θαλαμηπόλος εἰσελθὼν, ἐπέστρεψε μετὰ μίαν στιγμὴν καὶ εἶπε πρὸς τὸν Ῥοβέρτον ὅτι ὁ Δουξ τὸν παρακαλεῖ, ἂν θέλῃ, νὰ εἰσέλθῃ ἐπὶ μίαν στιγμὴν.

Ὁ Δουξ ἦν κλινήρης. Τὸ ἐρυθρὸν χρῶμα τῶν παρειῶν του ἐφαίνετο μὲν διαμαρτυρόμενον κατὰ τῆς ἀσθενείας του, ἀλλ' ἦτον ἴσως λείψανον τοῦ παρελθόντος πυρετοῦ. Καὶ ἡ φωνὴ δὲ μεθ' ἧς ὠμίλει δὲν ἦτον ἀδύνατος, ἀναλόγως τοῦ ἐκνευρισμοῦ τοῦ σώματός του.

— Ὑψηλότατε, εἶπε, σὰς ἤκουσα ἔξω, καὶ ἔσπευσα νὰ σὰς παρακαλέσω νὰ εἰσέλθητε. Καταρῶμαι τὴν ἀσθένειαν ταύτην, ἥτις τόσας ἡμέρας μ' ἐστέρησε τῆς παρουσίας σας, καὶ ἔτι μᾶλλον διότι ἔμαθον ὅτι εἶχετε ἀνάγκην νὰ με ἰδῆτε. Ὅσον ἀδύνατος καὶ ἂν εἶμαι ἀκόμη σήμερον, εἶμαι ὅμως ὅλος εἰς τοὺς ὀρισμούς σας, καὶ σὰς παρακαλῶ νὰ με διατάττητε.

Ὁ Ῥοβέρτος, ἐκτιμῶν κατ' ἀξίαν τὴν ἐνδειξιν τῆς ἰδαι-

τέρας εὐνοίας καὶ ὑπολήψεως τοῦ Δουκὸς, ὅστις μόνον αὐτὸν ἐδέχετο ὅταν δὲν ἦτον εἰς κατάστασιν νὰ ἰδῆ κανένα, τὸν ἠύχαρίστησε διὰ τοῦτο ἐνθέρμως, τῷ ἐξέφρασε τὴν χαρὰν του διὰ τὴν ἀνάβρωσίν του, καὶ τέλος τῷ ὠμολόγησεν, εἰ καὶ διστάζων, ὅτι μὴ εὐρίσκων κατάλληλον πλοῖον νὰ ναυλώσῃ, ὅπως μεταφέρῃ αὐτὸν καὶ τὴν συνῳδίαν του εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἤθελε παρακαλέσει τὴν Αὐτοῦ Ἐκλαμπρότητα, ἂν τὸ πρᾶγμα κατορθωτὸν, νὰ εὐαρεστηθῆ νὰ τῷ δανείσῃ ἐν δημόσιον πλοῖον.

— Τοῦτο εἶναι, Ὑψηλότατε, ἡ ἐπιθυμία σας! ἀνέκραξεν ὁ Δουξ. Καὶ ἐδιστάζετε νὰ μοὶ τὴν ἐκφράσητε! Ὅλα τὰ πλοῖα τῆς Δημοκρατίας εἶναι εἰς τὴν διάθεσίν σας. Ἐλπίζω αὐριον ἢ τὸ πολὺ μεθαύριον νὰ μ' ἐπιτρέψῃ ὁ ἰατρός μου νὰ ἐξέλθω, καὶ τότε θέλω ν' ἀπέλθωμεν ὁμοῦ εἰς τὸν Ναύσταθμον, καὶ νὰ ἐκλέξῃτε τὸ πλοῖον τῆς ἀρεσκείας σας.

Μάτην ἠθέλησε ν' ἀντιστῆ ὁ Ροβέρτος, λέγων ὅτι θέλει εἶσθαι εὐγνώμων διὰ τὸ πρῶτον τυχὸν πλοῖον· ὁ Δουξ ἐπέμενε, καὶ ὁ Ροβέρτος, ἵνα μὴ τὸν ἐνοχλῆ περαιτέρω, ἐξῆλθεν ἀφ' οὗ ἐξέφρασεν αὐτῷ τὴν βαθυτάτην εὐγνωμοσύνην του, καὶ ἀπῆλθε νὰ φέρῃ εἰς τοὺς συντρόφους του τὴν χαρμόσυνον ἀγγελίαν, καὶ νὰ τοῖς παραγγείλῃ νὰ εἶναι ἔτοιμοι.

Ἐν τούτοις ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἀκόμη ὁ ἰατρός δὲν ἐπέτρεψεν εἰς τὸν Δουκᾶ νὰ ἐξέλθῃ. Τὴν τετάρτην ὁμοῦ, ἐμπρὸς τοῦ Ροβέρτου, ὁ Δουξ ἐκήρυξεν εἰς τὸν ἰατρὸν ὅτι τοῦ λοιποῦ ἀποσεῖει τὸν ζυγὸν του, ὅτι ζῶν ἢ νεκρὸς αὐριον θὰ ἐξέλθῃ ὅπως συνοδεύσῃ τὴν Αὐτοῦ Ὑψηλότητα.

Τῷ ὄντι τὴν ἐπιούσαν περὶ τὴν μεσημβρίαν ὁ Ροβέρτος μετὰ τοῦ Δουκὸς διηυθύνθη πρὸς τὸν Ναύσταθμον, ὅστις εἶχε κοσμηθῆ ἑορτασίμως διὰ τὴν περίστασιν. Ὁ Δουξ τὸν περιέφερον εἰς ὄλον τὸ λαμπρότατον ἐκεῖνο οἰκοδόμημα, τῷ

ἐπέδειξε λεπτομερῶς ὅλα τὰ γραφεῖα, ὅλας τὰς πλουσιωτέρας ἀποθήκας, καὶ τῷ εἶπεν ὅτι ὅλα εἶναι εἰς τὴν διάθεσιν καὶ τὰς διαταγὰς του.

Ἄλλ' ὁ Ῥοβέρτος αὐτῶν δὲν εἶχεν ἀνάγκην, καὶ ἀνυπόμονος ἦτο νὰ ἰδῆ τὰ πλοῖα. Ἄμα δὲ μεμακρυσμένως πῶς ἠνίκατο μόνον τὴν ἐπιθυμίαν ταύτην, ὁ Δούξ τὸν ἔφερε πρῶτον εἰς μέγιστον καὶ πολυτελέστατον πλοῖον, εἰς οὗ τὴν πρῶραν ἔλαμπε χρυσοῦς ὁ πτερωτὸς λέων τῆς Βενετίας, οὗ τὰ πλευρὰ ἐκοσμοῦντο ὑπὸ ἀγαλμάτων κολοσσιαίων, καὶ τὸ κατάστρωμα ἦν κατάγλυφον καὶ λαμπροῖς κατόπτροις διακεκολλημένον. Ὁ Ῥοβέρτος ἤρχισε νὰ λείχη τὰ χεῖλη του, καὶ νὰ λέγη καθ' ἑαυτὸν ὅτι, ἂν τοῦτο τὸ πλοῖον τῷ προσδιορίζῃ ὁ Δούξ, οἱ Πελοποννήσιοι θὰ τὸν ἐκλάβωσιν, ὄχι Αὐθέντην των, ἀλλὰ βασιλέα τῶν βασιλέων.

— Οὗτος εἶναι ὁ Βουκένταυρος, εἶπεν ὁ Δούξ. Τοῦτο εἶναι τὸ νυμφικὸν ἄρμα ἐφ' οὗ πρὸ τεσσαράκοντα ἐτῶν οἱ Δούκες ἔρχονται πρὸς τὴν πιστὴν σύζυγόν των, τὴν Ἀδριατικὴν. Μίαν μόνον ἡμέραν τοῦ ἔτους, τὴν ἡμέραν τοῦ ἀπορρήτου γάμου, ἐξέρχεται ὁ ὑπερήφανος θαλάσσιος δράκων τοῦ σταύλου του. Ἄλλοτε δὲ οὐδέποτε οὐδ' αὐτὴ τοῦ Δουκὸς ἡ φωνὴ ἰσχύει νὰ τὸν ταραξῆ ἀπὸ τῆς θέσεώς του.

— Οὐαί! εἶπε καθ' ἑαυτὸν ὁ Ῥοβέρτος. Ἄλλον ἄς ἰδῶμεν δὲν εἶναι δι' ἡμᾶς ὁ Βουκένταυρος.

Μετὰ ταῦτα δ' ὁ Δούξ τὸν περιήγαγεν εἰς ἰδιαιτέραν πτέρυγα τοῦ Ναυστάθμου, ἣτις περιεῖχε τὸ ναυπηγεῖον. Ἦν δὲ τοῦτο ἐκ τῶν πλουσιωτάτων ἐξ ὅσων ὑπῆρχον κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους εἰς τὴν Εὐρώπην. Ὁ Ῥοβέρτος ἐθαύμασε λεπτομερῶς τὰς ἐσχάρας διαφόρων τριήρων, γαλεόνων καὶ ἄλλων παντοίων πλοίων ναυπηγουμένων, καὶ ἤκουσε μετὰ

πολλῆς περιεργείας τὰς ἐξηγήσεις ὅσας συγκαταβατικώτατα τῷ ἔδιδεν ὁ ἴδιος Δούξ περὶ ἑνὸς ἐκάστου, περὶ τῆς χωρητικότητος αὐτοῦ, περὶ τοῦ πλήθους τῶν στρατιωτῶν καὶ τῆς δυνάμεως τῶν μηχανῶν ἃς ἐδύνατο νὰ φέρῃ, περὶ τοῦ εἶδους τῆς ξυλείας καὶ τῶν δασῶν τῆς Λομβαρδίας ἢ τῆς Ἰστρίας ὅθεν ἐτέμνετο, καὶ περὶ τῶν ἀρετῶν τοῦ διαγράμματος ἐκάστου πλοίου.

Τεσσαράκοντα ἢ πενήκοντα σκελετοὺς ἐπεθεώρησαν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον εἰς διάστημα δύο ὥρων· μετὰ ταῦτα δ' ὁ Δούξ στραφεὶς πρὸς τὸν Ῥοβέρτον μετὰ μεγίστης φιλοφροσύνης καὶ εὐγενείας,

— Ἡ Ὑμετέρα Ὑψηλότης, εἶπε, δύναται ἤδη νὰ ἐκλέξῃ ὅποιονδήποτε τούτων τῶν πλοίων θέλει διὰ τὴν ὁδοπορίαν Τῆς.

— Τούτων τῶν πλοίων! ἀνέκραξεν ὁ Ῥοβέρτος.

— Μάλιστα, ἀπεκρίθη ὁ Δούξ. Γνωρίζετε ἐκάστου τὰς ἀρετάς. Δύνασθε νὰ λάβητε ἢ τὸ χωρητικώτερον ἢ τὸ ταχύτερον, κατ' ἀρέσκειάν σας.

— Ἄλλ' αὐτὰ εἰσὶν ἀναυπήγητα! εἶπεν ὁ Ῥοβέρτος.

— Ἀναυπήγητα! ἀπεκρίθη ὁ Δούξ. Ἄλλὰ τρία ἢ τέσσαρα μετὰ δύο μῆνας τελειόνουν ἀφεύκτως, καὶ τὰ πλείστα τῶν ἐπιλοίπων δὲν χρειάζονται ὑπὲρ τοὺς τρεῖς· ἐλπίζω ὅτι θὰ μείνητε μεθ' ἡμῶν ἕως τότε, καὶ ἐν μέσῳ τῷ χειμῶνι δὲν θὰ θελήσετε νὰ ἐκτεθῆτε εἰς τὴν μανίαν τοῦ τραχέως Ἀδρίου,¹ ὡς οἱ ἀρχαῖοι δικαίως ὕβριζον αὐτὸν, ἐκτὸς ἂν τὸ ἀτελὲς τῆς φιλοξενίας μας σᾶς καθιστᾷ ἀνυπόμονον.

— Ἡ μεγαλοπρεπὴς φιλοξενία ἧς ἔτυχον παρὰ τῆς Ὑμετέρας Ἐκλαμπρότητι, ἀπεκρίθη ὁ Ῥοβέρτος, ἐδύνατο

¹) Τραχέως Ἀδρίου. (Hor. Od. II, 14, 14).

νά με προσηλώσῃ ἐνταῦθα διὰ παντός, καὶ νά με καταστήσῃ ἐπιλήσιμονα καὶ αὐτῆς τῆς Αὐθεντείας ἦν ἀπέρχομαι νά παραλάβω. Ἄλλὰ δυστυχῶς τὰ καθήκοντά μου ἀντίκεινται εἰς τὴν ἐπιθυμίαν μου. Πρέπει ν' ἀναχωρήσω ὅσον τάχιον, καὶ παρακαλῶ τὴν Ὑμετέραν Ἐκλαμπρότητα νά εὐαρεστηθῇ νά μοὶ παραχωρήσῃ ἐν τῶν ἐτοιμῶν πλοίων τοῦ στόλου Τῆς.

— Ἡλπίζον, ἀπεκρίθη ὁ Δοῦξ, ὅτι ἡ Ὑμετέρα Ὑψηλότης ἤθελε συγκατατεθῆ νά δεχθῇ ἐν τῶν νεοδημητῶν τούτων, δυνάμενον κατὰ πάντα λόγον νά Τὴν εὐχαριστήσῃ, καὶ νά διασκευασθῇ ἀξίως τοῦ ὑψηλοῦ ἐπιβάτου του. Λυποῦμαι δὲ διὰ τὴν ἀνάγκην εἰς ἣν εὐρίσκεσθε ν' ἀναχωρήσητε ἀνυπερέθως, καὶ λυποῦμαι μάλιστα διότι ὄλος ὁ στόλος τῆς Δημοκρατίας συνέπεσε νά εἶναι ἀπὼν εἰς τὰ παράλια τῆς Ἰστρίας, ὅπου θέλει μείνει μέχρι τοῦ ἔαρος.

Ὁ Νόννος εἰς τὰς λέξεις ταύτας ὠχρίασεν ὡς ἂν ἐμελλε νά ἐκπνεύσῃ. Ὁ δὲ Ῥοβέρτος, ἐρυθρίασας σφοδρῶς, καὶ δυσκόλως καταστέλλων τὴν ἀδημονίαν του,

— Λοιπὸν, εἶπε, δὲν ὑπάρχει οὐδεὶς τρόπος ν' ἀναχωρήσω; Ἴσως πρέπει νά ἐπιστρέψω εἰς τὴν Γαλλίαν, καὶ νά προσπαθῆσω ἐκεῖθεν νά διαβῶ.

— ὦ! εἶπεν ὁ Δοῦξ, πόσον λυποῦμαι ὅτι δὲν μοὶ εἶπατε πρὶν τὴν ἀνάγκην ἣν ἔχετε ν' ἀναχωρήσητε τόσον ταχέως! Ἡυχόμην καὶ ἠλπίζον νά σᾶς κρατήσω δι' ὄλου τοῦ χειμῶνος. Ἄν ἤξευρον τὴν ἐπιθυμίαν σας, ἴσως ἦτον τρόπος νά γίνῃ προμήθεια. Ἄλλ' ἄς ἰδῶμεν, θά προσπαθῆσω ἀκόμη. Εἶχον διατάξει νά ἐπισκευασθῇ ἐν ἀρχαῖον πλοῖον ὅπως ἀποπλεύσῃ τὸν Μάρτιον εἰς τὴν Κρήτην. Θά εἰπῶ εἰς τὸν Ναύαρχον νά ἐπιταχυνθῇ ἡ ἐπισκευή, καὶ τότε, ἂν δύναται νά σᾶς ἀρκέσῃ, τὸ πλοῖον εἶναι εἰς τὴν διάθεσίν σας.

Ἡ ἐλπίς αὐτῆ λαμπρὰ δὲν ἦτον, ἦτον ὁμῶς ἡ μόνη ἐνδεχομένη εἰς τὰς παρούσας περιστάσεις· δι' ὃ καὶ οἱ ὁδοιπόροι ἐκόντες ἄκοντες ἠναγκάσθησαν νὰ περιορισθῶσιν εἰς αὐτὴν, βλέποντες καὶ ὁμολογοῦντες ὅτι ὁ Δοῦξ κἂν ἔπραττεν ὑπὲρ αὐτῶν πᾶν ὃ, τι ἐδύνατο. Ἀλλ' ὁ μὲν Νόννος οὐχ ἤττον ἐμελέτα καθ' ἑαυτὸν νὰ ἐρευνήσῃ καὶ τὴν ἐπαύριον ἀπὸ πρωίας ἂν ἐπέστρεψε τὸ ἐμπορικὸν πλοῖον ἐκ τῆς Ἀσπρῆς θαλάσσης, ὁ δὲ Ραιμόνδος ἐπανελάμβανε μετ' ἐλλεινοῦ τόνου φωνῆς·

— ὦ! ἂν εἶχομεν ἀναχωρήσει διὰ θαλάσσης!

Τὴν δ' αὐγὴν τῆς ἐπιούσης, ὁ Δοῦξ ἐκάλεσε τὸν Ναύαρχον, καὶ ἐνώπιον τοῦ Ῥοβέρτου καὶ τῶν συντρόφων του τῷ διέταξε νὰ ἐπισκευασθῇ ἀνυπερθέτως ὁ Λέων, ὅστις ἐμελλε νὰ σταλῆ εἰς Κρήτην, καὶ νὰ εἶν' ἔτοιμος ν' ἀποπλεύσῃ εἰς πρώτην διαταγὴν. Ὁ Ναύαρχος ἐκλινεν ἐδαφιαίως, καὶ εἶπεν ὅτι ὁ Λέων θὰ εἶν' ἔτοιμος ἀνυπερθέτως.

Ἐκείνην τὴν ἐσπέραν ἦτον ὁ μέγας χορὸς εἰς ὃν ἤλπιζε μὲν νὰ μὴ παρευρεθῇ ὁ Ῥοβέρτος, ἐπεθύμει ὁμῶς τὸ ἐναντίον, καὶ αὐτὸς συνετέλεσεν ὁπωσοῦν εἰς διασκέδασιν τῆς ἀνυπομονησίας του.

Τῆς μετὰ ταύτην ἡμέρας μέρος μὲν ἀφιέρωσαν εἰς ἀνάπαυσιν μετὰ τὴν νυκτερινὴν ἀγρυπνίαν, μέρος δὲ εἰς νέας διασκεδάσεις, εἰς ἃς ἦσαν προσκεκλημένοι. Περὶ τοῦ πλοίου ὁμῶς εἶχον τὴν διάκρισιν νὰ μὴν ὁμιλήσωσι, θέλοντες ν' ἀφήσωσι καιρὸν διὰ τὴν ἐπισκευὴν του.

Τὴν τρίτην ἡμέραν ἤλθον εἰς τὸ ναυπηγεῖον νὰ πληροφορηθῶσιν ἂν ἠτοιμάσθῃ τὸ πλοῖον. Εἰς τῶν ἐπιστατῶν, πρὸς ὃν ἀπηυθύνθησαν ἐρωτῶντες ποῦ ἴσταται ὁ Λέων, τοῖς τὸν ἔδειξεν εἰς μίαν γωνίαν.

— Πῶς! ἀνέκραξεν ὁ Νόννος, αὐτὴ ἡ γυμνὴ σκάφη ἐκεῖ,

χωρίς ιστών και ιστίων, χωρίς σχοινίων και χωρίς σκευών, αὐτὸς εἶναι ὁ Λέων!

— Αὐτὸς, ἀπεκρίθη ὁ ἐπιστάτης. Ἄλλο πλοῖον τοῦ ὀνόματος τούτου εἰς τὸν Ναύσταθμον δὲν ὑπάρχει.

— Καὶ δὲν ἐπισκευάζεται; ἠρώτησεν ὁ Ῥοβέρτος.

— Ὡς βλέπετε, δὲν ἐπισκευάζεται, ἀπεκρίθη ὁ ἐπιστάτης.

Πλήρης θυμοῦ ὁ Ῥοβέρτος ἐζήτησε νὰ ἰδῇ τὸν Διευθυντὴν τοῦ Ναυστάθμου, καὶ τὸν ἠρώτησε διατί ὁ Λέων δὲν ἐπισκευάζεται.

— Νὰ ἐπισκευασθῇ ὁ Λέων! δὲν ἔχω κάμμίαν διαταγὴν περὶ τούτου, ἀπεκρίθη ὁ Διευθυντής.

Ὁ Ῥοβέρτος ἐκτὸς ἑαυτοῦ ἔδραμε πρὸς τὸν Δοῦκα, καὶ παρεπονέθη πικρῶς. Ὁ δὲ Δοῦξ, βοῶν καὶ κροτῶν ὅτι δὲν τὸν ὑπακούουσιν οἱ ὑπ' αὐτὸν, ὅτι δὲν ἔχει ἀνθρώπους νὰ τὸν ὑπηρετῶσιν, ἔπεμψε διαγγελέα καὶ ἐμήνυσε τὸν Ναύαρχον νὰ παρουσιασθῇ ἀμέσως ἐμπρὸς του. Ἄμα δὲ ἦλθε, τὸν ἠρώτησε μετὰ τόνου φωνῆς ὀργίλου διατί δὲν ἐξεπλήρωσε τὴν διαταγὴν του περὶ τῆς ἐπισκευῆς τοῦ Λέοντος. Ἄλλ' ὁ Ναύαρχος ἀπήντησεν ὅτι τὴν ἐξετέλεσεν ἐξ ἐναντίας ἀνυπερθέτως, ὅτι ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας ἀμέσως συνετάχθη ἡ διαταγὴ, ὅτι τὴν ἐπαύριον ἀντεγράφη καὶ ἐπρωτοκολλίσθη, καὶ ὅτι πρὸ ὀλίγων στιγμῶν εἶχε καὶ διεκπεραιωθῇ.

Ὁ Δοῦξ τῷ εἶπε τότε ὅτι δὲν περιέμενεν ὀλιγωτέραν δραστηριότητα παρ' αὐτοῦ, καὶ τῷ συνιστᾷ καὶ αὐτίς τὴν ταχύτητα τῆς ἐπισκευῆς, πρὸς δὲ τὸν Ῥοβέρτον, ὅτι χαίρει βλέπων ἐκπληρωθεῖσαν τὴν ἐπιθυμίαν του.

Ὁ Ῥοβέρτος τὴν ἡμέραν ἐκείνην δὲν ἐπέστρεψεν εἰς τὸν Ναύσταθμον, ἀλλὰ τὴν ἐπαύριον. Ποία ὁμως καὶ πόση

ὑπῆρξεν ἡ ἐκπληξίς του ὅταν, ἔλθων πρὸς τὸν Λέοντα, τὸν εὔρεν εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν, εἰς τὴν αὐτὴν ἐγκατάλειψιν, εἰς τὴν αὐτὴν μεγαλοπρεπῆ ἀκινήσιαν ὡς καὶ τὴν προτεραίαν! Ἡ ἀγανάκτησις του ὅριον δὲν ἐγνώριζε, καὶ εἰσώρμησεν εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Ναυστάθμου νὰ τῷ ζητήσῃ λόγον τῆς τοιαύτης ἀπραξίας.

Ἄλλὰ μόλις εἰσῆλθε, καὶ ὁ Διευθυντὴς προέβη πρὸς αὐτὸν ἔχων μειδιάμα εἰς τὰ χεῖλη, καὶ περιχαρῶς τῷ ἀνήγγειλεν ὅτι ἔλαβε τὴν περὶ τοῦ Λέοντος διαταγὴν, καὶ ὅτι ἀμέσως ἔσπευσε νὰ τὴν ἐνεργήσῃ, ὅτι ἡ διαταγὴ πρὸς τὸν ἀρχιναυπηγὸν ἀπὸ τῆς προτεραίας μέχρι τῆς ὥρας ἐκείνης ἐγράφη, ἀντεγράφη καὶ ὑπεγράφη, καὶ κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην διεκπεραιοῦται· ἐπειδὴ δὲ τὴν ἐπαύριον ἦτον Κυριακὴ, ὅτι μεθαύριον θέλει ἀρχίσει ἡ ἐπισκευὴ ἀνυπερθέτως.

Τὴν Δευτέραν τῷ ὄντι, ἦτις ἦτον ἡ πρώτη τοῦ Φεβρουαρίου, ὁ Ῥοβέρτος ἔσπευσε αὐθις ἀπὸ πρωίας εἰς τὸ ναυπηγεῖον, πεπεισμένος ὅτι θ' ἀκούσῃ καὶ πάλιν ἔγγραφα καὶ ἀντίγραφα καὶ διεκπεραιώσεις, καὶ τὸ ἐπάρατον ἀνυπερθέτως. Ἄλλὰ πόσον εὐαρέστως ἐξεπλάγη ὅταν εἶδεν ἀσυνήθη κίνησιν περὶ τὸν Λέοντα, καὶ πλῆθος ἐργατῶν βομβοῦν περὶ τὰ πλευρά του, καὶ ἤκουσε τὸν μουσικὸν ἤχον τοῦ σκεπάριου καὶ τοῦ πελέκεως!

Καθ' ἐκάστην ἐπανήρχετο ἕκτοτε εἰς ἐπίσκεψιν τῶν ἔργων, καὶ ἦτον μάρτυς τῆς πραγματικῆς προόδου αὐτῶν. Τὴν μίαν ἡμέραν ἐπεσκευάσθησαν ὅλα τὰ πεπονημένα μέρη τῆς σκάφης, τὴν ἐπαύριον ἐστήθη ὁ μέγας ἰστός, τὴν ἄλλην ἐτέθησαν τὰ καλώδια καὶ λοιπὰ σχοινία, τὴν ἄλλην τὸ πηδάλιον καὶ αἱ κῶπαι, καὶ οὕτω καθεξῆς, ὥστε τὴν ἑσπέραν τῆς δεκάτης ἡμέρας φαιδρῶς ὁ Δοῦξ ἀνήγγειλεν εἰς τὸν Ῥοβέρτον ὅτι ὁ Λέων εἶναι ἔτοιμος, καὶ περιμένει τὰς

διαταγὰς τῆς Αὐτοῦ Ὑψηλότητος ἔπως ἀναχωρήσῃ. Τὸν παρεκάλεσε δὲ συγχρόνως νὰ τῷ χαρίσῃ τὴν ἐπαύριον τινὰς ὥρας συνεντεύξεως ὅπως συνομιλήσωσι περὶ τῶν πολιτικῶν συμφερόντων ἀμφοτέρων τῶν ἐπαρχιῶν, καὶ περὶ τῶν ἀμοιβαίων των σχέσεων.

Τὴν ἐπιούσαν μέχρι τῆς μεσημβρίας ὁ μὲν Δουξ ἦν ἀπησχολημένος εἰς ἐκτέλεσιν δημοσίων καθηκόντων τῆς θέσεώς του, ὁ δὲ Ῥοβέρτος εἰς διευθέτησιν τῶν πρὸς ἀπόπλουν ἀναγκαίων. Μετὰ δὲ μεσημβρίαν ὁ Δουξ ἐδέχθη τὸν Ῥοβέρτον, καὶ ἡ συνδιάλεξις διήρκεσε πολλὰς ὥρας. Ταύτην δὲ διεδέχθη συμπόσιον ἀποχαιρετισμοῦ, εἰς ὃ συνεκλήθη ὅλη ἡ ἀνωτέρα κοινωνία τῆς Βενετίας.

Πρὶν δὲ διαλυθῶσι τὴν νύκτα, ὁ Δουξ ἐζήτησε παρὰ τοῦ Ναυάρχου νὰ τῷ παρουσιάσῃ τὸν πλοίαρχον τοῦ Λέοντος, καὶ πρὸς τοῦτον εἶπεν ἐνώπιον τοῦ Ῥοβέρτου·

— Θέλετε ἔχει τὴν τιμὴν νὰ ὀδηγήσῃτε τὴν Αὐτοῦ Ὑψηλότητα. Εἶσθε ἐντελῶς εἰς τὴν διάθεσίν του. Θέλετε ταχύνει τὸν πλοῦν σας καὶ ἀποβιβάσει τὸν Ὑψηλότατον εἰς ὅποιονδήποτε λιμένα τῆς Πελοποννήσου ἐπιθυμεῖ, καὶ δὲν θέλετε ἐξακολουθήσει πρὸς Κρήτην, πρὶν λάβῃτε τὴν ἀδειαν τῆς Αὐτοῦ Ὑψηλότητος. Ἐννοεῖτε;

— Μάλιστα, ἐκλαμπρότατε, εἶπεν ὁ πλοίαρχος, θέλω ἐκτελέσει κατὰ γράμμα τὴν διαταγὴν τῆς Ὑμετέρας Ἐκλαμπρότητος.

ΙΑ΄

Τὴν δ' ἐπιούσαν, δωδεκάτην Φεβρουαρίου, οἱ αἰγιαλοὶ τῆς Βενετίας ἦσαν κεκαλυμμένοι ὑπὸ χιλιάδων λαοῦ. Αἱ λέμβοι τοῦ Δουκὸς μετέφερον εἰς τὸν Λέοντα τὸν Ῥοβέρτον

καὶ πᾶσαν τὴν συνοδίαν του. Τὸν συνώδευσε δὲ καὶ ὁ Δουξ μέχρι τοῦ πλοίου, ὅπου ὁ Ῥοβέρτος τῷ εἶχε προπαρασκευάσει μικρὰν ἐστίασιν, ἵνα τὸν εὐχαριστήτῃ διὰ τὰς δεξιώσεις του. Ἀφ' οὗ δὲ οἱ δύο ἡγεμόνες ἀπεχαιρετήθησαν κατανυκτικώτατα, ὁ Δουξ κατέβη εἰς τὴν λέμβον, καὶ, παιανίζουσης τῆς μουσικῆς, ὁ Λέων ἀνείλκυσε τὴν ἄγκυραν.

Καθ' ὄλον τὸ ἐπίλοιπον τῆς ἡμέρας τὸ πλοῖον ἀναγκαίως παρηκολούθει τοὺς ἐλιγμοὺς τῶν δυσπλεύστων διωρύγων τῆς πόλεως· τὴν ἐσπέραν δὲ, μόλις ἐξελθὼν τέλος εἰς τὴν εὐρεῖαν θάλασσαν, ἤρχισε νὰ εὐθυπορῇ ἀκωλύτως, καὶ ἔδειξεν ἀνέλπιστα ταχύτητος προτερήματα.

Ὁ πλοίαρχος τὰς πρώτας στιγμὰς μόνον ἦλθεν εἰς προσκύνησιν τοῦ Ῥοβέρτου, καὶ τοῦτο ἔπραξε τόσον ἀνορέκτως καὶ κατηφῶς, ὥστε, ἂν δὲν ἦτον ἀσθενῆς, ὁ τρόπος του ἦν ἀπόδειξις ὅτι δυσηρεστεῖτο τεθεὶς ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ξένου ἡγεμόνος. Ἐκτοτε δὲν ἐφάνη πλέον εἰς τὸ κατάστρωμα, οὔτε εἰς τὸ δεῖπνον, ἀλλ' ἀντικαθίστα αὐτὸν ὁ ὑποπλοίαρχος, νέος φαιδρὸς καὶ εὐθυμος, καὶ τὸ μέγιστον ἐπιδεικνύων σέβας πρὸς τὸν ἔνδοξον ἐπιβάτην του.

Τὴν ἐπαύριον τὸ πρωὶ ὁ Ῥοβέρτος, παρατηρήσας καὶ αὐθις τοῦ πλοίαρχου τὴν ἀπουσίαν, ἠρώτησε περὶ αὐτοῦ μετὰ τινος δυσαρρεσκείας τὸν ὑποπλοίαρχον.

— Ὁ δυστυχῆς! ἀπεκρίθη οὗτος. Πολὺ μὲ τρομάζει ἡ στάσις του. Ἀπὸ τῆς ἐσπέρας χθὲς ἔπεσεν ἀσθενῆς, καὶ ἔκτοτε οὔτε τοὺς ὀφθαλμοὺς ν' ἀνοίξῃ, οὔτε λέξιν κατῶρθωσε νὰ προφέρῃ.

Ὁ Ῥοβέρτος ἐλυπήθη διὰ τὴν περίστασιν ταύτην, ἀλλὰ παρηγορεῖτο διότι αὕτη ἀντὶ τοῦ πλοίαρχου ἄφησε τὴν διοίκησιν τοῦ πλοίου εἰς τὸν ὑποπλοίαρχον, οὗ προετίμα τὸν χαρακτῆρα.

Τὴν δ' ἐσπέραν ὁ ὑποπλοίαρχος ἐφαίνετο λίαν τεταραγμένος. Ἡ κατάσταση τοῦ πλοίαρχου προῦχῶρει ἐπὶ τὸ χειρόν οὐ μόνον δὲ δὲν ὠμίλει, ἀλλὰ, ὡς φαίνεται, οὔτε ἤκουε, διότι μάτην τὸν προέτρεπον νὰ λάβῃ ὀλίγην τροφήν ἢ κἀνὲν ποτὸν ἰαματικόν. Ταῦτα ἔλεγεν ὁ ὑποπλοίαρχος.

— Ἄν ἡ κατάσταση αὕτη ἐξακολουθήσῃ, προσέθεσεν, ἄλλον τρόπον δὲν βλέπω εἰμὴ νὰ τὸν ἀποβιβάσωμεν εἰς Βούδουαν,¹ ὅπου ἔχει τὴν οἰκογένειάν του, καὶ ὅπου φθάνομεν, ἐλπίζω, ὡς αὔριον.

Ὁ Ροβέρτος ἐνέκρινε πληρέστατα τὴν πρότασιν ταύτην.

— Ἀρκεῖ μόνον νὰ μὴ μᾶς ἀργοπορήσῃ, εἶπεν ὁ Ραιμόνδος.

— Οὔτε μίαν ὥραν, ἀπεκρίθη ὁ ὑποπλοίαρχος. Ἡμποροῦμεν ν' ἀναχωρήσωμεν μόνον, χωρὶς ν' ἀγκυροβολήσωμεν.

Τὴν ἐπιούσαν ὄτε, εἰς τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας, ἐφθασαν ἀπέναντι τοῦ λιμένος τῆς Βούδουας, ὁ ὑποπλοίαρχος εἶπεν ὅτι ἡ κατάσταση τοῦ πλοίαρχου ἦτον χειροτέρα ἀκόμη, διὸ καὶ ἀναίσθητον, καὶ εἰς σινδόνας καὶ μανδύας ἐνειλιγμένον, τὸν κατεβίβασαν εἰς τὴν λέμβον, καὶ τὸν ἐπεμφαν εἰς τοὺς κόλπους τῆς οἰκογενείας του.

Μετὰ μίαν δὲ ὥραν, ὁ Λέων εἶχεν ἐπαναλάβει τὸν πλοῦν του, καὶ, ὀκτῶ ἡμέρας μετὰ τὴν ἀναχώρησιν ἀπὸ Βενετίας, εὐρίσκετο ἀπέναντι τῆς μικρᾶς νήσου Φανοῦ, ἣτις κεῖται πρὸς δυσμὰς τῆς Κερκύρας. Ἡ ἡμέρα ἦτον διαυγεστάτη, καὶ ὁ Ροβέρτος μετὰ τοῦ Νόννου καὶ τοῦ Ραιμόνδου ἐκάθητο ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, καὶ ἐπεσκόπει τὰς πρὸς ἀνατολὰς παρατεινομένας σειρὰς τῶν ὄρεων, ὧν τινες ὡς ἀμυδρὰ νέφη πρὸς μεσημβρίαν διακρινόμεναι, τῷ ἐδείκνυντο ὡς ἀνήκουσαι εἰς τὴν ποθητὴν Πελοπόννησον.

¹) Βοῦ δ ο υ α, τότε ἐπίσημος πόλις, διαφιλονεικουμένη μεταξὺ Οὐγγαρίης καὶ Βενετίας.

— Θαυμασίως προχωρεῖ ὁ Λέων, εἶπε πρὸς τὸν ὑποπλοίαρχον, ἀνερχόμενον εἰς τὸ κατάστρωμα.

— ὦ! Ὑψηλότατε, ἀπεκρίθη αὐτὸς, προτιμῶ παλαιὸν οἶνον παρὰ παλαιὸν κάτεργον. Τί τὸ ὄφελος ὅτι ἐπεσκευάσθη μετὰ τσαύτης ἐπιμελείας εἰς τὸν Ναύσταθμον; Ἀπὸ χθὲς εἰσρέει τὸ ὕδωρ εἰς τὸν μυχὸν κατὰ τρόπον ἐπίφοβον. Ὑπάρχει ῥωγμὴ εἰς τὰ ὕφαλα, καὶ ἂν δὲν εἴμεθα τόσον πλησίον εἰς τοὺς Κορφοὺς, ἤθελον εἶσθαι πολὺ ἀνήσυχος.

— Πῶς! ὑπάρχει, νομίζετε, κίνδυνος, Κύριε πλοίαρχε;

— Εἰκοσιτέσσαρας ὥρας ἀκόμη δὲν δύναται νὰ πλεύσῃ ἀσφαλῶς ὁ Λέων, καὶ μέχρι τῆς Κρήτης ἔχομεν εἰσέτι τοῦλάχιστον δεκαπέντε ἡμέρας.

— Καὶ ἡ Κλαρέντζα ἐντεῦθεν πόσον ἀπέχει; ἠρώτησεν ὁ Ῥοβέρτος.

— Ἡ Κλαρέντζα τῆς Πελοποννήσου;

— Βεβαίως. Ποία ἄλλη;

— ὦ! ἀπέχει τοῦλάχιστον ἐξ ἡμερῶν πλοῦν ὅταν πνέῃ οὐριος.

— Ἐξ ἡμερῶν! Εἰς τὴν Κλαρέντζαν ἐπιθυμῶ ν' ἀποβι-
βασθῶ.

— Εἰς τὴν Κλαρέντζαν! ἀνέκραξεν ὁ ὑποπλοίαρχος. Ἡ Ὑμετέρα Ὑψηλότης ἐπιθυμεῖ ν' ἀποβῆ εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ ὄχι εἰς τὴν Κρήτην;

— Ὅχι ἀναμφιβόλως, εἶπεν ὁ Ῥοβέρτος ἀνακαγχάζων. Ὁ Ἐκλαμπρότατος Δοῦξ ἔθεσε τὸν Λέοντα εἰς τὰς διαταγὰς μου ὅπως μὲ φέρῃ εἰς τὴν Πελοπόννησον, ὄχι εἰς τὴν Κρήτην. Πόσον καιρὸν θὰ διαρκέσῃ ἡ ἐπισκευή;

— Μίαν, δύο, τρεῖς ἡμέρας, εἶπεν ὁ ὑποπλοίαρχος, γινόμενος σκεπτικός. Δὲν ἔμπορῶ νὰ τὸ προειπῶ πρὶν ἰδῶ πῶς ἐργάζονται οἱ ναυπηγοὶ τῶν Κορφῶν.

— Ἐπιθυμῶ, εἶπεν ὁ Ῥοβέρτος, νὰ τὴν ταχύνητε ὅσον ἐνδέχεται, καὶ ἅμα εἶναι δυνατὸν, ν' ἀποπλεύσωμεν εἰς Κλαρέντζαν.

Ὁ ὑποπλοίαρχος ἔκλινε τὴν κεφαλὴν, καὶ ἀπῆλθε νὰ δώσῃ τὰς ἀναγκαίας διαταγὰς ὅπως τὸ πλοῖον στραφῆ πρὸς τὸν λιμένα τῆς Κερκύρας.¹

Δύω ὥρας πρὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου ὁ Λέων εἰσέπλευσεν εἰς αὐτόν. Ἐπειδὴ δὲ διὰ τὴν ἐπισκευὴν ἦτον ἀνάγκη νὰ κενωθῆ, οἱ ἐπιβάται κατέβησαν ὅλοι εἰς τὴν γῆν, καὶ μεθ' ὅλης τῆς συνοδίας του ὁ Ῥοβέρτος διευθυνθεὶς εἰς ξενοδοχεῖον, κείμενον ὑπὲρ τὸν λιμένα, ὅθεν ἐδύνατο ἐπομένως νὰ βλέπῃ μακρόθεν τὴν πρόοδον τῆς ἐπισκευῆς, ἔπεμψε διὰ τοῦ Ῥαιμόνδου πρὸς τὸν Διοικητὴν τὰς συστατικὰς ἐπιστολάς τοῦ Δουκῆς.

Μετ' ὀλίγον ὁ Διοικητὴς ἔσπευσεν εἰς ἐπίσκεψίν του, καὶ τὸν προσεκάλεσεν εἰς δεῖπνον, λιτότερον μὲν ἀναμφιβόλως τῶν δουκικῶν ἐκείνων, ἀλλ' οὔτε συντομότερον οὔτε ὀλιγώτερον εὐθυμον. Εἰς τὸ τέλος δ' αὐτοῦ ὁ Ῥοβέρτος παρεκάλεσε τὸν Διοικητὴν νὰ συνδράμῃ τὸ ἐφ' ἑαυτῷ ὅπως ταχυνθῆ ἡ ἐπισκευὴ τοῦ Λέοντος, καὶ οὗτος ὑπεσχέθη νὰ θέσῃ εἰς διάθεσιν τοῦ πλοίαρχου ὅλα τὰ βοηθήματα ὅσα παρεῖχεν ἡ νῆσος. Ὡστε, ὅταν πολὺ μετὰ τὸ μεσονύκτιον ἐπέστρεψεν ὁ Ῥοβέρτος εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, καὶ κεκμηκῶς ἐκ τοῦ πλοῦ καὶ τῆς εὐωχίας ἀπεκοιμήθη, γοητευτικὰ τῷ παρῖστα ὄνειρα ἢ εἰς τὸν κύπριον πλέουσα φαντασία του.

Ἄλλ' ἐν ᾧ ἔβλεπεν ἑαυτὸν καθήμενον ἐπὶ τῆς κορυφῆς

¹) Ἡ Κέρκυρα ἦτον τότε ἐνετικὴ. (Id. Buch. Nouv. Rech. II. 4, p. 397.—Le Bret Statsgsh. v. Vened. B. VIII. Cap. 2 § 10, p. m. 464). Τότε περίπου ὁμοίως ἀνήκεν ἡ Κέρκυρα καὶ εἰς τὸν δεσπότην τῆς Ἡπείρου. (Id. Schneider, histoire des îles ioniennes, éd. Bor. de St Vinc. 1823, p. 180).

τῆς Κυλλήνης, καὶ γύρω του, ἄλλοτε μὲν χορεύοντας, ἄλλοτε δὲ προσκυνοῦντας ὄλους τοὺς δοῦκας καὶ τοὺς διοικητὰς τῆς γῆς, αἴφνης τῷ ἐφάνη ὅτι ἤκουσεν ὄξυν συριγμὸν, φθάνοντα διὰ τοῦ ὕπνου μέχρι τῶν βεβαρημένων αἰσθήσεών του. Ἀμφιβάλλων δ' ἂν ἦτον ἐγρηγορῶς ἀκόμη ἢ ἂν κοιμώμενος, συνεκέντρωσε τὴν προσοχὴν του, καὶ ἤκουσε τὸν συριγμὸν ἐπαναλαμβανόμενον πρὸς τοῦ λιμένος τὸ μέρος. Τότε ἐξύπνισε τὸν Νόννον καὶ τὸν Ῥαιμόνδον, κοιμωμένους εἰς τὴν παρακειμένην αἴθουσαν, καὶ τοὺς ἠρώτησεν ἂν ἤκουσαν τὸν αὐτὸν ἦχον. Ὁ Ῥαιμόνδος τὸν εἶχεν ἀκούσει.

— Μήπως τὸ κάτεργον μέλλει ν' ἀποπλεύσῃ, εἶπεν ὁ Ῥοβέρτος, καὶ εἶναι ὥρα νὰ ἐτοιμασθῶμεν;

— Πῶς εἶναι δυνατόν; ἀπεκρίθη ὁ Ῥαιμόνδος. Πῶς νὰ ἐπεσκευάσθῃ τόσον ταχέως; Ἐπειτα δὲ, ὅταν θ' ἀποπλεύσῃ, θέλει βεβαίως εἰδοποιήσῃ δι' ἐπίτηδες ἀνθρώπου τὴν Ὑμετέραν Ὑψηλότητα.

Καὶ κύψας διὰ τοῦ παραθύρου,

— Εἶναι, εἶπε, νύξ σκοτεινὴ. Ὅλη ἡ θάλασσα φαίνεται καταμέλανος, καὶ ὁ Λέων δὲν διακρίνεται. Ἄν ἐκεῖθεν προῆλθεν ὁ συριγμὸς, ὁ ἄγρυπνος πλοίαρχος ἐτοιμάζεται πιθανῶς διὰ τὴν ἐργασίαν τῆς ἐπισκευῆς. Νομίζω ὅτι δυνάμεθα νὰ κοιμηθῶμεν ἡσυχῶς ὡς νὰ μᾶς εἰδοποιήσωσι.

Τῆς αὐτῆς γνώμης ἦτον, φαίνεται, καὶ ὁ Νόννος, διότι οὔτε κἂν ἐκινήθη τῆς κλίνης του. Ἐπομένως, ἐννοῶν καὶ ὁ Ῥοβέρτος πόσον ματαία ἦτον ἡ ἀνυπομονησία του, κατεκλίθη καὶ αὐτὸς καὶ ἀπεκοιμήθη.

Ἀλλὰ μετὰ μίαν ὥραν περίπου ἠνέωξε τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ ἀκούων πανταχόθεν τοὺς πετεινοὺς σαλπίζοντας τὸ ἐωθινὸν, βλέπων δὲ καὶ τὴν ἀνατολὴν ἤδη διαλάμπουσαν, ἐπήδησε κάτω τῆς κλίνης, καὶ δραμῶν πρὸς τὸ παράθυρον

τὸ ἠνέωξε, καὶ περιέφερε τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸν λιμένα. Δυσπιστῶν ὁμῶς πρὸς αὐτοὺς, καὶ νομίζων ἐπ' αὐτῶν ἠπλωμένην ἀκόμη τὴν ἀχλὺν τοῦ ὕπνου, ἢ τοὺς ἀτμοὺς τοῦ κυπρίου, τοὺς ἔτριψε, καὶ τοὺς ἔτριψε πάλιν, καὶ τοὺς περιέφερον ἐπ' ὄλα τὰ ὄρατὰ τῆς θαλάσσης σημεῖα.

— Νόννε! Ραιμόνδε! ἔκραξε τότε, καὶ ἄλλην λέξιν δὲν ἐπρόφερε.

Διὰ τεταμένου δὲ τοῦ δακτύλου τοῖς ἔδειξε πρῶτον τὸν λιμένα, ὅπου ὁ Λέων δὲν ὑπῆρχε πλέον, καὶ μετὰ ταῦτα τὸν ὀρίζοντα ὅπου ἐφαίνετο πλοῖον ἔχον τὰ ἰστία ἀναπεπταμένα, καὶ διευθυνόμενον πρὸς μεσημβρίαν.

Κατ' αὐτὴν τὴν στιγμὴν ὑπηρέτης τοῦ ξενοδοχείου εἰσελθὼν, ἐνεχείρισεν ἐπιστολὴν εἰς τὸν Ροβέρτον. Ναύτης, εἶπε, τὴν ἔφερε τὴν νύκτα, καὶ ἠρώτησεν ἂν κοιμᾶται ἡ Ὑψηλότης του. Ἐπρόσθεσε δ' ὅτι εἶναι περιττὸν νὰ ταραξῶσι τὸν ὕπνον του, ἀλλὰ τὸ πρῶτ' ἂν τῷ τὴν ἐγχειρίσωσιν. Ἡ ἐπιστολὴ ἔλεγεν·

«Ὑψηλότατε,

Ἡμέρον ἐξεφράσατε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ὑπάγητε εἰς τὴν Πελοπόννησον· ἐξέτασα τὰς γραπτὰς ὁδηγίας τοῦ πλοιάρχου, καὶ αὐταὶ εἶναι κατ' εὐθειαν διὰ τὴν Κρήτην. Προφορικὴν διαταγὴν ἐγὼ κάμμιαν δὲν ἔλαβον, καὶ οἱ νόμοι τῆς Δημοκρατίας εἶναι αὐστηροί. Ἐχω γυναῖκα καὶ τέσσαρα παιδιά, καὶ διὰ μίαν παράδασιν τῶν ὁδηγιῶν δύναμαι νὰ διέλθω τὴν Γέφυραν τῶν Στεναγμῶν. Διὰ τοῦτο παρακαλῶ ταπεινῶς τὴν Ὑμετέραν Ὑψηλότητα νὰ εὐαρεστηθῇ ν' ἀπέλθῃ δι' ἄλλου πλοίου εἰς Πελοπόννησον, ἐν ᾧ ἐγὼ κατὰ τὰς διαταγὰς μου ἀπέρχομαι εἰς Κρήτην.

»Εὐπειθέστατος

»ὁ ὑποπλοίαρχος Ν. Ν.»

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν ταύτην ὁ Νόννος ἐκτύπησε διὰ τῶν δύο χειρῶν τὴν κεφαλὴν του, καὶ ἤρχισε ν' ἀποσπᾷ τὴν κόμην του· ὁ δὲ Ραιμόνδος ἔμεινε χαίνων καὶ ἀκίνητος ὡς στήλη ἄλός· καὶ γελοία ἦτον ἡ σκηνὴ ὅταν καὶ οἱ τρεῖς ἴσταντο ὡς ἠλίθιοι, στρέφοντες τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπ' ἀλλήλων πρὸς

τὴν θάλασσαν καὶ ἀπὸ τῆς θαλάσσης πρὸς ἀλλήλους, χωρὶς οὔτε μία ἰδέα νὰ δύναται νὰ βλαστήσῃ εἰς τὸν τεταραγμένον ἐγκέφαλόν των.

Τέλος ὁ Ῥαιμόνδος,

— Εἰς τὸν Διοικητὴν! ἔκραξε πρῶτος.

— Εἰς τὸν λιμένα! εἶπε συγχρόνως ὁ Νόννος. Νὰ ναυλώσωμεν ἄλλο πλοῖον.

— Καὶ εἰς τὸν ἕνα καὶ εἰς τὸν ἄλλον, εἶπεν ὁ Ῥοβέρτος. Τρέξατε σεῖς εἰς τὸν λιμένα, εὑρετε ἄλλο πλοῖον. Ἐγὼ ὑπάγω εἰς τοῦ Διοικητοῦ.

Ὅλοι ἐπευφήμησαν. Ἡ σύγχρονος ἐνέργεια ἦτον οἰκονομία καιροῦ. Καὶ ὁ μὲν Νόννος μετὰ τοῦ Ῥαιμόνδου κατέβησαν εἰς τὸν λιμένα, ὁ δὲ Ῥοβέρτος ἀνέβη εἰς τοῦ Διοικητοῦ. Κατὰ δυστυχίαν δὲν τὸν εὔρεν· ὁ Γραμματεὺς ἔμως τῆς Διοικήσεως, εἰς ὃν διηγήθη τὸ συμβάν, τῷ ὑπεσχέθη νὰ πέμψῃ ἀνυπερθέτως εἰς ἀνεύρεσίν του.

Ἐκεῖθεν ὁ Ῥοβέρτος κατέβη εἰς τὸν λιμένα· ἀλλὰ περιῆλθεν αὐτὸν καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις, καὶ οὔτε τὸν Ῥαιμόνδον, οὔτε τὸν Νόννον ἀπήντησεν οὐδαμοῦ, οὔτε πλοῖον εἶδεν ἔχον διαστάσεις ἱκανὰς ὥστε νὰ πλεύσῃ εἰς Πελοπόννησον. Δὲν τῷ ἔμενεν ἐπομένως εἰμὴ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ ξενοδοχεῖον καὶ νὰ περιμένῃ.

Μετὰ δ' ἡμίσειαν ὥραν, ἥτις τῷ ἐφάνη ἥμισυ ἔτος, εἰσώρμησεν ὁ Νόννος ἔχων τὸ πρόσωπον ἀκτινοβολοῦν.

— Εὐρέθη! εὐρέθη! ἔκραξε· καὶ ρίψας εἴκοσι βενετικά δουκάτα εἰς τὴν τράπεζαν,

— Αὔριον ἀναχωροῦμεν, ἐξηκολούθησεν. Ἔχομεν πλοῖον καλλίτερον παρὰ ὅλα τοῦ Δουκὸς τῆς Βενετίας τὰ κάτεργα.

— Ποῦ ἀνεκάλυψας τὸ θαῦμα τοῦτο; ἠρώτησεν ὁ Ῥο-

βέρτος· ἐγὼ περιήλθον τὸν λιμένα ὄλον, καὶ οὔτε μονόξυλον σχεδὸν εἶδα.

— Τὸν περιήλαμεν καὶ ἡμεῖς, εἶπεν ὁ Νόννος, καὶ ἤρ-
χισα νὰ νομίζω ὅτι θὰ ὑπάγωμεν εἰς τὴν Πελοπόννησον
κολυμβῶντες. Σκεπτικοὶ ἀνεβαίνομεν λόφον παράλιον,
ὅταν, ὀπίσω τοῦ ἀκρωτηρίου, εἶδαμεν αἴφνης προκύπτον-
τας πλοίου ἰστούς. Ἀμέσως πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο, καὶ εἰς
μικρὸν κόλπον εὔρομεν ἠγκυροβολημένον πλοῖον ὠραῖον,
καὶ χωρητικὸν ὅλης τῆς συνοδίας ἀνθρώπων καὶ ἵππων.

— Δέχεται νὰ μᾶς μεταφέρει;

— Δέχεται ἀναμφιβόλως. Τὸ ἐναυλώσαμεν χωρὶς ἀνα-
βολῆς, καὶ ἔλαβον τὰ εἴκοσι αὐτὰ δουκᾶτα εἰς ἀρραβῶνα.
Ἐνόμισα ὅμως φρονιμώτερον ν' ἀποσιωπήσω τὸν βαθμὸν καὶ
τὸ ὄνομα τῆς Ὑμετέρας Ὑψηλότητος· διότι... τίς ἤξεύρει;

— Πῶς; ὑποπτεύεις;...

— Δὲν ἤξεύρω, εἶπεν ὁ Νόννος, ἀλλὰ τινὰ ἐκ τῶν προσ-
κομμάτων ὅσα ἀπηντήσαμεν μοὶ ἐφάνησαν ὀλίγον διαφορού-
μενα. Τοῦλάχιστον βέβαιον εἶναι ὅτι οὐδεὶς ἔχει συμφέρον
νὰ ἐμποδίσῃ τὸν Κύριον Ἀρνόλφον, ἔμπορον ἐξ Οὐγγαρίας,
ἀπερχόμενον νὰ πωλήσῃ τοὺς ἵππους του εἰς Μωρέαν. Οὐ-
τω σᾶς ὠνόμασα πρὸς τὸν πλοίαρχον.

— Νομίζω ὅτι ἔχεις δίκαιον. Καὶ ὁ Ῥαιμόνδος ποῦ εἶναι;

— Ὁ Ῥαιμόνδος ἔμεινεν εἰς τὸ πλοῖον νὰ προσέχῃ μὴ
κάμῃ πτερὰ ὡς τὸν Λέοντα. Ὁ πλοίαρχος ὡς τὸ ἑσπέρας
ὑπόσχεται νὰ εἶναι ἔτοιμος· τὸ ἑσπέρας λοιπὸν ἐπιβιβάζο-
μεν τοὺς ἵππους, καὶ αὐριον, μόλις χαράξῃ, ἀναχωροῦμεν.

— Ἔτοιμοι λοιπὸν! ἀνέκραξεν ὁ Ῥοβέρτος, καὶ ἤρχισε
νὰ πηδᾶ ὑπὸ χαρᾶς. Ἄς μὴ χρονοτριβῶμεν. Ἄς ἐτοιμα-
σθῶσιν οἱ ἵπποι, ἄς ἐτοιμασθῶσιν αἱ ἀποσκευαί· τὸ ἑσπέρας
ἐμβαίνομεν καὶ οἱ ἴδιοι εἰς τὸ πλοῖον.

Καὶ μετὰ τῆς μεγίστης δραστηριότητος ἐδόθησαν ἀμφοτέροι εἰς τὴν ἐπιμέλειαν τῶν προπαρασκευῶν, ὥστε μόλις, ἀφ' οὗ τὰ πάντα διέταξαν, εὗρον καιρὸν νὰ περιέλθωσιν ὀλίγον τὸ ἐνδότερον τῆς πόλεως.

Δύω ὥρας περίπου πρὶν δύσῃ ὁ ἥλιος εἶχον ἀρχίσει νὰ σκέπτωνται περὶ τῆς μετακομίσεως τῶν ἵππων καὶ τῆς ἀποσκευῆς, ὅτε ὁ Διοικητὴς εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ Ῥοβέρτου.

— Λυποῦμαι, τῷ εἶπεν, Ὑψηλότατε, ὅτι δὲν ἤμην ἐδῶ τὸ πρῶτ. Ἔλειπον διὰ τινὰ ἀνάγκην τῆς ὑπηρεσίας εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς νήσου. Ἀλλὰ καὶ οὕτως ἔπραξα ὅ, τι ἐδυνάμην διὰ τὸ δυσάρεστον συμβάν τοῦ πλοίου σας. Ἄμα εἰδοποιήθην ὅτι ὁ ἀχρεῖος πλοίαρχός σας ἐδραπέτευσε, διέταξα ἀμέσως ἓνα τῶν ὑπηρετῶν μου νὰ ἐπιβιβασθῆ ἀφεύκτως καὶ ἀπροφασίστως καὶ οὐδεμιᾶς θυσίας φειδόμενος εἰς τὸ πρῶτον πλοῖον, νὰ τρέξῃ κατόπιν τοῦ ἐδικοῦ σας, καὶ νὰ μὴ ἐπιστρέψῃ πρὶν τὸ φθάσῃ, τῷ δώσῃ τὰς διαταγὰς μου, καὶ τὸ φέρῃ ὀπίσω.

— Σᾶς ὑπερευγνωμονῶ, Κύριε Διοικητὰ, εἶπεν ὁ Ῥοβέρτος. Πλὴν...

— Μετὰ μεγίστης μου χαρᾶς σᾶς ἀναγγέλλω, ἐξηκολούθησεν ὁ Διοικητὴς, ὅτι ὁ ἄξιος ὑπηρέτης ἐπέτυχε, καὶ μὲ εἰδοποίησεν ὅτι εὗρε πλοῖον. Ὁ πλοίαρχος δὲν ἤθελε ν' ἀναχωρήσῃ, διότι εἶχε δώσει καὶ εἴκοσι δουκάτα ἀρραβῶνα. Ἀλλ' ὁ ὑπηρέτης μου τῷ ἔδωκε τεσσαράκοντα, τὸν ἐβίασε νὰ κόψῃ τὴν ἄγκυραν, ἓνα ξένον ὑπηρέτην τοῦ ναυλωτοῦ, ὅστις ἦτον ἐντὸς καὶ ἤθελε ν' ἀντισταθῆ, τὸν ἠπειλήσεν ὅτι θὰ τὸν ρίψῃ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ οὕτω πρὸ μιᾶς ὥρας, ἔταν κατέβαινον τὸ ὄρος, εἶδα τὸ πλοῖον ἐξερχόμενον τοῦ λιμένος.

Ὁ Νόννος ἔφερε τὴν χεῖρά του εἰς τὴν κεφαλὴν του, καὶ

αὶ δάκτυλοί του ἐσφίγγθησαν σπασμωδικῶς περὶ τὴν κόμην του.

— Καὶ γνωρίζει ἴσως ἡ Ἐξοχότης σας, ἠρώτησε μετὰ φωνῆς τρεμούσης, ποῖος ἦτον τοῦ πλοίου ὁ ναυλωτής;

— Ὅστις καὶ ἂν εἶναι, εἶπε γελῶν ὁ Διοικητής, θὰ ἔχη τὴν καλωσύνην νὰ περιμείνῃ μίαν καὶ δύο ἐβδομάδας, διότι ἄλλο πλοῖον δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν νῆσον. Μοὶ ἔγραψεν ὁ ὑπηρέτης μου ὅτι εἶναι Οὐγγρος, νομίζω, ἔμπορος ἵππων.

Ἄν ἡ κόμη τοῦ Νόννου δὲν εἶχε ρίζας στερεάς, ἤθελε μείνει βεβχίως εἰς τὴν μίαν του χεῖρα, ἐνῶ ἡ ἄλλη συνεστέλλετο εἰς γρόνθον, καὶ ἦτον ἐτοιμὴ νὰ καταβῇ κεραυνοβόλος κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ Διοικητοῦ. Ἄλλ' ἠναγκάσθη νὰ τείνῃ ἀμφοτέρας ὅπως στηρίξῃ τὸν Ῥοβέρτον, ὅστις, ὠχρὸς γενόμενος ὡς νεκρὸς, ἤσθάνθη τὸ δωμάτιον στρεφόμενον περὶ ἑαυτὸν, καὶ ἐκινδύνευσε νὰ πέσῃ ἐκτάδην εἰς τὸ ἔδαφος. Νικήσας ὁμως ἑαυτὸν, καὶ συνελθὼν τέλος,

— Λοιπὸν ἀνεχώρησε τὸ πλοῖον τοῦτο; ἠρώτησε διὰ φωνῆς σβεννουμένης.

— Ἄνεχώρησεν, εἶπεν ὁ Διοικητής θριαμβευτικῶς. Ἰδέτε το ἐκεῖ πῶς πλέει εἰς μεσημβρίαν κατόπιν τοῦ Λέοντος. Ἐκεῖνος φαίνεται μόλις ὡς λευκὸν σημεῖον εἰς τὸν ὄριζοντα, αὐτὸ δὲ ὡς περιστερὰ ἔχουσα τεταμένας πτέρυγας. Πιστεύσατε ὅτι δὲν θὰ ἐπιστρέψῃ πρὶν φθάσῃ τὸν Λέοντα· εἶμαι πλήρης χαρᾶς ὅτι κατώρθωσα τοῦτο ὅπως σᾶς εὐχαριστήσω, Ὑψηλότατε.

— Σᾶς εὐγνωμονῶ, Κύριε Διοικητά, εἶπεν ὁ Ῥοβέρτος, σφίγγων τοὺς ὀδόντας. Καὶ, ἀφ' οὗ ὁ Διοικητής,® πλήρης αὐταρεσκείας διὰ τὸ κατόρθωμά του, ἐχαιρέτισε καὶ ἐξῆλθεν,

— Ἄ! Νόννε, Νόννε, εἶπε· κολυμβῶντες, ὡς ἔλεγες, θὰ

υπάγωμεν εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἂν εἶναι ἀληθὲς ὅτι ποτὲ θὰ ὑπάγωμεν.

Ὁ δὲ Νόννος ἀπεκρίθη μυχώμενος ἔντονον βλασφημίαν καθ' ὄλων τῶν διοικητῶν παρελθόντων, παρόντων τε καὶ μελλόντων, ἀδιαφορῶν ἂν εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην κατηγορίαν περιλαμβάνετο καὶ ὁ ἐπίδοξος Αὐθέντης τῆς Πελοποννήσου.

ΙΒ΄

Ἐν τούτοις τὸ Κερκυραϊκὸν πλοῖον πέντε ἡμέρας ἐδίωκε τὸν Λέοντα, καὶ πέντε ἡμέρας δὲν ἐδύνατο νὰ τὸν φθάσῃ· τὴν δὲ ἕκτην τὸ πρῶτ', ἴσως ἀπελπισθὲν ἀπὸ τῆς ματαίας ἀμίλλης, προσωρμίσθη εἰς τὸν Ποντικὸν, τὸ ἀκρωτήριον τῆς Κλαρέντζας, καὶ ἐκεῖ, ἀδιάφορον ἂν ἐκόντα ἢ ἄκοντα, ἀπεβίβασε τὸν Ῥαιμόνδον.

Οὗτος δὲ, μαθὼν ὅτι ὁ τοποτηρητὴς ἦτον εἰς Ἀνδραβίδα,¹ διηυθύνθη πρὸς τὴν πόλιν ἐκείνην. Τὴν φορὰν ὅμως ταύτην δὲν ἐκρύπτετο ὑπὸ μανδύαν μοναστικόν· δι' ὃ καὶ, ἅμα εἰσῆλθεν εἰς τοῦ Βιλλαρδουίνου τὸν οἶκον, ὅλοι οἱ παρευρισκόμενοι ἰππόται τὸν ἐγνώρισαν ὡς τὸν Μάϊον Ῥαιμόνδον,² Βαρόνον τοῦ Βελιγοςτίου,³ καὶ τὸν ὑπεδέχθησαν μετὰ

¹) Ἀνδραβίδα καὶ Κλαρέντζα, τότε πόλεις ἐπίσημοι.

²) Μάϊος Ῥαιμόνδος, κατὰ τὸ χρονικόν (ἔκδ. 1844, σελ. 48), ... *misér Maïou* ἐκείνου·

Ῥαιμόν εἶχε τὸ ἐπίπλην του ...

Ἄλλὰ τὸ χειρόγραφον τῆς Κοπενάγης φέρει *Nte Mous*, τὸ δὲ *Liure de la conquete, Messire Mahieu de Mons*, ὥστε φαίνεται ὅτι ἡ ἀληθὴς γραφή ἦτον *Μαθιοῦ Ντε Μόνς*, καὶ τὸ ὄνομα *Ματθαῖος δὲ Μόντιος*.

³) Βελιγόστι, κατὰ *Buchon, Voyage en Morée, 1843, p. 484*, τίθεται βορειότερον, εἰς τοῦ Ἀλφειοῦ τὴν κοιλάδα, πρὸς τὴν Μεγαλόπολιν.

πολλῶν ἐνδείξεων χαρᾶς, μεμιγμένης ἀναμφιβόλως μετ' οὐ μικρᾶς δόσεως περιεργείας, διότι ἤξευρον ὅτι πρὸ ἐνὸς ἔτους εἶχεν ἀναχωρήσει μετὰ τοῦ Σαμπλίτου, καὶ ὑπώπτευον ὅτι ἡ ἐπιστροφή του εἶχε σημασίαν τινά. Μετὰ τὰς πρώτας δὲ δεξιώσεις ὁ Βιλλαρδουίνος εἰσῆλθε μετ' αὐτοῦ εἰς τὸν κοιτῶνά του.

Ἄλλ' ἡ συνέντευξις των μόλις ἐν τέταρτον διήρκεσε, καὶ ὁ Βιλλαρδουίνος, ἐξελθὼν τοῦ κοιτῶνος, διέταξεν ἕνα ὑπὲρ-ρέτην νὰ καλέσῃ τὸν Δήμαρχον ἢ Κιβιτάνον τῆς πόλεως, ὡς τὸν ὠνόμαζον τότε οἱ Γάλλοι. Μετὰ ταῦτα δὲ λαβὼν εἰς τὸ κοίλωμα τοῦ παραθύρου τὸν Πετραλείφαν, ὅστις ἴστατο μετὰ τῶν ἄλλων ἀρχόντων,

— Σπουδαία εἶδησις, τῷ εἶπεν. Ἐφθασεν ὁ Ὑψηλότατος Αὐθέντης ἡμῶν.

— Ὁ Αὐθέντης! ἀνέκραξεν ὁ Πετραλείφας ἔκθαμβος.

— Ναί, ἀπεκρίθη ὁ Βιλλαρδουίνος, ὁ Ῥοβέρτος Σαμπλίτης, ὁ ἀνεψιὸς τοῦ Ὑψηλοτάτου Γουλιέλμου τοῦ Καμπανίτου.

Ὁ Πετραλείφας ἠτένισε τὸν Βιλλαρδουίνον κατὰ πρόσωπον, καὶ εἶδεν αὐτὸ ἀτάραχον.

— Ἴδου, ἐξηκολούθησεν οὗτος, ἐπιστολὴ τοῦ Δουκὸς τῆς Βενετίας, ὅστις μοὶ ἀναγγέλλει ὅτι ἡ Ὑψηλότης του διῆλθε διὰ τῆς πόλεως ἐκείνης, καὶ ἀπέπλευσεν ἐπὶ δημοσίου πολεμικοῦ πλοίου. Ὁ δὲ ἱππότης οὗτος μοὶ φέρει τὴν εἶδησιν ὅτι ἔφθασεν εἰς Κορφοῦς. . .

— Εἰς Κορφοῦς!

— Ναί, καὶ τὸν ἔστειλεν ἐμπρὸς νὰ μὲ εἰδοποιήσῃ.

— Καὶ τί μελετᾶτε νὰ πράξῃτε τώρα; ἠρώτησεν ὁ Πετραλείφας, ὑπὸ περιεργείας λησμονῶν τὴν διάκρισιν.

Ὁ Βιλλαρδουίνος ἐγέλασε.

— Νὰ ζητήσω τὴν βοήθειαν τῆς Ἐνδοξότητός σας, ἀπεκρίθη.

— Εἶμαι εἰς τὰς διαταγὰς τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος, εἶπεν ὁ γέρον ἠοροβούμενος. Φοβοῦμαι ὅμως μήπως αἱ δυνάμεις μου . . .

— Δὲν θέλω καταχρασθῆ τῶν δυνάμεών σας, εἶπε μειδιῶν ὁ Βιλλαρδουίνος. Ἡ παράκλησίς μου ἐξ ἐναντίας εἶναι νὰ μείνητε εἰς τὴν Ἀνδραβίδα, καὶ νὰ ὑποδεχθῆτε ἀντ' ἐμοῦ τὴν Αὐτοῦ Ὑψηλότητα, ἂν ἤθελεν ἀποβῆ εἰς Ἅγιον Ζαχαρίαν. Στέλλω τὸν Σεβασμιώτατον Ἐπίσκοπον Ὠλένης νὰ περιμείνη εἰς Ποντικὸν, μήπως φθάσῃ ὁ Αὐθέντης ἐκεῖ κατ' εὐθείαν, ἐγὼ δὲ ἀπεφάσισα νὰ περιμείνω εἰς Βλιζίρι, ἵνα ἀπέχω ἐπίσης ἀπὸ τῶν δύο λιμένων. Θέλετε νὰ μοὶ κάμητε ταύτην τὴν χάριν;

Αἱ λέξεις αὗται ἐφάνησαν ὡς ἀπροσδόκητοὶ εἰς τὸν Πετραλείφαν, δι' ὃ καὶ ἔμεινεν ἐπὶ τινὰς στιγμὰς ἀναπολόγητος. Ἐπειτα δὲ ἀπήντησεν·

— Ἐπεθύμουν, ἐξοχώτατε, εἰς μᾶλλον χαρμόσυνον περίστασιν νὰ δειχθῶ χρήσιμος.

— Καὶ χαρμόσυνος εἶναι, ἀνέκραξεν ὁ Βιλλαρδουίνος, ὅταν λύῃ τὴν ἄλυσιν τῆς δουλείας μου, καὶ δύναμαι, χωρὶς εἰς οὐδὲν νὰ προσκρούσω καθῆκον, νὰ ἐπανέλθω εἰς τὴν φίλην πατρίδα μου, εἰς τοὺς κόλπους τῶν συγγενῶν μου.

— Χαρμόσυνος διὰ τὴν Ὑμετέραν Ἐξοχότητα, ὑπέλαβεν ὑπόυλως γελῶν ὁ γέρον· οὐχὶ ὅμως διὰ τὸ ὑπήκοον, οὔτε διὰ τοὺς φίλους σας.

— Δύναμαι λοιπὸν νὰ ἐλπίσω ὅτι θὰ θελήσητε νὰ μὲ ἀντιπροσωπεύσητε παρὰ τῷ Αὐθέντῃ, ἂν ἔλθῃ ἐδῶ κατ' εὐθείαν;

— Εἶμαι πάντοτε εἰς τὰς διαταγὰς τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος, ἀπεκρίθη ὁ Πετραλείφας, ὅστις ἐφρόνει πολὺ πιθα-

νώτερον νὰ προσορμισθῆ ὁ Αὐθέντης εἰς τὸν Ἅγιον Ζαχα-
ριαν, ὡς εἰς τὸν πλησιέστερον τῶν δύο λιμένων, καὶ δὲν δυση-
ρεστεῖτο νὰ τὸν δεχθῆ πρῶτος, καὶ πρὸ πάντων νὰ τὸν
δεχθῆ μόνος.

— Σᾶς παρακαλῶ δὲ μόνον, ἅμα ἔλθη, ἀμέσως νὰ μὲ
εἰδοποιήσητε, εἶπεν ὁ τοποτηρητής.

— Μείνατε ἥσυχος, ἐξοχώτατε, ἀπεκρίθη ὁ Πετρα-
λείφας. Καθ' ἑαυτὸν ὁμοίως ἔλεγε· — Καὶ ἂν μίαν ἢ δύο
ἡμέρας ἀργοπορήσω, δὲν θέλει εἶναι ἡ ζημία μεγάλη.

Ταύτην τὴν στιγμὴν εἰσῆλθεν ὁ Δήμαρχος, καὶ ὁ Βιλ-
λαρδουῖνος μεγαλοφώνως ἀποτεινόμενος πρὸς αὐτὸν, πρὸς
μεγίστην εὐχαρίστησιν τῆς εἰς μέγαν βαθμὸν κινηθείσης
περιεργείας τῶν παρευρισκομένων,

— Κύριε Κιβιτάνε, τῷ εἶπεν, εἰδοποιουῦμαι ὅτι μᾶς ἔρχε-
ται ἐπίσημος ξένος, ὁ ἀνεψιὸς τοῦ Ὑψηλοτάτου ἡμῶν
Αὐθέντου Γουλιέλμου τοῦ Σαμπλίτου. Ἐγὼ ἀπέρχομαι εἰς
Βλιζίρι νὰ τὸν περιμείνω. Ἄν ὁμοίως κατὰ σύμπτωσιν ἔλθη
κατ' εὐθεῖαν εἰς Ἀνδραβίδα, θέλετε τῷ ἀποδώσει τὰς μεγα-
λειτέρας τιμὰς, λαμβάνοντες τὰς διαταγὰς τῆς Αὐτοῦ Ἐν-
δοξότητος.

Καὶ ἔδειξε τὸν Πετραλείφαν. Ἐπειτα δὲ προπέμψας μέ-
χρι τῆς θύρας αὐτὸν ἐξερχόμενον, καὶ χαιρετήσας ὄλους
τοὺς περισταμένους, εἰσῆλθεν εἰς τὸν κοιτῶνά του, ὅπου
μετὰ μίαν στιγμὴν προσεκλήθη καὶ ὁ Κιβιτάνος.

Οἱ δὲ λοιποὶ ἱππῶται, οἱ πληροῦντες τὴν αἴθουσαν, περιε-
στείχισαν τὸν Ῥαιμόνδον, καὶ ἤθελον νὰ μάθωσι παρ' αὐτοῦ
τίς ἦτον ὁ ἀνεψιὸς οὗτος, καὶ ποῖος τῆς ἐπισκέψεως ὁ σκο-
πός. Ἄλλ' ὁ Ῥαιμόνδος ἦτον ἄβυσσος διπλωματίας, ἔφασκε
καὶ ἀντέφασκε, κατένευε καὶ ἀνένευεν, ὠμίλει πολλὰ καὶ
δὲν ἔλεγε τίποτε!

Οὐχ ἦττον ὅμως τινὲς ἐκφράσεις διαφυγοῦσαι αὐτὸν, ὡς, ὅτι ὁ Καμπανίτης ἐπεθύμει πάντοτε νὰ διατηρήσῃ τὴν Πελοπόννησον εἰς τὴν οἰκογένειάν του, καὶ ἄλλαι ὅμοιαι, ἐνέβαλον εἰς ὑποψίας τὸ πνεῦμα τινῶν, οἵτινες ἠθέλησαν νὰ μάθωσι τίνος χαρακτῆρος ἄνθρωπος ἦτον ὁ Ῥοβέρτος.

— Ἀληθῆς ἱππότης, εἶπεν ὁ Ῥαιμόνδος· ὁ μόνος στοχασμός του εἶναι ἡ δόξα. Τὸ εὐγενὲς τοῦτο πάθος τὸν κυριεῦει τυραννικῶς, εἰς βαθμὸν ὥστε τὸν δυσαρεστεῖ ἡ δόξα τῶν ἄλλων, καὶ πᾶς ὅστις ἐκέρδησεν αὐτὴν διὰ κατορθωμάτων, τῷ φαίνεται ἐχθρὸς, ὅστις τῷ ἀφήρесе τὴν ἰδιοκτησίαν του.

Συγχρόνως εἶναι φίλος σταθερὸς καὶ ἀφωτισμένος. Οἱ φίλοι καὶ ἡλικιωταί του εἰς Καμπανίαν ὁμνύουσιν εἰς τὸ ὄνομά του, καὶ ἐκεῖνος τοῖς ὑπεσχέθη, ἂν ποτὲ ἦ κατακτήσῃ διὰ τοῦ ξίφους του, ἢ λάβῃ διὰ κληρονομίας τινὰ ἐπικράτειαν, μετ' αὐτῶν νὰ τὴν διανείμῃ ἐξ ἴσου, καὶ εἶναι ὁ Ῥοβέρτος ἄνθρωπος πιστὸς εἰς τὸν λόγον του.

Χαίρω δὲ, Κύριοι, ὅτι ἔρχεται εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἵνα πεισθῇ ἐξ ἰδίας ὄψεως πόσον ἐσφαλμένοι εἰσὶν αἱ προλήψεις του· διότι τὸν ἤκουσα δι᾽σχυριζόμενον ὅτι εἶναι ὀλεθρία ἢ διοικήσεις τούτου τοῦ τόπου, καὶ ὅτι ἂν εἶχεν ἐξουσίαν θὰ μετήλλασσε ῥιζηδὸν ὄλον αὐτῆς τὸ προσωπικόν. Ὅσον ὅμως ἐπίμονος καὶ ἂν εἶναι συνήθως εἰς τὰς ιδέας του, εἰς αὐτὴν εἶμαι βέβαιος ὅτι δὲν θέλει ἐπιμείνει ἐπὶ πολὺ.

Εἰς τὰς λέξεις ταύτας πολλαὶ μορφαὶ ἔγιναν κατηφεῖς, καὶ πολλὰ διεσταυρώθησαν ἐκφραστικὰ βλέμματα.

Μετὰ τὴν μεσημβρίαν τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ὁ ἀπεσταλμένος τοῦ Αὐθέντου τῶν Ἀθηνῶν ἦλθεν εἰς τοῦ Πετραλείφου.

— Σᾶς ἀφίνω ὑγείαν, εἶπεν, ἅμα εἰσῆλθε.

— Πώς! θέλετε ν' αναχωρήσετε! ανέκραξεν ἡ Ἄννα.

— Πρέπει νὰ συνοδεύσω τὸν τοποτηρητὴν.

— Ὁ τοποτηρητὴς λοιπὸν ἀναχωρεῖ; ποῦ ἀναχωρεῖ;
Ἄναχωρεῖ διὰ πολὺν καιρὸν;

— Ἀπέρχεται, εἶπεν ὁ Γωλτιέρος, εἰς Βλιζίρι, καὶ, ἐλπίζω, δι' ὀλίγας ἡμέρας.

Τὸ ἐλπίζω τοῦτο φαίνεται ὅτι τῆς Ἄννης ἡ γυναικεία φιλαυτία ἐξέλαβεν ὡς ἀπευθυνόμενον πρὸς αὐτὴν, διότι ἠρυθρίασεν ἐλαφρῶς.

— Εἰς Βλιζίρι λέγετε, εἶπεν ὁ Πετραλείφας, καὶ δι' ὀλίγας ἡμέρας. Ἐγὼ νομίζω εἰς Καμπανίαν, καὶ διὰ πάντοτε.

— Πιστεύετε; ἠρώτησεν ὁ Γωλτιέρος.

— Τὸ ὑποπτεύω πολὺ.

— Νομίζετε ὅτι ὁ περιμενόμενος ξένος...

— Εἶναι διάδοχός του.

— Λοιπὸν, εἶπεν ὁ Γωλτιέρος στρεφόμενος πρὸς τὴν Ἄνναν, εἰς τὴν καρδίαν τοῦ Αὐθέντου καὶ κυρίου μου δύναται ἴσως ν' ἀνατεῖλῃ τῶρα ἐλπίς. Ἐκλείπει ὁ ἐπίφοβός του ἀντίπαλος. Θὰ μ' ἐπιτρέψητε, κυρία, νὰ τῷ δώσω τὴν χαρμὸσνον αὐτὴν εἶδησιν.

— Πρὶν τούτου πρέπει νὰ ἐπιτρέψητε εἰς ἐμὲ, εἶπεν ἡ Ἄννα, νὰ σᾶς ἐρωτήσω τί ἐννοεῖτε.

— Ἐννοῶ, κυρία, καὶ ἐνόησα πρὸ πολλοῦ, ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ τοποτηρητοῦ τῆς Πελοποννήσου ἦτον πολὺ ἀξιώτερος τῆς τιμῆς τοῦ ν' ἀποβλέψῃ εἰς τὴν χειρὰ σας παρὰ τὸν εἰσέτι, πρέπει νὰ τ' ὁμολογήσω, ἄσημον καὶ ἄγνωστον ἀνεψιὸν τοῦ Αὐθέντου τῶν Ἀθηνῶν.

Ἡ Ἄννα συνέστειλε τὰς ὀφρῦς της μετὰ πολλῆς χάριτος.

— Κύριε Γωλτιέρε, εἶπε μετὰ ταχύτητος ἣτις ἀπεδείκνυεν ὅτι τὸ αἷμά της ἐκυκλοφόρει βιαίως, δὲν εἶμαι ἱκανή,

οὔτε ἔργον, οὔτε ἀξίωσιν ἔχω νὰ ἐκτιμήσω τὴν συγκριτικὴν ἀξίαν ἔλων τῶν ἵπποτων τῆς Χριστιανωσύνης. Δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι ὁ Γοδοφρείδος Βιλλαρδουίνος εἶναι ὁ εὐγενέστατος Βαρόνος τῆς οἰκουμένης, δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι ὁ Αὐθέντης καὶ κύριός σας εἶναι ὁ ἐνδοξότερος ἀνεψιός τοῦ ἐκλαμπροτάτου τῶν ἡγεμόνων. Ἀλλὰ τί πρὸς ἐμὲ ἡ εὐγένεια τοῦ ἡ ἡ δόξα ἐκείνου; Ἔχετε μεγάλην ἐπιθυμίαν, Κύριε Γωλτιέρε, νὰ ὑπηρετήσητε τὰ πολιτικὰ συμφέροντα τοῦ Κυρίου σας· τὸ ἐννοῶ, εἶναι τὸ ἔργον σας τοῦτο. Ἀλλὰ, παρακαλῶ, μὴ διευθύνεσθε πρὸς ἐμὲ, διότι εἶμαι ἐντελῶς ἀμαθὴς τῆς πολιτικῆς. Μὴ θελήσητε νὰ κερδήσητε δι' ἐμοῦ τὸν μισθὸν τοῦ πρέσβεως.

Καὶ ἐν ᾧ ἔλεγε τὰς δηκτικὰς ταύτας λέξεις, οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς σχεδὸν ἐπληρώθησαν δακρύων. Ὁ δὲ Γωλτιέρος, ἀντὶ ν' ἀποδείξη δυσαρέσκειαν, λαβὼν τὴν χεῖρά της, τὴν ἐφίλησε περιπαθῶς, καὶ

— Μία, εἶπεν, ἐκ τῶν ἀρετῶν τῶν πρέσβεων εἶναι καὶ ἡ ἐπιμονὴ εἰς τὴν ἀποτυχίαν, καὶ δὲν θέλω νὰ ἐκτεθῶ εἰς τὴν μομφὴν ὅτι αὕτη μοὶ ἔλειψεν. Ἴδου, βλέπω τὸν τοποτηρητὴν ὅτι ἐξέρχεται τῆς οἰκίας του. Πρέπει νὰ σπεύσω νὰ τὸν συνοδεύσω· εἴτε δ' ἐπιστρέψῃ ἐκεῖνος, εἴτε οὐ, θὰ μ' ἐπιτρέψῃτε νὰ ἐπιστρέψω ἐγὼ, καὶ νὰ ἐξακολουθήσω τὴν διαπραγμάτευσιν τῆς πρεσβείας μου, ἐπ' ἐλπίδι καλλητέρας ἐκβάσεως.

— Ἐπ' ἐλπίδι ἴσως, εἶπεν ἡ Ἄννα, διὰ τοῦ ἐλαφροῦ ποδός της κτυπῶσα τὴν γῆν, νὰ μοὶ καταστήσητε τὸν ἀντιπρόσωπον ἐπίσης μισητὸν ὡς καὶ τὸν ὄν ἀντιπροσωπεύει.

Ὁ Γωλτιέρος ἐχαιρέτισε γελῶν, κατέβη, ἐπήδησεν εἰς τὸν ἵππον του, καὶ ἠκολούθησε, τρέχων ἀπὸ βυτῆρος, τὸν Βιλλαρδουίνον.

— Ἀποστρέφεις, φιλότατη θύγατερ, τοὺς ὀφθαλμοὺς, εἶπεν ὁ Πετραλείφας, ἀπὸ τοῦ Βιλλαρδουίνου, καὶ ἔχεις δίκαιον, διότι ὁ Βιλλαρδουίνος εἶναι φυγὰς καὶ ἔκπτωτος. Ἀποποιεῖσαι καὶ τὸν Δελαρόσην, καὶ ἐπίσης δὲν ἔχεις ἀδίκον, διότι ὑπάρχει ἄλλος, ἀνώτερος ἀμφοτέρων. Σὺ, προωρισμένη νὰ γίνῃς ὁ δεσμὸς μεταξὺ δύο Αὐθεντειῶν, πρέπει, πρὶν ἢ ἐκλέξῃς, ὀρθῶς νὰ σταθμίσης.

Ἄλλ' ἢ Ἄννα διὰ μιᾶς ἐξερράγη εἰς δάκρυα. Ὁ δὲ γέρον τῇ ἐτόξευσε βλέμμα ἐκπεπληγμένον καὶ ἐρωτηματικόν.

— Ὁ ἱππότης ἐκεῖνος, εἶπεν ἡ Ἄννα μετ' ὀλοφυρμῶν, ἐνόμισεν ὅτι θὰ γίνω ὄργανον τῆς πολιτικῆς των φιλοδοξίας. Τίς τῷ ἔδωκε τὸ δικαίωμα νὰ μοὶ ὁμιλῇ περὶ τοῦ Μεγάλου Κυρίου του; Δὲν τῷ εἶπα ὅτι τὸν ἀποστρέφομαι;

— Μὴν ὀργίζου διὰ ταῦτα, εἶπεν ὁ γέρον. Μετ' ὀλίγον θὰ πεισθῇ ὅτι πρέπει νὰ παύσῃ νὰ σ' ἐνόχλῃ.

ΙΓ'

Ἡ Ἄννα ἐκάθησε σιωπηλῇ εἰς μίαν γωνίαν· ὁ δὲ Πετραλείφας, ἀφ' οὗ ἐστήριξεν ἐπὶ τινὰς στιγμὰς ἀκόμη τὰ βλέμματα εἰς τὴν ἐξεληθοῦσαν ἤδη τῆς πόλεως συνοδίαν τοῦ τοπτηρητοῦ, ἐκάλεσεν ὑπηρέτην, καὶ ὀδηγήσας αὐτὸν πρὸς τὸν ἐξώστην, τῷ ἔδειξεν εἰς τὴν ἀπέναντι τοῦ ὄρους πλευρὰν πεπαλαιωμένον ἐρημοκκλήσιον.

— Ἐκεῖ, τῷ εἶπε, κατοικεῖ πτωχὸς ἐρημίτης· φέρε τῷ ἐκ μέρους μου τὸ χρυσοῦν τοῦτο νόμισμα. Τῷ ὑπεσχέθην ἐλεημοσύνην, καὶ ἐλησμόνησα μέχρι τοῦδε νὰ τῷ τὴν πέμψω.

Μετὰ μίαν ὥραν ἐπέστρεψεν ὁ ὑπηρέτης.

— Ἔδωκας τὰ χρήματα; ἠρώτησεν ὁ Πετραλείφας.

— Ὡς μὲ διέταξεν ἡ Ὑμετέρα Ἐνδοξότης.

— Καὶ τί εἶπεν ὁ ἐρημίτης;

— Ὅτι θὰ ψάλη τρεῖς λειτουργίας εἰς σωτηρίαν τῆς ψυχῆς τῆς Ὑμετέρας Ἐνδοξότητος.

— Ἀμήν! εἶπεν ὁ γέρων, ὑψῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν κοιτῶνά του.

Περὶ τὸ μεσονύκτιον δ' ἀνοίξας αὐτὸν ἀψοφητὶ, ἐξῆλθεν εἰς τὸν ἐξώστην, καὶ ἐξεπλάγη ἰδὼν καθημένην ἀκόμη τὴν ἔκγονόν του, καὶ ἐστραμμένην πρὸς τὴν ὁδὸν ἣτις ἔφερεν εἰς Βλιζίρι.

— Δὲν εἶναι φρόνιμον, ἀγαπητὴ Ἄννα, τῇ εἶπε, νὰ κάθῃσαι ἀκόμη εἰς τὸ ὑπαιθρον. Αἱ νύκτες εἶναι ἐπικίνδυναι εἰς αὐτὴν τὴν ὥραν τοῦ ἔτους.

— ὦ! δὲν εἶναι φόβος, εἶπεν ἡ Ἄννα. Εἶναι τόσον γαληνιαῖος ὁ οὐρανός, καὶ ἡ αὔρα τῆς νυκτὸς τόσον γλυκεῖα καὶ ἀρωματικὴ! Ἐβλεπον πόσον ὠραῖον εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα εἰς τὸ σκότος τῆς πυρᾶς ἐκείνης πλησίον ἐκεῖ εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ ἐρημίτου σας, ἀπέναντι εἰς τὸ ὄρος, καὶ τῆς ἄλλης εἰς τὴν κορυφήν.

— Ἡ πρώϊμος ἀνοίξις ἀνεβίβασεν ἐνωρὶς τοὺς ποιμένας εἰς τὰ ὄρη, εἶπεν ὁ γέρων. Ἄλλ' εἶναι δολία ἡ πρώϊμος ἀνοίξις. Ὑπαγε εἰς τὴν κλίνην σου· μὴ ἐκτίθεσαι εἰς τοῦ Φεβρουαρίου τὴν πάχνην.

Ἄν ἡ Ἄννα ἠρέσκετο τῷ ὄντι εἰς τὸ θέαμα τῶν ποιμενικῶν πυρῶν εἰς τὰ ὄρη, ἐδύνατο κατὰ τὰς ἐπιούσας δύο νύκτας νὰ ἐντρυφήσῃ εἰς αὐτὸ διπλασίως, διότι εἰς ἄλλας σχεδὸν τὰς κορυφάς, ὅσαι περιεκύκλουν τὸν ὀρίζοντα, εἰς τὰς πλησιεστέρας ὡς καὶ εἰς τὰς ἀπωτέρας, ἔλαμπεν ἀνὰ μία πυρὰ χαρμόσυνος, ὡς ἂν ἠμιλλᾶτο ἡ γῆ πρὸς τὸν διάσπερον οὐρανόν.

Ἄλλὰ τὴν τρίτην νύκτα τὰ πάντα ἦσαν σκοτεινὰ πάλιν. Ἡ Ἄννα, εἰς τὸν ἐξώστην καθημένη κατὰ τὸ σῦνηθες, περιέφερε τὰ βλέμματα περίξ, ἀλλ' οὔτε εἰς τὴν πεδιάδα, οὔτε εἰς τὰ ὄρη ἔλαμπε πυρὰ ποιμένων. Ἐν ᾧ δ' ἀπηύθυνε τὴν παρατήρησιν ταύτην εἰς τὸν πάππον τῆς, ἠκούσθη μακρόθεν μακρὸς συριγμὸς, καὶ μετὰ ταῦτα δεύτερος πλησιέστερον, καὶ μετ' ὀλίγας στιγμὰς ἄλλος τρίτος σχεδὸν ὑπὸ τὸν ἐξώστην.

Ὁ Πετραλείφας ἠγέρθη ἀμέσως τῆς θέσεως ὅπου ἐκάθητο πλησίον τῆς ἐκγόνου του, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν. Μετὰ ταῦτα δὲ ἤκουσεν αὐτὸν μετ' ἐκπλήξεως ἡ Ἄννα καταβαίνοντα ἀκροποδητὴ τὴν ἰδιαιτέραν κλίμακα ἣτις ἔφερε πρὸς τὴν ὁδὸν, καὶ ἀνοίγοντα ἀθορύβως τὴν πύλην χωρὶς τῆς βοηθείας οὐδενὸς ὑπηρέτου, κλείοντα πάλιν αὐτὴν, καὶ ἔπειτα ἐκ νέου τὸ βῆμά του ἀντηχοῦν εἰς τὴν κλίμακα, ἀλλ' ἤδη συνοδευόμενον καὶ ὑπὸ βήματος ἄλλου.

Ἄνήσυχος ἡ Ἄννα, ἔσπευσε πρὸς τὴν αἴθουσαν, καὶ εἶδεν ἀναβαίοντα κατόπιν τοῦ πάππου τῆς ἄνθρωπον φέροντα μανδύαν μοναχοῦ, ὅστις τῷ ἐκάλυπτεν ὄλον τὸ σῶμα καὶ τὸ πρόσωπον.

— Ἐδὼ εἶμεθα μόνοι, εἶπεν ὁ Πετραλείφας· μόνη ἡ ἐκγόνός μου εἶναι παροῦσα, καὶ πρὸς τὴν Ἄνναν δὲν ἔχομεν μυστικά.

Ὁ δ' ἐγκεκαλυμμένος, ἅμα ἀναβάς, ἔρριψε τὸν μανδύαν, καὶ ἡ Ἄννα εἶδεν ἔμπρός τῆς μετ' ἐκπλήξεως τὸν Χαμάρετον.

— Ὅταν, φιλτάτη μου Ἄννα, εἶπεν ὁ γέρων, βλέπῃς τὸν ἀνδρειότερον τῶν Ἑλλήνων εἰσερχόμενον κατὰ τὸν τρόπον τοῦτο εἰς τὴν οἰκίαν μου, πρέπει νὰ συμπεράνης ὅτι πρόκειται περὶ γενναίας ἐπιχειρήσεως. Ἔως νὰ ἐπιστρέψω

ἐμφύχασόν τον, εἶπέ τω νὰ μὴ ὀπισθοδρομήσῃ εἰς ἔργον ἀφορῶν, ὡς φρονῶ, τὸ κοινὸν συμφέρον, καὶ προσέτι τὴν δόξαν τοῦ ἔθνους μας.

Καὶ ὁ Πετραλείφας εἰσῆλθεν εἰς τὸν κοιτῶνά του.

— Περιττὴν ἐντολὴν μοὶ δίδει ὁ πάππος μου, εἶπεν ἡ Ἄννα πρὸς τὸν Χαμάρετον. Ἦξεύρω ὅτι εἰς τὰς γενναίας πράξεις δὲν γνωρίζετε τὴν ὁδὸν τῆς ὀπισθοδρομήτεως, οὐδ' ἔχετε ἀνάγκην ἐμψυχώσεως ὑπὸ φωνῆς ἀσθενοῦς.

— ὦ! κυρία, κυρία, ἀπατᾶσθε, εἶπεν ὁ Χαμάρετος. Ἐμψυχώσεως ἀνάγκην ἔχω ὅπως φέρω καὶ αὐτὸ τῆς ζωῆς τὸ βάρος.

— Πάντοτε εἰς ἀθυμίαν παραδεδομένος, εἶπεν ἡ Ἄννα, καὶ διὰ σκοτεινῶν ἰδεῶν τρεφόμενος.

— Αἱ γενναῖαι πράξεις, κυρία, δὲν ἐκτελοῦνται χωρὶς πεποιθήσεως· καὶ εἰς τὴν καρδίαν μου ἐσθέσθη πᾶσα πεποίθησις καὶ πρὸς ἑμαυτὸν καὶ πρὸς τὴν τύχην καὶ πρὸς τὴν Πρόνοιαν.

— Εἶναι ἐπικίνδυνος ἡ διάθεσις αὕτη, εἶπεν ἡ Ἄννα, ἐν ᾧ τὸ βλέμμα τῆς ἐξέφραζεν εἰλικρινῆ συμπάθειαν, — δὲν πρέπει νὰ ἐνδίδητε εἰς τὴν ἀπελπισίαν, ἀλλὰ νὰ εὐψυχῆτε ἐγκαρτερῶν. Ὀπλίσθητε ἀνδρίαν, ἐνδύθητε δραστηριότητα. Τοῦτο εἶναι ἀνδρὸς ἴδιον.

— Ὁ λόγος σας, κυρία, ὠφελεῖ τὴν καρδίαν μου, ὡς ἄσμα μητρὸς ἰᾶ τὸ πάσχον παιδίον, εἶπε μελαγχολικῶς ὁ Λέων. Ἄλλὰ καὶ ἐνεκαρτέρησα, καὶ ἀνδρίαν ὠπλίσθην. Εἰς τί ὠφέλησεν;

Ὅτε εἶδα τὸν θρόνον τῶν Αὐτοκρατόρων συντριβέντα ὑπὸ τὴν πτέρναν τῶν Σταυροφόρων, ἠθέλησα ν' ἀντιτάξω τὸ στῆθός μου εἰς τὸν χεῖμαρρον· ἀλλ' ὁ χεῖμαρρος παρῆλθε καὶ μὲ παρέσυρε. Καὶ ὅτε ὁ βορρᾶς καὶ ἡ δύσις ἐξέμεσαν ἀκροέστους μυριάδας τυχοδιωκτῶν, καὶ αἱ πόλεις μας διηρ-

πάζοντο, καὶ τὰ φρούριά μας κατηδαφίζοντο, ἐνεδύθην δραστηριότητα, ἐπολλαπλασίασα τὰς δυνάμεις μου, καὶ ἠγωνίσθην νὰ σώσω μίαν τῆς Ἑλλάδος γωνίαν, τὴν Σπάρτην, ἄλλοτε τῆς Ἑλλάδος τὸ καύχημα. Ἀλλὰ τὰ τείχη της κατεβρύησαν ὡς ἄμμου σωροὶ, οἱ πρόμαχοί της ἐδραπέτευσαν ὡς ἔλαφοι διωκόμενοι· ἡ χεὶρ μου ἔπεσεν ἀδρανῆς, ὡς φέρουσα ἄτρακτον, ὄχι ξίφος.

Πῶς νὰ μὴ εἶναι μέλαινα αἱ ἰδέαι μου, ὅτε μέλαινα σκέπη θανάτου ἠπλώθη ἐπὶ τῆς πατρίδος μου; Πῶς νὰ μὴ βυθίζεται ἡ ψυχὴ μου εἰς ἀθυμίαν, ὅτε βλέπω τὴν Ἑλλάδα βυθισθεῖσαν εἰς κατασχύνην, τὸν ἥλιον τῆς δόξης καὶ τῆς ἐλευθερίας της σβεσθέντα διὰ παντός, τὸ ὄνομά της παραδεδωμένον εἰς ἐμπαιγμὸν τῶν ἐθνῶν! ὅτε τὴν βλέπω πτώμα περιϋβριζόμενον ὑπὸ βαρβάρων, οἵτινες ποτὲ δὲν ἤκουσαν τὴν λαμπρὰν ἱστορίαν της, οὔτε δύνανται νὰ ἐννοήσωσι τὴν γλῶσσαν τῶν ἀθανάτων μνημείων της!

ὦ κυρία! ὅταν ἀπὸ τῶν κορυφῶν της, ὅπου ἴσταντο τροπαια, ἀπὸ τῶν κόλπων καὶ τῶν πεδίων της, ὅπου κατῶκει ἡ νίκη, ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ της, ὅθεν μετὰ τοῦ φωτός κατήρχετο ἡ ἐλευθερία, στρέφω τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς ἡμᾶς, τὰ ἐπὶ τῆς δουλωθείσης γῆς πλανώμενα τῶν ξένων ἀνδράποδα, σκύβαλα καταπατούμενα ὑπὸ τῶν ὑπερηφάνων ἵπποτῶν εἰς τὴν σκόνιν, τότε ἐννοῶ διατί τὰ βλέμματα ἀποστρέφονται μετὰ περιφρονήσεως ἀφ' ἡμῶν, ἢ καὶ ἂν εἰς ψυχὰς συμπαθεῖς ἐμπνέωμέν τι εὐμενέστερον αἰσθημα, εἶναι τοῦτο μὲν αἰσθημα οἴκτου, καὶ τότε, τότε ἐπανίσταμαι κατὰ τῆς Προνοίας, καὶ τῇ ζητῶ λόγον διατί μ' ἀφῆκε νὰ σύρω τὴν ἄλυσιν τῆς ζωῆς, ὅτε μυριάκις εἰς τοὺς πολέμους ἠθέλησα νὰ τὴν ἀποσεῖσω· διατί δὲν ἀφήρεσεν ἀπὸ τῆς καρδίας μου τὸ πικρὸν τῆς αἰσθήσεως δῶρον!

— Διότι, εἶπεν ἡ Ἄννα, ἡ πρόνοια τοῦ Θεοῦ εἶναι σοφώτερα τῶν ἀνθρωπίνων παθῶν. Ὄταν ὁ χειμὼν γυμνώσῃ τὰ δένδρα, τὰ φυλάττει ἡ Πρόνοια διὰ τ' ἀνθη τοῦ νέου ἔαρος, δὲν τὰ συντρίβει διότι ἐφυλορρόησαν. Καὶ ἡ θλίψις ἐπίεσε τὴν καρδίαν σας, ἀλλὰ δὲν τὴν ἐμάρανε. Θέλουσι τὴν θάλψαι ἀκτῖνες γλυκύτεραι, θέλει αἰσθανθῆ ἔκ νέου τὴν ἰκμάδα ἀναβαίνουσιν εἰς αὐτὴν, καὶ θέλει ἀναζήσῃ εἰς εὐτυχίαν καὶ εἰς δραστηριότητα.

— ὦ! εἰπέτε μοι τοῦτο, ἀνέκραξεν ὁ Χαμάρετος. Ἄφετέ με νὰ δεχθῶ τὴν ἀνεκτίμητον ταύτην ὑπόσχεσιν! Ὄταν πρόκειται ν' ἀναρρίψω τὸν κύβον ὑπὲρ τῶν ὄλων, ἀνυψώσατέ με εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου, πείσατέ με ὅτι δὲν εἶμαι τάλαιπυρος ὅσον νομίζω, δότε μοι θάρρος καὶ δύναμιν δι' ἐνὸς μόνου λόγου, ὅτι ὑπάρχει μία καρδία, ἡ εὐγενεστέρα τῶν καρδιῶν, ἥτις πιστεύει εἰς ἐμὲ ἀκόμη, καὶ εἰς ἣν ἡ τύχη τῶν ἐπιχειρήσεών μου δὲν θέλει εἶσθαι ἐντελῶς ἀδιάφορος.

— Αἱ ἐπιχειρήσεις σας πηγάζουσιν ἐκ γενναίας καρδίας, εἶπεν ἡ Ἄννα· ἔχω ἐνδόμυχον πεποίθησιν περὶ τούτου καὶ χωρὶς νὰ τὰς γνωρίζω. Ἡ ἀγάπη τοῦ ἔθνους ἡμῶν σὰς διακαίει, ὡς καὶ ἐμὲ αὐτὴν. Αἱ ἐπιχειρήσεις σας ἐπομένως καὶ ἡ τύχη σας δὲν δύνανται νὰ μοὶ εἶναι ἀδιάφοροι . . .

Ἄλλ' ἡ Ἄννα διεκόπη ἰδοῦσα ἐξερχόμενον τοῦ κοιτῶνός του τὸν πάππον αὐτῆς μετημφισμένον εἰς ἱερέα.

— Μὴ ἐκπλήττεσαι, φιλτάτη, τῇ εἶπεν ὁ γέρον. Εἶναι ἀναγκαία ἡ προφύλαξις αὕτη. Τὸ σκότος καὶ ἡ ὑπόκρισις εἰσὶ τῆς ἀσθενείας οἱ σύμμαχοι.

— Ἄλλὰ τί μελετᾶτε! εἶπε πεφοβισμένη ἡ νέα· εἰς ποῖον κίνδυνον, ὦ πάππε, ἐκτίθεσαι;

— Ὄταν μὲ ἤξεύρης ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ βραχίονος τούτου, ἀπεκρίθη ὁ Πετραλείφας, λαμβάνων τὴν χεῖρα

τοῦ Χαμαρέτου, κίνδυνον μὴ φοβοῦ. Πρέπει ν' ἀπέλθω. Φρόντισον κάνεις νὰ μὴ ἐννοήσῃ ὅτι δὲν εἶμαι εἰς Ἀνδραβίδα.

Καὶ καταβάς μετὰ τοῦ Χαμαρέτου, ἐξῆλθε τῆς οἰκίας, καὶ τὸν παρηκολούθησε σιωπηλῶς διὰ τῶν ὁδῶν τῆς πόλεως. Φθάσαντες δ' εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς ἁγίας Σοφίας, ἣτις ἔκειτο εἰς τὸ πέρασ τοῦ προαστείου, εὔρον ὀπίσω αὐτῆς ὑπηρέτην κρατοῦντα τρεῖς ἵππους, καὶ ἵππεύσαντες ἐμακρύνθησαν μετ' αὐτοῦ καὶ διηυθύνθησαν πρὸς τὸ ὄρος.

ΙΔ'

Μετὰ ἵππασίαν δὲ μιᾶς καὶ ἡμισείας ὥρας περίπου, ἔφθασαν εἰς τοὺς πρόποδας δυσβάτου κρημνοῦ, καὶ καταβάντες τῶν ἵππων, παρέδωκαν αὐτοὺς εἰς τὸν ὑπηρέτην, καὶ εἰσῆλθον οἰδύω πεζοὶ εἰς στενωπὸν ἐλισσομένην διὰ τῶν βράχων, ὅπου ὁ Χαμάρετος πολλάκις ἐστήριζε τὸ κλονούμενον βῆμα τοῦ γέροντος· καὶ μετ' ὀλίγον ἐγκατέλιπον τὴν πεπατημένην ὁδὸν, καὶ εἰσῆλθον εἰς δάσος, ὅπου ὁ νέος Λακεδαιμόνιος εὔρισκε τὴν διεύθυνσίν του ἐνίοτε ψηλαφῶν τοὺς τῶν δένδρων κορμούς, καὶ ἄλλοτε προσέχων εἰς τὴν θέσιν λίθων ἐκ συνθήκης σεσωρευμένων.

Ἐξελθόντες δὲ τοῦ δάσους, εὐρέθησαν εἰς τὸ χεῖλος βαθείας φάραγγος, εἰς ἣν κατέβησαν μετὰ πολλῆς περισκέψεως, καὶ ἔφθασαν εἰς ὀρμητικὸν χεῖμαρρον ὅστις ἔσχιζε τὸν πυθμένα της. Παρὰ τὴν ὄχθην δ' αὐτοῦ ὁ Χαμάρετος ὠδήγησε τὸν γέροντα διὰ βράχων ἐπικινδύνων εἰς τὸν μὴ ἔχοντα πεῖραν αὐτῶν, μέχρι θέσεως ὅπου ὁ χεῖμαρρος ἦτον βατὸς, καὶ ἐκεῖ, σύρων κορμὸν δένδρου ἐπὶ τῶν λίθων, ἔφε-
ρεν ἐπ' αὐτοῦ τὸν γέροντα εἰς τὴν ἄλλην ὄχθην, καὶ μετὰ ταῦτα ἔσπρωξεν ὀπίσω τὴν ἐφήμερον γέφυραν.

Ἐκεῖθεν δ' εἰσῆλθον εἰς ἓν τῶν πλαγίων ρευμάτων, τῶν ἐκδιδόντων εἰς τὴν χαράδραν, σκοτεινὸν καὶ ἀπάτητον χάσμα, κρυπτόμενον ὑπὸ ἀκάνθας καὶ θάμνους, καὶ συμπαρακολουθήσαντες τοὺς βαθεῖς αὐτοῦ ἐλιγμοὺς, ἔκαμψαν τέλος προέχοντ' ἀγκῶνα τοῦ ὄρους, καὶ εἶδαν τὴν ὀπισθίαν αὐτοῦ πλευρὰν ἐσχηματισμένην εἰς κρημνοὺς χαίνοντας καὶ ἐσχισμένους ὡς ἐξ ἠφαιστείων ἐκρήξεων.

Ἐκεῖ ἐκάθησαν, καὶ ὁ Χαμάρετος ἐσύριξε τρίς ὡς εἰς τὴν Ἀνδραβίδα, καὶ μετὰ μίαν στιγμὴν προσδοκίας ἠκούσθησαν τρεῖς συριγμοὶ ἀποκρινόμενοι ἀπὸ τοῦ ὄρους. Μετ' ἄλλην δὲ μίαν στιγμὴν, ἄνθρωπος προέκυψεν ἐκ μιᾶς τῶν πτυχῶν τοῦ ἐδάφους, καὶ προχωρήσας πρὸς τοὺς ἐργομένους,

— Τίς τόπος; ἠρώτησε.

— Λακεδαιμῶν! ἀπεκρίθη ὁ Χαμάρετος.

— Καὶ ὁ ἄλλος;

— Πιστός.

Τότε ὁ ἄνθρωπος ἔλαβε τὸν Χαμάρετον κατὰ μέρος, καὶ τῷ ὠμίλησε μυστικῶς· εὐχαριστηθεὶς δὲ, ὡς φαίνεται, ἐξ ὅσων ἔλαβε πληροφοριῶν, προηγήθη, καὶ ἀμφοτέροι ἠκολούθησαν.

ὑπερβάντες δὲ τὸ ἐμπρὸς τῶν ὑφούμενον παραπέτασμα βράχου, εἶδαν ὀπίσω αὐτοῦ κρυπτόμενον στόμα σπηλαίου, καὶ εἰσελθόντες, προὐχώρησαν εἰς στενὴν καὶ σκοτεινὴν ὑπόγειον σύριγγα, ὅπου ἐβόα ἠχηρῶς χεῖμαρρος ἐπὶ βράχων θραυόμενος.

Ὁ Πετραλείφας ἠπόρει ποῦ ὀδηγεῖται εἰς τοὺς ἀφωτίστους καὶ ἐρήμους ἐκείνους μυχοὺς τῆς γῆς, ὅτε ἀφίχθεις εἰς μέρος, ὅπου ὁ καταρράκτης ἐβυθίζετο εἰς ὑπόγειον βάραθρον, ἐστράφη περὶ τὸν λίθινον τοῖχον ὃν παρηκολούθει,

καὶ ἀπροσδόκητον θέαμα παρέστη αἴφνης εἰς τὰ βλέμματά του· τὸ σπήλαιον ἐφ' ἑαυτοῦ ἐπιστρέφον, ἐσχηματίζετο ἐνταῦθα εἰς αἶθουσαν κυκλοτερῆ καὶ εὐρεῖαν. Μεγάλῃ πυρὰ ξύλων πεύκης, ἧς ὁ καπνὸς διέφευγε διὰ κρυπτῶν σχισμάδων τῆς ὀροφῆς, ἐφώτιζε τὸ μέσον τοῦ ἄντρου, ἀφίνουσα βεβυθισμένους εἰς σκότος τοὺς ἀπωτέρους μυχοὺς. Πέριξ δ' αὐτῆς ἐκάθητο σιωπηλοὶ καὶ φοβεράν ἔχοντες τοῦ προσώπου τὴν ἔκφρασιν τεσσαράκοντα ἔνοπλοι, οἵτινες ἀκούσαντες τῶν εἰσελθόντων τὰ βήματα, ἐταράχθησαν κατ' ἀρχάς, καὶ ἤπλωσαν τὰς χεῖράς των εἰς τὰ ξίφη.

Ἄλλ' ἅμα ὁ Χαμάρετος προὐχώρησε πρὸς τὸν κύκλον τὸν φωτιζόμενον ὑπὸ τῆς πυρᾶς, εἰς τῶν περικαθημένων, ἀνὴρ ἀθλητικὸς, δασεῖαν κόμην καὶ μέλανα ἔχων πώγωνα, μελαίνας δ' ἐνδεδυμένος ἀρνακίδας αἵτινες ἐδίδον παράδοξόν τινα καὶ ἀγρίαν ἔκφρασιν εἰς τὴν ὄψιν του, ἀναπηδήσας, ἔλαβεν εἰς τὴν στιβαρὰν χεῖρά του τὴν χεῖρα τοῦ Χαμαρέτου, καὶ τὴν ἐκλόνισεν ὡς ἂν ἤθελε νὰ τὴν ἐξαρθρώσῃ.

— Λακεδαίμων! εἶπε. Δόξα Πατρί! Τώρα εἴμεθα πλήρεις! Ἄλλ' εἴμεθα, νομίζω, καὶ περισσότερον παρὰ πλήρεις, προσέθεσε, λοξὸν ἀκοντίζων βλέμμα πρὸς τὸν Πετραλείφαν.

— Φίλος, ἀπεκρίθη ὁ Χαμάρετος, ἐννοήσας τοῦ βλέματος ἐκείνου τὴν ὑποψίαν. Μᾶς φέρει τὴν ὑπόσχεσιν τῆς συμπράξεως τοῦ Αὐθέντου τῆς Ἑλλάδος.

— Δόξα Πατρί! ἐπανελάβεν ὁ ἄγριος πολεμιστῆς, τείνων τὴν χεῖρα πρὸς τὸν Πετραλείφαν. Ἀπὸ πέρατος μέχρι πέρατος τοῦ κράτους, ὅλοι μία ψυχὴ καὶ μία καρδιά! Δόξα Πατρί!

— Τὸ εὐσεβὲς ἐπιφώνημα τοῦτο δὲν μοὶ προδίδει τὸν ἀνδρεῖον Βουτσαράν; ἠρώτησεν ὁ Πετραλείφας ἐκπεπληγμένος.

— Τὸν ἐπιλεγόμενον Δόξα πατρίν, εἶπεν οὗτος ἀνακαγγάζων. Ἀναμφιβόλως.

— Ὅλαι αἱ Ἑλληνικαὶ καρδίαι σὲ ἐκλαυσαν, ἡρωικὴ τῆς Γόρτυνος πρόμαχε! ἀπεκρίθη ὁ γέρον. Ἡ φήμη διέδωκεν ὅτι ἐτάφης ὑπὸ τὰ ἐρείπιά της. Εὐτυχία εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅτι ἡ φήμη ἦτον ψευδής.

— Ἡ ὥρα μου, εἶπεν αὐτός, εἶχε κτυπήσει, ἀλλ' ὁ Θεὸς ἠθέλησεν ἀκόμη νὰ μ' ἀφήσῃ ἐπὶ τῆς γῆς. Δόξα Πατρί! Ἴσως μοὶ ἐπιφυλάττει εἰς τὸν πυθμένα τῆς πικρᾶς φιάλης σταγόνα τινὰ ἐκδικήσεως!

— Καὶ ποῦ κατοικεῖς, ἐν ᾧ ἡ πατρίς σου σὲ νομίζει θανόντα;

— Εἰς τὰ ὄρη, ὅπου δὲν ὑπάρχει δουλεία. Μετὰ τῶν θηρίων, μακρὰν τῶν τυράννων, ζῶ ὡς θηρίον, ἀλλὰ ζῶ ἐλεύθερος, δόξα Πατρί!

— Θαῤῥεῖ, ἀνδρεῖτε! θαῤῥεῖτε, ἀνδρεῖοι φίλοι! εἶπεν ὁ Πετραλείφας πρὸς ὄλην ἀποτεινόμενος τὴν ὀμήγουριν. Ὁ Θεὸς δὲν ἀπέστρεψε τὸ πρόσωπόν του ἀπὸ τοῦ ἐκλεκτοῦ του λαοῦ. Δοκιμασίας βαρείας τῷ ἐπέβαλε διὰ τὰς βαρείας του ἁμαρτίας· ἀλλ' εἰς τοὺς ἐγκαρτεροῦντας ἀνήκει ὁ στέφανος τῶν μαρτύρων. Εἶμ' ἐπιτετραμμένος παρὰ τοῦ Αὐθέντου τῆς Ἑλλάδος νὰ σᾶς βεβαιώσω περὶ τῆς μεγίστης συμπαθείας ἣν ἔχει πρὸς τὰς συμφορὰς τῶν ἀδελφῶν του τῆς Πελοποννήσου. Ἐκθέσατέ τω τὰς ἀνάγκας σας, εἶπατέ τω τὰς ἐλπίδας σας, καὶ ἡ χεὶρ του εἶναι τεταμένη πρὸς τοὺς πάσχοντας ἀδελφούς του.

Μετ' αὐτὸν δ' ἔλαβε τὸν λόγον ὁ Χαμάρετος·

— Εἶναι χρέος ἡμῶν, εἶπε, νὰ προφυλάττωμεν ἀγρῦπνως τῆς μητρὸς μας τὸν τάφον, καὶ ἅμ' ἀκούσωμεν γογγυσμὸν ἐξερχόμενον ἐξ αὐτοῦ, ἅμα νοήσωμεν ὅτι εἶναι

σωτηρίας ἐλπίς, νὰ εἴμεθα ὄρθιοι πρὸς βοήθειάν της. Καὶ οἱ μὲν γογγυσμοὶ αὐτῆς ἔφθασαν οὐ μόνον μέχρι τῆς ἀκοῆς ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ μέχρι τοῦ οὐρανοῦ. Διότι δ' ἐνόμισα ὅτι ἦλθεν ἡ στιγμή νὰ πράξωμεν ὑπὲρ αὐτῆς, σᾶς συνεκάλεσα, ἀρχαῖοι συστρατιῶται! Σταθμίσατε ἐν τῇ φρονήσει καὶ ἐν τῷ πατριωτισμῷ ὑμῶν ἂν ἦν δυνατὸν νὰ περιμείνωμεν στιγμήν ταύτης καταλληλοτέραν, ἂν ἀληθῶς ἐπιμέμεθα ν' ἀποσεισωμεν τὸν ξένον ζυγόν. Μάθετε! Ὁ Βιλλαρδουίνος μετακαλεῖται!

Ἡ εἰδησις αὕτη μεγίστην ἀπετέλεσεν ἐντύπωσιν ἐπὶ τῆς συνελεύσεως, ἣτις θορυβωδῶς ἐταράχθη, καὶ ἐπὶ ἰκανὰς στιγμὰς βοή καὶ σύγχυσις ἐπεκράτησεν ἐν αὐτῇ. Ἀφ' οὗ δ' ἐκόπασεν ἡ ταραχὴ καὶ ἡ ἔκπληξις, ὁ Λέων ἐπανέλαβε·

— Ναι, εἶπε, μετακαλεῖται ὁ Βιλλαρδουίνος, καὶ ἀντ' αὐτοῦ πέμπεται ὁ Ῥοβέρτος, τοῦ Σαμπλίτου ὁ ἀνεψιός. Ἡ μετακίνησις αὕτη τῶν δεσποτῶν ἡμῶν εἶναι νεῦμα Θεοῦ, εἶναι ἡ ῥωγμὴ εἰς ἣν ἡ ἐλευθερία δύναται νὰ ἐνείρη τὴν σφῆνὰ της.

Νομίζετε ὅτι ὁ Βιλλαρδουίνος, ἀφ' οὗ κατέκτησε διὰ τοῦ ἰδρώτος καὶ διὰ τοῦ αἵματός του πόλιν πρὸς πόλιν τὴν Πελοπόννησον, ἀφ' οὗ ἐπὶ πολλοὺς μῆνας ἐγεύσατο τῆς ὑπερτάτης ἀρχῆς, ἀφ' οὗ ἐστήριξεν ἀσαλεύτως τὸν θρόνον του ἐπὶ τῆς λόγχης τῶν ἵπποτῶν οἵτινες τὸν θεοποιούσι, καὶ ἐπὶ τῆς ἀγάπης τῶν λαῶν οὗς κολακεύσας προσωκείωθη, θέλει εὐπειθῶς ἐγκαταλείψει τὴν λαμπρὰν λείαν του, ὡς μαθητῆς διωκόμενος ἀπὸ τοῦ σχολείου; Ἡ εἶναι πιθανὸν ὅτι ὁ Καμπανίτης, νόμιμον λαβὼν τοῦ θείου του ἐντολήν, καὶ διὰ διπλώματος ἐπιτετραμμένος νὰ τρέφῃται ἀπὸ τοῦ αἵματος καὶ ἀπὸ τῶν ἰδρώτων ἡμῶν, θέλει παραιτηθῆ τῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ ἅμ' ἀπαντήσῃ ἐμπόδιον;

Τοὺς γνωρίζομεν τοὺς ἀπλήττους καὶ πείσμονας τούτους Βαρόνους. Ἡ ἀρπαγὴ καὶ ἡ ἐξουσία εἶναι τὸ πάθος των, τὰ δ' ἐμπόδια τοὺς παροξύνουσι μᾶλλον ἢ νὰ τοὺς ἀναχαίτισωσιν. Ἐντεῦθεν ἀντίθεσις συμφερόντων, σύγκρουσις φιλοδοξιῶν· καὶ τὸ ἡμέτερον καθῆκον, τοῦ νὰ πολεμῶμεν τοὺς δυνάστας ἡμῶν παντὶ τρόπῳ καὶ πάσῃ δυνάμει, ἀναλαμβάνουσιν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι, ἀντιπολεμούμενοι. Εἰς ἡμᾶς ἐναπολείπεται μόνον νὰ μὴ ἐπιτρέψωμεν νὰ σβεσθῇ ἅπαξ ἀφθείσα ἡ φλόξ, οὐδὲ ν' ἀποπνιγῇ ὑπὸ τὴν ὑπερισχύουσαν δυνάμιν ἐκατέρου, ἀλλὰ τῷ ἀσθενεστέρῳ προστιθέμενοι, νὰ διατηρῶμεν τὴν πάλην ἰσορροπὸν, μέχρις οὗ ἐξαντληθέντες ἀμφοτέροι, καταστῶσι τοῖς ἡμετέροις ὄπλοις εὐχείρωτοι.

Ἄλλὰ τίς τῶν δύο ἀντιπάλων εἶναι ὁ ἀσθενέστερος; Εἶναι ἀνάγκη νὰ τὸ εἰπῶ; Ἐκεῖνος ὅστις ξένος πρὸς ξένους κατέρχεται, ἐκεῖνος δὲν μετὰ τῶν κατακτητῶν οὐδεὶς συνδέει κοινῶν ἀγῶνων δεσμὸς, τοῖς δὲ κατακτηθεῖσιν οὐδ' ἡ πείρα τῆς ἀνδρίας του συνιστᾷ, οὐδὲ τῆς φρονήσεώς του ἡ γνῶσις. Ὁ Σαμπλίτης τέλος, δὲν οἱ μὲν Βαρόνοι θέλουσιν ὑποβλέπει ὡς σφετεριστὴν τῶν ἰδίων δικαιωμάτων, ὁ δὲ λαὸς θέλει ὑποπτέυει ὡς ἀχμαίαν φέροντα πείναν, καὶ ἀντικαθιστῶντα τοὺς ἤδη ἀπὸ τῶν ἰδρώτων αὐτοῦ κορεσθέντας.

Ἀφ' οὗ δὲν μᾶς εἶναι δεδομένον λοιπὸν νὰ ὑψώσωμεν, ὡς ἄλλοτε ὑψοῦτο, μόνην καὶ ὑπερήφανον τὴν Ἑλληνικὴν σημαίαν ἐναντίον παντὸς ἐχθροῦ τῆς Ἑλλάδος, ἅς συνταγῶμεν καὶ μετὰ τοῦ Σαμπλίτου. Οὕτως ἐν Γαλλίᾳ θέλομεν κριθῆ ὡς φιλόνομοι, τὸ θέσπισμα τοῦ Αὐθέντου καὶ τὴν βούλησιν τοῦ Βασιλέως ὑπερασπίζοντες, καὶ ὁ ὄπλισμός ἡμῶν οὐ μόνον δὲν θέλει κωλυθῆ ἢ ὑπονοίας κινήσει, ἀλλὰ θέλει ἐπαινεθῆ μάλιστα καὶ ὑποστηρικθῆ· οὕτω δὲ θέλομεν συντείνει καὶ εἰς τὴν ἐκρίζωσιν τῆς μόνης ἐδραίας καὶ μόνης

ἐπιφόβου παρ' ἡμῖν δυνάμεως, τῆς τοῦ Βιλλαρδουίνου καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ συνασπιζομένων.

Ἐρχομένου τοῦ Καμπανίτου, ἢ θέλει ὑποχωρήσει ὁ Βιλλαρδουίνος, ἔπερ μοὶ φαίνεται ἥκιστα πιθανόν, διότι ὁ Βιλλαρδουίνος εἶναι ἐκ τῶν κατακτώντων ὅ,τι δὲν ἔχουσιν οὐχὶ ὀλίγα τῶν παραχωρούντων ὅ,τι κατέκτησαν, ἢ, ἐν τῇ συναισθήσει τοῦ δικαίου καὶ τῆς ἰσχύος του, θέλει ἀντιστῆ. Ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει, τὸ ἥμισυ τοῦ ἔργου ἡμῶν ἐγένετο, διότι ἀπέρχεται ὁ ἐρριζωμένος, καὶ μόνος ἀκαταμάχητος· καὶ διὰ τῆς ἡμετέρας ἐνώσεως, ἧς σήμερον τίθενται αἰσίως αἱ βάσεις, προπαρασκευάζεται τὸ ἕτερον ἥμισυ, τὸ ν' ἀποδιώξωμεν καὶ τὸν ἔπηλυν, τὸν οὐδεμίαν ἰσχὺν προσκτησάμενον. Ἄν δ' ἀντιστῆ ἐξ ἐναντίας ὁ Βιλλαρδουίνος, τότε μάλιστα εἶναι ἄφευκτος ὁ ἡμέτερος δεσμός, ὅστις θέλει ἀντιτάξει ἡμᾶς ἠνωμένους κατ' ἐκείνων διηρημένων.

Ἄλλ' ὅτι εἰς τὴν δικαίαν καὶ ἔνδοξον ἡμῶν ἐπιχείρησιν δάκτυλος θεῖος μᾶς ὀδηγεῖ, ἀπόδειξις ἢ ἐπαγγελιομένη ἡμῖν πολύτιμος συμπάθεια καὶ σύμπραξις τοῦ κραταιοῦ Αὐθέντου τῆς Ἑλλάδος. Ὅταν τῆς Ἑλλάδος αἱ δύο χεῖρες, ἡ Στερεὰ καὶ ἡ Πελοπόννησος, ἐνωθῶσι στερεῶς πρὸς ἀνδρικήν σύμπραξιν, δὲν γνωρίζω τὴν δύναμιν ἣτις δύναται νὰ τὴν καταβάλη.

Ὅτι δὲ ἡ ἐνωσις αὕτη μᾶς πέμπεται οὐρανόθεν, περὶ τούτου ἐπαρκεστάτην μᾶς παρέχει ἐγγύησιν ἢ παρουσία τοῦ σεβαστοῦ μου συντρόφου, οὗ δὲν δύναμαι μὲν, οὐδὲ συμφέρει νὰ προφέρω τὸ ὄνομα, ἀλλ' οὗ δύνασθε νὰ θεωρήσητε τοὺς λόγους ὡς ἐξεληθόντας ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ τοῦ Αὐθέντου.

Συμπατριῶται! ὡς πέμπει ὁ Θεὸς τοὺς κομήτας καὶ τὰ μετέωρα ἀγγέλους τῆς ὀργῆς του πρὸς τοὺς ἀνθρώπους,

οὕτω πέμπει τὰς εὐκαιρίας πρὸς τοὺς λαοὺς ὧν θέλει τὴν ἀπολύτρωσιν. Ἴδού, πέμπει ἡμῖν ἀπαραγνώριστον τῶν εὐσπλάγχων βουλῶν Αὐτοῦ δεῖγμα. Ἄν ὠφεληθῶμεν αὐτοῦ, θέλομεν ἔχει ὡς ἔπαθλον τὴν ἐλευθερίαν μας· ἂν παραμελήσωμεν, θέλομεν ἀποδειχθῆ τῆς ἐλευθερίας ἀνάξιοι!

Εἰς τὰς λέξεις ταύτας πολλοὶ τῶν περικαθημένων ἐπεκρότησαν, καὶ ὑπὲρ πάσας τὰς εὐφημίας ἀντήχησε στεντόρειον τοῦ Βουτσαρά τὸ Δόξα Πατρί.

Ἄλλὰ τινὲς ἐξέφρασαν δισταγμοὺς, καὶ τις τῶν πρεσβυτέρων πολλὰ ὠμίλησε περὶ τοῦ φόβου μὴ ἐκθέσωσιν εἰς νέας τρικυμίας τὸ ἤδη πεπονημένον τῆς πατρίδος των σκάφος, μὴ παροξύνωσι τὸν πραῦνθέντα λέοντα, μὴ ἀντὶ φωτὸς ἐλευθερίας ἀνάψωσιν ὀλέθρου πυρκαϊάν, καὶ ὅσα ἄλλα ὑπαγορεύει ἡ ἀδελφὴ τῆς δειλίας περίσκεψις.

Ἄλλ' ὁ Χαμάρετος ἀναπηδήσας,

— Καὶ πῶς λοιπόν; ἀνέκραξε· μόνοι ἡμεῖς εἴμεθα θνητοὶ καὶ τρωτοὶ; μόνοι ἡμεῖς πρέπει νὰ φοβώμεθα ἀπέναντι τῶν ἐχθρῶν; Εἴμεθα λοιπόν λαγωοὶ ἢ ἔλαφοι, καὶ λέοντες εἰσὶν οἱ γαῦροι ἐκεῖνοι κατακτηταί; Δὲν ἔχομεν ὡς ἐκεῖνοι χεῖρας ἀνδρῶν ἵνα πράξωμεν, καρδίας ἵνα αἰσθανθῶμεν τῶν ἀνδρῶν τὴν ἀξίαν; Πιστεύσατέ μοι, δούλος εἶναι μόνον ὅστις θέλει νὰ εἶναι. Ὅστις δὲν στέργει εἰς τὴν δουλείαν, ἐκεῖνος ἢ ζῆ, ἢ κἂν ἀποθνήσκει ἐλεύθερος. Δὲν ἔχομεν ἄρα καθῆκον ἀνώτερον τοῦ νὰ σώζωμεν τὴν ζωὴν ἡμῶν;

Ἦτον καιρὸς ὅτε ἐπὶ τῆς γῆς ἡμῶν ταύτης οἱ ἄνδρες περιχαρῶς ὤρμων εἰς τὸν πόλεμον, ζητοῦντες ὡς ὑπέρτατον καλὸν τὸν ἔνδοξον θάνατον ὑπὲρ τῆς πατρίδος των, καὶ αἰμητέρες, δπλίζουσαι τοὺς υἱοὺς των, τοῖς ηὔχοντο καὶ παρήγγελλον νὰ ἐπανέλθωσι νεκροὶ ἐπὶ τῆς ἀσπίδος των μάλλον

ἢ ζῶντες ἄνευ αὐτῆς. Κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ἡ Ἑλλάς μας ἦν τὸ ἐνδιαίτημα τῆς εὐδαιμονίας, τὸ κέντρον τοῦ κόσμου, καὶ τῆς γῆς ὁ παράδεισος, καὶ οἱ τοσοῦτον ἀφειδῶς δαφιλεύοντες τὴν ζωὴν των, ἐρρόφων εἰς τὴν φιάλην αὐτῆς πᾶν δόξης καὶ πᾶν ἀπολαύσεως εἶδος.

Τί δὲ προσφέρει εἰς ἡμᾶς ἡ ζωὴ σήμερον, ὅπως τὴν ἐξαγοράζωμεν διὰ θυσίας τῆς δόξης, τῆς τιμῆς, τῆς ἀνθρωπίνης ἀξίας; Δεσμὰ, αἰσχος, ὕβριν, πτωχείαν καὶ ἀθλιότητα! Στρέψατε τὰ βλέμματα καὶ ἰδέτε περίξ ὑμῶν. Αἱ λαμπραὶ ἡμῶν πεδιάδες, ἔρημοι καὶ τριβόλους παράγουσαι, ἀλωνίζονται ὑπὸ τῶν ποδῶν τῶν καταφράκτων ἵππων τῶν ὑπερῆφάνων ἡμῶν δυναστῶν· αἱ περίφημοι ἡμῶν πόλεις, ἐρειπίων ἤδη σωροί, κατοικοῦνται ὑπὸ λύκων καὶ ἀλωπέκων· ἡμεῖς δὲ, ἔλεινοὶ καὶ ἐξαγριωθέντες, καὶ μὴ ἔχοντες ἄρτον νὰ θρέψωμεν τὰ τέκνα μας, χιτῶνα νὰ καλύψωμεν τὴν γυμνότητά των, χλεύη καὶ περιφρόνημα τῶν ἀνθρώπων, κρυπτόμεθα εἰς τὰς λόγχμας καὶ εἰς τὰ σπήλαια, ὅπου κἂν σώζομεν τῶν θηρίων τὴν ἐλευθερίαν, ἢ, κυρτοὶ ὑπὸ τὴν μάχαιραν καὶ τὴν λόγχην τῶν ἵπποτῶν οἵτινες διανέμονται ἡμᾶς ὡς ἀγέλας προσοδοφόρους, περιφερόμεθα μεταξὺ τῶν ἐρειπίων τῆς σβεσθείσης ἡμῶν εὐκλείας.

ᾠ! δὲν σᾶς φαίνονται τὰ ὠραῖα ἐκεῖνα λείψανα τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος οἰκειότερα νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς τάφοι τῶν υἱῶν αὐτῆς ἐνδόξως ἀποθανόντων, παρά νὰ τοὺς ἐλέγχωσιν ὡς μάρτυρες τῆς αἰσχύνης των;

Ναὶ, ὅταν αἱ ἀλύσεις ἔσφιγγον τοὺς βραχίονας ἡμῶν, ὥστε νὰ κρατῶσιν αὐτοὺς ἀκινήτους, ὅταν οἱ δεσμοφύλακες ἡμῶν παρεμόνευον ἕκαστον ἡμῶν κίνημα ὥστε νὰ μᾶς μαστιγῶσιν εἰς πᾶσαν παρεκτροπὴν, ὅταν οἱ συγγενέστεροι ἡμῖν ἀπέστρεφον τοὺς ὀφθαλμούς των ἀπὸ τῆς δυστυχίας

ἡμῶν, ὅπως μὴ χύνωσι μάταια δάκρυα ἐπ' αὐτῆς, τότε ἐν νοῶ νὰ βυθίζόμεθα εἰς ἀπελπισίας ἀδράνειαν, καὶ οἱ μὲν φιλοζώτεροι νὰ κλίνωσιν εἰς τὸν ζυγὸν, ἐγκαρτεροῦντες, τὸν τράχηλον, οἱ δὲ μὴ δυνάμενοι νὰ φέρωσι τὸ ἄχθος τοῦ βίου μετὰ τοῦ τῶν ἀλύσεων, νὰ ἐλευθερῶνται στρέφοντες καθ' ἑαυτῶν τὰ κατὰ τῶν τυράννων ἀνίσχυρα ξίφη των. Ἄλλ' ἤδη, ὅτε οἱ δεσπότες ἡμῶν διαιρῶνται, ὅτε ἀντιπολεμούμενοι δὲν θέλωσι προσέχει εἰς ἡμᾶς, ὅτε δυνάμεθα φυσικῶς καὶ ἀνυπόπτως νὰ ὀπλισθῶμεν, καὶ ἰσχυρὸς σύμμαχος, πιστεύων εἰσέτι εἰς τὸν ἀστέρα ἡμῶν, δὲν ἀπαξιῆ νὰ μᾶς τείνη τὴν χεῖρά του, ἂν τὴν εὐκαιρίαν ταύτην παραμελήσωμεν, ἂν παρακούσωμεν τὴν φωνὴν τοῦ Θεοῦ ὅστις μᾶς καλεῖ εἰς ζωὴν καὶ ἐλευθερίαν, ἐσόμεθα ἀμφοτέρων ἀνάξιοι, καὶ τὸ ἔγκλημα ἡμῶν ἔσται οὐχὶ δειλία αἰσχυρὰ, ἀλλ' ὑπὸ τὰς παρούσας περιστάσεις ἔτι μᾶλλον ἀποτρόπαιον, ἔσται προδοσία πρὸς τὴν πατρίδα!

Ἡ ζωηρότης μεθ' ἧς εἶπε ταῦτα καὶ ἄλλα τούτοις ὅμοια ὁ Χαμάρετος, διέφλεξε καὶ τοὺς δειλοτέρους, καὶ ἐνίκησε τοὺς δισταγμούς· πολλοὺς δ' ἐνεψύχου κυρίως ἡ ἐλπίς τῆς συνεργείας τοῦ Αὐθέντου τῆς Ἑλλάδος.

— Ὁ Αὐθένης, εἶπεν ὁ Πετραλείφας, ὅστις ἐκάθητο μέχρι τοῦδε σιωπηλῶς ἀκούων καὶ βλέπων, ὀρέγει πρόθυμον χεῖρα πρὸς τοὺς συμπατριώτας του, τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην τῆς βοήθειάς του· καὶ ὅσῳ μέγας καὶ ἂν εἶναι ὁ ἀγὼν, ὅσῳ ἴσως ἐπικίνδυνος δι' αὐτὸν, δὲν θέλει βεβαίως τὸν ἀποφύγει, ἐὰν μόνον εἶναι βέβαιος ὅτι ἔχει συναγωνιστάς.

Σᾶς ζητῶ συγγνώμην, ὦ ἀδελφοί! Ἐκ τῶν βλεμμάτων, καὶ ἐκ τῶν λόγων σας ἐννοῶ ὅτι περιστοιχίζομαι ὑπ' ἀνδρείων· ἂν ὅμως εἴσθε οἱ μόνοι ἀλειφόμενοι εἰς τὸν κινδυνώδη ἀγῶνα, ἡ μὲν πρόθεσίς σας ἥρωϊκὴ, ἀλλ' ἡ ἐκβασίς, πι-

στεύσατε τὴν πειρὰν μου, ἔνδοξος ἀλλ' ἄκαρπος θάνατος. Ὁ Αὐθέντης ὅμως ἔχει οὐ μόνον τῆς ζωῆς ἑαυτοῦ, ἔχει προσέτι καὶ τῆς τύχης τῶν ὑπηκόων του τὴν εὐθύνην. Νὰ ῥιψοκινδυνεύσῃ αὐτὴν εἶναι ἐναντίον ὄλων τῶν καθηκόντων του, ἂν δὲν ἤξεύρῃ ὅτι ἔχει καὶ τινα ἐπιτυχίας ἐλπίδα, ὅτι ἔρχεται νὰ στηρίξῃ οὐχὶ ἑκατόμβην ἀνδρείων μαρτύρων, ἀλλ' ὄλον λαὸν ἔχοντα καὶ τὴν ἐπιθυμίαν καὶ τὴν ἐλπίδα τῆς νίκης.

— Δόξα Πατρί! εἶπεν ὁ Βουτσαρᾶς. Τεσσαράκοντα ἂν μᾶς βλέπῃς, πάτερ, ἐδῶ, τεσσαράκοντα πόλεις ὅτι εἶδες εἶπέ εἰς τὸν Αὐθέντην. Εἰς τὴν ἐπιχείρησίν μας προσφέρω τὸ ξίφος μου, ἀλλὰ προσφέρω καὶ τῶν Βουτσαραίων τὸ ὄνομα. Εἰς τὸ ὄνομα τοῦτο κινεῖται, Δόξα Πατρί! ὄλη ἡ φάραγξ τῆς Γόρτυνος!

Πολλοὶ ἄλλοι, λαβόντες μετὰ ταῦτα τὸν λόγον, ὠμίλησαν ἐν ὀνόματι πόλεων τῆς Ἀρκαδίας, τῆς Μεσσηνίας καὶ τῆς Λακωνίας, ἐφ' ὧν εἶχον πλείονα ἢ ἐλάσσονα ἐπιβροχήν, καὶ μετὰ τὴν σύσκεψιν ἀπεφασίσθη νὰ δοθῇ εἰς τὸν Πετραλείφαν κατάλογος τῶν συνωμοτῶν μετὰ σημειώσεως τῶν δυνάμεων ἃς ἐπηγγέλλοντο νὰ συνεισφέρωσιν, ὅπως τὸν καθυποβάλλῃ εἰς τὸν Αὐθέντην.

— Θέλω ἔχει καιρὸν νὰ ἐκτελέσω τὴν ἐντολὴν ταύτην, εἶπεν ὁ Πετραλείφας, διότι τὸ ἐπιχείρημα δὲν πρέπει ν' ἀρχίσῃ πρὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ Σαμπλίτου, καὶ πρὶν ἰδῶμεν τῶν δύο ἀντιπάλων τὴν προσάλληλον θέσιν καὶ τὰ πρῶτα κινήματα.

— Ἀλλὰ, εἶπεν ὁ Βουτσαρᾶς, περὶ τούτων πρέπει νὰ εἰδοποιηθῶμεν ἐν καιρῷ, πρέπει νὰ συνεννοηθῶμεν πρὶν πράξωμεν. Ποῦ καὶ πῶς θὰ γίνῃ τοῦτο;

— Ἐδῶ πάλιν, εἰς τοῦ Λύκου τὸ Σπήλαιον, εἶπεν
[ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΡΑΓΚΑΒΗ—Τόμ. Η'] 9

ὁ Χαμάρετος. Ὅταν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ Ὀλενεῦ ἀναφθῶσι τρεῖς νύκτας πυραὶ, ἔστω τοῦτο σημεῖον ὅτι πρέπει νὰ συνέλθωμεν εἰς τοῦ Λύκου τὸ Σπήλαιον ἵνα κινηθῶμεν.

— Ἔστω! ἀνεβόησαν ὄλοι.

— Αἶ καλή μου μάχαιρα! θὰ προέλθῃς πάλιν ἀπὸ τῆς θήκης σου! Δόξα Πατρί! εἶπεν ὁ Βουτσαρᾶς.

Καὶ ἡ συνεδρίασις διελύθη.

Ἐκαστος δὲ τῶν συνελθόντων λαβὼν ἀνὰ ἓνα δαυλὸν ἐκ τῆς πυρᾶς, ἐξῆλθε τοῦ σπηλαίου. Ὅλοι ὁμοῦ ὑπερέβησαν τὸν χεῖμαρρον, καὶ μετὰ ταῦτα διεσπάρησαν εἰς τὰς διαφόρους στενωποὺς τοῦ βουνοῦ, ὅπου μακρόθεν ἔλαμπον αἱ δᾶδές των ὡς τὰ κινητὰ φῶτα τὰ ἐπιπετῶντα ἐπὶ τῶν ἐλῶν.

Ὁ δὲ Πετραλείφας καὶ ὁ Χαμάρετος κατέβησαν τὴν ὁδὸν ἣν εἶχον ἀνέλθει, εὔρον τοὺς ἵππους των ὅπου τοὺς εἶχον ἀφήσει, καὶ ἀφ' οὗ ἀφίχθησαν εἰς τὸ ἐρημεκκλήσιον τῆς Ἀνδραβίδας, ἀφίππευσαν, καὶ διηυθύνθησαν πρὸς τὸν οἶκον τοῦ Πετραλείφου, ὅπου αὐτὸς εἰσῆλθεν ἀψόφως πρὶν εἶτι ἀνατεῖλῃ ὁ ἥλιος.

ΙΕ'

Ἐν τούτοις, ἂν ὁ Λέων καὶ τὸ Κερκυραϊκὸν πλοῖον ἐγκατέλιπον τὸν Ῥοβέρτον, δὲν εἶναι τοῦτο λόγος ὅπως τὸν ἐγκαταλείψωμεν καὶ ἡμεῖς. Ἡ ἀγανάκτησις του διὰ τὴν διπλῆν του ἀποτυχίαν ἦτο τόσῳ μεγαλητέρα, καθ' ὅσον δὲν ἤξευρε κατὰ τίνος νὰ τὴν κενώσῃ. Ὁ Δοῦξ εἶχε δώσει μετὰ μεγίστης προθυμίας τὰς ἀρίστας διαταγὰς εἰς τὸν πλοίαρχον. Ἐπταίεν ὁ Δοῦξ, ἂν ὁ πλοίαρχος ἠσθένησεν; ἢ ἐδύνατο ὁ ὑποπλοίαρχος νὰ μὴ ἀκολουθήσῃ τὰς γραπτὰς ὁδηγίας του ὅταν δὲν εἶχεν ἄλλας; Ὁ Διοικητὴς τῆς Κερ-

κύρας ἔδειξε τὴν μεγίστην δυνατὴν προθυμίαν, καὶ ἔπεμψεν ὡς καὶ πλοῖον ἐπίτηδες νὰ φέρῃ ὀπίσω τὸν δραπέτην Λέοντα· ἔπταιεν ὁ Διοικητῆς, ἂν ὁ Ῥοβέρτος εἶχε ναυλώσει αὐτὸ τοῦτο τὸ πλοῖον χωρὶς νὰ τὸν εἰδοποιήσῃ;

Κατ' ἀρχὰς ἡ ἀπελπισία του ἐξεφράσθη διὰ κραυγῶν καὶ βλασφημιῶν καὶ πατάγῶν· ἀλλ' ἀφ' οὗ εἶδεν ὅτι ὄλ' αὐτὰ δὲν φέρουσιν οὔτε τὴν Πελοπόννησον πλησιέστερον, οὔτε τὰ πλοῖα ὀπίσω, ἔπεσεν εἰς τοιαύτην νάρκωσιν, ὥστε ὄλος στόλος ἐδύνατο νὰ ἐκπλεύσῃ ἀπὸ τοῦ λιμένος τῆς Κερκύρας χωρὶς νὰ ἔχῃ εἶδησιν.

Ὁ Νόννος ὅμως ἦτον φύσεως ὀλιγώτερον εὐεξάπτου· οὐχὶ ὅτι δὲν ἠσθάνετο τὴν ἀγανάκτησιν καὶ τὴν ἀνυπομονοσίαν καὶ αὐτὸς ἐπίσης σφοδρὰν, ἴσως σφοδροτέραν ἀκόμη· ἀλλὰ παρ' αὐτῷ ὁ πρὸς τὸν ὄρος ἦτο τὸ πᾶν, καὶ οἷονδ' ἕποτε πάθος καὶ ἂν ἔπνεεν εἰς τὴν καρδίαν του, δὲν ἀπέστρεφε τὸ βλέμμα ἀπὸ τῆς σταθερᾶς ταύτης πυξίδος.

Διὰ τοῦτο, ἐν ᾧ ὁ Ῥοβέρτος, εἰς τὴν κλίνην του ἠπλωμένος, ἀνέπεμπε στεναγμοὺς πρὸς τὸν οὐρανὸν, ὁ Νόννος περιήρχετο ὄλην τὴν παραλίαν, ἀνηρεύνα τὸν λιμένα, διεμέτρα διὰ τοῦ βλέμματός του τὸν ἀπώτατον ὀρίζοντα, ἐξετίμα τῶν πλοιαρίων τὴν χωρητικότητα, ἀλλ' οὔτε ἐν ὑπῆρχε δυνάμενον νὰ περιλάβῃ τὸ ἥμισυ κἂν τῆς συνοδίας τοῦ Ἡγεμόνος. Οὕτως ἡμέρα παρήρχετο μεθ' ἡμέραν, καὶ οὔτε τοῦ μὲν ἡ ἀδρανῆς καρτερία, οὔτε τοῦ ἄλλου ἡ ἀνήσυχος ἀεικινήσια ἴσχυε νὰ μεταβάλλῃ τὴν θέσιν των κατ' οὐδὲν, διότι πλοῖον δι' αὐτοὺς δὲν ὑπῆρχε.

Τὴν ἐσπέραν τῆς τρίτης ἡμέρας ὁ Νόννος ἐλθὼν ἔπεσε καὶ αὐτὸς ἀπηυδημένος πλησίον τοῦ Ῥοβέρτου, ὡς κυριευθεὶς τέλος πάντων ὑπὸ τῆς αὐτῆς ναρκώσεως καὶ ἀπελπισίας. Ἀφ' οὗ δ' ἔμεινεν ἐπὶ μίαν ὥραν, ἀποκρινόμενος δι' ἐ-

νός γρυσμοῦ εἰς ἕκαστον στεναγμὸν τοῦ Ῥοβέρτου, ἀναπη-
δήσας τέλος,

— Πρέπει τοῦτο, εἶπε, νὰ τελειώσῃ. Ὑψηλότατε, νὰ φύ-
γωμεν!

— Νὰ φύγωμεν λέγει! ἀνέκραξεν ὁ Ῥοβέρτος. Ἄς φύ-
γωμεν λοιπόν! Μὰ τὸν ἅγιον Διονύσιον, φίλε Νόννε, ἔχασες
τοὺς λογισμοὺς σου, δυστυχῆ! Πῶς θέλεις νὰ φύγωμεν;

— Πῶς; νὰ ριφθῶμεν εἰς ἓν τῶν ἀλιευτικῶν ἐκείνων
πλοιαρίων, κωπηλατοῦντες νὰ διαβῶμεν ὡς τὴν ἀντιπέραν
παραλίαν, καὶ ἔπειτα, παρακολουθοῦντες τὸν αἰγιαλὸν, νὰ
καταβῶμεν εἰς τὴν Πελοπόννησον. Θὰ φθάσωμεν ὅταν φθά-
σωμεν, πρωτῆτερα ὅμως πάντοτε παρ' ἂν καθήμεθα ἐδῶ
αἰωνίως νὰ μετρῶμεν τὰ ἄστρα, καὶ νὰ πίνωμεν τὸν ἀνού-
σιον οἶνον τοῦ ἐπαράτου Διοικητοῦ.

— Ἀλλὰ πόσους ἐπιβάτας, φίλε μου, ἠμπορεῖ νὰ περι-
λάβῃ τὸ ἀλιευτικόν σου τοῦτο πλοιάριον;

— Τὴν Ὑψηλότητά σας ἀφεύκτως, καὶ τοῦτο εἶναι τὸ
ἀναγκαιότερον. Ἐπειτα δὲ ἴσως καὶ ἐμέ.

— Καὶ οἱ ἄλλοι;

— Οἱ ἄλλοι νὰ μείνουν ἕως ὅτου εὐρεθῇ καὶ δι' αὐτοὺς εὐ-
καιρία. Τὸ καλλίτερον θὰ ἦτο βεβαίως νὰ φθάσῃ ἡ Ὑμε-
τέρα Ὑψηλότης μεθ' ὅλης τῆς λαμπρότητος τῆς ἰσχύος καὶ
τοῦ βαθμοῦ τῆς, μεθ' ὅλης τῆς συνοδίας τῆς· τὸ χειρότερον,
νὰ μὴ φθάσῃ οὔτε ἡ Ὑψηλότης σας οὔτε ἡ συνοδία· ὁ μέ-
σος ὅρος εἶναι νὰ φθάσῃ μὲν ἡ Ὑμετέρα Ὑψηλότης, νὰ μεί-
νῃ ὅμως ἡ συνοδία. Τοῦτο προτείνω.

— Τὸ ἐδέχθην, εἶπεν ὁ Ῥοβέρτος. Αὔριον πρωτὶ λοιπόν
εἰς τὸ ἀλιευτικὸν πλοιάριον, καὶ ἀναχωροῦμεν!

— Τὴν ἐπαύριον, ἅμα ἀνέτειλεν ἡ ἡμέρα, ἀμφότεροι
ἦσαν εἰς τὸν λιμένα. Ἀλλὰ τὸ πρῶτον πλοιάριον εἰς ὃ διημ-

θύνθησαν, τὸ μεγαλύτερον ὄλων, δὲν ἠδύνατο νὰ τοὺς δεχθῆ, διότι εἶχεν ἀλειάν τῶν κωβιδῶν. Μάτην τῷ ἐπρόσφερον ναῦλον διπλάσιον, τριπλάσιον, δεκαπλάσιον τοῦ συνήθους· ὁ πλοίαρχος ἦτον τίμιος ἄνθρωπος, καὶ ἀπεκρίνετο πεισματωδῶς ὅτι, ναυλώσας ἅπαξ τὸ πλοῖόν του, δι' ὄλους τοὺς θησαυροὺς τῆς γῆς δὲν ἤθελεν ἀθετήσῃ τὸν λόγον του.

Τὸ αἰσθημα τοῦτο ἦτον τόσον ἀξιέπαινον, καὶ ἡ ἀπόφασις τοῦ πλοίαρχου ἐφαίνετο τόσον σταθερά, ὥστε, μὴ ἔχοντες τί ν' ἀντιθέσωσι, μετέβησαν εἰς τὸ δεύτερον πλοίαριον. Ἄλλ' αὐτὸ εἶχε τὴν ἐργολαβίαν τῶν ἀστακῶν, καὶ δι' ὄλους τοὺς θησαυροὺς τῆς γῆς δὲν τῷ ἐσύμφερον οὔτε ἡμέραν νὰ μακρυνθῆ τῆς Κερκύρας.

Τὸ τρίτον δὲν ἐπλευσε ποτὲ ἡμισυ μίλιον μακρὰν τοῦ λιμένος, καὶ δι' ὄλους τοὺς θησαυροὺς τῆς γῆς δὲν ἤθελε νὰ ῥιψοκινδυνεύσῃ εἰς τὸ ἀχανὲς πέλαγος.

Ἄλλο δὲν εἶχεν ἰστία, καὶ τῷ ἦτον ἀδύνατον νὰ εὔρῃ, ἄλλο κωπία δὲν εἶχε, καὶ κωπία δὲν εὐρίσκοντο εἰς ὄλην τὴν νῆσον, ἄλλα εἶχον ἄλλα κωλύματα ἀνυπέρβλητα· ὥστε, ἀφ' οὗ τὰ περιῆλθον ὄλα, μέχρι τέλους δὲν εὔρέθη οὐδὲ ἐν δυνάμενον νὰ τοὺς ἀναλάβῃ.

Ἡ ἀνέλπιστος νέα αὕτη ἀποτυχία ἐκορύφωσε τῶν ὁδοιπόρων τὴν ἀπελπισίαν, ἣτις ἐκινδύνευε νὰ μεταπέσῃ εἰς παραφροσύνην, ἂν ὁ Διοικητῆς δὲν κατέβαλλε πᾶσαν προσπάθειαν ὅπως τοῖς προσφέρῃ παρηγορίαν θυμηδέων λέξεων, καὶ θυμηδεστέρου οἴνου, καὶ εὐωχιῶν συνεχῶν.

Καὶ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ὅταν, ἐλθὼν εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ Αὐθέντου, εὔρε τὸν μὲν Ῥοβέρτον δακρύοντα, τὸν δὲ Νόννον θηριωδῶς βλασφημοῦντα, τοὺς παρεκάλεσε νὰ μὴ ἀδημονῶσι, τοῖς εἶπεν ὅτι εἶναι ἀδύνατον μέχρι τῶν ἀρχῶν, ἢ τὸ πολὺ τῶν μέσων Μαρτίου νὰ μὴ φθάσωσι πλοῖα ἐκ Δαλ-

ματίας, και τοὺς ἐβεβαίωσεν ὅτι ἔθεσε σκοποὺς εἰς τ' ἀπώ-
τερα και ὑψηλότερα μέρη τῆς νήσου ὅπως τῷ ἀναγγεῖλωσι
τὴν ἐμφάνισιν τοῦ πρώτου προσπλέοντος.

Οὐχ ἤττον ὁμοως τὴν ἐπαύριον ἐπανελάβον τὴν ἐπιθεώ-
ρησίν των, ἀλλ' ἐπίσης ἀνεπιτυχῶς.

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν εἰσέπλεεν εἰς τὸν λιμένα ὁ
ἀλιεύς τῶν κωβιῶν, και ὁ Νόννος ἀπεπειράθη πάλιν αὐτοῦ,
ἐπιτείνας τὰς προσφοράς. Ἄλλ' ἡ ἀρετὴ αὐτοῦ ἦτον ἀδα-
μαντίνη· ὁ χρυσὸς δὲν εἶχε λαβὴν ἐπ' αὐτῆς· και δέσας τὸ
πλοιάριόν του, ἀφ' οὗ ἀντέστη εἰς τὴν δύναμιν τῶν δελεα-
σμῶν, ἔλαβε μετὰ στωϊκῆς ἀπαθείας τὰ δίκτυα εἰς τὸν ὄμιον,
και ἀνέβη εἰς τὴν πόλιν.

Ἄλλὰ, διελθὼν τοὺς λαβυρίνθους τοῦ προαστείου τῶν
ἀλιέων, ἀντὶ νὰ διευθυνθῆ πρὸς τὴν καλύβην του, διέβη διὰ
τῶν εὐρυτέρων ὁδῶν τῆς πόλεως, και ἔφθασεν εἰς τὸ Διοικη-
τήριον. Ζητήσας δὲ νὰ ἰδῆ τὸν Διοικητὴν κατ' ἰδίαν,

— Ἐξοχώτατε, τῷ εἶπε, πλοῖον! Ἀπὸ τῆς ἄκρας ὅπου
ὠψάρευον σήμερον, τὸ εἶδα ἐρχόμενον ἀπὸ τοῦ Καττάρου.
Ὡς διετάχθην, ἔρχομαι νὰ σᾶς τὸ ἀναγγεῖλω.

— Πλοῖον! εἶπεν ὁ διοικητής. Καὶ ποίου μεγέθους; Χω-
ρεῖ τοῦ Σαμπλίτου τὴν συνοδίαν;

— Μεγαλῆτερον γλάρου δὲν φαίνεται· εἶναι πέραν, μα-
κρὰν ἀκόμη, εἶπεν ὁ ναύτης. Ὅμως νὰ μὲ κόψη ὁ ἅγιος
Σπυρίδων ἂν δὲν εἶναι ὁ Βέρβανος ἀπὸ Ζάρας. Τὸν ἐγνώ-
ρισα εἰς τὸ βάδισμα. Ἡ Γαλιότα του χωρεῖ τρεῖς συνοδίας
ὡσὰν τοῦ Σαμπλίτου.

— Καὶ πότε, νομίζεις, ἤμπορεῖ νὰ φθάσῃ;

— Ὁ ἄνεμος ἤξεύρει. Ἄν τὸν εἶχεν ἐδικόν του, πρῶτα
ὁ ἅγιος Σπυρίδων, πρὶν δύσῃ ὁ ἥλιος ἔρριπτε τὴν ἀγκυραν
εἰς τὸν λιμένα. Καθὼς τὸν ἔχει ὁμοως, θὰ εἶν' ἐδῶ τὰ μεσά-

νυκτα. Καὶ δὲν εἶναι μόνον αὐτό. Εἰς τὸ βάθος τοῦ κόλπου ἀνεκάλυφα δύο λευκὰ σημεῖα, καὶ, μὰ τὸν ἅγιον Σπυρίδωνα, ἦσαν πλοῖα κ' ἐκεῖνα.

— ὦ! ὦ! εἶπεν ὁ Διοικητῆς, τὸ πρᾶγμα γίνεται σπουδαῖον. Ἡξεύρεις τί, βάρβα Σπύρο; Νὰ κάμης τὸν σταυρόν σου, καὶ ν' ἀπεράσῃς τὸν Σαμπλίτην εἰς τὸν Μωρέαν. Ἡμπορεῖς;

— Ἀκούεις ἡμπορῶ; Μὰ τὸν ἅγιον Σπυρίδωνα, βοήθειά του, ὡς τώρα θὰ εἶχον φάγει τὸν μισὸν δρόμον ἀπὸ προχθῆς, ἂν δὲν μὲ εἶχ' ἐμποδίσει ἡ Ἐξοχότης σου.

— Τώρα λοιπὸν, βάρβα Σπύρο μου, πλέον δὲν σ' ἐμποδίζω. Ἐννοεῖται ὁμως ὅτι θὰ τὸν πάρῃς ἢ μόνον, ἢ, τὸ πολὺ, μ' ἓνα ἢ δύο ἀνθρώπους του, χωρὶς ἄλογα καὶ χωρὶς συνοδίας.

— Ὁ ἅγιος Σπυρίδων νὰ φυλάξῃ! ἄλογα εἰς τὸ πλοῖόν μου! Ἄν ἤθελα νὰ πνιγῶ! . . .

— Κάμε ὅ,τι κάμης, πρέπει ν' ἀναχωρήσῃς ἀπόψε. Ἄκουσε . . .

Καὶ τῷ ὠμίλησεν εἰς τὸ αὐτίον.

Μετὰ πέντε λεπτά ὁ πλοίαρχος ἦτον εἰς τοῦ Ῥοβέρτου, ὅπου ὁ Νόννος ἀμέσως τὸν ἐγνώρισε, διότι εἶχε λάβει πολλὰς συνεντεύξεις μετ' αὐτοῦ, ὅταν ἐπροσπάθει διὰ προΐουσης σειρᾶς δωροδοκιῶν νὰ κλονίσῃ τῆς ἀρετῆς του τὴν αὐστηρότητα. Ἡ καρδία λοιπὸν τοῦ Νόννου ἠσθάνθη σφοδρὸν παλμὸν εὐτυχοῦς προαισθήσεως, ὅτε εἶδε τὸν ναύτην.

— Λοιπὸν, ἀδελφέ, τῷ εἶπε, πλησιάζων εἰς αὐτὸν, ἐπιμένεις πάντοτε νὰ μὴ κερδήσῃς ἑκατὸν βενετικά, οὔτε ἂν γίνουιν καὶ ἑκατὸν πεντήκοντα; Εἴσθε τόσοι πλούσιοι σεῖς ἐδῶ εἰς τὴν Κέρκυραν;

— Μὰ τὸν ἅγιον Σπυρίδωνα, ἀπεκρίθη ὁ βάρβα Σπύρος,

εἶμαι πτωχὸς ἄνθρωπος, καὶ ἑκατὸν πεντήκοντα βενέτικα εἶναι θησαυρὸς δι' ἡμᾶς. Ὅμως...

— ὦ! πάλιν τοὺς κωβιούς σου! ἀνέκραξεν ὁ Ῥοβέρτος ὑψῶν τοὺς ὤμους· τί ἀξίζουν τέλος πάντων οἱ κωβιοί σου; ἀξίζουν ἑκατὸν ὀγδοήκοντα; Σοὶ τὰ δίδω.

Ὁ ναύτης περιέφερε περίφοβα βλέμματα εἰς ὄλον τὸ δωμάτιον.

— Δὲν μὲ ἀκούει κανεὶς ἐδῶ; ἠρώτησε.

— Κανεὶς. Τί φοβεῖσαι; Εἶπε, τί θέλεις;

— Νὰ ἔρχεται ἡ τύχη εἰς ἐμὲ καὶ νὰ τὴν ἀπωθῶ, εἶναι, μὰ τὸν ἅγιον Σπυρίδωνα, διαβόλου πείραξις. Δέχομαι νὰ σᾶς φέρω εἰς τὸν Μωρέαν.

— Δέχεσαι! ἔκραξαν συγχρόνως ὁ Ῥοβέρτος καὶ ὁ Νόννος, καὶ ὀλίγον ἔλειψε νὰ ριφθῶσιν εἰς τὰς ἀγκάλας του.

— Δι' ὄνομα Θεοῦ, εἶπεν ὁ ναύτης, μὴ τόσο δυνατὰ, μὴ τὸ μάθη ὁ Διοικητής, διότι Θεοῦ πρόσωπον δὲν θὰ ἰδῶ ποτέ.

— Πῶς! ὁ Διοικητής! εἶπεν ὁ Νόννος. Διατί νὰ μὴ τὸ μάθη ὁ Διοικητής;

— Ἄν δὲν θέλετε νὰ μὲ ἰδῆτε νὰ κρέμωμαι αὔριον εἰς τὰ ἐξάρτιά μου, σᾶς ὀρκίζω εἰς τὸν ἅγιον Σπυρίδωνα νὰ μὴ μὲ προδώσητε. Ἄν ὡς τώρα δὲν ἠθέλησα νὰ σᾶς δεχθῶ εἰς τὸ πλοῖόν μου, καὶ ἂν κἀνὲν ἄλλο πλοῖον δὲν σᾶς ἐδέχθη, εἶναι διότι ἔχομεν ὄλοι αὐστηρὰν διαταγὴν τοῦ Διοικητοῦ.

— Τοῦ Διοικητοῦ; ὑπέλαβεν ὁ Ῥοβέρτος. Ἀλλὰ διατί σᾶς ἐμποδίζει ὁ Διοικητής νὰ μὲ δεχθῆτε εἰς τὰ πλοῖά σας;

— Μὴ γὰρ ἤξεύρω κ' ἐγώ; Μᾶς παρήγγειλεν ὄλους ὅτι, ἂν δι' ὄλα τὰ πλοῦτά τοῦ Μωρέως ναυλώσῃ κανεὶς μας τὸ πλοῖόν του εἰς τὴν Ὑψηλότητά σας, ἔχει νὰ πάθῃ τ' ἀνήκουστα· ὄλοι ἐτρομάξαμεν, διότι ἤξεύρομεν ὅτι ἡ Ἐξοχότης του, ὅταν φοβερίζει, δὲν φοβερίζει ματαίως. Ἄν ὅμως μὲ

ὑπόσχεσθε νὰ τὸ φυλάξητε μυστικόν, καθὼς νυκτώσῃ, μὰ τὸν ἅγιον Σπυρίδωνα, σύρω τὴν ἄγκυραν, καὶ ὅ,τι γίνη ἄς γίνη.

— Τί λέγετε, Ὑψηλότατε; ἠρώτησεν ὁ Νόννος.

— Ἐρωτᾶς τί λέγω; Καθὼς νυκτώσῃ! εἶπεν ὁ Ῥοβέρτος.

— Καὶ καθὼς ἀφήσωμεν ὀπίσω μας τὸν λιμένα, ἐξηκολούθησεν ὁ Νόννος, θὰ σοὶ μετρήσω τὰ ἑκατὸν ὀγδοήκοντα βενετικά.

— Καὶ ὅταν πατήσω τὴν γῆν τοῦ Μωρέως, προσέθεσεν ὁ Ῥοβέρτος, θὰ σοὶ μετρήσω ἄλλα πεντήκοντα!

— Ὁ ἅγιος Σπυρίδων νὰ σᾶς ἔχῃ καλὰ, εἶπεν ὁ ναύτης. Καθὼς νυκτώσῃ λοιπόν. Οἱ δύο σας, καὶ τὸ πολὺ μ' ἓνα ὑπηρέτην. Τὸ πλοῖόν μου δὲν ἔχει τόπον διὰ περισσοτέρους.

Καὶ ἐξῆλθεν ὁ ναύτης. Τὴν ἰδίαν στιγμὴν ἤρχισαν αἱ προπαρασκευαὶ τῆς ἀναχωρήσεως. Εἷς πιστὸς ὑπηρέτης, ὅστις ἔμελλε νὰ τοὺς συνοδεύσῃ, διετάχθη νὰ συσκευάσῃ ἐν μεγάλῃ μυστικότητι καὶ βίᾳ τὰ ἀναγκαιότερα, καὶ ἅμα δύσῃ ὁ ἥλιος νὰ τὰ φέρῃ εἰς τὸ πλοῖον.

Ταύτην δὲ τὴν στιγμὴν οἱ ὑπηρέται ἀνήγγειλαν ἐπίσκεψιν τοῦ Διοικητοῦ.

— Εἷς καλὴν στιγμὴν ἔρχεται, ἀνέκραξεν ὁ Ῥοβέρτος. Θὰ τῷ εἰπῶ κατὰ πρόσωπον ὅτι εἶναι ἄνθρωπος αἰσχιστος, ὅτι εἶναι προδότης κατὰπτυστος. Θὰ κενώσω τοῦλάχιστον τὴν ὀργὴν ἣτις βράζει εἰς τὸ στῆθος του.

— Ἡ Ὑμετέρα Ὑψηλότης ἐπιθυμεῖ ἴσως, εἶπεν ὁ Νόννος, νὰ μείνῃ κἀνένα μῆνα ἀκόμη εἰς Κέρκυραν. Ὁ Διοικητὴς δὲν ἐνεργεῖ βεβαίως μόνον ἔχων ὄρεξιν τοῦ νὰ μᾶς προδίδῃ ἢ νὰ μᾶς ποτίζῃ τὸν ἀνούσιον οἶνόν του. Ὑπάρχει ἀναμφιβόλως κεκρυμμένον τι συμφέρον, καταχθόνιός τις ῥαδιουργία. Τὸ

μόνον φρόνιμον εἶναι νὰ διαφύγωμεν τὰ δίκτυά του χωρὶς νὰ ὑποπτευθῆ. Παρακαλῶ τὴν Ὑμετέραν Ὑψηλότητα νὰ καταστείλῃ τὸν θυμὸν της.

Ὁ Διοικητὴς εἰσελθὼν διέκοψε τὸν διάλογόν των. Ἦλθε δὲ μετὰ πολλῆς εὐγενείας νὰ τοὺς προσκαλέσῃ διὰ τὴν ἐσπέραν ἐκείνην εἰς δεῖπνον, ὅπου ἔμελλε νὰ παρουσιάσῃ εἰς τὸν Ὑψηλότατον Αὐθέντην ὄλους τοὺς προὔχοντας τῶν ἐγχωρίων.

Ὁ Ῥοβέρτος ἔλαβεν ἔκφρασιν αἰλούρου, ἐτοίμου νὰ πηδήσῃ εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ἀντιπάλου του. Ὁ Νόννος ὅμως ἔσπευσε ν' ἀπαντήσῃ, καὶ μετ' εὐγενείας ἔτι ἀνωτέρας νὰ εὐχαριστήσῃ δεχόμενος ἐκ μέρους ἀμφοτέρων.

Αἰσθανόμενος δὲ καὶ ὁ Ῥοβέρτος ὅτι ἡ σιωπὴ του ἐδύνατο νὰ παρεξηγηθῆ, προσέθηκε καὶ αὐτὸς τὴν διαβεβαίωσιν ὅτι θέλει ἔλθει μετὰ μεγίστης χαρᾶς. Καὶ, ὡς ἂν εἶχε διὰ μιᾶς λυθῆ ἢ ὁμίχλη ἣτις ἐσκίαζε τὰς ἰδέας του, προσελθὼν πρὸς τὸν Διοικητὴν μετὰ πολλῆς ἀφελείας,

— Μᾶς ἐδαφιλεύσατε, τῷ εἶπε, πᾶν εἶδος φιλοξενίας. Ἀλλὰ σᾶς ὁμολογῶ ὅτι μία εἶναι πρὸ πάντων ἡ ἀγαπητὴ μου διασκέδασις, καὶ ὡς χάριν θὰ σᾶς ζητήσω νὰ μοὶ τὴν προμηθεύσητε ἐν ὄσω ἀκόμη εἶμαι ἠναγκασμένος νὰ μείνω εἰς τὴν νῆσόν σας.

— Ποία εἶναι αὕτη; ἠρώτησεν ὁ Διοικητὴς μετ' ἐκπλήξεως, ἣτις δὲν προήρχετο ἐκ μόνης τῆς ἀγνοίας του περὶ τοῦ εἶδους τῆς διασκεδάσεως.

— Τὸ κυνήγιον, εἶπεν ὁ Ῥοβέρτος. Εἶμαι βέβαιος ὅτι τὰ βουνά σας πρέπει νὰ ἔχουν λαγούς, ἴσως καὶ ἐλάφους.

— Ἀναμφιβόλως, εἶπεν ὁ Διοικητὴς. Καὶ εἶμαι ἐντελῶς εἰς τὰς διαταγὰς τῆς Ὑψηλότητός σας· εἰς τὰ βουνά μας βόσκουσιν ἔλαφοι ὡσὰν βούβαλοι.

— Είναι δυνατόν αὐριον λοιπὸν νὰ ἐξέλθωμεν, νομίζετε, εἰς κυνήγιον; καὶ θὰ εὐαρεστηθῆτε νὰ μᾶς δώσητέ τινας ὁδηγούς;

— Αὐριον; ἠρώτησε μετὰ παραδόξου μειδιάματος ὁ Διοικητής. ὦ! μάλιστα! ὅταν διατάττη ἡ Ὑμετέρα Ὑψηλότης. Ὁδηγός σας, χαρά μου καὶ χρέος μου θὰ εἶναι νὰ γίνω ὁ ἴδιος. Ἀλλὰ περὶ τούτου δυνάμεθα νὰ ὁμιλήσωμεν ἀπόψε εἰς τὴν τράπεζαν.

— Ἀπόψε λοιπόν! εἶπεν ὁ Ῥοβέρτος· καὶ ἐχωρίσθησαν.

— Τὴν δ' ἐσπέραν, κατὰ τὴν προσδιωρισμένην ὥραν τοῦ λαμπροῦ δείπνου, ἐφ' οὗ ἔμελλον νὰ παρουσιασθῶσιν εἰς τὸν Ῥοβέρτον ὄλοι οἱ μεγιστᾶνες τῆς νήσου, ὑπηρέτης τοῦ Αὐθέντου τῆς Πελοποννήσου ἐζήτησε νὰ ὁμιλήσῃ τῷ Διοικητῇ. Ὅταν εἰσῆλθεν ὁμοῦς, ἔμεινεν ἐπὶ τινὰς στιγμὰς βωδὸς ὑπ' ἐκπλήξεως· διότι, ἐν ᾧ ἐνόμιζεν ὅτι θέλει εὔρει αὐτὸν ἐνώπιον πολυτελοῦς τραπέζης περιστοιχισμένον ὑφ' ὄλων τῶν Κερκυραίων ἀρχόντων καὶ περιμένοντα τὸν Αὐθέντην του, τὸν εὔρε μόνον, τὸν εὐναῖον ἐνδεδυμένον, ἐμπρὸς μικρᾶς στρογγύλης τραπέζης καθήμενον, καὶ εἰς λύχνου νυστάζοντος φῶς ἀσχολούμενον περὶ τὰ ἔσχατα λείψανα λιτοῦ δείπνου. Ἀναγκασθεὶς τέλος νὰ ὁμιλήσῃ ὁ ὑπηρέτης,

— Ὁ Αὐθέντης μου, εἶπε, σᾶς παρακαλεῖ νὰ μὴ τὸν περιμείνητε, διότι τὸν κατέλαβε κεφαλαλγία σφοδρά, καὶ ἠναγκάσθη ν' ἀναπαυθῆ ἀπόψε, ἵνα εἶναι ὑγιὴς αὐριον διὰ τὸ κυνήγιον.

— Καλὰ ἔκαμεν ὅτι ἀνεπαύθη, ἀπεκρίθη ὁ Διοικητής. Εἰπέ τω νὰ κοιμηθῆ ἡσύχως. Καὶ ἐγὼ παραδόξως, καὶ ὡς ἐκ συμπαθείας, κεφαλαλγῶ, καὶ ταύτην τὴν στιγμὴν ἔμελλον νὰ πέμψω νὰ τὸν παρακαλέσω νὰ μοὶ συγχωρήσῃ, καὶ νὰ μὴ λάβῃ τὸν κόπον νὰ ἔλθῃ.

— Ὁ ὑπηρέτης, μετὰ τεταμένων τῶν ὀφθαλμῶν καὶ χάσκοντος στόματος, ἐξῆλθε χωρὶς ν' ἀποκριθῆ.

Μετ' ὀλίγα δὲ λεπτὰ ὁ Ῥοβέρτος, ὁ Νόννος καὶ ὁ ὑπηρέτης, ἐνδεδυμένοι ὡς ναῦται, καὶ ἀνά ἓν δέμα ἕκαστος ὑπὸ μάλης ἢ ἐπὶ τῶν ὤμων ἔχοντες, ἐξῆλθον τοῦ καταλύματός των, καὶ προπορευομένου τοῦ βάρβα Σπύρου, διηυθύνθησαν δι' ὁδῶν μεμονωμένων καὶ σκοτεινῶν πρὸς τὸν λιμένα. Φθάσαντες δ' ἐκεῖ, ποῖον τρόμον ἤσθάνθησαν, ὅτε ἤκουσαν ἀνθρωπον προσομιλήσαντα τὸν ναύτην, καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἦτον ὁ Διοικητής!

— Βάρβα Σπύρο, τῷ εἶπε, σὺ εἶσαι;

— Ἐγὼ, Ἐξοχώτατε, εἶπεν αὐτός· ὄλος εἰς τὰς διαταγὰς της.

— Ἐχομεν καλὰ καὶ νωπὰ κωβίδια;

— Νωπὰ, Ἐξοχώτατε, δὲν ἔχω. Μὰ τὸν ἅγιον Σπυρίδωνα, ὅμως, σὲ ὑπόσχομαι νὰ ἔχω ἀξιόλογα αὔριον.

— Ἄκουσον, φίλε μου, ὑπέλαβεν ὁ Διοικητής. Αὔριον θὰ ἔχω τὴν τιμὴν νὰ συνοδεύσω τὸν Ὑψηλότατον Αὐθέντην τῆς Πελοποννήσου εἰς τὸ κυνήγιον. Νὰ μοὶ φέρης τὰ μεγαλήτερα ὁποῦ τρέφει ἡ θάλασσα. Τὰ θέλω ὅμως πρὶν ἐξημερώσῃ. Νὰ σὲ ἰδῶ! Τρέχε εἰς τὰ κωπία.

— Αὐτὴν τὴν στιγμὴν, Ἐξοχώτατε. Εἰς τὴν σκάφην μου, καὶ ἀναχωρῶ.

Καὶ ὡς εἶπεν, οὕτω καὶ ἔπραξεν· ἐπήδησεν εἰς τὸ πλοῖον τοῦ κατόπιν τῶν τριῶν ὁδοιπόρων, οἵτινες χωρὶς νὰ προφέρωσι λέξιν εἶχον εἰσέλθει πρῶτοι, καὶ ἀνείλκυσε τὴν ἄγκυραν.

— Ὡρα καλὴ σου, φίλε μου, τῷ ἐφώναξεν ὁ Διοικητής. Αὔριον τὰ κωβίδια!

— Εἰς τὴν εὐχὴν τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος, Ἐξοχώτατε,

ἀπεκρίθη ὁ πλοίαρχος, ἀπωθὼν διὰ τῆς κώπης τὴν προκυμαίαν.

Καὶ ἀφ' ἑνὸς μὲν τὸ πλοῖον ἐμακρύνετο φέρον τὸν Ῥοβέρτον καὶ τὸν Νόννον, τρίβοντας τὰς χεῖρας καὶ καγχάζοντας, ἀφ' ἑτέρου δ' ἐμακρύνετο καγχάζων καὶ τρίβων τὰς χεῖρας ὁ Διοικητής. Ἡ ἡμέρα αὕτη ἦτον ἡ εἰκοστὴ ἕκτη τοῦ Φεβρουαρίου.

Τὴν δ' ἐπαύριον τὸ πρῶτ' ἐπεδόθη εἰς τὸν Διοικητὴν ἐπιστολὴ τοῦ Ῥοβέρτου, ζητοῦντος συγγνώμην ὅτι δὲν δύναται νὰ παρευρεθῆ εἰς τὸ κυνήγιον, διότι εὐρῶν αἰφνιδίως εὐκαιρίαν ἀνεχώρησε διὰ τὴν Πελοπόννησον, καὶ παρακαλοῦντος αὐτὸν νὰ τῷ πέμψῃ κατόπιν τὴν συνοδίαν του.

ΙΣΤ'

Μετὰ ἕξ δ' ἡμερῶν εὐτυχεστάτην θαλασσοπλοίαν, τὴν τετάρτην Μαρτίου οἱ φυγάδες τῆς Κερκύρας προσωρμίσθησαν εἰς Ἅγιον Ζαχαρίαν.

Ὁ Ῥοβέρτος ἐπήδησε πρῶτος ἀπὸ τοῦ πλοιαρίου, καὶ τὴν ἔρημον παραλίαν πατήσας, ἔθηκε θεατρικῶς τὴν μίαν χεῖρα ἐπὶ τῶν βράχων, καὶ ἐξέτεινε τὴν ἄλλην, ὡς λαμβάνων κατοχὴν τῆς κληρονομίας του. Μετ' αὐτὸν δ' ἀπέβη ὁ Νόννος, καὶ ἐκτεῖνας τὴν δεξιὰν πρὸς τὸν Ῥοβέρτον τὸν προσεφώνησε· Χαῖρε ὁ Αὐθέντης τοῦ Μωρέως! Τελευταῖος δ' ἐξέτεινε τὴν χεῖρα ὁ βάρβα Σπύρος, καὶ δεχθεὶς τὰ ὑποσχεθέντα πεντήκοντα φλωρία, χωρὶς στιγμὴν νὰ χρονοτριβήσῃ ἔστρεψε τὰ ἱστία πρὸς τὸν ἄνεμον, καὶ τὴν πρύμνην πρὸς τὴν Κέρκυραν.

Ἄλλ' ὅτι ὁ Ῥοβέρτος ἀνεγνώρισε αὐτὸς ἑαυτὸν κυριάρχην τῆς Πελοποννήσου, τοῦτο δὲν ἤρκει ἀκόμη· ἔπρεπε νὰ

τὸν ἀναγνωρίσῃ καὶ τὸ ὑπήκοόν του, εἰς δὲ τὴν ἔρημον τοῦ Ἁγίου Ζαχαρίου ἀκτὴν ὑπήκοον δὲν ὑπῆρχεν. Ἀνάγκη πᾶσα ἦτον λοιπὸν νὰ προχωρήσωσι πρὸς τὰ ἐνδότερα.

— Καὶ τώρα λοιπόν; εἶπεν ὁ Ροβέρτος ἀφ' οὗ ἐσκεδάσθη ἡ ἔκστασις τῆς συναισθήσεως τῆς ἰδίας δυνάμεως.

— Καὶ τώρα, ἀπεκρίθη ὁ Νόννος, ἀπ' ἐδῶ ἕως τὴν Ἀνδραβίδαν εἶναι τριῶν ὥρῶν δρόμος, ἀπλοῦς περίπατος διὰ τὴν Ὑμετέραν Ὑψηλότητα.

— Πῶς; θέλεις νὰ παρουσιασθῶ πεζὸς ὡς ἐπαίτης εἰς μίαν τῶν μεγαλοπόλεων τῆς ἐπικρατείας μου; Δὲν ἔμενεν ἄλλο, παρὰ νὰ μᾶς ἀπαντήσῃ ἡ Ἄννα διατρέχοντας τὸν Μωρέαν ὡς πεζοδρόμοι. Ὅχι! Ὑπάγωμεν εἰς τὸν Ἁγιον Ζαχαρίαν, ἐπειδὴ εἶναι ἐδῶ πλησίον, καὶ ἐκεῖ λαμβάνομεν παρὰ τοῦ Διοικητοῦ συνοδίαν καὶ ἵππους νὰ μεταβῶμεν εἰς Ἀνδραβίδαν.

— Νὰ ὑπάγωμεν εἰς Ἁγιον Ζαχαρίαν, εἶπεν ὁ Νόννος, ἐν ᾧ διηθύνοντο ὁμοῦ πρὸς δύο ἀποθήκας ἀχυροσκεπεῖς καὶ μίαν ἐκκλησίαν πεπαλαιωμένην, νὰ ὑπάγωμεν εἰς Ἁγιον Ζαχαρίαν δὲν εἶναι δύσκολον, διότι ἰδοὺ ἐφθάσαμεν. Διὰ τὰ λοιπὰ ὄλα, νὰ ἰδῶμεν.

— Πῶς; ἐφθάσαμεν! Ποῦ εἶναι ὁ ἅγιος Ζαχαρίας;

— Ἡ ἐκκλησία ἐκείνη. Καὶ αὐταὶ αἱ καλύβαι ἐδῶ εἶναι τὰ δημόσια καταστήματά του, τὸ τελωνεῖον καὶ τὸ λιμεναρχεῖον· καὶ ὁ ἀγροῖκος ἐκεῖνος, ὅστις χάσκει ἐκεῖ εἰς τὸν ἥλιον ἠπλωμένος, εἶναι οἱ κάτοικοι καὶ ὁ διοικητὴς του.

Τὰ προοίμια ταῦτα τῆς ἐγκαθιδρύσεώς του δὲν ἐφάνησαν λαμπρὰ εἰς τὸν Ροβέρτον, ἀλλ' ἔπρεπε νὰ τὰ δεχθῇ ὅποια ἦσαν· δι' ὃ, πλησιάσας εἰς τὸν κοιμώμενον,

— Ἄκουσε, φίλε, τῷ εἶπε, κινῶν αὐτὸν διὰ τοῦ ποδός· ἡμπορεῖς νὰ μᾶς προμηθεύσῃς τρία ἄλογα διὰ τὴν Ἀνδραβίδαν;

— Αἴ! τί εἶναι; τί θέλετε; ἠρώτησεν αὐτὸς μετὰ φωνῆς τραχείας, ἀναπηδήσας καὶ τρίβων τοὺς ὀφθαλμούς του.

— Τρία ἄλογα νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὴν Ἀνδραβίδα, ἀπεκρίθη ὁ Ῥοβέρτος.

— Ποῖοι εἴσθε σεῖς; πῶς ἦλθατ' ἐδῶ; ἠρώτησεν ὁ τελώνης ὀργίλως.

— Εἴμεθα ξένοι, ἀπεκρίθη πάλιν ὁ Ῥοβέρτος· ἦλθομεν ἐκ Κερκύρας εἰς τὸ πλοιάριον ἐκεῖνο ὅπερ βλέπετε ἐκεῖ κ' ἐπιστρέφει.

— Πῶς; ἐτόλμησε καὶ σᾶς ἀπεβίβασε χωρὶς τῆς ἀδείας μου; Ποῦ εἶναι τὰ διαβατήριά σας; ποῦ εἶναι τὰ ἔγγραφα τοῦ πλοιάρχου; ἀνέκραξε χειρονομῶν ὁ τελώνης.

— Μὴ μᾶς πονοκεφαλῆς· ἄφες τὰ ἔγγρατά σου, μὴ τὸ μετανοήσης. Εἶπέ μας ἂν θὰ μᾶς εὔρης τρία ἄλογα διὰ τὴν Ἀνδραβίδα, ἐπανάλαβεν ὁ Ῥοβέρτος, ὀργιζόμενος ἤδη διὰ τὴν αὐθάδειαν τοῦ ἀνθρώπου.

— Ἄ! σᾶς ἀπεβίβασεν ἐδῶ χωρὶς τῆς ἀδείας μου, ἐξηκολούθει φωνάζων αὐτὸς μετ' ὄλου τοῦ ζήλου τῆς προσβληθείσης ἀξιοπρεπείας του. Εἴσθε κλέπται. Δὲν ἔχετε ἔγγραφα; εἴσθε λαθρέμποροι.

Ὁ Ῥοβέρτος ἀνέλαβε τότε τὸ ἡγεμονικώτερον ὕφος του, τὸ ὕφος τῶν μεγάλων περιστάσεων.

— Ἄφρων! εἶπεν, ἠξεύρεις τίς εἶμαι; Εἶμαι ὁ Ῥοβέρτος Σαμπλίτης, ὁ Αὐθέντης τῆς Πελοποννήσου, καὶ σὲ προστάζω νὰ μοὶ φέρης τρεῖς ἵππους νὰ ὑπάγω εἰς Ἀνδραβίδα.

— Θὰ ὑπάγῃς καὶ σὺ καὶ οἱ σύντροφοί σου εἰς τῆς Ἀνδραβίδας τὴν φυλακὴν. Ἐκεῖ θὰ ἐξηγήσης ἂν εἶσαι παράφρων ἢ ἂν εἶσαι κακοῦργος.

Ὁ Νόννος ἔθεσε τὴν χεῖρά του ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ Ῥοβέρτου, ὅστις ὑψοῦτο ἤδη νὰ τιμωρήσῃ τὸν αὐθάδη.

— Ὑψηλότατε, τῷ εἶπε, συγχωρήσατε τὸν ἀνόητον τοῦτον. Ἐτάχθη ἐδῶ νὰ φυλάττη τὴν ἔρημον ταύτην, καὶ εἶναι ἐκτὸς τοῦ κόσμου· δὲν ἤξεύρει τί τῷ λέγομεν.

Καὶ στραφεὶς πρὸς τὸν τελώνην,

— Ἄκουσε, ἀδελφε, τῷ εἶπε· οὔτε κλέπται εἶμεθα, οὔτε λαθρέμποροι· ὅτι δὲν ἔχεις τρεῖς ἵππους νὰ μᾶς δώσης εἶναι περιττὸν νὰ μᾶς τὸ εἰπῆς, τὸ ἐννοῶ. Βλέπω ὅμως μίαν φθισικὴν ἡμίονον, ἣτις βόσκει ἐκεῖ εἰς τὴν βάλτον. Αὐτὴν θὰ δώσης εἰς τὸν ὑπηρέτην μας νὰ μᾶς φέρῃ ἐξ Ἀνδραβίδας τοὺς ἀναγκαίους ἵππους, ἐν ᾧ ἡμεῖς θὰ καθήσωμεν ἐδῶ νὰ τὸν περιμείνωμεν. Καὶ ἐπειδὴ θὰ τῷ δώσης τὸ ζῶόν σου, λάβε τοῦτο. — Καὶ τῷ ἔδωκεν ἐν φλωρίον. — Ἄν ὅμως εἶχες ὄρεξιν νὰ μὴ τὸ δώσης, τότε ἔχομεν τοῦτο. — Καὶ τῷ ἔδειξε τὴν ἀξιοσέβαστον ράβδον του. —

Εἰς τόσον ἰσχυροὺς λόγους ὁ τελώνης δὲν εὔρε τί ν' ἀντιτάξῃ· ἔλαβεν ἐπομένως τὸ φλωρίον καὶ ἔδωκε τὴν ἡμίονον.

Τέσσαρας ὥρας περιέμεινεν ἀκόμη ὁ Ῥοβέρτος εἰς τὴν παραλίαν τῆς ἡγεμονίας του, πολλάκις φωρῶν ἑαυτὸν ἀπειρώμενον τῆς γῆς διὰ τοῦ ποδοῦ, ὡς ἵνα πεισθῇ ἀληθῶς ὅτι αὐτὴ ἦν ἐκείνη ἢ πρὸ πολλοῦ ζητουμένη, καὶ ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον διαφεύγουσα ἐπιμόνως, αὐτὴ ἐκείνη ἣτις ἔμελλε νὰ δεχθῇ τὰς ρίζας τῆς δυνάμεως καὶ τῆς δόξης του. Τέλος δὲ, ταῦτα διαλογιζόμενος, εἶδε νέφος κονιορτοῦ εἰς τὸ βάθος τῆς πεδιάδος ἐγειρόμενον, καὶ ταχέως προχωροῦν, ὡς ἂν ἐδιώκετο ὑπὸ τοῦ ἀνέμου.

Ὅταν δ' ἔφθασε πλησίον, προέκυψεν ἐξ αὐτοῦ ἀπὸ ρυτῆρος τρέχων ἔφιππος ὁ Ῥαιμόνδος, καὶ πηδήσας ἀπὸ τοῦ ἵππου του, ἐρρίφθη εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ Ῥοβέρτου. Ὁ Σαμπλίτης δὲ τὸν ἐδέχθη μετὰ φιλοφροσύνης ὀλίγον βεβιασμένης. Ἄλλ' αὐτὸς, πρὶν ἀφήσῃ τὸν κύριόν του νὰ ἐκφράσῃ

διὰ λέξεων τὴν δυσαρέσκειάν του, τῷ διηγήθῃ πῶς ὁ ἐπάρατος ἐκεῖνος πλοίαρχος τῆς Κερκύρας, ἔχων διαταγὴν τοῦ Διοικητοῦ νὰ διώξῃ τὸν Λέοντα χωρὶς οὐδὲ στιγμὴν ν' ἀπωλέσῃ, εἰς κάμμیان παράκλησίν του δὲν ἤθελε νὰ ἐνδώσῃ καὶ νὰ τὸν ἀποβιάσῃ εἰς Κέρκυραν· ἐν τούτοις δ' ὅτι τὸν Λέοντα τὸν ἔβλεπον μὲν πάντοτε ὡς δέκα μίλια μακρὰν, ἀλλὰ νὰ ἐλαττώσωσι τὴν πρὸς αὐτὸν ἀπόστασιν δὲν κατῴρθουν· τέλος δ' ὅτι, ὅταν ἔφθασαν ἀντικρὺ τῆς Πελοποννήσου καὶ εἶδεν ὁ Ῥαιμόνδος ὅτι ἐπρόκειτο νὰ ἐξακολουθήσωσι μέχρι τῆς Κρήτης, εἰς μίαν λοξοδρομίαν ἣτις ἐπλησίασεν ὡς λίθου βολὴν εἰς τὴν παραλίαν ἠτοιμάσθη νὰ ῥιφθῇ εἰς τὴν θάλασσαν, ὅπερ ἰδὼν ὁ πλοίαρχος, συγκατένευσε νὰ τὸν ἀποβιάσῃ.

Αἱ ἀφελεῖς ἐξηγήσεις αὗται διέλυσαν τὸ τελευταῖον νέφος ἐπὶ τοῦ μετώπου τοῦ Ῥοβέρτου, καὶ ἡ λοιπὴ των συνέντευξις ὑπῆρξε περιπαθεστάτη. Μετ' ὀλίγας δὲ στιγμὰς νέον νέφος ἀνέθορεν εἰς τὸν ὀρίζοντα· ἀλλὰ τοῦτο προέβαινε βραδύτερον καὶ ἐπισημότερον. Ἐφθασεν ὅμως καὶ αὐτὸ τελευταῖον, καὶ ἐφάνη περιέχον τὸν σεβάσμιον Κιβιτάνον ἢ Δημάρχον Ἀνδραβίδας μεθ' ὅλης τῆς συνοδίας τῶν δημοτικῶν ἀρχῶν καὶ τῶν προϋχόντων τῆς πόλεως, ἐρχομένων ἐν πομπῇ νὰ δεχθῶσι τὸν νέον των ἡγεμόνα. Προήρχετο δὲ ἡ βραδύτης τῆς πορείας αὐτῶν πρῶτον ἐκ τῆς ἀναγκαίας εἰς τοιαύτην πομπὴν εὐπρεπείας καὶ κοσμιότητος, καὶ δεύτερον ἐκ τοῦ ὅτι, ἐκτὸς τοῦ Δημάρχου καὶ τοῦ γραμματέως αὐτοῦ, οἱ λοιποὶ πάντες ἐπόμπευον ἐπὶ πῶλων ὄνων, τόσον σπάνιος εἶχε καταντήσῃ τότε εἰς τὴν Πελοπόννησον ὁ εὐγενέστερος ἵππος, καὶ τοὺς ὑπάρχοντας συνεωνοῦντο οἱ ἱππῶται διὰ τὴν ὑπηρεσίαν των. Ἐσύροντο δὲ καὶ ἐκ τοῦ χαλινοῦ δύο ἕτεροι ἵπποι πλουσίως κεκοσμημένοι διὰ φαλάρων

δλίγων αὐτοσχεδίων, δανεισθέντες παρὰ δὺω τῶν πλουσιωτέρων μυλωθρῶν τῆς πόλεως.

Ὁ Ῥοβέρτος προσηρέχθη εἰς τὴν πρώτην ταύτην ὑποδοχὴν τῶν ὑπηκόων του ἡγεμονικώτατα. Ἦτον χαρὰ νὰ τὸν ἰδῆ τις μετὰ πόσης εὐμενείας ἤγγισε δι' ἄκρων τῶν δακτύλων ὑπὸ μάλην τὸν Κιβιτάνον, ὅπως τὸν ἀνεγείρη προσπεσόντα καὶ προσκυνήσαντα, μετὰ πόσης συγκαταβάσεως ἐχαιρέτα δεχόμενος τῶν λοιπῶν τὰς ζητωκραυγὰς. Ἐπειτα δὲ, καθ' ἑλλην τὴν ὁδὸν προπορευόμενος, ὡς ἀνῆκεν εἰς τὸν μέγαν βαθμὸν του, ἀπέτεινε ἀνά πᾶν τέταρτον εἰς τὸν παρακολουθοῦντα Δήμαρχον μίαν λέξιν ἠντλημένην ἐκ τοῦ λεξικοῦ τῶν κοινῶν τόπων, καὶ οὐδὲν προδικάζουσαν τῶν μεγάλων ζητημάτων τῆς μελλούσης διοικήσεως.

Ὅταν δ' ἔφθασεν εἰς Ἀνδραβίδα, ὁ Ῥοβέρτος εἰσήχθη εἰς τὴν μεγαλοπρεπεστάτην τῶν οἰκιῶν, αὐτὴν ἐκείνην ἦν πρό τιος κατώκει ὁ Βιλλαρδουίνος, καὶ ἐξεπλάγη μὲν ἰδὼν ὅτι ἀντὶ τοῦ τοποτηρητοῦ τὸν ὑπεδέχθη εἰς τὴν κεφαλὴν τῆς κλίμακος ὁ Πετραλείφας, ἐξετίμησεν ὅμως ἐπιεικέστατα τοὺς λόγους τῆς τοιαύτης διαγωγῆς, ὅταν ἔμαθεν ὅτι ὁ Βιλλαρδουίνος ἀπῆλθεν εἰς Βλιζίρι ὅπως τὸν περιμένῃ ὡς ἀπὸ σκοπιᾶς, καὶ τὸν ὑποδεχθῆ ἐπίσης ἀξιοπρεπῶς, ἂν ἤρχετο διὰ τοῦ Ποντικοῦ, καὶ τέλος ὅταν εἶδε πλησίον τοῦ πάππου τὴν θάλλουσαν ἔκγονον, ἧς τὸ μείδιμα τῷ ἐφάνη εὐφραδέστερον ὅλων τῶν προπαρεσκευασμένων πανηγυρικῶν λόγων ἐκείνων.

Μετὰ τὴν ἐπίσημον δὲ ὑποδοχὴν, ἀφ' οὗ παρουσίασεν ὁ μὲν Πετραλείφας εἰς τὸν νέον ἡγεμόνα τοὺς πρωτίστους τῶν ὀπαδῶν του, ὁ δὲ Ῥοβέρτος τὸν Νόννον εἰς τὸν Πετραλείφαν, ἐπρότεινε οὗτος νὰ πέμψῃ πεζοδρόμον πρὸς τὸν Βιλλαρδουίνον εἰς Βλιζίρι.

— Μὴ, πρὸς χάριν μου, εἶπεν ὁ Ῥοβέρτος. Ἄφετέ με ν' ἀναπνεύσω μίαν ἡμέραν. Μερικαὶ στιγμαὶ μεταξὺ φίλων καὶ μακρὰν τῶν ὑποθέσεων μοὶ εἶναι ἀναγκαῖαι μετὰ τὴν ὀχληρὰν ὁδοιπορίαν. Προσέτι δὲ καθῆκον φιλοφροσύνης καὶ ἐπιθυμία μου εἶναι ν' ἀπέλθω ἐγὼ πρὸς τὸν γέροντα Βιλ-
λαρδουίνον, οὐχὶ νὰ φέρω ποτὲ αὐτὸν πρὸς ἐμέ. Ἄφετε νὰ τῷ φέρω ἐγὼ τὴν εἰδήσιν τῆς ἀφίξεώς μου.

Εἰς τὴν εὐχὴν ταύτην τοῦ Ῥοβέρτου δὲν εἶχεν οὐτ' ἐπε-
θύμει ν' ἀντιτάξῃ τι ὁ Πετραλείφας, διότι τῷ ἐσύμφερε μά-
λιστα νὰ ἔχῃ ἐπὶ τινὰς στιγμάς, ὅσον ὀλίγαι καὶ ἂν ἦσαν,
τὸν νέον ἡγεμόνα μόνον καὶ ἀπερίσπαστον εἰς τὴν κατο-
χὴν του.

Καί τινες μὲν τῶν κατοίκων Ἀνδραβίδας ὑπέλαβον ὅτι
ἐστάλη ἀγγελιαφόρος πρὸς τὸν Βαύλλη, διότι εἶδαν εἰς τὸ λυ-
καυγὲς τῆς νυκτὸς τὸν Ῥαιμόνδον συνομιλοῦντα εἰς τὰς ἐσχα-
τίας τῆς πόλεως κρυφίως μεθ' ἰππέως, ὅστις ἐν τῷ ἅμα ἀνε-
χώρησεν ὡς ἀστραπὴ πρὸς τὰ μεσημβρινά· ἀλλ' οἱ τοιοῦτοι
δὲν εἶχον ἀκούσει τὸν λόγον τοῦ ἡγεμόνος. Οἱ δὲ μεμυημέ-
νοι ἐθεώρησαν τὴν ἀποστολὴν ταύτην ὡς ἀφορῶσαν τὴν
τελετὴν τῆς ἐσπέρας ἐκείνης· διότι τῆς πόλεως τὰ δημό-
σια καταστήματα ἐφωταγωγῆθησαν, εἰς τὰς πλατείας
ἔκαιον πυραὶ ἅς ἐπήδων ἀλαλάζοντες παῖδες, εἰς τοῦ Πε-
τραλείφου δὲ ὁ Ῥοβέρτος ἐπροκάθητο λαμπροῦ δείπνου, ἔχων
ἐκ δεξιῶν τὸν σεβάσμιον πενθερὸν, ἐξ εὐωνύμων τὴν εὐχα-
ριν θυγατέρα τοῦ Αὐθέντου τῆς Ἑλλάδος, τὴν δ' ἐπίλοιπον
ἄλλην νύκτα, τύμπανα κροτοῦντα καὶ σειραύλια τερετίζοντα
ἐμπρὸς τῶν παραθύρων τοῦ ἡγεμόνος, ἐξεκώφευον αὐτὸν
μετὰ μεγίστης τιμῆς, καὶ τῷ διεσκέδαζον τὴν ζάλην τῆς
μέθης, μέθης ὅμως, ῥηθῆτω πρὸς ἔπαινόν του, ὅχι ἐπικου-
ρίου καὶ τὸν ῥητινίτην τῆς Ἀνδραβίδας ἀποπνεούσης, ἀλ-

λ' ὄλης ἀύλου, καὶ ἐξαφθείσης ἐκ τῆς γλυκείας φλογὸς τῶν βλεμμάτων τῆς Ἄννης.

Τὴν ἐπαύριον περὶ ἀναχωρήσεως οὐδεὶς ἔγινε λόγος, ἀλλ' ὁ Ῥοβέρτος, ἀκούσας τὴν προτεραίαν παρὰ τῆς Ἄννης πόσον εὐηρεστεῖτο εἰς τὰς ἐφίππους περιδιαβάσεις, παρήγγειλε τοιαύτην εἰς τὸ μέσον τῆς ἡμέρας, ὅπως ἐπισκεφθῆ τὴν πόλιν καὶ τὰ περίχωρα, καὶ καθ' ὅλην τὴν ἐκδρομὴν, ἱππεύων πλησίον τῆς νέας κόρης, ἐδείχθη φιλοφρονέστατα ὁ πιστὸς ἱππότης αὐτῆς, τὴν δ' ἐσπέραν ἀπέδιδεν αὐτὸς τὸ δεῖπνον εἰς τοὺς εὐγενεῖς ξενοδόχους του.

Ἐπ' αὐτοῦ ἤρχισε νὰ ὀμιλῆ, ἂν καὶ μετὰ τινων δισταγμῶν καὶ ὡς ἐπιθυμῶν νὰ εὕρη κωλύματα, περὶ τῆς ἀναχωρήσεώς του διὰ τὴν ἐπαύριον. Καὶ τῆς μὲν Ἄννης οἱ ὀφθαλμοὶ ἦσαν ἀληθῆς κώλυμα πάντοτε, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ὁμολογούμενον· τὸ δὲ στόμα αὐτῆς ἔμενε βωβὸν εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο· ὁ δὲ Πετραλείφας, δὲν παρεκίνει μὲν τὴν ἀναχωρήσιν, ἀλλ' οὔτε καὶ νὰ τὴν ἀναβάλῃ ἐτόλμα, ὥστε ἤθελεν ἀποφασισθῆ, ἂν ἀμέσως μετὰ τὸ δεῖπνον ἐρχόμενος ὁ Κιβιτάνος δὲν ἀνήγγελλεν εἰς τὸν Ῥοβέρτον, ὅτι οἱ κάτοικοι τῶν πέριξ χωρίων ἐζήτησαν τὴν ἄδειαν νὰ ἔλθωσι τὴν ἐπαύριον εἰς προσκύνησιν τοῦ νέου Αὐθέντου των. Τοῦτο ἔλυε τὸ ζήτημα, καὶ ἡ ἀπόφασις ἔγινεν ὅτι θέλει μείνει εἰσέτι μίαν ἡμέραν.

Τὴν ἐπιούσαν, μίαν ἢ δύο ὥρας μετὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου, οἱ χωρικοὶ κατὰ συστήματα εἰσῆρχοντο εἰς τὴν πόλιν παίζοντες τὰ τύμπανα, τοὺς αὐλοὺς ἢ τὰς λύρας των, ἄνθη ἐστεμμένοι καὶ ἄνθη φέροντες εἰς τὰς χεῖρας, καὶ μετ' ὀλίγον ἐπλήρωσαν τὴν αὐλὴν τοῦ Ῥοβέρτου, ὅστις ἐκάθητο εἰς ὑψηλὸν ἐξώστην μεταξὺ τοῦ Πετραλείφου καὶ τῆς Ἄννης καὶ τῶν ἐπισημοτέρων κατοίκων τῆς πόλεως.

Ἡ θεὰ τῆς ζωγραφικῆς ἑλληνικῆς ἐνδυμασίας, ἣτις ἦτον καὶ τότε, ὡς διέμεινεν ἔκτοτε, ἐν ἀρμονίᾳ πάντοτε πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν φύσιν, τῶν ζωηρῶν μεσημβρινῶν ὄψεων, τῶν χορῶν οἵτινες ἀνεπόλουν ἄλλοτε τὸν κύκλιον καὶ ἄλλοτε τὸν πυρρίχιον τῶν ἀρχαίων, ἔθελγε τὴν ἐκπεπληγμένην του ὄρασιν, ὁ δ' ἦχος τῆς εὐρύθμου γλώσσης, ἡ ἀφέλεια τῶν μελωδιῶν, καὶ πρὸ πάντων αἱ ζητωκραυγαί, ἔτερπον τὴν κολακευομένην του ἀκοήν.

Ὁ Ῥοβέρτος διέταξε μεγάλην διανομὴν οἴνου καὶ τραγημάτων, καὶ ἡ εὐωχία διήρκεσε μέχρι τῆς ἑσπέρας.

Ἐν ᾧ ὁμοῦ οἱ χωρικοὶ ἐκένουν τὸ τελευταῖον ποτήριον καὶ ἐχόρευον τὸν χορὸν τοῦ ἀποχαιρετισμοῦ, ὁ δὲ Ῥοβέρτος ἦν βεβουθισμένος εἰς τρυφερὰν συνδιάλεξιν μετὰ τῆς Ἄννης, αἴφνης εἰσῆλθεν ὁ Νόννος ἐναγώνιος, καὶ διευθυνθεὶς πρὸς τὸν Πετραλεῖφαν, ὠμίλησε πολλὴν ὥραν ζωηρῶς μετ' αὐτοῦ. Φαίνεται δὲ ὅτι τῷ μετέδωκε τὴν ταραχὴν του, διότι καὶ αὐτὸς ἤρχισε βιαίως νὰ χειρονομῇ, καὶ ἔπειτα ἐγερθεὶς, ἦλθε πρὸς τὸν Ῥοβέρτον, καὶ λαβὼν αὐτὸν κατὰ μέρος,

— Γνωρίζεις, τὸν ἠρώτησεν, ἡ Ὑμετέρα Ὑψηλότης περὶ τίνος συμβάσεως μεταξὺ Βιλλαρδουίνου καὶ τοῦ Κόμητος Σαμπλίτου, ὡς πρὸς τὴν διάρκειαν τῆς ἀπουσίας αὐτοῦ;

— Περὶ τίνος συμβάσεως; ἀπεκρίθη ὁ Ῥοβέρτος ὠχρῶν καὶ αὐτός. Εἶχον ἀκούσει τι εἰς Γαλλίαν, ἀλλὰ τὸ ἐνόμιζον μῦθον. Εἶναι λοιπὸν ἀληθές;

— Ἴδου ὁ Νόννος· ἄς σᾶς τὸ εἶπῃ.

— Ναί, ὑπέλαβεν οὗτος μετὰ ζέσεως· ταύτην τὴν στιγμήν ἤκουσα βεβαιούμενον, ὅτι ὑπάρχει συμφωνία μεταξὺ τοῦ Κόμητος καὶ τοῦ Βιλλαρδουίνου, νὰ μείνη αὐτὸς ὀριστικῶς Αὐθέντης τῆς Πελοποννήσου, ἂν ὁ Κόμης ἐντὸς ἐνὸς

έτους και μιᾶς ἡμέρας ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του δὲν ἐπιστρέψῃ, ἢ δὲν στείλῃ τινὰ νὰ τὸν διαδεχθῇ.

— Καὶ ἰδοὺ ὅτι μ' ἔπεμψεν ἐν καιρῷ, εἶπεν ὁ Ῥοβέρτος, διότι ἐλπίζω ὅτι ἔφθασα πρὶν ἢ παρέλθῃ τὸ ἔτος.

— Ἄλλ' ἄρά γε ἀρκεῖ ἡ ἀφιξίς σας μόνη; ἀπήντησεν ὁ Νόννος. Ὅταν ἐπιδώσητε εἰς τὸν τοποτηρητὴν τὴν διαταγὴν τοῦ διορισμοῦ σας, τότε κυρίως μόνον παύει ἐκείνου ἡ ἐξουσία. Αὕτη ἡ διαταγὴ πρέπει νὰ ἐπιδοθῇ ἐντὸς τοῦ ἔτους καὶ τῆς ἡμέρας.

— Ἄλλ' εἶναι ἡ σύμβασις ἀληθής; εἶπε ταραττόμενος ὁ Ῥοβέρτος.

— Φαίνεται ὅτι εἶναι ἀληθής, ἀπεκρίθη ὁ Νόννος.

— Καὶ ἂν ἀμφίβολος εἶναι, ὑπέλαβεν ὁ Πετραλείφας, ἀσφαλέςτερον πάντοτε φαίνεται νὰ τὴν ἐκλάβῃ ἡ Ὑμετέρα Ὑψηλότης ὡς ἀληθῆ.

— Καὶ πότε ἀνεχώρησεν ὁ θεῖός μου; ἠρώτησεν ὁ Ῥοβέρτος, γινόμενος ὄλος ἔμφροντις.

— Ὁ εἰδοποιήσας με δὲν ἤξευρεν ἀκριβῶς τὴν ἡμέραν, ὑπέλαβεν ὁ Νόννος. Διίσχυρίζετο ὅμως ὅτι πρέπει νὰ ἦτον τὸν Μάρτιον.

— Τὸν Μάρτιον περίπου πρέπει νὰ ἦτον τῷ ὄντι, εἶπεν ὁ Ῥοβέρτος. Ἀλλὰ πολὺ μᾶς ἐνδιαφέρει ἤδη τῆς ἡμέρας ἡ γνῶσις. Ἴσως μᾶς φωτίσῃ ὁ Κιβιτάνος.

Τὴν στιγμὴν ταύτην οἱ χωρικοὶ ἀπήρχοντο ζητωκραυγάζοντες καὶ τυμπανίζοντες. Ὁ δὲ Ῥοβέρτος, προελθὼν εἰς τοῦ ἐξώστου τὴν ἄκραν, τοὺς ἠὺχαρίστησε μεγαλοπρεπῶς, μετὰ ταῦτα δὲ, ἀποσυρθεὶς εἰς παρακείμενον δωμάτιον μετὰ τοῦ Πετραλείφου, τοῦ Νόννου, τοῦ Ῥαιμόνδου, τοῦ Δημάρχου καὶ τινων ἄλλων προύχοντων, τοῖς καθυπέβαλε χωρὶς

ἄλλης ἐξηγήσεως τὴν ἐρώτησιν, πότε ἀνεχώρησεν ὁ Κόμης Σαμπλίτης.

Ὅλοι συνεφώνουν περὶ τοῦ μηνὸς Μαρτίου, περὶ τῆς ἡμέρας ὁμοῦς ἕκαστος ἄλλα ἔλεγεν. Εἷς ἐνθυμεῖτο ὅτι ἦτον ὀλίγον μετὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Τεσσαράκοντα Μαρτύρων, ὅπερ ἐπέφερε φρικίαισιν εἰς τοὺς ἔχοντας συμφέρον ἐκ τῶν ἀκροατῶν, διότι ἡ ἑορτὴ τῶν ἀγίων Τεσσαράκοντα εἶναι τὴν ἐνάτην Μαρτίου, καὶ ἡ ἡμέρα ἐκείνη ἦτον ἡ ἐβδόμη.

Ὁ Κιβιτάνος ἐγνωμοδότησε περὶ τῆς εἰκοστῆς ἢ εἰκοστῆς πρώτης, διότι ἦταν βέβαιος ὅτι σχεδὸν ἀμέσως μετὰ ταῦτα ἦτον ἡ ἑορτὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, καὶ διάφοροι ἄλλαι ἐβρέθησαν γινῶμαι, ἐξ ὧν ἐξήγετο δι' ὅλους, ὅτι οὐδεὶς ἐγνώριζε τὴν ἡμέραν, διὰ δὲ τὸν Ῥοβέρτον καὶ τοὺς ἔχοντας γινῶσιν τοῦ μυστικοῦ του, ὅτι ἦτον ἀνάγκη νὰ ἐπισπεύσῃ τὴν συνάντησίν του μετὰ τοῦ τοποτηρητοῦ.

Ἐπομένως ὁ Ῥοβέρτος ἐζήτησε παρὰ τοῦ Διοικητοῦ νὰ τῷ ἔχῃ ἐτοιμοὺς δι' αὐριον πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου τοὺς ἵππους, καὶ μετ' ὀλίγον διελύθη ἡ συναναστροφή.

Ὁ Ῥοβέρτος ἔφερε τὴν Ἄνναν μέχρι κάτω τῆς κλίμακος, καὶ ἐκεῖ, φιλήσας τὴν χεῖρά της, ὑπεσχέθη ὅτι δὲν θέλει ἀναχωρήσει τὴν ἐπαύριον χωρὶς νὰ ἔλθῃ νὰ τὴν ἀποχαιρετήσῃ, ὅτι δὲ ὄλαι τοῦ κόσμου αἱ Αὐθεντεῖαι δὲν ἤθελον τὸν πείσει νὰ παρατείνῃ ἐπὶ μακρὸν χρόνον τὴν ἀπουσίαν του.

Ἀφ' οὗ δ' ἔφθασεν ὁ Πετραλείφας εἰς τὴν οἰκίαν του, πρὶν ἢ ἀπέλθῃ εἰς τὴν κλίνην, εἰσῆλθεν εἰς τὸν κοιτῶνα τῆς ἐγγόνου του.

— Θύγατερ, τῇ εἶπε, κρίνω ἀναγκαῖον νὰ συνοδεύσωμεν αὐριον τὸν Αὐθέντην.

(Εἰς τὰς λέξεις ταύτας ἡ χαρὰ ἐπέλαμψεν εἰς τῆς νέας τὸ πρόσωπον).

— Εἶναι δὲ πρὸ πάντων χρήσιμον, ἐξηκολούθησεν ὁ γέρον, νὰ γνωρίσης ἤδη πλέον τὸν σκοπὸν τῆς ἐλεύσεώς μας εἰς τὴν Πελοπόννησον, ὅπως συνδράμῃς εἰς τὴν ἐπιτυχίαν του. Ἡ μὲν πρόφασις ἦτον τὰ κτήματά μου καὶ ἡ διασκέδασίς σου, ἡ δὲ ἀλήθεια τὰ σχέδια τοῦ πατρός σου. Οἱ ἡγεμόνες, φιλτάτη θύγατερ, εἰσὶ τὰ ὑπέρτατα ὄργανα τῶν θείων βουλῶν εἰς τὴν γῆν. Αἱ κλίσεις των δὲν εἶναι ἀδιάφοροι, αἱ πράξεις των κανονίζονται ἄνωθεν. Ζῶσι διὰ τοὺς ἄλλους, οὐχὶ δι' ἑαυτοὺς, καὶ πρέπει νὰ ἐκπληρῶσι τὸ εἰς ὃ ἐκλήθησαν. Ἡ εὐχή, ἡ πολιτικὴ ἀνάγκη τοῦ πατρός σου ἦτον νὰ ἐνωθῇ μετὰ τῆς ἡγεμονικῆς οἰκογενείας τῆς Πελοποννήσου. Ὁ Γοδοφρεῖδος Βιλλαρδουίνος εἶναι εἰς τῶν ἐντελεστέρων ἵπποτων τῆς Χριστιανωσύνης, ἀνδρεῖος, εὐγενῆς, ὠραῖος, πλούσιος. Τὸν εἶδες, συνέζησας μετ' αὐτοῦ, καὶ τὸν κρίνεις καὶ σὺ ὁμοίως.

(Εἰς ἕκαστον τῶν ἐπαίνων τούτων ἀνὰ ἓν νέφος ἠγεῖρετο εἰς τῆς Ἄννης τὸ μέτωπον).

— Ἀφ' ἐτέρου, ἐξηκολούθησεν ὁ Πετραλείφας, ἔπεμψεν ὁ Γούης Δελαρόσης καὶ σὲ ζητεῖ ἐπιμόνως εἰς γάμον. Ὁ νέος Γούης εἶναι τοῦ ἐνδόξου Ὁθωνος κληρονόμος, καὶ τὸν περιμένει ἡ ἡγεμονία τῶν Ἀθηνῶν. Ἄν ἦσο ἰδιώτου κόρη, θὰ σ' ἔλεγον· ἐκλεξον! Ἄλλ' ἤδη σοὶ λέγω· ὁ Μωρέας βαρύνει εἰς τὴν πλάστιγγα περισσότερο παρά αἱ Ἀθηναί. Ὁ Βιλλαρδουίνος, εἰμὶ βέβαιος, περιμένει τὸ νεῦμά σου. Ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ἔπρεπε νὰ περιμείνωμεν τὸ νεῦμα τῶν περιστάσεων, καὶ αὗται ἐκηρύχθησαν κατὰ τοῦ Βιλλαρδουίνου. Ὁ πατήρ του δὲν εἶναι πλέον τοποτηρητῆς τῆς Πελοποννήσου, δὲν εἶναι πλέον οὐδὲν, καὶ ὅσα προτερήματα καὶ ἂν ἔχῃ ὁ νέος ἵππότης, ἡ περίστασις αὕτη μᾶς ἐπιβάλλει τὸ καθῆκον νὰ κλείσωμεν τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς αὐτά. Ἡ χεὶρ σου δὲν εἶναι πλέον διὰ τὸν Γοδοφρεῖδον.

(Αἰθρία ἐπέλαμψεν ἐκ νέου εἰς τὸ μέτωπον τῆς νεάνιδος).

— Ἀλλὰ, ἐν ᾧ δῦει αὐτοῦ ὁ ἀστήρ, ἐξηκολούθησεν ὁ προνοητικὸς γέρων, εἰς τὸν ὀρίζοντα τῆς Πελοποννήσου ἀνατέλλει ἄλλος πολὺ λαμπρότερος. Ὁ νέος Σαμπλίτης, οἴκου ἐπισημοτάτου βλαστὸς, Αὐθέντης ἤδη αὐτὸς ἔταν ἄλλοι δὲν ἐκέρδησαν εἰσέτι τοὺς πτερνιστῆράς των, περιουγαζόμενος ὑπὸ νεότητος, πλούτου καὶ εὐγενείας, οὗτος εἶναι ὁ ἀνὴρ ὄν, ἀσκῶν πατρὸς δικαίωμα καὶ καθῆκον πατρὸς ἐκτελῶν, σοὶ προορίζω, ᾧ θύγατερ! Κατὰ τὴν ὁδοιπορίαν προσφέρου πρὸς αὐτὸν κατὰ ταῦτα, καὶ ἐν ᾧ τὸν περιδέω διὰ τῶν δεσμῶν τῆς πολιτικῆς, ἔμπλεκέ τον σὺ εἰς χρυσᾶ δίκτυα.

— Πάτερ, εἶπεν ἡ Ἄννα ἐρυθριῶσα καὶ κλίνουσα τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὴν γῆν, τὰς δυνάμεις μου ἐκτιμᾶτε τῷ ὄντι ὑπὲρ ἀξίαν. Εἰς τὸ μέγα ὕφασμα τῶν σχεδίων σας μὴ μοὶ ζητεῖτε ν' ἀπλώσω τὴν ἀδέξιον χεῖρά μου· θὰ συνταράξω ὅλα τὰ σοφὰ νήματά σας. Ἐπειτα, πάππε, νομίζω ἀνάξιον τοῦ πατρός μου, ἔταν ἔχη ἀνάγκην συμμάχων, νὰ τοὺς ζητῇ ἄλλως παρὰ ἐν ὀνόματι τῆς δυνάμεως καὶ τῆς ἐπιβροῆς του.

— Οὐχί, Ἄννα, εἶπεν ὁ γέρων. Ταύτην τὴν ὑπερτάτην ὑπηρεσίαν ὀφείλεις εἰς τὸν πατέρα σου· καὶ βίας ἂν ἔχη ἀνάγκην ἢ καρδία σου, πρέπει νὰ τὴν βιάσης.

— Φίλτατε πάππε, εἶπεν ἡ Ἄννα, καὶ δάκρυ ἀνέβρουεν ἤδη εἰς τὸν κανθὸν τοῦ ὀφθαλμοῦ της, ἔταν βιάζης τοῦ ῥόδου τὸν κάλυκα, τὸν μαραίνεις, δὲν τὸν ἀνοίγεις.

— Ἔστω, δὲν τὸν βιάζω, εἶπεν ὁ Πετραλείφας. Ἀπαιτῶ μόνον νὰ προσέχης εἰς τὴν συμπεριφορὰν σου, νὰ δείκνυσαι φιλόφρων καὶ οὐχί ψυχρὰ ἢ ἀγρία, καὶ πέποιθα ὅτι ἱκανὰ ἔχει πλεονεκτήματα ὁ Ῥοβέρτος, ὥστε ν' ἀναπτυχθῇ αὐτομάτως ὁ κάλυξ τῶν αἰσθημάτων σου.

Ἄφ' οὐδ' ὁ γέρον συγκατέβη εἰς τὸν συμβιβασμὸν τοῦτον, ἢ Ἄννα ὑπεσχέθη τόσῳ προθυμότερον τὸ ἀπαιτούμενον, ὅσῳ ἐφοβεῖτο ἴσως μὴ δι' ἐπιμόνου ἀρνήσεως τοῦ νὰ δειχθῆ καὶ φιλόφρων κἂν, ὡς τῷ ὄντι ὤφειλε, πρὸς τὸν ξένον ἡγεμόνα, ἀπέτρεπεν ἐντελῶς τὸν πάππον τῆς τῆς ὀδοπορίας, ἣν αὐτὴ ἐφαίνετο ζωηρῶς ἐπιθυμοῦσα.

Τὴν ἐπιούσαν ὁ Ῥοβέρτος ἐπέτρεψε μὲν εἰς τὸν Ῥαιμόνδον ν' ἀπέλθῃ κατ' εὐθείαν εἰς Βελιγόστιον, ὅπως προπαρασκευάσῃ τὴν Βαρονίαν του διὰ τὴν μεταβολὴν τῶν πραγμάτων, ἐχάρη δὲ μεγάλως, ὅταν ὁ γέρον Πετραλείφας τῷ εἶπεν ὅτι, ἐπειδὴ εἶχε τὴν τιμὴν νὰ τὸν δεχθῆ πρῶτος ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ τοποτηρητοῦ εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἐνόμιζε καὶ καθήκον του νὰ τὸν συνοδεύσῃ καὶ νὰ τὸν παρουσιάσῃ αὐτὸς εἰς τὸν Βιλλαρδουίνον.

Ἡ προσθήκη αὕτη εἰς τὴν συνοδίαν τοῦ νέου ἡγεμόνος κατέστησε τὸν ἀπαρτισμὸν αὐτῆς χρονιότερον, δι' ὃ καὶ ἀνεχώρησαν μόλις περὶ τὴν μεσημβρίαν. Ἡμίσειαν δ' ὥραν περίπου μακρὰν τῆς πόλεως, ὁ Πετραλείφας παρετήρησε κυνηγὸν ἀναβαίνοντα λόφον παρὰ τὴν ὁδὸν, καὶ ἀφείς νὰ παρέλθῃ ὅλη ἡ συνοδία ἔμπρός του, ὅταν ἔμεινε μόνος ὀπίσω μετὰ τῆς ἐκγόνης του, ἥτις μετὰξὺ ὄλων τῶν ξένων ἐκείνων παρηκολούθει πάντοτε τὸν πάππον τῆς, ἐστράφη πρὸς αὐτόν· ὁ δὲ κυνηγός, ἰδὼν τοῦτο, ἐστάθη.

— Ὁ κύριος Χαμάρετος, εἶπεν ἡ Ἄννα. Τί εὐτυχῆς συνάντησις!

— Εὐτυχῆς! ἀνέκραξεν ὁ Χαμάρετος. Ὅταν διάγω τῶν λύκων τὸν βίον, φεύγων τοὺς ἀνθρώπους καὶ συζῶν μετὰ τῶν θηρίων εἰς τὰ βουνά, μία τοιαύτη λέξις, ὅσον κενὴ σημασίας καὶ ἂν εἶναι, μὲ βοηθεῖ νὰ τὸν φέρω, καὶ καθιστᾷ αὐτὸν ἐλαφρότερον.

— Λύκε τῶν βουνῶν, μετ' ὀλίγον ἡ ἀνεμοζάλη. Ἴδὲ, φέρω τὰ νέφη εἰς σύγκρουσιν, εἶπεν ὁ Πετραλείφας.

Καὶ κεντήσας τὸν ἵππον του, ἠκολούθησε τὸν Ῥοβέρτον.

ΙΖ'

Ὑπερβάντες δὲ τὸν Πηγειὸν, ἔφθασαν πρὸς τὸ ἑσπέρας εἰς Βλιζίρι, χωρίον κείμενον εἰς τὰς ὑπωρείας πρὸς τὸ Κατάκωλον, καὶ συνιστάμενον τὴν σήμερον μὲν μόλις ἔκ τινων ἀσήμεων καλυβῶν, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐποχὴν περὶ ἧς πραγματευόμεθα πρωτεύον τοῦ πέραν τοῦ Πηγειοῦ τμήματος τῆς Ἡλείας.

Ἡ συνοδία διηυθύνθη ἀμέσως πρὸς τὴν οἰκίαν τοῦ Κιβιτάνου, ὅστις ἐξεπλάγη μεγάλως διὰ τὸ πλῆθος τῶν ξένων, καὶ ἔτι μᾶλλον ὅταν ἔμαθε τίνες ἦσαν, καὶ ὅτι ζητοῦσι τὸν τοποτηρητήν.

— Τὸν τοποτηρητήν! ἀνέκραξεν, ἐν ᾧ μετὰ μεγίστου σεβασμοῦ εἰσήγε τὸν Ῥοβέρτον καὶ τοὺς ὄπαδούς του εἰς τὴν οἰκίαν του. Ἄλλ' ὁ τοποτηρητὴς δὲν εἶναι ἐδῶ.

— Πῶς δὲν εἶν' ἐδῶ! ἐφώνησε μετ' ὀργῆς ὁ Ῥοβέρτος. Ποῦ εἶναι λοιπόν;

— Ἄλλ' ἀπῆλθε πρὸ δύο ἡμερῶν εἰς ἀπάντησιν τῆς Ὑμετέρας Ὑψηλότητος.

— Εἰς ἀπάντησίν μου! τί δηλοῖ τοῦτο;

— Πρὸ τινων ἡμερῶν ἤδη ὁ Βαύλλης περιέμενεν ἐνταῦθα τὴν Ὑμετέραν Ὑψηλότητα, καὶ παντοῖαι προπαρασκευαί εἶχον γίνεαι διὰ τὴν ἐπίσημον ὑποδοχὴν τῆς. Καθ' ἡμέραν ἀπὸ πρῶιας σκοποὶ ἐτάττοντο εἰς ὅλους τοὺς λόφους ἵνα ἴδωσι καταπλευούσας τὰς ὑμετέρας τριήρεις καὶ τὸ ἀναγγεῖλωσι, καὶ ὁ τοποτηρητὴς δὲν ἠδύνατο νὰ ἐξη-

γήση τὴν ἀργοπορίαν. Τέλος προχθὲς ἦλθεν ἡ εἰδήσις εἰς πρὸς τὸν κόλπον τῆς Κορώνης ἐφάνησαν πλέοντα τρία μεγάλα πλοῖα. Τότε πεισθεὶς ὁ Βαύλλης ὅτι ἔφερον αὐτὰ τὸν ἀνεψιὸν τοῦ Αὐθέντου, τὴν Ὑμετέραν Ὑψηλότητα, ἀμέσως, χωρὶς οὐδὲ λεπτόν νὰ προσμείνη, ἂν καὶ ἐλαφρῶς ἐπύρεσσε μάλιστα, ἀνεχώρησε διὰ τὴν Καλαμάταν.

— Καὶ τώρα εἶναι εἰς τὴν Καλαμάταν;

— Εἰς τὴν Καλαμάταν ἀναμφιβόλως, καὶ θὰ αισθανθῆ μέγιστην λύπην ἂν μάθῃ ὅτι ἡ Ὑμετέρα Ὑψηλότης ἐφθασεν ἐνταῦθα δύο ἡμέρας μετὰ τὴν ἀναχώρησίν του.

Πολὺ μεγαλητέραν ἀκόμη ἠσθάνθη λύπην ὁ Ῥοβέρτος, ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα ἄλλην διόρθωσιν δὲν ἐπεδέχετο παρὰ ἢ νὰ μηνύσῃ τῷ Βιλλαρδουίνῳ νὰ ἐπιστρέψῃ πρὸς αὐτὸν, ἢ ν' ἀπέλθῃ αὐτὸς πρὸς ἐκεῖνον.

Τὸ δεύτερον τοῦτο ἦτον καὶ εὐγενέστερον καὶ διπλασίως ταχύτερον, δι' ὃ καὶ αὐτὸ ἀπεφάσισεν· ἀλλὰ δὲν ἐδύνατο νὰ τὸ ἐκτελέσῃ πλέον, εἰμὴ τὴν ἐπαύριον· ἐν τούτοις δὲ παρηγορήθη κατ' ἐκείνην τὴν νύκτα διὰ τῶν λειψάνων τῶν ἀληθῶς βασιλικῶν προπαρασκευῶν αἵτινες εἶχον γίνει πρὸς ὑποδοχὴν του.

Τὴν ἐπαύριον ἐξηκολούθησε λοιπὸν ἡ ὁδοιπορία ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἵππων, ἂν καὶ ὑπῆρχέ τις δυσκολία ὡς πρὸς τοῦτο, διότι οἱ πλείστοι αὐτῶν ἦσαν οἱ τοῦ μυλωθροῦ τῆς Ἀνδραβίδας, καὶ ἦτον φόβος, ἂν παρετείνετο ἡ ὁδοιπορία, μὴ ἀποθάνῃ ἡ Ἀνδραβίδα τῆς πείνης, ὡς ἐν μέσῃ πολιορκία.

Ἡ ὁδοιπορία δὲ αὕτη παρεῖχε πολλὰς τέρψεις εἰς τὸν Ῥοβέρτον. Αἱ ὠραῖαι σκηνογραφίαι τῆς Πελοποννήσου ἀπετέλουν ζωηροτάτην ἐντύπωσιν εἰς τὴν εὐκίνητόν του ψυχὴν· αἱ ἀποδιδόμεναι εἰς αὐτὸν κατὰ πρῶτον ἡγεμονικαὶ τιμαὶ ἐγαργάλιζον τὴν εὐερέθιστον φιλαυτίαν του, καὶ ἡ

διηνεκῆς ἀφορμῆ τοῦ νὰ ἱππεύῃ πλησίον τῆς Ἄννης, νὰ βλέπῃ τὴν χαρίεσσαν αὐτῆς μορφήν ἔτι ὠραιότεραν ἀναδεικνυομένην ἐπὶ τοῦ ἵππου, καὶ νὰ συνδιαλέγηται μετ' αὐτῆς εἰς πᾶσαν ὥραν, ἐξῆπτε πυρκαϊὰν εἰς τὴν εὐφλόγιστόν του καρδίαν.

Οὐχ ἤττον ὅμως ἤθελε μὲν ὁ Ῥοβέρτος νὰ ἐπισπεύσῃ τὴν ἀφιξίν του, ἀλλὰ δὲν τῷ ἦτον δυνατὸν νὰ τὴν βραχύνη εἰς ὀλιγωτέρας τῶν ὀκτῶ ἡμερῶν, διότι, χωρὶς ν' ἀθετήσῃ τοὺς πρώτους κανόνας τῆς εὐπρεπείας καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης, δὲν ἐδύνατο ν' ἀποφύγῃ ν' ἀκούσῃ εἰς ἕκαστον χωρίον τὰς ἀγορεύσεις τῶν δημογερόντων, νὰ παρευρεθῇ εἰς τοὺς χοροὺς τῶν ποιμένων καὶ ποιμενίδων, νὰ δεχθῇ τούτων τὸ γεῦμα, τῶν ἄλλων τὸ δεῖπνον.

Εἰς τὴν Ἀρτίτσαν, τὴν μετὰ ταῦτα κληθεῖσαν Φανάρι, ἠναγκάσθη νὰ δαπανήσῃ ἡμέραν ὀλόκληρον, μέρος μὲν εἰς παρουσιάσεις καὶ ὑποδοχὰς, μέρος εἰς ἐστίασιν ἐπὶ τῶν ἐπιστεφόντων αὐτὴν ἀνθηρῶν λόφων.

Τὴν δ' ἐπαύριον οἱ πεπαιδευμένοι τοῦ τόπου τὸν ἔπεισαν νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν ναὸν τοῦ ἐν Βάσσαις Ἀπόλλωνος, ἀκμαῖον τότε ἀκόμη παραστάτην λησμονηθείσης ἀρχαιότητος, εἰς τοῦ Λυκαίου τὰς τραχείας καὶ ἐρήμους πλευρὰς κρεμάμενον.

Εἰς τὴν Παυλίτσαν, τὴν ἀρχαίαν Φιγαλίαν, ὁ Φρούραρχος τὸν περιέφερον εἰς τὰ τείχη, ὧν ἐθαύμασε τοὺς κυκλωπείους ὄγκους, μετ' εὐπιστίας δεχόμενος τὴν παράδοσιν ὅτι γίγαντες τοὺς ἐσώρυσαν.

Ἡ κοιλάς τῆς Νέδας ἦτον δι' αὐτὸν τὸ εὐαρεστότερον μέρος τῆς ὀδοιπορίας, διότι εἰς τὰς δυσβάτους αὐτῆς παρόδους εἶχε πρόφασιν νὰ βοηθῇ τὴν τρυφερὰν ὀδοιπόρον, καὶ ἡ χεὶρ του νὰ στηρίζῃ τὴν χεῖρά της. Εἰς Ἰθώμην περιῆλθεν ὡς μέλλων κυριάρχης τὰ ὠραῖα τείχη τοῦ Ἐπαμεινώνδου,

ὄντα τότε ἔτι ἐν χρήσει, χωρὶς νὰ ὑποπτεύῃ τὸν ἀνεγείραντα. Εἰς δὲ τὸ μοναστήριον τοῦ Βουλκάνου, τὸ διαδεχθὲν τὸν Ναὸν τοῦ Ἰθωμάτου Διὸς, ἐφιλοξενήθη μεγαλοπρεπέστατα ὑπὸ τοῦ ἡγουμένου, ὅστις ἐλθὼν πρὸ τριῶν ἡμερῶν ἀπὸ Καλαμάτας, τῷ ἔδωκε τὴν χαρμόσυνον ἀγγελίαν ὅτι ἀφῆκεν εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην τὸν Βιλλαρδουῖνον, περιμένοντα τὴν ἀφίξιν τοῦ ἀνεψιοῦ τοῦ Αὐθέντου τοῦ Μωρέως.

Τὸ τελευταῖον μέρος τῆς ὁδοιπορίας ἦτον ἀληθῆς ἐορτὴ διὰ τὸν Ῥοβέρτον, διότι τῆς Μεσσηνίας τὰς τερπνοτάτας τοποθεσίας ἐκαλλώπιζεν ἀκόμη ἢ χροιά τῆς ἐλπίδος. Διερχόμενος τὸ εὐρὺ Στενυκλάριον πεδῖον, καὶ μετὰ ταῦτα τοῦ Παμίσου ἀκολουθῶν τὰς συμφύτους ὄχθας, ἀνεκάλυπτε μακρόθεν ἐπὶ τοῦ βράχου καθήμενον τῆς Καλαμάτας τὸ φρούριον, καὶ ἔψαυεν ἤδη δι' ἄκρου τοῦ ποδὸς τὸ τέρμα τῶν ἐναγωνίων του πόθων. Διὰ τοῦτο ἠσθάνετο τὸ στήθος του πλατυνόμενον, καὶ τὰ πάντα τῷ ἐφαίνοντο ῥόδινα.

Τὸ αἶσθημα δὲ τοῦτο τοσοῦτον ἐπέλαμπεν εἰς τὰ χεῖλη του ὡς ἰδιαρσκειᾶς μειδίαμα, ὥστε ὁ ὀξυδερκῆς Πετραλείφας παρατηρήσας αὐτὸ,

— Ἴδου, τῷ εἶπε, δεικνύων αὐτῷ τὰς ἐπάλξεις τῶν Καλαμῶν, ἰδου ποῦ περιμένει ὁ τοποτηρητῆς νὰ παραδώσῃ εἰς χεῖράς σας τὸ σκῆπτρον τῆς ἡγεμονίας, ἰδου ποῦ περιμένει ἢ Πελοπόννησος νὰ κλίνῃ γόνυ ἐμπρὸς τοῦ Αὐθέντου τῆς.

— Θέλει εἶσθαι μεγάλη ἢ εὐτυχία μου, ἀπεκρίθη ὁ Ῥοβέρτος, ὅταν λάβω τὴν ἀρχὴν τοῦ ωραίου τούτου τόπου· ἀλλὰ τὸ πλεῖστον καὶ φθονητότερον μέρος αὐτῆς μένει εἰς χεῖρας τῆς Ἐνδοξότητός σας.

— Ἄν εἰς τὰς ἰδικάς μου χεῖρας μένη, κεῖται ἀσφαλέστατα διὰ τὴν ὕψηλότητά σας, εἶπεν ὁ γέρον μετ' αὐλικῆς εὐγενείας.

— Ἡ εὐτυχία μου, ἀπεκρίθη ὁ ἐπίδοξος Αὐθέντης ταπεινῶν τὴν φωνήν, δὲν θέλει εἶσθαι ἐντελής, παρ' ἂν δυνηθῶ νὰ τὴν συμμερίζωμαι μετὰ τῶν ἀγαπητῶν εἰς ἐμέ. Ὁ Νόννος μοὶ εἶχεν ἐμπνεύσει τὴν ἐλπίδα ὅτι θέλει μοὶ ἐπιτραπῆ νὰ προσφέρω τὸ στέμμα τῆς Πελοποννήσου εἰς τὴν ἔκγονόν σας.

Ὁ Πετραλείφας κατέστειλεν ἐν σκίρτημα τῶν μυῶνων τοῦ προσώπου του.

— Ὑψηλότατε, ἔσπευσε ν' ἀποκριθῆ, ἔχι στέμμα, ἀλλὰ καλύβην ἂν εἴχετε νὰ προσφέρητε εἰς τὴν ἔκγονόν μου, ἢ εὐτυχία τῆς ἠΐελεν εἶσθαι οὐχ ἤττον βεβαία, καὶ ἢ συγκατάθεσις καὶ ἐμοῦ καὶ τοῦ πατρός της οὐχὶ ἀμφίβολος. Πέπεισμαι ὅτι τὰ αἰσθήματα καὶ ἐκείνης ἀνταποκρίνονται πρὸς τὰ ἰδικά μου· ἀλλ' ἂν μ' ἐπιτρέπητε, θέλω τὴν συμβουλευθῆ ἅμα ἡσυχάσωμεν ἐκ τῆς ὁδοιπορίας.

— Σᾶς τὸ ζητῶ ὡς χάριν ὑπερτάτην.

Μετὰ μίαν δὲ ὥραν εἰσῆρχοντο εἰς Καλάμας. Παρὰ τοῦ πρώτου διαβάτου ἐζήτησαν νὰ τοὺς ὀδηγήσῃ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Βαύλλη, καὶ αὐτὸς τοῖς ἔδειξε τὴν πύλην τοῦ μεγαλοπρεπεστέρου οἴκου τῆς πόλεως. Εἰσελθόντες δὲ, ἐγνωστοποίησαν τίνες ἦσαν, καὶ ὀδηγήθησαν ἀμέσως εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τῆς ὑποδοχῆς, ὅπου ὁ ὑπηρέτης τοὺς ἀφῆκε μόνους ἵνα ἀναγγείλῃ τὴν ἔλευσίν των.

Μετὰ τινα δὲ λεπτὰ εἰσῆλθε μικρὸν παιδίον ζωηρὸν καὶ χάριεν. Ξανθοὶ βόστρυχοι περιελάμβανον τὸ νοῆμόν του πρόσωπον, μόνος δὲ κατέστρεφε τὴν εὐρυθμίαν τοῦ κάλλους του καὶ ἔδιδεν ἰδιαιτέραν ἔκφρασιν σταθερότητος εἰς τοὺς παιδικοὺς χαρακτῆράς του ὁ εἰς τῶν ὀδόντων του, προσέχων ὀλίγον ἐκτὸς τῶν χειλέων, ὅπερ μετὰ ταῦτα τῷ ἔδωκε τὴν

ἐπωνυμίαν Μακρόδοντος.¹ Μετὰ πολλοῦ θάρρους ἦλθε τὸ παιδίον πρὸς τὸν Ῥοβέρτον, καὶ δίδων εἰς αὐτὸν τὴν μικράν του χεῖρα, τῷ εἶπε·

— Καλῶς ὤρισας εἰς τὴν πόλιν μου.

Ὁ Ῥοβέρτος ἔλαβε τὸ παιδίον εἰς τὰ γόνατά του καὶ τὸ ἐφίλησε.

— Καὶ τίς εἶσαι σὺ, μικρέ μου φίλε, τὸ ἠρώτησεν, ὅστις ἔχεις καὶ πόλιν;

— Εἶμαι ὁ Γουλιέλμος, ἀπεκρίθη κομφευόμενον τὸ παιδίον, ὁ Αὐθέντης τῆς Καλαμάτας.

— Ἄ! εἶσαι Αὐθέντης; πῶς τοῦτο; εἶπεν ἀνακαγχάζων ὁ Ῥοβέρτος.

— Καθῶς, εἶπε τὸ παιδίον, ὁ πατήρ μου εἶναι Αὐθέντης τοῦ Μωρέως. Εἰς ἐκεῖνον ἔδωκε τὸν Μωρέαν ὁ βασιλεὺς, εἰς ἐμὲ ἔδωκε τὴν Καλαμάταν ὁ Αὐθέντης.

— Ἄ! εἶσαι παιδίον τοῦ Βιλλαρδουίνου; Καὶ ποῦ εἶναι ὁ πατήρ σου;

— Ὁ πατήρ μου δὲν εἶν' ἐδῶ.

— Πῶς δὲν εἶν' ἐδῶ! ἀνέκραξεν ὁ Ῥοβέρτος, καὶ ὀλίγον ἔλειψε ν' ἀφήσῃ τὸν μικρὸν Γουλιέλμον νὰ πέσῃ κατὰ γῆς. Ποῦ εἶναι λοιπόν;

— Δὲν ἠξεύρω ποῦ εἶναι· δὲν συνηθίζει, ὅταν ἀναχωρῇ, νὰ μᾶς λέγῃ ποῦ ὑπάγει. Εἶναι ὅμως ἡ μήτηρ μου ἐδῶ νὰ σᾶς δεχθῇ.

Ὁ Ῥοβέρτος, μὴ ἠξεύρων ἀκόμη ἂν πρέπη ἐντελῶς νὰ πιστεύσῃ τοῦ παιδίου τοὺς λόγους, ἠγέρθη καὶ ἤρχισε νὰ βαδίξῃ ἐναγωνίως εἰς τὸ δωμάτιον· ὥστε ὁ μικρὸς Γουλιέλμος, ἀφ' οὗ ἔμεινεν ἐπὶ τινὰς στιγμὰς καὶ τὸν ἐθεώρησε μετ' ἐκπλήξεως, ἀνεχώρησε τέλος ὡς δυσαρεστηθεὶς.

¹) Guillaume à la grande-dent.

Δὲν ἔμεινεν ὁμως ἐπὶ πολὺ ὁ Ῥοβέρτος μετὰ τῶν φίλων του παραδεδομένος εἰς τὴν ἀμηχανίαν του, διότι ἀμέσως σχεδὸν ἠνεώχθη ἡ θύρα, καὶ εἰσῆλθεν Ἰσαβέλλα, ἡ γυνὴ τοῦ Βιλλαρδουίνου, ἣτις ἐνηγκαλίσθη περιπαθῶς τὴν Ἄνναν, καὶ ὑπεδέχθη τοὺς ξένους τῆς μετὰ τῆς ἀβιάστου, μεγαλοπρεποῦς καὶ εὐγενοῦς συγχρόνως δεξιώσεως ἐκείνης, ἣτις εἶναι τῆς ἀριστοκρατίας τὸ ὑπέρτατον κόσμημα.

Ἄλλ' ἀπὸ τοῦ στόματος τῆς Ἰσαβέλλης ἔλαβον οἱ ὁδοιπόροι τὴν ἐπικύρωσιν τῆς δεινῆς εἰδήσεως τοῦ παιδός. Ὁ Βιλλαρδουίνος, πληροφορηθεὶς ὅτι τὰ τρία πλοῖα δὲν ἔφερον τὸν ἀνεψιὸν τοῦ Αὐθέντου καὶ ὅτι διηθύνοντο ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς, καὶ οὐχὶ ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς, ἀφ' οὗ περιέμεινε δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας ἀκόμη εἰς Καλαμάταν, ἀνεχώρησε διὰ Βελιγόστιον, ὅπου τὸν ἐκάλουν κατεπείγουσαι ὑποθέσεις τῆς ἡγεμονίας, καὶ ὅπου τῷ ἦτον εὐκολώτερον νὰ λάβῃ εἰδήσεις ἐκ τῆς βορειοδυτικῆς παραλίας.

Νέα ἀργοπορία λοιπὸν, ἰκανὴ νὰ παροξύνῃ τ' ἀδρανέστερα νεῦρα καὶ ἂν δὲν προῦκειτο ἀκόμη περὶ τῆς ἡγεμονίας τῆς Πελοποννήσου. Ἄλλ' ἡ χρηστὴ ἀγωγή, καὶ αὐτὴ ἡ δικαιοσύνη προσέτι ἐπέβαλλον εἰς τὸν Ῥοβέρτον τὸ καθῆκον τοῦ νὰ καθέξῃ ἑαυτὸν καὶ νὰ καταστείλῃ τὴν ἀγανάκτησίν του· διότι δὲν ἐδύνατο νὰ μὴ ἀναγνωρίσῃ ὅτι ἂν αὐτὸς ἔτρεχε τὴν Πελοπόννησον εἰς ἀναζήτησιν τοῦ Βιλλαρδουίνου, οὐχ ἦττον ἔτρεχε καὶ ὁ Βιλλαρδουίνος εἰς ἀναζήτησιν αὐτοῦ, καὶ μάλιστα μετὰ πολὺ περισσοτέρας ἀφιλοκερδείας ἐκεῖνος· καὶ ἂν δὲν τὸν εὔρεν οὔτε εἰς Βλιζίρι, οὔτε εἰς Καλάμας, τοῦτο δὲν ἦτο πταῖσμα τοῦ Βαύλλου, ἀλλὰ τῆς τύχης, ἢ τοῦλάχιστον τοῦ ἐπαράτου Δοικητοῦ τῆς Κερκύρας.

Καὶ τὸ δεινότερον, ἐνόει ὅτι δὲν ἐδύνατο, χωρὶς νὰ προσβάλῃ πᾶν καθῆκον καὶ πᾶσαν εὐσχημοσύνην, ν' ἀρνηθῇ ἐπὶ

μίαν ἡμέραν τὴν φιλοξενίαν τῆς Ἰσαβέλλης. Ἡ ἡμέρα ὁμως αὕτη ἐδαπανήθη τοῦλάχιστον ὑπὸ τοῦ Διοικητοῦ τῆς πόλεως εἰς τὸ νὰ προμηθεύσῃ νέους ἵππους, διότι οἱ τῆς Ἀνδραβίδας ἦτον ἀνάγκη νὰ ἐπιστρέψωσι.

ΙΗ΄

Τὴν τρίτην λοιπὸν ἡμέραν ἡ ὁδοιπορία ἐπανελήφθη πρὸς Βελιγόστιον. Πέντε ὥρας μακρὰν τῆς Καλαμάτας, εἰς τὰς ἀφθόνους πηγὰς τοῦ Παμίσου, φραγκικὸν φρούριον, οὗ τὰ ἐρείπια φαίνονται ἔτι εἰς τὴν θέσιν Πήδημα, ἠνέωξεν εἰς τὴν συνοδίαν τοῦ Ῥοβέρτου τὰς φιλοξένους τοῦ πύλας, ἂν καὶ ὁ κύριος αὐτοῦ ἦτον ἀπὼν, παρακολουθήσας τὸν Βαύλλην εἰς Βελιγόστιον. Τὴν δ' ἐπαύριον, διαβάντες αὐθις τὸ Στενυκλάριον πεδίων πρὸς ἀνατολὰς, ὡς τὸ εἶχον διαβῆ πρό τινων ἡμερῶν πρὸς δυσμὰς, καὶ ὑπερβάντες τὰς τραχεῖας φάραγγας εἰς Μακρυπλάγιον, ἔφθασαν τέλος μετὰ μακρὰν καὶ ἐπίπονον ἵππασίαν, μίαν ὥραν μόλις μετὰ τοῦ ἡλίου τὴν δύσιν, εἰς Βελιγόστιον, φρούριον ζωγραφικῶς κρεμάμενον εἰς τὰ τραχεὰ τοῦ Ταῦγέτου πλευρᾶ, καὶ κλειῖον τὴν βόρειον αὐτοῦ πάροδον, μετονομασθὲν δὲ, ὡς φαίνεται, ἀπὸ τῶν ἀρχαίων Λεύκτρων, καθὼς τὸ ὄνομα Λεοντάριον διεδέχθη μεταγενεστέρως τὸ τοῦ Βελιγοστίου.

Πετρώδη ἀνοδὸν καὶ τραχεῖαν ἔχοντες ἐμπρὸς τῶν μέχρι τοῦ φρουρίου, ἔτι δυσβατοτέραν γινομένην διὰ τὸ ἐπελθὸν σκότος, ἀπεφάσισαν ν' ἀναπαυθῶσιν ἐπ' ὀλίγον παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ διαρρέοντος τὴν κοιλάδα χειμάρρου, τοῦ Νερίλλου, ὅστις εἶναι ὁ ἀρχαῖος Κρονίων, καὶ ἐπειδὴ κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν αἱ πύλαι τοῦ φρουρίου ἔπρεπε νὰ εἶναι πλέον κλεισταί, ὁ Ῥοβέρτος, καλέσας ἓνα τῶν ὀπαδῶν του, τὸν ἐπεμ-

ψεν ὅπως ζητήσῃ ν' ἀνοιχθῶσι. Τῷ παρήγγειλεν ὅμως νὰ μὴ ἀναγγείλῃ τ' ὄνομά του, ἵνα μὴ ταραξῆι πρὸ τῆς πρωίας τὸν Βιλλαρδουίνον, ἀλλ' ἂν ὁ 'Ραιμόνδος εἶναι εἰς τὸ φρούριον, αὐτὸν νὰ καλέσῃ καὶ εἰς αὐτὸν νὰ εἰπῇ ὅτι ἔφθασεν ὁ 'Ροβέρτος.

Ὁ ὀπαδὸς ἀπῆλθε καὶ μετ' ὀλίγον ἐπέστρεψεν, ἀλλ' ἐπέστρεψεν ἀπρακτος. Ἐζήτησεν, εἶπε, τὸν 'Ραιμόνδον, ἀλλ' ὁ 'Ραιμόνδος δὲν ἦτον ἐκεῖ. Ὅταν δ' ἀπήτησε νὰ τῷ ἀνοιχθῆ ἡ πύλη, ὁ σκοπὸς τὸν διέταξε νὰ μακρυνθῆ, διότι μετὰ τοῦ ἡλίου τὴν δύσιν ἡ πύλη δὲν ἀνοίγεται. Ἠθέλησε μετὰ ταῦτα νὰ ὁμιλήσῃ πρὸς τὸν διοικοῦντα ἀξιωματικὸν, καὶ τῷ εἶπεν ὅτι ἐπίσημος ξένος περιμένει κάτω εἰς τὸν ποταμὸν καὶ ζητεῖ νὰ τῷ ἀνοιχθῆ ἡ πύλη, ἀλλὰ καὶ ὁ ἀξιωματικὸς τῷ ἀπεκρίθη, ὅτι ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ Βαρόνου εἶχε διαταγὴν νὰ μὴ ἀνοίγῃ εἰς οὐδένα μετὰ τοῦ ἡλίου τὴν δύσιν.

Ὁ 'Ροβέρτος ἠθέλησε κατ' ἀρχὰς ν' ἀναβῆ ὁ ἴδιος, μὴ ἀμφιβάλλων ὅτι, ἅμα ἔλεγε τ' ὄνομά του, ὅλαι αἱ πύλαι ἐμπρὸς τοῦ θα ἠνοίγοντο, ἀλλ' ὠριμώτερον σκεφθεὶς, ἐπροτίμησε ν' ἀποφύγῃ πάντα θόρυβον, καὶ ἀναβάς νὰ διανυκτερεύσῃ εἰς μικρὸν μετόχιον καθήμενον ἐπὶ βράχου τῆς ἀντιπέραν πλευρᾶς.

Πρὸ τῆς ἀνατολῆς δὲ τοῦ ἡλίου, ἐπιστρεφόντων τῶν ὑποζυγίων εἰς Καλαμάταν, ἐνόμισεν ὁ 'Ροβέρτος καθῆκόν του νὰ γράψῃ εἰς τὴν Ἰσαβέλλαν ὅπως τῇ ἐπαναλάβῃ τὴν ἔκφρασιν τῆς εὐγνωμοσύνης του διὰ τὴν εὐμενῆ της ὑποδοχὴν, καὶ τῇ ἀναγγείλῃ ὅτι, καθ' ὃ φθὰς εἰς ἀκατάλληλον ὥραν, δὲν ἐδυνήθη νὰ ἰδῆ τὸν τοποτηρητὴν καὶ τῷ ἐπιδώσῃ τὰς ἐπιστολάς της, ὅτι ὅμως ἔμελλεν ἐντὸς τῆς πρωίας ἐκείνης νὰ λάβῃ τὴν εὐτυχίαν ταύτην.

Μίαν δὲ ἢ δύο ὥρας μετὰ ταῦτα, ἀφ' οὗ δηλαδὴ ὁ ἥλιος

ἀνέτειλεν, ἦλθεν ἀσθμαίνων ὁ φρούραρχος τοῦ Βελιγόςτιου ἐκφράζων τὴν βαθεῖαν λύπην του διὰ τὸ συμβᾶν τῆς προτεραίας καὶ τὴν σκαιότητα τοῦ ἀξιωματικοῦ, ὅστις ἐν ἀπουσία του δὲν ἠνέωξε τὴν πύλην εἰς τὴν αὐτοῦ Ὑψηλότητα, καὶ παρεκάλεσεν ἀμέσως τὸν Ῥοβέρτον μετὰ τῆς συνοδίας του νὰ τὸν ἀκολουθήσωσιν εἰς τὸ φρούριον.

Ἄλλ' ἐνταῦθα νέος κεραυνὸς περιέμενε τὸν ἐπίδοξον Αὐθέντην. Ὁ Βιλλαρδουίνος δὲν ἦτον εἰς τὸ Βελιγόςτιον.

— Πῶς! δὲν εἶναι εἰς τὸ Βελιγόςτιον! ἀνέκραξεν ὁ Ῥοβέρτος ἀνοίγων στόμα καὶ ὄμματα σπιθαμιαῖα.

— Δὲν εἶναι, κατὰ δυστυχίαν! ἀπεκρίθη ὁ Διοικητής.

Καὶ ἔπειτα λαβὼν κατὰ μέρος τὸν Ῥοβέρτον καὶ τὸν Πετραλείφαν,

— Ἡ αἰτία, τοῖς εἶπε ταπεινῇ τῇ φωνῇ, δι' ἣν ὁ Βαύλλης εἶχεν ἔλθει εἰς Βελιγόςτιον, εἶναι ἡ ἀνακάλυψις μυστικῆς συνωμοσίας, ἣτις φαίνεται ὅτι σκευωρεῖται μετὰ τῶν ἐγχωρίων.

Ὁ Πετραλείφας ὠχρίασεν εἰς τὰς λέξεις ταύτας.

— Ἡ ἔδρα ὅμως αὐτῆς, ἐξηκολούθησεν ὁ Διοικητής, φαίνεται ὅτι εἶναι μᾶλλον εἰς τὴν Ἀρκαδίαν· διὰ τοῦτο καὶ ἅμα ἐπληροφόρηθη παρὰ τοῦ Βαρόνου Ῥαιμόνδου ὅτι ἀπεβιδάσθητε κατὰ τὴν δυτικὴν παραλίαν, ἀπεφάσισε προχθές, συμπαραλαβὼν καὶ αὐτὸν, νὰ μεταβῇ εἰς τὸ Νίκλιον, ὅπου μοι εἶπε ῥητῶς ὅτι σκοπὸν ἔχει νὰ διαμείνῃ μέχρις ὅτου πληροφορηθῇ περὶ τῶν κινήματων τῆς Ὑψηλότητός σας.

— Σκοπὸν ἔχει νὰ διαμείνῃ! Δόξα τῷ Θεῷ ὅτι ἔχει σκοπὸν νὰ διαμείνῃ εἰς ἓν μέρος, εἶπε μετὰ τινος πικρίας ὁ Ῥοβέρτος. Ἄς ὑπάγωμεν λοιπὸν εἰς Νίκλιον.

— Δὲν προτιμᾷ ἡ Ὑψηλότης σας νὰ μηνύσωμεν τῷ τοποτηρητῇ περὶ τῆς ἀφίξεώς Της; Ἡξεύρω πόσῃν εἶχεν

άνυπομονησίαν νὰ Τὴν ἀπαντήσῃ, καὶ δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι θέλει σπεύσει νὰ ἐπιστρέψῃ.

— "Ὅχι! ἄπαγε! ἀνέκραξεν ὁ Ῥοβέρτος. Ἄφ' οὗ ἀπεφάσισεν ἄπαξ νὰ διαμείνῃ εἰς ἓν μέρος, ἄς μὴ τὸν κινήσωμεν, μὴ διαρρέυσῃ μεταξὺ τῶν δακτύλων μας. Ὑπάγω ἐγὼ πρὸς τὸν τοποτηρητήν. Εἶναι πολὺ ἀσφαλέστερον.

Πολὺ ἀσφαλέστερον ἴσως, ὅχι ὅμως καὶ πολὺ εὐκολώτερον· διότι εἰς Βελιγόστιον οἱ ἵπποι ἦσαν κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἐκ τῶν σπανίων φαινομένων τοῦ ζωϊκοῦ βασιλείου. Οὐχ ἦττον ὅμως ὁ Διοικητὴς, ὧν ἐκ τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων οἵτινες τὰ πάντα προθύμως ὑπόσχονται, ὅταν ἔλαβε τὴν διαταγὴν τοῦ Ῥοβέρτου νὰ ἐτοιμάσῃ τὰ πρὸς ἀναχώρησίν του, οὐδεμίαν ἀντέταξε δυσκολίαν, ἀλλ' ἔσπευσεν ἀμέσως νὰ ὑπακούσῃ.

Ἐν τούτοις αἱ ὥραι παρήρχοντο καὶ ὁ Διοικητὴς δὲν ἐφαίνετο. Ὁ Ῥοβέρτος ἐσχίρτα καὶ ἐχόρευεν ὑπ' ἀνυπομονησίας. Μόλις δὲ περὶ δείλην ἐφάνη ὁ Διοικητὴς, ἀλλ' ἔχων τὴν ὄψιν λίαν καταβεβλημένην καὶ κακὰ οἰωνίζουσαν. Καὶ εἶπε μὲν ὅτι παρήγγειλεν ἵππους πανταχοῦ εἰς τὰ κέριξ χωρία, ἀλλ' ὑπηνίζατο συγχρόνως ὅτι κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν τοῦ χρόνου τὰ ὑποζύγια ἦσαν εἰς τοὺς ἀγροὺς, καὶ τῷ διέφυγε μάλιστα νὰ εἰπῇ, οὐχὶ βεβαίως ὡς πρότασιν, ἀλλ' ὡς ἀπλὴν φυσικοῖστορικὴν παρατήρησιν, ὅτι εἰς τὴν ἐπαρχίαν ἐκείνην οἱ ὄνοι εἶχον ἐξαίρετον καὶ ταχύτατον βᾶδισμα.

Εἰς τὰς λέξεις ταύτας ὠρθώθησαν ὅλαι αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς τοῦ Ῥοβέρτου.

Ἐν τούτοις ὅμως αἱ διαταγαὶ τοῦ Διοικητοῦ δὲν ἔμειναν ἀτελεσφόρητοι. Καθ' ὅσον ὁ ἥλιος ἐκλινε πρὸς τὴν δύσιν του, ἤρχισαν νὰ φθάνωσιν εἰς ἵππος μετὰ τὸν ἄλλον, καὶ τὴν ἔσπεραν ἦτον σχεδὸν πλήρης ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν.

Τὴν αὐγὴν λοιπὸν, χωρὶς ἄλλης ἀναβολῆς, ἀνεχώρησεν ἡ συνοδία ἐκ νέου ἵνα εὖρη τέλος πάντων τὸν Βιλλαρδουίνον εἰς τὸ μέρος ὅπου εἶχεν ἀποφασίσει νὰ διαμεῖνη.

Κατ' ἀρχὰς οἱ ὁδοιπόροι διήλθον τὴν ωραίαν πεδιάδα τῆς Μεγαλοπόλεως, ἔπειτα δ' ἐστράφησαν πρὸς τὰ δεξιὰ, καὶ ἤρχισαν ν' ἀναβαίνωσι τὰς φάραγγας τοῦ Μαινάλου.

Ὁ Ῥοβέρτος εἶχεν ἀναλάβει πᾶσαν τὴν εὐθυμίαν του ἀφ' ὅτου ἤρχισε νὰ κινῆται πάλιν· νομίσας δ' ὅτι ἡ μακρὰ συνοδοιπορία καὶ ἡ μετ' ὀλίγον βεβαία ἀφίξις εἰς τὸ τέρμα τῶ ἐχορήγουν δικαίωμα νὰ θελήσῃ νὰ ἐξιχνιάσῃ πως τῆς Ἄννης τὸ αἶσθημα, καὶ νὰ γευθῇ ἐκ προοιμίων μέρος τῆς εὐτυχίας, ἣν ἔμελλε νὰ τῶ ἀναγγεῖλῃ ὁ Πετραλείφας ἐν καιρῶ τῶ δέοντι, ἐζήτησε πᾶσαν περίστασιν ὅπως εὐρεθῇ πλησίον τῆς κατὰ τὴν τελευταίαν ἡμέραν, καὶ ὅπως δυνηθῇ νὰ τῇ ὁμιλήσῃ κατ' ἰδίαν.

Ἄλλ' εἴτε σύμπτωσις εἴτε πρόθεσις ἦτον, ἡ Ἄννα ποτὲ δὲν εὐρίσκετο μὴν, ἣ καὶ ἂν κατῶρθου ὁ Ῥοβέρτος νὰ τὴν μονώσῃ ἐπὶ μίαν στιγμὴν καὶ νὰ δώσῃ εἰς τὸν διάλογον τᾶσιν σπουδαιοτέραν, ἡ Ἄννα, διεκφεύγουσα κατὰ τὸν φυσικώτερον τρόπον, ἔστρεφεν ἄλλως τὸν λόγον, καὶ τὸν καθίστα γενικώτερον πάλιν, ὥστε ὁ Ῥοβέρτος, ἀφ' οὗ πολλάκις ἐπανειλημμένως ἐδοκίμασε τὸ αὐτὸ καὶ εἶδεν ὅτι ἀποτυγχάνει, ἐκέντησε τὸν ἵππον του μετὰ τινος δυσαρρεσκείας ἅμα ἔφθασεν εἰς τῆς Τεγέας τὴν πεδιάδα, καὶ ἐπροπορεύθη τῆς συνοδίας.

Ἐν τέταρτον περαιτέρω ἀπήντησεν ἄνδρα ἔφιππον, καὶ τὸν ἠρώτησε πόθεν ἔρχεται.

— Ἀπὸ Νικλίου, ἀπεκρίθη ὁ ὁδοιπόρος.

— Εἶναι ἐκεῖ ὁ τοποτηρητής; ἠρώτησεν ὁ Ῥοβέρτος.

— Ὁχι, ἀπεκρίθη ὁ ἔφιππος.

— "Οχι λέγεις; ανέκραξεν ὁ Ῥοβέρτος, νομίζων ἢ ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι παράφρων, ἢ ὅτι αὐτὸς παρεφρόνησεν.

— "Οχι βεβαίως, ἀπεκρίθη ἐκεῖνος. Ὁ τοποτηρητὴς ἦτον ἐδῶ ὡς προχθές. Ἐλαβεν ὅμως εἶδησιν ὅτι ὁ ἀνεψιὸς τοῦ Αὐθέντου τῆς Πελοποννήσου ἔφθασεν εἰς Καλαμάταν, καὶ ἀμέσως ἀνεχώρησε διὰ τὴν Λακεδαίμονα, ὅπου μέλλει νὰ τὸν περιμένῃ, ἢ ὅθεν θέλει μεταβῆ εἰς Καλαμάταν νὰ τὸν ἀπαντήσῃ.

— Ἄνεχώρησε διὰ τὴν Λακεδαίμονα! ανέκραξε πάλιν ὁ Ῥοβέρτος κτυπῶν τὴν κεφαλὴν του, καὶ ὀλίγον ἔλειψε νὰ πέσῃ λειποθυμῶν.

Κατὰ τὴν στιγμὴν δὲ ταύτην ἔφθασεν ἡ συνοδία του, καὶ ἔμαθε τὴν αἰτίαν τῆς ταραχῆς του. Οὐκ ὀλίγον δ' ἐξεπλάγη καὶ ὁ ἔφιππος ὁδοιπόρος, ὅταν ἔμαθεν ὅτι ὁ περιμενόμενος ἀνεψιὸς τοῦ Αὐθέντου ἦτον ἐμπρὸς του. Τότε δὲν ἐδίστασε παντάπασιν νὰ τῷ εἰπῇ ὅτι ὁ Βιλλαρδουῖνος εἶχεν ἔλθει εἰς Νίκλιον διὰ σπουδαιότητα ὑπόθεσιν, ἀφορῶσαν συνωμοσίαν τῶν ἐγγχωρίων, ὅτι ὅμως ἐγκατέλιπε τὰ πάντα ἅμα ἔλαβε τὴν ἀγγελίαν τῆς ἀφίξεως τοῦ Ῥοβέρτου, καὶ ἔσπευσε πρὸς ὑπάντησίν του· αὐτὸς δ' ὅτι στέλλεται ἤδη ὡς ταχυδρόμος, μέλλων νὰ ὁδοιπορήσῃ ἡμέραν καὶ νύκτα ἵνα τῷ ἀναγγεῖλῃ τὰ περαιτέρω περὶ τῆς ὑποθέσεως τῆς συνωμοσίας.

Ἡ προθυμία τοῦ Βιλλαρδουῖνου ἦτον τῷ ὄντι πάντων ἐπαίνων ἀνωτέρα· ἀλλ', ὡς πολλάκις συμβαίνει εἰς τὴν ἀνθρωπίνην μυωπίαν, ἀντὶ καλοῦ κακὸν εἶχε τὸ ἀποτέλεσμα. Συνεχροτήθη λοιπὸν ἀμέσως συμβούλιον ἐκεῖ εἰς τὸ ὑπαιθρον περὶ τοῦ πρακτέου, καὶ κατὰ τὴν γενομένην ἀπόφασιν ὁ Ῥοβέρτος ἔγραψε πρὸς τὸν Βιλλαρδουῖνον ὅτι εὕρισκεται εἰς τὸ Νίκλιον καὶ τὸν παρακαλεῖ νὰ τῷ γράψῃ ἂν θέλῃ νὰ

τὸν περιμείνη εἰς Λακεδαίμονα, ἵνα μὴ διώκωνται ματαίως καθ' ὄλην τὴν Πελοπόννησον.

Τὴν ἐπιστολὴν δὲ ταύτην λαβὼν ὁ ταχυδρόμος, καὶ γενναίαν χρηματικὴν ἀμοιβὴν συγχρόνως, ἀνεχώρησεν ἀπὸ ῥυτῆρος· ἀνεχώρησε δ' ἀφ' ἐτέρου καὶ ὁ Ῥοβέρτος μετὰ τῶν ὀπαδῶν του, καὶ μεθ' ἡμίσειαν ὥραν εἰσῆλθεν εἰς Νίκλιον, πόλιν ἐπίσημον τότε, ἣτις ἠγέρθη ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας Τεγέας, καὶ ἣς ἡ ἔρημος θέσις σήμερον φέρει τὸ ὄνομα Παλαιοεπισκοπῆς.

Ἐνταῦθα ἔμεινεν ὁ Ῥοβέρτος ὄλην ταύτην καὶ τὴν ἐπιούσαν ἡμέραν. Καὶ πρῶτον μὲν εἶχεν ἀρχίσει νὰ ἔχη καὶ αὐτὸς, πολλῶ δὲ μᾶλλον ὁ γέρον συνοδοιπὸρος του καὶ ἡ τρυφερὰ νέα, ἀνάγκην μιᾶς ἡμέρας ἀναπαύσεως μετὰ τὴν τόσῃν ταχυδρομικὴν ἀσκησίν των· δεύτερον δὲ, ἂν ὁ Πέτραλείφας εἶχε νομίσει καθῆκον φιλοφροσύνης νὰ παρακολουθήσῃ ἐπὶ τινα χρόνον τὸν ἐπίσημον ξένον, ὃν εἶχεν ἀναλάβει νὰ ὑποδεχθῆ, ἀλλὰ, καθ' ὅσον μάλιστα παρηκολουθεῖτο καὶ ὑπὸ τῆς ἐκγόνου του, ἠσθάνετο ἤδη ὅτι δύναται νὰ φανῆ ἄτοπος ἢ περαιτέρω παράτασις τῆς ἀσκόπου ὁδοιπορίας του κατόπιν τοῦ νέου ἡγεμόνος, καὶ εἶπεν ὅτι, ἂν ὁ Ῥοβέρτος ἐπιθυμῆ νὰ ἐξακολουθήσῃ, αἱ δυνάμεις αὐτοῦ δὲν τῶ ἐπιτρέπουσι νὰ τὸν μιμηθῆ, ἀλλ' ὅτι θέλει μείνει μέχρι οὗ μᾶθη θετικῶς τὴν διαμονὴν τοῦ Βιλλαρδουίνου.

Αὐτὸ τοῦτο λοιπὸν ἀπεφάσισε καὶ ὁ Ῥοβέρτος, ἀλλὰ συγχρόνως ἠθέλησεν ὥστε καὶ ἡ ἡμέρα αὕτη νὰ μὴ παρέλθῃ ἐν πλήρει ἀργίᾳ, καὶ ἐπανελάβε τὰς ἐφόδους του κατὰ τῆς Ἄννης, ἣς ἡ κατάκτησις ἤρχισε νὰ τῶ φαίνεται οὐχὶ πολὺ εὐκολωτέρα τῆς κατακτήσεως τῆς Πελοποννήσου. Τρὶς ἢ τετράκις εἰς τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας κατῴρθωσεν μετὰ πολλὰ τεχνάσματα νὰ τὴν ἀπαντήσῃ μόνην, ἀλλ' ἡ

Ἄννα ἢ δὲν ἐνόει τί τῆ ἔλεγεν, ἢ, ὅταν δὲν ἐδύνατο νὰ μὴ ἐννοήσῃ, ἀνέτρεπε πᾶν τὸ ῥητορικὸν ἰκρίωμα τοῦ ἡγεμόνος διὰ λαμπροῦ γέλωτος, ἢ εὔρισκεν εὐλογοφανῆ τινα πρόφασιν ὅπως τὸν διαφύγῃ.

Ὡστε μέχρι τέλους, ἀδημονῶν ὁ Ῥοβέρτος, ἦλθε πρὸς τὸν Νόννον, καὶ τῷ ἐξέφρασε πικρὰ περὶ τούτου παράπονα·

— Ἦλθον, τῷ εἶπεν, εἰς Πελοπόννησον, πεποιθῶς ὅτι ἅμα πατήσαντα τὸ ἔδαφος αὐτῆς θέλει μ' ἀναγνωρίσει Αὐθέντην τῆς, καὶ ἰδοῦ εἴκοσιν ἡμέρας τρέχω τὰς φάραγγας καὶ τὰ ὄρη τῆς μόνος, ἄνευ συνοδίας, ἀνίκανος οὔτε σέβας νὰ ἐμπνεύσω, οὔτε φόβον νὰ ἐπιβάλω, καὶ τὸ φάντασμα τοῦτο τῆς Αὐθεντείας μακρύνεται ὅσον τὸ πλησιάζω. Ἦλθον προσέτι, πιστεύσας εἰς τοὺς λόγους σου, ὅτι ὁ Αὐθέντης τῆς Ἑλλάδος μοὶ δίδει τὴν χεῖρα τῆς θυγατρὸς του· τὴν καλλονὴν τῆς Ἄννης εὔρον ἀνωτέραν τῶν περιγραφῶν σου· ἀλλὰ, ἢ τὴν πατρικὴν θέλησιν δὲν γνωρίζει, ἢ ἡ ἐδική τῆς δὲν τὴν ἐπικυροῖ. Ἡ Ἄννα μὲ ἀποφεύγει. Ἄς λέγουν τυφλὸν τὸν ἔρωτα· σὲ βεβαιῶ ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν ν' ἀπατῶμαι.

Ὁ Νόννος ἐφάνη ἐκπεπληγμένος εἰς τὸ ἄκουσμα τοῦτο. Ἀπέδωκε δὲ τὴν διαγωγὴν τῆς Ἄννης εἰς τὸ ὅτι πιθανῶς ὁ πάππος τῆς δὲν τῆ εἶχε γνωστοποιήσει εἰσέτι τοὺς σκοπούς του, θέλων ν' ἀφήσῃ τὴν καρδίαν τῆς νὰ ὁμιλήσῃ πρῶτη, καὶ προσέτι εἰς τὴν φυσικὴν συστολὴν τῆς νέας, ἣν ἦτον ἐπόμενον ν' αὐξάνῃ ἢ ὀπωσοῦν δύσκολος θέσις τῆς, παρακολουθούσης τὸν Ῥοβέρτον εἰς τὴν ὁδοιπορίαν. Ὑπεσχέθη δὲ, σώζων τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ Ῥοβέρτου, νὰ συνομιλήσῃ αὐτὸς περὶ τῶν συμφερόντων του μετὰ τοῦ Πετραλείφου.

Καὶ τῷ ὄντι ἀμέσως ἐπορεύθη πρὸς τὸν γέροντα, καὶ τῷ ἐπανέλαβε τὰ παράπονα τοῦ Ῥοβέρτου.

— Όταν αύριον, προσέθεσεν, ἡ μεθαύριον αὐτὸς δρέπη τοὺς καρποὺς τῶν ἀγώνων του ἢ μᾶλλον τῶν ἀγώνων μας, θέλουσι μείνει αὐτοὶ εἰς μόνον τὸν Αὐθέντην ἡμῶν ἀτελεσφόρητοι; Δὲν εἶναι φόβος, ἂν ἡ Ἄννα ἐξακολουθῇ ψυχρότητα δεικνύουσα πρὸς αὐτὸν, μὴ καὶ αὐτοῦ, ὅταν μάλιστα κορεσθῇ ἡ φιλοδοξία του, μετατραπῇ ἡ διάθεσις;

Ὁ Πετραλείφας ἀνεκάθησεν εἰς τὰ γόνατα, καὶ ἐκτύπα μετ' ὀργῆς τὰς δύο του χεῖρας, ἐν ᾧ τοῦ πώγωνός του αἱ τρίχες εἶχον ἀνορθωθῆ.

— Πῶς! εἶπε, τὸ προσφιλὲς σχέδιόν μου, τὴν εἰρηνικὴν κατάκτησιν τῆς Πελοποννήσου, τὸν ἀπαρτισμὸν τῆς Ἑλληνικῆς ἐνότητος εἰς χεῖρας τοῦ γαμβροῦ μου, ὅλα θὰ τὰ μεταιώσῃ ἡ ἰδιοτροπία ἐνὸς κορασίου; Ὅχι, τοῦτο δὲν θέλει γίνεαι, καὶ ἡ Ἄννα καταχρᾶται τῆς πατρικῆς ἡμερότητός μου. Ὑπαγε, καὶ στείλῃ μοι ἐδῶ τὴν ἄφρονα.

Ὁ Νόννος ἐξῆλθε, καὶ μετὰ μίαν στιγμὴν εἰσῆλθεν ἡ Ἄννα, καὶ διηυθύνθη πρὸς τὸν πάππον της μετὰ βλέμματος ἐρωτηματικοῦ καὶ ὀλίγον πεφοβισμένου.

— Ἀγαπητὴ ἐκγόνη, εἶπεν ὁ γέρον μετὰ τινος τραχύτητος· πρὶν ἀναχωρήσωμεν ἀπὸ τῆς Ἀνδραβίδας σοὶ εἶχον δηλώσει τὴν ἐπιθυμίαν μου καὶ τὴν θέλησιν τοῦ πατρός σου. Τὰ συμφέροντα τοῦ θρόνου του καὶ ἡ φρόνησις ἀπαιτοῦσι νὰ νυμφευθῆς τὸν Ῥοβέρτον Σαμπλίτην, καὶ ἀξιώτερον σύζυγον δὲν ἐδύνατο νὰ σοὶ δώσῃ ἡ πατρικὴ μέριμνά μου. Εἶχον ἀπαιτήσῃ νὰ βοηθήσῃς τὸ φρόνιμον τοῦτο σχέδιον, καὶ δὲν βλέπω ποῖον εἶχες λόγον ὅπως πράξῃς τὸ ἐναντίον.

— Ἡ βοήθειά μου, φίλτατε πάππε, εἶπε γελῶσα ἡ Ἄννα, ἦτον κατὰ δυστυχίαν ἐντελῶς περιττὴ, καὶ ὁ Ῥοβέρτος δὲν εἶχεν ἀνάγκην ἐμψυχώσεως ἵνα μὲ κατατρέχῃ διὰ τῶν ἐνοχλήσεών του.

— Δὲν πρέπει τὴν ἔκφρασιν ταύτην νὰ μεταχειρίζησαι διὰ τὸν ἐκλεκτὸν τῶν γονέων σου, εἶπεν ὁ Πετραλείφας γινόμενος σοβαρός.

— Ἄλλὰ, εἶπεν ἡ Ἄννα, μεταβαίνουσα διὰ μιᾶς ἀπὸ τοῦ γέλωτος εἰς τὰ δάκρυα, ἀπὸ τοῦ ἀκροβολισμοῦ εἰς τὴν ἀψιμαχίαν, ἀνήκει λοιπὸν εἰς ἐμὲ, εἰς τὴν θυγατέρα τοῦ Αὐθέντου τῆς Ἑλλάδος ἀνήκει λοιπὸν νὰ ἔλθῃ καὶ νὰ κλίνη τὸ γόνυ ἐνώπιον τοῦ ἀγερώχου τούτου ἰππότου; Ἄντι ὡς αἰχμαλώτους νὰ μᾶς σύρῃ κατόπιν του εἰς θεατρισμὸν εἰς τὸ νέον ὑπήκοόν του καὶ ν' ἀπαιτῆ νὰ τὸν παρακαλῶμεν καὶ δι' ἐν βλέμμα του, δὲν ἔπρεπεν, ἂν ἤθελε τὴν χεῖρά μου, αὐτὸς νὰ ἔλθῃ εἰς τὸ πέρασ τῆς γῆς καὶ νὰ τὴν ζητήσῃ;

— Κόρη μου, ὁ γέρων ἀπήντησεν, ὁ θυμὸς σου εἶναι ἄτοπος καὶ πρὸ πάντων ψευδής· εἶναι πρόφασις ὁ θυμὸς σου. Ἥξεύρεις κάλλιστα ὅτι παρηκολούθησα τὸν Σαμπλίτην ἵνα τῷ ἀποδώσω τὴν ἀνήκουσαν τιμὴν, διότι ἀνέλαβον νὰ τὸν ὑποδεχθῶ εἰς τὴν Πελοπόννησον· καὶ ἀκόμη καλλίτερα ἤξεύρεις ὅτι, ἀντι ν' ἀπαιτῆ ἀγερώχως ὁ Ῥοβέρτος νὰ ταπεινωθῆς ἐμπρὸς του, ἐξ ἐναντίας ἐκεῖνος στενάζει, καὶ παραπονεῖται, καὶ ταπεινοῦται ὑπὸ τοὺς πόδας σου. Τὸ μόνον δ ἀπήτησα παρὰ σοῦ, καὶ εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ τὸ ἀπαιτήσω, ἦτον νὰ μὴ ἀντιτάξῃς ψυχρότητα εἰς τὴν ζέσιν του, νὰ μὴ ἀνατρέψῃς δι' ἰδιοτροπίας πάντα τὰ σχέδιά μας.

— Ἄλλὰ, πάππε μου, σοὶ τὸ εἶπα, ἀνέκραξεν ἡ Ἄννα μετὰ τόνου φωνῆς ἐξερχομένου ἤδη ἐκ τοῦ μυχοῦ τῆς καρδίας, εἶμαι κόρη ἀσθενῆς καὶ ἀκατάλληλος εἰς τὸ ν' ἀναμιχθῶ εἰς τὰ μεγάλα σας σχέδια. Μὴ θελήσητε νὰ μὲ μεταχειρισθῆτε ὡς ὄργανόν σας· οὔτε τόσης τιμῆς εἶμαι ἀξία, οὔτε τόσης περιφρονήσεως. Αἱ καρδίαι ἅς ἀπελίθωσεν ἡ πολιτικὴ δύνανται νὰ λαξευθῶσιν εἰς ὄργανα· ἀσθενεῖς ὁμως

καρδία, ὅποια ἡ ἰδική μου, συντρίβονται ὑπὸ τὴν σφύραν τῆς βίας, χωρὶς νὰ χρησιμεύσωσι.

— Τῆς βίας! ἀνέκραξεν ὁ Πετραλείφας, μόλις κύριος τοῦ θυμοῦ του. Εἶναι βίας ἀνάγκη ὅταν πρόκειται νὰ ὑπηρετήσης τοῦ πατρός σου τὴν δόξαν; Εἶναι βίας ἀνάγκη ὅταν σοὶ δίδηται σύζυγος ὁ λαμπρότερος τῶν Χριστιανῶν ἱπποτῶν, φέρων προῖκα ὅλα καὶ φθονητότερα πλεονεκτήματα ἐπὶ γῆς, ὅταν τίθηται εἰς τοὺς πόδας σου ἡ μεγαλητέρα τῆς Ἀνατολῆς Αὐθεντεία!

— Ἡ Αὐθεντεία! εἶπεν ἡ Ἄννα, ὑψοῦσα τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸν οὐρανὸν, ἡ Αὐθεντεία! Διὰ σὰς ἄλλο ὄνομα δὲν ἔχει ἡ εὐτυχία;

— Ἄκουσον, θύγατερ, εἶπεν ὁ γέρον αὐστηρῶς· Αἱ νεανικαὶ αὐταὶ ἰδιοτροπίαὶ πρέπει νὰ παύσωσι. Λόγον κἀνένα δὲν ἔχεις ἔν' ἀρνηθῆς τὴν χειρὰ σου εἰς τὸν Ῥοβέρτον, ὅστις μᾶς τὴν ζητεῖ. Αὐριον θέλω τῷ ἀναγγεῖλει τὴν συγκατάθεσίν σου, καὶ ἂν δὲν θέλῃς νὰ ἐπισύρῃς τὴν ὀργὴν τοῦ πατρός σου καὶ νὰ ἐπιφέρῃς τὸν θάνατόν μου, θὰ ἐπικυρώσῃς τὸν λόγον μου.

— Πάππε, ὦ πάππε, ἀνέκραξεν ἡ Ἄννα, ἐν ᾧ ποταμὸς δακρῶν ἔρρεεν ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν της· μὴ τὴν διαταγὴν ταύτην! Μίαν σὰς ζητῶ χάριν. Ἄφες με νὰ παραδοθῶ εἰς τὸν Κύριον, ἐπίτρεψόν μοι νὰ κατακλείσω τὰς ἐπιλοίπους ἡμέρας μου εἰς ἱερὸν μοναστήριον. Δὲν θέλω δόξαν, παραιτοῦμαι τῆς εὐτυχίας· ἡσυχίαν μόνην σοὶ ζητῶ, φίλτατε πάππε!

Εἰς τὸ στήθος τοῦ Πετραλείφου ἠτοιμάζετο μία τῶν τριχυμιῶν ἐκείνων, αἵτινες τόσον βιαιότερον ἐκρήγνυνται, ὅσον μακρότερον ἤξεύρει τις νὰ τὰς καταστέλλῃ, καὶ ἡ πρόδρομος αὐτῆς βροντὴ ὑπεβόμβει ἤδη εἰς τὰ χεῖλη του, ὅταν ζωηραὶ ζητωκραυγαὶ, ἐκ τῆς αὐλῆς προερχόμεναι, τὸν

διέκοψαν, και εΐλκυσαν την προσοχήν του. Συγχρόνως δ' εισερχόμενος ο Νόννος,

— 'Ο τοποτηρητής! ἔκραζεν, ἔφθασεν ὁ τοποτηρητής!

'Ο Πετραλείφας ἠγέρθη ἀμέσως, και ἔτρεξε πρὸς τὴν θύραν. Πρὶν ὅμως ἐξέλθῃ, ἐστράφη πρὸς τὴν Ἄνναν, εἰς ἧς τὰς πελιδῶνας παρειὰς ὤρμησεν εἰς τὸ ἄκουσμα τοῦτο ὄλον τὸ αἶμα, και τῇ εἶπεν·

— Αὔριον λοιπόν. Περιμένω αὔριον νὰ ἰδῶ ἂν εἶσαι θυγάτηρ τοῦ Θεοδώρου.

ΙΘ'

Ἄμα δ' ἤκουσε και ὁ 'Ροβέρτος τὴν ἄφιξιν τοῦ τοποτηρητοῦ, ἔσπευσε και αὐτὸς εἰς προὔπαντήσιν του. 'Ο Βιλλαρδουίνος τὸν ἐδέχθη πατρικῶς εἰς τὰς ἀγκάλας του, και ἀφ' οὗ ἠγαράστησεν ἐγκαρδίως τὸν Πετραλείφαν διότι τοσοῦτον ἐπαξίως τὸν ἀντεπροσώπευσεν εἰς τὴν σπουδαιοτάτην τῶν ὑποθέσεών του, τὴν ὑποδοχὴν τοῦ ἀνεψιοῦ τοῦ φίλου και Αὐθέντου του, και ἐφίλησε περιπαθῶς τὴν Ἄνναν εἰς τὸ μέτωπον, διηγήθη ὅτι τὴν προτεραίαν, κατὰ τὸ μεσονύκτιον, εἶχε φθάσει εἰς Λακεδαίμονα ὁ ταχυδρόμος ὁ φέρων τὴν ἐπιστολὴν τοῦ 'Ροβέρτου· ὅτι αὐτὸς (ὁ Βιλλαρδουίνος) ἦτον ἤδη εἰς τὴν κλίνην, ἀλλ' ἅμα ἀναγνοὺς τὴν ἐπιστολὴν, ἠγέρθη, ἐνεδύθη, και παραλαβὼν ὅσους τῶν ἵπποτῶν ἐδυνήθη, ἔτρεξε μέχρι Νικλίου, χωρὶς νὰ λάβῃ οὐδὲ στιγμὴν ἀναπαύσεως.

'Ο 'Ροβέρτος τῷ ἐξέφρασε τὴν εὐγνωμοσύνην του διὰ τὴν τοσαύτην του προθυμίαν, και τὸν θαυμασμόν του διὰ τὴν νεανικὴν του δραστηριότητα, και τῷ διηγήθη ἐμπεριστατωμένως ὅσα καθ' ὁδὸν τῷ συνέβησαν.

— Φαντασθήτε, εἶπε· πρὸ πέντε μηνῶν ἀνεχώρησα ἀπὸ τῆς Καμπανίας! Χωρὶς ὄλων τούτων τῶν ἀπροσδοκῆτων συμβάντων, θὰ ἤμην πρὸ πολλοῦ εἰς τὴν Πελοπόννησον.

— ὦ! τί δυστύχημα! τί ἀνυπολόγιστον δυστύχημα! εἶπεν ὁ Βιλλαρδουῖνος.

— Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Πελοπόννησον ἀφ' ὅτου ἔφθασα, ἐξηκολούθησεν ὁ Ῥοβέρτος, ἡ κακὴ μου τύχη ἠθέλησε νὰ σᾶς ζητῶ πρὸς ἓν μέρος, ἐν ᾧ μ' ἐζητεῖτε πρὸς ἄλλο, καὶ εἴκοσι σχεδὸν ἡμέραι παρήλθον εἰς αὐτὰς τὰς ἀντιδιώξεις.

— ὦ! τί συμφορὰ ἀνεπανόρθωτος! εἶπεν ὁ Βιλλαρδουῖνος, μεταχειριζόμενος λέξεις αἵτινες ἐφαίνοντο ὀπωσοῦν ὑπερβολικαὶ διὰ τὴν περίστασιν· ὅπερ παρατηρήσας καὶ ὁ Ῥοβέρτος,

— Λυπηρὰ ἦτον βεβαίως, εἶπε, λυπηρὰ δι' ἐμὲ ἡ τοιαύτη χρονοτριβή. Ἀλλὰ τοῦλάχιστον δὲν εἶχε καὶ ἡ Πελοπόννησος εἰς τὸ διάστημα τοῦτο λόγον νὰ λυπῆται· εὐρίσκετο εἰς χεῖρας ἀξιωτάτας. Ἐκέρδησεν εἴκοσιν ἡμέρας.

— Σᾶς εὐχαριστῶ, ἀπεκρίθη ὁ Βιλλαρδουῖνος σφίγγων τὴν χεῖρα τοῦ νέου Ῥοβέρτου· οὐχ ἦττον ὅμως λυποῦμαι ἐγκαρδίως διὰ τὴν συμβᾶσαν ἀναβολήν. Ἐν τούτοις μοὶ ἐπιτρέπετε νὰ σᾶς παρουσιάσω τοὺς ἰππότες οἵτινες μὲ συνώδυσαν;

Ὁ Ῥοβέρτος ἐδέχθη προθύμως, καὶ μετέβησαν εἰς τὴν παρακειμένην μεγάλην αἴθουσαν, λαμπρῶς πεφωτισμένην, ὅπου περιέμενον ὑπὲρ τοὺς ἑκατὸν ἰππότες.

Ἐν ᾧ δ' ἐγίνοντο αἱ συνήθεις παρουσιάσεις καὶ δεξιώσεις, εἰς τὴν Ἄνναν προσελθὼν εἰς ἀρχαῖος γνῶριμος, ὁ Γωλτιέρος, ἐφίλησε τὴν χεῖρά της μετὰ σεβασμοῦ. Ἐπειτα δὲ, ὑψώσας τὸ βλέμμα πρὸς τοὺς ὀφθαλμούς της, καὶ ἰδὼν αὐτοὺς ἐρυθροὺς,

— Δάκρυα! ἐψιθύρισε μετὰ φωνῆς ἐκφραζούσης βαθεῖαν συμπάθειαν.

Ἡ Ἄννα ἐμειδίασεν, ὡς ὁ ἥλιος τοῦ Μαΐου μετὰ τὴν βροχὴν.

— Ἰσωσ, εἶπε, δυσπαρεστοῦσι τὰ δάκρυα τὸν Αὐθέντην σας;

— Ὁ Αὐθέντης μου, ἀπεκρίθη ὁ Γωλτιέρος, ἂν κρίνω ἀπ' ἐμαυτοῦ, εἶναι ἔτοιμος ἕκαστον τῶν δακρύων ἐκείνων νὰ ἐξαγοράσῃ δι' ὄλου τοῦ αἵματός του. Ἄλλὰ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἤξεύρω τὴν πηγὴν αὐτῶν. Ἄν πιστεύητε ὅτι λύπη κενουμένη εἰς καρδίαν εἰλικρινῆ ἐλαφρύνεται, εἰπέτε μοι, ὦ! εἰπέτε μοι τί σᾶς θλίβει;

— Διὰ νὰ τὸ εἰπῆτε εἰς Ἀθήνας ἀναμφιβόλως!

— Ὅταν σᾶς βλέπω πάσχουσαν, εἶπεν ὁ Γωλτιέρος μετὰ περιπαθοῦς αισθήματος, μὴ ἔχετε τὴν σκληρότητα νὰ ὀμιλῆτε παίζουσα· μὴ μοι ἀρνεῖσθε τὴν ἡμίσειαν φιάλην τῆς θλίψεώς σας. Πιστεύσατέ με, εἰς ἄλλον δὲν θέλω τὴν ἐμπιστευθῆ, οὔτε, ὅταν πρόκηται περὶ ὑμῶν, θέλω ἐπικαλεσθῆ ἀφοσίωσιν ἄλλου. Θεωρήσατέ με ὡς ἄξιον τῆς ἐμπιστοσύνης σας.

— Ἐξ ἐναντίας, Κύριε πρέσβυ, ἀπήντησεν ἡ Ἄννα, σᾶς θεωρῶ ὡς ἐντελῶς αὐτῆς ἀνάξιον, καὶ ὅμως, — ἰδέτε ποία ἀντίφασις καὶ ποία ἰδιοτροπία τῆς γυναικείας καρδίας, — ἀποφασίζω, οὐδ' ἐγὼ ἤξεύρω διατί, νὰ σᾶς τὴν χορηγήσω τυφλὴν καὶ τελείαν ὡς μοὶ τὴν ζητεῖτε.

Καὶ ταπεινώσασα ἔτι μᾶλλον τὴν φωνὴν, συγχρόνως δὲ καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς προσηλώσασα εἰς τὴν γῆν, καὶ σφοδρῶς ἐρυθρίασασα,

— Ὁ πάππος μου, εἶπε, θέλει νὰ βιάσῃ τὴν συγκατάθεσίν μου ὑπὲρ τοῦ νέου Αὐθέντου τῆς Πελοποννήσου.

Καὶ εἰποῦσα τὰς λέξεις ταύτας, ἤσθάνθη βίαιον παλμὸν

εις τὴν καρδίαν της, ὡς ἀναγγέλλοντα αὐτῇ ὅτι ἡ πράξις αὐτῆ τῆς ἐκμυστηρεύσεως εἶχε βαθυτέραν σημασίαν ἀφ' ὅ,τι ἐφαίνετο.

— Καὶ λοιπόν; ἠρώτησεν ὁ Γωλιέρος, ἐν ᾧ ἡ καρδία του ἔπαλλεν οὐχ ἦττον σφοδρῶς.

— Καὶ λοιπόν, ἀπεκρίθη ἡ Ἄννα, τὸν θάνατον προτιμῶ μᾶλλον, παρὰ τὴν συγκατάθεσιν ταύτην. — Ἄλλὰ, προσέθεσε ταχέως καὶ μετὰ γέλωτος, παρακαλῶ νὰ μὴ ἐξηγήσητε κατὰ τὴν συνήθειάν σας τὰς λέξεις μου ταύτας πρὸς ὄφελος τοῦ Αὐθέντου σας. — Καὶ τὴν ἀπόκρισίν μου περιμένει ὁ πάππος μου αὔριον.

Ταύτην τὴν στιγμὴν ὁ Βιλλαρδουίνος, περιφέρων εἰς τὸν κύκλον τῶν ἵπποτῶν τὸν Ῥοβέρτον, εἶχεν ἔλθει πλησίον τοῦ Γωλιέρου, ὥστε μόλις αὐτὸς ἐπρόφθασε ν' ἀποκριθῆ εἰς τὴν Ἄνναν,

— Προσπαθήσατε δύο ἡμέρας νὰ κερδήσητε.

Καὶ προσελθὼν ὁ Βιλλαρδουίνος, τὸν παρουσίασεν εἰς τὸν Ῥοβέρτον ὡς ἀπεσταλμένον τοῦ Ὁθωνος Δελαρόσου, ἡγεμόνος τῶν Ἀθηνῶν.

Μετὰ δὲ τὰς παρουσιάσεις ταύτας, ὅταν ὁ Βιλλαρδουίνος ἠθέλησε ν' ἀποσυρθῆ, ἠρώτησε τὸν Ῥοβέρτον ἂν ἔχη διαταγὰς τοῦ πρώην Αὐθέντου νὰ τῷ κοινοποιήσῃ. Ὁ δὲ Ῥοβέρτος ἀπεκρίθη ὅτι ἔχει τοιαύτας, ἐπεθύμει ὅμως νὰ τὰς γνωστοποιήσῃ εἰς συνέλευσιν τῶν ἵπποτῶν τῆς ἡγεμονίας.

— Τὸ Νίκλιον δὲν εἶναι θέσις κατάλληλος διὰ τὴν συνέλευσιν, εἶπεν ὁ Βιλλαρδουίνος. Ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σᾶς ὀδηγήσω εἰς Λακεδαίμονα, ὅπου θέλετε εὖρει δεξίωσιν ἀξιωτέραν ὑμῶν, καὶ ὅπου κατὰ σύμπτωσιν εἶναι συνηγμένοι καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν ἵπποτῶν.

Πολὺ δυσάρεστον ἦν διὰ τὸν Ῥοβέρτον ν' ἀπέλθῃ πᾶ-

λιν εἰς νέαν ὁδοιορίαν· ἀλλ' εἰς αὐτὴν κὰν εἶχε πλεον εἰς χεῖράς του τὸν Βιλλαρδουῖνον, ἡ δὲ πρότασις ἦν εὐλογος, καὶ τὸ τέρμα βραχὺ καὶ βέβαιον. Ἀπεφασίσθη λοιπὸν νὰ μεταβῶσι τὴν ἐπαύριον εἰς Σπάρτην, καὶ συγχρόνως ἐστάλησαν ταχυδρόμοι πρὸς πάσας τὰς διευθύνσεις νὰ συγκαλέωσιν ὅ,τι πλείστους ἰππότας.

Τὴν ἐπιούσαν ἀπῆλθε τῷ ὄντι ὄλη ἡ συνοδία, καὶ τὴν ἐσπέραν ὁ Ῥοβέρτος κατέλυσεν εἰς τὸν ἡγεμονικὸν οἶκον τῆς Λακεδαίμονος, ἀπολαμβάνων τῶν μεγίστων τιμῶν, αἵτινες εἰς μόνον Αὐθέντην ἀνήκον. Ἡ δὲ Ἄννα κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην ἐδυνήθη εὐκόλως ν' ἀποφύγη πᾶσαν ἐξήγησιν μετὰ τοῦ πάππου της.

Ἡ μετ' αὐτὴν δ' ἡμέρα ἦτον ἡ ἑορτὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. Ἀπὸ πρωΐας ὁ ἐπὶ τῶν ὄπλων κήρυξ προσεκάλεσε καθ' ὄλην τὴν πόλιν τοὺς ἰππότας καὶ προὔχοντας, ὅσοι ἢ εἶχον φθάσει τὴν προτεραίαν μετὰ τοῦ τοποτηρητοῦ, ἢ εἶχον συρρέψει κατὰ πρόσκλησιν, ἢ εὐρίσκοντο ἤδη εἰς Λακεδαίμονα, νὰ συνέλθωσι μετὰ τὴν ἱερὰν λειτουργίαν εἰς τὴν μητροπολιτικὴν ἐκκλησίαν, ὅπου συνεκροτεῖτο συνέλευσις διὰ σπουδαῖα τῆς ἡγεμονίας συμφέροντα.

— Ἀκούεις θύγατερ; εἶπεν ὁ Πετραλείφας πρὸς τὴν Ἄνναν, ὅταν ἀντήχησε τὸ κήρυγμα μέχρι τῆς οἰκίας των. Αὕτη εἶναι τῆς τύχης σου ἡ φωνή. Μετὰ μίαν ὥραν ὁ Ῥοβέρτος θὰ λάβῃ παρὰ τῶν ἰπποτῶν τὴν Αὐθεντείαν τοῦ Μωρέως, καὶ μετὰ δύο ὥρας θὰ λάβῃ παρὰ σοῦ τὸ δακτύλιον τοῦ νυμφίου.

Καὶ, ἀφείς αὐτὴν ὡς νεκρὰν ἐξ ἀπελπισίας, ἐξῆλθεν.

Ἡ εὐρύχωρος ἐκκλησία, ἥς ἐρείπια μόνον σώζονται σήμερον, κατήστραπτε μετ' οὐ πολὺ ἐκ τῶν πανοπλιῶν τῶν ἰπποτῶν, οἵτινες, κατ' ὀλίγους συρρέοντες, κατελάμβανον

τάς θέσεις ἕκαστος κατὰ τὸν βαθμὸν ὃν κατεῖχεν εἰς τὴν τιμαριωτικὴν κλίμακα.

Ἐπὶ κεφαλῆς δ' αὐτῶν προεκάθησαν οἱ καθολικοὶ ἀρχιερεῖς, οἵτινες, ἄγνωστον διατὶ, συνέπεσε νὰ εὐρεθῶσι συνηγμένοι ἐνταῦθα, ὁ μητροπολίτης Πατρῶν, καὶ οἱ ἐπίσκοποι Λακεδαιμόνος, Βελιγόστης, Μεθώνης, Κορώνης καὶ Ἀμυκλῶν· ἔλειπε δὲ μόνος ὁ ἐπίσκοπος Ὠλένης.¹

Μετ' αὐτοὺς δ' εἶποντο οἱ ἔνδεκα μεγάλοι λαϊκοὶ τιμαριῶται, οἱ ἱππῶται Ἀκόβης, Καλαβρύτων, Χαλανδρίτσης, Καρυταίνης, Πατρῶν, Βοστίτσης, Βελιγόστης, Νικλίου, Γερανίου, Γριζενῶν καὶ Πασσόβης, καὶ μετ' αὐτοὺς οἱ ἱππῶται τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, οἱ τοῦ Τευτονικοῦ τάγματος, καὶ οἱ Ναῖται, οἱ ἔχοντες τὰ τιμάρια τῶν εἰς Καλαμάταν. Ἐπειτα δ' ἐτάχθησαν οἱ ἱππῶται οἱ ἔχοντες δικαίωμα τοῦ σηματοφορεῖν, καὶ ἔσχατοι πάντων τινὲς τῶν ἐγχωρίων προύχόντων, κατ' ἐξαίρετον εὐνοίαν εἰς τὴν συνέλευσιν ταύτην κληθέντες.

Ἀφ' οὗ δ' ὄλοι ἐκαθέσθησαν σιωπῶντες, εἰσῆλθον τέλος ὁ Βιλλαρδουίνος καὶ ὁ Ῥοβέρτος, κρατούμενοι ἐκ τῆς χειρὸς, καὶ κατέλαβον ὁμοῦ τὴν πρωτοκαθεδρίαν. Παρὰ δὲ τὸν Βιλλαρδουίνον ἐκαθέσθη ὁ Πετραλείφας, ὅστις ὅμως, ὡς καὶ ὁ συνοδεύων αὐτὸν Νόννος, δὲν εἶχε φωνὴν οὐδὲ ψῆφον, καθὼς ξένος εἰς τὴν ἡγεμονίαν.

Ἀνήγγειλε δὲ κατὰ τὴν τάξιν ὁ κήρυξ τὴν ἔναρξιν τῶν συνεδριάσεων, ὅταν εἰσελθὼν ταχυδρόμος ἐξ Ἀνδραβίδας, ἐνεχείρισεν εἰς τὸν Βιλλαρδουίνον ἐπιστολὴν τοῦ ἐπισκόπου Ὠλένης. Ὁ τοποτηρητὴς ἔρρηξεν ἀμέσως τὴν σφραγίδα, καὶ ἀναγνοὺς ταχέως, ἔνευσε πρὸς τὸν υἱὸν τοῦ Γοδοφρεῖδον,

¹) Περὶ τῶν Λατίνων ἐπισκόπων τῆς Πελοποννήσου Ἰδ. Χρον., ἐκδ. 1845, σ. 74, στ. 628, ἐπ.

τῷ εἶπε τινὰς λέξεις εἰς τὸ οὖς, καὶ ἐν τῷ ἅμα ὁ Γοδοφρείδος ἐξῆλθεν, ἠτοίμασε τὸν ἵππον του, ἀνέβη, καὶ ἀνεχώρησεν ἀπὸ ρυτῆρος εἰς Ἀνδραβίδα.

Ἄλλὰ τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο ὀλίγην ἐκίνησε προσοχὴν, καὶ ἅμα ἐξῆλθεν ὁ νέος, ἐγερθεὶς ὁ Βιλλαρδουίνος εἶπε πρὸς τοὺς συνελθόντας, ὅτι μετὰ μεγίστης εὐχαριστήσεως τοῖς παρουσίαζε τὸν ἀνεψιὸν τοῦ φιλτάτου του Αὐθέντου τῆς Πελοποννήσου, φέροντα ἐκείνου διαταγὰς, ἃς ἐπεθύμει νὰ τοῖς γνωστοποιήσῃ.

Ὅλοι ἐπευφήμησαν εἰς τὰς λέξεις ταύτας, καὶ ὁ Ῥοβέρτος, ἐγερθεὶς μεγαλοπρεπῶς, ἔλαβεν ἀπὸ μεταξωτοῦ ἐπαργύρου χαρτοφυλακίου μεμβράναν, εἰς ἣν ἐκρέματο μεγάλη σφραγίς, καὶ νεύσας πρὸς τὸν Ῥαιμόνδον, τὴν ἔδωκεν αὐτῷ νὰ τὴν ἀναγνώσῃ.

Διὰ τοῦ ἐγγράφου τούτου Γουλιέλμος ὁ Καμπανίτης, Ὑποκόμης Διβιῶνος, κύριος Μάρκης καὶ Αὐθέντης πάσης Ἀχαΐας,¹ παρεχώρει τὴν Αὐθεντείαν τοῦ Μωρέως εἰς τὸν ἀνεψιὸν του Ῥοβέρτον τὸν Σαμπλίτην μεθ' ὄλων τῶν αὐτῇ προσηρητημένων δικαιωμάτων καὶ προνομίων, καὶ προσεκάλει τοὺς ἱππότες, ἐπισκόπους, μεγάλους τιμαριώτας, πάντας τοὺς ἀρχηγούς τοὺς ἔχοντας δικαίωμα τοῦ σημαιοφορεῖν, καὶ τοὺς ἐγχωρίους, ν' ἀναγνωρίζωσι τοῦ λοιποῦ ἀντ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου τὸν Ῥοβέρτον ὡς νόμιμον Αὐθέντην καὶ κυριάρχην των.²

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν ταύτην, γενομένην φωνῇ μεγάλη καὶ εὐκρινεῖ, ὅλοι ἐσίγησαν, καὶ ὄλων τὰ βλέμματα ἐστράφησαν πρὸς τὸν Βιλλαρδουίνον, ὅστις, ἐγερθεὶς, ἐκλινεν ἐδαφιαίως ἐμπρὸς τοῦ αὐθεντικοῦ ἐγγράφου. Ἐπειτα δὲ, λαβὼν τὸν λόγον,

¹) Princeps totius Achajae.

²) Id. Buchon, recherches et matér. 1840, T. I, p. 74, 81.

— Σεβαστοὶ ἄρχοντες, εἶπε, γενναῖοι συστρατιῶται, καὶ περισπούδαστοι φίλοι· ἤκούσατε τοὺς ὀρισμοὺς τοῦ Αὐθέντου ἡμῶν. Δι' ἐμὲ οἱ ὀρισμοὶ οὗτοι εἰσὶ νόμοι, οὐ μόνον διότι ὁ κόμης Σαμπλίτης εἶναι ὁ λίζιος κυριάρχης μου, ἀλλὰ καὶ διότι ἦτον πάντοτε ἐπιστήθιος φίλος μου καὶ διδάσκαλός μου εἰς τῶν ὄπλων τὸ στάδιον. Τίποτε ἐπὶ γῆς δὲν ὑπάρχει δυνάμενον νὰ μὲ πείσῃ νὰ παρακούσω εἰς τὴν φωνὴν του, ἣν θεωρῶ ἱεράν, ἐκτὸς μόνῃς τῆς φωνῆς τοῦ καθήκοντος, ἣν θεωρῶ ἔτι ἱερωτέραν, καὶ τῆς φωνῆς τοῦ Θεοῦ, ἣτις μόνῃ ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ διέπῃ τὰ ἀνθρώπινα πράγματα.

Ἡ συνειδήσίς μου, ἀδελφοὶ καὶ συστρατιῶται, εἶναι εἰς δισταγμὸν, καὶ παρακαλῶ σᾶς, ὡς πιστοὺς χριστιανοὺς καὶ ἄνδρας ἐντίμους, τὴν χεῖρα εἰς τὴν καρδίαν σας θέτοντες, καὶ τὴν ἀλήθειαν καλοῦντες εἰς τὰ χεῖλη σας, νὰ μὲ φωτίσητε διὰ τῆς κρίσεώς σας περὶ τῶν ἀληθῶν καθηκόντων μου, καὶ νὰ μοὶ δείξητε τὴν ὁδὸν, ἣν πρέπει νὰ βαδίσω σήμερον, ἕπως τύχω ἐπὶ ζωῆς τῆς ἐπιδοκιμασίας τῶν ἀνθρώπων, καὶ μετὰ θάνατον τῆς ἐγκρίσεως τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς εὐσπλαγχνίας του.

Παρακαλῶ δὲ τὸν Ἐξοχώτατον Μισσὲρ Ῥοβέρτον νὰ σταθμίσῃ ἐπίσης ἐν τῇ φρονήσει αὐτοῦ τὰς περιστάσεις, καὶ νὰ μοὶ εἰπῇ εἰλικρινῶς ὅ,τι τὸ αἶσθημα τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ τῷ ὑπαγορεύει, πεποιθῶς ὅτι ἡ κρίσις του θέλει βαρύνει μεγάλως τὴν πλάστιγγα τοῦ νοός μου.—

Ψιθυρισμὸς εὐφημίας διηγέρθη πανταχόθεν μετὰ τὰς εὐγενεῖς καὶ ἔμφρονας ταύτας λέξεις, αἵτινες ὁμῶς εἰς τὸν Πετραλείφαν ἐπέφερον τὴν φρικίαν ἣν δίδει ὁ χάλυψ εἰς μάρμαρον προστριβόμενος, καὶ ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης ἐφαίνετο οὗτος ὡς εἰς βελόνας καθήμενος. Ὁ δὲ Ῥοβέρτος, ἀποταθεὶς πρὸς τὸν Βιλλαρδουίνον,

— Ουδέποτε, εἶπε, φίλε καὶ ἀδελφε, ἄλλα αἰσθήματα προσεδόκων ἀπὸ τῆς φρονήσεως καὶ τῆς δικαιοσύνης σου. Περιμένω τὴν κρίσιν τῶν εὐγενῶν ἀρχόντων καὶ ἱπποτῶν, ἵνα πράξω ὅπως ἀποφασίσῃ.

Τότε, εἰς ἓν νεῦμα τοῦ Βιλλαρδουίνου, ὁ αὐθεντικὸς καγκελάριος¹ ἢ ἀρχιγραμματεὺς ἔλαβεν ἀπὸ χαρτοφυλακίου ὀλοσηρικοῦ χρυσοστίκτου ἄλλην μεμβράναν, ἔχουσαν ἐπίσης προσηρτημένην μεγάλην σφραγίδα εἰς μεταξωτὰ σχοινία, καὶ ἀνέγνω ὡς ἔπεται:

«Ἡμεῖς, Γουλιέλμος Καμπανίτης, Ὑποκόμης Διβιῶνος, κύριος Μάρκης, Αὐθέντης πάσης Ἀχαΐας, πᾶσι τοῖς ἐντευζομένοις· ἐπειδὴ ἔδοξε τῷ Κυρίῳ νὰ μετακαλέσῃ εἰς ἑαυτὸν Λουδοβῆκον τὸν Καμπανίτην, τὸν ἡμέτερον πρωτότοκον ἀδελφόν, ἀπερχόμενοι εἰς Γαλλίαν ὅπως παραλάβωμεν τὴν πατρικὴν κληρονομίαν Διβιῶνος καὶ Μάρκης, ἐγκαταλείπομεν εἰς Μωρέαν, ὡς ἡμέτερον πληρεξούσιον, Βαύλλην καὶ τοποτηρητὴν, τὸν ἡμέτερον πρωτοστάτορα Γοδοφρεῖδον τὸν Βιλλαρδουίνον, ὅπως ἐξασκῇ ἐν ὀνόματι ἡμῶν καὶ ἀνθ' ἡμῶν πάντα ἡμῶν τὰ κυριαρχικὰ δικαιώματα καὶ προνόμια. Ὅρίζομεν δὲ ὅτι, ἂν ἐντὸς ἑνὸς ἔτους καὶ μιᾶς ἡμέρας ἢ ἐπανηρχόμεθα ἡμεῖς αὐτοὶ εἰς τὴν Αὐθεντείαν ἡμῶν, ἢ παρουσιάζετο ἀνθ' ἡμῶν τις ἡμέτερος συγγενὴς ἢ ἄλλος ὅστις δῆποτε ὡς διάδοχος ἡμῶν, ὁ ἡμέτερος Βαύλλης ὀφείλει νὰ παραδώσῃ εἰς ἡμᾶς, ἢ εἰς αὐτὸν ὡς εἰς ἡμᾶς τοὺς ἰδίους, τὸν τόπον καὶ τὴν Αὐθεντείαν ἀπροφασίστως. Ἐὰν ὅμως παρέλθῃ τὸ ἔτος καὶ ἡ ἡμέρα χωρὶς οὐδεὶς νὰ τῷ ἀπαιτήσῃ τὴν διαδοχὴν ἐκ μέρους ἡμῶν, ὁ Μιστέρ Γοδοφρεῖδος ὁ Βιλλαρδουίνος θέλει μείνει νόμιμος καὶ ἀκαταζήτητος κληρονόμος ἡμῶν εἰς τὴν Αὐθεντείαν τῆς Πελοποννήσου, οἷα δῆποτε καὶ ὅθεν

¹) Καντζιλιέρης. (Χρον., Β, στ. 57.)

δήποτε ἂν τῷ ἤρχετο διαταγὴ ἐναντία, ἀπολαμβάνων πάντων αὐτῆς τῶν δικαιωμάτων καὶ προνομίων, ὡς ἡμεῖς αὐτοὶ, διότι τοιαύτη εἶναι ἡ θέλησις ἡμῶν. Ἐγένετο ἐν Ἀρκαδία, τῇ 10^ῃ Μαρτίου 1209.»¹

Ὁ καγκελάριος, παυσάμενος τῆς ἀναγνώσεως, ἤπλωσε τὴν μεμβράναν εἰς ἀναλόγιον κείμενον ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐκκλησίας, ὅπως ὁ βουλόμενος δυνηθῆ νὰ λάβῃ γνῶσιν αὐτῆς καὶ δι' αὐτοψίας. Ἄλλ' οὐδεὶς ἐκινήθη ἐκ τῆς θέσεώς του, καὶ οὐδεὶς ἤθελεν ἐπὶ τοσοῦτον σπουδαίου ἀντικειμένου νὰ λάβῃ πρῶτος τὴν εὐθύνην τῆς ἀγορεύσεως.

Ὁ δὲ Ῥοβέρτος ἔμεινεν ἐπὶ τῆς ἐδρας τοῦ ὠχρὸς καὶ δάκνων τὰ χεῖλη του εἰς ὀδυνηρὰν προσδοκίαν, ὁ Πετραλείφας ἐταράττετο καὶ παρερρίπτετο ὡς πυρέσσων ἐπὶ τοῦ θρόνου του, καὶ ὁ Νόννος ἐφαίνετο ὡς κινδυνεύων ν' ἀποπνιγῆ ὑπὸ τοῦ αἵματος ἀναβάντος εἰς τὰς παρῳπίας του.

Τέλος δ' ὁ Βιλλαρδουίνος, διακόπτων τὴν σιωπὴν,

— Ἠκούσατε, εἶπεν, ἀδελφοὶ καὶ φίλοι, τοὺς δύο ὀρισμοὺς τοῦ Αὐθέντου. Ὁ πόθος τῆς ψυχῆς μου εἶναι ν' ἀποσυρθῶ εἰς τὴν φίλην πατρίδα μου, ν' ἀπολαύσω εἰς τὴν δύσιν τῶν ἡμερῶν μου τῆς ἀναπαύσεως ἧς ἔχει ἀνάγκην τὸ γῆράς μου, καὶ νὰ ταφῶ ὅπου οἱ γονεῖς μου ἐτάφησαν. Ἄλλ' ἡ ἀπόφασίς μου εἶναι νὰ ἐκπληρώσω τὸ χρέος μου καὶ τὴν θέλησιν τοῦ Αὐθέντου καὶ φίλου μου, ὅ,τι δήποτε καὶ ἂν μοὶ ἐπιβάλλῃ. Ἡ ἀπόφασίς μου περιμένει τὴν κρίσιν σας, καὶ τὴν ἐλπίζει σύμφωνον πρὸς τὸν πόθον μου.

Τότε ἀνεπήδησεν εἰς τὸ μέσον ἰν' ἀποκριθῆ ὁ Μάϊος Ῥαϊμόνδος, Βαρόνος τῆς Βελιγόστης, καὶ ὁ Ῥοβέρτος, ὅστις δὲν ἤθελε νὰ ὁμιλήσῃ ὁ ἴδιος, ἠσθάνθη χαρὰν μεγάλην ὅτι ὁ

¹) Ἰδ. Χρον., ἐκδ. 1845, σελ. 68. — L. de la conq., σ. 45.

σύντροφός του ανέλαμβανε τὴν υπεράσπισιν τῶν δικαιωμάτων του.

— Τὸ χρέος ἡμῶν ὄλων, εἶπε, τὸ ὑπέδειξαν αἱ λέξεις τοῦ Ἐξοχωτάτου τοποτηρητοῦ. Ὅλοι εἴμεθα ἐπίσης ἄνθρωποι λίζιοι τοῦ Αὐθέντου ἡμῶν, καὶ ὅποῖαι καὶ ἂν ᾧσιν αἱ κλίσεις, ὅποῖαι αἱ διαθέσεις ἡμῶν, δὲν δυνάμεθα, ὡς ἔντιμοι καὶ πιστοὶ ἱππῶται, εἰμὴ νὰ κύψωμεν εἰς τὴν διαταγὴν του. Ἄν ἡ κατακράτησις ἀλλοτρίων δικαιωμάτων ἢ ἡ ἐπέμβασις εἰς αὐτὰ εἶναι ἀνόσιος πράξις, λειποταξία εἶναι ἡ ἐγκατάλειψις τῆς θέσεως εἰς ἣν ἐτάχθημεν ὑπὸ τῶν ἀρχόντων καὶ ἐχρίσθημεν παρὰ τοῦ Θεοῦ. Δὲν πρόκειται νὰ κρίνωμεν οὔτε κατ' εὐνοιαν οὔτε κατὰ συμπάθειαν, ἀλλὰ τὴν θέλησιν ἐκτιμήσαντες τοῦ Αὐθέντου, νὰ ἐκτελέσωμεν αὐτὴν ἀκριβῶς.

— Τὴν θέλησιν τοῦ Αὐθέντου; εἶπεν ἀνεγερθεὶς Ἰωάννης ὁ Νευλλῆς, ὁ Βαρόνος τῆς Μάνης. Αὐτὴν τὴν ἠκούσαμεν εὐκρινέστατα διαγεγραμμένην. Ἄν ἐντὸς ἐνὸς ἔτους καὶ μιᾶς ἡμέρας ἀπὸ τῆς δεκάτης Μαρτίου, ἂν μέχρι τῆς δύσεως τῆς ἐνδεκάτης Μαρτίου ἤρχετο ὁ Ἐξοχώτατος Μισσέρ Ροβέρτος, μᾶς παρουσίαζε τὸ αὐθεντικὸν θέσπισμα καὶ ἐζήτει τὴν κληρονομίαν τῆς Αὐθεντείας, προδότης καὶ ἔνοχος θά ᾔητον πᾶς ὅστις δὲν τὸν ἀνεγνώριζεν ὡς Αὐθέντην καὶ κύριόν του. Ἄφ' οὗ ὅμως ἔκτοτε δεκαπέντε παρῆλθον ἡμέραι, προδότη καὶ ἔνοχοι θέλομεν εἶσθαι πρὸς τὸν κυριάρχην ἡμῶν, καὶ τῶν ῥητῶν ὀρισμῶν αὐτοῦ ἄπιστοι παραβάται, ἂν ἄλλον ἀναγνωρίσωμεν Αὐθέντην παρὰ τὸν Μισσέρ Γοδοφρεῖδον τὸν Βιλλαρδουίνον. Δὲν ἔχομεν δικαίωμα ἐκλογῆς, ἀλλὰ μόνον χρέος ὑποταγῆς· οὐδ' αὐτὸς ὁ Βιλλαρδουίνος ἔχει δικαίωμα οὐδὲ δύναται χωρὶς ἐγκλήματος νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν θέσιν εἰς ἣν ἐκλήθη. Αὐθέντης ἡμῶν εἶναι ὁ Γοδοφρεῖδος Βιλλαρδουίνος.

— Ζήτω ὁ Γοδοφρείδος Βιλλαρδουίνος! ἠκούσθη φωνὴ μεγάλη θορυβωδῶς ἀναβοῶσα ἐκ τῶν ἐσχάτων ἐδρῶν ὅπου ἐκάθηντο οἱ προὔχοντες Ἕλληνες.

Ὁ Βιλλαρδουίνος ἦτον ἐν γένει ἀγαπητὸς παρὰ τοῖς Ἕλλησι, παρ' ἐκείνοις δηλαδὴ ἐξ αὐτῶν, ὅσοι μὴ αἰσθανόμενοι ἐν ἑαυτοῖς τὴν δύναμιν ἀντιστάσεως, ἔστεργον τοὺς ξένους κατακτητὰς· διότι οὐ μόνον ἐσεβάσθη τὸ θρήσκευμάτων, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς εὐγενεῖς ἀφῆκε πολλὰ τῶν προνομίων ἃ εἶχον καὶ πρὶν, ἐκεῖνα κἂν ὅσα ἐθεράπευον τὴν ματαιοφροσύνην τῶν χωρὶς νὰ ἐνοχλῶσι τὴν δύναμίν του, καὶ τοῦ λαοῦ ἐσεβάσθη τὰ δικαιώματα, ἀντικαταστήσας μόνον πολλαχοῦ τοὺς Φράγκους ἰππότες ἀντὶ τῶν ἐγχωρίων ἀρχόντων. Παντάπασι ἐπομένως δὲν τοὺς ἠὺχαρίσκει ἡ ἰδέα νὰ δεχθῶσι νέον ἄρχοντα, ὅστις δὲν τοὺς ἐγνώριζε, δὲν εἶχεν οὐδεμίαν πρὸς αὐτοὺς ὑποχρέωσιν καὶ ὑπόσχεσιν, καὶ ἐδύνατο νὰ τοῖς ἀφαιρέσῃ, ὅχι νὰ τοῖς προσθέσῃ οὐδέν.

Διὰ τοῦτο, ἅμα ἐνεψυχώθησαν ὑπὸ τῶν λόγων τοῦ Ραιμόνδου καὶ τοῦ Νεϋλλῆ, ἀνέκραξαν πρῶτοι τὸ: «Ζήτω ὁ Γοδοφρείδος Βιλλαρδουίνος!» Ἡ κραυγὴ δὲ αὕτη, ἅμα ἀκουσθεῖσα, ἀπήντησεν ἠχῶ εἰς ὅλα τῆς ἐκκλησίας τὰ πέρατα, καὶ πάντες οἱ ἰππότες, ἠλεκτρισθέντες, ὡς ἐξ ἑνὸς στόματος ἀνευφήμησαν ἐπανειλημμένως·

— Ζήτω ὁ Γοδοφρείδος Βιλλαρδουίνος, Αὐθέντης τοῦ Μωρέως!

Τότε δ' ἐγερθεὶς οὗτος, ἔνευσε διὰ τῆς χειρὸς, καὶ παραιτησάμενος σιωπὴν,

— Ἄρχοντες, εἶπεν, ἀδελφοὶ καὶ συστρατιῶται, σᾶς εὐχαριστῶ διὰ τὴν ἀγάπην ἣν μοὶ δεικνύετε, καὶ διὰ τὴν κρίσιν ἣν ἐπροφέρατε ἐν φόβῳ Θεοῦ καὶ ἐν καθαρᾷ συνειδήσει. Εἰς πᾶσαν θυσίαν εἰμὶ ἕτοιμος δι' ἀγάπην σας, καὶ θέ-

λω προθύμως παραιτηθῆ δια σᾶς καὶ τῆς ἐλπίδος τοῦ νὰ ἰδῶ πάλιν ποτὲ τὴν πατρίδα μου, καὶ τῆς ἡσυχίας τῶν τελευταίων μου ἡμερῶν. Ἄλλὰ πρὶν νικηθῶσιν ἐντελῶς οἱ δισταγμοί μου, ἔχω ἀνάγκην νὰ ὀδηγηθῶ καὶ ὑπὸ τῆς γνώμης τοῦ Ἐξοχωτάτου φίλου καὶ Αὐθέντου μου, τοῦ Μισσέρ Ῥοβέρτου, διότι ἔχω ἀπεριόριστον ὑπόληψιν πρὸς αὐτὴν, καὶ τὸν παρακαλῶ νὰ μοὶ τὴν ἐκθέσῃ ἐν εἰλικρινείᾳ καὶ πεποιθήσει.

Ὅλοι ἀπέβλεψαν τότε πρὸς τὸν Ῥοβέρτον, ὅστις ὠχρὸς, καὶ προφανῶς συστελλομένων τῶν μυόνων τοῦ προσώπου του, ἠγέρθη, καὶ

— Μετὰ τὴν πάνδημον ἔκφρασιν, εἶπε ψυχρῶς, τῆς γνώμης τῶν ἀξιοτίμων τούτων ἱπποτῶν, εἰς ἐμὲ δὲν μένει τί νὰ προσθέσω, καὶ ἡ ἀπόφασίς μου εἶναι αὐριον ν' ἀναχωρήσω διὰ τὴν Γαλλίαν.

— Φίλτατε Μισσέρ Ῥοβέρτε, εἶπεν ὁ Βιλλαρδουίνος· τοῦ καθήκοντος ἢ ἰσχύος εἶναι ἀναπόδραστος εἰς τοὺς εὖ φρονούντας, καὶ ἡμεῖς εἴμεθα δοῦλοι αὐτοῦ. Ὅταν οἱ ἐντιμοὶ οὔτοι ἱππόται ἐξετίμησαν οὕτω τὸ ἐμὸν καθῆκον, δὲν τολμῶ οὐδ' ἔχω δικαίωμα νὰ τὸ παραβῶ. Σᾶς παρακαλῶ δὲ, εὐγενέστατε ἀδελφέ, νὰ μὴ θυμωθῆτε κατ' ἐμοῦ διὰ τοῦτο, ἀλλ', ἂν εὐαρεστῆσθε, διαμείνατε εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ θέλετε τιμηθῆ μετὰ τῶν πρώτων ὡς φίλος μου καὶ συγκάθεδρος. Θέλομεν κατακτήσει ὁμοῦ τὰ φρούρια τοῦ Ναυπλίου, τοῦ Ἄργους, τῆς Κορίνθου καὶ τῆς Μονεμβασίας, ἀνθιστάμενα εἰσέτι εἰς τὰ ἡμέτερα ὄπλα, καὶ θέλω σᾶς παραχωρήσει τὸ μέρος τῆς ἐξουσίας τὸ ἀνῆκον εἰς τὴν ἀνδρίαν σας.

— Εὐχαριστῶ, Ὑψηλότατε, διὰ τὴν καλοκάγαθίαν σας, ἀπεκρίθη ὁ Ῥοβέρτος, χωρὶς νὰ δυνηθῆ ν' ἀπαλλάξῃ τὴν φωνὴν του ἐλαφροῦ τινος τόνου πικρίας. Ἡ μόνη δὲ χάρις

ἦν σᾶς ζητῶ, εἶναι νὰ μοὶ δώσητε ἵππους καὶ ὀδηγούς, ἐν ἀναχωρήσῃ αὖριον δι' Ἀνδραβίδαν, ὅθεν θέλω ν' ἀπέλθω ἀμέσως εἰς τὴν Γαλλίαν.

Τοὺς εὐγενεῖς δ' ἱππότητας τούτους παρακαλῶ νὰ μοὶ δώσωσιν ἐγγράφως τὴν ἀπόφασιν τῆς κρίσεώς των, ὅπως μοὶ χρησιμεύσῃ ὡς δικαιολόγημα πρὸς τὸν Αὐθέντην καὶ θεῖόν μου, καὶ πρὸς τὸν Μεγαλειότατον βασιλέα ἡμῶν Φίλιππον Αὐγουστον, ὅτι δὲν ἐγκατέλειψα κούφως καὶ ἀναιτίως τὴν θέσιν εἰς ἣν ἀπεστάλην, καὶ μὴ ἐκτεθῶ εἰς χλεύην καὶ περιφρόνησιν.

— Θὰ σᾶς δοθῇ, ἔνδοξε ἀδελφέ, ὑπέλαβεν ὁ Βιλλαρδουίνος, ἡ ἐπίσημος, ἔγγραφος καὶ ἐνσφράγιστος μαρτυρία καὶ ἐμοῦ καὶ ὄλων ἡμῶν, ὅτι ἐπράξατε ὡς ἱππότης εὐγενῆς καὶ φρόνιμος, ἐξεπληρώσατε ὅλα τὰ πρὸς τὸν ἡγεμόνα καθήκοντα, καὶ ἐνεδώκατε εἰς μόνην τὴν ὁμόθυμον κρίσιν ὄλων τῶν ἱπποτῶν καὶ ἀρχόντων τῆς ἡγεμονίας. Εἰς τὴν ἀπόδειξιν δὲ ταύτην θὰ ἐπισυναψῶ καὶ ἀντίγραφον τοῦ ὄρισμοῦ τοῦ Αὐθέντου μου Μισσέρ Γουλιέλμου τοῦ Καμπανίτου, πρὸς πλήρη δικαιολογίαν σας.

Ὅσον δι' ἵππους πρὸς ὀδοιπορίαν, ὅλοι οἱ ἵπποι μου καὶ τῶν ἱπποτῶν τούτων εἰσὶν εἰς τὴν διάθεσίν σας· ὀδηγὸν δὲ δὲν θέλω στέρξει νὰ ἔχητε ἄλλον εἰς τὴν Αὐθεντεῖαν μου παρ' ἐμὲ τὸν ἴδιον.

Αὖριον, κύριοι, ἐπρόσθεσεν ἀποτεινόμενος πρὸς τοὺς ἱππότητας, συνοδεύομεν τὸν εὐγενέστατον Μισσέρ Ῥοβέρτον εἰς Ἀνδραβίδαν. Θέλω, ὅταν τοιοῦτος ἐπίσημος ξένος μᾶς ἐτίμησεν ἔλθων εἰς τὴν ἡγεμονίαν μας, νὰ τῷ ἀποδοθῶσιν ὅλαι αἰ τιμαὶ, ὅσαι ἀνήκουσιν εἰς τοὺς εὐγενεστάτους καὶ τοὺς μεγίστους.

Τώρα δὲ, ἅς ἀποδώσωμεν εὐχαριστίαν εἰς τὸν Θεόν, ὅστις

ἠδύοχησε νὰ ὀδηγήσῃ τὴν κρίσιν σας, καὶ ἅς τὸν παρακαλέσωμεν νὰ μᾶς φωτίζη καὶ ποδηγετῇ καὶ εἰς τὸ ἐπέκεινα ἡμέτερον στάδιον.

Τότε, προελθὼν ὁ ἐπίσκοπος Λακεδαίμονος, ἐτέλεσε δοξολογίαν, μεθ' ἣν διελύθη ἡ συνέλευσις μετὰ λαμπροτάτων ἡρωκραυγῶν.

Ἐν ᾧ δὲ διήρχοντο, ὁ Πετραλείφας, εὐρεθεὶς πλησίον τοῦ Νόννου,

— Δὲν ἤξευρον, τῷ εἶπεν εἰς τὸ οὖς, ὅτι ἡ λεοντῆ τοιαύτην ἀλώπεκα ἔκρυπτεν. Καιρὸς νὰ στρέψωμεν τὰ ἰστία!

Κ'

Τὸ ἑσπέρας ὁ νέος Αὐθέντης,¹ γλυκίζων διὰ τὸν Ῥοβέρτον τῆς πικρᾶς φιάλης τὰ χεῖλη, τῷ ἔδωκεν ἑορτὴν λαμπροτάτην, εἰς ἣν προσεκάλεσε πᾶσαν τῶν Φράγκων καὶ τῶν Ἑλλήνων τὴν ἀριστοκρατίαν. Τῷ ἐδαψίλευσε δ' ἀπέναντι ὄλων τούτων τῶν εὐγενῶν ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν, μετὰ τρόπων ἀποπνεόντων εἰλικρίνειαν καὶ ἐγκάρδιον συμπάθειαν, καὶ μετὰ μεγίστης εὐπρεπείας καὶ ἐπιδεξιότητος, πᾶσαν σπουδὴν καὶ περιποίησιν, καὶ ὄλον τὸ σέβας τὸ δυνάμενον ὀπωσοῦν νὰ ἰάνῃ τὴν κατὰ φυσικὸν λόγον τετραυματισμένην καρδίαν του.

Καὶ οἱ παρευρισκόμενοι δ' ὄλοι, μαντεύοντες τὴν διαγωγὴν τοῦ Αὐθέντου διὰ τῆς ἑκτῆς ἐκείνης αἰσθήσεως, ἣτις φαίνεται δεδομένη τοῖς αὐλικοῖς ὅπως διορῶσι τὰς διαθέσεις τοῦ ἡγεμόνος καὶ συμμορφῶνται πρὸς αὐτὰς, ἐπέτεινον ἔτι μᾶλλον τὰς ἐνδείξεις σεβασμοῦ καὶ φιλοφροσύνης· ὥστε

¹) Ἐμεινε Μισσέρ Τζεφρὲς Αὐθέντης. (Χρον., 59).

οὐχί, ὡς ἦτον ἐνδεχόμενον, ὁ νεοχειροτόνητος Αὐθέντης, ἀλλ' ὁ ἐκπτώτος καὶ κενὸς ἀπερχόμενος ἐφαίνετο ὁ ἀληθὴς ἥρωσ τῆς ἑορτῆς.

Ἦτον δ' αὐτὴ εὐθυμοτάτη, διότι κοινὴ εὐχαρίστησις ἐπέλαμπεν εἰς ὄλων τὰ πρόσωπα. Οὐδενὸς ὅμως χεῖλη ἐμειδίων τοσοῦτον χαρμοσύνως, οὐδενὸς βλέμματα ἔστιλβον τοσοῦτον ζωηρῶς, ὡς τὰ τῆς Ἄννης, πρὸς ἣν προσελθὼν ὁ Γωλτιέρος, ἔταν οὐδεὶς προσεῖχεν εἰς αὐτοῦς,

— Ἐλπίζω, τῇ εἶπε, νὰ μὴν ἰδῶ πλέον τὰ κακὰ ἐκεῖνα δάκρυα.

— Νομίζετε τῷ ὄντι, ἠρώτησεν ἡ Ἄννα ὡς βεβαία περὶ τῆς ἀπαντήσεως, ὅτι δὲν ἔχω πλέον νὰ φοβηθῶ τὰς ὀχληρὰς ἀπαιτήσεις του;

— Τοῦλάχιστον, μὴ ἀμφιβάλλετε περὶ τούτου, δὲν ἔχετε νὰ φοβῆσθε τοῦ λοιποῦ ὅτι ὁ πάππος σας θὰ σᾶς βιάσῃ νὰ ἐνδώσῃτε εἰς αὐτὰς, ἀπεκρίθη ὁ Γωλτιέρος. Εἶναι μεγίστη ἡ χαρὰ τοῦ Αὐθέντου μου ὅτι ἀπηλλάγη τοιοῦτου ἰσχυροῦ ἀντιζήλου.

— Ἐτι μεγαλητέρα ἔσται ἡ ἐδική μου, ἀπήντησε μετὰ μορφασμοῦ χαριέντως χαιρεκάκου ἡ Ἄννα, ὅταν ἀπαλλαγῶ τοῦ Αὐθέντου σας, καὶ προσέξατε μὴ εἰπῶ, καὶ τοῦ πρέσβεώς του.

Τὴν ἐπαύριον δ' ἤρχισεν ἡ ὁδοιπορία, ὁμοιάζουσα ἐκστρατείαν σχεδὸν ἢ πομπὴν ἑορτάσιμον. Ὁ Αὐθέντης μεθ' ὄλων τῶν ἵπποτῶν, ὅσοι εὐρέθησαν εἰς Λακεδαίμονα, συνώδευσε τὸν Ῥοβέρτον, προσέτι δὲ καὶ ὁ Πετραλείφας μετὰ τῆς ἐκγόνου του, διότι ὁ Βιλλαρδουίνος τῷ εἶπεν ὅτι ἔγραψεν εἰς τὴν σύζυγόν του νὰ μεταβῇ ἀμέσως εἰς Ἀνδραβίδα, ἵνα προπέμψωσι τὸν φίλον των ἀξιοπρεπῶς.

Ἐξηκολούθουν δὲ τοῦ Αὐθέντου αἱ πρὸς τὸν Ῥοβέρτον

περιποιήσεις τόσο εὐγενεῖς πάντοτε καὶ τόσο μεγάλαι, ὥστε ἐλησμόνει οὗτος ὅ, τι δυσάρεστον εἶχεν ἡ θέσις τοῦ. Καὶ οἱ λοιποὶ δὲ ὄλοι, διορῶντες ὅτι τὸ προσωπεῖον τοῦτο ἦτον ἀναγκαῖον, ἀλλὰ καὶ ἐφήμερον, ἐφαίνοντο προσέχοντες εἰς τὸν ἀπερχόμενον Αὐθέντην πολὺ περισσότερον παρὰ εἰς μένοντα.

Μόνος δ' ὁ Πετραλείφας, ἀφ' ὅτου μετὰ τρόμου ἐνέβλεψεν εἰς τὸ βάθος τῆς πονηρίας καὶ ἀνεκάλυψε τὴν ἔκτασιν τῆς ἰκανότητος τοῦ Βιλλαρδουίνου, ἐνθυμούμενος ὅτι εἶχε τινὰς ἀμαρτίας ἀποτεταμιευμένας εἰς μίαν τῆς συνειδήσεώς του γωνίαν, ἐζήτει πᾶσαν ἀφορμὴν ὅπως ἐπιδείξῃ ὑπερβολικὴν χαρὰν διὰ τὴν νέαν στροφὴν τῶν πραγμάτων, καὶ ἐπεθύμει, ἐπιτυχῶν τὸν Αὐθέντην μόνον, νὰ ἐξιχνιάσῃ, εἰ δυνατὸν, τὸ βάθος τοῦ πνεύματός του, καὶ πληροφορηθῇ ἂν εἰς αὐτὸ δὲν ἐνεφιλοχώρει σπέρμα τι ὑποψίας, ἀφ' ὅτου πρὸ πάντων εἶχεν ἀκούσει οὐκ ἄνευ ταραχῆς τὴν αἰτίαν τῆς εἰς Ἀρκαδίαν μεταβάσεως τοῦ τοποτηρητοῦ. Ἀλλὰ τὸ νὰ τὸν ἐπιτύχῃ κατὰ μόναν ἦτον τὸ δύσκολον, διότι ὁ Βιλλαρδουίνος ἐφιλοτιμεῖτο νὰ μὴ ἀφήσῃ οὐδὲ στιγμὴν τὸν Ῥοβέρτον μόνον εἰς τοὺς πικροὺς λογισμοὺς του.

Τέλος ὁμως ἡ περίστασις αὕτη τῷ παρουσιάσθη εἰς Καρύταιναν, ὅπου Οὐγῶν ὁ Βριάριος, ὁ Βαρόνος τῆς ἐπαρχίας ταύτης, ἐπρότεινεν εἰς τὸν Ῥοβέρτον νὰ ἐπισκεφθῇ, ὡς δύο ὥρας μακρὰν ἀπέχον, καὶ ἐκτὸς τῆς ὁδοῦ των κείμενον, θαυμάσιόν τι ἔρημον φρούριον, ἐκ μεγίστων ὄγκων ὠκοδομημένον, ἔργον παλαιῶν γιγάντων, ὡς ἔλεγεν, αἰνιττόμενος τὰ ὠραῖα πελασγικὰ τεῖχη τῆς Γόρτυνος, ἧς τὸ ὄνομα διετηρεῖτο τότε εἰσέτι, παραφθαρὲν ὑπὸ τῶν Φράγκων εἰς τὸ τῆς Σκόρτας, ὡς ἔκτοτε, διὰ δευτέρας παραφθορᾶς, ἔγινε Καρύταινα. Τὴν ἐκδρομὴν ταύτην παρηκολούθησαν οἱ πλεῖ-

στοι τῶν ἵπποτῶν· ὁ Βιλλαρδουίνος ὅμως ἔμεινεν εἰς Καρύταιναν κεφαλαλγῶν, ὡς ἐπροφασίσθη, ἴσως ὅμως καὶ ἐννοήσας τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ Πετραλείφου, καὶ θέλων νὰ τῷ παρέξῃ ἀφορμὴν ὅπως τὴν ἐκπληρώσῃ.

Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ὁ Πετραλείφας δὲν παρημέλησε τὴν χορηγηθεῖσαν αὐτῷ εὐκαιρίαν, καὶ προτείνων τὸ γῆρας του καὶ αὐτὸς, ἀπέφυγε τὴν ἐκδρομὴν, καὶ ἐν τέταρτον μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν λοιπῶν, ἦλθε πρὸς τὸν Βιλλαρδουίνον.

— Εἶναι ἀληθές, εἶπεν, ὅτι ἡ Ὑμετέρα Ὑψηλότης ἠσθένησεν; Ἡ εἰδήσις αὕτη μ' ἐτάραξεν. Ἐλπίζω ὅτι ἦτον ψευδής.

— Ἀληθέστατον, Ἐξοχώτατε, ἀπεκρίθη ὁ Βιλλαρδουίνος, ὡς βαρυνόμενος τὴν ζωὴν του. Ἐσαθρώθη τὸ σαρκίον, ἐπαλαίωσε τὸ σκεῦος. Διότι ὀλίγας τῶρα ἡμέρας περιφέρομαι εἰς τὴν ῥάχιν τοῦ ἵππου μου, ἰδοὺ ὄλον μου τὸ αἷμα φέρεται πρὸς τὴν κεφαλὴν, ἣτις κινδυνεύει νὰ διαβράγῃ. Ἔχω ἀνάγκην ἀναπαύσεως· ἡ χεὶρ μου δὲν εἶναι πλέον διὰ τὸ σκῆπτρον τῆς ἡγεμονίας. Εἶχετε δίκαιον, Ἐξοχώτατε, φρονίμως ἐσκέπτεσθε· χεὶρ νεωτέρα, ἢ χεὶρ τοῦ Ῥοβέρτου ἔπρεπε νὰ τὸ φέρῃ.

— Εἶχον δίκαιον! ἔκραξεν ὁ Πετραλείφας φρικιῶν ὄλος. Ἐγὼ ἤθελον ἔχει ποτὲ τοιαύτην ἰδέαν! Ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σᾶς εἰπῶ, ὅτι καὶ εἰς τὸ στόμα σας ἀκούων αὐτὴν ἀγανακτῶ, καὶ τὴν κηρύττω βλάσφημον!

— Παράδοξον, εἶπεν ὁ Βιλλαρδουίνος μετὰ πολλῆς ἀφελείας. Διατί λοιπὸν ἐγὼ ἐνόμιζον ὅτι ἦτον αὕτη ἡ ἰδέα σας;

— Διότι, ἀπεκρίθη ὁ γέρων, σᾶς συνέβη ὅ,τι ποτὲ δὲν σᾶς συμβαίνει: ν' ἀπατηθῆτε. Ἡ ἰδέα μου εἶναι ἐξ ἐναντίας ὅτι εἰς τὴν Πελοπόννησον πρέπει νὰ ἡγεμονεύῃ ὁ κατακτῆσας τὴν Πελοπόννησον. Εἰς διοίκησιν τοῦ τόπου τούτου,

ἔπου οἱ ἄρχοντες εἰσὶν υἱοὶ τῆς τύχης, ἔτοιμοι νὰ ζητήσωσι πάντοτε παρ' αὐτῆς καὶ παρὰ τῆς σπάθης τῶν τὰ ἀνώτατα ἄθλα τῆς φιλοδοξίας, καὶ νὰ διαφιλονεικῶσιν αὐτὰ πρὸς τοὺς προκαταλάβοντας, ἔπου οἱ ἀρχόμενοι ὀργίλως μασσῶσι τὸν χαλινὸν τῶν, καὶ κύπτουσι μόνον ἕως οὗ, εὐρόντες ἀφορμὴν, ἀναπηδήσωσι καὶ ἐπιτεθῶσιν, ἀπαιτεῖται φρόνησις δεδοκιμασμένη, πολιά πείρα, καὶ ἐπιβροχὴ ἐρριζωμένη εἰς πολυτελῆ ἐξάσκησιν τῆς ἀρχῆς καὶ εἰς πολεμικὰ κατορθώματα, εἰς τὸ σέβας καὶ τὴν ἀγάπην καὶ τῶν κατακτητῶν καὶ τῶν ὑπηκόων. Ἄν ἡ κακὴ τύχη τοῦ τόπου τούτου εἶχε μεταφέρει εἰς ἄλλας χεῖρας αὐτοῦ τὸ πηδάλιον, θὰ ἐξώρμων ἐκ τῶν τεσσάρων σημείων θύελλαι στάσεων, καὶ ἡ ἀπερίσκεπτος ὄρμη καὶ ἡ νεανικὴ κουφότης, ἀντὶ νὰ τὰς καταστείλῃ, θὰ κατεποντίζετο ὑπ' αὐτῶν. Ὅχι, Ὑψηλότατε· πιστεύσατέ με, διαμείναντες εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἐξεπληρώσατε καθῆκον ἱερὸν, οὐδ' ἐδύνασθε νὰ τὸ παραβῆτε ἄνευ ἐγκλήματος. Ἴδου ἡ ὄλη ἰδέα μου.

— Σᾶς εὐχαριστῶ ὅτι μοὶ τὴν εἶπατε. Τὸ βαθὺ βλέμμα ὃ ῥίπτετε εἰς τὰ πράγματα τῆς ἡγεμονίας μου μοὶ ἐγγυᾶται καὶ περὶ τῆς ὀρθότητος τῆς κρίσεώς σας. Αὐτὴ καθησυχάζει τὰς τελευταίας μεμψιμοιρίας τῆς συνειδήσεώς μου, ὅτι δὲν ἠκολούθησα τὰς κλίσεις τῆς καρδίας μου, ν' ἀπέλθω εἰς τὴν φίλην πατρίδα μου, νὰ καλλιεργῶ τὸν ἀγαπητόν μου ἀγρόν.

— Ἄγρός σας εἶναι, ἀπεκρίθη ὁ Πετραλείφας, ὄλη ἡ ἀπεραντος αὐτῆς Αὐθεντεία, καὶ τὸν καλλιεργεῖτε, τὴν δόξαν ἐμφυτεύοντες εἰς αὐτὸν καὶ τὴν εὐημερίαν. Τὸ κατ' ἐμέ, ἤθελον θεωρήσει ἑμαυτὸν εὐτυχῆ, ἂν, ἐπειδὴ συνέπεσε νὰ εὐρεθῶ ἐνταῦθα κατὰ τὴν ἐπίσημον ταύτην ἐποχὴν, ἔνδοξον διὰ τὴν Ὑμετέραν Ὑψηλότητα καὶ τρισευδαίμονα διὰ τὸν τόπον

τούτον, ἂν μοι ἐπετρέπετο νὰ συντελέσω τὸ κατὰ δύναμιν εἰς τὴν αὐξήσιν τῆς δυνάμεως καὶ τῆς δόξης τῆς Ὑμετέρας Ὑψηλότητος, καὶ εἰς τὴν στερέωσιν τοῦ μεγάλου τῆς ἔργου.

— Πῶς! εἶπεν ὁ Βιλλαρδουίνος, δίδων περιχαρῆ ἔκφρασιν εἰς τὸ πρόσωπόν του· αὕτη εἶναι πρότασις ἀνεκτίμητος δι' ἐμέ. Πᾶσά μου ἡ εὐγνωμοσύνη δὲν θέλει εἶσθαι ἰσότιμος τῆς. Ἄκουώ ἀνυπομόνως· εἰπέτε μοι, ὁποῖον εἶδος συνδρομῆς ἡμπορῶ νὰ ἐλπίζω;

— Ἡ δύναμίς σας, ἀπεκρίθη ὁ Πετραλείφας, εἰς τὴν εὐρύχωρον ταύτην ἡγεμονίαν εἶναι μεγάλη, διότι στηρίζεται εἰς τὸ σέβας τῶν Βαρόνων καὶ εἰς τοῦ λαοῦ τὴν ἀγάπην. Ἄλλὰ τοῦτο δὲν σημαίνει ὅτι δὲν ἐδύνατο νὰ εἶναι ἔτι μεγαλύτερα. Μεταξὺ τῶν ἵπποτῶν ὅσοι διενεμήθησαν τὴν κληρονομίαν τοῦ Αὐτοκράτορος Ἀλεξίου, ὑπάρχουσί τινες σχεδὸν ἰσοδύναμοί σας, καὶ εὐαρεστότερον καὶ ἀσφαλέστερον, εἰς ἐποχὰς μάλιστα ἀβεβαίους ὡς ταύτην, νομίζω νὰ εἶναι τις ἀνώτερος μᾶλλον ἢ ἴσος. Τοῦτο δὲ δι' ἑνὸς τρόπου δύναται νὰ κατορθωθῆ, διὰ τῆς ἐνώσεως. Δὲν φρονεῖτε, Ὑψηλότητε, ὅτι, ἂν ἡ χεὶρ σας εἶναι τροπαιοῦχος σήμερον, ἡ χεὶρ σας, συνδεδεμένη μετὰ τῆς χειρὸς τοῦ Αὐθέντου τῆς Ἑλλάδος, θέλει εἶσθαι ἀκαταμάχητος;

— ὦ! ἀναμφιβόλως, εἶπεν ὁ Αὐθέντης τοῦ Μωρέως. Ἄν μοι προτείνητε συμμαχίαν μετὰ τοῦ Ὑψηλοτάτου Κύρ Θεοδώρου, τοῦ γαμβροῦ σας, τὴν δέχομαι περιχαρῶς, καὶ τὴν θεωρῶ δι' ἐμέ ὡς μέγα εὐτύχημα.

— Ἄλλὰ, προσέθηκεν ὁ γέρων, μελιτώσας τὴν φωνὴν του καὶ δοὺς εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του τὴν πειστικωτέραν αὐτῶν ἔκφρασιν, αἱ συμμαχίαι, καθὸ ἀνθρώπινα ἔργα, εἰσὶ πολλάκις ἀκροσφαλεῖς. Ταύτην, ἂν θέλητε, δυνάμεθα νὰ

συσφίγξωμεν δι' ἀδαμαντίνων ἢ ὀρθότερον δι' ἀνθίνων, ἀλλ' οὐχ ἦττον ἀρρήκτων δεσμῶν. Ποτέ μου δὲν ὑπέκρυφα τὸν θαυμασμόν μου διὰ τὸν ἀνδρείον Γοδοφρεῖδον, τὸν προσφιλέσας υἱόν! Ὁ Αὐθέντης τῆς Ἑλλάδος δὲν δύναται νὰ ἐπιθυμήσῃ διὰ τὴν θυγατέρα του σύζυγον φθονητότερον. Ἄν ἡ Ὑμετέρα Ὑψηλότης συγκατένευεν, ἡ ἔνωσις τῶν τέκνων ἐδύνατο νὰ γίνῃ ἡ ἀσειστος βᾶσις τῆς ἐνώσεως τῶν γονέων.

— Πῶς! προτείνετε νὰ νυμφευθῇ ἡ Ἄννα τὸν Γοδοφρεῖδόν μου!

— Ναί! Ἡ πρότασίς μου σᾶς δυσαρεστεῖ;

— Ἐξ ἐναντίας, μὲ τιμᾶ εἰς βαθμὸν ὑπέρτατον, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ μὲ ἐκπλήττει.

— Σᾶς ἐκπλήττει, Ὑψηλότατε; Δὲν ἐννοῶ.

— Ἀλλὰ, εἶπεν ὁ Βιλλαρδουίνος, ἡ Ἄννα, νομίζω, δὲν ἐπρόκειτο νὰ νυμφευθῇ τὸν Ῥοβέρτον;

— Τὸν Ῥοβέρτον; ὑπετραύλισεν ὁ Πετραλείφας, καὶ ἐσκίρτησαν τοῦ προσώπου του οἱ μυῶνες.

— Βεβαίως, τὸν Ῥοβέρτον, ἀπήντησεν ὁ Αὐθέντης. Ἄ! καὶ τώρα ἐνθυμοῦμαι διατί ἔλεγον ὅτι εἴσθε ιδέας ν' ἀποσυρθῶ τῆς Αὐθεντείας τοῦ Μωρέως καὶ νὰ μὲ διαδεχθῇ ὁ Ῥοβέρτος. Δὲν ἀπεστείλατε εἰς τὴν Γαλλίαν τὸν Νόννον νὰ ἐπιταχύνη τὴν ἔλευσίν του, καὶ νὰ τῷ προτείνῃ τὸ συνοικέσιον;

— Τὸν Νόννον! ἐπανελάβεν ὁ Πετραλείφας τοὺς ὀφθαλμοὺς τεταμένους, καὶ τὴν ὄψιν ἀπολελιθωμένην ὑπὸ τῆς ἐκπλήξεως.

— Ναί, βεβαίως ἐπέμεινεν ὁ Βιλλαρδουίνος. Ἐλησημονήσατε ὅταν εἰς τὴν Λακεδαίμονα, τὴν ἡμέραν τοῦ ἵπποδρομίου, ἐπέστρεψε φορῶν βλαχοποιμένος ἐνδύματα, καὶ

σὰς ἔφερε τοῦ Ῥοβέρτου τὴν συγκατάθεσιν εἰς τὴν πρότασίν σας;

Εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Πετραλείφου νεκρική ἐπεχύθη ὠχρότης. Ἄλλ' ἅμα συνελθὼν, καὶ ὡς αἰφνιδίαν τινα λαβῶν ἀπόφασιν, ἐπλησίασεν εἰς τὸν Βιλλαρδουίνον·

— Βλέπω, εἶπεν, ὅτι ἡ ἀξίωσις τοῦ ν' ἀντιπαλαίσου πρὸς τὴν Ὑμετέραν Ὑψηλότητα εἶναι ἄφρων. Ἐννοῶ πόσον ἄνισος εἶναι ἡ πάλη. Χωρὶς νὰ ἐρευνήσω πῶς ἡ Ὑμετέρα Ὑψηλότης ἐνεβάθυνε μέχρις αὐτῶν τῶν κρυπτῶν τοῦ νοῦ μου, κηρύττω ἑμαυτὸν ἡττηθέντα, καὶ παύω ὑποκρινόμενος, διότι ἐν ᾧ εἶναι μάταιον, καθίσταμαι καὶ γελοῖος. Ναι, εἶναι ἀληθές ὅτι ἔπεμψα τὸν Νόννον εἰς Γαλλίαν, ὅτι ἐπρότεινα εἰς τὸν Καμπανίτην τὴν χεῖρα τῆς Ἄννης. Δὲν ἐπιχειρῶ νὰ δικαιολογήσω τὸ παρελθόν. Ἡ Ὑμετέρα Ὑψηλότης γνωρίζει ὑπὲρ πάντα ἄλλον ὅτι εἰς ἡγεμόνας αἱ ἀξιώσεις τῆς θέσεώς των ἐπιβάλλουσι πολλάκις σιωπὴν εἰς τὴν φωνὴν τῆς καρδίας των. Θέλω ὁμως, καὶ πρέπει, νὰ σὰς δώσω ἐχέγγυα περὶ τοῦ μέλλοντος. Καὶ πρῶτον, αὐτὸ τὸ παρελθόν. Ἄν ἔπεμπον πρέσβυν πρὸς τὸν Ῥοβέρτον, ἂν διεπραγματευόμην συγγενικὸν δεσμὸν μετ' αὐτοῦ, τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι, ἐν ᾧ ἡ καρδία τοῦ πατρὸς συνηγόρει ἐν ἑμοὶ ὑπὲρ τοῦ Γοδοφρείδου, ὁ νοῦς τοῦ ἡγεμόνος ὠμίλει ὑπὲρ τοῦ Αὐθέντου· ἰδοὺ δὲ ἤδη αἱ δύο εὐχαί μου ἠνώθησαν εὐτυχῶς εἰς μίαν, ἔχουσιν ἐπομένως ἔντασιν διπλασίαν. Τὸ συμφέρον! Ὑπάρχει ἐγγύησις ταύτης μεγαλητέρα;

— Καὶ ἂν ὑπάρχη, ἀπεκρίθη μειδιῶν ὁ Βιλλαρδουίνος, ἀλλὰ εἶναι καὶ αὐτὴ, τὸ ἀναγνωρίζω, μεγάλη. Ἐν μόνον ἐλάττωμα ἔχει, ὅτι συγκαταστρέφεται ἅμα ὑποχωρήσῃ ἢ βάσις ἐφ' ἧς στηρίζεται.

— Ἀληθές, εἶπεν ὁ Πετραλείφας· ἀλλὰ δὲν ἐφαρμόζε-

ται εἰς τὴν περίστασιν ταύτην. Ἡ Αὐθεντεία περιῆλθεν εἰς τὴν Ὑμετέραν Ὑψηλότητα καὶ τοὺς διαδόχους της. Ἀκατάστροφον λοιπὸν εἶναι τὸ συμφέρον τοῦτο, καὶ ἡ ἀπ' αὐτοῦ ἐγγύησις ἀκατάστροφος καὶ αὐτή.

— Ἴσως, εἶπεν ὁ Βιλλαρδουίνος. Ἄλλ' ἡ Ὑμετέρα Ἐνδοξότης τὸ ἔλεγεν ὀρθότατα πρὸ ὀλίγου. Εἰς τὴν Αὐθεντείαν ταύτην περικάθηνται θύελλαι, καὶ δύνανται ἀνά πᾶσαν στιγμὴν νὰ φουθήσωσιν ἀφ' ἑκατέρου σημείου τοῦ οὐρανοῦ. Ἡξεύρετε, λόγου χάριν, ὅτι ἰχνηλατῶ ἀπό τινων ἡμερῶν τὴν ἀνακάλυψιν συνωμοσίας. Μέχρι τοῦδε ἀπέτυχον. Ἄν αὕτη ριζωθῇ καὶ λάβῃ πιθανότητα ἐπιτυχίας, τότε βλέπετε ὅτι τὸ συμφέρον δύναται νὰ λάβῃ νέαν στροφὴν.

Καὶ ταῦτα λέγων ὁ Βιλλαρδουίνος, ἠτένιζεν ἀσκαρδαμυκτὶ τὸν Πετραλείφαν, διατηρῶν ὅμως ἐπὶ τῶν χειλέων του μειδιάμα πρᾶννον τὴν τραχύτητα ἐκείνου τοῦ βλέμματος.

Ὁ δὲ Πετραλείφας ἔμεινεν ἐπὶ τινὰς στιγμὰς σιωπηλὸς, καὶ ὡς εἰς ὀδυνηρὰν σκέψιν βεβουθισμένος. Ἐπειτα δὲ, σείσας τὴν κεφαλὴν,

— Νὰ θέλω ν' ἀναγνώσω, εἶπεν, εἰς τὸ βιβλίον τῆς διανοίας σας, ὅταν θέλητε νὰ μοὶ τὸ κρατῆτε κεκλεισμένον, θὰ ἦτον μωρία ἐκ μέρους μου. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ μία ἐγγύησις σᾶς εἶναι ὡς βλέπω, ἀνεπαρκής, ἔχω ἄλλην νὰ σᾶς δώσω, ἣτις καὶ τὸ μέλλον νὰ ἐξασφαλίσῃ καὶ τὸ παρελθὸν νὰ ἐξαγοράσῃ, ὅποῖον δήποτε καὶ ἂν εἶναι ἢ ἂν τὸ νομίζητε.

— Ἐχετε νὰ μοὶ δώσητε ἄλλην; ὁποίαν; ἠρώτησε περιέργως ὁ Βιλλαρδουίνος.

— Ταύτην, ἀπεκρίθη ὁ Πετραλείφας, λαμβάνων ἐκ τοῦ κόλπου του χαρτίον καὶ δίδων αὐτὸ εἰς τὸν Βιλλαρδουίνον.

— Ἰχνηλατεῖτε, ἐξηκολούθησε, τὴν συνωμοσίαν τῶν ἐγχωρίων, καὶ μέχρι τοῦδε δὲν τὴν ἀνεκαλύψατε. Ἴδου αὐτή. Τὸ ἔγγραφο τοῦτο περιέχει τοὺς συνωμότες.

— Τοὺς συνωμότες! ἀνέκραξεν ὁ Αὐθένης, καὶ ἀστραπή χαρᾶς ἐπέλαμψεν ἐπὶ τοῦ προσώπου του.

Ἄνέπτυξε δὲ τὸν χάρτην μετὰ σπουδῆς, καὶ ἔρριψεν ἐπ' αὐτὸν τὸ βλέμμα. Ἡ πρώτη του ὄψις ἐφάνη ὅτι ὀδυνηρὰν ἀπετέλεσεν ἐντύπωσιν ἐπ' αὐτοῦ. Μετὰ ταῦτα δὲ, προχωρῶν εἰς αὐτοῦ τὴν ἐξέτασιν,

— Ὁ Βουτσαρᾶς! εἶπε. ὦ! ἐπέστρεψεν ἐκ τοῦ Ἄδου ἵνα μὲ πολεμήσῃ! ὦ! καὶ ὅλοι αὐτοὶ κεκηρυγμένοι ἐχθροὶ μου! Ἐνόμιζον ὅτι εἶχον θέσει ἐπ' αὐτῶν τὸν πόδα. Ἐπρεπε νὰ τοὺς συντρίψω λοιπόν! — Ἀλλὰ, προσέθηκε μετὰ στιγμὴν σκέψεως, τίς ν' ἀποδείξῃ ὅτι ὁ κατάλογος οὗτος εἶναι γνήσιος;

— Ἡ ἀπόδειξις εἶναι εἰς χεῖράς σας. Ἀμα ἀνάψητε τρεῖς νύκτας κατὰ συνέχειαν πυρὰν εἰς τὸν προφήτην Ἡλίαν, ὑπεράνω τῆς Ἀνδραβίδας, τὴν τετάρτην νύκτα ἤμπορεῖτε νὰ εὔρητε εἰς τοῦ Λύκου τὸ Σπήλαιον συνηγμένους ὄλους ὅσοι εἶναι εἰς αὐτὸν καταγεγραμμένοι.

— Ἄ! εἶπεν ὁ Βιλλαρδουίνος. Κακὸν δὲν εἶναι νὰ τὸ ἤξεύρω. Σᾶς εὐχαριστῶ διὰ τὴν πολύτιμον ταύτην πληροφορίαν, καὶ θὰ ἤμην ὁ ἔσχατος τῶν ἀχαρίστων ἂν δὲν ἀνεγνώριζον ὅτι μοι ἐδώκατε τὸ μέγιστον δεῖγμα εἰλικρινοῦς φιλίας.

— Ἦτις, ἠρώτησεν ὁ γέρων, δύναται ἐπομένως νὰ σφραγισθῇ διὰ τῆς ἐνώσεως τῶν τέκνων μας;

— Ὅχι μόνον δύναται, ἀλλὰ πρέπει, ἀπεκρίθη ὁ Αὐθένης. Τὸ συμφέρον εἶχετε ἐπικαλεσθῆ πρὸ ὀλίγου. Ἐννοεῖται ὅτι εἶναι μέγα καὶ δι' ἐμὲ τὸ συμφέρον. Ποῖον ἰσχυ-

ρώτερον σύμμαχον δύναμαι νὰ ἐπιθυμήσω μεταξὺ τῶν ὁμοβαθμίων μου παρὰ τὸν Ὑψηλότατον Αὐθέντην τῆς Ἑλλάδος; ποίαν χαριεστέραν νύμφην διὰ τὸν υἱόν μου παρὰ τὴν ὠραίαν Ἄνναν;

Ἄμα φθάσωμεν εἰς Ἀνδραβίδα, πρῶτόν μου ἔργον θέλει εἶσθαι νὰ ὁμιλήσω πρὸς τὸν Γοδοφρεῖδον. Τὴν θέλησίν του μὲν δὲν δύναμαι νὰ βιάσω· ἀλλ' ὅταν πρόκηται περὶ τῆς Ἄννης, τὴν βίαν ἐνεργεῖ τὸ κάλλος της.

— Θέλει εἶσθε εὐδαίμων ἡμέρα, εἶπεν ὁ Πετραλείφας, διὰ τὸν γαμβρόν μου, ὅταν δυνηθῆ νὰ ἐγκλείσῃ ὡς υἱὸν τὸν Γοδοφρεῖδον εἰς τὰς ἀγκάλας του.

— Πρὸ πολλοῦ, ἀπεκρίθη ὁ Βιλλαρδουίνος, θεωρῶ τὴν Ἄνναν ὡς προσφιλῆ θυγατέρα μου.

— Οἱ δύο ὁμοῦ, διὰ τῆς ἐνώσεως ταύτης, προσέθεσεν ὁ Πετραλείφας, θέλετε καταστῆ τὸ φόβητρον τοῦ θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

— Εἰπέτε, ἀπήντησε μειδιῶν ὁ Βιλλαρδουίνος, τὸ ἐδραιότερον αὐτοῦ στήριγμα.

Τὴν στιγμήν ταύτην ἠκούσθησαν αἱ σάλπιγγες τοῦ Ῥοβέρτου καὶ τῆς συνοδίας του ἐπανερχομένων, καὶ ὁ Πετραλείφας ἔσπευσε νὰ ἐξέλθῃ. Ἄμα δ' ἔστρεψεν οὗτος τὰ νῶτα, διὰ ταχείας κινήσεως τῆς χειρὸς ἔσχισεν ὁ Βιλλαρδουίνος τὴν ἄνω γωνίαν τοῦ χαρτίου ὃ εἶχε λάβει παρὰ τοῦ γέροντος, καὶ μετὰ ταῦτα, διπλώσας αὐτὸ, τὸ ἐνέκλεισεν εἰς τὸν κόλπον του.

ΚΑ΄

Τὴν δ' ἐπαύριον ἐξηκολούθησαν τὴν ὁδοιπορίαν, ἥτις ἀναπαυτικῶς χωροῦσα, καὶ συνεχῶς διακοπτομένη, διήρκεσε σχεδὸν τρεῖς ἡμέρας ἀκόμη.

Μετὰ δὲ τὴν μεσημβρίαν τῆς τρίτης, ὅταν εἰσῆρχοντο εἰς Ἄνδραβίδα, παρετήρησαν γενικὴν κίνησιν εἰς τὴν πόλιν ταύτην, καὶ ἐορτάσιμον τὴν ὄψιν αὐτῆς, καὶ παρὰ τὸ σύνηθες ζωηράν. Μόλις δὲ προέβησαν τινὰς ἑκατοστύας βημάτων, καὶ ὁ Κιβιτάνος, εἰδοποιηθεὶς ὑπὸ τῆς προδρομύσης φήμης, ἔφθασεν εἰς προὔπαντησίν των.

— Δὲν μοὶ λέγετε, Κύριε Δήμαρχε, τῷ εἶπεν ὁ Βιλλαρδουίνος μετὰ τὰς πρώτας τῆς ὑποδοχῆς δεξιώσεις, τί δηλοῖ τῆς πόλεώς σας ὁ παροξυσμός; Δὲν ἤξευρον ὅτι ἔχετε πανήγυριν εἰς τὴν ἐποχὴν ταύτην.

— Δὲν ἔχομεν πανήγυριν, ἀπήντησεν ὁ Δήμαρχος, ἀλλ' ἢ ἔλευσις τῆς ἐπισήμου Κυρίας ἀνεπτέρωσεν ὄλην τὴν πόλιν.

— Τῆς ἐπισήμου Κυρίας! εἶπεν ὁ Βιλλαρδουίνος μετ' ἐκπλήξεως. Τίνος ἐπισήμου Κυρίας;

— Τῆς ἡγεμονίδος ἣτις ἦλθεν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως.

— Σᾶς ἦλθεν ἡγεμονίς ἐκ Κωνσταντινουπόλεως! καὶ διατί δὲν μὲ εἰδοποιήσατε, Κύριε Κιβιτάνε;

Ὁ Δήμαρχος ἠτένισε τὸν Βιλλαρδουίνον εἰς τοὺς ὀφθαλμούς. Ἔπειτα δὲ ἀπεκρίθη·

— Μὲ συγχωρεῖτε, Ὑψηλότατε, Σᾶς εἰδοποίησα χωρὶς ἀναβολῆς· ἀλλ' ὁ ταχυδρόμος μου, διαβάς διὰ τῆς Λακεδαιμόνος, δὲν σᾶς ἐπρόφθασε.

— Καὶ ποία εἶναι ἡ ἡγεμονίς ἣτις ἦλθεν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως;

— Εἶναι ἡ ἐκλαμπροτάτη Ἀγνή ἡ Κουρτεναίη.

— Ἀγνή ἡ Κουρτεναίη! εἶπεν ὁ Βιλλαρδουίνος συλλογιζόμενος, καὶ ὡς καθ' ἑαυτὸν ὁμιλῶν. Ἀγνή, πρέπει νὰ εἶναι ἡ ἀνεψιά τοῦ αὐτοκράτορος λοιπὸν, ἡ θυγάτηρ ἴσως τῆς Ἰολάνδης, τῆς ἀδελφῆς του.

— Μάλιστα, Ὑψηλότατε.

— Καὶ πῶς ἦλθε, καὶ μετὰ τίνος ἦλθε;

— Ἦλθε μετὰ τριῶν μεγάλων πλοίων τοῦ αὐτοκρατορικοῦ στόλου.

— Ἐννοῶ τώρα, εἶπεν ὁ Βιλλαρδουίνος ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν Ῥοβέρτον. Αὐτῶν τῶν τριῶν πλοίων ἡ ἐμφάνισις μοὶ ἀνηγγέλθη ὅταν ἤμην εἰς Βλιζίρι, καὶ ἐξ αἰτίας αὐτῶν, νομίσας ὅτι φέρουσι τὴν Ὑμετέραν Ἐξοχότητα, ἔσπευσα νὰ μεταβῶ εἰς Καλαμάταν. — Καὶ τίς συνοδεύει τὴν ἡγεμονίδα; ἠρώτησε τὸν Διοικητήν.

— Εἷς ἐπίσκοπος, ἀπήντησεν ὁ Διοικητής, καὶ δύο γέροντες Ναίται, ἐπίσημοι εἰς τὴν αὐτοκρατορικὴν αὐλήν, καὶ λαμπρὰ ἵπποτῶν συνοδία.

— Ἄλλὰ τί σημαίνει ἡ ἀποστολὴ αὕτη, καὶ ποῦ ἀπέρχεται ἡ ἡγεμονίς, δὲν ἐδυνήθητε ν' ἀνακαλύψητε, Κύριε Δήμαρχε; ἠρώτησεν ὁ Αὐθέντης.

— ὦ! δὲν εἶναι μυστήριον τοῦτο, ἀπεκρίθη ὁ Κιβιτάνος. Ἡ Ἐκλαμπρότης Της ἀπέρχεται εἰς Ἰσπανίαν, ἵνα νυμφευθῇ τὴν Αὐτοῦ Μεγαλειότητα τὸν Βασιλέα τῆς Ἀρράγωνίας. Ἐναντίοι δ' ἄνεμοι, καὶ τὴν βλάβη τῶν πλοίων τῆς, τὴν ἠνάγκασαν νὰ προσορμισθῇ εἰς Ποντικόν.

— Παράδοξα πράγματα μᾶς διηγεῖσθε, Κύριε Κιβιτάνε. Ἄλλ' εἰπέτε μοι, τῇ ἀπεδόθησαν ὄλαι αἱ εἰς τὴν γέννησίν τῆς, αἱ εἰς τὴν νέαν τῆς θέσιν ἀνήκουσαι τιμαί; Ὁ υἱός μου Γοδοφρεῖδος ἔμελλε νὰ ἔλθῃ εἰς Βλιζίρι καὶ Ἀνδραβίδα διὰ τινὰς ὑποθέσεις. Ἐφθασεν; Ἐξετέλεσε τὰ καθήκοντα τῆς ξενίας πρὸς τὴν εὐγενῆ κόρην τῶν Αὐτοκρατόρων;

— Ἡ Ἐκλαμπρότης Του ἔφθασε πρὸ τριῶν ἡμερῶν, διευθυνόμενος πρὸς Βλιζίρι. Ἄλλ' ὅταν ἔμαθε τὴν ἀφίξιν τῆς ἡγεμονίδος, ἔμεινεν ἐνταῦθα, καὶ ἐτέθη εἰς τὰς διαταγὰς τῆς.

— Εὐτυχῆς σύμπτωσις! ἀνέκραξεν ὁ Βιλλαρδουίνος. Εἶχον προσέτι μηνύσει εἰς τὴν Ἰσαβέλλαν νὰ ἔλθῃ εἰς Ἀνδραβίδα, ὅπου σκοπὸν ἔχω νὰ μείνω μῆνας τινάς. Ἄν ἔφθανε ταχέως, θὰ ἐδυνάμην ν' ἀνταποκριθῶ ἀξιώτερον εἰς τὴν μεγάλην καὶ ἀπροσδόκητον τιμὴν, ἣν μᾶς παρέσχον οἱ ἀνεμοὶ καὶ ἡ τύχη.

— Ἄλλ' ἢ Αὐτῆς Ἐκλαμπρότης, εἶπεν ὁ Δήμαρχος, ἔφθασεν ἀπὸ σήμερον τὸ πρῶτ.

— Ἐφθασεν! εἶπε περιχαρῶς ὁ Βιλλαρδουίνος. Ἀγαθὴ τύχη. Θέλομεν δυνηθῆ λοιπὸν νὰ προσφερθῶμεν πρὸς τὴν ὑψηλὴν ἡμῶν ξένην οὐχὶ ὡς ἀγροῖκοι! Καὶ εἰς τοῦτο θέλετε συντελέσει, Κύριε Κιβιτάνε.

— Καλὸς οἰωνός· εἶπεν ὁ Πετραλείφας εἰς τὸ οὖς τοῦ Βιλλαρδουίνου. Ἡ τύχη συνεκάλεσεν εἰς τὴν ἔνωσιν τῶν παιδίων ἡμῶν μάρτυρας ἐπισημοτάτους.

Ὁ Βιλλαρδουίνος τῷ ἔσφιγξε τὴν χεῖρα φιλικῶς, χωρὶς ν' ἀποκριθῆ. Ὅταν δ' ἔφθασαν ἐμπρὸς τῆς θύρας του,

— Ἄ! ἔλησμόνησα νὰ σᾶς ἐρωτήσω, εἶπε πρὸς τὸν Δήμαρχον. Ὁ ἐπίσκοπος Ὠλένης εἶναι εἰς Ἀνδραβίδα;

— Μάλιστα, ἀπεκρίθη αὐτός, ρίψας νέον βλέμμα περιεργείας εἰς τὸν Βιλλαρδουίνον· ἐδῶ εὐρίσκεται.

— Τότε πέμψατε νὰ τὸν εἰδοποιήσητε ὅτι ἦλθον, καὶ θέλω νὰ τὸν ἰδῶ. Καὶ ἐνθυμηθῆτε νὰ προπαρασκευάσητε τὴν πόλιν σας ὅσον πολυτελέστερον δύνασθε. Αὖριον ἐλπίζω νὰ ὑποδεχθῶμεν ἐδῶ τὴν Ἐκλαμπροτάτην ἀνεψιὰν τοῦ αὐτοκράτορος.

Μετὰ ταῦτα δ' ἀνέβη εἰς τὴν ἡγεμονικὴν οἰκίαν του, συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν ἐπισημοτέρων ἐκ τῶν ὁπαδῶν του καὶ, ἀφ' οὗ παρουσίασεν αὐτοὺς εἰς τὴν Ἰσαβέλλαν, ἣτις ἐδέχθη τὴν Ἄνναν εἰς τὰς ἀγκάλας της μετ' ἀληθοῦς

χαρᾶς καὶ στοργῆς μητρικῆς, ὁ μὲν Πετραλείφας μετὰ τῆς ἐκγόνου του ἀπεσύρθησαν εἰς τὴν οἰκίαν των ἵν' ἀναπαυθῶσι, τὸν δὲ Ῥοβέρτον κατώκισεν ὁ Βιλλαρδουίνος παρ' ἑαυτῷ.

— Φίλοι, εἶπεν ὁ ἱππότης τῆς Καμπανίας πρὸς τὸν Νόννον καὶ τὸν Ῥαιμόνδον μεθ' ὧν κατεκλείσθη εἰς τὸ δωμάτιόν του. Ἴδου, ἀπέρχομαι ὡς ἤλθα λοιπόν· ἐσβέσθησαν ὡς ἀπατηλὴ λάμψις αἱ προσδοκίαι τοῦ μεγαλείου, τὰ ὄνειρα τῆς φιλοδοξίας. Ἄδιαφορῶ δι' αὐτά. Ὁ ἱππότης τὴν δόξαν του φέρει μεθ' ἑαυτοῦ, καὶ τὸ μεγαλεῖόν του εἰς τὴν αἰχμὴν τῆς λόγχης του. Ἐν ἔσω ὑπάρχουσιν ἐχθροὶ τῆς Χριστιανωσύνης, ὑπάρχει θέρος δόξης ἀφθονον διὰ τοὺς ἀνδρείους. Ἐν μόνον τρομάζω, τὴν κοπτερὰν μάχαιραν τοῦ γελοίου· εἰς τὴν Γαλλίαν δὲν ὑπάρχει ὄπλον αὐτοῦ φοβερώτερον. Ἐλθὼν ὡς κεκηρυγμένος τοῦ αὐθεντικοῦ θρόνου μνηστήρ, ἀπερχόμενος ὡς παιδίον μαστιγωθὲν, ποίαν ἐξαίρετον σαρκασμοῦ ὕλην δὲν θέλω παρέξει εἰς τὰς αὐλικὰς ἐχίδνας! Αἱ γυναῖκες θέλουσιν ἐμιλεῖν περὶ ἐμοῦ μετὰ μειδιάματος, καὶ τ' ὄνομά μου θέλει ἴσως περάσει εἰς τῶν Τρουβαδούρων τὰ ᾄσματα!

— Μὴ βλέπετε, εἶπεν ὁ Ῥαιμόνδος, τὴν θέσιν σας ὑπὸ μελανὰ χρώματα. Ἦλθετε εἰς τὴν Πελοπόννησον ὑπακούσαντες εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ Ὑψηλοτάτου θείου σας. Ἐπράξατε πᾶν ὅ,τι ἠφρόνησις, πᾶν ὅ,τι τὸ καθῆκον ἀπήτει· ἀλλὰ περιστάσεις ἀνεξάρτητοι τῆς θελήσεώς σας σᾶς ἀνεχαίτισαν καθ' ὁδὸν, καὶ τότε πάλιν ἐσεβάσθητε τὴν βουλήν τοῦ Αὐθέντου καὶ θείου σας, καὶ ὑπὸ ὑπερτάτου αἰσθήματος τιμῆς κινούμενος, ἀγογγύστως καὶ γενναίως παρητήθητε τοῦ Αὐθεντικοῦ θρόνου, ὃν ἐστέλλεσθε νὰ καταλάβητε. Αὕτη οὐχὶ σαρκασμῶν, ἀλλὰ παντὸς ἐπαίνου εἶναι ἀξία διαγωγὴ.

— Παρηγορεῖς τὴν ἀθυμίαν μου, φίλε Ῥαιμόνδε, ἀπεκρίθη ὁ Ῥοβέρτος, καὶ μοὶ ἐμφυσᾷς θάρρος διὰ τὴν ἐπιστροφὴν μου. Ἦσαν ὅμως, πρέπει νὰ τ' ὁμολογήσωμεν, δυστυχεῖς αἱ περιστάσεις τῆς ὁδοιπορίας μας.

— Τῷ ὄντι, υπέλαβεν ὁ Νόννος, ὅστις ἐφαίνετο πολὺ ἀποβαλὼν τῆς ἀρχαίας ἀνυπομονησίας καὶ μεμψιμοιρίας του. Τῷ ὄντι, δὲν ἤξεύρω τίς βάσκανος ὀφθαλμὸς μᾶς εἶχε μαγεύσει· διότι μᾶς ἐπολέμουν ἡ φύσις καὶ ἡ τύχη, ἐν ᾧ οἱ ἄνθρωποι μᾶς ἦσαν προθυμότατοι καὶ φιλοφρονέστατοι. Δὲν δυνάμεθα ν' ἀρνηθῶμεν ὅτι ὁ Δοῦξ τῆς Βενετίας προσηνέχθη ὅπως ἴσως πρὸς ὀλίγους ἡγεμόνας προσφέρεται· ὅτι ὁ διοικητὴς τῶν Κορρῶν ἔβλαψε διὰ ζήλου ὑπερβολὴν, καὶ ὅτι ὁ Βιλλαρδουῖνος ἔτρεχεν ὄρη καὶ κοιλάδας ὅπως σᾶς ἀπαντήσῃ πρὸ τοῦ ὠρισμένου χρόνου· ἀλλ' ἀφ' οὗ οὐρανόθεν ἐθεσπίσθη, ὡς φαίνεται, ν' ἀναβληθῇ ἡ συνέντευξις σας, δὲν ἐδύνατο χωρὶς νὰ παραβῇ τὸ καθῆκον τῆς ὑποταγῆς νὰ μὴ διαμείνῃ ὅπου τὸν διετῆρει τοῦ κυριάρχου ἢ θέλησις. Παράδοξοι καὶ δυστυχεῖς συγκυρίαι!

— Ἀλλὰ, εἶπεν ὁ Ῥαιμόνδος ἀποτεινὼν πρὸς τὸν Ῥοβέρτον νεῦμα συνεννοήσεως, ἂν ὁ σκοπὸς οὗτος δὲν εὐωδῶθη, ὑπῆρχεν ἄλλος, ἀνεξάρτητος αὐτοῦ, καὶ ἀρκεῖ ὅπως δικαιολογήσῃ τὴν ἔλευσίν σας εἰς Πελοπόννησον. . . .

— Φίλτατε, ἀπεκρίθη ὁ Ῥοβέρτος, κινῶν τὴν κεφαλὴν. Αἱ συγκυρίαι, ὡς τὰς ὀνομάζει ὁ Νόννος, ἢ ὅπως ἄλλως θέλεις ἢ πρέπει νὰ τὰς ὀνομάσωμεν, εἶχον ἐν καλὸν ἀποτέλεσμα ἐπ' ἐμοῦ, ὅτι μὲ κατέστησαν ὀπωσοῦν ὀξυδερκέστερον. Σᾶς ἔλεγον ὅτι φοβοῦμαι τοῦ γελοίου τὸ ὄπλον. Ἀρκεῖ ἢ μία ἀκίς του, δὲν θέλω νὰ τὸ καταστήσω δίστομον. Ἄν ἡ Πελοπόννησος δὲν μὲ θέλῃ Αὐθέντην της, οὐχ ἤττον ἢ Ἄννα δὲν μὲ θέλει σύζυγόν της. Ἡ Πελοπόννησος ἔχει

τὸν ἐκλεκτὸν τῆς ἰσως καὶ ἡ Ἄννα. Ὅσον φθονηταὶ καὶ ἂν εἶναι ἀμφοτέραι, ἄς μὴ τὰς ταράξωμεν. Θ' ἀπέλθω ὡς ἤλθα, ἐκτὸς μόνον ὅτι θὰ εἶμαι ἐστερημένος τῆς συνοδίας σας.

— Καὶ πῶς! δὲν θὰ μᾶς ἐπιτρέψητε νὰ σᾶς συνοδεύσωμεν; ἀνέκραξεν ὁ Ῥαιμόνδος.

— Ὅχι, φίλοι μου, ἀπεκρίθη ὁ Ῥοβέρτος. Διὰ σᾶς, τὸ στάδιόν σας εἶναι ἐδώ· δὲν ὑπάρχει λόγος ὅπως τὸ διακόψητε. Ἐγὼ δὲν ἔχω γωνίαν εἰς τὸν ἥλιον νὰ σᾶς δώσω. Πρέπει νὰ μείνητε, σὺ, Νόννε, πλησίον τοῦ Πετραλείφου, σὺ, Ῥαιμόνδε, μετὰ τοῦ Βιλλαρδουίνου. Ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σᾶς συστήσω εἰς τοὺς δύο Αὐθέντας. Ἄν δύναμαι νὰ σᾶς εἶμαι χρήσιμος, δὲν θέλω νομίσει ὅτι ἐταπεινώθην.

Ὁ Ῥαιμόνδος ἔλαβε τὴν χειρὰ του καὶ, φέρων αὐτὴν σχεδὸν εἰς τὰ χεῖλη του, τῷ εἶπε μετὰ φωνῆς ἐξερχομένης ἐκ τῆς καρδίας του·

— Ἄν ἀπωλέσατε τὸ στέμμα τοῦ ἡγεμόνος, ἔχετε ὅμως, καὶ αὐτὴν δὲν θέλετε ἀπολέσει, ἡγεμόνος καρδίαν.

Ἐν ᾧ δ' ἐγίνετο ἡ συνδιάλεξις αὕτη, ὁ σεβασμιώτατος ἐπίσκοπος Ὡλένης παρουσιάζετο εἰς τὸν Αὐθέντην τοῦ Μωρέως.

— Λοιπὸν, φίλτατε Βενέδικτε, εἶπεν ὁ Βιλλαρδουίνος, τὰ καθ' ἡμᾶς τὰ ἔμαθες ἤδη...

— Οὔτε εἶχον ἀνάγκην νὰ τὰ μάθω, ἀπήντησεν ὁ νέος ἱερεὺς. Τὰ προέβλεπον.

— Ἄς ἰδῶμεν τώρα τὰ καθ' ὑμᾶς. Ὑπάρχει κἀνὲν ἔχνος ἐλπίδος;

— Ἴχνος; ὄλος ἥλιος! εἶπε θριαμβεύων ὁ Βενέδικτος. Ἡ ἰδέα ἦτον ἐπίνοιά μου, καὶ ἔχω ὑπὲρ αὐτῆς φιλοστοργίαν ἐφευρετοῦ.

— Ἀλλὰ, εἶπεν ὁ Βιλλαρδουίνος, ἐλπίζεις ὅτι ὁ αὐτο-

κράτωρ δὲν θέλει παροργισθῆ, ὅτι ὁ πατήρ της, ὁ πλησιέστερος συγγενής του καὶ πιθανῶς τοῦ θρόνου διάδοχος, δὲν θέλει μνησικακήσει;

— Ὁ αὐτοκράτωρ, ἀπεκρίθη ὁ ἐπίσκοπος Ὡλένης, ἤξεύρει ὅτι τὰ γενόμενα οὐκ ἀπογίνονται· καὶ ὅτι συμφερότερον τῷ εἶναι νὰ ἔχη τὸν Αὐθέντην τοῦ Μωρέως συγγενῆ μᾶλλον παρά ἐχθρόν. Ὅτι θέλει κροτήσῃ καὶ βροντήσῃ σοὶ τὸ ὑπόσχομαι. Ἄλλ' ἀφ' οὗ πραῦνθῆ ὁ πρῶτος παροξυσμὸς τοῦ θυμοῦ, τότε ἡ ἀκαταμάχητος ἀνάγκη θέλει ψυχράνει τὴν κρίσιν του, καὶ τότε θέλει ἐννοήσῃ ὅτι κακῆς πολιτικῆς εἰσηγήσεις τὸν παρέσυραν εἰς βῆμα ἐπισφαλές, καὶ ὅτι ἡ τύχη ἦτον σοφωτέρα τῶν συμβούλων του.

Ὅταν δ' ἀποθάνῃ ὁ αὐτοκράτωρ, — ὁ Θεὸς δοίῃ αὐτῷ μακροαίωνα βίον, — ὅταν ὅμως ἀποθάνῃ, ὁ Ἐξοχώτατος Ῥοβέρτος ὁ Κουρτεναῖος, ἂν, ὡς πιθανόν, ἐκλεχθῆ διάδοχός του, ἀντὶ νὰ μνησικακῆ ἐπὶ ματαίῳ, θέλει ἀνοίξῃ τὰς βασιλικὰς του ἀγκάλας καὶ ἐγκλείσῃ εἰς αὐτὰς τὴν θυγατέρα καὶ τὸν γαμβρόν του. Τέλος πάντων εἰς ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους δέδοται τὸ παρὸν· τὸ μέλλον εἶναι εἰς τοῦ Θεοῦ τοὺς κόλπους. Ἄς πράττωμεν ὅ,τι ὀφείλομεν ἢ ὅ,τι δυνάμεθα· τὰ λοιπὰ διαθέτει Ἐκεῖνος!

— Ἀνθρωπε τοῦ Θεοῦ, εἶπεν ὁ Βιλλαρδουίνος, μὲ κατέπεισας· ἀλλὰ πρέπει νὰ σ' εἰπῶ ὅτι εἰς τοῦτο συνετέλεσεν οὐχ ἦττον ἢ καλὴ μου θέλησις ἢ ἡ εὐγλωττία σου. Δὲν μοὶ εἶπες ὅμως ποία εἶναι ἡ βᾶσις τῶν ἐλπίδων σου. Ἴσως μόνῃ ἢ φιλαυτία ἐφευρετοῦ.

— Ὅχι, Ὑψηλότατε· ἀλλὰ χίλια ἄλλαι ἀντὶ μιᾶς. Πρῶτον, ἡ φιλαρέσκεια τῆς Ἀγνῆς, χάριεν ἐλάττωμα, τείνον δίκτυα, εἰς ἃ πολλάκις ὁ πλέκων ἐμπλέκεται· δεύτερον, ἡ δικαία της ἀποστροφή πρὸς τὸν γάμον δι' ὃν στέλλεται·

τρίτον, τοῦ Γοδοφρείδου τὸ ἀνδρικὸν κάλλος, ἡ εὐγενὴς εὐπρέπεια, ἡ εὐγλωττος περιπάθεια, τέταρτον· ἡ ἀρχαία σχέσις μου πρὸς τὸν ἐπίσκοπον Ῥαιδεστοῦ, ὅστις συνοδεύει τὴν ἡγεμονίδα, καὶ ἀγαπῶν αὐτὴν περιπαθῶς, τὴν βλέπει μετὰ λύπης θυσιαζομένην εἰς τοῦ αὐτοκράτορος τὴν πολιτικὴν πέμπτον, τέλος τὸ βαλάντιον τῆς Ὑμετέρας Ὑψηλότητος, δι' οὗ θέλομεν ἔχει πολλὰ τῶν ὅσα δὲν ἔχομεν.

— Πολὺ καλὰ. Βλέπω ὅτι εἰς σαθρὰ δὲν πατεῖς. Ἀπόψε εἶμαι ἀπηυδακνόμενος· αὔριον ὅμως ἀπὸ πρώτας θὰ ὑπάγωμεν εἰς Ποντικόν. Θὰ μὲ συνοδεύσης, φίλτατε ἐπίσκοπε;

— Εἰμὶ, Ὑψηλότατε, εἰς τὰς διαταγὰς σας. Σᾶς εὐχομαι ἀνάπαυσιν δι' ἀπόψε, καὶ ἐπιτυχίαν δι' αὔριον.

— Ἡ εὐχή σας, ἅγιε Πάτερ.

Καὶ ἀνεχώρησεν ὁ ἀρχιερεὺς.

Τὴν ἐπιούσαν ὁ ἥλιος ἀνέτελλε μόλις, καὶ ὁ Αὐθέντης μετὰ τοῦ Ῥοβέρτου, μετὰ τοῦ υἱοῦ του Γοδοφρείδου, καὶ μετὰ πολλῶν Βαρόνων, διηυθύνθη πρὸς τὸν λιμένα τοῦ Ποντικοῦ, ὅπου ἀφίχθη μετὰ δύο ὥρας, καὶ ἀμέσως ἐπιβὰς εἰς τοῦ φρουρίου τὰς λέμβους, ἀνέβη εἰς τὰ πλοῖα μετὰ τῆς συνοδίας του.

Ἡ Ἀγνή, κάλλος ἔχουσα ἡγεμονικὸν καὶ μεγαλοπρεπές, καὶ τοιοῦτον, ὥστε ἐπέβαλλεν ἐκ πρώτης ὄψεως σέβας ἐνταυτῷ καὶ ἀγάπην, ὑπεδέχθη τὸν Αὐθέντην μετ' ἐντελεστάτης χάριτος, μεμιγμένης μετ' αἰδήμονος ἐκφράσεως υἱικοῦ σεβασμοῦ.

Μετὰ μακρὰς δὲ συνδιαλέξεις ἀφορώσας τὴν Πελοπόννησον, τὸ Βυζάντιον, τὸν πατέρα της Ῥοβέρτον τὸν Κουρτεναῖον, ὃν ὁ Βιλλαρδουῖνος εἶχε γνωρίσει ὡς ἓνα τῶν ἀνδρειότερων τοῦ σταυροφορικοῦ στρατοῦ, τὴν μητέρα της Ἰολάνδην, ἣτις ἦν ἡ φρονιμωτέρα τῶν γυναικῶν ὅσαι περιε-

κάθηντο περί τὸν θρόνον τῶν Αὐτοκρατόρων, ὁ Αὐθέντης τὴν προσεκάλεσεν ἵνα καταβῆ εἰς τὴν ξηρὰν, καὶ μείνῃ εἰς τὴν οἰκίαν του, ὑπηρετουμένη ὑπὸ τῆς συζύγου του, ὅσον καιρὸν ἔμελλον τὰ πλοῖα νὰ διαμείνωσιν εἰς Ποντικόν.

— Σᾶς εὐχαριστῶ, Ὑψηλότατε, διὰ τὴν φιλόφρονα προσφορὰν σας, εἶπεν ἡ εὐγενῆς κόρη, καὶ ἐπεθύμουν πολὺ νὰ ἰδῶ τὴν Ἀνδραβίδα, καὶ νὰ πατῶ εἰς στερεὰν μᾶλλον παρὰ νὰ κυλίωμαι εἰς τὰ κύματα. Ἐπεθύμουν δὲ νὰ γνωρίσω καὶ τὴν Ἐκλαμπροτάτην Κυρίαν Ἰσαβέλλαν, περὶ ἧς τοσοῦτους ἐπαίνους ἤκουσα παρὰ τῆς μητρός μου· ἀλλὰ, κατὰ δυστυχίαν, φοβοῦμαι ὅτι πρόκειται ν' ἀποπλεύσωμεν ταύτην τὴν νύκτα.

Καὶ ταῦτα λέγουσα ἐστέναξε βαθέως.

— Μὲ λυπεῖτε μεγάλως, ἀπεκρίθη ὁ Βιλλαρδουίνος. Ἡ Ἰσαβέλλα θέλει εἶσθαι ἀπαρηγόρητος, ἂν τόσον κατεσπευσμένως ἀναχωρήσητε χωρὶς νὰ σᾶς ἰδῆ. Ἀλλὰ δὲν εἶναι ἄρα γε τρόπος νὰ μᾶς χαρίσητε ἀκόμη κάμμιαν ἡμέραν; Εἶναι βέβαιον ὅτι ὁ ἄνεμος εἶναι τόσον οὖριος;

— Ἄν οἱ πλοίαρχοι ἐγνωμοδότουν τὸ ἐναντίον, ἤθελον εἶσθαι εὐτυχῆς, ἀπεκρίθη ἡ Ἀγνή.

— Ἴδου εἰς ἱππότης, ὅστις εἶδα ὅτι ὠμίλει μετὰ τῶν πλοιαρχῶν, ὑπέλαβεν ὁ Βιλλαρδουίνος. Ἡμπορεῖ ἴσως νὰ μᾶς εἰπῆ τί φρονοῦσι.

Καὶ νεύσας πρὸς τὸν Ῥαιμόνδον, ἰστάμενον ὀλίγον ἀπωτέρω,

— Κύριε ἱππότα, τῷ εἶπε, σᾶς εἶδα συνδιαλεγόμενον μετὰ τῶν πλοιαρχῶν. Τί φρονοῦσί περὶ τοῦ καιροῦ, καὶ πότε στοχάζονται ν' ἀποπλεύσωσιν;

— Ὑψηλότατε, ἀπεκρίθη ὁ Ῥαιμόνδος θρασέως, δὲν ὠμιλήσαμεν περὶ τούτου. Ἄν διατάττητε ὅμως, θέλω τοὺς ἐρωτήσῃ.

— Καλέσατέ τους ἐδῶ, διέταξεν ὁ Αὐθέντης.

Καὶ πρὸς τὴν Ἀγνὴν ἀποτεινόμενος,

— Ἄν δὲν ἐφοβούμην τὴν ὀργὴν σας, εἶπε γελῶν, δὲν ἤξεύρω τί θὰ μ' ἐμπόδιζε νὰ τοὺς κλείσω εἰς τὸ καλὸν ἐκεῖνο φρούριον τοῦ Ποντικοῦ, νὰ τοὺς μάθω νὰ κηρύττωσι τὸν ἄνεμον οὐριον, καὶ κατεπείγουσαν τοῦ ἀπόπλου τὴν ὥραν.

— Ἄν ἠθέλετε νὰ μὲ φυλακίσητε καὶ ἐμὲ, ἀπεκρίθη μετὰ τοῦ αὐτοῦ ἤθους ἡ Ἀγνή, νομίζω ὅτι θὰ ἤμην εὐτυχέστερα παρὰ εἰς αὐτὰς τὰς κινήτας φυλακὰς, αἵτινες τίς οἶδεν ἂν οὐχ ἦττον εἰς φυλακὴν μὲ φέρωσιν.

Ἄμα δ' ἦλθον οἱ πλοίαρχοι, προσκληθέντες ὑπὸ τοῦ Ῥαιμόνδου, ὁ Βιλλαρδουῖνος τοῖς ἐπρότεινε τὴν αὐτὴν ἦν καὶ πρὸς ἐκεῖνον ἐρώτησιν.

Οἱ δὲ πλοίαρχοι ἐκίνησαν τὴν κεφαλὴν σιωπῶντες.

— Πῶς! ἠρώτησεν ὁ Βιλλαρδουῖνος.

— Ἐκλαμπροτάτη, εἶπεν ὁ ἕτερος αὐτῶν, μὴ ὀργισθῆτε καθ' ἡμῶν δι' ὅ,τι εἶναι ἀνεξάρτητον τῆς θελήσεώς μας. Σήμερον τὸ πρῶτ', ἰδόντες τὸν οὐρανὸν αἴθριον καὶ γαληνιαίαν τὴν θάλασσαν, ἐπιστεύσαμεν ὅτι θέλει ἐκβάλει ὁ κόλπος, καὶ ὅτι τὸ ἑσπέρας θέλομεν δυνηθῆν' ἀποπλεύσωμεν. Ἀλλὰ βλέπετε ἐκεῖ εἰς τὸν ὀρίζοντα τὸ λεπτὸν ἐκεῖνον νέφος, ὡς λευκὴν γραμμὴν;

— Ὅχι, ἀπεκρίθη ἡ Ἀγνή, στρέφουσα τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸ δειχθὲν μέρος τοῦ οὐρανοῦ.

— Δὲν εἶναι παράδοξον, ὑπέλαβεν ὁ ἄλλος πλοίαρχος. Διὰ νὰ διακρίνη τὰ τοιαῦτα σημεῖα, ἀπαιτεῖται ἐξησκημένος ὀφθαλμὸς ναύτου. Ἐκεῖνος τὸ νέφος, Ἐκλαμπροτάτη, προαγγέλλει σφοδρὸν νότον, καὶ δὲν νομίζομεν ἀσφαλὲς ν' ἀποπλεύσωμεν ἐν ᾧ αὐτὸς ἀπειλεῖ.

— Τόσῳ ὀλιγώτερον μάλιστα, προσέθηκεν ὁ πρῶτος

πλοίαρχος, καθ' ὅσον παρετήρησα ὅτι τὸ πλοῖον τοῦτο ἔχει εἰς τὰ ὕφαλα ἀνάγκην ἐπιδιορθώσεών τινων· ἄλλως ὁ πλοῦς ἐπ' αὐτοῦ δύναται ν' ἀποβῆ ἐπικίνδυνος.

— Διορθώσατέ το, εἶπεν ἡ Ἀγνή περιχαρῶς. Δὲν ἀνθίσταμαι εἰς τοῦτο, οὐδὲ ὀργίζομαι παντελῶς. Φροντίσατε περὶ τῆς ἀσφαλείας, ὄχι περὶ τῆς διαρκείας τοῦ πλοῦ.

— Θέλω σᾶς πέμψει τέκτονας καὶ ἐργαλεῖα ἂν ἔχητε ἀνάγκην αὐτῶν, εἶπεν ὁ Βιλλαρδουίνος. Ἦδη ὁμως, ἐπειδὴ εἶναι προφανές ὅτι δὲν ἀποπλέετε σήμερον, ἡ Ἐκλαμπρότης Της θέλει ἐγκαταλείψει τὰ πλοῖα μέχρι τῆς ἀναχωρήσεως. Σᾶς παρακαλῶ ἐπίσης, Κύριοι, νὰ μᾶς συνοδεύσητε εἰς Ἀνδραβίδα.

Ἐπειτα δὲ, ἐπιλαβόμενος τῆς χειρὸς τῆς Ἀγνῆς, ὠδήγησεν αὐτὴν εἰς τὴν λέμβον, καὶ ἀφ' οὗ ἀπέβησαν, ὁ υἱὸς τοῦ Γοδοφρείδος τὴν ἀνεβίβασεν εἰς χρυσόστρωτον ἵππον ὅστις τὴν περιέμενε, καὶ οὕτω διηυθύνθησαν πρὸς τὴν Ἀνδραβίδα.

Καθ' ὁδὸν δὲ, ἐν ᾧ ἡ Ἀγνή διελέγετο μετὰ πολλῆς ζωηρότητος, καὶ, ὡς ἐφαίνετο, μετὰ πολλῆς οἰκειότητος μετὰ τοῦ Γοδοφρείδου, πλησιάσας ὁ Ῥαιμόνδος πρὸς τὸν Αὐθέντην, καὶ δείξας αὐτῷ ἐν λευκὸν σημεῖον μόλις διακρινόμενον εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπάνω τῆς θαλάσσης,

— Ἠξεύρετε, τῷ εἶπεν, Ὑψηλότατε, πόσου τιμᾶται ἐκεῖνο τὸ νέφος;

— Πόσου; ἠρώτησε μειδιῶν ὁ Βιλλαρδουίνος.

— Χιλίων ὑπερπύρων.

— Ἐλπίζω, ἀπεκρίθη ὁ Αὐθέντης, νὰ μὴ εἶναι πολλά.

ΚΒ'

Ὁ δὲ Κιβιτάνος ἐξετέλεσεν εὐσυνειδήτως τὴν διαταγὴν τοῦ Αὐθέντου, καὶ ἡ Ἀνδραβίδα, ἥτις, ὡς εἶδομεν, ἐκινεῖτο ἀφ' ἧς στιγμῆς ἀφίχθησαν τὰ αὐτοκρατορικὰ πλοῖα εἰς τὸν λιμένα, ἐστολίσθη ὡς νύμφη, καὶ ἐκορυβαντία ὡς μεθύουσα. Αἱ οἰκίαι εἶχον ἕξωθεν πλουσίους τάπητας καταπεπετασμένους, στέφανοι ἐκρέμαντο εἰς ὄλας τὰς θύρας καὶ τὰ παράθυρα, ἄνθη ἐστρώννουον τὰς ὁδοὺς, καὶ ἀψίδες κατὰ κοσμοὶ ὑψοῦντο εἰς τὰς τριόδους, ἐφ' ὧν ἦσαν παρατεταγμένα μωσικὰ χορεῖαι, καὶ ὅθεν κατήρχοντο χεῖμαρροι μελῶν καὶ ἀσμάτων.

Ἡ φιλόφρων αὐτὴ ὑποδοχὴ ἤρρεσεν εἰς τῆς Ἀγνῆς τὴν ὄρασιν, τὴν ἀκοὴν καὶ τὴν καρδίαν. Πρέπει ὅμως νὰ ὁμολογηθῇ ὅτι πολὺ ὑπὲρ τοὺς τάπητας καὶ τὰ ἄνθη τὴν ἔτερπεν ἡ εὐπρεπὴς ὄψις τῆς ἀνδρικήας καλλονῆς τοῦ Γοδοφρείδου, ὅστις ἵππευε πλησίον τῆς, ὑπὲρ τὰ μωσικὰ μέλη ἡ φωνὴ του, ἥτις ἐψιθύριζεν εἰς τὸ οὖς τῆς, καὶ ὑπὲρ τὰς βασιλικὰς τέλος τιμὰς οἱ γλυκεῖς καὶ λεπτοὶ ἔπαινοι οὓς ἀπέτεινεν εἰς αὐτήν.

Εἰς τὸν αὐθεντικὸν οἶκον ἐδέχθη τὴν Ἀγνὴν ἡ Ἰσαβέλλα εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς, καὶ τῇ παρουσίασε τὴν Ἄνναν καὶ τὸν Πετραλείφαν· μετὰ ταῦτα δὲ παρῆλθεν ὅλη ἡ ἡμέρα εἰς εὐωχίας καὶ διασκεδάσεις, καθ' ἃς ὁ Βιλλαρδουίνος τῇ ἐδαψίλευε πάσας περιποιήσεις, ἣ ἐπέτρεπε τὸ καθῆκον τοῦτο εἰς τὸν υἱὸν του, ὅταν αἱ δημόσιαι ἀσχολίαι ἀπῆτουν τὴν παρουσίαν του. Τὸ δὲ πλεῖστον τῆς νυκτὸς παρῆλθεν εἰς χοροὺς, εἰς φωταψίας, καὶ εἰς δεῖπνον, οὗ τὴν πολυτέλειαν ἐξετίμησαν ἐπαξίως οὐ μόνον οἱ ἱππῶται καὶ οἱ Βαρόνοι τῆς

συνοδίας τῆς Ἀγνῆς, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ Ναῖται καὶ ὁ ἐπίσκοπος Ῥαιδεστοῦ.

Τὴν νύκτα ἐκείνην ἡ Ἀγνή ἔμεινε παρὰ τῇ Ἰσαβέλλῃ, πρὸς ἣν ἐκ τῆς πρώτης στιγμῆς εἶχεν αἰσθανθῆ θυγατρὸς σέβας καὶ φίλης αἰσθήματα. Ἄν δὲ καὶ ἐρχομένη ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως, ἥς οὐχὶ ἀνωτέρα, ἀλλ' οὐδ' ὁμοία ὑπάρχει θέσις ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλὰ, μετὰ τὴν μακρὰν καὶ ὀχληρὰν τῆς θαλασσοπλοΐαν, ἦτον ἀκόρεστος βλέπουσα τὸν αἴθριον ἐκεῖνον οὐρανὸν τῆς Πελοποννήσου, καὶ ἀναπνέουσα τὰ ἔαρινά ἀρώματα τῶν ἀγρῶν· καὶ ὅταν τέλος ὁ ὕπνος κατῆλθεν ἐλαφρῶς εἰς τοὺς βεβαρημένους τῆς ὀφθαλμοῦς, ἡ φαντασία τῆς, ἐγρηγοροῦσα, τῇ παρίστα τὸν ἐπίγειον παράδεισον, ὅλον κατὰστικτον ὑπ' ἀστέρων κρεμαμένων εἰς τοὺς κλάδους τῶν δένδρων, καὶ ἑαυτὴν περιπατοῦσαν ἐπ' ἀνθέων ἀδαμαντίνων, καὶ προσερχόμενον πρὸς αὐτὴν ἄγγελον φέροντα φωτεινὸν θώρακα καὶ ἀκτινοβολοῦσαν περικεφαλαίαν, ἄγγελον ὅστις ἐκελάδει διὰ φωνῆς ἀηδόνας, καὶ ὅταν ἤγειρε τὴν προσωπίδα τοῦ κράνουσ του, εἶχε τοῦ Γοδοφρείδου τοὺς χαρακτῆρας.

Ἄλλὰ μετ' ὀλίγον ἡ σκηνὴ ἠλλοιώθη, καὶ τῇ παρέστησεν ἑαυτὴν ἐντὸς κινήτης φυλακῆς, ἥς ἔξωθεν ἠκούοντο ὕλακαὶ ἀνέμων καὶ κραυγαὶ ὠρυομένων θηρίων· μετὰ ταῦτα δὲ τὴν ἐξήγαγον τῆς φυλακῆς ἄνθρωποι ἄγνωστοι καὶ δυσμενεῖς, τὴν ἐδέσμευσαν εἰς ἀλύσεις, καὶ τὴν περιέφερον ἐν θριάμβῳ.

Τοσοῦτον τὴν κατέπληξεν ἡ εἰκὼν αὕτη, ὥστε ἔντρομος ἐξύπνησε, καὶ εὔρε τοὺς ὀφθαλμοῦς τῆς καθύγρους ὑπὸ δακρύων· ἀλλ' ἅμα ἠτένισε τὴν ἤδη ὑπογελωσαν αὐγὴν, καὶ ἤκουσε τὰ πτηνὰ πτερυγίζοντα εἰς τὰ δένδρα, καὶ ἀνεπόλησεν ὅτι εὐρίσκεται ὑπὸ στέγην προσφιλῆ καὶ φιλόξενον,

ὅτε μάλιστα εἶδεν ἀνοιγομένην τὴν θύραν καὶ εἰσερχομένην τὴν Ἰσαβέλλαν νὰ τῇ εὐχηθῇ τὴν καλὴν ἡμέραν, τὸ μείδιμα ἐπανῆλθεν εὐθὺς εἰς τὰ χεῖλη της.

Μετὰ μίαν ὥραν δ' ἐκάθητο μετὰ τῆς οἰκογενείας τοῦ Βιλλαρδουίνου εἰς πρόγευμα ὑπὸ σύσκιον ἀναδενδράδα, ὅταν εἰσελθὼν ὁ ἐπίσκοπος Ῥαιδεστοῦ μετὰ τῶν δύο Ναϊτῶν τῶν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, τῇ παρουσίασε τὸν ἐπίσκοπον Ὡλένης, ὅστις τοὺς παρηκολούθει.

— Ὁ Σεβασμιώτατος φίλος μου, εἶπεν ὁ παρουσιάζων, ἦτον πρὸ ὀλίγου εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπου εἶχε τὴν τιμὴν νὰ ἰδῇ τὴν Ὑμετέραν Ἐκλαμπρότητα.

— Πῶς! εἶπε μετὰ χάριτος ἡ Ἀγνή, δὲν ἔχετε ποσῶς ἀνάγκην νὰ μοὶ παρουσιάσητε τὴν σεβασμιότητά του· εἴμεθα παλαιοὶ γνώριμοι. Παρὰ τῆς σεβασμιότητός του ἔλαβον τὰς πρώτας μου ἐντυπώσεις περὶ τῆς Πελοποννήσου, ὅταν περιέγραφεν αὐτὴν καὶ τοὺς κατοίκους της εἰς τὴν μητέρα μου μετὰ ζωηρᾶς εὐγλωττίας.

— Ἡ Αὐτῆς Ὑψηλότης, ἀπεκρίθη ὁ ἐπίσκοπος Ὡλένης, εὐηρεστεῖτο νὰ μὲ ἀκούῃ ἐπιεικῶς καὶ νὰ μ' ἐνθαφῶνῃ. Ὁμολογῶ δὲ ὅτι εἶμαι τῷ ὄντι προκατειλημένος ὑπὲρ τῆς Πελοποννήσου καὶ ὑπὲρ τῶν κατοίκων της, δηλαδὴ ὑπὲρ τινῶν τῶν κατοίκων της.

— Ἄν ἤμην ἱππότης, εἶπεν ἡ Ἀγνή, ὁμολογῶ ὅτι ἐκεῖναι αἱ διηγῆσεις σας θὰ διήγειρον τὴν ζηλοτυπίαν μου.

— Τοῦτο τοῦλάχιστον μοὶ συνέβη, ἀπεκρίθη ὁ ἐπίσκοπος, ὅταν ἤμην εἰς Σαραγόσσαν. Οἱ ὑπερήφανοι Ἴσπανοὶ θὰ μ' ἔκαιον ζῶντα ὡς αἰρετικόν, ἂν δὲν ἔπαυον ἐπαινῶν τοὺς αὐθέντας μου.

— Πῶς! εἰς Σαραγόσσαν! Ἦσθε, Σεβασμιώτατε, εἰς Σαραγόσσαν;

— Ἦτον πέρυσι, ἀπεκρίθη ὁ Βιλλαρδουίνος, τινὰς μῆνας πρὶν ἔλθῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν.

— ὦ! εἶπεν ἡ Ἀγνή, προσποιουμένη εὐθυμίαν, ἵνα κρύψῃ ἴσως πόσον αἰ ἐντός της διεγειρόμεναι ιδέαι δὲν ἦσαν εὐθυμοί, δὲν μοὶ λέγετε, τί εἶδους ὄντα ἐκλαμβάνουσιν οἱ Ἀρράγωνιοὶ τὰς ἡγεμονίδας τῆς Κωνσταντινουπόλεως; Βεβαίως τοιοῦτον θηρίον ποτὲ δὲν ἐπάτησε τὴν γῆν των.

— Μὲ συγχωρεῖ ἡ Ὑμετέρα Ἐκλαμπρότης, εἶπεν ὁ ἐπίσκοπος. Ἡ μάμμη τοῦ Μεγαλειοτάτου Δὸν Ἰακώβου, τοῦ μέλλοντος ὑμετέρου συζύγου, ἦτον ἡγεμονὶς τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ περιέργος μάλιστα ἦτον ἡ τύχη της.

— ὦ! δὲν μοὶ τὴν λέγετε; ἀνέκραξεν ἡ Ἀγνή. Ἐπιθυμῶ πολὺ νὰ τὴν μάθω.

— Τὴν Εὐδοξίαν, ἀπεκρίθη ὁ ἱερεὺς, θυγατέρα τοῦ αὐτοκράτορος Ἐμμανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ καὶ ἀδελφὴν τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξίου, ἐζήτησεν εἰς γάμον ὁ Δὸν Ἀλφόνσος, βασιλεὺς τῆς Ἀρράγωνίας, ὁ πάππος τοῦ Μεγαλειοτάτου Δὸν Ἰακώβου. Ὁ αὐτοκράτωρ ἐδίστασε κατ' ἀρχὰς νὰ τὴν πέμψῃ πρὸς ἀνθρώπους ἀγνώστους, ξένους καὶ τὰ ἦθη καὶ τὴν γλῶσσαν, εἰς τόπους μεμακρυσμένους, ὅπου πάσχουσιν δὲν ἐδύνατο νὰ τὴν παρηγορήσῃ, τυραννουμένην δὲν ἴσχυε νὰ τὴν βοηθήσῃ. Ἀλλὰ . . .

— Οἱ πολιτικοὶ λόγοι, διέκοψεν ἡ Ἄννα, ὑπερίσχυσαν μέχρι τέλους, καὶ ἡ Εὐδοξία ἐστάλη θῦμα αὐτῶν;

— Καὶ ἡ Εὐδοξία ἐστάλη θῦμα αὐτῶν, ἐπανέλαβεν ὁ ἐπίσκοπος Ὡλένης. Ἐστάλη δὲ μετὰ λαμπρᾶς συνοδίας, μετ' ἐπισκόπων καὶ μεγιστάνων, καὶ ἐπὶ πλοίων βασιλικῶν καὶ ὅπου διήρχετο, οἱ λαοὶ συνέβρεον ν' ἀσπασθῶσι τὴν μέλλουσαν βασίλισσαν τῆς Ἀρράγωνίας. Ἀλλὰ συνέβη ὅ, τι συνήθως συμβαίνει εἰς τὰς μακρὰς καὶ ἐπικινδύνους θαλασ-

σοπορίας, νὰ μὴ φθάσῃ τὴν ἡμέραν καθ' ἣν περιεμένετο. Ὅταν δὲ τέλος ἔφθασεν, εὔρε, τί νομίζετε; ὅτι ὁ μέλλων σύζυγός της, ἐν ἀποδείξει ὅτι οἱ βασιλεῖς τῆς Ἀρράγωνίας δὲν περιμένουσιν, εἶχε νυμφευθῆ ἄλλην, τὴν κόρην τοῦ βασιλέως τῆς Καστιλλίας.

— Καὶ ἡ Εὐδοξία, ἠρώτησεν ἡ Ἀγνή, ἐν ᾧ ἡ φωνή της ἐπληροῦτο δακρύων, δὲν ἀπέθανεν ὑπὸ ἀγανακτήσεως καὶ ὑπὸ ἐντροπῆς;

— Δὲν ἀπέθανεν, ἀπεκρίθη ὁ ἐπίσκοπος, ἀλλ' εὔρεν εὐφύστερον ἐκδικήσεως τρόπον. Εἰς τὴν αὐλὴν τῆς Σαραγόσσης διέπρεπε μεταξὺ τῶν ἱπποτῶν Γουλιέλμος ὁ ἐκ Μοντεπελιέρου. Νέος λαμπρὸς, ὠραῖος, εὐγενὴς τὴν καταγωγὴν, φήμην κεκτημένος ἀνδρίας, εἶχε πᾶν ὅ,τι ἐδύνατο δικαίως νὰ θέλξῃ τὴν καρδίαν νέας κόρης· ἀλλὰ βασιλόπαις δὲν ἦτον. — «Τὸ ἐλλεῖπον αὐτῷ στέμμα θέλω τῷ δώσει ἐγώ», εἶπεν ἡ Εὐδοξία, καὶ εἰς οὐδένα λόγον τῶν συμβούλων καὶ ὁπαδῶν της θελήσασα νὰ πεισθῆ, ἐνυμφεύθη τὸν Γουλιέλμον.

— Γενναία κόρη, εἶπεν ἡ Ἀγνή.

— Ἀλλ' ἄφρων διαγωγὴ, ἀπήντησεν εἰς τῶν συνοδευόντων αὐτὴν Ναϊτῶν.

— Εἶχε τὴν φρόνησιν τῆς καρδίας, παρετήρησεν ὁ ἐπίσκοπος Ῥαιδεστοῦ, ἥτις πολλάκις εἶναι ὀξυδερκεστέρα τῆς φρονήσεως τοῦ νοός.

— Τοῦτο συνέβη καὶ εἰς τὴν περίστασιν ταύτην, εἶπεν ὁ ἐπίσκοπος Ὡλένης· ὁ Γουλιέλμος ὑπῆρξεν ἀνὴρ ἔνδοξος καὶ τιμώμενος γενικῶς, καὶ τὴν θυγατέρα του Μαρίαν ἐνυμφεύθη ὁ υἱὸς τοῦ Δὸν Ἀλφόνσου, Δὸν Πέτρος, ὁ μετ' αὐτὸν βασιλεύσας τῆς Ἀρράγωνίας, ὁ πατὴρ τοῦ Μεγαλειοτάτου Δὸν Ἰακώβου.

— Καὶ εἶδετε ὅλην τὴν βασιλικὴν οἰκογένειαν; ἠρώτησεν ἡ Ἄγνη μετὰ τινα δισταγμὸν καὶ σφοδρῶς ἐρυθριῶσα.

— Ἦμην καθ' ἐκάστην εἰς τὴν αὐλὴν τῆς Σαραγόσσης, ἀπεκρίθη ὁ ἀρχιερεὺς, καὶ ὁ Μεγαλειότατος Δὸν Ἰάκωβος μ' ἐτίμα ἐξόχως διὰ τῆς εὐνοίας του.

— Προήρχετο τοῦτο ἐξ εὐσεβείας; Εἶναι αὕτη μία ἐκ τῶν ἀρετῶν του; ἠρώτησεν ἡ Ἄγνη, ἔχουσα τοὺς ὀφθαλμοὺς προσηλωμένους εἰς τὸ ἔδαφος.

— Ἴσως κατὰ μέρος καὶ ἐξ εὐσεβείας, ἀπήντησεν ὁ Βενέδικτος, κυρίως ὅμως ἐξ ἄλλης τινὸς περιστάσεως. Εἰς Ἰταλίαν εἶχον ἀγοράσει ἐπίτηδες, καὶ προσέφερα εἰς τὸν Δὸν Ἰάκωβον μικρὸν ξύλινον ἵππον, ὅστις ἐκινεῖτο δι' ἐλατηρίων. Ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης τόσον εὐηρεστήθη διὰ τὸ εὐτελὲς δῶρον τοῦτο, ὥστε ὅλας τὰς ὥρας τῆς ἡμέρας ἐκάθητο εἰς τὸ νῶτον τοῦ ἵππου μου, καὶ περιεφέρετο ἄνω καὶ κάτω εἰς τὰς βασιλικὰς αἰθούσας· ὅταν δ' ἤρχομην εἰς τὴν αὐλὴν, ἔβριπτεν ἀμέσως μετὰ μεγίστης χάριτος τὰς μικρὰς ἀλλὰ σεβαστὰς χεῖράς του περὶ τὸν τράχηλόν μου, καὶ μὲ κατεφίλει.

— Πῶς, Σεβασμιώτατε; πότε ἦσθε εἰς Ἀρραγωνίαν; ἠρώτησεν ἡ Ἄγνη μετὰ τρεμούσης φωνῆς.

— Πρὸ ἐνὸς ἔτους, ἀπεκρίθη ὁ Βενέδικτος, ὡς εἶχον τὴν τιμὴν νὰ εἰπῶ εἰς τὴν Ὑμετέραν Ἐκλαμπρότητα.

— Ποίαν ἡλικίαν ἔχει ὁ Δὸν Ἰάκωβος; ἐπέμεινεν ἡ Ἄγνη.

— Εἶναι ὀλίγον νεώτερος τῆς Ὑμετέρας Ἐκλαμπρότητος, ὑπέλαβεν ὁ προλαλήσας Ναίτης. Ἄλλ' εἰς τὰς εὐγενεῖς φύσεις αἱ ἀρεταὶ δὲν περιμένουσι τὴν ἡλικίαν.

— ὦ! ἀναμφιβόλως εἶναι νεώτερος, εἶπεν ὁ ἐπίσκοπος Ὡλένης. Ὅταν ἤμην εἰς Σαραγόσσαν δὲν ἦτον ἀκό-

μη ἑπτὰ ἔτων. Τώρα πρέπει νὰ πλησιάζῃ τὸ ὄγδοον.

Ἡ Ἀγνή ἔγινεν ὠχρὰ ὡς κηρός.

— Σᾶς εὐχαριστῶ, Σεβασμιώτατε, εἶπε. Μᾶς διεσκεδάσατε διὰ τῶν διηγήσεών σας.

Καὶ ἐγερθεῖσα, ἔνευσε διὰ τῆς χειρὸς ἀποχαιρετισμὸν πρὸς τοὺς δύο ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς δύο Ναίτας, οἵτινες προσκυνήσαντες ἀνεχώρησαν.

Ἡ δὲ Ἀγνή, τὸν καύσωνα προφασισθεῖσα, ἠγέρθη, καὶ ἐβυθίσθη μόνη εἰς τὰς πυκνὰς δενδροστοιχίας τοῦ κήπου, χωρὶς κανεῖς νὰ τὴν παρακολουθήσῃ.

ΚΓ'

Μετὰ ἐν τέταρτον ὅμως, ἐπειδὴ ἡ ἀπουσία της παρετείνετο, ὁ Γοδοφρείδος ἀνησυχῶν, ἠγέρθη καὶ αὐτὸς ἐπὶ τινι προφάσει, καὶ πλανηθεὶς ἐπ' ὀλίγον ὑπὸ τὰ δένδρα, τὴν ἀπήντησε τέλος καθημένην εἰς τὴν ρίζαν ἑνὸς αὐτῶν, καὶ κλαίουσαν.

Ἡ Ἀγνή, ἅμα τὸν εἶδεν, ἀνέστη, καὶ ἠθέλησε νὰ σπογγίσῃ κρυφίως τοὺς ὀφθαλμούς της.

— ὦ! μὴ κρύπτετε τὰ δάκρυά σας ἀπ' ἐμοῦ, εἶπεν ὁ Γοδοφρείδος περιπαθῶς. Ἄφετέ τα νὰ σταλάξωσιν εἰς ἀφωσιωμένην καρδίαν, καὶ ἂν εἶναι δεδομένον εἰς ἄνθρωπον νὰ ξηράνῃ ἀγγέλου δάκρυα, τὴν ζωὴν μου θέλω δώσει διὰ τοῦτο προθύμως, καὶ τὴν εὐτυχίαν μου εἰς τὸν κόσμον τοῦτον καὶ εἰς τὸν ἄλλον.

— Μὲ στέλλουν σφάγιον εἰς τὸν βωμὸν τῆς φιλοδοξίας των, ἀνέκραξεν ἡ Ἀγνή, μὴ δυνηθεῖσα νὰ καθέξῃ νέον ποταμὸν δακρύων, ἐστεμμένην τροφὸν τοῦ βασιλικοῦ νηπίου! Ἡπάτησαν τὴν μητέρα μου! Μὲ παραδίδουσιν εἰς τοῦ κό-

σμου τὸν ἐμπαιγμὸν! Μὲ στέλλουσιν, ἀντὶ νὰ τῷ στείλωσι
ξυλίνους ἵππους καὶ χρυσᾶ νευρόσπαστα.

— Ἄλλὰ δὲν θέλετε δεχθῆ τὴν τοιαύτην ταπείνωσιν,
εἶπε μετ' ἀναβραζούσης ὀργῆς ὁ Γοδοφρείδος. Αὕτη ἡ ἀπαί-
σιος θυσία δὲν θέλει ἐκτελεσθῆ· δὲν θέλετε ὑπάγει εἰς Ἀρρά-
γωνίαν.

— Δὲν θέλω ὑπάγει! εἶπε μετ' ἀποπνιγομένης φωνῆς
ἡ Ἄγνη. Πῶς! μετὰ τὴν πολύχροτον ταύτην ὁδοιπορίαν
μου, ἀφ' οὗ ἐν θριάμβῳ περιέφερα τὴν δυστυχίαν μου εἰς ἔλην
τὴν Ἀνατολήν, εἶναι δυνατόν κατησχυμένη νὰ ἐπιστρέψω;
Καὶ ἂν ἐπιστρέψω, πῶς θὰ προσβλέψω εἰς τοὺς συγγενεῖς
μου; πῶς θὰ μὲ δεχθῆ ὁ αὐτοκράτωρ; Εἰς μοναστήριον θέ-
λει μὲ κατακλείσει ὡς ἔνοχον ἐσχάτης προδοσίας, ἐκεῖ εἰς
τοὺς στεναγμοὺς καὶ τὸ σκότος νὰ διέλθω τὴν μαρανθεῖσαν
ζωὴν μου. ὦ! τὸ βλέπω· πρέπει, πρέπει νὰ ὑποκύψω εἰς
τὴν τύχην μου, καὶ μίαν ἔχω ἐλπίδα, ὅτι αὕτη ταχέως θέ-
λει καλέσει τὸν παρήγορον, τὸν ἐλευθερωτὴν θάνατον!

Καὶ κρουνοὶ δακρύων ἔρρευσαν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν της.

— ὦ! μὴ κλαίετε! ἀνέκραξεν ὁ Γοδοφρείδος, τολμήσας
νὰ λάβῃ τὰ ἄκρα τῶν δακτύλων της εἰς τὰς χεῖράς του.
ὦ! μὴ κλαίετε! Εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκείνους μόνον οὐρά-
νιοι ἀκτῖνες, μειδιάμα μόνον φαιδρότητος πρέπει νὰ λάμπῃ,
ἔχι ποτὲ δάκρυ καρδιοβόρον.

— Συγχωρήσατέ με, εἶπεν ἡ Ἄγνη, ἀπομάπτουσα τοὺς
ὀφθαλμούς της. Ἐννοῶ πόσον ἀπρεπὴς καὶ παιδαριώδης εἶ-
ναι ἡ διαγωγή μου. Ἐπρεπε νὰ νικήσω τὴν καρδίαν μου.
Τί δικαίωμα εἶχον νὰ σᾶς δείξω τὴν θλίψιν μου; Ἄλλ' εἶμαι
μόνη· ἀλλὰ δὲν ἔχω μητρὸς οὐδὲ ἀδελφοῦ καρδίαν εἰς ἣν ν'
ἀνοιχθῆ ἡ καρδία μου. Ὁ οἶκτός σας πρὸς ἐμὲ προῦκάλεσε
τὴν ἀπερίσκεπτον ἐπίδειξιν τῆς ἀπελπισίας μου.

— "Ω! μὴ ἐπιτρέπετε εἰς τὴν ἀπελπισίαν νὰ σᾶς κυριεύσῃ, εἶπεν ἰκετικῶς ὁ Γοδοφρεῖδος. Θωρακίσθητε διὰ γενναιότητος! Τὴν Εὐδοξίαν ἐνθυμήθητε! Ἡ θέσις τῆς δὲν ἦτον ἡ θέσις τῆς Ἐκλαμπρότητός σας;

— Ἡ Εὐδοξία! . . . εἶπεν ἡ Ἀγνή, καὶ προσήλωσεν ἀτενῶς καὶ σιωπῶσα τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὴν γῆν.

— Ἡ Εὐδοξία, ἐπανελάβεν ὁ υἱὸς τοῦ Βιλλαρδουίνου· ἐννοῶ τί θέλετε νὰ εἰπῆτε. Ἡ Εὐδοξία εὗρεν ἄνδρα γενναῖον ὅστις τὴν ἔσωσεν ἐκ τῆς ταπεινώσεως. Ἀλλὰ καὶ γενναιότης ἂν δὲν ὑπῆρχε πλέον ἐπὶ τῆς γῆς, εἰς τίνος καρδίαν ἐν μόνον βλέμμα σας δὲν ἤθελε τὴν ἐξάψει; Ἀμα τὰ χεῖλη κινήσητε, μυρίους θέλετε ἔχει ἀνθ' ἐνὸς ὑπερασπιστάς. Τίς δὲν θέλει νομίσει ὅτι τῷ ἠνεώχθησαν αἱ πύλαι τοῦ παραδείσου, ἂν τῷ ἐπιτρέψητε νὰ θυσιασθῇ μυριάκις δι' ἕκαστον δάκρυ σας;

Καὶ κλίνας γόνυ εἰς τὴν γῆν,

— Ὁ Μοντεπελιέρος, εἶπε, δὲν ἦτον ἐκ βασιλέων, εἶχεν ὅμως προτερήματα ἀντισταθμίζοντα τὴν καταγωγὴν του. Ἄν ἀντὶ παντὸς προτερήματος ἀρκῆ ἀπεριόριστος ἀφοσίωσις, ἂν ἀρκῆ καρδία ἐνθερμος ἥτις θέλει φλέγει ὡς βωμὸς αἰωνίας πίστεως ἐν ὅσῳ ὑπάρχει ζωὴ ἐν αὐτῇ, ἐγείρατέ με ἀπὸ τῆς θέσεως ἰκέτου εἰς ἣν μὲ βλέπετε, δότε μοι τὸ δικαίωμα νὰ κηρυχθῶ προστάτης σας ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, καὶ ἀφ' οὗ σᾶς σώσω τοῦ κινδύνου, ἀναλάβετε, ἂν θέλητε, τὴν ἐλευθερίαν σας.

— "Ω! σᾶς εὐχαριστῶ, ἀπεκρίθη ἡ Ἀγνή, ὅτι ἐν τῇ ἐγκαταλείψει μου μ' ἐπαρηγορήσατε διὰ λέξεων φιλίας, ὅτι εἰς τὴν πληγὴν μου ἐχύσατε βάλσαμον συμπαθείας. Ἀλλ' ἀρκεῖ δὲν πρέπει νὰ σᾶς παρασύρῃ περαιτέρω ἡ εὐγένεια τῆς καρδίας σας. Ἡ γενναιότης τὴν ἀπατᾷ ὡς πρὸς τὴν φύσιν

τῶν αἰσθημάτων της. "Αφετέ με νὰ ὑπομείνω τὴν τύχην ἣν μοὶ ἐπέκλωσεν ὁ Θεός.

— Λοιπὸν ἀπορρίπτετε τὴν πρότασίν μου μετὰ περιφρονήσεως, μετ' ὀργῆς ἴσως, διὰ τὴν τόλμην μου, εἶπεν ὁ Γοδοφρεῖδος μετὰ φωνῆς ἣν ἐπλήρων δάκρυα, καὶ κλίνων τὴν κεφαλὴν πρὸς τὴν γῆν. Εἰπέτε μοι, ὦ! εἰπέτε μοι, ἀποφασίσατε περὶ τῆς ζωῆς ἢ περὶ τοῦ θανάτου μου.

— Πρὶν μοὶ ζητήσητε ἀπόφασιν, περιμείνατε νὰ σὰς ἐπανέλθῃ ἡ ὥριμος σκέψις, νὰ ψυχρανθῇ ἡ καρδιά σας, εἶπεν ἡ Ἄγνη.

— Νὰ ψυχρανθῇ! δὲν θέλει ποτὲ ψυχρανθῆ, εἰμὴ εἰς τὸν τάφον! Οὐδ' ἐγείρομαι ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης, ἂν δὲν λάβω ἢ τὴν μακαριότητα ἢ τὴν καταδίκην μου.

— "Αφρον, ἐγέρθητι, εἶπεν ἡ Ἄγνη ἔντρομος. "Ερχονται δὲν ἀκούεις;

— "Εστω λοιπὸν, εἶπεν ὁ Γοδοφρεῖδος, θέλω ἐπαναλάβει τὴν ἐρώτησίν μου ὅταν δὲν θέλετε ἔχει πρόφασιν ὅπως σιωπήσητε!

Καὶ ἐμακρύνθη πρὸς ἄλλο μέρος τοῦ κήπου.

Μετ' ὀλίγον δὲ προσῆλθεν ἡ Ἰσαβέλλα, καὶ ἰδοῦσα εἰς τὰς παρειὰς τῆς Ἄγνης ἴχνη δακρύων, τὴν ἐνέκλεισεν εἰς τὰς ἀγκάλας της καὶ τὴν ἐφίλησε περιπαθῶς, τὴν σιωπηλὴν ταύτην ἔκφρασιν τῆς συμπαθείας της διδοῦσα χωρὶς νὰ ἐξηγηθῇ ἢ νὰ ζητήσῃ ἐξήγησιν. Λαβοῦσα δ' αὐτὴν ἐκ τῆς χειρὸς, τὴν ὠδήγησεν εἰς τὸν οἶκον ἵνα ἐτοιμασθῇ, καὶ ἐξέλθωσιν εἰς τὴν πανήγυριν, ἣν τῇ ἔδιδεν ὁ Κιβιτάνος ἐκτὸς τῆς πόλεως.

"Ότε δὲ μετὰ ἡμίσειαν ὥραν κατῆλθεν ἡ Ἄγνη εἰς τὴν πρόσγαιων αἴθουσαν, ὅθεν ἐγίνοντο συνήθως αἱ ἐκδρομαὶ, εὔρεν ἐκεῖ συνηγμένην λαμπρὰν συνοδίαν, ἣτις τὴν ἐδέχθη

ὡς ἔπρεπεν εἰς τὸν βαθμὸν τῆς, μεταξὺ δ' ἄλλων τὸν Πετραλείφαν καὶ τὴν Ἄνναν, ἣν ἐνηγκαλίσθη μετὰ φιλικωτάτης περιπαθείας, καθεστθεῖσα πλησίον τῆς. Περιέμενον δὲ ὄλοι τὸν Αὐθέντην, ὅστις, κατὰ τὴν συνήθειάν του, μέχρις οὐ φθάσῃ ἢ στιγμὴ τῶν διασκεδάσεων, ἀπεπεράτου σπουδαίας ὑποθέσεις τῆς θέσεώς του εἰς τὸν παρακείμενον κοιτῶνά του, χρησιμεύοντα συγχρόνως, κατὰ τὰς ἕξεις τῶν χρόνων ἐκείνων, καὶ εἰς γραφεῖον καὶ εἰς δωμάτιον ἰδιαιτέρων ὑποδοχῶν.

Τέλος μετὰ ἐν τέταρτον ἐξῆλθεν ὁ Βιλλαρδουίνος μετὰ μόνου τοῦ υἱοῦ του Γοδοφρείδου, καὶ ἀφ' οὗ ἔσφιγξεν εἰς τὰς χεῖράς του τὰς χεῖρας τῆς Ἀγνῆς καὶ τῆς Ἄννης, διηυθύνθη ἀμέσως πρὸς τὸν Πετραλείφαν, φιλοφρονέστερος γινόμενος πρὸς αὐτὸν, ἴσως ὅπως μὴ τὸν ἀφήσῃ νὰ αἰσθανθῇ ὅτι ἡ παρουσία τῆς Ἀγνῆς καθίστα τὴν θέσιν αὐτοῦ δευτερεύουσαν.

— Εἴσθε ἴσως ἀνυπόμονος, Ἐνδοξότατε, τῷ εἶπε. Λυπούμαι ὅτι περιμένετε, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἔλθῃ ὁ κύριος Κιβιτάνος, ὅστις θὰ μᾶς ὀδηγήσῃ.

— Ὅταν εἶμαι πλησίον τῆς Ὑμετέρας Ὑψηλότητος, πιστεύσατέ μοι, ἀπεκρίθη ὁ Πετραλείφας, δὲν ἔχω κάμμιαν ἀνυπομονησίαν. . . Ἐκτὸς ἴσως μιᾶς καὶ μόνης, προσέθεσεν ἔπειτα μετὰ μικρὰν σιωπὴν.

— Ποίας;

— Νὰ ἰδῶ τετελεσμένον τὸ σχέδιον περὶ οὗ ὠμιλήσαμεν εἰς Γόρτυνα. Βεβαίως ἐν μέσῳ τῶν πολλῶν καὶ μεγάλων ἀσχολιῶν τῆς, ἡ Ὑμετέρα Ὑψηλότης δὲν εὔρε καιρὸν ν' ἀναφέρῃ ἀκόμη αὐτὸ εἰς τὸν Γοδοφρείδον.

Ὁ Βιλλαρδουίνος ἐμειδίασεν.

— Εἶδατε, εἶπεν, ὅτι ἤμην εἰς τὸν κοιτῶνά μου μόνος

μετὰ τοῦ υἱοῦ μου. Τὸ ἀντικείμενον τῆς συνδιαλέξεώς μας ἦτον τοῦτο.

— Τοῦτο! εἶπεν ὁ γέρων, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ του ἐσπινθηροβόλησαν. Καὶ τί λέγει ὁ Γοδοφρεῖδος λοιπόν;

— Ὁ Γοδοφρεῖδος, εἶπεν ὁ Αὐθέντης, εἶναι παράδοξος εἰς τοὺς τρόπους του. Εἶναι ἐξ ἐκείνων οἷτινες ἀκούουσι καὶ δὲν λέγουσι. Δὲν ἤξεύρω ποῦ ἔλαβε τὸν χαρακτῆρα τοῦτον.

— Ἐγὼ ἤξεύρω, ἀπεκρίθη ὁ Πετραλείφας γελῶν.

— Τῷ εἶπον, ἐξηκολούθησεν ὁ Βιλλαρδουῖνος, ὅτι ἐπιθυμῶ νὰ τὸν ἰδῶ νὰ ἐκλέξῃ σύζυγον, ὅτι ὅλα ἡμῶν τὰ συμφέροντα ἀπαιτοῦσιν αὐτό· ὅτι εἶναι μὲν ἐλεύθερος εἰς τὴν ἐκλογὴν του, ἀλλ' ὅτι μακρὰν, νομίζω, δὲν πρέπει νὰ τὴν ζητήσῃ· διότι καὶ ἂν ἤθελε περιέλθῃ ὅλην τὴν Ἀνατολὴν καὶ ὅλην τὴν Δύσιν, δὲν δύναται οὔτε εὐγενεστέραν, οὔτε ὠραιότεραν νύμφην νὰ εὔρῃ παρά τὴν κοσμοῦσαν σήμερον τὴν Πελοπόννησον διὰ τῆς παρουσίας της, καὶ ἥς πρέπει νὰ προσπαθήσῃ νὰ κερδήσῃ τὴν συγκατάθεσιν. Ἄφ' οὗ δὲ μὲ ἤκουσεν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους χωρὶς νὰ μὲ διακόψῃ, μοὶ εἶπε τέλος ὅτι μ' εὐχαριστεῖ διὰ τὴν πεφωτισμένην φιλοστοργίαν μου, μοὶ ἐζήτησε τινὰς ὥρας σκέψεως, καὶ μ' ὑπεσχέθη αὔριον τὴν ἀπόκρισιν. Ὁ Γοδοφρεῖδος θέλει νὰ φαίνεται πάντοτε ἐνεργῶν κατ' ἰδίαν κρίσιν καὶ ὄχι κατ' ἄλλων, οὔτε κατὰ τὴν ἐδικήν μου. Διὰ τοῦτο ἡ ὑποτιθεμένη αὐτῇ σκέψις.

— Αὔριον λοιπόν, εἶπεν ὁ Πετραλείφας, ἐπέπρωτο καὶ ἡ παρουσία τοῦ αὐτοκρατορικοῦ στόλου νὰ δώσῃ περισσώτεραν ἐπιστημότητα εἰς τὸ αἴσιον συμβάν.

Ταύτην τὴν στιγμὴν ἐπλησίασεν εἰς τὸν Βιλλαρδουῖνον ὁ ἐπίσκοπος Ὠλένης, καὶ ὁ Πετραλείφας, ἐκ τούτου ὠφελθεῖς, ἐμακρύνθη καὶ προσῆλθε πρὸς τὸν Γοδοφρεῖδον,

ὅστις τὸν ἐδέχθη περιχαρῶς, καὶ συνδιελέχθη μετ' αὐτοῦ καθ' ὄλον τὸ διάστημα μετὰ πολλῆς εὐθυμίας, ἥτις ἐφάνη ἄριστος οἰωνὸς εἰς τὸν ἔμπειρον Πετραλείφαν.

Τέλος δ' ὁ Κιθιτάνος ἦλθε, καὶ ὠδήγησε τὴν αὐθεντικὴν συνοδίαν εἰς τὴν ἑορτὴν, ἧς ἀνωτέραν κατὰ τε τὴν πολυτέλειαν καὶ τὴν φιλοκαλίαν δὲν εἶχον ἀκόμη ἰδῆ οἱ τόποι ἐκεῖνοι, ἀφ' ἧς ἐποχῆς ἐλησημονήθησαν αἱ μεγάλαι ἡμέραι τῶν ἀρχαίων ἀγῶνων. Ἴπποτικοὶ ἀγῶνες, ἀγροτικοὶ χοροὶ, συμπόσια ὑπὸ αὐτοσχεδίου σκιάδας, τίποτε δὲν ἔλειπε, καὶ ὁ Πετραλείφας δι' ἄκρου τοῦ ὀφθαλμοῦ παρακολουθῶν ὅλα τὰ κινήματα τοῦ Γοδοφρείδου, τὸν ἔβλεπε πλήρης ἐλπίδων, ἀπονέμοντα μὲν ἀναμφιβόλως εἰς τὴν Ἀγνὴν τὰς ὀφειλομένας περιποιήσεις, αἵτινες διὰ τὸν ζηλότυπον γέροντα οὐδεμιᾶς ἀνησυχίας πηγῆ ἐδύναντο νὰ εἶναι, ἀλλὰ συγχρόνως μεγίστην καὶ φιλοφρονεστάτην ἐπιδεικνύοντα καὶ πρὸς τὴν Ἄνναν προσπάθειαν. Τέλος ἡ εὐωχία διελύθη πρὸς τὸ ἔσπερας, καὶ κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν ὁ Βιλλαρδουίνος ἀποτεινόμενος πρὸς τοὺς συνοδεύοντας αὐτὸν ἱππότας καὶ προὔχοντας,

— Ἡ Αὐτῆς Ἐκλαμπρότης, εἶπεν, εὐαρεστεῖται νὰ ἐξέλθῃ αὔριον εἰς θήραν ἐν συνοδίᾳ ἡμῶν, καὶ μοὶ ἐπέτρεψε νὰ σᾶς προσκαλέσω, κύριοι, νὰ τὴν ἀκολουθήσητε. Μίαν ὥραν μετὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου θέλετε συναχθῆ εἰς τὴν οἰκίαν μου.

— Αὔριον λοιπὸν, ἐπανελάβεν ὁ Πετραλείφας, σφίγγων ἐκφραστικῶς τὴν χεῖρα τοῦ Βιλλαρδουίνου.

— Αὔριον, ἀπεκρίθη ἀπαθῶς ὁ Αὐθέντης.

ΚΔ'

Ἡ νύξ εἶχεν ἤδη ἀπό τινος καταβῆ εἰς τοῦ Ὠλένου τὰ ἄκρα, ὅταν ὁ Πετραλείφας ἐπανῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν του, καὶ ἀφ' οὗ ἀφῆκεν ἐπὶ τινα ὥραν τὴν ἔκγονόν του ν' ἀναπαυθῆ, ἠγέρθη νὰ ἔλθῃ πρὸς αὐτὴν, σπουδαίαν προτιθέμενος συνδιάλεξιν, καὶ προμελετῶν καὶ προζυγίζων ἐκάστην λέξιν ἣτις ἐμελλε νὰ ἐξέλθῃ τοῦ στόματός του.

Ἄλλ' ἐν ᾧ διήρχετο τὸν ἐξώστην, ὅστις παρατεινόμενος παρὰ τοῦ οἴκου τὸ πρόσωπον ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἔφερε πρὸς τὰ δωμάτια τῆς Ἄννης, τῷ ἐφάνη ὅτι ἤκουσεν ἔξω ὄξυν συριγμόν. Ἀμέσως ἐμεινεν ἀκίνητος, καὶ ἔτεινε προσεκτικῶς τὸ οὖς. Ὁ συριγμὸς ἐπανελήφθη καὶ ἐκ δευτέρου κατ' ἰδιαιτέρον τινα τρόπον, καὶ πάλιν ἐκ τρίτου.

Τότε ὁ Πετραλείφας, ἀποστραφείς τῆς ὁδοῦ ἦν ἐβάδιζεν, εἰσῆλθε διὰ πλαγίας θύρας, κατέβη τὴν ἤδη γνωστὴν ἐλικοειδῆ κλίμακα, καὶ ἀνοίξας μικρὰν θυρίδα εἰσῆγαγε κρυπτόμενον ὑπὸ ράσσον, ὡς καὶ ἄλλοτε, τὸν Χαμάρετον. Ἀφ' οὗ δὲ τὸν ὠδήγησεν εἰς μεμακρυσμένον δωμάτιον,

— Καλῶς ἦλθες, υἱέ μου, τῷ εἶπεν· εἶχον μεγάλην ἀνάγκην νὰ σὲ ἰδῶ, καὶ μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῆς ἡγεμονίδος σκοπὸν εἶχον νὰ ἔλθω εἰς ἔντευξίν σου. Ἀλλὰ τί συμβαίνει; σὲ βλέπω τεταραγμένον. Ποίας εἰδήσεις φέρεις;

— Πρὸ παντὸς ἄλλου, εἶπεν ὁ Χαμάρετος, εἰπέτε μοι τί σημαίνουσι τὰ σημεῖα;

— Τὰ σημεῖα; ἠρώτησεν ὁ Πετραλείφας ἐκθαμβος. Ποῖα σημεῖα;

— Πῶς! δὲν τὰ ἤξεύρετε; εἶπεν ὁ νέος· καὶ ὀδηγῶν τὸν Πετραλείφαν πρὸς τὸ παράθυρον, — Ἴδου, ἰδέτε, προσέθεσεν εἰς ὅλας τὰς κορυφὰς καίουσι πυραὶ, ὡς ἂν εἶχον τὰ

δρη φωτοχυσίαν. Χθές παρατήρησα μίαν ἐπὶ τῆς ὑψηλοτάτης κορυφῆς τοῦ Ὁλένου, ἔπειτα καὶ δευτέραν καὶ τρίτην. Κατ' ἀρχὰς τὰς ὑπέλαβον ὡς πυρὰς ποιμένων. Ἄλλὰ μετ' ὀλίγον τὰς εἶδα παραδόξως πολλαπλασιαζομένας. Ἡθέλησα νὰ τὰς ἐξηγήσω ὡς σύμπτωσιν. Ἄλλ' ὅταν καὶ ἀπόψε ἐπαυελήθησαν, ἔσπευσα νὰ σὰς ζητήσω τὴν ἐξήγησίν των.

— Τὴν ἐξήγησίν των! εἶπεν ὁ Πετραλείφας· καὶ ἂν ὁ φωτίζων αὐτοὺς λύχνος δὲν ἦτον ἀμυδρὸς, ὁ Χαμάρετος ἤθελεν ἰδῆ ὅτι ἠλλοιώθη ἡ χροιά τοῦ προσώπου του. — Ἄλλὰ τῶ ὄντι νομίζω ὅτι πρέπει νὰ εἶναι ποιμένων πυραὶ. Ἡ ἴσως ὄχι! Περίμεινε, ἐννοῶ τώρα· ὁ Βιλλαρδουνίος δίδει αὔριον μεγάλην θήραν εἰς τὴν ἡγεμονίδα. Αἱ πυραὶ ἀνήθησαν ἀναμφιβόλως ὅπως καταβιβάσωσι τὰ θηρία ἀπὸ τὰς κορυφάς.

— Παραδόξον! εἶπεν ὁ Χαμάρετος, καὶ πρὸ πάντων ἐπικίνδυνον. Ἄν τινες ἐκλάβωσι τὰς πυρὰς δι' ἄλλο ἄφ' ὅ, τι εἶναι!

— Καὶ ἂν τὰς ἐκλάβωσιν, εἶπεν ὁ Πετραλείφας μεθ' ὑποτρεμούσης φωνῆς, μόνον τὸν κόπον ματαιίας ὁδοιπορίας θὰ ἔχωσιν. Αὔριον δὲ τὸ ἑσπέρας μετὰ τὴν θήραν αἱ πυραὶ βεβαίως πλέον δὲν θ' ἀναφθῶσι, καὶ τότε, μὴ βλέποντες καὶ τὸ τρίτον σύνθημα, δὲν θὰ συνέλθωσι.

— Τοῦτο εἶναι ἀληθές, εἶπεν ὁ Χαμάρετος, καὶ μὲ καθησυχάζει. Ἐφοβήθην μήπως, φρονῶν ὅτι ἔφθασεν ἡ στιγμή, ἀπεφασίσατε νὰ συγκαλέσητε μόνος τοὺς φίλους, καὶ τοῦτο ἐδύνατο πολλαχῶς νὰ διακινδυνεύσῃ τὸ σχέδιον.

— Συνέλαβες, υἱέ μου, ἀδίκον ὑποψίαν. Ποτὲ δὲν θὰ μοὶ ἐπήρχετο ἡ ἰδέα ν' ἀνοίξω εἰς τὴν θύελλαν τὰ ἱστία, καὶ νὰ λησμονήσω τὸν κυβερνήτην. Ἄλλ' εἶπέ μοι, ποῦ μένουσιν ἤδη τὰ πράγματα;

— Ἐνδοξότατε, εἶπεν ὁ Χαμάρετος, ἀφ' οὗ ἐτήρησε στιγμῶν τινων σιωπὴν, μέχρι τοῦδε ἡμῖν φυγὰς ἄπατρις καὶ ἀνέστιος. Δὲν ἐτόλμων ν' ἀποβλέψω οὔτε πρὸς τὸν ἥλιον, οὔτε πρὸς ἐλευθέρου ἀνθρώπου πρόσωπον, φοβούμενος μὴ ἰδῶ τὸν οἶκτον εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὴν περιφρόνησιν εἰς τὰ χεῖλη. Ἄλλ' ἤδη ἐλεύθερος, ἡγεμῶν ἐλευθέρων, ἤδη δὲν καταβιάζω πλέον τοὺς ὀφθαλμοὺς, οὐδὲ φοβοῦμαι μὴ ἡ χεὶρ μου μολύνῃ τινά, διότι, ἂν φέρῃ ἀκόμη ἄλυσιν, ἀλλὰ κρατεῖ καὶ τὸ ξίφος τὸ μέλλον νὰ συντρίψῃ αὐτήν. Διὰ τοῦτο δὲν διστάζω πλέον νὰ σᾶς τείνω τὴν χεῖρα ταύτην, καὶ τῶν ἀγώνων μου νὰ σᾶς ζητήσω ἐκ προκαταβολῆς μυριοπλάσιον τὸν μισθόν, ἐξαιτούμενος τὴν χεῖρα τῆς Ἄννης.

— Τὴν χεῖρα τῆς Ἄννης! . . . ὑπετραύλισεν ὁ Πετραλείφας.

— Ναί, ἀπεκρίθη μετὰ ζωηρότητος ὁ Χαμάρετος. Μὴ σᾶς φανῇ ἡ αἴτησίς μου παράτολμος ἢ παράκαιρος. Οἱ δύο μεγάλοι βραχίονες οἵτινες θ' ἀνεγείρωσι τὸν θρόνον τῶν αὐτοκρατόρων, ἡ Ἑλλάς καὶ ἡ Πελοπόννησος, πρέπει νὰ ἐνωθῶσι διὰ δεσμοῦ ἀρρήκτου, τὸ πῦρ τῆς ἐπαναστάσεως νὰ φθάνῃ ἀδιατημήτως ἀπὸ τῆς Μάνης μέχρι τῆς Ἄρτης, καὶ νὰ εἶναι οἱ Ἕλληνες ὅλοι μία καρδιά, μία ψυχὴ, ἓνα σκοπὸν ἔχοντες καὶ ἓνα ἐχθρόν. Πρέπει προσέτι ὁ δεσμὸς οὗτος νὰ γίνῃ φανερός καὶ δημόσιος, πρέπει νὰ δοθῇ εἰς τοὺς μέλλοντας νὰ ἐγερθῶσι τὸ ἐχέγγυον τοῦτο τῆς μονιμότητος, ἐξασφαλίζον τοὺς τολμηροὺς καὶ ἐνθαρρύνον τοὺς δειλοτέρους. Πρέπει οἱ συνασπισθέντες περὶ ἐμὲ νὰ ἐννοήσωσιν ὅτι δὲν βαδίζω μόνος, οὐδὲ μόνους εἰς ἄνισον τοὺς καταβιάζω πάλην.

Ἵταν οἱ Πελοποννήσιοί μου ἰδῶσιν ἐπὶ κεφαλῆς των τῆς

Ἐλλάδος τὴν κόρην, θέλουσι νομίσαι ὅτι κατέβη πρὸς αὐτοὺς τῆς νίκης ὁ ἄγγελος, θέλουσι γίνεαι διπλασίως ἀήττητοι. Τέλος δὲ κ' ἐγὼ πρὶν καταβῶ εἰς τὸν περὶ τῶν ὄλων ἀγῶνα, ἀνάγκην ἔχω νὰ δεχθῶ τὸ βάπτισμα τῆς ἐλπίδος, νὰ ἐνισχύσω τὴν καρδίαν μου εἰς τὴν κοινωνίαν τῆς εὐτυχίας, νὰ μάθω νὰ πιστεύω εἰς ἑμαυτὸν καὶ τὸ μέλλον. Εἶχον ἄλλοτε ὑπολάβει ὅτι ἡ καρδία τῆς Ἄννης δι' ἄλλον παρεσκεύαζε τὴν τράπεζαν τῆς μακαριότητος, καὶ ἡ ἀπελπισία μὲ καθίστα πρὸς πᾶσαν ἀνδρικήν πράξιν ἀνίκανον. Σὺ μὲ μετέπεισας, πάτερ. Εἶπέ μοι ἂν δύναμαι νὰ ἐλπίσω τὴν μακαριότητα δι' ἐμὲ, καὶ αὐτῆς ἡ κοινωνία θέλει μὲ καστήσει ἀκαταμάχητον.

— Ἄλλ', ἀγαπητὲ Λέων, εἶπεν ὁ Πετραλείφας ἀποφεύγων ν' ἀποκριθῆ κατηγορικῶς, πρὶν δυνηθῶ νὰ σοὶ ἀποκριθῶ, ἀνάγκη ν' ἀκούσω τὴν παροῦσαν κατάστασιν τῶν πραγμάτων.

— Ἡ παροῦσα κατάστασις τῶν πραγμάτων, εἶπεν ὁ Χαμάρετος, εἶναι ὅτι κρατῶ εἰς χεῖράς μου πᾶσαν τὴν Πελοπόννησον, ὅτι εἰς τὴν φωνὴν μου συνεδέθησαν εἰς ἱερὸν σύνδεσμον πᾶσαι αἱ ἐπαρχίαι αὐτῆς, πάντες οἱ αἰσθανόμενοι εἰς τὸ στῆθός των πάλλουςαν καρδίαν ἀνδρὸς, ὅτι ἅμα ὑψώσω τὴν χεῖρα, τεσσαράκοντα χιλιάδες ξίφη θέλουσιν ὑψωθῆ, καὶ ὅτι ὅλοι εἰσὶν ἀνυπόμονοι ἕως νὰ τὴν ὑψώσω, ἐν σύνθημα μόνον ἔχοντες, τὸ σύνθημα δ' ἔλαβον παρ' ἐμοῦ, τὴν ἐλευθερίαν τῆς Πελοποννήσου.

— Ἄλλὰ, τέκνον, εἶπεν ὁ Πετραλείφας ἠπίως, δὲν σοὶ φαίνεται ὅτι μετεβλήθησαν αἱ περιστάσεις;

— Ὅτι μετεβλήθησαν; ἀπήντησε βιαίως ὁ Χαμάρετος. Καὶ πῶς μετεβλήθησαν; Ὁ τόπος ἡμῶν δὲν εἶναι πάντοτε ἔρμαιον τῶν ξένων ἀρπάγων; Ὁ λαὸς ἡμῶν δὲν εἶναι

πάντοτε εύτελής δοῦλος, ἂν καὶ ἦτον ποτὲ ὁ εὐκλεέστερος τῶν λαῶν τῆς γῆς; Ὁ ἱερός θρόνος τῆς Κωνσταντινουπόλεως δὲν κατακρατεῖται καὶ δὲν μολύνεται ὑπὸ τῶν βαρβάρων τῆς Δύσεως; Αἱ περιστάσεις λοιπὸν, πάτερ, δὲν μετεβλήθησαν, οὐδὲ τὸ καθῆκον τοῦ νὰ σώσωμεν τὴν πατρίδα μας, ἢ, ἂν τοῦτο δὲν δυνηθῶμεν, νὰ σώσωμεν καὶ τὸ μέγα της ὄνομα, νὰ τῇ ἀφήσωμεν κληρονομίαν αἱματηρᾶς διαμαρτυρήσεως, ὥστε καὶ νεκρὰν νὰ τὴν σέβωνται οἱ δυνάσται της, καὶ ἀνεγερθεῖσα ἴσως πάλιν ποτὲ, νὰ δύναται νὰ φέρῃ τὴν κεφαλὴν ἀταπεινῶτον.

— Υἱέ μου, εἶπεν ὁ Πετραλείφας, τὰ αἰσθήματά σου εἶναι γενναῖα· ἡ γενναιότης ὅμως, μὴ ὑπακούουσα εἰς τὴν φρόνησιν, καταστρέφει μὲν λαμπρῶς, ἀλλὰ καταστρέφει. Ἄς μὴ ἀπατώμεθα ὡς πρὸς τὰς δυνάμεις μας. Τὸν λαὸν ἡμῶν, τῆς Πελοποννήσου μάλιστα τὸν λαὸν, κατέβαλεν ἡ δουλεία καὶ ἐξενεύρισε τοῦ ζυγοῦ ἡ ἔξις. Τοὺς δεσπότας των θεωροῦσιν ὡς ὄντα φύσεως ἀνωτέρας, καὶ ἡ θεὰ μόνη τῶν σιδηροφόρων ἐκείνων καὶ ἀσείστων ἰππέων θέλει τρέφει τὴν ἀγέλην των εἰς φυγὴν.

Τὸ σχέδιον ἡμῶν ἦτον νὰ καταστραφῶσιν οἱ ξένοι αὐτοὶ δι' ἑαυτῶν, νὰ συγκρουσθῶσι μεταξύ των αἱ μεγάλαι δυνάμεις, καὶ θερισταὶ ἐπιτήδαιοι, νὰ συλλέξωμεν κατόπιν των τῆς διχονοίας των τὸν καρπὸν. Ὅπισω τῶν σιδηρῶν προμαχῶνων τοῦ Καμπανίτου, οἱ πολεμισταὶ μας ἐξ ἀσφαλοῦς θὰ ἐμάχοντο, καὶ ἐκατέρου τῶν ἀντιπάλων ἡ ἦττα θὰ ἦτον νίκη ἡμῶν. Ἀλλ' ἤδη, ἀφ' οὗ ὁ Σαμπλίτης ἀγενῶς ἐνέδωκε, παρῆλθεν ἡ εὐκαιρία· πρέπει νὰ περιμείνωμεν ἀφορμὴν ἄλλην, ἂν δὲν θέλωμεν νὰ θραυσθῇ ὁ λαὸς ἡμῶν ἐπὶ τῆς δυνάμεως τοῦ Βιλλαρδουίνου, ὡς ἐπὶ τοῦ βράχου τὸ ρευστὸν τῆς θαλάσσης κύμα.

— Τῆς θαλάσσης ὅμως τὸ κύμα, εἶπεν ὁ Χαμάρετος, ὑποσκάπτει πολλάκις τοὺς ἐδραιοτέρους σκοπέλους. Οἱ ποιμένες τῶν κοιλάδων ἡμῶν δύνανται ν' ἀνατρέψωσι τὸν ὑπερήφανον Γολιάθ, ἂν τοὺς ἐμψυχῇ τῆς πατρίδος τὸ πνεῦμα· καὶ τοῦτο ἐνεφύσησεν εἰς αὐτοὺς τὸ στόμα μου. Εἰσὶν ὄλοι ὄρθοι, καὶ Σταυροφορία κατὰ τῶν Σταυροφόρων εἶναι τὸ σύνθημά των. Κατὰ τοῦ Βιλλαρδουίνου ὠπλίσθησαν νὰ πολεμήσωσι μετὰ τοῦ Σαμπλίτου, κατὰ τοῦ Βιλλαρδουίνου θὰ πολεμήσωσι καὶ χωρὶς τοῦ Σαμπλίτου.

— Ἄλλ' ἀναχαίτισον αὐτοὺς, φίλτατε Λέων, εἶπεν ὁ Πετραλείφας. Μὴ τοὺς ἀφήσης νὰ ριφθῶσι τυφλῶς εἰς τὸ βάραθρον.

— Καιρὸς δὲν εἶναι, ἀπήντησεν ὁ Χαμάρετος· ὁ καταβράκτης ἠνεώχθη. Τὸ ρεῦμά του θέλει ρεύσει καταστρεπτικὸν ἔσως, ἀλλὰ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὰ ὀπίσω δὲν δύναται.

— Προσπάθησον, ὑπέλαβεν ὁ γέρον. Ἡ φωνή σου, ἣτις διήγειρε τὴν θύελλαν, αὐτὴ δύναται καὶ νὰ τὴν κατευνάσῃ.

— Δύναμαι νὰ τὴν διευθύνω, εἶπεν ὁ Χαμάρετος· οὐχὶ δὲ καὶ νὰ τὴν πραύνω. Ἄλλ' οὐδ', ἂν ἡδυνάμην, ἤθελον τὸ πράξει ποτέ. Τὸ θέρος ὠρίμασεν, οἱ θερισταὶ ἔχουσι τὸ δρέπανον εἰς τὰς χεῖρας· δὲν θέλω παρεμβῆ μετὰξὺ αὐτῶν καὶ τῶν βουλῶν τῆς Προνοίας, οὐδὲ θέλω ἀφήσει εἰς τοὺς μεταγενεστέρους τὴν εἰς ἡμᾶς ἀνήκουσαν δόξαν, οὐδὲ θέλω παρίδει τοῦ λοιποῦ πάσχουσαν τὴν πατρίδα, ὅταν δύναμαι νὰ τὴν βοηθήσω.

— Τὴν πατρίδα, πιστευσόν με, εἶπεν ὁ Πετραλείφας κινῶν τὴν κεφαλὴν, δὲν θέλεις τὴν βοηθήσει, θέλεις τὴν καταστρέψει. Εἶναι παντοδύναμος ὁ Βιλλαρδουίνος· ὅστις φρόνιμος σήμερον, πρέπει νὰ κλίνη ὑπ' αὐτὸν, ὡς ἡ κάλα-

μος κλίνει ὑπὸ τὸν βορρᾶν· πρέπει νὰ ἐνωθῆ μετ' αὐτοῦ, νὰ φανῆ δηλαδὴ, μετ' αὐτοῦ ἐνούμενος, καὶ νὰ περιμένῃ.

— Τῆς δολίας καὶ ἐξευτελιζούσης ταύτης πολιτικῆς, ἀπεκρίθη ὑπερηφάνως ὁ Λέων, δὲν ἔχω, Ἐνδοξότατε, πλεόν ἀνάγκην. Εἰμὶ δύναμις, ὡς εἶναι δύναμις ὁ Βιλλαρδουίνος, καὶ μεταξὺ ἐμοῦ καὶ ἐκείνου θέλει δικάσει ὁ Θεός, ὁ τῶν ἐθνῶν τὰς τύχας δικάζων. Ἄπὸ βορρᾶ μέχρι νότου, ἀπὸ δυσμῶν μέχρι ἀνατολῶν συνησπίσθη ὅλη ἡ Πελοπόννησος, καὶ μὲ περιμένει νὰ ἐγείρω τὴν χεῖρα· καὶ ἂν δὲν τὴν ἐγείρω, δὲν θέλει μὲ περιμείνει ἵνα κινηθῆ.

Διὰ τοῦτο ἔχω τὸ θάρρος νὰ σᾶς ζητήσω τὴν Ἄνναν, καὶ νὰ σᾶς εἰπῶ· στέψατε δι' αὐτῆς τὸ ἱερόν ἐπιχείρημα, δότε τὴν εἰς ἡμᾶς ὡς οἰωνόν νίκης, ὡς ὁμονοίας ἐγγύτησιν. Τὴν κόρην τοῦ ἡγεμόνος τῶν Ἑλλήνων σᾶς ζητεῖ ὁ ἀρχηγὸς τῶν Πελοποννησίων. Εἰλικρινῆ καὶ ἀπότομον, ὡς εἶναι ἡ πρότασίς μου, δότε μοι τὴν ἀπόκρισιν.

— Ἄν σοὶ ἀρκῆ ἡ ἐδική μου ἀπόκρισις, εἶπεν ὁ Πετραλείφας, αὐτὴ δὲν εἶναι ἀμφίβολος. Δὲν σ' ἐθεώρησα ὡς φίλτατον υἱὸν πάντοτε; καὶ ὁ γαμβρός μου Θεόδωρος, καὶ ἄλλοτε ὁ ἀδελφός του Μιχαήλ, δὲν σοὶ ἔδειξαν τρυφερὰν ἀγάπην καὶ ὑπόληψιν διὰ τὴν ἀνδρίαν σου; Ὅτι καὶ τῆς Ἄννης τὰ αἰσθήματα εἰσὶ τοιαῦτα, ἔχω βεβαίαν πεποιθήσιν. Ἄλλ' ἴσως δὲν σοὶ ἀρκεῖ μόνη ἡ ἐδική μου πεποιθήσις, καὶ θέλεις νὰ μάθης τί λέγει ἡ Ἄννα αὐτῆ. Ἐπίτρεψόν μοι νὰ τὴν συμβουλευθῶ καὶ νὰ τὴν συμβουλεύσω.

— Εἰς χεῖράς σας, ἀπεκρίθη ὁ Χαμάρετος, ἐναποθέτω τὴν τύχην μου. Μάθετε καὶ ἀγγεῖλατέ μοι ἂν θέλω καταβῆ εἰς τὸ στάδιον βλέπων προσνεούσας με δύο οὐρανίας μορφάς, τὴν Ἐλευθερίαν καὶ τὴν Εὐτυχίαν, ἢ ἂν θέλω ἐξέλθῃ

ὄργανον ὀλέθρου τυφλόν, ὄπλον ἔχων τὴν ἀπελπισίαν, ὅπως καταστραφῶ ἀφ' οὗ καταστρέψω.

— Καὶ εἶναι ἀμετάθετος ἡ ἀπόφασίς σου; ἠρώτησεν ὁ Πετραλείφας. Δὲν σὲ πείθει συμβουλή, δὲν ἀκούεις τὴν φωνὴν τῆς φρονήσεως;

— Ἀκούω τὴν φωνὴν τῆς πατρίδος πασχούσης, εἶπεν ὁ Χαμάρετος ἐγειρόμενος, καὶ ἀφ' οὗ τὰ πάντα ἠτοίμασα, θὰ ἤμην προδότης ἂν μετέβαλον τὴν ἀπόφασίν μου.

Ἐν σύνθημα περιέμενον διὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἐνάρξεως. Ἴδου μοὶ τὸ δίδει ὁ Βιλλαρδουίνος, ἢ μᾶλλον μοὶ τὸ δίδει ὁ οὐρανός· αἱ πυραὶ αὗται, καίουσαι πρὸ δύο νυκτῶν, συνήγαγον ἤδη ὄλους τοὺς προὔχοντας, οἵτινες ἐδῶ πέριξ κρύπτονται καὶ περινοστοῦσιν. Ἄν καὶ αὖριον λάμψωσιν αἱ πυραὶ, θέλουσι πάντες συνέλθει εἰς τὸν τόπον τῆς συνεντεύξεως.

— Λοιπόν;

— Λοιπόν, ἀφ' οὗ ὁ Βιλλαρδουίνος τὰς ἀνῆψε δύο νύκτας διὰ τὴν θήραν του, αὖριον θέλω τὰς ἀνάψει ἐγὼ διὰ τὴν ἐδικήν μου!

Καὶ διηυθύνθη ὁ Χαμάρετος πρὸς τὴν ἐλικοειδῆ καταβάθραν.

— Μὴ ἐκεῖθεν! τῷ εἶπεν ὁ Πετραλείφας. Τοιαύτην ὥραν δύνασαι ἀκόμη ν' ἀπαντήσης κανένα τῶν οἰκετῶν. Ἀκολούθει με.

Καὶ λαβὼν τὸν λύχνον, προεπορεύθη. Τὸν ὠδήγησε δὲ διὰ στενῆς παρόδου εἰς μικρὰν κλίμακα κατιοῦσαν, ἔπειτα διὰ δευτέρας, καὶ ἔπειτα διὰ τρίτης εἰς τὴν κεφαλὴν σκοτεινῆς καταβάθρας, ἣν κατέβησαν, καὶ ἦτις ἐφαίνετο παραδόξως ἐκτεινομένη. Τέλος δι' ἄλλης παρόδου μακρᾶς καὶ ἀφωτίστου ἔφθασαν εἰς σιδηρᾶν θύραν, ἣτις τρύζουσα ἐπὶ τῶν στροφίγγων τῆς, ἠνεώχθη.

— Δι' αὐτῆς πρέπει νὰ διέλθωμεν; ἠρώτησεν ὁ Χαμάρετος.

— Μάλιστα, δι' αὐτῆς, ἀπεκρίθη ὁ Πετραλείφας.

— Ἄ! δὲν πρέπει ν' ἀμελήσω, εἶπεν ὁ πρῶτος πρὶν προχωρήσῃ, νὰ σὰς εἰπῶ ὅτι εἶναι ὠφέλιμον νὰ γράψητε ὁ ἴδιος πρὸς τὸν Σγοῦρον εἰς Ἄργος, προσέτι δὲ καὶ εἰς τὴν Κόρινθον, ἢ καὶ νὰ πέμψητε ἄνθρωπον τῆς ἐμπιστοσύνης σας. Ἡ ἀπόδειξις αὕτη ὅτι συνεννοοῦμεθα μετὰ τοῦ Αὐθέντου τῆς Ἑλλάδος, μέχρις οὗ τοῖς δώσωμεν ἄλλην μᾶλλον ἀναμφισβήτητον, θέλει ἐμψυχώσει τὰς φρουράς.

— Δὲν θέλω λείψει νὰ πράξω ὅ,τι ἀναγκαῖον. Ἄλλ' ἄς προχωρήσωμεν, εἶπεν ὁ Πετραλείφας.

Ὡς δ' ὑπερέβησαν τὴν σιδηρᾶν θύραν,

— Ὡ! ἐλησμόνησα τὸ ἀναγκαιότερον, προσέθηκε. Περὶμένε με ὀλίγον.

Καὶ ἐξελθὼν πάλιν, ἐκλείσει τὴν θύραν κατόπιν του· ὁ δὲ Χαμάρετος, μείνας εἰς τὸ σκότος, ἐνόμισε μετ' ἐκπλήξεως ὅτι ἤκουσε διπλὴν τοῦ κλείθρου στροφὴν. Ἐπί τινος στιγμᾶς ἔμεινεν εἰς βαθείας σκέψεις βεβυθισμένος, διότι ἐντὸς ὀλίγου ἢ τύχη του ἐλάμβανε μεγίστην μεταβολὴν, καὶ ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ δόξα κατήρχετο ἐπ' αὐτὸν, καὶ τῷ ἤγγιζε τὸ μέτωπον διὰ τῆς ἀθανάτου τῆς δάφνης, ἀφ' ἑτέρου δ' ὁ ἔρωσ τὸν ἔστεφε διὰ ῥόδων ἀντὶ τῶν πρὶν ἀκανθῶν.

Ἄλλ' αἱ σκέψεις αὗται, ὅσον καὶ ἂν ἦσαν ἐμβριθεῖς ἢ γλυκεῖαι, δὲν τὸν ἐμπόδισαν νὰ αἰσθανθῇ ὅτι ἔμενε πρὸ πολλῆς ἤδη ὥρας μόνος, καὶ βαθμηδὸν ἤρχισε ν' αὐξάνῃ ἡ ἀνησυχία του.

Τέλος ἔμως διελογίσθη ὅτι ὁ Πετραλείφας τὸν ἀφῆκεν ἴσως ἐδῶ, διότι ἡ ὁδηγία του ἦτον περιττὴ πλέον, ὅτι πιθανῶς εὐρίσκεται παρὰ τὴν ὁδὸν, καὶ ἐδύνατο νὰ εὔρη τὴν

θύραν και μόνος του, εάν τὴν ἐζήτει. Ἦρχισε λοιπὸν νὰ ψηλαφῆ ἐν τῷ σκότει τοὺς τοίχους, ἀλλὰ θύραν δὲν εὔρεν ἄλλην ἐκτὸς ἐκείνης δι' ἧς εἶχεν εἰσέλθει.

Τρὶς περιῆλθε τὸ μέρος ἐν ᾧ ἠύρισκετο, ἀλλὰ πάντοτε μόνον τοὺς τέσσαρας τοίχους καὶ τὴν θύραν ταύτην ἀπῆντα. Τέλος δ' ἀπελπισθεὶς, καὶ μὴ ἐννοῶν τί τῷ συνέβαιεν, ἦλθε πρὸς αὐτὴν ἵνα ἐπιστρέψῃ πρὸς τὴν οἰκίαν καὶ ζητήσῃ ἄλλην ἐξοδον. Ὄταν ὁμως ἠθέλησε νὰ τὴν ἀνοίξῃ, εὔρεν ὅτι ἦτον τῷ ὄντι στερεῶς κεκλεισμένη, διὰ σιδηρῶν κλείθρων καὶ ἀλύτων ζυγῶν.

Ἐκτὸς ἑαυτοῦ ὑπ' ἐκπλήξεως, ὑπ' ὀργῆς καὶ ἀπελπισίας, ἤρχισε νὰ φωνάζῃ, ἀλλὰ μετὰ τρόμου ἤκουσε τὴν φωνὴν τοῦ ὑποκώφως πανταχόθεν ἀντανακλωμένην ὡς ἀπὸ θόλου ταπεινοῦ καὶ ὀγκώδους· διὰ τῶν γρόνθων ἤρχισε κτυπῶν τοὺς τοίχους, σείων τὴν θύραν, ἀλλ' οἱ πάγιοι τοῖχοι ἀπερρόφων τὸν ἤχον, οἱ δ' ἐπὶ τῆς θύρας ἀγῶνές του ἦσαν αὐτόχρημα ματαιοπονία. Καὶ ὅταν τῷ ἐπῆλθεν εἰς τὸν νοῦν διὰ πόσων κλιμάκων καὶ παρόδων εἶχε διέλθει, καὶ πόσον πρέπει νὰ ἦτο τῶν κατωκημένων μερῶν τῆς οἰκίας μακρὰν, τὸν κατέλαβεν εἶδος παραφροσύνης, ἐνόμιζεν ὅτι ὠνειροπόλει, ἐβόα καὶ ἐβλασφήμει, καὶ ἔπειτα ἴστατο καὶ ἐβασάνιζε τὸν νοῦν τοῦ ὅπως ἐννοήσῃ τῆς θέσεώς του τὸ αἶνιγμα, καὶ μετὰ ταῦτα ἤρχιζε πάλιν νὰ ἐρευνᾷ τοὺς τοίχους· ἀλλὰ μάτην, πάντοτε μάτην!

Ἐψώσας δὲ τὴν κεφαλὴν, εἶδεν ὅτι ἡ μόνη ὁπὴ δι' ἧς εἰσῆρχετο ὁ ἀῆρ καὶ τὸ φῶς, ὅταν ἦτον φῶς, εἰς τὴν ὑπόγειον φυλακὴν ταύτην, ἦτον μικρὰ θυρὶς ὑψηλῶς κειμένη ὑπὲρ τὸ ἔδαφος, καὶ κλειομένη δι' ἰσχυρῶν κιγκλίδων· δι' αὐτῆς δὲ οὐδὲν ἐδύνατο νὰ διακρίνῃ, εἰμὴ τὸν οὐρανὸν καὶ τινὰς μεμακρυσμένας πυρὰς, αἵτινες ἦσαν ἀναμφιβόλως αἱ

εις τὰ ὄρη καίουσαι, καὶ οὐκ ὀλίγον συνετέλουν εἰς τὸ νὰ ἐξάπτωσι τὴν ἀνυπομονησίαν καὶ ἀγανάκτησίν του.

Ἐν μέσῳ δὲ τῶν παραφόρων πλανήσεών του, προσέκρουσεν ἅπαξ εἰς ἀντικείμενόν τι προέχον, καὶ ἐκτείνας τὰς χεῖρας, ἀπήντησε κλίνην λιτὴν, ἀχυρόστρωτον, καὶ ἀπηυδῆμένος καὶ ἐναγώνιος ἐβρίθθη ἐπ' αὐτῆς, κρατῶν τὴν κεφαλὴν του διὰ τῶν δύο χειρῶν, καὶ ὡς συνέχων τοὺς λογισμούς του μὴ τῷ φύγωσιν. Ἀντικρὺ δὲ τῶν ὀφθαλμῶν του ἦτον τὸ παράθυρον, καὶ αἱ πυραὶ αἵτινες ἔλαμπον ὡς ἂν τὸν προσεκάλουν, ὡς ἂν, ἐλευθερίαν ἐπαγγελλόμεναι, καθίστων ἔτι δεινότεραν τὴν ἀκατάληπτον κάθειρξίν του.

Ἡ σύγχυσις τῶν ἰδεῶν του ἦτον μεγίστη, μυρίας εἰκασίας ἐδέχετο καὶ μυρίας ἀπερρίπτε περὶ τῶν αἰτίων τοῦ φυλακισμοῦ του, καὶ σχεδὸν ἔκλινε νὰ τὸν ἀποδώσῃ εἰς λάθος καὶ εἰς λήθην τοῦ Πετραλείφου.

Μόλις δὲ μετὰ πολλὰς ὥρας ἐνάρκωσεν ὁ ὕπνος τὰς τεταραγμένας αἰσθήσεις του, καὶ τὸν κυκεῶνα τῶν συλλογισμῶν του ἀντικατέστησε δι' ὀνείρων τερατουργῶν.

ΚΔ'

Ὁ Πετραλείφας ἐν τούτοις, ἀφ' οὗ ἔκλεισε τὴν θύραν τοῦ ὑπογείου θαλάμου, ὅστις, ἄς τὸ ἐξηγήσωμεν ἐν παρόδῳ, ἦτον ἢ κατὰ τὸν μεσαῖωνα εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς μεγάλας οἰκίας ὑπάρχουσα κρύπτη ἢ καταφύγιον τοῦ οἰκοδεσπότη διὰ τὰς παντοίας περιστάσεις τῶν ταραχωδῶν ἐκείνων καιρῶν, ἐπέστρεψε διὰ τῶν αὐτῶν παρόδων, ἀνέβη βραδέως τὴν ἀναβάθραν, ἐλθὼν δ' εἰς τὸ δωμάτιόν του ἀφῆκε τὸν λύχνον, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ τῆς ἐκγόνου του, ἣν εὔρε καθήμενὴν παρὰ τὸ φῶς, καὶ κεντῶσαν.

— Φιλτάτη Ἄννα, τῇ εἶπε, δὲν πρέπει ν' ἀγρυπνήσης ἐξώρας. Αὐριον θὰ ἔχωμεν ἡμέραν ἐπίπονον· ἐπειδὴ ὅμως εἶσαι ἀκόμη ἔξυπνος, ἤθελον, πρὶν σ' εὐχηθῶ τὴν καλὴν νύκτα, μίαν λέξιν νὰ σ' εἰπῶ, διότι δὲν ἤξεύρομεν τί τέξεται ἡ ἐπιούσα.

— Ἀκούω, πάππε μου.

— Ἀφ' οὗτου ἐνόησα τὴν κατ' ἐμὲ ἄδικον, σοὶ τὸ ὁμολογῶ, ἀποστροφὴν σου πρὸς τὸν Σαμπλίτην, εἶδες ὅτι οὔτε τὸ ὄνομά του ποτὲ σοὶ ἀνέφερα. Ἠξεύρω ὅτι τοιαῦται ἀντιπάθειαι εἶναι ἐνίοτε φυσικαὶ, καὶ ἔσον καὶ ἂν ὁ νοῦς μου μ' ἐπειθεν ὅτι ὁ Ῥοβέρτος εἶναι εἰς τῶν ζηλευτοτέρων νέων τῆς Γαλλίας, καὶ ὅτι ὠφελιμωτάτη ἦτον ἡ μετ' αὐτοῦ ἡμῶν ἔνωσις, ἡ πατρικὴ μου ὅμως καρδία ὠμίλησεν ὑπὲρ σοῦ, καὶ ἀφ' οὗ σοὶ ἦτον ἐπαχθὴς, δὲν ἠθέλησα νὰ σοὶ τὸν ἐπιβάλω. Ἀφ' οὗ ὅμως ἐνέδωκα εἰς σέ, φιλτάτη μου κόρη, εἶναι δίκαιον νὰ μοὶ ἀνταποδώσης τὰ ἴσα. Ἀφ' οὗ ἐπίσθην εἰς τὴν νεανικὴν σου ἰδιοτροπίαν, πείσθητι καὶ σὺ εἰς τὴν γηραιὰν πεῖράν μου.

— Τί θέλετε παρ' ἐμοῦ; ἠρώτησεν ἡ Ἄννα, δεινὰ οἰωνιζομένη ἐκ τοῦ μακροῦ προοιμίου τούτου.

— Θέλω, ἀπήντησε θωπευτικῶς ὁ Πετραλείφας, νὰ δεχθῆς ἀπὸ τῆς χειρός μου σύζυγον, τὸν ἐρασμιώτερον καὶ ἐνδοξότερον ἐνταυτῶ, τὸν ἰσχυρώτερον μετὰ τὸν βασιλέα, ἐκεῖνον εἰς οὗ τὴν κεφαλὴν ἐπιπετᾶ ἤδη ἡγεμονικὸν στέμμα, ἐκεῖνον ὅστις θέλει σέ καταστήσει σεβαστὴν καὶ εὐδαίμονα. Θέλω νὰ δεχθῆς τὸν Γοδοφρεῖδον Βιλλαρδουῖνον.

— Πάππε, ὦ πάππε μου! ἀνέκραξεν ἡ Ἄννα· νὰ μὲ φονεύσης λοιπὸν ἔλαβες ἐντολήν; Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ διέλθω ἡσυχος τὴν σκοτεινὴν μου μέχρι τοῦ τάφου ὁδόν; εἶναι ἄφευκτον νὰ τὴν σπείρητε ἀκάνθας; Ἀφετέ με ζῶσα νὰ

ταφῶ εἰς κἀνὲν καταγώγιον, ἦ, ἂν δὲν ἀρκῆ οὐδὲ τοῦτο, ἄφετέ με νὰ προστρέξω εἰς τὸ τελευταῖον ἡσυχαστήριον, καὶ μὴ μὲ διώκετε ὡς ἐκεῖ.

— Τί σημαίνουν, θύγατερ, οἱ ἀπονενοημένοι οὗτοι λόγοι; εἶπεν αὐστηρῶς ὁ γέρων. Σοὶ εἶναι ἀντιπαθῆς καὶ ἡ δευτέρα μου αὕτη πρότασις; ἦ πετᾶ πρὸ τῆς φαντασίας σου κἀνὲν λαμπρότερον ὄνειρον ἴσως; Δὲν μοὶ λέγεις ποῖον εἶναι αὐτό; Ἴσως σ' ἐξέπληξαν τοῦ Χαμαρέτου οἱ πατριωτικοὶ διθύραμβοι; Ἄφρων ὄνειροπόλος, τολμᾶ ν' ἀναβλέπη εἰς τὰς ὑψηλοτέρας κορυφὰς τοῦ ἔρωτος καὶ τῆς δόξης, καὶ δὲν βλέπει πρὸ τῶν ποδῶν του τὸ βάραθρον! Πτωχὴ χρυσαλὶς τοῦ σκότους, ἐκλαμβάνει ὡς ἀθάνατον φῶς τὴν φλόγα ἣτις θενὰ τὸν καύσῃ! Ἡξεύρεις εἰς τί κατήντησα; Εὐσπλαγχνίᾳ φερόμενος πρὸς αὐτόν, νὰ τὸν κατακλείσω, ὡς παιδίον ἄνου, ὡς παράφρονα, ὅπως τὸν προφυλάξω καθ' ἑαυτοῦ καὶ ἀπὸ τοῦ ἐσχάτου κινδύνου! Προσωρινὰ δεσμὰ τῷ ἔδωκα ἵνα τὸν λυτρώσω δεσμῶν αἰωνίων, καὶ αἰσχρᾶς καταδίκης. Ἴσως ἐνθαρρύνεις τὰς μωρὰς ἀξιώσεις του; Μειδίαμά σου πρέπει τῷ ὄντι ν' ἀποκριθῆ εἰς αὐτάς, ἀλλὰ μειδίαμα περιφρονήσεως. Μάκρυνον ἀπὸ σοῦ ἰδέαν ἣτις ἤθελε βαθέως λυπήσει τὸν πατέρα σου.

— Ἄλλὰ τίς σᾶς εἶπε, πάππε, ἀνέκραξεν ἡ Ἄννα δυσφοροῦσα, ὅτι συνέλαβον ποτὲ ἰδέαν τοιαύτην; Τὰ αἰσθήματα τοῦ Λέοντος εἰσὶν εὐγενῆ ὄλα, ἄξια πάσης συμπαθείας καὶ θαυμασμοῦ· ἐνμέσῳ τῶν τεταπεινωμένων συμπατριωτῶν ἡμῶν εἶναι ὁ μόνος ὑψῶν κεφαλὴν ἀταπεινώτων. Ἄν αἱ εὐχαί μου δύνανται νὰ τῷ ἀρκέσωσιν, αἱ εὐχαί μου εἰσὶν ὄλαι ὑπὲρ αὐτοῦ. Ποτὲ δὲ βεβαίως δὲν ἐδικαίωσα ὑπόνοιαν ἄλλου αἰσθήματος πρὸς αὐτόν.

— Μὴ ὀργίζου, φιλτάτη Ἄννα, εἶπεν ὁ Πετραλείφας.

Ἦμην βέβαιος ὅτι δὲν φρονεῖς ταπεινά, οὐδ' ἀνάξια τοῦ πατρός σου καὶ σοῦ. Ἠξεύρω ὅτι ἡ πρότασις ἣτις μᾶλλον σὲ προσμειδιᾷ εἶναι ἡ τοῦ Αὐθέντου τῶν Ἀθηναίων.

— Πάππε, τίς ἰδέα! . . . ὑπετραύλισεν ἡ Ἄννα, ἐρυθριῶσα σφοδρῶς.

— Ναί, ἐπέμεινεν ἐκεῖνος, βλέπω ὅτι ὑπὲρ πάσας ἄλλας δέχῃσαι προτιμότερον τὰς περιποιήσεις τοῦ πρέσβεώς του. Ὁ Ὄθων εἶναι βεβαίως ἡγεμὼν μέγας, καὶ ὁ Γούης ἔσται διάδοχός του. Ἀλλὰ πρῶτον, θύγατερ, δὲν τὸν γνωρίζομεν, καὶ ἡ περὶ τῆς εὐτυχίας σου μέριμνά μου ἤθελε διστάσει νὰ παραδώσῃ τὴν τύχην σου εἰς ἄνθρωπον οὗ δὲν ἠρεύνησα τὸν χαρακτῆρα καὶ τὰ ἀτομικὰ πλεονεκτήματα. Δεύτερον ὅμως, ἂν ἡ τύχη τῆς ἡγεμονίδος τῶν Ἀθηναίων σοὶ φαίνεται ἐπιθυμητὴ, πολὺ φθονητοτέρα εἶναι ἡ τῆς ἡγεμονίδος τῆς Πελοποννήσου. Δὲν εἶναι μὲν ὁ Δελαρόσης ἀνάξιος σοῦ, ἀλλ' ὁ Βιλλαρδουίνος εἶναι ἀξιώτερος πάντων.

Καὶ συμφέρει μὲν ἴσως εἰς τὸν πατέρα σου ν' ἀποκτήσῃ συγγενῆ του καὶ σύμμαχον τὸν ἰσχυρὸν γείτονά του, ὅστις ἄρχει ἐπὶ τῶν Ἀθηναίων καὶ ἐπὶ τῶν Θηβῶν, ἀλλ' ἂν τοὺς αὐτοὺς συνάψῃ δεσμοὺς μετὰ τῶν δυναστευόντων τῆς Πελοποννήσου, τότε ὁ μέγας Κύρ περιζωννύεται ὑπὸ τῆς δυνάμεώς του, καὶ γίνεται αἰχμάλωτός του σχεδόν. Τοῦτο τῷ συμφέρει πολὺ περισσότερον.

Ἀλλὰ τὸ ἡμέτερον συμφέρον εἶναι συμφέρον καὶ τῶν Βιλλαρδουίνων, καὶ τῆς ἐνώσεως ταύτης ἄλλην εὐκταιστέραν δὲν δύνανται νὰ εὔρωσι· διὰ τοῦτο, φιλτάτη θύγατερ, ἠθέλησα νὰ σὲ προειδοποιήσω ὅτι προσεχῶς, ὅτι αὔριον ἴσως, ὁ Γοδοφρεῖδος θέλει ζητήσῃ τὴν χεῖρά σου.

— Θέλω τὴν ἀποποιηθῆ! ἀπήντησε δραστηρίως ἡ Ἄννα.

— Αὕτη, φιλτάτη, εἶναι παιδαριώδης ἰσχυρογνωμία,

εἶπε συστέλλων τὰς ὀφρῦς ὁ Πετραλείφας. Ἐνέδωκα ἕως οὗ ἐπέτρεπεν ἡ φρόνησις μετὰ τοῦ συμφέροντος. Ἐπιτετραμμένος ὅμως τὴν πατρικὴν δύναμιν, θέλω αὐστηρῶς τὴν ἀσκήσει. Ἦλθον νὰ σοὶ ἀναγγεῖλω τὴν ἀπόφασιν ἐμοῦ καὶ τοῦ πατρός σου, ὄχι νὰ τὴν συζητήσω. Προπαρασκευάσθητι.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν τραχέως, ἐξῆλθεν. Ἔμεινε δ' ἡ Ἄννα ἐπὶ πολλὴν ὥραν ἀτενίζουσα πρὸς τὴν θύραν, ὡς ἂν εἶχεν ἀπολιθωθῆ, ὡς ἂν τὴν εἶχον ἐγκαταλείψει καὶ ἡ αἰσθησις καὶ ἡ κίνησις. Ὅλον τῆς τὸ αἷμα συνεστάλη βιαίως εἰς τὴν καρδίαν τῆς, ἥτις σφοδρῶς ἐτινάσσετο, ὥστε οἱ παλμοὶ τῆς ἠκούοντο. Τέλος δ' ἐξεβράγη εἰς καταβράκτην δακρύων, καὶ ἀναλαβοῦσα ἡ Ἄννα πυρεσσοῦσης δραστηριότητα, ἠγέρθη καὶ περιέτρεχε διὰ μεγάλων βημάτων τὸν κοιτῶνά τῆς.

Διάφορα σχέδια μωρότερα καὶ μᾶλλον τὸ ἐν τοῦ ἄλλου ἀδύνατα διεस्ताυροῦντο διὰ τῆς τεταραγμένης τῆς κεφαλῆς· ἄλλοτε ὠμίλει περὶ φαρμάκου, ἄλλοτε ἐσχεδιάζε ν' ἀποτρέξῃ πρὸς τὸν Γωλτιέρον, ἢ κἂν νὰ τῷ μηνύσῃ ὅπως ζητήσῃ τὴν βοήθειάν του, καὶ τότε οἱ ὀλοφυρμοὶ τῆς ἐδιπλασιάζοντο.

Τέλος πραῦνομένη ὀπωσοῦν ἡ φλόξ ἥτις τὴν διέκαιε, τὴν ἀφῆκε νὰ συνάψῃ τὰς ιδέας τῆς, καὶ ἡ τελευταία τῆς ἀπόφασις ὑπῆρξεν, αὔριον ἐπὶ τῆς θήρας, ὅταν ἐμελλε νὰ ἰδῇ τὸν Γωλτιέρον, νὰ τεθῆ ὑπ' αὐτοῦ τὴν ἵπποτικὴν προστασίαν.

Ἡ αὔριον εἶναι ἀληθὲς ὅτι φθάνει τόσῳ βραδύτερον, ὅσῳ ἀνυπομονώτερον περιμένεται. Ἄλλ' ἐπειδὴ ὁ ἥλιος φαίνεται ἀδιαφορῶν διὰ τ' ἀνθρώπινα πάθη, καὶ βαδίζων πάντοτε ἀταράχως τὸ αὐτὸ βῆμά του, διὰ τοῦτο ἔφθασε τέλος καὶ τῆς διὰ τὴν Ἄνναν ἀγρύπνου ἐκείνης νυκτὸς ἡ αὔριον.

ΚΕ΄

Ἀπὸ πρωΐας ἤδη ὁ οἶκος τοῦ Αὐθέντου ἦν πλήρης τα-
ραχῆς καὶ κινήσεως καὶ ἵππων καὶ ἵπποτῶν προλαβόντων
τὴν ὥραν τῆς θήρας.

Ἡ Ἰσαβέλλα, ἣτις δὲν εἶχεν ἔτι ἡλικίαν τοιαύτην, ὥστε
νὰ στερηθῆ τῆς εὐχαριστήσεως τῆς θήρας καὶ τῆς τιμῆς
τοῦ νὰ συνοδεύσῃ τὴν ἔκλαμπρον αὐτῆς ξένην, προεκάθητο
ἐν κυνηγετικῇ στολῇ τῆς συνελεύσεως, καὶ ὑπεδέχετο τοὺς
προσερχομένους, ἔχουσα πλησίον αὐτῆς τὸν μικρὸν Γου-
λιέλμον τὸν Καλαμάταν φέροντα ἀργυροῦν τόξον εἰς τὸν
ὤμον, καὶ εἰς τὸν λιχανὸν τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἔχοντα ἐπικα-
θήμενον ἰέρακα κυνηγετικόν, σκιρτῶντα δὲ ὑπὸ τῆς χαρᾶς
ὅτι τῷ ἐπετρέπετο νὰ συνοδεύσῃ τοὺς γονεῖς του εἰς τὴν
θήραν.

Μετ' ὀλίγον δ' ἦλθεν ὁ Ῥοβέρτος, ὅστις, ἀφ' ὅτου ἐπίεσθη
ὅτι ἡ τύχη του εἶναι ἀμετάθετος, ἀντὶ νὰ ἐξακολουθῆ
σκιαμαχῶν κατ' αὐτῆς, καὶ μάτην μνησικακῶν, ἐπέτρεψεν
ἐκ τοῦ ἐναντίου εἰς τὴν ἀγαθὴν τῆς ψυχῆς του διάθεσιν νὰ
ἐπικρατήσῃ, καὶ εἰλικρινῶς ἀνταποκρινόμενος εἰς τοῦ Βιλ-
λαρδουίνου τὰς φιλικὰς ἐπιδείξεις, ἐδέχθη ν' ἀναβάλῃ τὴν
ἀναχώρησίν του ἐπὶ μίαν ἡμέραν εἰσέτι, ὅπως συνοδεύσῃ
τὴν μεγάλην θήραν· καὶ ἐδέχθη τόσῳ προθυμότερον μάλι-
στα, καθ' ὅσον ἦν βέβαιος ὅτι ἐδύνατο ν' ἀναχωρήσῃ ἅμα
ἤθελε, διότι κατὰ τὴν ἐσπέραν τῆς ἡμέρας ἐκείνης τρία
μεγάλα πλοῖα κατέπλευσαν ἐκ Κερκύρας, φέροντα, φεῦ!
μετ' εἴκοσιν ἡμέρας ἀφ' οὗ παρῆλθεν ἡ ἀνάγκη αὐτῆς, τὴν
καθυστερήσασαν συνοδίαν του.

Ἐπειτα δ' ἦλθεν ὁ Γοδοφρεῖδος μετὰ πλήθους νέων Βα-

ρόνων, μετ' ὀλίγον ὁ Πετραλείφας μετὰ τῆς ἐκγόνου του, εἰς ἧς τὸ πρόσωπον ἐφαίνοντο ὠχριῶντα τὰ ῥόδα, καὶ τελευταία παρουσιάσθη ἡ Ἄγνη, ὀδηγουμένη ὑπὸ τοῦ Βιλλαρδουίνου, καὶ παρακολουθουμένη ὑπὸ τῶν ὀπαδῶν της.

Καθεζόμενος δ' ὁ Βιλλαρδουίνος, προσεκάλεσεν ὄλους τοὺς παρεστῶτας νὰ τὸν μιμηθῶσιν, ὅπως ἀπογευθῶσι τινῶν τραγημάτων, πρὶν ἐξέλθωσιν εἰς τὴν μακρὰν ἵππασίαν εἰσελθόντες δ' ὑπηρέται, περιέφερον μελίπηκτα καὶ θερμὸν ἀφέψημα ῥόδων εἰς τὰς κυρίας πρῶτον, καὶ μετὰ ταῦτα εἰς τοὺς ἰππώτας.

Ἐπλησίαζε δ' ἤδη ἡ στιγμή τῆς ἀναχωρήσεως, ὅταν ἡ θύρα ἠνεώχθη, καὶ εἰσελθὼν ὁ ἐπίσκοπος Ῥαιδεστοῦ μετὰ τῶν δύο πλοιάρχων τῶν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, προσῆλθε πρὸς τὴν Ἄγνην, ἣτις ἐφάνη εἰς τὴν ὄψιν του ταραχθεῖσα, καὶ προσκυνήσας αὐτήν,

— Ἐκλαμπροτάτη, εἶπεν, ἰδοὺ οἱ πλοῖαρχοι, οἵτινες ἀναγγέλλουσιν ὅτι ὁ ἄνεμος μετεβλήθη, καὶ ὅτι, ἂν δὲν θέλητε νὰ παρέλθῃ ἡ εὐκαιρία, εἶναι ἀνάγκη ν' ἀποπλεύσητε ἀνυπερθέτως.

— Πῶς! ν' ἀποπλεύσητε, εἶπεν ὁ Βιλλαρδουίνος, ἐν ᾧ ἡ θήρα μᾶς περιμένει; Εἶναι ἀδύνατον. Αὔριον!

— Ἐκλαμπροτάτη, εἶπεν ὁ εἰς τῶν πλοιάρχων κλίνων ἐδαφιαίως ἐμπρὸς της, ὁ ἄνεμος αὐτὸς δὲν θὰ διαρκέσῃ. Ἄν μᾶς μακρύνῃ μερικὰς ὥρας ἀπὸ τοῦ Μωρέως, ἅς μεταβληθῇ ἔπειτα, δὲν μᾶς βλάπτει· εἰς τὸ πέλαγος ἠμποροῦμεν νὰ πλεύσωμεν πάντοτε. Ἄν ὅμως τὸν ἀμελήσωμεν τώρα, ἠμποροῦμεν, τίς ἠξεύρει; πολλὰς ἡμέρας νὰ τὸν περιμείνωμεν πάλιν.

— Ἐκλαμπροτάτη, εἶπε τέλος ὁ γέρον Ναίτης ὁ συνοδεύων τὴν Ἄγνην, τὸ καθῆκόν μας ἀπαιτεῖ ν' ἀποπλεύσω-

μεν. Μέχρι τοῦδε ὁ πλοῦς τῆς Ὑμετέρας Ἐκλαμπρότητος πολὺ παρετάθη, καὶ ἀδικαιολόγητοι ἠθέλομεν εἶσθαι ἐνώπιον τοῦ ἱεροῦ αὐτοκράτορος, ἂν ὑπὲρ ἡμῶν τὸν ἄνεμον ἔχοντες, καὶ χωρὶς ὑπερτάτης ἀνάγκης, ἀναβάλλωμεν τὴν ἀναχώρησιν περαιτέρω.

— Κύριε Ναίτα, εἶπεν ἡ Ἀγνή, σᾶς ὁμολογῶ ὅτι δὲν συμμερίζομαι τὴν ἀνυπομονησίαν σας. Διατί θέλετε νὰ μ' ἀποσπάσητε τόσον ταχέως ἀπὸ τῶν μερῶν ἔπου εἶμαι τόσον εὐτυχής!

Καὶ ταῦτα λέγουσα, ἔσφιγξε τὴν χεῖρα τῆς Ἰσαβέλλης.

— Ἀλλὰ, κυρία, εἶπεν ὁ Ναίτης, τὸ ἠκούσατε. Μιᾶς ἡμέρας ἀναβολή, δύναται πολλῶν ἡμερῶν νὰ φέρῃ ζημίαν.

— Μὴ τὸν ἀκούητε, εἶπεν ὁ Βιλλαρδουῖνος· τὸ καθήκόν του τὸν καθιστᾷ σκληρὸν πρὸς ἡμᾶς. Μὴ θελήσητε νὰ μεταβάλητε τὴν ἡμέραν τῆς εὐθυμίας εἰς ἡμέραν πένθους. Μεθ' ὅλων τῶν κυρίων τούτων ἰδοὺ σᾶς παρακαλῶ καὶ ἐγὼ νὰ μείνητε τὴν ἡμέραν ταύτην.

Τότε δὲ, προσελθὼν καὶ ὁ Γοδοφρείδος πρὸς τὴν Ἀγνήν, ἔκλινε τὸ ἐν γόνυ ἐμπρὸς τῆς·

— Ἐκλαμπροτάτη, εἶπεν, ὅταν θέλωσι νὰ σᾶς ἀρπάσωσιν ἀπὸ τοῦ κόλπου τῶν συμπατριωτῶν σας, νὰ σᾶς πέμψωσι πρὸς ἀνθρώπους ἀγνώστους καὶ ξένους, νὰ σᾶς θυσιάσωσιν εἰς βασιλόπαιδα ὅστις ἴσως δὲν ἀπεγαλακτίσθη, ἐπιτρέψατέ μοι νὰ ριφθῶ εἰς τοὺς πόδας σας καὶ νὰ σᾶς καθικετεύσω νὰ μὴν ὑπακούσητε, νὰ μὴν ὑποκύψητε εἰς τὴν ἀποτρόπαιον ταύτην βίαν. Μείνατε, ὦ! μείνατε μεταξὺ ἡμῶν. Συγκατανεύσατε νὰ σᾶς περιστοιχίσωσιν αἱ λόγχοι, οἱ βραχίονες, αἱ καρδίαι μας· νὰ σᾶς ὑπερασπισθῶσιν ἀπέναντι πάντων.

Ἴσως ἡ καρδία μου παραφέρει τὸν νοῦν μου, ἴσως ἔνοχος

καθίσταμαι άσυγγνώστου προπετείας, μεγάλου έγκλήματος, άξιοποιίνου θράσους, έγώ ό γεννηθείς μακράν του θρόνου, όταν τολμώ ν' αναβλέψω προς του θρόνου τó τιμαλφέστερον κόσμημα. Ούχ ήττον όμως ένώπιον του Θεού και των συνηγμένων ένταύθα Βαρόνων και μεγιστάνων, ένώπιον των σεβαστών μου γονέων, οΐτινες δέν θέλουσι φεύσει τους λόγους μου, σās προσφέρω τήν χειρά μου και τήν αιωνίαν μου πίστιν και άφοσίωσιν. Και δέν θέλω έγερθη από τής θέσεως ταύτης ίκέτου, πριν ή χειρ τής Ύμετέρας Έκλαμπρότητος μ' έγείρη ή με φονεύση.

Όλοι έμειναν έκθαμβοι εις τó παράδοξον τουτο κίνημα, και τήν αίθουσαν διέτρεχε ψιθυρισμός κρύφιος. Η δέ Αγνή, εκτείουσα τήν χειρα,

— Έγέρθητε, Κύριε ίππότα, είπεν.

Έπειτα δέ άνισταμένη και ή ίδια, προσέθηκε.

— Και έγώ, ένώπιον του Θεού και των ένταύθα συνηγμένων κυρίων Βαρόνων και μεγιστάνων, ένώπιον του Ύψηλοτάτου Αύθέντου και τής Έκλαμπροτάτης κυρίας Ίσαβέλλης, οϋς θεωρώ ως άλλους γονείς μου, κηρύττω ότι δέχομαι τήν χειρα ήτις τόσον εύγενώς μοι προσφέρεται, και άναγνωρίζω ως σύζυγον και κύριόν μου τόν Έκλαμπρότατον Γοδοφρείδον τόν Βιλλαρδουίνον.¹

— Πώς! άνέκραξεν ό γέρων Ναίτης, ποίαν λέξιν έπρο-

¹) Περí τής Αγνης και του γάμου της Ύδ. Chron. (éd. 1845) σ. 92 έπ. — L. de la Conq σ. 74 έπ. Άλλά κατ' άλλους ιστορικούς, (Bernand le Trésorier, éd. de Guizot, έν τή Continuation de l' hist. de la conq. des pays Saints par Guill. de Tyr, σ. 330, έπ.), ή αυτοκράτειρα Ίολάνδη ήλθεν εις Ελλάδα μόνον έν έτει 1218, όταν ό αυτοκράτωρ Πέτρος ό Κουρτενατός απέθανεν εις τήν φυλακήν του δεσπότου τής Άρτης Θεοδώρου. και τότε μόνον έννομφεύθη ή Αγνή τόν υιόν του Αύθέντου.

φέρατε! Ἐσκέφθητε, Ἐκλαμπροτάτη, τί εἶπατε! Ἦτον ἀστεῖσμός, ἀλλ' ἀστεῖσμός, μοι συγχωρεῖτε νὰ σᾶς τὸ εἰπῶ, παράτολμος!

— Δὲν ἦτον ἀστεῖσμός, ἀπεκρίθη σοβαρῶς ἡ Ἀγνή, ἀλλ' ἡ σταθερά μου ἀπόφασις!

— Ἀλλὰ ποτὲ δὲν δύναμαι νὰ συγκατατεθῶ εἰς αὐτήν, ἔκραξεν ἐκτὸς ἑαυτοῦ ὁ Ναίτης· ποτὲ δὲν θέλω παρευρεθῆ εἰς τοῦ γάμου τούτου τὴν τέλεσιν. Ἐσυλλογίσθητε τὴν λύπην τῆς μητρὸς σας, ἐνθυμήθητε τοῦ αὐτοκράτορος τὴν ὀργήν;

— Οὐτε ἀπαιτῶ τὴν συγκατάθεσίν σας, ὑπέλαβε πικρῶς ἡ Ἀγνή, καὶ σᾶς συγχωρῶ τῶν λόγων σας τὴν δριμύτητα, διότι ἤξεύρω ὅτι ἀφοσίωσις σᾶς τοὺς ὑπηγόρευσεν. Οὐδὲ νὰ μείνητε, Κύριοι, παρ' ἐμοὶ ἀπαιτῶ, καθὼς οὐδὲ παρὰ τοῦ σεβασμιωτάτου ἐπισκόπου Ῥαιδεστοῦ, ὅστις ἐπίσης δὲν ἐγκρίνει, ἢ καὶ δὲν τολμᾷ νὰ ἐγκρίνη τὴν πράξίν μου. Ἀπέλθετε εἰς Κωνσταντινούπουλιν. Εἶπετε εἰς τὴν ἀγαπητὴν μου μητέρα ὅτι τὴν ἠπάτησαν, καὶ μ' ἔστελλον σφάγιον ὑπούλου πολιτικῆς, καὶ ἡ μήτηρ μου θὰ σᾶς εὐλογήσῃ διὰ τὴν σωτηρίαν μου. Εἶπετε εἰς τὸν αὐτοκράτορα, ὅτι ἀντὶ νηπίου τρεφομένου εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Ὠκεανοῦ, θέλει ἔχει ἀνεψιὸν τὸν ἀνδρειότερον ἱππότην τῆς Χριστιανωσύνης, τὸν κληρονόμον τῆς ὠραιότερας Αὐθεντείας τοῦ κόσμου, κειμένης ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ θρόνου του· καὶ ὁ αὐτοκράτωρ, ὅταν παρέλθῃ ἡ πρώτη ὀρμὴ τοῦ θυμοῦ του, θέλει σᾶς εὐγνωμονήσει. Ὑπάγετε.

Ὅλοι ἐπευφήμησαν θορυβωδῶς, καὶ ὁ Γοδοφρεῖδος ἐφίλησεν περιπαθῶς τῆς μνηστῆς του τὰς χεῖρας· αὕτη δ' ἐβρίφη ἀλληλοδιαδόχως εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ Βιλλαρδουίνου καὶ τῆς Ἰσαβέλλης.

Ἄλλ' ἐκτὸς αὐτῶν ὑπῆρχον δύο ἔτι ἄνθρωποι εἰς τὴν

ὀμήγουριν, εἰς οὓς ἡ σκηνὴ αὐτὴ ἀπετέλεσεν ἐντύπωσιν ἰσχυράν ἂν καὶ διάφορον. Ἡ Ἄννα, ἥτις εἶχεν ἔλθει εἰς τὴν ἑορτὴν ὡς αἰχμάλωτος συρομένη εἰς ἄλυσιν, ἡ ὡς θυμὰ φερόμενον εἰς τὸν βωμὸν, ἅμα εἶδε τοῦ Γοδοφρείδου τὸ κίνημα, καὶ ἐκ τῶν πρώτων του λόγων προησθάνθη τὸν σκοπὸν του, ἐνόμισεν ὅτι μέγα βάρος ἦρθη ἀπὸ τῆς καρδίας της, τὸ μειδίαμα ἐπανῆλθεν εἰς τὰ χεῖλη της, καὶ ἀπὸ ἀφώνου ἔγινεν ὀμιλιτικὴ, καὶ ἀπηύθυνε πολλοὺς, εὐθύμους ἀστεϊσμοὺς εἰς τὸν Γωλτιέρον, ὅστις συνέπεσε νὰ ἴσταται πλησίον της. Ὁ δὲ Πετραλείφας ἐξ ἐναντίας, ἠσθάνθη ὅλας του τὰς τρίχας ὀρθουμένας εἰς τὸν πώγωνά καὶ εἰς τὴν κεφαλὴν του. Τὸ πρόσωπόν του κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἤθελεν εἶσθαι θαυμασία σπουδὴ διὰ ζωγράφον, ἂν ὑπῆρχε ζωγράφος ἐκεῖ, καὶ ἀνεῖχε καιρὸν νὰ σπουδάσῃ· τὸ δὲ σῶμά του, κυριευθὲν ὑπὸ νευρικῆς ἀνησυχίας, παρερρίπτετο ἐπὶ τῆς καθέδρας του, καὶ τὸ στόμα του, σπασμωδικῶς κινούμενον, ἐψιθύριζε·

— Κωμωδία! αἰσχρὰ κωμωδία! κωμωδία προπαρασκευασμένη!

Ἄλλ' ὁ Βιλλαρδουίνος, ἀφ' οὗ ἠσπάσθη τὴν νύμφην του, διηυθύνθη φλεγματικώτατα πρὸς τὸν Πετραλείφαν, καὶ λαμβάνων αὐτὸν ἐκ τῆς χειρὸς,

— Ἐνδοξότατε, τῷ εἶπε μεγαλοφώνως, νὰ εὐχηθῆτε τὸν υἱόν μου.

Ἐπειτα δὲ πλησιάζων εἰς τὸ οὖς του,

— Παραδόξου χαρακτήηρος εἶναι ὁ Γοδοφρεῖδος, προσέθηκεν. Ὅταν μ' ἐκρύπτετο χθὲς, ποῦ νὰ προῖδῶ τί ἐβουσοδόμει!

Ἄλλ' ὁ Πετραλείφας, χωρὶς νὰ καταδεχθῆ ν' ἀπαντήσῃ εἰς τὴν παρατήρησιν ταύτην,

— Εὐχομαι ἀπὸ καρδίας, εἶπε μεγαλοφώνως, τὸ ἐκλαμπρότατον ζεῦγος, καὶ ἐλπίζω νὰ παρουσιασθῆ περίστασις

νά τῷ ἀποδείξωμεν τὰ αἰσθήματα ἡμῶν, ἐγὼ καὶ ὁ γαμβρός μου. Συγχρόνως δ' ἐπικαλοῦμαι καὶ ἐγὼ τῆς Ὑμετέρας Ὑψηλότητος τὰς εὐχὰς ὑπὲρ τῆς φιλτάτης μου ἐκγόνου.

Καὶ λαβὼν τὴν χεῖρα τῆς Ἄννης, ἣτις τὴν ἀφῆκε, μὴ ἐννοοῦσα τίς ἦν ὁ σκοπός του,

— Ὁφελοῦμαι, εἶπε, τῆς χαρμοσύνου καὶ ἐπισήμου περιστάσεως ταύτης, ὅπως κηρύξω εἰς πάντας τοὺς παρευρισκομένους εὐγενεῖς Βαρόνους καὶ προύχοντας, ὅτι ἡρῶαβωνισα τὴν ἐκγονόν μου, θυγατέρα τοῦ Αὐθέντου τῆς Ἑλλάδος, μετὰ τοῦ Γουλιέλμου, ἀνεψιοῦ καὶ διαδόχου τοῦ Ὑψηλοτάτου Αὐθέντου τῶν Ἀθηνῶν, καὶ ἐπικαλεσθῶ τὰς συγχαρητηρίους εὐχὰς των. Ἰππότα Γωλτιέρε, φέρετε τὸν δακτύλιον τοῦτον εἰς τὸν Γουλιέλμον, ὅστις σᾶς ἔπεμψε νά τὸν ζητήσητε.

Ὁ Γωλτιέρος ἔλαβε τὸν δακτύλιον, καὶ ἐλθὼν ἐστάθη ἐμπρὸς τῆς Ἄννης, ἣτις εἰς τοὺς λόγους τοῦ πάππου τῆς εἶχε μείνει ὡς στήλη ἀλὸς ἢ ὡς ἀνδριάς μαρμάρου, ἔχουσα ἀτόνους τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ τὸ στόμα ἀνοικτὸν καὶ ἄφωνον! Ὁμίλησε δ' ὁ Γωλτιέρος πρὸς τὴν Ἄνναν ὡς ἔπεται·

— Ὁ δακτύλιος, εἶπεν, οὗτος εἶναι θησαυρὸς πολύτιμος. Ὅστις ἄπαξ τὸν λάβῃ εἰς τὰς χεῖράς του, ἐννοεῖτε ἂν ἔχη ἐπιθυμίαν νά τὸν διατηρήσῃ. Ὁ Μέγας Κύρ Ὁθων ὁ Δελαρῶσης, ὅστις μ' ἔπεμψε νά σᾶς τὸν ζητήσω, καὶ ὁ ἀνεψιός του Γουλιέλμος, ὅστις θέλει τὸν διαδεχθῆ εἰς τὸν ἡγεμονικὸν θρόνον του, εἰσὶ μεγάλοι αὐθένται· ἐξουσιάζουσι τὰς Ἀθήνας μετὰ τῶν ἀπεράντων των ἐλαιῶνων, μετὰ τῶν μαρμαρίνων παλατίων τῶν ἡρώων, μετὰ τῶν διδασκαλείων τῶν σοφῶν· ἐξουσιάζουσι τὰς Θήβας καὶ τὰς παχείας των πεδιάδας, καὶ τὰ μελισσοτρόφα των ὄρη· ἔχουσι μυριάδας

ὑπέρπυρα εἰς τὰ ταμεῖά των, καὶ τὰς ἀρίστας λόγχας εἰς τὰς διαταγὰς των. Ἄν μοὶ διατάξητε, θέλω φέρεϊ τὸν δακτύλιον εἰς τὸν Γουλιέλμον. Ἄλλὰ γνωρίζω ἰππότην, ὅστις οὔτε παλάτια ἔχει, οὔτε φρούρια, οὔτε ὑπέρπυρα, οὔτε ἄλλην λόγχην πλὴν μόνης τῆς λόγχης του, ἔχει ὁμως ὅ,τι ἴσως δὲν ἔχουσιν οἱ αὐθένται του, ἔχει καρδίαν φλέγουσαν καὶ πλήρη ἀφοσιώσεως, καὶ τὴν καρδίαν ταύτην θέτων εἰς τοὺς πόδας σας, ἐξαιτεῖται νὰ κρατήσῃ τὸν δακτύλιον τοῦτον δι' ἑαυτόν.

— Ἰππότα Γωλτιέρε, εἶπεν ὁ Πετραλείφας μετὰ τόνου ἔλαφρῶς δηκτικοῦ καὶ εἰς τὸν Γοδοφρεῖδον λοξὸν βλέμμα τοξεύων· ἡ παρωδία εἶναι ἴσως εὐστοχος καὶ ἀστεία, ἀλλ' ἐπιτρέψατέ μοι ν' ἀμφιβάλλω ἂν εἶναι καὶ ἔγκαιρος.

— Παρωδία; εἶπεν ὁ Γωλτιέρος. Μὲ συγχωρεῖτε. Περιμένω ἐκ τοῦ στόματος, τοῦ μόνου ἔχοντος δικαίωμα, ν' ἀποφασίσῃ, ἂν τὸν δακτύλιον τοῦτον θέλω τὸν δώσει εἰς τὸν ἰσχυρὸν Αὐθέντην ἢ εἰς τὸν ἀφωσιωμένον ἰππότην.

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ἡ Ἄννα συνῆλθε, καὶ ἐν τῷ ἅμα ἐνόησεν ὅτι ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης ἐξηρτᾶτο ἴσως ἡ τύχη της.

— Κύριε ἰππότα, ἀπεκρίθη, ὁ δακτύλιος ἐκεῖνος δὲν ἦτον προωρισμένος ὅπως μεταβαίνη ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα. Ἄν ὁ Γουλιέλμος Δελαρόσης τὸν ἤθελεν, ἄς ἤρχετο νὰ ἰδῇ ἂν δύναται νὰ τὸν λάβῃ. Ἡ χεὶρ σας ἅπαξ τὸν ἤγγισεν· ἄλλη χεὶρ δὲν θέλει ποτὲ τὸν ἐγγίσει.

Ὁ Γωλτιέρος τότε φορέσας τὸν δακτύλιον εἰς τὸν μικρὸν δάκτυλόν του, ἐβρίφθη εἰς τῆς Ἄννης τοὺς πόδας, καὶ τῇ ἔθεσεν εἰς τὸν δάκτυλον ἄλλον δακτύλιον ἐκ λαμπρῶν ἀδαμάντων, ὅστις ἀπήστραψε μυρίας ἀκτῖνας.

— Παρεμβάλλω τὴν πατρικὴν δύναμίν μου, ἀνέκραξε

φρυάττων ὁ Πετραλείφας. Ἄρνοῦμαι τὴν συγκατάθεσίν μου! Γωλιτιέρε, εἶσαι ἄπιστος καὶ προδότης πρὸς τὸν Αὐθέντην σου, κλέπτῃς τῆς καρδίας καὶ διαστροφεὺς τῆς κεφαλῆς τῆς ἐκγόνου μου. Ἐν ὀνόματι τοῦ Γουλιέλμου Δελαρόσου, τοῦ νομίμου μνηστῆρός της, Ὑψηλότατε Αὐθέντα τῆς Πελοποννήσου, ἀπαιτῶ τὴν ἐπέμβασίν σας, ἀπαιτῶ τὴν τιμωρίαν τοῦ τολμητίου.

Τότε ὅμως ἀναπηδήσας ὁ Γωλιτιέρος,

— Μίαν λέξιν πρὶν μὲ καταδικάσητε, εἶπεν. Ἐν ὀνόματι τοῦ Γουλιέλμου Δελαρόσου σᾶς εὐχαριστῶ, ἐνδοξότατε. Καὶ ἐπειδὴ ἐδέχθητε εὐμενῶς τὰς προτάσεις τοῦ Γουλιέλμου, δότε μοι ν' ἀσπασθῶ τὴν δεξιάν σας. Ὁ Γουλιέλμος . . . εἰμὶ ἐγώ!

Καὶ ἀνοίξας τὸν μανδύαν του, καὶ δείξας ὑπ' αὐτὸν χρυσόστικτα εἰς τὸ στῆθός του τὰ οἰκόσημα τῶν Δελαρόσων,

— Ἐὰ μοὶ συγχωρήσητε, προσέθηκε, τὸν ἀθῶόν μου δόλον;

— Ὁ Γουλιέλμος Δελαρόσης! ἀνέκραξεν ὁ Βιλλαρδουίνος, λαμβάνων αὐτὸν ἐκ τῆς χειρός. Τοῦ φίλου μου Αὐθέντου τὸν ἀνεψιὸν δέχομαι περιχαρῶς εἰς τὰς ἀγκάλας μου, ὡς εἶχον δεχθῆ προθύμως καὶ τὸν πρέσβυν του εἰς τὸν οἶκόν μου. Ἀλλὰ διατί ἐκρύπτεσθε ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον;

1) Γουῆς ἢ Γουλιέλμος Δελαρόσης ἐνομφεύθη τὴν θυγατέρα τοῦ Θεοδώρου. (Ἰδ. Χρονικά τοῦ Μωρέως, στ. 6635, ἐπ. Buch., Chron. de la Mor., Tabl. III. (Despots d' Artea). Ὁ γάμος ὅμως οὗτος ἔγινε κατὰ τὰ Χρονικά μεταγενεστέρως, ἀφ' οὗ ὁ Γουλιέλμος ἐπέστρεψεν ἐκ Παρισίων. Ἀλλὰ κατὰ Γεώργ. Παχυμέρη, (Μιχ. Παλαιολ., Δ', 31, ἐκδ. Παρις., σ. 221), οὐχὶ τὴν Ἄνναν, ἀλλὰ τὴν Ἑλένην, θυγατέρα τοῦ Ἰωάννου Ἀγγέλου Κομνηνοῦ Δούκα ἐκ Βλαχίας (Θεσσαλίας), ἀνεψιοῦ τοῦ Θεοδώρου, ἐνομφεύθη οὐχὶ ὁ Γουῆς ἢ Γουλιέλμος, ἀνεψιὸς τοῦ Ὀθωνος Δελαρόσου, ἀλλ' ὁ δεύτερος υἱὸς καὶ κληρονόμος τοῦ Γουῆ τούτου, Γουλιέλμος καὶ αὐτός.

— Πρὸ ὀλίγου ἔλθων ἐκ Γαλλίας, ἀπήντησε μειδιῶν ὁ Γουλιέλμος, ἄγνωστος ὢν εἰς τὴν ὑμετέραν αὐλήν, ἠθέλησα τῆς ἀγαπητῆς Ἄννης τὴν καρδίαν νὰ κερδήσω ὑπὲρ ἐμοῦ καὶ ὄχι ὑπὲρ τοῦ διαδόχου τῶν Ἀθηνῶν. Ἡ Ἄννα ἐδέχθη τὸν Γωλτιέρον· ὑμεῖς δὲ πάτερ, προσέθηκεν ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν Πετραλείφαν, δέχεσθε εἰς τὰς ἀγκάλας σας ὡς υἱὸν σας τὸν Δελαρόσσην;

Ὁ Πετραλείφας ἐγερθεὶς τότε ἐνηγκαλίσθη τὸν Γουλιέλμον.

— Ἀγαπητὲ υἱέ, τῷ εἶπε, σὲ δέχομαι ἐν ὄνματι τοῦ πατρὸς τῆς Ἄννης. Δύνασαι νὰ καυχηθῆς διὰ τὴν ἐπιδεξιότητά σου. Ἡπάτησας τοὺς ἀπατῶντας τοὺς ἄλλους.

Τὰς λέξεις δὲ ταύτας γοργὸν βλέμμα διηύθυνε πρὸς τὸν Βιλλαρδουίνον, ὅστις ὅμως οὐδαμῶς φανεὶς ὅτι ἐνόησε τὴν ἐφαρμογὴν,

— Κύριοι, ἀνέκραξεν, ἡ θήρα δίδεται εἰς πανήγυριν τοῦ διπλοῦ δεσμοῦ τῶν ἐκλαμπροτάτων Γουλιέλμου Δελαρόσου μετὰ τῆς Ἄννης Κομνηνῆς, καὶ τοῦ υἱοῦ μου Γοδοφρείδου μετὰ τῆς Ἀγνῆς Κουρτεναίης. Ἄγωμεν εἰς τὴν θήραν!

Ὅλοι δ' οἱ περιστῶτες, ὡς τοῖς ἐδόθη τοῦτο τὸ σύνθημα, λύσαντες τὴν σιωπὴν εἰς ἣν μέχρι τοῦδε τοὺς συνεῖχε τὸ σέβας καὶ ἡ ἐθιμοταξία, ἀνεβόησαν χαρμοσύνως, καὶ ἐξῆλθον θορυβωδῶς.

Καὶ καθ' ὅλην δὲ τὴν πόλιν διεσπάρη σχεδὸν συγχρόνως τῶν γεγονότων ἡ φήμη, ὥστε, ὅτε μετ' ὀλίγον ἢ πολὺκροτος συνοδία διήρχετο τὰς ὁδοὺς, τὸ πλῆθος, πυκνὸν καὶ ἐξημμένον, τὴν ἀπήντα καὶ τὴν ἠσπάζετο μετὰ ζωηρῶν εὐφημιῶν καὶ μετ' εὐχῶν διὰ τοὺς εὐδαίμονας μελλονύμφους.

ΚΣΤ'

Ἄλλ' ἐν ᾧ ἡ φαιδρά ἱππασία διευθύνεται εἰς τὰ ὄρη πρὸς εὐθυμον θήραν, δὲν πρέπει νὰ λησμονήσωμεν ὅτι ἐγκατελείψαμεν τὸν Χαμάρετον κατάκλειστον εἰς τὴν σκοτεινὴν φυλακὴν του.

Ὡς εἰς ὄλας τὰς ἰσχυρὰς φύσεις, παρ' αἷς καταβάλλεται τὸ σῶμα πρὸ τῆς ψυχῆς, εἶδαμεν ὅτι ἀπαυδήσαντα ἐκ τοῦ ματαίου ἀγῶνος ὅπως εὖρη τρόπον ἀπαλλαγῆς ἐν μέσῳ τοῦ σκότους, τὸν κατέλαβε τέλος ὁ ὕπνος. Ἄλλ' ἐπ' αὐτοῦ ἡ ψυχὴ του ἐγρηγοροῦσα διίπτατο ἐλευθέρᾳ διὰ τῶν παγίων τειχῶν τῆς φυλακῆς, καὶ τῷ ἐδείκνυε συγκεχυμένως διὰ τοῦ πρίσματος τῆς μνήμης καὶ τῆς ἐλπίδος, ἐνίοτε μὲν τὰ ὄρη ὡς δάδας φλεγόμενα, ἄλλοτε τοὺς Ἑλληνας ἀπὸ σπηλαίων καὶ δασῶν ἐξορμῶντας καὶ μετὰ ψαλμῶν καὶ κλάδων βαίτων πορευομένους πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν· ἄλλοτε τῷ παρίστατο τὸ πεδῖον τῆς μάχης, πλήρες βοῆς καὶ αἵματος καὶ κινήσεως, καὶ μακρόθεν ἠκούοντο τῶν Ἑλλήνων ἀρχαῖοι παιᾶνες, καὶ ἔβλεπεν ἑαυτὸν ἐκτάδην κείμενον καὶ ἀδυνατοῦντα νὰ κινηθῆ, τὸν δὲ Πετραλείφαν πατοῦντα αὐτὸν εἰς τὸ στῆθος διὰ τοῦ γόνατος καὶ γελῶντα σαρδωνικῶς, ὑπεράνω δ' αὐτοῦ τὴν Ἄναν, ὡς νίκην, χρυσᾶς ταννύουσαν πτέρυγας, καὶ διὰ τοῦ δακτύλου δεικνύουσαν τὸν οὐρανὸν εἰς αὐτόν.

Ἐν μέσῳ τοιούτων ὀπτασιῶν ἀφυπνίσθη, καὶ εἶδεν ὅτι αἱ πρῶται τῆς αὐγῆς ἀκτῖνες διήρχοντο ἤδη ἀμυδραὶ διὰ τοῦ φωταγωγοῦ του. Ἐν τῷ ἅμα δ' ἐφρόντισε νὰ ἐξετάσῃ τὸ μέρος εἰς ὃ εὐρίσκετο· ἀλλὰ τὸ πρῶτον βλέμμα ἐπεκύρωσεν ὅ,τι ἐν τῷ σκότει εἶχε μάθει διὰ τῆς ἀφῆς, ὅτι δηλαδὴ ἦτον

κατακεκλεισμένος εἰς θόλον ἰσχυρὸν καὶ κατὰ μέρος ὑπόγειον, ἔχοντα μόνην ὀπήν τὴν θύραν, καὶ τὸ μικρὸν καὶ κυκλιδωτὸν παράθυρον πλησίον τοῦ θόλου, δι' οὗ οὐδὲν ἐφαίνετο ἀντικείμενον, εἰμὴ τὰ μεμακρυσμένα ὄρη καὶ αἰπυραὶ, ὧν αἱ τελευταῖαι λάμψεις ἀντεπάλαιον εἰσέτι πρὸς τὸ αὔξον φῶς τῆς ἡμέρας.

Φέρων δ' ἐκείθεν τὸ βλέμμα του πρὸς τὰ κάτω, εἶδε μετ' ἐκπλήξεως πλησίον τῆς κλίνης του πήραν δεδεμένην διὰ μικροῦ σχοινίου, καὶ περιέχουσαν ἀγγεῖον πλήρες ὕδατος καὶ τροφᾶς, προφανῶς δὲ καταβιβασθεῖσαν ἀπὸ τοῦ παραθύρου ἐν ᾧ αὐτὸς ἐκοιμάτο· ἐξ οὗ συνεπέρανεν ὅτι ἡ φυλάκισις του δὲν ἔγινε κατὰ λάθος, ἀλλ' ἐκ προθέσεως. Ἡ πεποίθησις αὕτη ἠῤῥξησε τὴν σύγχυσιν τῶν ἰδεῶν του καὶ τὴν ἀγανάκτησιν του συγχρόνως, διότι ἔβλεπεν ὅτι ὑπάρχει προδοσία, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ τὸν σκοπὸν καὶ τὴν αἰτίαν αὐτῆς.

Ὡς λυσσῶν ἐρρίφθη πρὸς τὴν θύραν ἐκ νέου, ἐλπίζων νὰ ἐκριζώσῃ αὐτὴν ἢ νὰ θραύσῃ τὰ κλειθρὰ της, ἀλλὰ δὲν ἤρχησε νὰ ἐννοήσῃ ὅτι ἐματαιοπύνει. Τότε ἤρχισε νὰ κραυγάζῃ μεθ' ὅλης τῆς δυνάμεως τῶν πνευμόνων του, ἀλλὰ, ὡς καὶ τὴν νύκτα, ἐπέισθη αὐθις ὅτι ἡ φωνὴ του πανταχόθεν ἀναπηδῶσα ἀπὸ τοῦ λιθίνου θόλου, δὲν ἐδύνατο νὰ διασχίσῃ τὸ πάχος του, καὶ ἐπέστρεφε πρὸς αὐτὸν μετὰ τόνου κλαυθμηροῦ ἢ σαρκαστικοῦ.

Ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ του δὲ, ἐν ᾧ βιαίως χειρονομῶν, ἔσχιζεν ὡς φρενητιῶν τὸν μανδύαν του, ἠσθάνθη ὑπὸ τὴν χειρὰ του τὸ ξιφίδιον-του, καὶ ἀνασπᾶσας αὐτὸ, ἀπεφάσισε νὰ τὸ βυθίσῃ εἰς τὸ στήθος του· ἀλλ' ἅμα ἤγγισε τὴν σάρκα του ὁ ψυχρὸς σίδηρος, τῷ ἐπανῆλθεν ἡ σκέψις, καὶ ὀρθότερον κρίνων τὸ κίνημά του,

— Νὰ φονευθῶ! εἶπε. Τοῦτο θέλει εἶσθαι ὁ θρίαμβος τῶν ἐχθρῶν μου, οἰοιδήποτε καὶ ἂν ᾧσι. Νὰ φονευθῶ, νὰ νεκρώσω τὴν χεῖρα ἣτις κρατεῖ τῆς Ἑλλάδος τὴν τύχην, ὅταν ἴσως ἡ ὑπερτάτη εὐδαιμονία κρύπτεται δι' ἐμὲ εἰς τὸ μέλλον! Ἦθελεν εἶσθαι μωρία καὶ ἔγκλημα ἐνταυτῷ.

Μετὰ τὴν σκέψιν δὲ ταύτην συνελθὼν, καὶ ἐπιβαλὼν σιωπὴν εἰς τὴν ταραχὴν τῆς καρδίας του, ἐπορεύθη βραδέως, ὡς ἂν ἐπρόκειτο περὶ τῶν μᾶλλον ἀδιαφόρων στιγμῶν τῆς ζωῆς του, πρὸς τὸ παρεσκευασμένον πρόγευμα, καὶ ἔφαγεν ἐξ αὐτοῦ ὅσον νὰ στηρίξῃ τὰς δυνάμεις του, ὧν πιθανῶς ἤθελεν ἔχει πολλὴν ἀνάγκην κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην. Ἐπειτα δὲ, μετὰ νέαν ἀκριβεστέραν ἔρευναν τῆς θύρας, ἦλθε πρὸς τὴν κλίνην του, καὶ λαβὼν ἔστησεν ὀρθὰς τὰς σανίδας καὶ τοὺς πόδας αὐτῆς, καὶ ἐπ' αὐτῶν ἀναβρίχηθεις, ἔφθασε μέχρι τοῦ παραθύρου, οὗ ἤρπασε τὰς σιδηρᾶς κιγκλίδας διὰ τῆς μιᾶς του χειρός.

Καὶ πρῶτον μὲν ἐβύθισε τὸ βλέμμα ἐκτὸς τοῦ παραθύρου, καὶ εἶδεν ὅτι ἠνοιγετο αὐτὸ σχεδὸν ἰσοπέδως ἐπὶ τοῦ κήπου εἰς μέρος μεμακρυσμένον τῆς οἰκίας. Ἐπειτα δ' ἐδοκίμασε δι' ὅλης του τῆς δυνάμεως, στηρίζων τοὺς πόδας εἰς ἀρχιτεκτονικὸν κόσμημα ἐν εἶδει κυματίου θεὸν περὶ τὸν τοῖχον, νὰ κλονήσῃ τὰς κιγκλίδας, ἀλλ' ἠσθάνθη ὅτι ἀδύνατα ἐπεχείρει. Τέλος ἔσυρε τὸ ξιφίδιον του, καὶ ἐπροσπάθησε νὰ κόψῃ αὐτὰς ἢ νὰ τὰς ἐξορύξῃ· ἀλλὰ καὶ τοῦτο εἰς μάτην· τὸ ξιφίδιον του, ἂν καὶ χαλύβδινον, δὲν ἔκοπτε σίδηρα, καὶ ὁ λίθος ἦν πυρροποίκιλος.

Ἐπαυσε λοιπὸν ματαιοπονῶν, καὶ ἐπήδησε πάλιν κάτω. Λαβὼν δὲ τὴν σιδηρᾶν θήκην τοῦ ξίφους του, ἤρχισε νὰ κτυπᾷ ἐπὶ τῆς κοπίδος αὐτοῦ οὕτως, ὥστε μετὰ ἡμίσειαν ὥραν τὴν κατέστησεν ἀνώμαλον καὶ ὀδοντωτὴν. Τότε

δ' ανέβη ἐκ δευτέρου εἰς τὸ παράθυρον, ἐκρεμάσθη διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς εἰς τὰς κιγκλίδας, καὶ διὰ τῆς ἄλλης ἤρχισε νὰ τὰς προσβάλλῃ διὰ τοῦ αὐτοσχεδίου τούτου πρίονος, ἀλλὰ βραδέως καὶ ἐλαφρῶς, φοβούμενος μὴ ὁ τρυγητὸς τὸν προδώσῃ, καὶ προσκαλέσῃ τοὺς δεσμοφύλακὰς του.

Κατ' ἀρχὰς τὸ ἀποτέλεσμα ἦτον οὐδέν· ἀλλ' ἐν ᾧ ἤρχιζεν ἀπελπιζόμενος ἤδη, εἶδε μετὰ χαρᾶς ἀνεκφράστου ὅτι λεπτὴ μέλαινα κόνις σιδήρου ἔπιπτεν εἰς τὸν λίθον· τότε δ' ἐπέτεινε τοὺς ἀγῶνάς του, καὶ πᾶσαν περίσκεψιν λησμονῶν, ἤρχισε νὰ πριονίζῃ ἰσχυρῶς, ὥστε ὁ ὑπόγειος θόλος ἀντήχει ὄλος ὑπὸ τοῦ ῥόχθου. Ὁ κρότος οὗτος τὸν ἀνεκάλεσεν εἰς ἑαυτὸν, καὶ ἀνετριχίασεν ἐνθυμηθεὶς εἰς ποῖον δι' αὐτοῦ ἐξετέθη κίνδυνον· διακόψας ὅθεν τὴν ἐργασίαν, ἔμεινεν ἐν ἀνησύχῳ προσδοκίᾳ. Ἀλλὰ μετ' ἐκπλήξεως εἶδεν ὅτι οὐδενὸς φρουροῦ ἐξύπνησεν ἢ ἀγρυπνος ἐπιτήρησις.

Ἐνθαῤῥυνθελὶς δ' ἐκ τῆς παρατηρήσεως ταύτης, οὐ μόνον ἐξηκολούθησεν ἔτι γενναϊότερον, ἀλλὰ προσέτι, ἀντὶ νὰ κρέμαται ἀπὸ τῆς μιᾶς χειρὸς, ἐν ᾧ εἰργάζετο διὰ τῆς ἄλλης, ὅπερ ἤθελεν ἐξαντλήσει ἐντὸς ὀλίγου τοῦ Ἡρακλέους αὐτοῦ τοὺς μυῶνας, ἐτόλμησε ν' ἀναβῆ εἰς τὸ παράθυρον, καὶ κύπτων ἰσχυρῶς, περῶν δὲ τὸν ἕνα του πόδα διὰ τῶν κιγκλίδων, νὰ καθήσῃ ἐπ' αὐτοῦ περιβάδην.

Ἐκτοτε ἡ ἐργασία του προὔχῳρει πολὺ ταχύτερον, καὶ ἀφ' οὗ πνευστιῶν καὶ ἰδρῶτα περιῤῥεόμενος ἐξηκολούθησε διαπρίων τὴν κιγκλίδα ἐπὶ τρεῖς σχεδὸν ὥρας μετὰ μικρῶν διαλήψεων, ἐκόπη τέλος αὐτή.

Τότε συλλαβὼν τὰς λοιπὰς διὰ τῶν δύο του χειρῶν, ἐλάκτισεν αὐτὴν διὰ τοῦ ποδὸς μετὰ μεγίστης ὀρμῆς, καὶ τὴν ἐλύγισε μὲν, τὴν διέῤῥηξε μάλιστα κατὰ μέρος, ἀλλ' οὐχὶ ἐντελῶς· ὥστε ἠναγκάσθη, ἀφ' οὗ ἔλαβεν ὀλίγην ἀνά-

παυσιν, νὰ τὴν κόψῃ καὶ πρὸς τὰ ἄνω καθ' ὃν τρόπον τὴν εἶχε κόψει καὶ κάτωθεν, διὰ τοῦ ξιφιδίου. Ἡ νέα ὁμῶς αὕτη ἐργασία ἦτον ἤδη κατὰ τὸ ἥμισυ προτετελεσμένη, καὶ διὰ τοῦτο διήρκεσε τὸ ἥμισυ σχεδὸν τοῦ χρόνου τῆς πρώτης.

Τέλος ἔπεσεν ἡ κιγκλὶς, καὶ ὁ Χαμάρετος, ἐξαγαγὼν τὴν κεφαλὴν, καὶ μετὰ ταῦτα τὸ λοιπὸν σῶμα, μετ' ἀνεκφράστου ἀγαλλιάσεως εὐρέθη ἐντὸς τοῦ κήπου, καὶ ὡς βέλος ῥιφθεὶς πρὸς αὐτοῦ τὸν περίβολον, τὸν διεσκέλισε διὰ μιᾶς, καὶ ἐπήδησεν εἰς τὴν ὁδὸν ἐλαφρὸς καὶ ἐλεύθερος, δύω ἴσως ὥρας ἀφ' οὗ εἶχε παρέλθει ἡ μεσημβρία.

Ἄμα δ' εἶδεν ἑαυτὸν κύριον τῶν κινήματων του, ἀντὶ ὁρομαῖος νὰ μακρυνθῇ τοῦ μέρους ὅθεν μόλις ἐσώθη, ἐστράφη ἐξ ἐναντίας περὶ τὴν γωνίαν τοῦ κήπου, καὶ ἐλθὼν πρὸς τὴν αὐλίαν πύλην, ἔκρουσεν αὐτὴν ἐπανειλημμένως, ἐπὶ σκοπῶ νὰ ἐλέγξῃ τὸν Πετραλείφαν διὰ τὴν προδοσίαν του, καὶ νὰ τῷ ζητήσῃ λόγον αὐτῆς, ἴσως δὲ ν' ἀποταθῇ καὶ πρὸς τὴν Ἄνναν ὁ ἴδιος, καὶ νὰ μάθῃ τὴν τύχην του ἐκ τῶν χειλέων αὐτῆς.

Ἄλλὰ παρὰ τοῦ ὑπηρέτου ὅστις ἦλθε ν' ἀνοιξῇ, ἔμαθεν ὅ,τι εἰς τὴν ταραχὴν του ἐξ αἰτίας τῶν ἰδίων συμβάντων εἶχε λησμονήσει, τὴν θήραν τοῦ Αὐθέντου, καὶ ὅτι ὁ Πετραλείφας καὶ ἡ Ἄννα τὸν συνώδευσαν εἰς αὐτήν.

Ἡ ἐναντιότης αὕτη ἐκ νέου παρώξυνε τὸν Χαμάρετον, καὶ παντοῖα σχέδια ἤρχισαν ν' ἀντιδιώκωνται πάλιν εἰς τὴν κεφαλὴν του. Ἡ πρώτη του ἰδέα ὑπῆρξε νὰ τρέξῃ εἰς τὰ ὄρη, καὶ ἀνάψας τὰς πυρὰς νὰ δώσῃ τὸ τρίτον σύνθημα εἰς τοὺς συνωμότες, καὶ νὰ τοὺς διεγείρῃ αὐτὴν ἐκείνην τὴν νύκτα εἰς τὸ μέγα των ἐπιχείρημα. Ἄλλὰ πρὸ παντὸς ἄλλου ἠσθάνετο τὴν ἀνάγκην νὰ ἰδῇ τὸν Πετραλείφαν, νὰ

ἰδῆ τὴν Ἄνναν· δι' ὃ καὶ ἀναλογισθεὶς ὅτι εἰς τὴν ὁδὸν τῶν ὁρέων εἶχε πιθανότητα καὶ αὐτοὺς ν' ἀπαντήσῃ, ἀπεφάσισε νὰ διευθυνθῆ πρὸς αὐτά.

Ἄλλὰ τρεῖς δὲν διῆλθε τῆς Ἀνδραβίδας ὁδοῦς, χωρὶς νὰ παρατηρήσῃ τὴν ἀσυνήθη ἕξαψιν τοῦ λαοῦ, καὶ χωρὶς νὰ μάθῃ τὴν παροξύνουσαν τὸ πλῆθος ἀφορμὴν τοῦ διπλοῦ γάμου.

Ἡ ἀγγελία αὕτη ἐνέσκηψεν ὡς κεραυνὸς ἐπὶ τὸν Χαμάρετον. Τὸν πρῶτον ὅστις τῷ τὴν ἔδωκε, τὸν συνέλαβεν ἐκ τοῦ στήθους καὶ τὸν ἔσεισε τόσον βιαίως, κράζων μεγαλοφώνως ὅτι ψεύδεται, ὥστε ἐμακρύνθη ἐκεῖνος κάμνων τὸν σταυρόν του, καὶ λέγων καθ' ἑαυτὸν ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι παράφρων. Εἰς τρεῖς ἢ τέσσαρας ἀπηυθύνθη ἀκόμη, ἀλλὰ μηχανικῶς, καὶ διὰ τῆς καρδίας μᾶλλον ἢ διὰ τῶν αἰσθήσεων ἐννοῶν ὅτι αἱ ἀπαντήσεις των ἦσαν ταυτόσημοι πρὸς τὴν πρώτην.

Ὅταν δὲ δὲν τῷ ἐπετρέπετο πλέον ν' ἀμφιβάλλῃ, ἐξηκολούθησε νὰ διατρέχῃ σκοτοδινιῶν τὰς ὁδοῦς, καὶ ἀφιχθεὶς ἐμπρὸς τῆς ἐκκλησίας τῆς ἀγίας Σοφίας ἐκτὸς τῆς πόλεως, ἤσθάνθη ὡς καλάμους τὰ γόνατά του κλονούμενα, καὶ ἀρνούμενα νὰ τὸν φέρωσι παραιτέρω, καὶ ἔπεσεν εἰς τὴν στοᾶν τοῦ προνάου, ἀπωλέσας ἑαυτοῦ τὴν συναίσθησιν, καὶ μόνον μίαν λέξιν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν προφέρων, τῆς Ἄννης τὸ ὄνομα.

Ὅταν δὲ πάλιν συνῆλθε καὶ ἠγέρθη, εἶχε συγκεχυμένην τινὰ ἀνάμνησιν ὅτι προσηυχῆθη, καὶ φέρων τὴν χεῖρα πρὸς τὸ πρόσωπόν του, τὸ εὔρε κάθυγρον ἐκ δακρύων. Ἀναβλέψας δὲ πρὸς τὸν οὐρανὸν, ἐνόησεν ὅτι ὥρας ἔπρεπε νὰ ἔμεινεν εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο, διότι ὁ δίσκος τοῦ ἡλίου ἐκλινεν ἤδη πρὸς τὴν δύσιν του.

Μετὰ τῆς αἰσθήσεως δὲ τῆς ζωῆς ἐπανῆλθον καὶ ὄλαι αἱ βάσανοι, καὶ ὄλα τὰ πάθη τῆς καρδίας του, καὶ ὑπὸ ἀπελπισίας καὶ ὑπ' ὀργῆς ἐλαυνόμενος, ὥρμησε μᾶλλον ἢ ὅτι ἐπορεύθη πρὸς τὸ ἐρημεκκλήσιον ὑφ' ὃ ἐκρυπτε τὴν κατοικίαν του. Ἐκεῖ δὲ, μυρία ἄτοπα μελετῶν, ἄλλοτε μὲν νὰ ζητήσῃ εἰς ὄλας τοῦ ὄρους τὰς φάραγγας τὴν αὐθεντικὴν συνοδίαν, καὶ νὰ φονεύσῃ τὸν Πετραλείφαν, νὰ φονεύσῃ τὸν Δελαρόσην, νὰ φονεύσῃ τὴν Ἄνναν, καὶ νὰ φονευθῇ ἐπὶ τῶν πτωμάτων των, ἄλλοτε δὲ ν' ἀνάψῃ τὰς πυρὰς τῶν ὀρέων, καὶ νὰ ἐπάρῃ καταστρεπτικὸν πόλεμον καθ' ὅλης τῆς φυλῆς τῶν Φράγκων, ἀπεδύθη τὸν μοναστικὸν μανδύαν, ἔλαβε στολὴν καταλληλοτέραν διὰ τὴν ὀρεινὴν ἐκδρομὴν του καὶ νέα ὄπλα, καὶ ἐτράπη πρὸς τὸ ὄρος μετὰ βήματος πτερουμένου ὑπὸ τῆς ἀνυπομονησίας.

Μίαν περίπου ὥραν ἐβάδισεν ἕως οὗ φθάσῃ εἰς τὰς ὑπερείας, καὶ ἐν τούτοις τὰς τελευταίας τοῦ ἡλίου ἀκτῖνας εἶχε διαδεχθῆ τὸ ἐν Ἑλλάδι ὠκύμορον λυκαυγές, σύρον κατόπιν του ἀσέληνον νύκτα. Ποία δ' ὑπῆρξε τοῦ Χαμαρέτου ἡ ἐκπληξίς, ὅταν, ἐγείρων τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸ ὄρος ὃ ἔμελλε ν' ἀναβῆ, τὸ εἶδεν αἴφνης ὡς ἠφαιστείον περιλαμφθὲν εἰς τὴν κορυφὴν του, καὶ πυρὰ ἐφάνη ἐπ' αὐτοῦ, ὁμοιάζουσα εἰς τὸ σκότος ἀκτινοβόλον ἀδάμαντα εἰς μέτωπον βασιλέως! Μετ' ὀλίγας δὲ στιγμὰς δευτέρα κορυφὴ ἐφάνη καιομένη, καὶ μετ' αὐτὴν τρίτη, καὶ κατ' ὀλίγον ὄλαι ὄσας εἰς μεγίστην ἀπόστασιν ἐδύνατο ν' ἀνακαλύψῃ ὁ ὀφθαλμός.

Ὁ Χαμάρετος ἐνόμιζεν ὅτι ὀνειροπολεῖ, ὅτι τὸν ἀπατᾷ ἡ τεταραγμένη του φαντασία, καὶ ἠτένιζε μετ' ἐνδομύχου τρόμου τὸ ἀκατανόητον τοῦτο φαινόμενον, ἀφ' οὗ ἡ θήρα τοῦ Αὐθέντου ἔπρεπε νὰ εἶχε λήξει πρὸ τῆς δύσεως τοῦ

ἡλίου· ὥστε ἤρχισε νὰ ἐρωτᾷ ἑαυτὸν ἂν δὲν γίνηται παί-
γνιον ἐπηρειῶν ὑπερφυσικῶν.

Πᾶσαν ἄλλην ἐπομένως προσπάθειαν ἐν δευτέρῳ λόγῳ
πρὸς τὸ παρὸν θέμενος, καὶ μόνον τῆς πατριωτικῆς του
καρδίας τὰς εἰσηγήσεις ἀκούων, ἠθέλησε νὰ ἐξιχνιάσῃ τὸ
μυστήριον, καὶ προϋργιαίτατον ἐθεώρησε νὰ σπεύσῃ ὅπου
ἴσως ὑπῆρχεν ἡ ἐδύνατο νὰ γεννηθῆ τις κίνδυνος διὰ τὴν
πατρίδα, καὶ λησμονῶν ἑαυτὸν δι' ἐκείνην, συγκατένευσε ν'
ἀναζήτησῃ ἐφ' ὅσον ἦν ἡ δραστηριότης του ἀναγκαία, καὶ ὤρ-
μησε πρὸς τοῦ Λύκου τὸ Σπήλαιον.

ΚΖ'

Ἡ νύξ ἦτον σκοτεινὴ, καὶ λεπτὴ νεφελῶν σινδόνη ἀπερ-
ρόφα καὶ αὐτὸ τὸ ἀσθενὲς φῶς τῶν ἀστέρων. Πρὸ δύω δὲ
ἤδη ὥρῶν διέτρεχεν ὁ Χαμαρέτος τὰς γνωστὰς εἰς αὐτὸν
στενωποὺς τῶν ὀρέων, ὅταν αἴφνης εἶδεν ἐμπρὸς αὐτοῦ μίαν
τῶν πυρῶν κινουμένην, καὶ μετ' ὀλίγον ἐκτεινομένην εἰς
μῆκος ἐπὶ τῆς ὀρεινῆς ῥάχιος, ὡς γιγαντιαῖον φλογερὸν
ὄφιν, τοὺς κρίκους του ἐξελίσσοντα ἐπ' αὐτῆς. Καθ' ὅσον
δὲ τὸ φαινόμενον ἐπλησίαζεν, αἱ ἕλικες διεσπῶντο, καὶ ἔδει-
ξαν μετ' οὐ πολὺ μακρὰν συνοδίαν λαμπαδηφόρων, κατερ-
χομένων τὸ ὄρος.

Τοῦ Χαμαρέτου ἡ καρδία ἐσκίρτησεν ἰσχυρῶς ἐντὸς τοῦ
στήθους του, διότι ἠσθάνθη ὅτι ἡ συνοδία ἐκείνη ἔπρεπε νὰ
εἶναι ἡ τοῦ Αὐθέντου, καὶ ἀντεφελκόμενος μεταξὺ δύω αἰ-
σθημάτων, ὅτε μὲν ἐτρέπετο ἵνα δράμῃ εἰς ἀναζήτησιν
αὐτῆς ἐπὶ τῶν κρημνῶν, ὅτε δὲ, μεταμελούμενος, ἐξηκο-
λούθει τὴν ὁδὸν του πρὸς τὸ μέρος ὅπου ἐνόμιζεν ὅτι ἱερὸν
τὸν ἐκάλει καθῆκον.

Ἄλλ' ἐν ᾧ οὕτω προὔχῳρει διστάζων, τὸ μὲν βῆμα πρὸς τὸ σπήλαιον διευθύνων, τὴν δὲ καρδίαν καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχων προσηλωμένους εἰς τὴν λαμπαδηφορίαν, αἴφνης, καὶ ὡς ἂν ἡ γῆ εἶχε σχισθῆ νὰ τὰς καταπίη, λαμπάδες καὶ συνοδία ὅλα ἐξέλιπον, καὶ βαθὺ σκότος ἐπεκράτησε πάλιν ἐπὶ τοῦ ὄρους. Ὁ Χαμάρετος ἔτεινε τοὺς ὀφθαλμούς του, ἀλλὰ τίποτε δὲν ἐδύνατο νὰ ἰδῆ· ἔτεινε δ' ὁμοίως καὶ τὸ πνεῦμά του, χωρὶς νὰ δυνηθῆ νὰ ἐννοήσῃ· διότι ἤξευρεν ὅτι μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ μέρους ὅθεν ἐφαίνετο ἡ κινητὴ λάμψις οὐδὲν ἐπεπρόσθει φυσικὸν κώλυμα δυνάμενον νὰ τῷ ἀποκρύψῃ αὐτήν· ἄλλως τε δὲ καὶ ἂν ὑπῆρχεν, ἔπρεπεν ἡ συνοδία βαθμηδὸν νὰ παρέλθῃ ὀπίσω αὐτοῦ, ἐν ᾧ ἐξ ἐναντίας ἡ ἀφάνισις τῶν φώτων ἐγένετο στιγμαίως καὶ ὡς διὰ μαγείας.

Τὸ νέον τοῦτο μυστηριῶδες συμβάν ηὔξησε τὸν ἀόριστον φόβον ὅστις τὸν ἐκυρίευε, καὶ τὸν ἐκίνησε νὰ σπεύσῃ τὸ βῆμα.

Ἄλλὰ μεταξὺ προχωρῶν, ἐνόμισεν ὅτι βλέπει σκιάς τινὰς κινουμένας ἐμπρὸς του, δι' ὃ καὶ μείνας ἀκίνητος ὀπίσω θάμνου, παρετήρησε προσεκτικώτερον· τὸ δ' ἀποτέλεσμα τῆς κατασκοπεύσεώς του ἦν ὅτι ἱκανὸς ἀριθμὸς ἀνθρώπων, ἀπὸ πλαγίας τινὸς φάραγγος ἐξερχομένων, εἰσῆρχοντο εἰς τὴν ὁδὸν ἣν αὐτὸς ἐβάδιζε, καὶ προὔχῳρουν κατὰ τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν, ἀλλὰ τόσον ἐλαφρῶς καὶ ἀψόφως, ὥστε ἐφαίνοντο ὡς ὀλισθαίνοντες μᾶλλον ἢ περιπατοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, κρατοῦντες δὲ σχεδὸν καὶ τὴν ἀναπνοήν των· ὥστε ἡ ἤδη δεισιδαιμόνως διατεθεῖσα φαντασία του παρ' ὀλίγον ἤθελε τοὺς ἐκλάβει ὡς νεκρῶν νυκτοπλανῆ φαντάσματα.

Ἄλλὰ προὔτίμησε νὰ ἐμπιστευθῆ καὶ ἐν ταύτῃ τῇ περιστάσει μᾶλλον εἰς τῶν αἰσθήσεών του τὴν ἀψευδῆ μαρτυ-

ρίαν, δι' δ, μιμούμενος και αὐτὸς τὸ παράδειγμα τῶν νυκτοβατῶν ἐκείνων, ἄφωνος και ἀκροποδητὶ βαίνων τοὺς παρηκολούθησε, και συνανεμίγη μετ' αὐτῶν ἀφανῶς.

Μετ' ὀλίγον δὲ τῷ ἐφάνη ὅτι ἀπὸ τῶν χειλέων τῶν δύο προπορευομένων αὐτοῦ, οἵτινες ἦσαν ἀνὴρ και γυνή, ἐξήρχετο λεπτὸς ψιθυρισμὸς ὡς αὔρας ἐσπερινῆς, και τινες λέξεις προσβαλοῦσαι τὴν ἀκοήν του, ὀξυτέραν ἑαυτῆς γενομένην, ὅτι ἦσαν ἔρωτος λέξεις· ἡ δὲ μόλις ὡς πτέρυξ χρυσολίδος τὸν ἀέρα θίγουσα ἐκείνη φωνή, ὡς λαμπρὰ κλαγγὴ σάλπιγγος ἀντηχῆσασα εἰς τὴν καρδίαν του, τῷ ἐφάνη ὅτι εἶναι ἡ φωνὴ τῆς Ἄννης και τοῦ Γουλιέλμου Δελαρόσου, και ἡ χεὶρ του αὐτομάτως ἐκινήθη πρὸς τὸ ἐγχειρίδιόν του.

Τῷ ὄντι δ' ἦσαν οἱ προπορευόμενοι, ἐκεῖνοι οὖς ἐμάντευσεν ἡ καρδία τοῦ Χαμαρέτου, και οἱ λοιποὶ τοῦ Αὐθέντου ἡ συνοδία. Τὴν θήραν διηύθυνεν αὐτὸς ὁ Βιλλαρδουίνος, και ἀκριβῆ ἔχων τῶν θέσεων γνῶσιν, τὴν ὠδήγησε πρὸς τὰς ἀνατολικὰς ὠραίας και συδένδρους κοιλάδας τοῦ Ὁλένου, αἵτινες κατεγοήτευσαν τὴν Ἄγνην και τὴν Ἄνναν, και εἰς τοὺς θηρευτὰς παρέσχον ἄφθονον λείαν. Τοσαύτη δ' ἦτον ἡ εὐθυμία του κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ὥστε μετέδιδεν αὐτὴν εἰς πάντας τοὺς περὶ αὐτὸν, και ὅταν τινὲς παρετήρησαν ὅτι ἡ ἡμέρα προὔχωρει, και δὲν ἤθελε τοῖς μένει καιρὸς διὰ τὴν ἐπιστροφήν,

— Τόσον ὠραία ἡμέρα, εἶπε μειδιῶν ὁ Βιλλαρδουίνος, δὲν δύναται νὰ μᾶς ἐγκαταλείψῃ τόσον ταχέως. Ἴδὲ, οἱ κύνες φαίνεται διήγειρον λαγῶν ἢ ἔλαφον. Εἶναι ἀνάξιον ἡμῶν ν' ἀφήσωμεν τὸ ζῶον, και νὰ μὴ τῷ ἀποδώσωμεν ἣν τιμὴν ἀπαιτεῖ παρ' ἡμῶν.

Και ὡς ἂν ὁ λόγος του εἶχε τὴν δύναμιν νὰ στήσῃ τὸν

ἥλιον ὡς ὁ τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ, ἐκέντησε τὸν ἵππον του, καὶ ὅλοι γελῶντες τὸν ἐμιμήθησαν.

Ἐν τούτοις ὅμως, ὡς εἶχον προῖδῃ οἱ προβλεπτικώτεροι, ὅταν ἡ θήρα ἐτελείωσε καὶ ἐξεβιάσθη τὸ διωκόμενον ζῶον, ὁ ἥλιος εἶχε δύσει, καὶ οἱ θηρευταὶ μετὰ τῶν κυριῶν αἰτινες τοὺς παρηκολούθουν εὐρίσκοντο εἰς ἔρημα καὶ ἄγνωστα μέρη τοῦ ὄρους.

Τότε ὅλοι ἔστρεψαν μειδιῶντες τὰ βλέμματα πρὸς τὸν Βιλλαρδουῖνον, ὡς λέγοντες·

— Σὺ, ὅστις μᾶς ἐπλάνησας ἐδῶ, σὺ χρεωστεῖς τώρα νὰ μᾶς ὀδηγήσης.

Ὁ δὲ Αὐθέντης, ἐννοήσας τὴν σημασίαν τῆς ἀφώνου ταύτης ἀξιώσεως, ἐγέλασε, καὶ

— Ἀμεριμνεῖτε, εἶπεν· ἤξεύρω νὰ σᾶς ὀδηγήσω διὰ συντομωτάτης ὁδοῦ. Ἀκολουθεῖτέ με μόνον.

Καὶ προπορευθεὶς, τοὺς ἔφερε μετὰ ἐν τέταρτον περίπου διὰ βαθέων ρευμάτων εἰς μικρὰν, σύδενδρον καὶ πανταχόθεν ὑπὸ λόφων περικεκλεισμένην κοιλάδα, ἣτις παρέστησεν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς των ἀπροσδόκητον καὶ ἀληθῶς μαγικὸν θέαμα. Εἰς ὅλους τοὺς κλάδους τῶν δένδρων ἐκρέμαντο, ὡς καρποὶ, ποικιλόχροοι ὑέλινοι λύχνοι, καὶ ἐν μέσῳ τοῦ καταφύτου τούτου χωρίου ἐξετείνετο μεγαλοπρεπῆς τράπεζα, ὅλη βρίθουσα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ παντοδαπῶν ἐδεσμάτων.

Γενικὸς ἀλαλαγμὸς ἠγέρθη εἰς τὴν ὄψιν ταύτην, καὶ προσκληθέντες, ἐκάθησαν ὅλοι εἰς τὸ ἀνέλπιστον συμπόσιον, εἰς δὲ τὰ δύο κεφαλοτράπεζα ὁ Βιλλαρδουῖνος, ἔχων ἐκατέρωθεν τὴν Ἀγνὴν καὶ τὴν Ἄνναν, καὶ ἡ Ἰσαβέλλα, τὸν Ροβέρτον ἔχουσα πλησίον τῆς καὶ τὸν Πετραλείφαν.

Ἡ εὐωχία, εἰς ἣν πολλαὶ ἔγινον προπόσεις ὑπὲρ τῶν αἰ

σίων γάμων τοῦ Γοδοφρείδου καὶ τοῦ Γουλιέλμου, διήρκεσεν ὑπὲρ τὰς δύο ὥρας, αὐτὴν δὲ διεδέχθησαν μετὰ ταῦτα ἄσματα καὶ ὀρχήσεις.

Ἄλλ' ἐν ᾧ αὐταὶ διήρκουν ἔτι, ὁ Βιλλαρδουίνος παρετήρησε μεταξὺ τῶν θεατῶν ἰστάμενον τὸν Ῥαιμόνδον, καὶ ἡσύχως ἐλθὼν πρὸς αὐτὸν,

— Ἐκεῖ εἶναι ; τὸν ἠρώτησε ταπεινῇ μὲν τῇ φωνῇ, ἀλλὰ μετ' ἀπαθοῦς τοῦ προσώπου, οὐδὲ τῷ ὀξύδερκεστέρῳ δυναμένου νὰ προδώσῃ ὅτι περὶ σπουδαίου τινὸς ὠμίλει.

— Ἐκεῖ, ἀπεκρίθη ὁ Ῥαιμόνδος ὁμοίως.

— Ἔταξας τοὺς ἡμετέρους ;

— Μάλιστα.

— Ποίαν ὁδηγίαν τοῖς ἔδωσας ;

— Νὰ εἰσέλθῃ ὅστις θέλει, νὰ μὴ ἐξέλθῃ κἀνεὶς.

Τότε ὁ Βιλλαρδουίνος, ἀποταθεὶς πρὸς τοὺς λοιποὺς,

— Κύριοι καὶ Κυρίαι, εἶπεν, ἂν νομίζητε ὅτι εἶναι καιρὸς, ἡμποροῦμεν ν' ἀπέλθωμεν. Ἄλλὰ δὲν σᾶς προτρέπω νὰ διαβῶμεν ἐν τῷ σκότει ἔφιπποι τοὺς κρημνοὺς. Ἄφ' οὗ ἀνεπαύθημεν ἤδη, ἀσφαλέστερον εἶναι νὰ στείλωμεν τοὺς ἵππους μας εἰς τοὺς πρόποδας, ὅπου νὰ καταβῶμεν ὑπὸ δαυλῶν φωτιζόμενοι. Θὰ σᾶς ὁδηγήσω δι' ἐδικοῦ μου δρόμου.

Ἡ πρότασις ἐγένετο δεκτὴ μετὰ μεγάλης χαρᾶς, καὶ ἡ πεζὴ περιδιάβασις εἰς τὰ ἔρημα ὄρη, πεφωταγωγημένα ὑπὸ μυρίων λαμπάδων κατὰ τὴν ὥραν τοῦ μεσονυκτίου σχεδὸν, ἐφάνη σκηνὴ ἀξίως περατοῦσα τὴν χαρμόσυνον ἐκείνην ἡμέραν.

Διένειμε λοιπὸν ὁ Βιλλαρδουίνος τοὺς ὁδηγοὺς, δᾶδας φέροντας, πυκνοὺς μεταξὺ τῶν θηρευτῶν, καὶ ἡ συνοδία ἀνεχώρησε, παρακολουθοῦσα εἰς τὰ πλευρὰ τῶν κοιλάδων τοὺς ἐλιγμοὺς στενωποῦ πετρῶδους.

Ἄλλ' ὅταν ἔφθασαν εἰς σημεῖον καθ' ὃ ἡ ὁδὸς, ὑπερβαίνουσα ὑψηλὴν ὄφρυν, ἐδυθίζετο εἰς νέαν κοιλάδα, ὁ Βιλλαρδουίνος ἔδωκε σημεῖον προσυμπεφωνημένον μετὰ τῶν ὁδηγῶν, καὶ συγχρόνως ὄλοι αἱ δάδες ἐσβέσθησαν, καὶ πάντες προσεκλήθησαν, ἀκολουθοῦντες βῆμα ἔπειτα τοὺς ὁδηγοὺς, νὰ βαδίζωσιν ἐν ἄκρᾳ σιωπῇ, μέχρις οὗ ὁ Αὐθέντης ἐπιτρέψῃ τὸ ἐναντίον, καὶ δώσῃ τὴν ἐξήγησιν τῆς διαταγῆς του.

Ὅλοι ἀμέσως, καίτοι ἐκπληττόμενοι καὶ μὴ ἐννοοῦντες, ὑπήκουσαν εἰς τὴν διαταγὴν ταύτην, καὶ οὕτω τοὺς εἶδαμεν προχωροῦντας ὡς νυκτερινὰ φαντάσματα πρὸς τοῦ Λύκου τὸ Σπήλαιον.

Τὸ σπήλαιον δὲ τοῦτο ἐν τούτοις παρίστα σκηνὴν οὐχὶ ἀδιάφορον πρὸς τὴν ἡμετέραν διήγησιν. Οἱ μετὰ τοῦ Χαμαρέτου συνυπακούμενοι προὔχοντες τῆς Πελοποννήσου εἶχον ἀπὸ τινος ἤδη χρόνου συνέλθει, οἱ μὲν ὑπὸ διαφόρους προφάσεις, οἱ δὲ κρυπτόμενοι εἰς τὰς περὶ τὴν Ἀνδραβίδα κώμας, τὰ χωρία ἢ τὰς ἐπαύλεις, ὅπως εὐρίσκονται πρόχειροι εἰς συνεννόησιν, ἔτοιμοι εἰς πράξιν. Ὅταν λοιπὸν εἶδαν πρὸ τριῶν ἡμερῶν τὸ σύνθημα τῶν πυρῶν εἰς τὰ ὄρη, ἐπλησίασαν ὄλοι, ὅσον ἐνεδέχετο ἕκαστος, εἰς τὸν τόπον τῆς συνεντεύξεως.

Ἡ δευτέρα νύξ ἐπεκύρωσε τὴν πρώτην πρόσκλησιν, καὶ τέλος ἅμα τὴν τρίτην νύκτα ἀνέλαμψαν αἱ πυραὶ καὶ ἐκ τρίτου, ἔδραμον πάντες πρὸς τοῦ Λύκου τὸ Σπήλαιον, ὅπου οἱ πλεῖστοι ἦσαν ἤδη συνηγμένοι μέχρι τοῦ μεσονυκτίου, καὶ ἐκάθηντο ἐν σιωπηλῇ προσδοκίᾳ εἰς τὰς φυσικὰς ἀμφιθεατροειδεῖς ἐξέδρας τοῦ βράχου περὶ μεγάλην φωτίαν, ὡς ὅτε τὸ πρῶτον τοὺς ἀπηντήσαμεν εἰς τὸ αὐτὸ μέρος.

Τελευταῖος δ' εἰσελθὼν, καὶ εἰς τοὺς παρακαθημένους περιφέρων τὸ βλέμμα,

— Δόξα Πατρί! ανέκραζεν ὁ καὶ διὰ τὸ ἐπιφώνημα τοῦτο καὶ διὰ τὴν ἀγρίαν ἀνδρίαν του γνωστὸς ἡμῖν, καὶ παρὰ τοῖς τότε ζῶσι περίφημος Βουτσαρᾶς. Δόξα Πατρί! φαίνεται ὅτι τὸ δένδρον ὠρίμασε, καὶ συγκαλοῦνται οἱ ξυλοτόμοι. Ἄπο τῶν σπηλαίων των θὰ προέλθουν οἱ λέοντες. Οὐαὶ εἰς τῶν ἀρπάγων λύκων τὴν γενεάν! Ἦλθεν ἡ ὥρα, δόξα Πατρί! ἀντὶ τῆς αἰσχύνης νὰ ποτισθῶμεν ἐκδίκησιν. Ἡ φιάλη εἶναι ὑπερχειλῆς· θὰ τὴν πίνωμεν μέχρι τῆς τελευταίας σταγόνας! Ἀλλὰ πῶς ὁ συγκαλέσας ἡμᾶς δὲν εἶναι μεταξύ ἡμῶν; πῶς ἀκόμη δὲν ἔφθασεν ὁ πάντοτε πρῶτος φθάνων; Εἴμεθα, δόξα Πατρί! πολυάριθμοι, ὅλοι ἔτοιμοι καὶ ὅλοι πρόθυμοι. Ἀλλ' ὁ ἐτοιμάσας καὶ διεγείρας ἡμᾶς ἐλλείπει ὁ ἀριθμὸς ἡμῶν δὲν εἶναι πλήρης. Ποῦ εἶναι ἡμῶν ὁ πρόεδρος;

— Ἄν μὲ δέχησθε, Κύριοι, εἶμαι πρόθυμος νὰ σᾶς προεδρεύσω! εἶπεν αἰφνης φωνὴ βροντώδης ἀπὸ τῆς εἰσόδου τοῦ σπηλαίου, καὶ ὡς κεφαλὴ Μεδούσης ἀπολιθοῦσα αὐτοὺς, ἐφάνη αἰφνης ὁ Βιλλαρδουίνος μετὰ τῆς πολυαριθμοῦ του συνοδίας, κάμπτων τὸν ἀγκῶνα τοῦ βράχου, ὅστις ἐδιχοτόμει τὸ σπήλαιον. Εἶναι περιττὸν νὰ σύρητε τὰ ξίφη σας, προσέθηκεν ἔπειτα ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν Βουτσαρᾶν καὶ τινὰς ἄλλους, οἵτινες παρεσκευάσθησαν ἀμέσως εἰς ἄμυναν διότι, ἰδέτε!

Καὶ λαβὼν κλειδίον ἀπὸ τῆς ζώνης του, ἐσύριξεν εἰς αὐτὸ, καὶ ἐν τῷ ἅμα καὶ ἀπὸ τῆς θύρας καὶ ἀφ' ὄλων τῶν σκοτεινῶν μυχῶν τοῦ σπηλαίου συνέρρυσεν πλῆθος στρατιωτῶν καὶ περιεκύκλωσε τοὺς συνωμότας.

— Μὴ ἐκπλήττεσθε, Κύριοι, ἐξηκολούθησεν ὁ Βιλλαρδουίνος. Τὸ σπήλαιόν σας εἶχε προκαταληφθῆ ἀπὸ τῆς ἡμέρας, καὶ οἱ σκοποὶ σας εἶναι πρὸ δύω ὥρῶν αἰχμάλωτοι.

Ἄλλὰ ἐπιτρέψατέ μοι τώρα νὰ ἐκτελέσω τὰ καθήκοντα τοῦ προέδρου.

Καὶ λαβὼν ἐκ τοῦ κόλπου του κατάλογον ἤρχισεν ἐν μέσῳ τῆς γενικῆς καταπλήξεως ν' ἀναγινώσκη μεγαλοφώνως τὰ ἐν αὐτῷ ὀνόματα, μεθ' ἕκαστον δὲ ὄνομα περιέφερε τὰ βλέμματά του εἰς τὸν ἐμβρόντητον φαινόμενον ἐκεῖνον κύκλον, καὶ ἐπέφερον ὁ ἴδιος ἀνὰ ἐν παρώ ν. Τέλος δὲ, τὴν ἀνάγνωσιν περατώσας,

— Εἶσθε τῷ ὄντι ἀκριβεῖς, εἶπεν. Οὔτε εἰς ἐλλείπει.

— Δὲν εἶναι ἀληθές! ἀνέκραξεν εἰς ἀπάντησιν ὁ Χαμάρετος, προκύπτων ἐκ τῆς αὐθεντικῆς συνοδίας. Ἐλλείπει εἰς, ἐκεῖνος ὅστις ἐξανέστησε, κατέπεισε, συνεκάλεσεν ὅλους τούτους. Ἐλλείπει ὁ μόνος ἔνοχος, ὁ ἀρχηγὸς καὶ ὁ πρόεδρος των, ὁ μόνος ἄξιος τῆς ὀργῆς σου καὶ τῶν ποινῶν σου, καὶ οὗτος εἰμὶ ἐγώ!

— Καυχᾶσαι, Λέων, εἶπεν ὁ Βιλλαρδουίνος. Δὲν σὲ γνωρίζω, δὲν εἶσαι εἰς τὸν κατάλογον· καὶ τῷ ἔδειξε τὸ ἀνά χειρὰς του χαρτίον.

— Ὁ κατάλογος οὗτος! ἀνέκραξεν ὁ Χαμάρετος σφενδονίζων κεραυνοβόλον βλέμμα πρὸς τὸν Πετραλείφαν. Διὰ τριάκοντα ἀργύρια τὸν ἠγόρασας, Ὑψηλότατε. Ἴσως ὁ ἀδελφοκτόνος Κάϊν, ἴσως ὁ θεοκτόνος Ἰούδας εὔρωσι χάριν εἰς τὴν ἄβυσσον τῆς θείας εὐσπλαγχνίας· ὁ πωλήσας σοι αὐτὸν τὸν κατάλογον, ποτέ! Ἄλλ' ἰδὲ ἐπὶ τῆς κεφαλίδος τοῦ χαρτίου ἐν τούτου μέρος ἐσχισμένον. Δὲν ἤξεύρω τίς εἶχε τὴν ὑβριστικὴν ταύτην συμπάθειαν πρὸς ἐμέ, ἀλλὰ τὸ μέρος ἐκεῖνο περιεῖχε τὸ ὄνομά μου. Ἐρώτησον ὅλους τούτους· θὰ σοὶ τὸ εἰπῶσι.

— Πιστεύω, Λέων, τὸν λόγον σου, ἀπήντησεν ὁ Βιλλαρδουίνος, καὶ ἀφ' οὗ θέλεις, σὲ κατατάττω μετὰ τῶν συντρόφων σου.

Ἐπειτα δὲ, στρεφόμενος πρὸς τοὺς λοιποὺς,

— Μὲ ἤκούσατε πρόεδρόν σας, εἶπεν ἀκούσατέ με τώρα, Κύριοι, δικαστήν σας. Ἐπλέξατε συνωμοσίαν, καὶ ἠθελήσατε νὰ ἐπαγαστήτε κατὰ τοῦ Αὐθέντου σας, προπαρασκευάζοντες τοῦ τόπου τούτου τὴν καταστροφὴν. Εἴσθε ἐσχάτης προδοσίας ἔνοχοι, Κύριοι· εἴσθε θανάτου ἔνοχοι. Ἐγὼ δ' ἐχρίσθην Αὐθέντης σας, ὅπως κυβερνήσω ἐν δυνάμει καὶ ἐν συνέσει τὸν λαὸν ὃν ἀπεπλανήσατε. Ἀλλὰ τὴν δύναμιν τῆς κυβερνήσεως ἀποτελεῖ ἡ ἀγάπη τῶν κυβερνωμένων, τὴν δ' ἀγάπην τρέφει ἡ ἐπιείκεια. Διὰ τοῦτο . . . σᾶς συγχωρῶ! Προσπαθήσατε διὰ μακρᾶς πίστεως νὰ ἐξαγοράσητε τὴν μίαν στιγμὴν ἀπιστίας.

— Ζήτω ὁ Αὐθέντης τοῦ Μωρέως! ἀνέκραξαν οἱ πλεῖστοι τῶν συνωμοτῶν, καὶ ἔρριψαν τὰ ξίφη των κατὰ γῆς.

— Δόξα Πατρί! εἶπεν ὁ Βουτσαρᾶς, κλίνων τὴν κεφαλὴν. Γενηθήτω τὸ θέλημά του! Αὐριον ἀπέρχομαι εἰς τῶν Μετεώρων τὸ μοναστήριον.

— Ἄν διέταπτες, Ὑψηλότατε, τοὺς δορυφόρους σου νὰ μᾶς σφάζωσιν, ἀνέκραξεν ὁ Χαμάρετος, μετ' ἀγαλλιᾶσεως καὶ ἐλπίδος ἤθελον κλίνει τὸν τράχηλον ὑπὸ τὸν πέλεκύν των, διότι τὸ αἷμα ἐλευθέρων ἀνδρῶν, ὡς σπονδὴ καὶ ὡς διαμαρτύρησις ἱερὰ σταλάζον ἐπὶ τῆς γῆς τῆς πατρίδος, ποτίζει καὶ ἐνδυναμοῖ τὸ δένδρον τῆς ἐλευθερίας. Ἀλλ' αἱ ἀλύσεις ἅς τῷ ἔθνει μᾶς ἐπιβάλλεις, αἱ ἀλύσεις τῆς μεγαλοψυχίας καὶ εὐγνωμοσύνης, αὐταὶ εἰσὶν ἀδιάρρηκτοι ὑπὲρ σίδηρον καὶ ἀδάμαντα. Ὅστις στέργει εἰς τῆς Ἑλλάδος τὴν ἐξουδένωσιν, καὶ ἔχει εὐτυχίαν τινὰ νὰ δρέψῃ ἔτι ἐκ τῆς ζωῆς, ἅς κλίνῃ τὸν αὐχένα ὑπὸ τὸ ἀκαταμάχητον σκῆπτρόν σου. Ἀλλὰ τὴν προδοσίαν ἔρπουσαν ὑπὸ τὴν ἀλωπεκῆν τῆς φιλίας, τὸ δηλητήριον ἀποσταλάζον ἀπὸ τοῦ μει-

διάματος τῶν ἀγγέλων, τὴν Ἑλλάδα, τὴν ἱερὰν γῆν τῆς ἐλευθερίας, καταπατουμένην καὶ περιφρονουμένην ὡς δούλην, ἱκανὸν καιρὸν εἶδα, καὶ τὸν χρυσοῦν σου ζυγὸν ἐπὶ σοῦ αὐτοῦ νὰ θραύσω ἀδυνατῶν, ἰδοὺ ἐπ' ἐμοῦ πῶς τὸν θραύω.

Καὶ ξιφίδιον ἐκσπάσας ἀπὸ τῆς ζώνης του, τὸ ἐβύθισεν ἀστραπηδὸν εἰς τὸ στῆθός του.

— Δόξα Πατρί! Φίλτατε ἀδελφε, τί ἔπραξας; ἀνέκραξεν ὁ Βουτσαρᾶς, δεχόμενος αὐτὸν εἰς τὰς ἀγκάλας του.

— Λέων, ὦ Λέων! Διατί ἔπραξας τοῦτο; εἶπε μετὰ φωνῆς τεθλιμμένης, καὶ λαμβάνων αὐτὸν ἐκ τῆς χειρὸς ὁ Βιλλαρδουίνος, ὅστις ἐξετίμα καὶ ἠγάπα τὰ προτερήματά του.

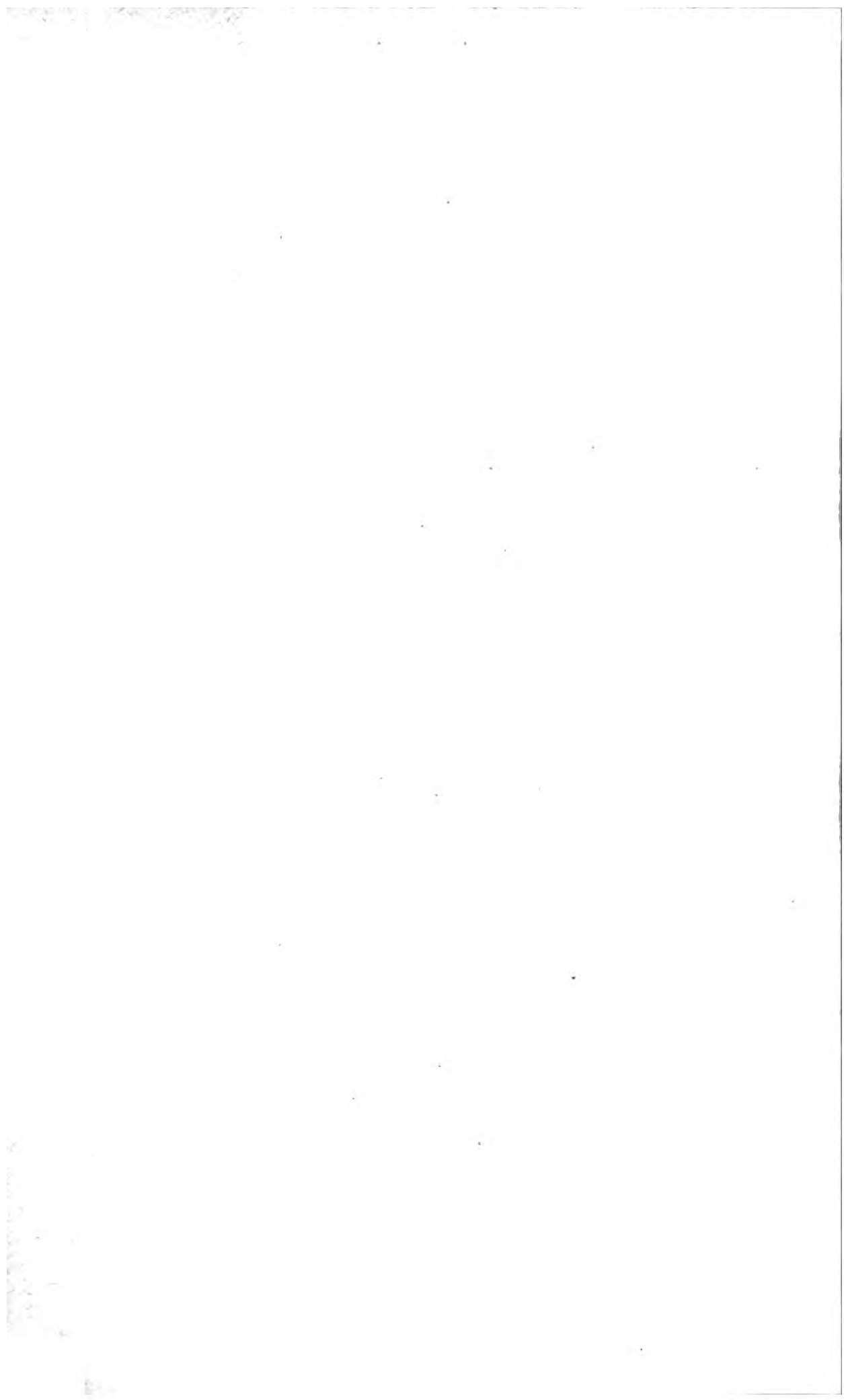
Ἐν ᾧ δ' ἕκαστος ἐξέφραζε τὴν ἐκπληξιν ἢ τὴν θλίψιν αὐτοῦ διαφόρως, ἡ Ἄννα, ἐκτὸς ἑαυτῆς, ἐβρίθη γονυπετῆς πλησίον του, καὶ κατέβρεχε τὸ πρόσωπόν του διὰ δακρύων.

Τότε δ' ὁ Χαμάρετος ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμοὺς, τὴν ἠτένισεν ἐπὶ τινὰς στιγμὰς σιωπηλῶς, ἔπειτα δὲ μειδιάσας,

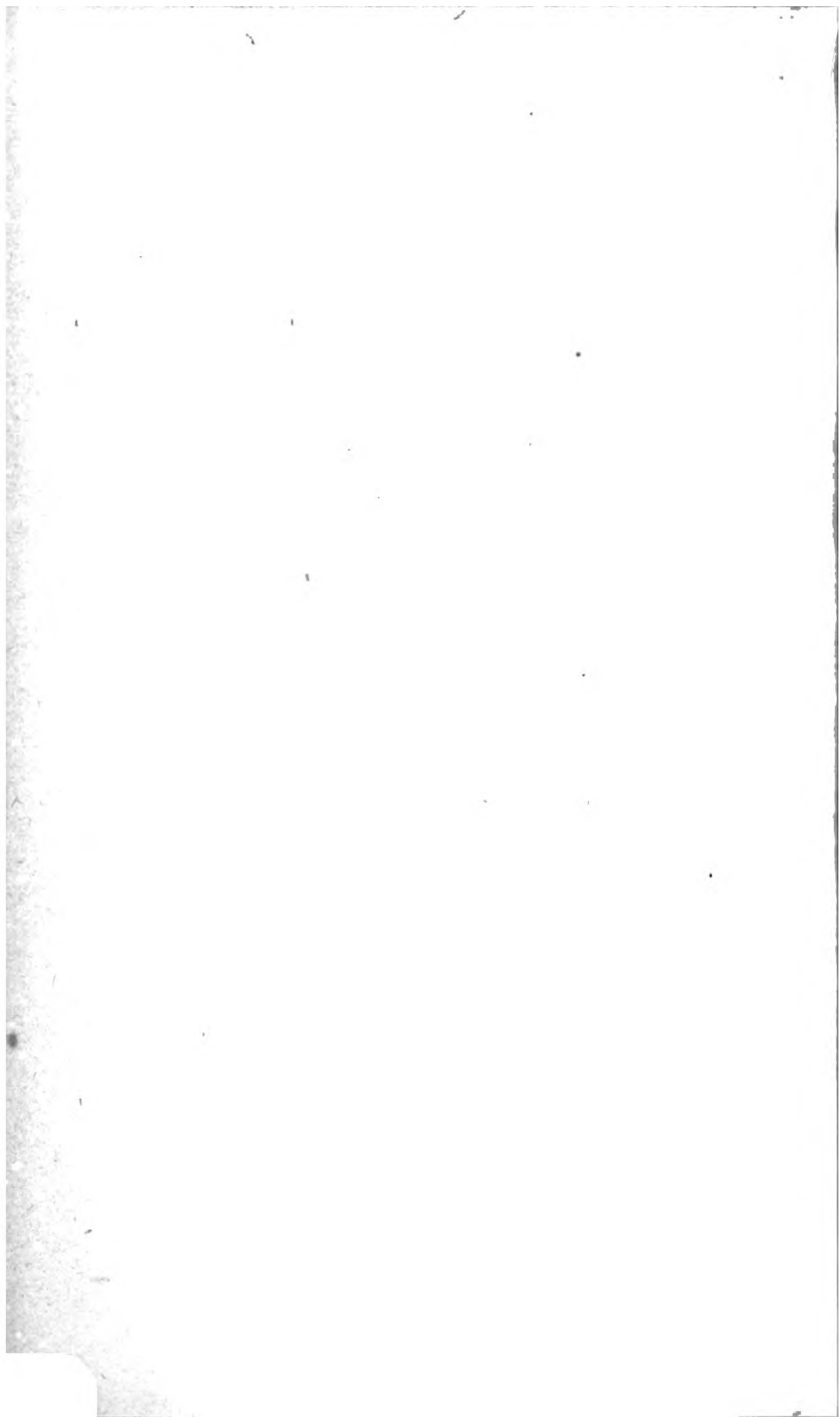
— Ἄννα, εἶπεν, ὦ! σ' εὐχαριστῶ. Ἐπὶ ζωῆς σ' ἐλάτρευσα, ὡς λατρεύουσι τοὺς κατοίκους τοῦ οὐρανοῦ, καὶ οὐδέποτε τὸ ὑπώπτευσας ἴσως, οὐδέποτε μ' ἐνεψύχωσας δι' ἑνὸς μόνου βλέμματος. Ἦδη δὲ εἰς τὴν στιγμὴν τοῦ θανάτου μου μοὶ δίδεις εὐδαιμονίαν αἰωνιότητος. Εἶπε εἰς τὸν πάππον σου ὅτι τὸν συγχωρῶ, ἂν εἶναι δυνατὸν καὶ ὁ Θεὸς ἢ ἡ πατρίς νὰ τὸν συγχωρήσῃ ποτέ! Πολλάκις εἶδα καθ' ὕπνον τὴν ἐλευθερίαν κατερχομένην ἐπ' ἐμὲ ὑπὸ τὸ σχῆμά σου. Τὸ δάκρυ σου εἶναι ἡ Ἴρις, δι' ἧς ἐλευθέρα ἡ ψυχὴ μου ἀναπτεροῦται πρὸς τὸν οὐρανόν.

Καὶ ἐγγίσας τὴν χεῖρά της εἰς τὰ χεῖλη του, ἐξέπνευσεν.

— Ὑψηλότατε, εἶπεν ὁ Βουτσαρᾶς, ἀπέθανεν ὁ τελευταῖος τῶν Λακεδαιμονίων. Τώρα μόνον εἶσαι Αὐθέντης τοῦ Μωρέως.

ΛΕΪΛΑ

ΛΕΪΛΑ

Α'

Κατὰ τὰ 1843 ἐκινεῖτο πᾶσα ἡ Ἰνδική. Ἐκ τῶν ἐσχάτων αὐτῆς περάτων, ἐξ ὅλων τῶν πόλεων καὶ χωρίων ὅπου λατρεύεται ὁ Βισνοῦ καὶ αἱ συχναὶ ἐνσαρκώσεις του, μικροὶ καὶ μεγάλοι, πλούσιοι καὶ πτωχοὶ, ὠδοιπόρουں οἱ μὲν πεζοὶ, οἱ δὲ ἐφ' ἵππων, ἄλλοι ἐπὶ καμήλων καὶ ἄλλοι ἐπὶ ἐλεφάντων, ἕκαστος κατὰ τὴν στάσιν ἢ τὴν κατάστασιν του. Ὅλοι δ' αὐταὶ αἱ συνοδαὶ διηθύνοντο, ὡς κινηταὶ ἀκτῖνες συμπίπτουσαι πρὸς ἓν κοινὸν κέντρον, πρὸς τὴν πόλιν Σομμάουθ, ἐπὶ τῆς χερσονήσου Γουζεράτ, ἢ, ἀπ' αὐτῆς ἐπιστρέφουσαι, διεκλαδοῦντο ἐφ' ὅλης τῆς ἐπιφανείας τοῦ τόπου.

Ἴδου δὲ τί παρῶξυνε τοσοῦτον τὸν εὐσεβῆ τοῦ Βράμα λαόν. Εἰς Σομμάουθ ὑπάρχει ναὸς πανάρχαιος, σεβαστὸν προσκύνημα τῶν Ἰνδῶν, ἀντικείμενον τῆς δι' αἰώνων εὐλαθείας αὐτῶν. Ὁ εὐρύχωρος ἡμισφαιρικὸς θόλος του, ὅλος ἐπίχαλκος ἔσωθεν, ἀπολήγων δ' εἰς ὄξυ πρὸς τὰ ἄνω, εἶναι μακρόθεν περίοπτος, καὶ ἡ θεὰ του βυθίζει εἰς ἀφώνους μελέτας τοὺς ἐνθουσιώδεις Βραχμάνας. Ὡς ἐν δὲ τῶν Ἰνδικῶν ἀριστουργημάτων θεωροῦνται οἱ Γομβροῦνοι ἢ πυλῶνες αὐτοῦ, ὀγκώδεις καὶ πυραμοειδεῖς ὡς οἱ τῶν αἰγυπτίων ναῶν, καὶ ὁμοίως ἐκείνοις πεποικιλμένοι ἄνωθεν ἕως κάτω δι' ἀναγλύφων. Ἄλλ' οἱ ἐξάισιοι οὔτοι Γομβροῦνοι ἐπ' αἰῶνας ὀλοκλήρους ἔμεινον ἐστερημένοι τοῦ πρωτίστου αὐτῶν κοσμήματος, τῶν δύο πυλῶν των, αἵτινες ἐξ ἀγαλήνου ξύ-

λου παγίως κατεσκευασμένοι, καὶ κατακεκαλυμμένοι ὑπὸ τορευμάτων πολυμόρφων καὶ ἀλλοκότων καὶ ὑπὸ χρυσῶν καὶ ἀργυρῶν κωδωνίσκων, τοσοῦτον ἐκίνουν τὸν ἀπειρόκαλον τῶν Ἰνδῶν θαυμασμόν, ὥστε ἐκορυφοῦτο αὐτὸς εἰς εὐλάβειαν, καὶ πολλάκις ἡ λατρεία ἣτις ὠφείλετο εἰς τὸν ἐν τῷ ναῷ ἰδρυμένον τρικέφαλον Τριμούρτην ἀπεδίδοτο δεισιδαιμόνως καὶ εἰς αὐτάς.

Πρὸ τινων λοιπὸν ἑκατονταετηρίδων ὁ ἥρωα τοῦ Μωαμεθανισμοῦ Σουλτάν Ἀχμέτ ὁ Γισνίδης, προελθὼν ἐξ Ἀφγανίας, τῶν ἀρχαίων Παροπαμισάδων, καὶ φέρων τρόμον καὶ λεηλασίαν εἰς μέγα μέρος τῆς Ἰνδικῆς, ἐγένετο κύριος τοῦ Σομμάουθ. ζηλεύσας δὲ τὰς περιφήμους πύλας, τὰς ἀφῆρεσεν ἀπὸ τοῦ ναοῦ, τὰς μετεκόμισεν ἐν θριάμβῳ εἰς τὴν πατρίδα του, καὶ οἰκοδομήσας ἑαυτῷ τάφον, τὰς ἐνετείχισεν εἰς αὐτόν.

Οἱ Ἰνδοὶ ἐθεώρησαν τὴν κολόβωσιν τοῦ ναοῦ των ὡς συμφορὰν ἐθνικὴν, καὶ ἡ ἀγάπη των πρὸς τὰς ἱεράς πύλας ἠῤῥξανεν ἕκτοτε κατ' εὐθὺν λόγον τῆς ἀποστάσεως καὶ τοῦ χρόνου· ἀλλὰ γνωρίζοντες τὴν ἀκαταμάχητον ἀνδρίαν τῶν ὀρεινῶν των γειτόνων, οὐδὲ συνέλαβον κἂν τὴν ἰδέαν νὰ τὰς κατακτῆσωσι πάλιν διὰ τῶν ὄπλων, καὶ μόνον ἐν εἰδει διαμαρτυρήσεως, καὶ εἰς δεῖγμα τοῦ αἰωνίου των πένθους, ἀπεφάσισαν νὰ μὴ ἀντικαταστήσωσι ποτὲ αὐτάς δι' ἄλλων εἰς τοὺς Γομβρούρους τοῦ Σομμάουθ, ἀλλὰ ν' ἀφήσωσι διὰ παντὸς τὸν ναὸν ἀναπεπταμένον, ἢ κἂν μέχρι οὗ ἐπιτρέψη ποτὲ ὁ Τριμούρτης νὰ συμβῇ θαῦμά τι καὶ νὰ τὰς ἀνακτῆσωσι.

Τὸ θαῦμα συνέβη ἐν ἔτει 1843, ἀλλ' ὁ Τριμούρτης ἔμεινεν ἀμέτοχος εἰς αὐτό. Ἡ Ἀγγλία, ἣτις ὡς προπύργιον τῶν παλαιῶν τῆς κατακτῆσεων ἐν Ἰνδίαῖς ἀναγκάζεται νὰ προ-

τάττη κατακτήσεις πάντοτε νέας, ένοχλουμένη τότε υπό τῆς άταπεινώτου τῶν Ἀφγάνων ανεξαρτησίας, άπεπειράθη νά έπεμβῆ εἰς τὰ έσωτερικά τοῦ άγρίου εκείνου τόπου πράγματα, καὶ έπεμψε στρατόν πολυάνθρωπον κατ' αὐτῶν. Ἀλλά διὰ δεινῆς πείρας έμαθεν, ότι οὐδεις εισέρχεται άτιμωρητὶ εἰς τὴν φωλεάν τῶν λεόντων. Εἰς τοὺς τραχεῖς στενωποὺς τῶν όρέων των, έπιπεσόντες μετὰ θηριώδους όρμῆς εἰ έγχώριοι κατὰ τῶν εισβαλόντων, τοὺς εκρεούργησαν κατὰ γράμμα, ὥστε μόλις διεσώθησαν οἱ άναγγελοῦντες τὸ μέγα πάθημα.

Τότε ἡ Ἀγγλία άπεφάσισε νά εγκαταλείψῃ τὸν δυσυπότακτον καὶ δυσφύλακτον τοῦτον τόπον, οὐχὶ ὅμως ὡς ήττημένη καὶ ὡς φυγὰς, ἀλλ' ἀφ' οὗ διέσπειρε τοῦ ὀνόματός της τὸν τρόμον. Δι' ὃ καὶ μετὰ νέων στρατευμάτων έπανελθὼν ὁ Λόρδος Ἐλλεμβοροῦ, γενικὸς Διοικητῆς τῶν Ἰνδιῶν, καὶ φοβερὰν λαβὼν εκδίκησιν, ανεχώρησεν έγχαράξας δι' αἵματος τὸ ὄνομα τῆς Ἀγγλίας εἰς τοῦ Ἰνδικοῦ Καυκάσου τοὺς βράχους, καὶ τὸν φόβον αὐτῆς εἰς τὴν καρδίαν τῶν ταπεινωθέντων Ἀφγάνων.

Ἰνα δὲ ὁ θρίαμβός του καὶ ἡ ἰσχὺς τῶν άγγλικῶν ὄπλων μείνη ανεξάλειπτος εἰς τὴν μνήμην των, καὶ διὰ μνημείου μαρτυρουμένη, αφήρπασεν ἀπὸ τοῦ τάφου τοῦ Μαχμοῦτ τὰς περιπύστους πύλας, ἀφ' οὗ έμαθεν ότι εἶχον καταντήσει καὶ ένταῦθα άντικείμενα ἴσης εὐλαθείας ὡς καὶ έν Γουζερὰτ, καὶ έθεωροῦντο ὡς κεκτημέναί Παλλαδίου ἰσχύν. Φέρων δὲ αὐτὰς έν μεγάλῃ πομπῇ δι' ὄλων τῶν Ἰνδιῶν, τὰς ένκπέθεσεν έορτασίμως εἰς τοῦ Σορμάουθ τοὺς οικείους Γομβρούρους, ένώπιον πρεσβειῶν πανταχόθεν άποστελλομένων, καὶ παρουσία μυριάδων προσκυνητῶν, συρρέουσάντων διὰ τὸ άξιόλογον καὶ εὐσεβὲς τοῦτο θέαμα.

Μία τῶν λαμπροτάτων συνοδιῶν ὄσαι μετὰ τὸ τέλος τῆς καθιδρύσεως τῶν πυλῶν ἐπέστρεφον πρὸς τὰ βορειότερα μέρη τῆς Ἰνδικῆς, εἶχεν ἀφιχθῆ εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Σουδλέδζου, τοῦ ἀρχαίου Ὑφάσιος, ἀπέναντι τῆς πόλεως Λουδιάνης. Φαίνεται δ' ὅτι τῶν ὁδοιπόρων τούτων προεπορεύετο ἡ φήμη αὐτῶν, διότι οἱ κάτοικοι τῆς Λουδιάνης εἶχον ὅλοι συρρέουσαι παρὰ τὸν ποταμὸν, περιμένοντες νὰ ἰδῶσι τὴν ἀφιξίν των, καὶ ἡ ἐνταῦθα σταθμεύουσα ἀγγλικὴ φρουρὰ παρετάξατο τυμπανοκροτοῦσα, ὁ δὲ φρούραρχος ἔπεμψε τὴν λέμβον του πρὸς τῆς συνοδίας τὸν ἀρχηγόν, ὅπως διαβῆ τὸν ποταμὸν ἐπ' αὐτῆς.

Ἦτον δὲ φυσικὸν νὰ κινήσῃ τὴν τοιαύτην περιέργειαν ὁ ἐρχόμενος, καὶ αἱ ἀποδιδόμεναι εἰς αὐτὸν τιμαὶ τῷ ἀνῆκον δικαιοματικῶς, διότι οὗτος ἦν ὁ Δεῦάν, ὁ ἰσχυρὸς καὶ εὐνοούμενος Βεζίρης τοῦ Σεῖρ-Σιγγ, Μάχα-Ραῦᾶ, ἡ Αὐτοκράτορος τῆς Λαχώρας, υἱοῦ τοῦ ἐνδόξου Ρουνζίτ-Σιγγ, διερχόμενος διὰ τῆς τελευταίας ταύτης τῶν Ἀγγλικῶν πόλεων, ἐν τῇ ἐπανόδῳ του εἰς τὴν πρωτεύουσαν τοῦ Πενταποτάμου.

Ὁ Δεῦάν ἦν τότε ἀνὴρ ἡλικίας ὠρίμου, ἔχων τὸ μὲν ἀνάστημα εὐγενὲς καὶ ἀνώτερον τοῦ μετρίου, τὸ δὲ βάδισμα ὑπερήφανον, καὶ τὴν μορφήν ἐμφαίνουσαν τὸν κανονικὸν ἐκεῖνον καλλονῆς τύπον, ὅστις ἰδίως χαρακτηρίζει τὴν Ἰνδικὴν τῶν ἀνθρώπων φυλὴν, καὶ οὗ ἡ ἐντελεστάτη ἔκφρασις εἶναι ἡ Ἑλληνικὴ φυσιογνωμία. Τὸ μέτωπόν του ἦν σύμμετρον, ὑπὸ καθαρῶν γραμμῶν ὀριζόμενον· ἀπ' αὐτοῦ δὲ κατήρχετο ἄνευ διαλήψεως ἡ ῥίν του μικρὰ καὶ εὐθεῖα. Οἱ ὀφθαλμοὶ του μεγάλοι καὶ ἀμυγδαλωτοὶ, καὶ ὑπὸ λεπτῶν ὀφρύων στεγαζόμενοι, ἦσαν, ὡς καὶ τὰ ὀλίγον εὐσαρκα χεῖλη του, ἔδρα ἀλληλοδιαδόχως προσηνοῦς γλυκύτητος καὶ ὑπερηφάνου ἐκφράσεως. Ἐνδεδυμένος δὲ τὴν ὀλόχρυσον τοῦ

Βεζίρου στολήν, ἀδαμαντοκόλλητα εἰς τὴν ζώνην του ὄπλα, βαρέα περὶ τὸν τράχηλον περιδέραια, καὶ πολυτίμους μαργαρίτας εἰς τὰς πτυχὰς τῆς πορφυρᾶς του τιάρας, ἦν εἰς τῶν ἐπιδεικτικωτέρων τῆς Λαχώρας ἀνδρῶν.

Καταβάς αὐτὸς τοῦ ἐλέφαντός του, ἐπεβιάσθη εἰς τοῦ φρουράρχου τὴν λέμβον, ἀφήσας τοὺς πολυαρίθμους του ὄπαδούς μετὰ τῶν τετραπόδων των νὰ τὸν παρακολουθήσωσι, σεσωρευμένοι εἰς πλοιάρια ἐκ τῶν ἐγχωρίων.

Ἄλλὰ ταῦτα, πλατέα καὶ ἀλιτενῆ ὄντα, καὶ τὰς πρῶρας εἰς παράδοξον ὕψος αἶροντα, ὡς ἂν προὔτιθεντο νὰ σχίζωσι τὸν ἀέρα μᾶλλον παρὰ τὰ κύματα, ἐπάλαιον βαρέως καὶ ἐναγωνίως κατὰ τοῦ ὀρμητικοῦ ῥοῦ τοῦ Ἰφάσιος, ἐν ᾧ ἡ λέμβος, ὡς ἔνυδρον πτηνὸν ἐλαφρὰ, καὶ ὑπὸ εὐρώστων ἐλαυνομένη κωπηλατῶν, ἐπέτα ἐπὶ τῶν κρυφῶν τῶν κυμάτων, καὶ παρέπλεεν ἤδη τὴν ἀπέναντι ὄχθην, πρὶν ἐκεῖνα φθάσωσιν εἰς τὸ μέσον.

Μετ' ἀγαλλιάσεως ἐβύθιζεν ὁ Δεῦᾶν τὸ βλέμμα του εἰς τοὺς κοσμοῦντας αὐτὴν ἀνθηροὺς κήπους, εἰς τὰς σκιάς τῶν δένδρων, ὧν πολλάκις οἱ κλάδοι, ὡς στέφανοι χαριέντως καμπτόμενοι, ἔψαυον εἰς τὰς φαιδράς των κινήσεις τὴν ὑποφρίσσουσαν ὑγρὰν ἐπιφάνειαν, καὶ τοῦ Βεζίρου τὸ πνεῦμα παρεδίδετο εἰς τὴν γλυκεῖαν ἐκείνην νάρκωσιν, καθ' ἣν ἡ φαντασία ἀποπνίγεται εἰς ἀόριστον καὶ ἐξημμένην εὐαισθησίαν.

Αἴφνης ἐκ συμφύτου θυσσάνου ῥόδων ἠγέρθη φωνὴ λυγρὰ καὶ ἠκούσθη ψάλλουσα τὰ ἐξῆς·

Πᾶσαν νέαν αὐγὴν γλυκὴ ἄνθος λωτοῦ
εἰς τοῦ Γάγγου τὸ κῦμ' ἀναθάλλει.
Εἰς τὸν ἥλιον στίλβουν τὰ πέταλ' αὐτοῦ,
κ' εὐωδίας ὁ κάλυξ του χύνει παντοῦ,
ὡς χρυσῆ μυροφόρος φιάλη.

Ἄλλ' ἐξαίφνης, μὲ κρότους ὄρμων φοβεροῦς,
 ἐξογκοῦται τοῦ Γάγγου τὸ κύμα·
 καὶ τοὺς κλάδους συνθλά τοῦ λωτοῦ τοὺς χλωροῦς,
 καὶ τὸ ἄνθος ἀνάρπαστον σύρει ὁ ῥοῦς
 εἰς σκοπέλους, κ' εἰς ἄγνωστον μνήμα.

Ἡ ζωὴ μου ἐπίσης μονήρης ἀνθεῖ
 εἰς τὸ ἄστατον κύμα τοῦ κόσμου.
 Εἰς τὸ φῶς τῶν βλεμμάτων σου ἂν θερμανθῆ,
 ἄς σβεσθῆ μετὰ ταῦτα καὶ ἄς μαρανθῆ
 ὡς λωτὸς ὁ ὑγρὸς ὀφθαλμὸς μου.

Οἱ πρῶτοι τόνοι τῆς φωνῆς ταύτης εἴλκυσαν τὴν ἀκοὴν τοῦ Δεῦᾶν. Ἐκ τῶν ἀνθέων ἀναθρόσκοντες ἀοράτως, καὶ ἀντανακλώμενοι ἐπὶ τῆς ἠχηρᾶς τῶν ὑδάτων ἐπιφανείας, ἔφθανον μέχρις αὐτοῦ γλυκεῖς καὶ μυστηριώδεις, καὶ τῷ ἐφαίνετο ὡς ἂν ἤκουε τοὺς Γαρδάρβας τοὺς ἐναερίους ψάλτας, διαχέοντας ἀπὸ τῶν ἀστέρων τοὺς ἐναρμονίους τῶν ὕμνων.

Ἐνίοτέ τις καμπὴ τῆς φωνῆς ἐκείνης διήγειρε συγκεχυμένας ἐν αὐτῷ ἀναμνήσεις, αἵτινες ὅμως τὸν διέφευγον ἅμα ἤθελε νὰ τὰς παρακολουθήσῃ. Ἐνίοτε ἐνόμιζεν ὅτι ἤκουσέ που τοὺς ἤχους ἐκείνους, ἀλλ' οὔτε ποῦ, οὔτε πότε ἐδύνατο νὰ εἰπῇ.

Ἄλλ' ἀφ' οὗ ἠκροάσθη ὀλοκλήρου τῆς πρώτης στροφῆς τοῦ ἄσματος, τὸ πρόσωπόν του ἐξέφρασεν ἐκπληξιν κατ' ἀρχάς, ἣτις κατ' ὀλίγον ἐλύθη εἰς βαθεῖαν βαρυθυμίαν. Καὶ καθ' ὅσον ἡ λέμβος προὐχώρει, τὸ μακρυνόμενον μέλος ἔφθανεν εἰς τὰς ἀκοάς του ὡς μινύρισμα τῆς αἰολίου κιθάρας, εἰς ἣν ἀνταποκρίνονται αἱ τρυφερότεραι τῆς καρδίας χορδαί.

Μετ' ὀλίγον, τῆς φρουρᾶς ἢ θορυβώδης ὑποδοχῆ, τῶν κατοίκων ἢ συρρόῃ καὶ αἱ δεξιώσεις, αἱ ἐπισκέψεις καὶ ἀντε-

πισκέψεις ἐξήλασαν τῆς μνήμης του τὴν παροδικὴν ἐκείνην ἐντύπωσιν. Ἄλλ' ὅτε τὴν ἐσπέραν ἔμεινε μόνος, ἀφ' οὗ κατ' ὀλίγον ἐσβέσθησαν ὅλοι οἱ ἐξωτερικοὶ κρότοι, τότε ἤκουσεν ἀντηχοῦν πάλιν ἐντός του τὸ πρῶτον ἄσμα, καὶ οἱ στίχοι ὑπὸ τῆς μνήμης του ἐναγωνίως ἐπιδιωκόμενοι, προσήρχοντο εἰς αὐτὴν ἀλληλοδιαδόχως, καὶ ὁ γλυκὺς τῆς φωνῆς τονισμὸς ἐκωδώνιζεν ἐναργῶς εἰς τὰ ὦτά του. Τοιαύτη δὲ εἶναι τῶν ἀνθρωπίνων λογισμῶν ἡ ἀλληλουχία, ὥστε τοῦ ἄσματος τούτου οἱ τόνοι ἀνεκάλεσαν εἰς τὴν φαντασίαν του μίαν τῶν ἀξιολογωτάτων περιόδων τοῦ παρελθόντος του, τὴν ἀκόλουθον.

Β'

Ὁ μεγαλεπήβολος Ῥουνζίτ, ὅστις ἐκ μικρῶν ὀρμώμενος, διὰ μόνης τῆς ἀνδρίας τοῦ βραχίονός του καὶ τῆς δυνάμεως τοῦ νοός του ὠκοδόμησεν εἰς ἑαυτὸν θρόνον, καὶ διὰ πολιτικῆς ὀξυδερκείας καὶ ἐπιδεξιότητος τὸν θρόνον τοῦτον ἀπὸ μικροῦ καὶ ἀσήμου ἀνεβίβασεν εἰς περιωπὴν τοῦ ἐπιφανεστάτου τῶν ἐν Ἰνδίας, ὁ Ῥουνζίτ εἶχεν ἀποθάνει πρὸ τεσσάρων ἐτῶν.

Τὸ Πεντζάβον ἢ Πενταπόταμον, ἡ χώρα τοῦ Ἰνδοῦ καὶ τῶν πολλῶν αὐτοῦ ὁμορρόων, ἐκλαυσεν εἰλικρινῶς καὶ ἐπὶ πολὺ τὸν Ἰνδὸν τοῦτον Ναπολέοντα, ἢ Ἀλέξανδρον, ὡς ὁ ἴδιος, ἀμυδρὰς ἔχων γνώσεις τῆς ἱστορίας, ἤθελε πολλάκις νὰ ὀνομάζηται. Ἄλλὰ τὰ δάκρυα διὰ τὸν θάνατον τῶν ἀρίστων ἡγεμόνων εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐξαντλῶνται τέλος, ξηραινόμενα εἰς τὸν ἥλιον τῆς εὐθυμίας διὰ τὸν ἐνθρονισμὸν τῶν διαδόχων αὐτῶν.

Τὸν Ῥουνζίτ διεδέχθη ὁ πρωτότοκος υἱὸς αὐτοῦ, ὁ Κου-

ροῦκ-Σιγγ, καὶ αἱ εἰς τὴν περίστασιν ταύτην τελεσθεῖσαι μεγαλοπρεπεῖς πανηγύρεις εἴλκυον εἰς τὴν πρωτεύουσαν τοῦ κράτους ὄλους τοὺς ἐπισημοτέρους ἄνδρας τοῦ τόπου. Μεταξὺ δ' ἄλλων, ὁ Δεῦᾶν, εἰ καὶ ἀπλοῦς Ῥαῦᾶς, ἦτοι προῦχων τῆς μικρᾶς πόλεως Κιθούλ, οὐχ ἤττον ὅμως μέγα φρονῶν ἐπὶ τῇ καταγωγῇ καὶ ἐπὶ τῇ ἀνδρίᾳ του, διηυθύνετο καὶ αὐτὸς πρὸς τὴν πρωτεύουσαν τοῦ Πενταποτάμου Λαχώραν, κομπάζων ἐπὶ τοῦ Θιβετικοῦ ἵππου του ὡς αὐτὸς ὁ Μάχα-Ῥαῦᾶς ἐπὶ τοῦ ἐλέφαντός του, καὶ περιβλεπόμενος ἐν τῇ λιτῇ μὲν, ἀλλὰ στερεᾶ καὶ στιλπνῇ πανοπλίᾳ του.

Τινὰς ὥρας μακρὰν τῆς Λαχώρας περιέμενε τὸν Δεῦᾶν συνάντησις, ἣτις μετέβαλεν ὄλην τὴν μετὰ ταῦτα ζωὴν του.

Ὁ Αὐτοκράτωρ Κουροῦκ-Σιγγ εἶχεν ἐξέλθει εἰς μέγα κυνήγιον κατ' ἐκεῖνα τὰ μέρη. Ἀφ' οὗ δ' ἕκαστος τῶν θηρευτῶν κατέλαβε τὴν οἰκίαν θέσιν, αὐτὸς ἐπὶ τοῦ ἐλέφαντός του, ἔχων καὶ τινὰς ὀπαδοὺς πεζοὺς ἢ ἐπίππους, ἔμεινε φυλάττων μίαν τῶν ἐξόδων τοῦ δάσους. Ἐκεῖ τίγρις, ἐξεγερθεῖσα ἐκ τῆς σκοτεινῆς φωλεᾶς της, καὶ ἐκμανεῖσα ὑπὸ τοῦ διωγμοῦ καὶ τοῦ θορύβου, διέφυγε τοὺς ἐπικειμένους θηρευτὰς, καὶ αἶμα διψῶσα, ὥρμησε πρὸς ὃ μέρος ἴστατο ὁ Κουροῦκ. Ἰδοῦσα δὲ τὸν ἐλέφαντα, τὸν φυσικόν της ἀντίπαλον, δι' ἐνὸς πηδήματος ἐρρίφθη εἰς τὴν κεφαλὴν του, καὶ ἐβύθισε τοὺς ὄνυχάς της εἰς τὰς σάρκας αὐτοῦ.

Ἐν τῷ ᾄμα οἱ στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνος, τὰ ξίφη γυμνώσαντες καὶ ὀρμήσαντες, τὴν προσέβαλον πανταχόθεν, καὶ τὴν κατεκέντησαν. Ἀλλὰ πρὶν ἢ ἐκπνεύσῃ, τὸ λυσσωδὲς θηρίον, συλλέξαν τὰς τελευταίας δυνάμεις του, ἀνεσκίρτησε τρίς ἢ τετράκις σπασμωδικῶς, καὶ κατέφερε τοιαύτας πληγὰς περίξ του, ὥστε τοὺς μὲν τῶν θηρευτῶν κατέβαλε, τῶν δὲ τοὺς ἵππους ἔτρεψεν εἰς μανιώδη φυγὴν.

Πρὸ πάντων δὲ τοῦ Αὐτοκράτορος ὁ ἐλέφας, οἰστρηλατούμενος ὑπὸ δριμέων πόνων, ἀσθμαίνων θορυβωδῶς ὑπὸ φόβου, καὶ φρίπτων καθ' ὅλα τὰ μέλη του, ὕψωσε τὴν προβοσκίδα ὀρθὴν, καὶ ἀνεχώρησεν ὡς παράφορος. Εἰς τὸν δρόμον του δὲ ἐξερρίζου ἢ συνέθλα τὰ στελέχη τῶν δένδρων, καὶ συνέτριβεν ὑπὸ τοὺς πόδας του τοὺς λίθους εἰς κόβιν. Ἄν δὲ καὶ ἔφερον ἐπὶ τῶν νώτων τὸ βᾶρος τεσσάρων ἀνθρώπων, τοῦ Αὐτοκράτορος, μιᾶς τῶν γυναικῶν αὐτοῦ, τοῦ ὀδηγοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ τραχήλου καὶ μάτην ζητοῦντος νὰ καταστείλῃ τὴν βίαν του, καὶ ἐνὸς προσαναβάτου καθημένου εἰς τὰ ὀπίσθια, ἡ ταχύτης του ἦτον ὅμως τοιαύτη, ὥστε ὁ ἀριστος τῶν ἰππέων δὲν ἐδύνατο νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ.

Διηθύνθη δ' ἀμέσως πρὸς τὸ δάσος, καὶ ἐκεῖ, μετὰ παντοίους ἐλιγμούς μεταξὺ τῶν μᾶλλον ἀβάτων μερῶν, ἔφθασεν εἰς ρεῦμα στενὸν καὶ πετρῶδες, ὅπου πρῶτον ἤρχισε νὰ βραδύνῃ ὀλίγον τὸ βῆμά του.

Αἰφνης ὀπισθεν τῶν βράχων καὶ ὀπισθεν τῶν θάμνων προέκυψαν εἴκοσι ἢ τριάκοντα ὀπλοφόροι ρυπαροὶ, ὧν τὰ ῥάκη, ἀντὶ νὰ κρύπτωσιν, ἀνεδείκνυσαν ἔτι αἰσχροτέραν τὴν βδελυρὰν γυμνότητα, ἔχοντες τὴν μορφήν κτηνώδη, τὸ σῶμα λάσιον καὶ ἠλιοκαῆς, μικρὰν μάχαιραν εἰς τὸ σχοινίον τὸ ζώνης τόπον ἐπέχον, καὶ εἰς τὰς χεῖρας μακρὸν, διὰ θρυαλλίδος ἐκκαιόμενον πυροβόλον.

Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι προὔχωρησαν πρὸς τὸν φεύγοντα ἐλέφαντα.

— Κρατήσατέ τον, σώσατέ με! ἔκραζεν ὁ Αὐτοκράτωρ πρὸς τοὺς παραδόξους αὐτοὺς ὑπηκόους του, οἵτινες περιστοιχίσαντες τὸν ἐλέφαντα, τὸν ἐκράτησαν κατὰ τὴν διαταγὴν του.

Ἄλλ' ὁ ὡς ἀρχηγός μεταξύ αὐτῶν διακρινόμενος, καθ' ὃ
 ῥυπαρώτερος τῶν ἄλλων καὶ κτηνωδέστερος, προσελθὼν
 μετ' ἀναισχυντίας,

— Σαεβ', εἶπεν, ὁ Βράμας εἶναι εἰς τοὺς οὐρανοὺς,
 καὶ ἐνίοτε λησμονεῖ τοὺς ἀγαπητούς του υἱοὺς λιμοκτονοῦν-
 τας ἐπὶ τῆς γῆς. Οἱ πιστοὶ δοῦλοί του πρέπει νὰ τοὺς τρέ-
 φωσι τότε. Μέτρησόν μας, Σαεβ' εἴμεθα μόλις τριάκοντα.
 Ἄνὰ χιλίας ρουπίας εἰς καθένα μας, τριάκοντα χιλιάδες
 ρούπια μᾶς χρειάζονται μόνον. Ἄν δὲν τὰς ἔχῃς εἰς τὸ
 βαλάντιόν σου, μὴ στενοχωρῆσαι. Δός μας τὸν λόγον σου· ὁ
 λόγος μεταξύ τιμίων ἀνθρώπων ἀρκεῖ. Στείλε τοὺς ὑπηρε-
 τας σου νὰ τὰς φέρουν, καὶ μὴ ἔχῃς φροντίδα. Ἐδῶ σοὶ
 προσφέρομεν φιλοξενίαν εἰς τὸ παλάτιόν μας, ὑπὸ τὴν λαμ-
 πρὰν στέγην τοῦ οὐρανοῦ· ὁμοίως καὶ εἰς τὴν ὠραίαν αὐ-
 τὴν κυρίαν, ἥτις, ἐλπίζομεν, ἀφ' οὗ μᾶς γνωρίσῃ, θὰ ἐπιθυ-
 μήσῃ νὰ διέλθῃ τὸ ἐπίλοιπον τῆς ζωῆς της εἰς τὴν χαρμό-
 συνον κοινωνίαν μας.

Μόνον ἂν συμβῆ ἕκ τινος περιστάσεως ν' ἀπατηθῶσιν οἱ
 ὑπηρεταί σου, καὶ ἀντὶ τριάκοντα βαλαντίων νὰ φέρωσιν
 ἴσως τριάκοντα Σείκους ἢ ἄλλους τινὰς στρατιώτας, τότε
 μετὰ λύπης, Σαεβ', θὰ βυθίσωμεν τὰς τριάκοντα μαχαίρας
 μας εἰς τὸ στῆθός σου.—

Ὁ Κουροῦκ, τεθορυβημένος ὡς ἦν, δὲν ἐνόησε κατ' ἀρχὰς
 τί ἔλεγεν ἢ τί ἤθελεν οὗτος ὁ ἄνθρωπος. Ἄλλ' ἀφ' οὗ τὸν
 ἤκουσε μέχρι τέλους, καὶ ἀφ' οὗ συνῆλθεν ἀπὸ τῆς ἐκ-
 πλήξεώς του διὰ τὴν τοιαύτην προπέτειαν,

— Τί τοὺς φυλάττετε; ἔκραξε πρὸς τοὺς δύο του ὑπη-
 ρέτας, πορφυροῦς ἐκ θυμοῦ. — Φέρετέ μοι τὰς κεφαλὰς
 των! — Ἀχρεῖοι! προσέθηκε στρεφόμενος πρὸς τοὺς ληστάς,

¹⁾ Κύριε.

πέσατε πρηνεῖς κατὰ γῆς νὰ πατήσῃ ὁ ἐλέφας μου τ' ἀκάθαρτα σώματά σας! Μάθετε ὅτι εἶμαι ὁ Μάχα-Ραῦάς!

Ἐν τῷ ἅμα οἱ ὑπηρέται του ἔσυρον τὰ πυροβόλα των, ἔτοιμοι νὰ τῷ ὑπακούσωσιν.

— Ἄν ἦσαι ὁ Μάχα-Ραῦάς, εἶπεν ὁ ἀναίσχυντος ῥακενδύτης, ἄ! ἄ! τότε αἱ τριάκοντα χιλιάδες πρέπει νὰ γίνουν τούλάχιστον τριακόσiai. . . Ἄν ἦσαι ὁ Μάχα-Ραῦάς, ἡμεῖς εἴμεθα οἱ Ἀκχάλιδες, οἱ υἱοὶ τοῦ Βράμα.

Καὶ σύρων ὑπὸ τὰ ῥάκη του δύσμορφον τῆς θεότητος ταύτης ξόανον, τὸ ὕψωσεν ὑπερηφάνως ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν του, καὶ ἐν τῷ ἅμα οἱ Ἀκχάλιδες ὄλοι, οἱ παράδοξοι οὔτοι ἐπαῖται συγχρόνως καὶ μοναχοὶ καὶ λησταί, ἔκλινον τὰς κεφαλὰς των μέχρι τῆς γῆς, καὶ προσεκύνησαν τὸν θεὸν οὗ ἱεροὶ θεωροῦνται.

Ἐνταυτῷ δὲ καὶ οἱ ὑπηρέται τοῦ Αὐτοκράτορος, «οἱ Ἀκχάλιδες!» ἀνέκραξαν μετ' εὐσεβοῦς φόβου, καὶ καταβάντες ταχέως ἀπὸ τοῦ ἐλέφαντος, ἔρριψαν τὰ ὄπλα ἐκ τῶν χειρῶν των, καὶ ἤγγισαν διὰ τοῦ μετώπου των τὸ ἔδαφος, προφέροντες προσευχάς.

Ἄλλ' ὁ Κουρούκ δὲν συνεμερίζετο τὰς δεισιδαιμονίας τοῦ ὄχλου.

— Κακοῦργοι! ἔκραξεν ὡς μαινόμενος. Ὅχι τοῦ Βράμα υἱοὶ, τῶν Ἀσούρων, τῶν καταχθονίων δαιμόνων, εἰσθε ἀκάθαρτοι λάτραι. Ῥουπίας θέλετε; Ἴδου αἱ ρούπιαί μου.

Καὶ σύρων τὸ πυροβόλον του, ἐσκόπευσε τὸν ἀρχηγὸν τῶν Ἀκχάλιδων. Ἄλλ' αὐτὸς ἔκλινε μέχρι γῆς μετ' εὐκινήσιας αἰλούρου, καὶ ἡ σφαῖρα ἐκτύπησε καὶ ἐθανάτωσεν ἓνα τῶν ὀπαδῶν του.

Τότε ἀνορθωθείς ὁ ληστής, καὶ γυμνῶν τὴν μάχαιράν του,

— Φονεύσατέ τον! ἔκραξε πρὸς τοὺς ὄπαδούς του.

Διὰ μιᾶς δ' ἐρρίφθησαν ὅλοι πρὸς τὸν ἐλέφαντα, καὶ οἱ μὲν ἤρπασαν τὴν γυναῖκα, παλαιούσαν καὶ φωνάζουσαν, οἱ δὲ προσέβαλον τὸν Αὐτοκράτορα, ἀνθιστάμενον ἐν ἀνίσω πάλῃ μετὰ τῆς δυνάμεως ἣν δίδει ἡ ἀπελπισία.

Κατὰ ταύτην τὴν κρίσιμον στιγμὴν διήρχετο ὁ Δεῦάν διὰ τοῦ δάσους. Αἱ κραυγαὶ τῆς Λεΐλας, — οὕτως ὠνομάζετο τοῦ Αὐτοκράτορος ἡ γυνή, — ἐπληξάν τὴν ἀκοήν του, καὶ στρέψας τὸν ἵππον του πρὸς τὸ μέρος ὅθεν ἐξήρχοντο, ἔφθασεν ἐν ριπῇ ὀφθαλμοῦ εἰς τὸ μέσον τῆς συμπλοκῆς. Χωρὶς δὲ νὰ γνωρίζῃ οὔτε πρόσωπον, οὔτε περιστάσεις, βλέπων ἓνα ὑπὸ πολλῶν προσβαλλόμενον, καὶ τούτων τοιούτων, ὥρμησε πρὸς αὐτὸν, καὶ μετ' ἀκατανοήτου ἐπιδεξιότητος τὸν ἐκάλυψε διὰ τῆς ἀσπίδος του, καὶ στρέφων ὡς στρόβιλον τὸ ξίφος του καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις, διένειμε χάλαζαν πληγῶν, ἣ ἀπέκρουε τὰς τῶν προσβαλλόντων.

Αἱ μάχαιραι τῶν Ἀκχαλίδων ἐπέπεσαν ἐν τῷ ἅμα κατ' αὐτοῦ ὄλαι, ἀλλ' ἀνεπήδων ἐπὶ τοῦ χαλυβδίνου του θώρακος καὶ τῆς ἀεικινήτου ἀσπίδος του. Οὐχ ἦττον ὅμως ἐνόησεν ὅτι μόνος αὐτὸς μετὰ τοῦ ἀσθενοῦς βασιλέως δὲν ἐδύνατο ἐπὶ πολλὴν ὥραν ν' ἀντισταθῇ εἰς τὸ πλῆθος.

Δι' ὃ παρατηρήσας δι' ἐμπίρου βλέμματος τίς ἦν ὁ ἀρχηγὸς τῶν ληστῶν, ὁ ὀδηγῶν καὶ ἐμψυχῶν αὐτοὺς εἰς τὴν προσβολήν, ἐκαρὰδόκησε στιγμὴν καθ' ἣν τὸν εὗρεν ὀλίγον ἀφύλακτον, καὶ ριφθεὶς ἐξ ἀπροόπτου, τῷ ἐβύθισε τὸ ξίφος εἰς τὸν λαιμόν. Ὁ ληστής ἔπεσε νεκρὸς κατὰ γῆς, ἐκτείνων τοὺς δύο βραχίονας. Ὁ δὲ θάνατος αὐτοῦ ἐπέφερεν ὃ ἀποτέλεσμα περιέμενεν ὁ Δεῦάν.

Οἱ ὄπαδοὶ αὐτοῦ ἔμεινον ἐκπεπληγμένοι καὶ ἔντρομοι. Ἐξ ἐναντίας δ' οἱ ὑπῆρέται τοῦ Κουροῦκ-Σίγγ, ἐνθαρρυνθέντες

ὑπὸ τῆς ἀπροσδοκῆτου ταύτης ἐπικουρίας, καὶ φοβηθέντες μὴ ἐκτιμηθῆ ὡς ἔγκλημα ἢ παθητικὴ αὐτῶν εὐλάβεια, ἤρ-
χισαν νὰ κράζωσι δι' ὅλης τῆς δυνάμεως τῶν πνευμόνων
των, προσκαλοῦντες τὴν ἀποπλανηθεῖσαν συνοδίαν τοῦ Αὐ-
τοκράτορος, καὶ συγχρόνως ἀνέλαβον τὰ ὄπλα των, ἵνα βοη-
θήσωσι τὸν Δεῦαν, εὐκόλως ἤδη διώκοντα τοὺς ληστάς·
διότι οὗτοι, ἀπολέσαντες τὸν ἀρχηγόν των, βλέποντες ἀντι-
ἑνὸς τέσσαρας ἐχθροὺς κατ' αὐτῶν καλῶς ὠπλισμένους, καὶ
ἐννοοῦντες ὅτι ἡ λοιπὴ συνοδία ἐδύνατο ἀπὸ στιγμῆς εἰς
στιγμὴν νὰ φθάσῃ, ἐτράπησαν εἰς ταχεῖαν φυγὴν.

Τότε ὁ Δεῦαν, ἐγκαταλείψας αὐτοὺς, ἐστράφη πρὸς τοὺς
ἄλλους ληστάς, οἵτινες φεύγοντες συμπαρέσυρον καὶ τὴν
ἄρπαγεῖσαν γυναῖκα. Βλέποντες ὁμῶς καὶ αὐτοὶ ὅτι διώκον-
ται κατὰ πόδας, καὶ ὅτι τὸ φορτίον των βραδύνει τὴν φυ-
γὴν των, ἄφησαν τὴν Λεΐλαν κατὰ γῆς καὶ ἔγιναν ἄφαντοι.

Ὁ δὲ Δεῦαν, ἐλθὼν πρὸς αὐτὴν, ἠθέλησε νὰ τὴν ὀδηγήσῃ
πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα· ἀλλ' ἐκείνη, ὡχρὰ ὡς κρῖνος, καὶ
ὡς φύλλον τρέμουσα, ἠδυνάτει οὐ μόνον νὰ περιπατήσῃ,
ἀλλὰ καὶ νὰ σταθῇ εἰς τοὺς πόδας τῆς· ἔθεν τὴν ἤρπασεν
εἰς τοὺς νευρώδεις βραχίονάς του, καὶ τὴν ἔφερε καθὼς μή-
τηρ φέρει εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς βρέφος.

Ἐν ᾧ δὲ τὴν ἐκράτει, τὴν κεφαλὴν ἔχουσαν ἀνεστραμμέ-
νην πρὸς τὰ ὀπίσω, τὸ βλέμμα του κατῆλθεν ἐπὶ τὸ πρό-
σωπόν τῆς· καίτοι δὲ ὑπερβὰς ἄρτι τῆς εὐφλογίστου ἡλι-
κίας τὰ ὄρια, διότι εἶχεν υἷόν νεανίαν ἤδη, δὲν ἐδυνήθη ὁμῶς
νὰ ἰδῆ χωρὶς συγκινήσεως τὴν ἀξιέρατον ἐκείνην μορφὴν,
τόσον νεανικῶς χαρίεσσαν καὶ τόσον κανονικῶς ἐντελῆ.

Ἀλλὰ καὶ ἡ Λεΐλα τοὺς μεγάλους καὶ μέλανας ὀφθαλμοὺς
τῆς εἰς τοὺς ἰδικούς του προσηλωμένους ἔχουσα, τὸν ἠτένιζε
μετ' ἐνθουσιώδους εὐγνωμοσύνης, ὡς σωτῆρα σταλέντα ἐξ

οὐρανοῦ, καὶ ἐν τῇ ταραχῇ τοῦ νοός της τὸν ἐξελάμβανεν ὡς τὸν Βισνοῦ, ἐπίτηδες καὶ αὖθις ἐνσαρκωθέντα πρὸς χάριν της, καὶ ἐνίοτε παρέβαλλεν ἴσως αὐτομάτως καὶ ἀκουσίως τὴν ἀνδρικήν καὶ ῥωμαλέαν αὐτοῦ καλλονὴν πρὸς τὴν καχεκτικήν καὶ γυναικώδη μορφήν τοῦ Κουρούκ.

Ὁ Αὐτοκράτωρ τὴν ἀνεβίβασε πάλιν εἰς τὸ φορεῖόν του, καὶ διατάξας τὸν Δεῦᾶν νὰ τὸν συνοδεύσῃ, ἐπέστρεψεν εἰς Λαχώραν μετὰ τῆς φρουρᾶς του, ἣν μετ' ὀλίγον ἀπήντησεν.

Ἐκεῖ δὲ, συγκαλέσας τοὺς Δοῦρβας, τὸ συμβούλιον τῶν ἀρχηγῶν, τοῖς παρουσίασε τὸν ἀνδρεῖον σωτῆρά του, καὶ ἐγχειρίζων αὐτῷ ἀδαμαντοκόλλητον ξίφος, τὸν διώρισε Σιρδάρην ἢ στρατηγὸν εἰς Κασεμίρην, ὅπου τοποτηρητὴν εἶχεν αὐτὸν τὸν ἀδελφόν του Σείρ-Σίγγ. Συγχρόνως δὲ τῷ ἐχάρισε δέκα ἐλέφαντας, πεντήκοντα καμήλους καὶ ἑκατὸν ἵππους, καὶ τὸν διέταξε ν' ἀπέλθῃ ἀνυπερθέτως εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του.

Σκιρτῶν ἐκ χαρᾶς, καὶ σκοτοδιניῶν ἐπὶ τῆς περιωπῆς εἰς ἣν ἀπροσδοκῆτως ἀνεβιβάσθη, ἐξήρχετο τῶν ἀνακτόρων ὁ Δεῦᾶν, ὅπως προπαρασκευάσῃ τὰ τῆς ἀναχωρήσεώς του. Ἐν ᾧ δὲ διήρχετο διὰ τῶν αὐτοκρατορικῶν κήπων, ἤκουσε φωνὴν γλυκυτάτην, ψάλλουσαν ᾄσμα, καὶ ἐκείνης τῆς φωνῆς τὸν τόνον τῷ ἀνεπόλησεν ἡ φωνή, ἣν ἤκουσε τὴν πρῶταν ταύτην, παραπλέων τοὺς κήπους τῆς Λουδιάνης, καὶ κατὰ παράδοξον σύμπτωσιν καὶ αὐτὸ τὸ ᾄσμα ἦτον τὸ ἴδιον.

Ὁ Δεῦᾶν, ὑπὸ τῆς εὐτυχίας διατεθειμένος πρὸς πᾶν φαιδρὸν αἴσθημα, ἐστάθη παρὰ τὸν κορμὸν δένδρου, καὶ ἠκροᾶτο μετ' ἀγαλλιάσεως, πραΰνων διὰ τῆς μελωδίας τὴν θυελλώδη τῶν ἰδεῶν του φορᾶν.

Αἴφνης τὸ ᾄσμα ἔπαυσε· παράθυρον ἠνεώχθη ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν του, καὶ εἰς τοὺς πόδας του ἔπεσεν ἄνθος λωτοῦ.

Ὅτε δ' ἔλαβεν αὐτὸ εἰς τὰς χεῖράς του, εὔρε μεταξὺ τῶν φύλλων του κεκρυμμένον χρυσοῦν κλειδίον· τὸ δὲ κλειδίον ἤρμόζετο εἰς μικρὰν θυρίδα τεθαμμένην μεταξὺ ῥόδων.

Ὁ Δεῦᾶν τὸ ἔλαβεν, ἠνέφξε τὴν θυρίδα, καὶ εἰσῆλθεν εἰς ὠραῖον ἀνθοκομεῖον, ὅπου τὰ σπανιώτερα τῆς νοτίου Ἰνδίας καὶ τῆς Κίνας φυτὰ περιεπλέκοντο παμποικίλως εἰς ἀναδενδράδας καὶ λαβυρίνθους, θυμιάζοντα τὴν ἀτμοσφαῖραν δι' ἀρωμάτων ἀγνώστων, καὶ θλῶντα τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας εἰς φῶς γλυκὺ καὶ πρᾶον.

Ἐκεῖ δὲ διὰ τῶν φύλλων εἶδεν ἐρχομένην πρὸς αὐτὸν νέαν κόρην, ἐνδεδυμένην ὡς Βαῦαδέραν ἢ χορεύτριαν, ἣτις λαβοῦσα αὐτὸν ἐκ τῆς χειρὸς, τὸν ὠδήγησε σιωπηλῶς διὰ τῶν δενδροστοιχιῶν μέχρι συμφύτου καὶ σκοτεινῆς σκιάδος, ὅπου, μακρύνασα κλάδους τινὰς ἐρυθρὰς Ἀζαλείας καὶ ῥοδοδάφνης τῆς Ἰνδικῆς, ἀνεκάλυψεν ὑπ' αὐτοὺς κρυπτὴν θύραν, καὶ εἰσῆγαγε τὸν Δεῦᾶν εἰς δωμάτιον ὅλον ἐστρωμένον λευκὰ ἀργυροπάρυφα ὑφάσματα κασεμίρια.

Εἰς τοῦτου δὲ τὸ βᾶθος εἶδεν αὐτὸς ἐπὶ μαλακοῦ ἀνακλινηρίου μαλακῶς ἠπλωμένην γυναῖκα, ἐνδεδυμένην λαμπρότατα, νύμφην ἠθελον εἰπεῖ οἱ Ἕλληνας, Οὐρὶ ἠθελον εἰπεῖ οἱ Πέρσαι. Ἡ γυνὴ αὕτη ἦν ἡ Λεῖλα, θελήσασα νὰ τῷ ἐκφράσῃ καὶ διὰ ζώσης τὴν εὐγνωμοσύνην της, ἀφ' ὅτου καὶ αὕτη καὶ ἡ φωνὴ της ἀνέζησαν.

Ὅταν ὁ Δεῦᾶν ἐξῆλθε τοῦ δωματίου, ἦτον ἐσπέρα. Εὔρε δ' εἰς τὴν σκιάδα τὴν αὐτὴν Βαῦαδέραν, ἣτις προεπορεύθη φωτίζουσα αὐτὸν δι' ἀργυροῦ λύχνου. Ἀνοίγουσα δ' εἰς αὐτὸν τὴν ἔξω θύραν, τῷ εἶπεν·

— Ὅσακις εἰσέλθῃς διὰ τῆς θύρας ταύτης, κτυπήσῃς τρίς ἐπ' αὐτῆς τὴν χρυσοῦν αὐτὴν κλεῖδα, καὶ καλέσῃς τὸ ὄνομα Μελινῆ! θὰ εἴμ' ἐδῶ νὰ σ' ὀδηγῶ ὡς ἀπόψε.

Τὴν ἐπαύριον ὁ Δεῦᾶν ἔμελλε ν' ἀπέλθῃ· ἀλλ' ἐνθυμηθεὶς ὅτι εἶχε διάφορα ἔτι νὰ προπαρασκευάσῃ, ἔμεινε, καὶ ἀντὶ νὰ διευθυνθῇ εἰς Κασεμίρην, διηυθύνθη πρὸς τὸν ἀνακτορικὸν κῆπον, ὅπου περιέμεινε τὸ ἄσμα, ἠνέωξε τὴν θύραν, ἐκτύπησε τρεῖς ἐπ' αὐτῆς τὴν χρυσὴν κλεῖδα, ἐπρόφερε τὸ ὄνομα τῆς Μελινῆς, καὶ ὠδηγήθη ὑπὸ τῆς Βαυαδέρας εἰς τῆς σκιάδος τὴν κρυπτὴν θύραν, εἰς ὃ μέρος ἡ Λεΐλα τὸν ἐπρόσμενεν ἵνα τῷ ἐκφράσῃ τὴν εὐγνωμοσύνην της. Καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐπανῆλθε πάλιν, καὶ δεκάκις πάλιν, μέχρις οὗ ὁ Αὐτοκράτωρ, θυμωθεὶς διὰ τὴν χρονοτριβὴν του, τῷ διέταξεν ἀποτόμως ν' ἀπέλθῃ.

Ὁ Δεῦᾶν ἠναγκάσθη νὰ ὑπακούσῃ, καὶ ἀνεχώρησεν. Ἐκτοτε δὲ, ποτὲ δὲν ἀνεπόλησε τὰς ἡμέρας ἐκεῖνας, οὐδ' ἀνεκάλεσεν εἰς τὴν φαντασίαν του τὴν φίλην τῆς Λεΐλας εἰκόνα χωρὶς βαθείας μελαγχολίας, διότι μετὰ τὰς βραχείας καὶ εὐηλίους ἐκεῖνας ἡμέρας ἐπῆλθε ταχέως ἡμέρα ἀποφράς, ἡμέρα αἰωνίου θρήνου ἀξία.

Ὅλιγους μῆνας μετὰ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τοῦ Δεῦᾶν εἰς Κασεμίρην, ὁ Αὐτοκράτωρ Κουρούκ, καὶ φύσει φιλάσθενος ὢν, καὶ ὑπὸ κακῆς καὶ ἀκράτου διαίτης παρ' ὥραν γεγηρακῶς, ὑπέπεσε μετὰ τὸ συμβᾶν τῆς τελευταίας του θήρας εἰς βαρεῖαν ἀσθένειαν, καὶ ὑπὸ ἀμαθείας ἀποκρούων παντὸς ξένου ἰατροῦ θεραπείαν, ἐξέπνευσε τέλος εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἀγυρτῶν καὶ τῶν φαρμακέων του.

Ἡ εἰδησις αὕτη ἐπληξεν βαθέως τοῦ Δεῦᾶν τὴν καρδίαν. Καὶ ἐλυπήθη μὲν τὸν Βασιλέα, ὅστις ἀπὸ τυχοδιώκτου Ῥαῦᾶ τὸν ἐπροβίβασεν εἰς Βεζίρην, ἀλλὰ πρὸ πάντων ἔφριξεν ἐνθυμηθεὶς τῆς Λεΐλας τὴν τύχην· διότι ἐγνώριζε τὸ ἀπάνθρωπον ψήφισμα τῶν Ἰνδικῶν νόμων κατὰ τῶν γυναικῶν τοῦ ἀποθανόντος Μάχα-Ῥαῦᾶ, ἀδιάφορον ἂν γραῖται

ἢ νέαι, ἂν ἀηδιάσασαι τὴν ζωὴν ἢ ἂν μετὰ πόθου καὶ ἐλπίδος πρὸς αὐτὴν ὀρμῶσαι, ἂν δυσειδεῖς ἢ ὠραῖαι, καὶ προσέτι, ἂν ἄλλο δικαίωμα δὲν ἔχωσιν εἰς τὴν ἀπαίσιον τιμὴν τοῦ νὰ καλῶνται βασιλίσσαι, εἰμὴ ὅτι ἔφθασαν νὰ καταταχθῶσιν εἰς τὸν γυναικωνίτην τοῦ Βασιλέως.

Ὁ Σεῖρ-Σίγγ, διαδεχθεὶς τὸν ἀδελφόν του εἰς τὸν θρόνον τοῦ Πενταποτάμου, ἀφῆκε τὸν Δεῦἄν διάδοχον καὶ τοποτηρητὴν του εἰς Κασεμίρην. Ἄλλὰ μεθ' ἐν ἔτος τὸν μετεκάλεσε, καὶ τὸν κατέστησεν ὑπουργόν του, καὶ τὰ πρῶτα δυνάμενον παρ' αὐτῷ.

Ὡς δὲ προεῖδεν ὁ Δεῦἄν, εἰς πρώτην ἐρώτησίν του περὶ τῶν γυναικῶν τοῦ Κουρούκ, ἔμαθεν ὅτι κατὰ τὸν νόμον εἶχον προσφερθῆ ὀλοκαύτωμα ἐπὶ τῆς πυρᾶς τοῦ Αὐτοκράτορος καὶ συζύγου των!

Γ'

Τὰ προεκτεθέντα ἐξηγοῦσι διατί, ὅταν μετὰ τέσσαρα ἔτη ἤκουσεν ὁ Δεῦἄν τὴν φωνὴν ἐκείνην καὶ τὸ μέλος τὸ ἀνακαλέσαν ζωηρῶς εἰς τὴν καρδίαν του τῆς Λεΐλας τὴν μνήμην, διατί ἐβυθίσθη εἰς πικροὺς λογισμοὺς, ἐπιφοιτήσαντας αὐτὸν δι' ὅλης τῆς νυκτὸς ἐν εἴδει ἢ ὀνειροπολήσεων ἢ ὀνείρων.

Τὴν δὲ πρωΐαν, ἅμα ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου, διέταξε νὰ τῷ ἐτοιμασθῆ ταχέως ἡ λέμβος του, καὶ εἰσελθὼν εἰς αὐτὴν χωρὶς συνοδίας, καὶ μετὰ μόνων δύο κωπηλατῶν, διηθύνθη ἀθορύβως πρὸς τὸ μέρος τοῦ ποταμοῦ, ὅπου εἶχεν ἀκούσει τὴν προτεραίαν τὸ ἄσμα.

Φθάσαντος ἐκεῖ, εἰς ἐν νεῦμά του οἱ κωπηλάται ἐκράτησαν τὰς κώπας ὀριζοντίας καὶ ἀκινήτους, καὶ ἀφῆκαν

τὴν λέμβον νὰ φέρηται ἀψόφως ὑπὸ τοῦ ῥοῦ, ὡς ἡ θαλασσοδαίαιτος κολυμβίς, ὅταν ἀπλώνουσα τὰ πτερά της, ἐφάπτηται τῆς κορυφῆς τῶν κυμάτων.

Ἡ καλλονὴ τῆς ἐξυπνώσεως φύσεως ἦτον ἀπερίγραφτος κατὰ τὴν ὥραν ταύτην. Τὰ ὕδατα τοῦ ποταμοῦ, ἀντανεκλώντα τῆς ἀνατολῆς τὸ πολυτελὲς παραπέτασμα, ἐφαίνοντο ὡς ἠπλωμένη χλαμύς, ἐκ πορφύρας ὑφασμένη καὶ ἐκ χρυσοῦ. Εἰς τῶν ἀνθῶν τὰ πέταλα, εἰς τῶν δένδρων τὰ φύλλα, εἰς τῶν χόρτων τὰ ἄκρα, ἐκρέμαντο δρόσου ἀδάμαντες, θλῶντες τὰς πρωϊνάς ἀκτῖνας ὡς μυρία πρίσματα. Ἡ γῆ, ὡς θυμιατήριον μέγα, ἀνέπεμπεν εἰς τὸν οὐρανὸν τὰς μυριπνόους της ἀναθυμιάσεις, καὶ πανταχόθεν ἐκ τῶν λόφων, ἐκ τῶν κοιλάδων, ἐκ τῆς ἀπεχούσης πόλεως, καὶ ἐκ τῶν πέριξ θάμνων, ὑψοῦντο παντοῖαι φωναί, ἀνυπόμονοι ν' ἀσπασθῶσι τὴν ἀναβίωσιν τῆς γῆς καὶ τὴν ἐπανάκαμψιν τοῦ φωτός.

Μόνον δὲ τὸ περιμενόμενον ἄσμα, αὐτὸ δὲν ἠγέρθη, ἀλλ' ἐπὶ τὸν θύσσανον τῶν ῥόδων ἐκάθητο ἀηδῶν, ψάλλουσα τὴν ἐωθινὴν της δοξολογίαν.

Ὁ Δεῦν ἔμεινε στιγμὰς τινάς, βόσκων τοὺς ὀφθαλμοὺς του εἰς τὰ κάλλη τῆς φύσεως καὶ τὴν ἀκοήν του εἰς τὰς ἀρμονίας αὐτῆς· ἀλλὰ τέλος διέταξε δυσθύμως τοὺς κωπηλάτας νὰ στραφῶσιν εἰς τὰ ὀπίσω, αἰσχυνόμενος ὅτι μετὰ νεανικῆς ἀκρισίας ἤλπισε ν' ἀκούσῃ ἀνανεούμενον ὅ,τι χθὲς ἀπλῆ σύμπτωσις τῷ εἶχε παραστήσει, ἢ τῆς ἀκοῆς του ἀπάτη.

Ἀλλὰ μόλις ἤρχισεν ἡ λέμβος νὰ μακρύνηται, ὅτε ὀπισθεν ὑψηλῶν καλαμῶν προέκυψε μονόξυλον. Ἐπιδεξίως δ' ἐρεσσόμενον ὑφ' ἐνὸς Ἰνδοῦ, ἐπρόφθασε τὴν λέμβον, ἐν ᾧ αὕτη ἐπέστρεφε.

Τότε ὁ Ἰνδὸς ἐγερθεὶς, ἔκλινε βαθύτατα, καὶ ἐνεχείρισεν εἰς τὸν ἔκθαμβον Δεῦαν ἄνθος λωτοῦ. Εἰς τὰ φύλλα αὐτοῦ ἦν δεδεμένον γραμματίον χάρτου μεταξωτοῦ, διὰ κυανῆς γεγραμμένον μελάνης. Περιεῖχε δὲ τὸ γραμματίον τὴν ἀκόλουθον Σλόκαν ἢ στροφὴν τοῦ Ἰνδικοῦ ἔπους, τοῦ ἐπιγραφομένου Ῥαμαῦάνα·

« Τρέμους ἀπορρέ' ἢ δρόσος ἀπὸ τοῦ λωτοῦ τὰ φύλλα·
οὕτω πᾶσα εὐτυχία τῶν ἀνθρώπων ἀπορρέει.

Πλὴν ὡς πλέοντ' ἀπαντῶνται δύο ναυαγίου ξύλα,
οὕτως ἀπαντῶνται πάλιν δύο γνώριμοι ἀρχαῖοι.»

καὶ κατωτέρω, εἰς πεζὸν λόγον,

« Ἄν ὁ Σαῆβ θέλῃ νὰ ἰδῇ ἓνα γνώριμον ἀρχαῖον,
ἅς ἀκολουθήσῃ τὸν Ἰνδόν.»

Ὁ Δεῦαν ἔνευσε πρὸς τοὺς κωπηλάτας, καὶ ἡ λέμβος, ἐνδοῦσα εἰς τὴν σύγχρονον αὐτῶν ὄσιν, ἐστράφη αὐθις περὶ ἑαυτὴν, καὶ ἠκολούθησε τὸ μονόξυλον. Μετ' ὀλίγον δ' εἰσέδου ὀπίσω τοῦ καλαμῶνος, καὶ προσωρμίσθη εἰς μικρὸν λιμνίσκον, κεκρυμμένον ὑπὸ πυκνοφύλλους πλατάνους.

Ὁ Βεζίρης ἐπήδησεν εἰς τὴν γῆν, καὶ παραδοθεὶς εἰς τὴν ὀδηγίαν τοῦ Ἰνδοῦ, διέβη μετ' αὐτοῦ ἐμπρὸς οἰκίας ἀφελοῦς καὶ λιτῆς, καὶ εἰσῆλθεν εἰς κῆπον ὀπωσοῦν εὐρύχωρον καὶ ἐπιμελῶς, οὐχὶ ὁμῶς πολυτελῶς κεκαλλιεργημένον· εἰς μίαν δὲ τῶν γωνιῶν αὐτοῦ, παρὰ τὸ χεῖλος τοῦ ποταμοῦ, ἀνεγνώρισε τῶν ῥόδων τὸν θύσανον ἔπου χθὲς ἔψαλλεν ἡ φωνή, σήμερον δὲ ἡ ἀηθῶν.

Ὁ Ἰνδὸς, κλίνας τότε μέχρι γῆς, τῷ ἔδειξε διὰ τοῦ δακτύλου τὸν τόπον ἐκεῖνον, καὶ ἀνεχώρησεν.

Ἐξιστάμενος διὰ τὸ παράδοξον τοῦτο συμβάν, προῦχώρησεν ὁ Δεῦαν πρὸς τοὺς ἀνθηροὺς θάμνους, καὶ δι' αὐτῶν διεκρίνε γυναῖκα καθημένην εἰς ἔδραν χλόης, ἔχουσαν δὲ

πλησίον της τριετὸς παιδίον. Ἄλλα δέ τινα βήματα προχωρήσας, ἔμεινεν ἔμπρός της ἀκίνητος ὑπ' ἐκπλήξεως.

— Τῆς νυκτὸς τὰ ὄνειρα, ἔκραξε, σκοτίζουσιν ἔτι τὸν νοῦν μου καὶ προκαλοῦσι χλευαστικῶς τὴν καρδίαν μου! Ἦτον χθὲς πλάνη τῆς ἀκοῆς ἢ φωνὴ τῆς Λείλας; εἶναι σήμερον ἢ μορφή τῆς Λείλας ἀπατηλὸν ὄραμα; Τρία ἤδη ἔτη τὴν κλαίω νεκράν.

— Καὶ λυπεῖσαι ἴσως ἤδη, Σαἰῆβ, ὅσα δάκρυα ματαίως ἐδαπάνησας δι' αὐτήν; εἶπεν ἡ γυνὴ μειδιῶσα.

— Ἄλλ' ἂν ἦσαι αὐτὴ ἐκείνη, εἶπεν ὁ Βεζίρης μετὰ δεισιδαίμονος τρόμου, ἀλλ' ἂν ἐξῆλθες ἐκ τῆς Πατάλας, τῆς τῶν νεκρῶν κατοικίας, πῶς δὲν ἀνέζησας ὡς λευκὴ περιστέρα, ὡς τρυφερὸν ῥόδον; πῶς σοὶ ἐπετράπη ν' ἀναλάβῃς τὴν ἀρχαίαν μορφήν σου;

— Ἄν ἐδυνάμην νὰ τὴν μεταβάλω, Δεῦάν, εἰς περιστέρα ἢ ῥόδου μορφήν, ἤθελον τὸ δοκιμάσει ὅπως σ' εὐχαριστήσω.

— Ἄλλὰ, εἶπεν οὗτος, ἀμφιῤῥεπῆς ἔτι μεταξὺ ἐκπλήξεως καὶ χαρᾶς, ὁ θάνατος τῶν γυναικῶν τοῦ Κουρούκ . . .

— Ἦτον ὀλέθριος, ὡς τὸ τέλος ὄλων τῶν γυναικῶν τῶν ἀποθνησκόντων αὐτοκρατόρων. Κατ' ὄνομα μόνον, τὸ ἡξεύρεις, ἦμην γυνὴ του, καὶ ὅμως ὑπεκείμεν εἰς τὸν κοινὸν φοβερὸν νόμον. . .

— Καὶ πῶς τὸν διέφυγες; Τίς σε διέσωσε;

— Διατί θέλεις νὰ μάθης τίς;

— Ὅπως τὸν εὐχαριστήσω, εἶπε μετ' εἰλικρινοῦς προσπαθείας ὁ Δεῦάν, ἵν' ἀγαπῶ τὸν σωτήρᾶ σου ὡς ἴδιον ἐμοῦ εὐεργέτην.

— Δεῦάν, εἶπεν ἡ Λείλα μετὰ συγκινήσεως· βλέπεις τὸ παιδίον ἐκεῖνο μετὰ πόσης περιεργείας καὶ πόσον προκλητικῶς σὲ κυττάζει;

— Ὁραῖον παιδίον, εἶπεν ὁ Δεῦαν, λαμβάνων τὴν χειρὰ του. Πολὺ ὁμοιάζει τὸν υἱόν μου Ἰρὰν, ὅταν ἦτον εἰς τὴν ἡλικίαν του.

— Ἄν θέλῃς νὰ εὐχαριστήσῃς τὸν σωτηρὰ μου, εὐχαρίστησον τὸ παιδίον αὐτό.

— Τὸ παιδίον αὐτό! εἶπε μετ' ἐκπλήξεως ὁ Βεζίρης· καὶ λαβὼν αὐτὸ εἰς τὰ γόνατά του, ἔλυσεν ἀπὸ τῆς ζώνης του πλουσίαν χρυσοῦν ἄλυσιν τῆς Τριχινουπόλεως, καὶ τῷ τὴν ἐπέρασεν εἰς τὸν τράχηλον, πρὸς μεγίστην χαρὰν τοῦ παιδίου.

— Ἄλλὰ πῶς; προσέθηκε. Τὸ παιδίον αὐτὸ δὲν ἦτον δυνατὸν νὰ ὑπῆρχεν ὅταν ἀπέθανεν ὁ Κουρούκ· δὲν ἦτον γεννημένον βεβαίως.

— Γεννημένον δὲν ἦτον, ἀλλ' ὑπῆρχεν, ἀπεκρίθη ἡ Λέϊλα. Ἴδου ὅ,τι δὲν γνωρίζεις τῆς ἱστορίας μου· «Εἰς τὸν γυναικωνίτην τοῦ Κουρούκ μ' ἔφερε φιλοδοξία ζηλότυπος, χωρὶς ἐν τῇ μέθῃ τοῦ θριάμβου νὰ ἐρευνήσω εἰς ποίας ὑποχρεώσεις αὐτὸς μὲ ὑπέβαλλεν.

»Ὅταν ἤμην νέα κόρη εἰς τὸ Δελί, οἱ κολακεύοντές με μ' ἔλεγον ὠραίαν, καὶ ἐπεκαλούμην κοινῶς τοῦ Δελί ὁ ἀστὴρ, τὸ δὲ ὄνομα τοῦτο ἠὲ χαρίσται μέγਾਲως τὴν φιλαυτίαν μου. Ἄλλ' εἰς τὴν αὐτὴν πόλιν ἔζη ἡ Ῥάνη, ὁμηλιξ μετ' ἐμοῦ, καὶ, ὡς ἔλεγον οἱ ἐχθροί μου, ὠραιότερα μου. Αὕτη δ' ἐπωνομάσθη ἡ Σελήνη (Χάνδρα) τοῦ Δελί, καὶ τ' ὄνομα τοῦτο ἐλύπει καιρίως τὴν φιλοτιμίαν μου.

»Συνέβη ποτὲ νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν πόλιν μας ὁ Σεῖρ-Σίγγ, ὁ δευτερότοκος υἱὸς τοῦ Ῥουνζίτ· συνέβη δὲ καὶ νὰ ἰδῇ τὴν Ῥάνην, ἣ μᾶλλον πιστεύω τὴν σύμπτωσιν ταύτην αὐτὴ τὴν προῦκάλεσε· καὶ ὡς τὴν εἶδε, κατεγοητεύθη ὑπὸ τοῦ κάλλους τῆς, καὶ μετὰ ζηλοτύπου πείσματος καὶ ἀνεκφρά-

στου λύπης είδα τήν αντίζηλόν μου, γυναίκα τοῦ ἡγεμόνος.

»Μετ' ὀλίγα ἔτη ὁ Κουρούκ ἐβασίλευσε, καί ἐμάθομεν ὅτι ἔρχεται εἰς Δελί. Τότε συνέλαβον τήν ἐλπίδα νά ταπεινώσω τήν Ῥάνην. Κατώρθωσα δέ νά μέ ἰδῆ ὁ Κουρούκ καί νά μ' ἀρέσῃ, καί μετ' ὀλίγον ἡ Ῥάνη ἠναγκάσθη νά μέ προσκυνήσῃ βασίλισσάν της.

»Ὁ Αὐτοκράτωρ, ὅταν εἰσῆλθον εἰς τόν γυναικωνίτην του, ἦτον σκιά μόνον ζῶσα. Ἐνίοτε ἐξερχόμενος εἰς τὸ κυνήγιον, τήν μόνην τέρψιν ἧς ἦν ἀκόμη δεκτικὸν τὸ σεσαθρωμένον του σῶμα, συμπαρελάμβανε τήν μίαν ἢ τήν ἄλλην τῶν γυναικῶν του, καί οὕτω μ' ἀπήντησας ὅταν μ' ἔσωσας εἰς τὸ δάσος ἀπὸ χειρῶν τῶν Ἀκχαλίδων. Τότε τὸν συνώδευσα πρῶτον καί τελευταῖον. Μετ' ὀλίγους δὲ μῆνας ἡ ὑποτρέμουσα λαμπὰς τῆς ζωῆς του ἐσβέσθη.

»Τὴν ἡμέραν δὲ τῆς κηδείας του, ἀποκεκαλυμμένης ἔχουσαι τὰς κεφαλὰς καί τὰς κόμας λυτὰς, παρηκολουθοῦμεν τήν ἐκφορὰν του ὄλαι του αἱ γυναῖκες. Τότε πρῶτον ἐξύπνησα ὡς ἀπὸ μαγικοῦ ὄνείρου, τότε κατέπεσεν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου τῆς φιλοδοξίας τὸ δέμα, καί ἀνέβλεψα πρὸς τήν ὀλεθρίαν ἀλήθειαν.

»Ἐν ὅσῳ ἦν μεμακρυσμένος ὁ κίνδυνος, ἐνόμιζον ἐμαυτὴν τεθωρακισμένην κατ' αὐτοῦ, καί ἀνδρείαν. Ἄλλ' ὅτε μᾶς ἀνεβίβασαν εἰς τὴν πυρὰν παρὰ τοῦ Αὐτοκράτορος τὸν νεκρὸν, ὅτε ὁ Βραχμὰν ἀνακύπτων ἀπὸ βαθείας ἐκστάσεως μελέτης θρησκευτικῆς, ἤρπασε δαυλὸν, καί ἀγριωπὸς ὡς αὐτὸς ὁ Νιρούρδης, ὁ θεὸς τῶν καταχθονίων, προσῆλθε καί ἐνέβαλε πῦρ εἰς τὰ ξύλα, ὅτε είδα τὰς ἄλλας γυναῖκας, τὰς μὲν εὐτυχεστέρας νεκρωθείσας ἤδη ὑπὸ τοῦ φόβου καί ἀναισθητούσας πρὸς πᾶσαν ὕλικὴν ἀλγηδόνα, τὰς δὲ μετ'

ἀπελπισίας καὶ βρυγμοῦ ὀδόντων ἀποσπώσας τὴν κόμην των καὶ συστρεφούσας τὰ μέλη των, ὅτε τέλος ἤκουσα κάτωθεν μου ὑποσιζούσας τὰς φλόγας καὶ τρύζουσαν τὴν ἀναπτομένην πυρὰν, καὶ ἡ θερμὴ προὔχῳρει καὶ ἠῦξανε, τότε ἐνόησα ὅτι εἶμαι γυνή, τότε ἡ ζωὴ ἦν ὠφειλον τόσον νέα ν' ἀφήσω, εἰς ἣν ἔπρεπε, — καὶ τοῦτο, τ' ὁμολογῶ, οὐχ ἦτον μ' ἐβασάνιζε, — ν' ἀφήσω τὴν Ῥάνην θριαμβεύουσαν καὶ εὐδαίμονα, ἡ ζωὴ αὕτη μοι ἐπεφάνη εἰς ὅλην τῆς τὴν λαμπρότητα, εἰς ὅλον τὸ κάλλος τῆς, καὶ ἤρχισα ὡς παράφρων νὰ κινῶ τὰ χρυσᾶ μου δεσμὰ, καὶ πᾶσαν ἀξιοπρέπειαν λησμονοῦσα, «Σώσατε, ἔκραξα, σώσατέ με! Ἄν δὲν λυπῆσθε ἐμὲ, εὐσπλαγχνίσθητε καὶ τὸ ἀθῶον, τὸ σκιρτοῦν ἐντὸς τῶν σπλάγχνων μου. Πρὶν ἰδῆ τὸ φῶς, θὰ λάβῃ τὸ φοβερὸν τοῦτο τέλος!»

»Οἱ λόγοι οὗτοι ἐνήργησαν ὑπὲρ πᾶσαν ἐλπίδα μου. Οἱ αὐτοὶ οἵτινες μ' ἔθεσαν ἐπὶ τῆς πυρᾶς, ἐρρίφθησαν εἰς αὐτὴν ἀμέσως μετὰ μεγάλης σπουδῆς, καὶ μὲ ἤρπασαν καθ' ἣν στιγμὴν αἱ φλόγες εἶχον φθάσει εἰς τὰ ἐνδύματά μου. Πεισθέντες δὲ περὶ τῆς ἀληθείας τῶν λόγων μου, μ' ἀπέλυσαν μετὰ πάσης ἐνδείξεως σεβασμοῦ, διότι ὁ νόμος δὲν θέλει νὰ γίνῃ τοῦ πυρὸς παρανάλωμα ἢ ἀπογονὴ τῶν Αὐτοκρατόρων, καὶ ἀγέννητος ἂν εἶναι ἀκόμη.

»Πρὶν δ' ἀναχωρήσω, ἔστρεψα τελευταῖον βλέμμα πρὸς τὴν ὀλεθρίαν πυρὰν. Μεταξὺ στροβίλου καπνοῦ εἶδα λευκὰς χεῖρας κινουμένας καὶ ὡς πεμπούσας μοι ἔσχατον ἀσπασμόν. Μεταξὺ τοῦ συριγμοῦ τῶν φλογῶν ἤκουσα μεγάλην κραυγὴν, ὡς ψυχῶν ἀποσπωμένων ἀπὸ τοῦ σώματος καὶ στεναζουσῶν τὸν ἐπιθάνατον στεναγμόν, καὶ ἔφυγα μετὰ φρίκης, καὶ δὲν ἔστρεψα ὀπίσω τὴν κεφαλὴν.»

— Ἄλλὰ δὲν εἶπας ὅτι ἦσο μόνον κατ' ὄνομα γυνή τοῦ Κουρούκ;

— Τὴν ἀλήθειαν εἶπα.

Ἦξεύρεις ὅτι τὸν Κουρούκ ἔπρεπε νὰ διαδεχθῆ ὁ υἱὸς τοῦ Νεπάλ. Ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ πατρός του ἀνηγορεύθη, καὶ τὰ στρατεύματα καὶ ὁ ὄχλος τὸν προέπεμπον ἐν παρατάξει ἵνα τὸν ἐνιδρύσωσιν εἰς τὸν θρόνον. Ἄλλ' ἐν ᾧ διήρχετο ὑπὸ Βαγαβάταν¹ ἐπισκευαζομένην, αἴφνης,— τίς οἶδεν ἂν αἴφνης; τῆς Ῥάνης τὰ χεῖλη εἶδον τινὲς διασταλέντα ὑπὸ ξένου μειδιάματος,— δοκὸς ἀπεσπᾶσθη ἀπὸ τῆς ὀροφῆς, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν του, καὶ ὁ διάδοχος συνετάφη μετὰ τοῦ προκατόχου του.

Μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ὁ ἀδελφὸς τοῦ Κουρούκ, ὁ Σεῖρ-Σιγγ, ἔσπευσε ν' ἀναβῆ εἰς τὸν θρόνον. Τῆς δὲ Ῥάνης ἡ πρώτη φροντίς ἦν νὰ μ' ἀναζητήσῃ καὶ μὲ φονεύσῃ, διότι, ἔλεγεν, ἡ γέννησις τοῦ παιδίου μου ἦν διὰ τὸν ἄνδρα τῆς ἐπικίνδυνος.

Ἐκτοτε ἠναγκάσθην νὰ φύγω. Ἀμέσως ἐκρύβην εἰς δάση καὶ εἰς ἐρήμους, ἀβοήθητος ἐπάλαισα πρὸς στερήσεις καὶ πρὸς στοιχεῖα, μέχρις οὗ κατέφυγον ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν βαρβάρων τῆς Μεσημβρίας².

— Δυστυχῆς γυνή! εἶπεν ὁ Δεῦάν, ὅποια τύχη ἡ ἐδική σου!...

— Ὁμολογεῖς, Δεῦάν-Σιγγ, ὅτι ἡ τύχη μου δὲν εἶναι ἐπίφθονος. Ἡ ἐδική σου σ' εὐχαριστεῖ;

— Εἶμαι Μάχα-Βεζίρης τοῦ Αὐτοκράτορος, ἀπήντησεν ὁ Δεῦάν. Βαθμὸς ἄλλος αὐτοῦ ἀνώτερος δὲν ὑπάρχει.

— Ὑπάρχει, καὶ πολὺ ἀνώτερος.

¹) Παγόδαν, ναόν.

²) Τῶν Ἄγγλων.

— Ποῖος; ἠρώτησε μετ' ἐκπλήξεως ὁ Βεζίρης.

— Ὁ βαθμὸς, ἀπήντησεν ἡ Λεΐλα, τοῦ πατρὸς τοῦ Αὐτοκράτορος. Εἶσαι Δεῦαν, ὁ πρῶτος τῶν δούλων ὅσοι κύπτουσιν ἐμπρὸς τοῦ Μάχα-Ραῦᾶ. Δὲν σοὶ φαίνεται πολὺ προτιμότερον νὰ κύπτῃ ὁ Αὐτοκράτωρ μέχρις ἐδάφους ἐμπρὸς σου;

— Πῶς τοῦτο; Τί ἐννοεῖς; ἠρώτησεν ὁ Δεῦαν, ἐν ᾧ ἡ φιλοδοξία ἐμάστιζεν ἤδη τὸ αἷμά του, καὶ αἱ μὴνιγγές του ἐκτύπων σφοδρῶς.

— Λάβε καὶ φίλησον τὸ παιδίον αὐτὸ, — ἴσως ἡ καρδία σου σοὶ εἰπῇ τὸ πῶς, εἶπεν ἡ Λεΐλα μετὰ μειδιάματος ἐκφραστικοῦ, ἐν ᾧ τὸ βλέμμα της ὑπέμενε τοῦ Δεῦαν τὸ φλογερὸν βλέμμα, ὡς τοῦ ἀετοῦ ὁ ὀφθαλμὸς ἀτενίζει τὸν ἥλιον ἀσκαρδαμυκτί.

Ὁ Δεῦαν τὸ ἔλαβεν εἰς χεῖράς του, καὶ τὸ ἠτένιζεν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς· ἐκεῖνο δὲ τὸν προσεμειδία.

— Ἄν δὲν ὑπῆρχεν ὁ Σεῖρ-Σιγγ, προσέθηκεν ἡ Λεΐλα, — καὶ ἐρυθρὰ ἀντανάκλασις διῆλθε στιγμιαίως τοὺς ὡς γαλῆς ἢ ὡς τίγριδος ἰριδωτοὺς ὀφθαλμοὺς της, — ἂν δὲν ὑπῆρχεν αὐτὸς καὶ ἡ γενεά του, ἤθελεν ἐνθρονισθῆ ὡς διάδοχος τοῦ Κουρούκ, ᾧ Δεῦαν, ὁ υἱός σου.

— Φίλτατον τέκνον! ἀνέκραξεν ὁ Βεζίρης, ἡ καρδία μου σὲ ἀναγνωρίζει! Καὶ φιλῶν αὐτὸ εἰς τὸ μέτωπον καὶ εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς, Τί θέλεις, τῷ εἶπε, νὰ σοὶ στείλω ἀπὸ τῆς Λαχώρας ὅπου ὑπάγω;

— Νὰ τῷ στείλῃς τοῦ Ῥουνζίτ τὸ στέμμα. Τὸ δῶρον τοῦτο ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ περιμένῃ παρὰ τοῦ πατρὸς του, ἀπεκρίθη ἡ Λεΐλα.

— Ἄλλὰ ζῆ ὁ Σεῖρ-Σιγγ, εἶπεν ὁ Δεῦαν διστάζων ζῶσι καὶ οἱ υἱοὶ του.

— Εἰς τὴν ἱερὰν δεξαμενὴν τῆς Καλαΐσης, Σαἶβ, ὅπου λούονται εὐσεβεῖς προσκυνηταί, τὸ δειλὸν κῦμα καθεῖργεται εἰς τὴν μαρμαρίνην κρηπίδά του. Ἄλλ' ὁ Ὠκεανὸς, ὅστις φέρει στόλους ὑπερηφάνους, θραύει τοὺς βράχους τῆς ὄχθης του, καὶ ἐκτείνει ἐπὶ τὰ πεδία καὶ ἐπὶ βασιλεία τὴν τροπαιοῦχον πλημμύραν του.

— Ἄλλ' ὁ Σεῖρ-Σίγγ, εἶπεν ὁ Δεῦαν, ἀπὸ μικροῦ μὲ ὕψωσε μέγαν. Εἰς οὐδένα ἔχει ἐμπιστοσύνην τόσον ἀπεριόριστον. . . Εἰς τί μὲ προτρέπεις, ὦ Λεΐλα !

— Δὲν σὲ προτρέπω εἰς τίποτε, ἀπήντησεν αὕτη. Δὲν ἀνήκει εἰς τὴν ἄπειρον, εἰς τὴν γυναῖκα ἐμὲ νὰ συμβουλεύσω σὲ τὸν ἄνδρα, σὲ τὸν βαθύνουν. Παρατηρῶ δὲ μόνον ὅτι σοὶ ἐμπιστεύεται ὁ Σεῖρ-Σίγγ, διότι ἐκεῖνος μὲν βασιλεύει ἀλλὰ σὺ κυβερνᾷς, σὺ σπεῖρεις ἀλλ' ἐκεῖνος θερίζει. Σοὶ παρατηρῶ ὅτι δὲν σὲ ὕψωσεν ὁ Σεῖρ-Σίγγ· σὲ ὕψωσεν ἐκεῖνος ὅστις σοὶ ἔδωκε τὴν ὑψηλὴν διάνοιαν, τὴν μεγάλην ἀνδρίαν, ὅστις σ' ἔφερε νὰ σώσης τὸν Κουροῦκ ὅταν τὸν συνέλαβον οἱ λησταί· σὲ ὕψωσεν ὁ τοὺς ταπεινοὺς ὑψῶν, ὁ τοὺς ὑψηλοὺς ταπεινῶν, κατὰ τὰς θείας βουλὰς του περὶ τῆς τύχης τῶν ἀνθρώπων ἀποφασίζων. Εἰμὶ γυνὴ ἀμαθῆς καὶ ἄπειρος, ἀλλὰ φρονῶ ὅτι ἀμαρτάνει πρὸς αὐτὸν ὅστις, τοσαῦτα λαβὼν δείγματα τῆς ἐκείνου θελήσεως, διστάζει νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν προορισμὸν του.

Ὁ Ῥουνζίτ διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ νοός του ὕψωσε τὴν Λαχώραν εἰς πρωτεύουσαν τῶν Ἰνδιῶν ἐπικράτειαν· οἱ ἐκνευρισμένοι ἀπόγονοί του ἐσπατάλησαν ἐκείνου τὴν ἰσχὺν, κατεκερμάτισαν ἐκείνου τὸ κληρονόμημα. Νοῦς χρειάζεται, βραχίων χρειάζεται ἵν' ἀνοικοδομήσῃ ὅ,τι ἐκεῖνοι ἄφησαν νὰ καταρῥυῆ, ἵνα σώσῃ τὸ περιλειπόμονον ἀπὸ ἐντελοῦς ναυαγίου.

Ἄλλ' εἰς σέ μόνον ἀνήκει νὰ κρίνης ἂν τῶν τοιούτων θεωριῶν δὲν πρέπη νὰ ὑπερισχύσωσιν οἱ ἀξιέπαινοι δισταγμοὶ φανταστικῆς καὶ λεπτολόγου εὐγνωμοσύνης.

— Ὅσα μοὶ λέγεις μὲ τρομάζουσι, μ' ἐκπλήττουσι, Λεΐλα! Πείθεται μὲν ὁ νοῦς μου, ἀλλ' ἐπανίσταται ἡ καρδιά μου. Ναι, εἰς δὴν κυλίνεται τὸ κράτος κρημνὸν, ἀπαιτεῖται χεὶρ στιβαρὰ νὰ τὸ ἀναχαιτίσῃ. . . Ἄλλ' ὁ Σεῖρ-Σίγγ μ' ἀγαπᾷ! Ν' ἀποδώσω λοιπὸν τὸ κακὸν ἀντὶ τοῦ καλοῦ!

Καὶ ἐσιώπησε βεβουθισμένος εἰς συλλογισμούς. Κατ' αὐτὴν τὴν στιγμήν τὸ παιδίον ἔπαιζε μετὰ τῶν θυσσάνων τοῦ ξίφους. Ὁ Δεῦᾶν τὸ ἔλαβεν εἰς τὰ γόνατά του.

— Φίλτατον παιδίον, εἶπεν, εἰς χεῖράς μου λοιπὸν κρατεῖται ἡ τύχη σου! Παρ' ἐμοῦ περιμένεις ἢ εἰς αὐτοκράτορος θρόνον νὰ σέ ἀναβιδάσω, ἢ νὰ σέ ἀφήσω νὰ τρώγῃς τὸν πικρὸν ἄρτον τῆς ἐξορίας.

Καὶ καταφιλῶν ὡς ἐκτὸς ἑαυτοῦ τὸ παιδίον,

— Λεΐλα, εἶπε, ποίαν ταραχὴν ἔρριψας εἰς τὰς φρένας μου!

— Ἴσως, ἀπεκρίθη αὐτῇ, δικαιότερον ἔπρεπε νὰ εἰπῆς ποῖον φῶς.

— Δικαιότερον, ναι, εἶπεν ὁ Δεῦᾶν. Ἐρρίψας φῶς τῷ ὄντι, ἀλλὰ τὸ φῶς τῶν ἑπτὰ ἀνθρώπων, οἵτινες στίλβουσιν ἐπὶ τῶν κεφαλῶν τῶν ἑπτὰ ὄφρων τῆς Πατάλας. Πρέπει νὰ ὑπάγω νὰ συνάψω τὰς ιδέας μου, νὰ μελετήσω τὴν θέσιν μου, τὸ καθήκόν μου. Ἡ κεφαλὴ μου φλέγεται. Θὰ ἔλθω πάλιν νὰ σέ ἰδῶ.

Καὶ εἰπὼν ταῦτα ἠγέρθη.

— Ὅταν μὲ ἀπέσπασας ἀπὸ τῶν Ἀκχαλίδων, Δεῦᾶν, εἶπεν ἡ Λεΐλα ἐγειρομένη ἐπίσης, καὶ μ' ἐκράτεις εἰς τὰς ἀγκάλας σου φέρων με, ἐν ᾧ σὲ ἠτένιζον εἰς τὸ πρόσωπον, εἶδα σκιὰν παροδικὴν σκοτίσασαν αὐτὸ ἐπὶ μίαν στιγμήν,

καὶ ἀναβλέψασα πρὸς οὐρανὸν, εἶδα ἰπταμένην ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν σου τὴν Οὐρμμαν. Ἐξεύρεις, τὸ εὐγενὲς τοῦτο πτηνὸν, οὗ οἱ ἀμόλυντοι πόδες ποτὲ δὲν πατοῦσι τὴν γῆν, ὅσους σκιάσῃ ὑπὸ τὸ πτερόν του, τοὺς προορίζει νὰ φέρωσι βασιλικὸν στέμμα.

— Λείλα, ἀνέκραξεν ὁ Δεῦαν, ὅταν χθὲς σὲ ἤκουσα ψάλλουσαν, κατεγοητεύετο ἡ καρδία μου. Σ' ἀκούω σήμερον ὁμιλοῦσαν, καὶ ἀναπτεροῦται ὁ νοῦς μου!

Καὶ ἀναχωρῶν ἐψιθύριζε, Μ α ρ ά β α σα χ έ μ !¹

Δ'

Ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ Δεῦαν-Σιγγ ἠκούσαμεν ὅτι εἶχεν υἱὸν καλούμενον Ἰράν. Ὁ υἱὸς ὅμως δὲν συνώδευε τὸν πατέρα εἰς τὴν ἀποστολὴν του πρὸς τὴν πόλιν Σομμάουθ, ἀλλὰ διὰ παντοίας προφάσεις, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον εὐλογοφανεῖς, ἔμεινεν εἰς Λαχώραν.

Ἄλλ' ὅστις θέλει νὰ μάθῃ τὴν ἀληθῆ αἰτίαν δι' ἣν ὁ νεανίας ἀπέφυγε τὴν ὁδοιπορίαν, ἃς παρακολουθήσῃ τὴν λαμπρὰν συνοδίαν, ἥτις πρὸς τοῦ ἡλίου τὴν δύσιν μία ἐκ πολλῶν προκύπτει ἐξ ὁδοῦ τῆς Λαχώρας, καὶ διευθύνεται πρὸς τὴν μεγάλην Βαγαβάταν, εἰς τὴν θέσιν Δεῦαν-Γιρ, ὅπου τὴν ἐσπέραν ἐκείνην ἐκτελεῖται ἡ μεγάλη νυκτερινὴ ἐορτὴ τοῦ Βισνοῦ.

Μεταξὺ φυλάκων, τῶν μὲν πεζῶν, τῶν δὲ ἰππέων, ἐπορεύετο ἐμβριθῶς καὶ περισκεμμένως μεγαλοπρεπῆς ἐλέφας, ἐστολισμένος διὰ πολυτελῶν ταπήτων, φέρων περὶ τὸν τράχηλον πλούσιον περιδέραιον κωδωνίσκων, εἰς τὴν κεφαλὴν πτερῶν θύσσανον, καὶ εἰς τὸ μέτωπον χρυσοῦν προμε-

¹) Πόσον τὴν ἀγαπῶ!

τωπίδιον. Ἐπὶ τῆς ῥάχιος δ' αὐτοῦ ἐταλαντεύετο φορεῖον χρυσοκόλλητον, καὶ ὑπὸ τὰ κυανᾶ καὶ ῥοδόχροα αὐτοῦ παραπετάσματα ἔλαμπον, ὡς ἀστέρες ὑπὸ νέφη τῆς δύσεως, ὀφθαλμοὶ γυναικεῖοι.

Αἱ γυναῖκες ἦσαν τρεῖς, ὧν τὴν μίαν, ἑπτακαίδεκα ἐτῶν ἴσως, κατεκόσμου ἀνθή καὶ ἀδάμαντες· ἀλλ' ἦν χαριεστέρα αὐτῇ τῶν ἀνθέων καὶ λαμπρότερα τῶν ἀδαμάντων.

Ἡ νεᾶνις αὕτη ἦν ἡ ὠραία Πριττά, ἡ θυγάτηρ τοῦ Χερᾶβ-Σίγγ, τοῦ ἀποθανόντος προκατόχου τοῦ Δεϋάν· αἱ δὲ δύο ἄλλαι ἦσαν θεραπαινίδες τῆς.

Ἐκατὸν δὲ περίπου βήματα ὀπίσω αὐτῶν εἶπετο ἔφιππος νεανίας, βλέπων πρὸς δεξιὰ καὶ πρὸς ἀριστερά, καὶ ἐν γένει πρὸς πᾶσαν ἄλλην διεύθυνσιν ἢ πρὸς τὰ ἐμπρὸς, ἀλλὰ προφανῶς ρυθμίζων τὸ βῆμα τοῦ ἵππου του πρὸς τὸ τοῦ προηγουμένου ἐλέφαντος.

Ὁ ἵππεὺς οὗτος ἐνέπρεπεν εἰς ὅλην τὴν χάριν τῆς ἐφηβικῆς καλλονῆς. Τὸ σῶμά του ἦν εὐλύγιστον ὡς ἰνδοκάλαμος τρυφερός· ἡ κόμη του ἦν ξανθὴ, καὶ ὑπεχρύσιζεν ὡς τῆς σελήνης, ὅταν ἀπλοῦται εἰς τὰ κύματα τοῦ Ἰνδοῦ· οἱ ὀφθαλμοὶ του εὐλόγως ἐδύναντο νὰ παραβληθῶσι πρὸς τὸ ἄνθος τοῦ κυανοῦ λωτοῦ ὑπὸ τῶν Ἰνδῶν ποιητῶν, οἵτινες παραβάλλουσι πρὸς αὐτὸ τὰ πάντα. Ἄν ὁ Ἀλέξανδρος, ὅταν εἰσέβαλε τὸ πάλαι εἰς τὴν Λαχώραν, εἶχεν ἀπαντήσῃ ἐμπρὸς του τὸν νέον τοῦτον ἵππεά, ἤθελε βεβαίως τὸν ἀσπασθῆ ὡς ἓνα τῶν Διοσκούρων.

Ἐν ᾧ δ' ἐβάδιζεν οὗτος, τόσον ὀλιγώτερον προσηλῶν τὰ βλέμματά του πρὸς τὴν Πριττάν ὅσω μᾶλλον εἶχεν, ὡς φαίνεται, εἰς αὐτὴν προσηλωμένον τὸν νοῦν του, ἤκουσεν ὀπίσω του κρότον ἵππων, καὶ μεταστραφεὶς, εἶδεν ἐρχόμενον μετὰ πολλῶν στρατιωτῶν Ἀδσίτ, τὸν ἀγέρωχον Σιρδάρην

ἢ ἀρχιστράτηγον, ὅστις μεγαλοφρονῶν ἐπὶ τῇ στρατιωτικῇ του ἰσχύϊ, ἐνόμιζεν ἑαυτὸν πάντων ἀνώτερον, καὶ δυστρόπως ὑπέκυπτε καὶ εἰς αὐτὸν ἀκόμη τὸν Αὐτοκράτορα.

Ὁ νεανίας, κλίνας μετὰ σεβασμοῦ ἐμπρὸς τοῦ μεγιστάνου, ὑπεχώρησεν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ του· ὁ δὲ διήλθε καλπάζων ἐμπρὸς του, χωρὶς νὰ προσέξῃ κἄν εἰς αὐτόν. Ἀφίχθεις δὲ πλησίον τοῦ ἐλέφαντος, ἐβύθισε τὸ βλέμμα εἰς τὸ φορεῖον, καὶ φαίνεται ὅτι ἔκρινε τὸ περιεχόμενον προσοχῆς ἄξιον, διότι ἀνεχαίτισε τὸν ἵππον του, καὶ ἐξηκολούθησε βαδίζων παρὰ τὸν ἐλέφαντα, προσηλῶν ἀσκαρδαμυκτὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὴν Πριττάν, ἣτις, ἐνοχλουμένη ἀναμφιβόλως ὑπὸ τοῦ προπετοῦς τούτου βλέμματος, ἀπέστρεφε τὸ ἰδικόν της, καὶ τὸ ἐστήριζεν εἰς τὸ ἔδαφος.

Συγχρόνως δ' οἱ ὄπαδοὶ αὐτῆς μετὰ πλείστης εὐλαβείας ἀπεσύρθησαν ἑκατέρωθεν, ὁ δὲ παρακολουθῶν νεανίας, ἀνησυχῶν διὰ τὴν τοιαύτην ἐπιμονὴν τοῦ Σιρδάρου, ἠλάττωσεν ἀπὸ ἑκατὸν εἰς πεντήκοντα βήματα τὴν ἀπὸ τῆς συνοδίας ἀπόστασίν του.

— Κύτταξε τί πρόσωπον, Λάλλ, εἶπεν ὁ Ἄδσιτ πρὸς ἓνα τῶν ἀξιωματικῶν του μεγάλη τῇ φωνῇ, ὡς ἀδιαφορῶν ἂν τὸν ἤκουεν ἐκείνη περὶ ἧς ὠμίλει, ἢ μᾶλλον ὡς λέγων ἐπίτηδες ἴν' ἀκουσθῆ. — Κύτταξε τί πρόσωπον! Εἶναι, μὰ τὰ τριακόσια τριάκοντα τρία ἑκατομμύρια τῶν θεῶν, λαμπρότερον τοῦ χρυσοῦ ὠοῦ τοῦ λάμποντος ὑπὲρ τοὺς χιλίους ἡλίους, ἐξ οὗ ἐβλάστησεν ὁ μέγας Βράμας. Ἰδέ! οἱ ὀφθαλμοὶ της δὲν εἶναι οἱ ἀδαμάντινοι ὀφθαλμοὶ τοῦ ἀγάλματος τοῦ Ἰαγερνάουτ;

Οἱ αὐθάδεις οὗτοι λόγοι, καὶ ὁ ἔτι αὐθαδέστερος τρόπος καθ' ὃν ἐρρέθησαν, ἐνεποίησαν εἰς τὴν Πριττάν τосαύτην

ἀγανάκτησιν, ὥστε ἡσθάνθη δάκρυα ἀναβλύσαντα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς της, καὶ διέταξε τὸν ἑλεφαντηλάτην νὰ ἐπιταχύνη τοῦ ζώου τὸ βῆμα.

Ἄλλ' ὁ ἑλέφας ἀπὸ τινων στιγμῶν ἤδη ἐφαίνετο ὀργιζόμενος καὶ ἀνησυχῶν. Τοῦ Ἄδσιτ ὁ Βουχαρικός ἵππος, φύσει ἄγριος καὶ θυμοειδής, καὶ μόλις εἰς τὴν στιβαρὰν τοῦ ἀναβάτου του ὑπακούων χεῖρα, παροξυνθεὶς ἀπὸ τοῦ θορύβου τῆς νέας του συνοδίας, καὶ ὀσφρανθεὶς πλησίον του ἑλέφαντα ξένον, ἤρχισε νὰ τοξεύῃ πρὸς αὐτὸν λοξὰ βλέμματα, καὶ γοργούμενος νὰ σκάπτῃ τὴν γῆν διὰ τοῦ ποδός, νὰ χρεμετίζη ἀπειλητικῶς καὶ ν' ἀναπηδᾷ. Ὁ δὲ ἑλέφας, παρατηρήσας τὰ δυσμενῆ ταῦτα κινήματα, ἤρχισε νὰ ὀργίζεται καὶ αὐτός, νὰ κινῆ πολεμίως τὴν προβοσκίδα του, νὰ ἐγείρῃ τὴν κεφαλὴν του, καὶ νὰ περιστρέφῃ τοὺς μικροὺς ἀλλὰ νοήμονας ὀφθαλμούς του.

Εἰς τοιαύτην λοιπὸν διάθεσιν εὕρισκόμενος, ἅμα ἡσθάνθη τοῦ ὀδηγοῦ του τὸ κέντρον, ἀνεβρυχήθη τρομερὸν, ἀνέφριξε καθ' ὄλον τὸ σῶμα ὡς ὄρος σφοδρῶς ὑπὸ σεισμοῦ τινασσόμενον, καὶ διὰ τινων ἀτάκτων καὶ βιαίων κινήματων ἀπέσεισεν ἀπὸ τῶν νώτων του τὰς δυστυχεῖς τρεῖς γυναῖκας, καὶ ἐκινδύνευσε νὰ τὰς σφενδονίσῃ ἐπὶ τὸ ἔδαφος, ὅπου πίπτουσαι ἤθελον συντριβῆ κατὰ τῶν πετρῶν· ἀλλ' οἱ φύλακες ἔσπευσαν εἰς βοήθειάν των.

Ὁ Ἄδσιτ ἐνόμισε τότε κατάλληλον τὴν εὐκαιρίαν ὅπως νικήσῃ τῆς σκληρᾶς νέας τὴν ὑπερηφάνειαν, καὶ εἰσδύσῃ εἰς τὴν καρδίαν της διὰ τῆς εὐγνωμοσύνης. Ἐσπευσε λοιπὸν νὰ καταβῆ ἀπὸ τοῦ ἵππου του, καὶ ρίψας τοὺς χαλινούς αὐτοῦ εἰς ἓνα τῶν ὀπαδῶν του, ἠνέωξε τὰς ἀγκάλας του ἵνα τὴν δεχθῆ. Ἄλλ' ἡ εὐκίνησις δὲν ἦν τὸ πρῶτιστον τῶν σωματικῶν του πλεονεκτημάτων· ὥστε καὶ ὁ Αὐτοκράτωρ

πολλάκις, χλευάζων αὐτὸν, τὸν ἔλεγεν υἷὸν τοῦ Γανάσα, τοῦ ἑλεφαντοκεφάλου θεοῦ.

Διὰ τοῦτο, μέχρις οὗ ἐκτελέσῃ ὅλα τὰ ῥηθέντα κινήματα, ὁ νέος Λάλλ, πρὸς ὃν εἶδομεν αὐτὸν ἀπευθύναντα ἀνωτέρω τὸν λόγον, φθὰς ἐπήδησε κατὰ γῆς, ὤθησε τοὺς περιεστῶτας δεξιῶς καὶ ἀριστερῶς, καὶ ἐν τῇ ὀρμῇ του, μὴ προσέχων ὅτι ἦν ὁ Σιρδάρης ἐμπρὸς του, ἐκτύπησε διὰ τοῦ ἀγκῶνος αὐτὸν εἰς μέσον τὸ στῆθος, καὶ σχεδὸν τὸν ἀνέτρεψεν. Ἀναπηδήσας δ' εἰς τὴν πλευρὰν τοῦ ἐξηγριωμένου θηρίου, ἀνήρπασε τὴν Πριττάν, μὴ δυναμένην πλέον νὰ κρατηθῇ, καὶ τὴν κατέθεσεν ἀσφαλῶς κατὰ γῆς.

Ἐμμανῆς ὑπὸ θυμοῦ ἐνταυτῷ καὶ κτηνώδους ζηλοτυπίας ἠγέρθη ὁ Ἄδσίτ· οἱ ὀφθαλμοὶ του ἐβάφησαν ὡς τίγριδος ἐρυθροὶ, ἀπὸ τοῦ στῆθους του ἐξήρχετο μυκηθμὸς ὡς θηρίου· συλλαβὼν δὲ τὸν Λάλλ ἀπὸ τοῦ τραχήλου, τὸν ἐσφενδόνισε κατὰ γῆς, καὶ ἀνασπάσας τὸ ξίφος του, ἠθέλησε νὰ τὸ βυθίσῃ εἰς τὸ στῆθος αὐτοῦ.

Πάντες ἀπεσύρθησαν ἔντρομοι, καὶ οὐδεὶς ἐτόλμα ν' ἀντιστῆ εἰς τὴν θέλησιν ἢ νὰ ὑποστῆ τὸν θυμὸν τοῦ φοβεροῦ Ἄδσίτ· οὐδ' αὐτὸς δὲ ὁ Λάλλ, ἀφ' οὗ ἐνόησε πρὸς τίνα, εἰ καὶ ἀκουσίως, προσέκρουσεν, ἐφαντάσθη νὰ μεταχειρισθῇ πρὸς ὑπεράσπισίν του τὰ ὄπλα του, ἢ ἤλπισε νὰ τὸν δαμάσῃ διὰ παρακλήσεως, ἀλλὰ κλίνας τὴν κεφαλὴν περιέμεινε μεθ' ὑπομονῆς τὴν θανατηφόρον πληγὴν· διότι ἤξευρεν ὅτι τοῦ Ἄδσίτ ἡ καρδία δὲν ἦν ἐκ τῶν μαλασσομένων, καὶ ὅτι ἡ ὀργή του, ἅπαξ ἐξαφθεῖσα, εἰς αἷμα μόνον ἐσβύνητο.

Ἀλλὰ καθ' ἣν στιγμὴν ἠσθάνθη τὸν σίδηρον θίγοντα τὴν σάρκα του, αἶφνης τῷ ἦλθεν ἀπροσδόκητος σωτηρία. Ὁ παρεπόμενος ἔφιππος νεανίας, ἅμα εἶδε τὰ ἄτακτα κινήματα τοῦ ἐλέφαντος, κεντήσας τὸν ἵππον του διὰ τῶν

δύω του πτερνιστήρων, εὐρέθη πλησίον του καθ' ἣν στιγμὴν ὕψωσε τὸ ξίφος του ὁ Ἄδσίτ. Ῥιφθεις δὲ πρὸς αὐτὸν, ἤρπασε τὸ ὄπλον ἀπὸ τῶν χειρῶν του μετὰ δυνάμειως ἀκαταμαχήτου. Διότι ἀν αἱ γυναῖκες, ὅσαι ἔβλεπον τὴν μορφήν τοῦ νέου, τὸν παρέβαλλον πρὸς τὸν Κρισνάν, τῶν Ἰνδῶν τὸν Ἀπόλλωνα, ἀλλ' οἱ ἄνδρες, ὅσοι συνέπεσε ν' ἀποπειραθῶσι τῆς βώμης τοῦ βραχίονός του, τὸν ἐσύγκρινον πρὸς τὸν ἰσχυρὸν Σίβαν, οὗ τὸ τόξον μόλις ἔφερον ὀκτακόσιοι ἄνθρωποι.

— Ἐντροπή, Σιρδάρη, εἶπε. Δὲν βλέπεις ὅτι ὁ ἄνθρωπος σὲ ἤγγισεν ἀκουσίως;

Ἡ δὲ Πριττά, ἅμα ἤκουσε τὴν φωνὴν του, ἀνασκιρτήσασα ὡς κεμὰς τετρωμένη ἀπὸ τοῦ μέρους ὅπου τὴν εἶχεν ἀφήσει ὁ Λάλλ ἡμιθανῆ ὑπὸ τρόμου, ἔτρεξε καὶ τὸν ἔλαβεν ἐκ τῆς χειρός, καὶ ὡς θέτουσα ἑαυτὴν ὑπὸ τὴν προστασίαν του,

— Βοήθειαν! βοήθειαν! ἔκραξε.

— Τολμητρία! εἶπεν ὠρούμενος ὁ Σιρδάρης, εἰς ἐμὲ ὕψωσας χεῖρα! Συλλάβετέ τον!

Καὶ οἱ ὀπαδοὶ του ἔσυραν ἀμέσως τὰ ξίφη.

— Σταθῆτε, εἶπεν ὁ νέος μετὰ σχήματος εὐγενοῦς.— Σιρδάρη Ἄδσίτ! Σ' ἐμπόδισα νὰ πράξης πράξιν κακὴν. Πρέπει νὰ μ' εὐχαριστήσης, διότι αὔριον θὰ τὴν μετενόεις. Εἶμαι Ἰράς, ὁ υἱὸς τοῦ Δεϋάν. Ἄν παραπονῆσαι κατ' ἐμοῦ, πρὸς αὐτὸν διευθύνσου.

Ὅσῳ ἀγέρωχος καὶ ἀν ἦν ὁ Ἄδσίτ, ἀλλὰ μετὰ τοῦ παντοδυνάμου Βεζίρου δὲν ἐφρόνησε καλὸν νὰ συγκρουσθῆ· δι' ὃ καὶ μαθὼν τίς ἦν ὁ Ἰράς, ἐφάνη δεχθεῖς τὴν ἐξήγησιν ταύτην ὡς ἀρκοῦσαν, ἐν ᾧ τοῦ πώγωνός του ὠρθωμένοι αἱ τρίχες ἐμαρτύρουν περὶ τῆς ἐντὸς τῆς καρδίας του πυργουμένης ὀργῆς.

— Ἴρά-Σιγγ, εἶπεν, ἀφ' οὗ ἔμεινεν ἐπὶ τινὰς στιγμὰς σιωπῶν καὶ δάκνων τὰ χεῖλη του, — ἐπέξευσα νὰ βοηθήσω αὐτὴν τὴν νέαν. Σ' εὐχαριστῶ, ἀφ' οὗ θέλεις. Ὑπαγε. Θὰ φροντίσω νὰ τὴν ἀναβιδάσω εἰς τὸν ἐλέφαντα, καὶ νὰ τὴν ὀδηγήσω εἰς τὴν οἰκίαν της ἀσφαλῶς.

— Ὅχι, ἀνέκραξεν ἡ Πριττά, ὄχι! Καὶ ἐσφίγγθη πλησιέστερον εἰς τὸν Ἴράν, ὑψοῦσα ἰκετικῶς πρὸς αὐτὸν τοὺς γλαυκοὺς ὀφθαλμοὺς της.

— Μὴ λαμβάνετε τὸν κόπον, Σιρδάρη, εἶπεν ὁ Ἴράς· καὶ πραύνας τὸν ἐλέφαντα διὰ τῆς χειρὸς καὶ διὰ τῆς φωνῆς, ἔλαβε τὴν ἐλαφρὰν κόρην εἰς τὰς χεῖράς του, καὶ τὴν ἀνεβίβασεν εἰς τοῦ θηρίου τὴν ῥάχιν.

— Τί σημαίνει τοῦτο; ἀνέκραξεν ὁ Ἀδσίτ ἀποθηριούμενος, καὶ ἀνίκανος νὰ καταστείλῃ περισσότερον τὴν ἔκρηξιν τοῦ θυμοῦ του.

— Μὲ συγχωρεῖτε, Σαεὺ Σιρδάρη, εἶπεν ὁ Ἴράς εὐγενῶς. Ἄλλ' ἡ Πριττά, ὡς μνηστή μου, συστέλλεται νὰ λάβῃ ἄλλου βοήθειαν παρὰ τὴν ἐδικήν μου.

Καὶ πηδήσας ὁ ἴδιος ἐπὶ τὸν ἵππον του, ἐμακρύνθη, συνοδεύων τὸν τεῦθεν ἐκ τοῦ πλησίον τὴν δειλὴν καὶ περιφοβὸν κόρην.

Ὁ δὲ Ἀδσίτ, ἀποβλέψας πρὸς αὐτὸν μετὰ τρόπου ἱκανοῦ νὰ τὸν ἀποτεφρώσῃ, ἃν ἐφόνευον οἱ κεραυνοὶ τῶν βλεμμάτων, καὶ κινήσας δις ἀπαισίως τὴν κεφαλὴν, ἔστρεψε τὸν ἵππον του πρὸς τὸ ἀπέναντι μέρος τῆς πόλεως, καὶ ἐγένετο ἄφαντος.

Οἱ ὀπαδοὶ του ὅμως ὅλοι δὲν τὸν παρηκολούθησαν· διότι ὁ Λάλλ, ἅμα τὸν εἶδε παραλλάξαντα τὴν πρώτην γωνίαν, ἀπεχωρίσθη τῆς συνοδίας του, καὶ δράμων καθ' ὅλην τοῦ ἵππου του τὴν ταχύτητα, ἐπανῆλθε πρὸς τὸν υἱὸν τοῦ Δεῦάν.

— Ἰρά-Σίγγ, τῷ εἶπε, μ' ἔσωσας ἀπὸ ἀφεύκτου θανάτου, καὶ ἡ ζωὴ μου εἶν' ἐδική σου τούντεϋθεν. Ἄλλ' ἂν δὲν συμπληρώσης τὸ ἔργον σου, δὲν ἔπραξας τίποτε. Ὁ Ἄδοιτ ἐθήλασε, λέγουσιν, ὄχι γάλα ἀπὸ μαστοῦ γυναικὸς, ἀλλ' ὡς ὁ Καρτικείας, ὁ θεὸς τῶν πολέμων, αἶμα ἐξ αἰχμῆς λόγχης. Ὁ Ἰμάος δὲν τρέφει ὕαιναν φιλέκδικον ὡς αὐτόν. Ἄν δὲν φύγω τὴν δύναμίν του, ἡ ἀνατέλλουσα σελήνη δὲν θὰ μ' εὔρη ζῶντα. Ἡξεύρεις ὅμως μέχρι ποῦ ἐκτείνεται ἡ δύναμις τοῦ Σιρδάρη;

— Πανταχοῦ ἐκτείνεται, Λάλλ-Σίγγ, ἀπήντησεν ὁ Ἰράς, ἐκτὸς ὅμως τοῦ οἴκου τοῦ Δεϋάν. Ἔσωσας, φίλε, τὴν Πριττάν, τὴν μνηστήν μου, καὶ τὸ ἴσον μόνον σοὶ ἀπέδωκα. Μείνε πλησίον μου, καὶ ὁ Σιρδάρης, ἰσχυρότερος τοῦ γίγαντος Ῥαβάνα ἂν εἶναι, ἐδῶ, πιστευσέ με, ἐδῶ δὲν θέλει σὲ βλάψει.

— Δέχομαι τὴν προστασίαν σου, Ἰρά-Σίγγ, ἀπεκρίθη ὁ Λάλλ σφίγγων μετ' εὐγνωμοσύνης τὴν χεῖρα τοῦ γενναίου του φίλου, καὶ ἐλπίζω νὰ μὴ μετανοήσης ὅτι μοὶ τὴν ἐχορήγησας.

Κατ' αὐτὴν τὴν στιγμὴν εἶχον φθάσει εἰς τὸ πέρασ τῆς πόλεως, καὶ διήρχοντο ἐμπρὸς φυλακείου, ἐν ᾧ ἐστάθμευε τὸ τάγμα τὸ διοικούμενον ὑπὸ τοῦ Λάλλ-Σίγγ.

Ὁ στρατὸς τοῦ Πενταποτάμου, ὁργανισθεὶς ἐπὶ τοῦ μεγάλου Ῥουνζίτ ὑπὸ στρατηγῶν ξένων, τοῦ Γάλλου Ἀλλάρδου καὶ τοῦ Ἰταλοῦ Βεντούρα, ἠκολούθει ἀκριβῶς πάσας τὰς διατάξεις τῆς Εὐρωπαϊκῆς τακτικῆς, ἀλλ' αὐξάνων μόνον ἐπὶ τὸ ἀσιατικώτερον τὰς πρὸς τοὺς ἀρχηγούς του ἀποδιδομένας τιμάς. Δι' ὃ καὶ, ἅμα ἰδὸν τὸν συνταγματάρχην του διερχόμενον, τὸ τάγμα παρετάξατο νὰ τὸν χαιρετήσῃ. Πρέπει δὲ νὰ προσθέσωμεν, ὅτι ἡ γνωστὴ ἐπὶ τοῦ στρατοῦ τούτου ἐπιβροχὴ τοῦ Σιρδάρη προήρχετο ἐκ φόβου

μᾶλλον ἢ ἐξ ἀγάπης, καὶ ὅτι ὑπήκουον μὲν εἰς αὐτὸν τὰ σώματα, ἀλλὰ συγχρόνως, ἀποστρεφόμενα τὸ ὠμὸν καὶ ἄγριον ἦθος του, προσηλοῦντο ἕκαστον προθύμως εἰς τὸν ἴδιον ἀρχηγὸν, ὅταν συνέπιπτε νὰ εἶναι οὗτος ἡπιώτερος καὶ φιλανθρωπότερος. Ἰδίως δὲ τὸ τάγμα τοῦτο ἐλάτρευε τὸν Λάλλ-Σίγγ διὰ τῶν τρόπων του τὸ φιλόφρον, καὶ διότι ἤξευρεν ὅτι ὁ Ἄδσιτ τὸν ἐμίσει.

— Ἰρά, εἶπεν ὁ Λάλλ. Ἴδου οἱ ἀνδρεῖοί μου Σεῖκαι, τὸ τάγμα ὁ διοικῶ. Ἄφες τὴν συνοδίαν νὰ προχωρήσῃ, καὶ στῆθι ὀλίγον νὰ τοὺς χαιρετήσωμεν.

Ὁ Ἰράς ἐστάθη. Ἄφ' οὗ ὁ ἐμακρύνθησαν ἡ Πριττὰ καὶ οἱ ὀπαδοὶ της,

— Φίλοι στρατιῶται! εἶπεν ὁ Λάλλ-Σίγγ, ταύτην τὴν στιγμήν ὁ Σιρδάρης Ἄδσιτ ὑψωσε κατ' ἐμοῦ εἰς τὸ μέσον τῆς πόλεως, χωρὶς λόγου καὶ χωρὶς ἀφορμῆς, τὸ ξίφος νὰ μὲ φονεύσῃ.

Οἱ Σεῖκαι ἀνεφώνησαν ἀλαλαγμὸν ἄγριον, ἐκπληξιν ἐκφράζοντα συγχρόνως καὶ ἀπειλήν.

— Ἄλλ' ἐσώθην, ὦ φίλοι συστρατιῶται! Καὶ ὁ σωτὴρ μου, ἴδου αὐτὸς, εἶναι ὁ Ἰράς-Σίγγ, ὁ υἱὸς τοῦ Βεζίρου Δεῦάν. Ἀγαπᾶτέ τον ὡς ἄλλον ἐμὲ, ἐν ἀπουσίᾳ μου ἀκούετε τὴν διαταγὴν του ὡς ἐδικήν μου.

Οἱ Σεῖκαι ἐπευφήμησαν ἀλαλάζοντες καὶ κρούοντες διὰ τῶν ξιφῶν τὰς μικρὰς στρογγύλας ἀσπίδας των.

— Ἀγαπητὲ Σαγκραμαζίτη¹, προσέθηκεν ὁ Λάλλ ἀπειθνόμενος πρὸς τὸν ταγματάρχην, εἰς σὲ συνιστῶ τὴν ἀπότισιν ταύτην τῆς εὐγνωμοσύνης μου.

Ὁ Σαγκραμαζίτης ὑπεσχέθη δι' εὐγλώττου σιωπῆς, θέτων τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς καρδίας του.

¹) Ὁ νικῶν ἐν πολέμῳ.

— Ἴδου, εἶπεν ὁ Λάλλ πρὸς τὸν Ἴραν, ἐν ᾧ ἔτρεχον καλπάζοντες ὅπως φθάσωσι τὴν Πριττάν, — ἰδοῦ, ἂν μὲ φονεύσῃ ὁ Ἀδοίτ, σοὶ ἀφῆκα τὴν πολυτιμωτέραν τῶν ὄσων ἔχω κληρονομιῶν, τὴν ἀφοσίωσιν πεντακοσίων ἀνδρείων.

— Πολύτιμος κληρονομία τῷ ὄντι, ἀπεκρίθη ὁ Ἴρας· ὅμως ἔσο ἡσυχος, θέλωμεν φροντίσει νὰ μὴ μᾶς περιέλθῃ τόσοσιν ταχέως.

Ε΄

Ὁ δὲ Σιρδάρης ἐξηκολούθει τὴν πρὸς τὸν οἶκόν του μετ' ἀπαισίου σιγῆς. Ἐνίοτε μόνον ἀσθμαίνων ἐφύσα ὡς ἀλγοῦν κῆτος, ἔδακνε τὸν μύστακά του μέχρις αἵματος καὶ διὰ τῶν περνιστήρων του ἔσχιζε τοῦ ἵππου του τὰ πλευρὰ, ὥστε τὸ ζῶον ἐσκίρτα καὶ τὸν ἀνήρπαζε μετὰ παραφόρου ταχύτητος.

— Ἀπὸ τοῦ ξίφους μου, ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν, — ἀπὸ τοῦ ξίφους μου ἀπέσπασε τῆς ὀργῆς μου τὸ θυμὰ. Δεῦάν, ἤναγκάσθην νὰ ὑποχωρήσω ἐμπρὸς τοῦ ὀνόματός σου· Δεῦάν, καὶ ἡ τίγρις ὑποχωρεῖ, ἀλλ' ἵνα ριφθῇ ἀσφαλέστερον εἰς τὴν ἄγραν τῆς! . . . Ἀπὸ τῆς ἀγκάλης μου τὴν ἀνήρπασε! Μνηστή του, λέγει! ἀνθρωπος εὐτυχῆς! Ποῦ ἔκρυπτε τὸ Πενταπόταμον τοιοῦτον ἄνθος οὐράνιον; Τὴν ἤρπασαν ἀπὸ τῆς ἀγκάλης μου! Εἰς μίαν στιγμὴν καὶ τὴν ἐκδίκησίν μου καὶ τὸν ἔρωτά μου νὰ μ' ἀφαιρέσῃς! . . . Παιδίον, παίζεις πρὸς ἰσχυρώτερόν σου!

Καὶ ἐμάστιζε τὸν ἵππον του μανιωδῶς. Ἀφίχθεις δ' εἰς τὸν οἶκόν του, ἐκάλεσε τὸν Γραμματέα του·

— Εἶσαι ἱκανός, τῷ εἶπε, νὰ μιμηθῆς τὸν χαρακτῆρα τοῦτον;

Καὶ τῷ ἔδωσεν ἓν ἔγγραφον, φέρον τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Δεῦάν.

Ὁ Γραμματεὺς ἐμελέτησε τὸ ἔγγραφον ἐπὶ τινὰς στιγμὰς, ἐσχεδίασε τινὰς γραμμὰς ἐπὶ τοῦ χάρτου, καὶ μετὰ ταῦτα,
— Εἶμαι, εἶπε.

— Λάβε λοιπὸν καὶ γράφε.

Καὶ ἔθεσεν εἰς τὴν χεῖρά του κονδύλιον ἐξ ἰνδοκαλάμου.

Ὁ δὲ Γραμματεὺς ἔγραψε βραδέως, καὶ μιμούμενος τὸ προκείμενον ὑπόδειγμα, τ' ἀκόλουθα καθ' ὑπαγόρευσιν

«Φίλτατε υἱέ! Ἐπέστρεψα εἰς τὸ Πενταπόταμον. Ἀλλὰ πρὶν ἔμβω εἰς Λαχώραν, ἔχω ἀνάγκην νὰ σὲ ἰδῶ. Σὲ περιμένω δύο ὥρας μακρὰν, εἰς τὴν ἀγροικίαν τοῦ Σάχ Ἐλ Τεναρέτ¹. Ἐλθὲ χωρὶς στιγμὴ νὰ παρέλθῃ· εἶναι ἀνάγκη.»

— Καὶ ὑπογραφὴν; ἠρώτησεν ὁ Γραμματεὺς.

— Τὴν ὑπογραφὴν τοῦ ὑποδείγματός σου. Γράψον «Δεῦάν.»

Λαβὼν δ' ἔπειτα τὴν ἐπίσημον σφραγίδα, ἣν μετεχειρίζοντο ὅλοι οἱ ὑπουργοὶ, ἐσφράγισε τὸ γραμματίον.

— Ἄνθρωπος ἀσφαλῆς, εἶπε, νὰ τὸ φέρῃ εἰς τὴν Βαγαβάταν τοῦ Δεῦάν-Γίρ· ἐκεῖ θὰ εὔρῃ τὸν Ἰρὰν, τὸν υἱὸν τοῦ Βεζίρου. Νὰ τῷ τὸ δώσῃ. Ὁδήγησόν τον τί νὰ εἰπῇ. Εἰπέ εἰς τὸν λοχαγὸν Κάγκαν νὰ περιμένῃ μετὰ εἴκοσι Σείκων ἱππέων εἰς τὴν αὐλήν μου. Ἄκουσον· εἶπέ τῷ νὰ τοὺς ἐνδύσῃ πολιτικά ἐνδύματα, ὡς ἀνθρώπων ἀπερχομένων εἰς τὴν πανήγυριν, καὶ νὰ ἔχωσι κεκρυμμένα τὰ ὄπλα.

Ὁ Γραμματεὺς ἀνεχώρησεν, ὁ δὲ Ἄδσιτ, ἀποδυσάμενος τὴν στολὴν του, ἐνεδύθη πλατὺν μανδύαν, ἔχοντα καλύπτραν, ἣτις ἔκρυπτε σχεδὸν ὀλοκλήρως τὴν κεφαλὴν του. Περάσας δὲ καὶ δύο πιστόλια καὶ ἓν ἐγχειρίδιον εἰς τὴν ζώνην του, ἐξῆλθε καὶ αὐτὸς μετ' ὀλίγον.

¹) Περιφημον ἀρχαῖον ἀγροκήπιον περὶ τὴν Λαχώραν.

Ἡ νύξ ἐκάλυπτεν ἤδη ἀπό τινος τῆς Λαχώρας τὴν πόλιν, καὶ αἱ ἱερουργίαι πρὸ πολλοῦ εἶχον ἀρχίσει εἰς τὴν Βαγαβάταν τοῦ Δεῦάν-Γίρ. Οἱ Βραχμᾶνες, οἱ μὲν ἔψαλλον τοὺς ἱεροὺς ὕμνους τῆς ἐνσαρκώσεως τοῦ Βισνοῦ, οἱ δὲ προφέροντες τὸ τριγράμματον ὄνομα ΛΟΜ, τὸ ἐμφαῖνον τὴν ὑπερτάτην τριάδα τοῦ Βράμα, τοῦ Βισνοῦ καὶ τοῦ Σίβα, ἐβυθίζοντο εἰς ἐκστάσεις σιωπηλάς, καὶ ἄλλοι ἔθουον εἰς τοὺς θεοὺς, ἐπιχέοντες εἰς τὸ πῦρ μέλι καὶ βούτυρον. Μετὰ ταῦτα δὲ, εἰς τὸ φῶς μυριάδων πευκίνων δαυλῶν, ζωπυρουμένων διηνεκῶς διὰ νέου βουτύρου, προῆλθεν ὁ χορὸς τῶν Βαῦαδέρων, τῶν ἱερῶν ἐκείνων χορευτριῶν, αἵτινες ἀποκαλύπτουσιν εἰς τὴν φλογερὰν φαντασίαν τῶν Ἀσιανῶν τὰς ἀπολαύσεις τοῦ παραδείσου καὶ τοὺς χοροὺς τῶν ἀγγελομόρφων Οὐρί.

Λεπτοῦφεις καὶ κυματοῦντας ἐνδεδυμένοι χιτῶνας, προῦχώρουν κινουῦσαι βῆμα εὐρυθμον καὶ βραδύ, ψάλλουσαι ὑπεσταλμένη τῇ φωνῇ τοὺς ἔρωτας τοῦ Βισνοῦ καὶ τῶν Γωπίς, τῶν ποιμενίδων τοῦ Πενταποτάμου, καὶ εἰς δύο ἡμιχόρους διαιρεθεῖσαι, ἐξετέλουν διαφόρους ἐξελιγμούς.

Κατ' ὀλίγον ὁμως ἡ φωνή των ἐπετάθη μέχρι τῶν ὑψηλοτάτων καμπῶν, μέχρι τῶν ὀξυτάτων λαρυγκισμῶν, καὶ ὁ ποῦς των ἐπτερώθη, καὶ τὸ σῶμά των ὅλον ἐλυγίσθη εἰς ἡδυπαθέστατα καὶ ἐμφαντικώτατα σχήματα, οἱ δὲ ἀργυροὶ κωδωνίσκοι, οἱ ἐξηρτημένοι ἀπὸ τῆς χρυσῆς ζώνης των καὶ ἀπὸ τῶν διαλίθων κρίκων τῶν βραχιόνων καὶ τῶν σφυρῶν των, προσεκωδώνιζον ἐμμελέστατα πρὸς τὰ σπεύδοντα κ' ἐναέρια βήματά των, καὶ τῶν ἀσμάτων ἢ ἔμπνευσις καὶ τῆς ὀρχήσεως ἢ παραφορὰ, εἰς τὸ φῶς τῆς κινητῆς πυρκαϊᾶς τῶν λαμπάδων, ὑπὸ τὸν περιεχυμένον καπνὸν τῆς ῥητίνης, ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ τῶν ἡδυτάτων ἀρωμάτων, ἐνε-

ποίουν εἰς τοὺς Ἴνδους τὸν ἐνθουσιασμὸν ἐκεῖνον, ὅστις πολ-
λάκις τοὺς παραφέρει μέχρις αὐτοκτονίας, καὶ τοὺς ρίπτει
ὑπὸ τοὺς μαιφόνους τροχοὺς τοῦ ἄρματος τοῦ Ἰαγερνάου¹.

Ἄλλὰ κατὰ τὴν ἐσπέραν ταύτην δὲν ἠσχόλουν τὴν ψυ-
χὴν τοῦ Ἰρᾶ ἐκστάσεις θρησκευτικαί, καὶ ἡ διεύθυνσις
τῶν βλεμμάτων του ἀπεδείκνυε τὴν τῶν διαλογισμῶν του.
Συνοδεύσας τὴν Πριττάν μέχρι τῆς Βαγαβάτας, ἐμακρύνθη
μετὰ ταῦτα μετὰ τοῦ Λάλλ, διότι ἐκ σεβασμοῦ ὑπερβολι-
κοῦ πρὸς αὐτὴν, καὶ ἐπειδὴ ἡ Πριττὰ μητέρα δὲν εἶχεν, ἀπέ-
φυγε νὰ φαίνεται πλησίον τῆς εἰς δημοσίους τόπους. Κα-
θεστῆς ἐπομένως εἰς ἄλλην τοῦ ναοῦ γωνίαν, ἐλησμόνει
τὰ ἠδυπαθῆ τῶν ὄρχηστριῶν κινήματα, καὶ κατεβίβρωσκε
διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τὸ σεμνὸν κάλλος τῆς Πριττᾶς.

Ἄλλ' ἐν ᾧ ἦν οὕτως ἠσχολημένος, Κ ο σ σ ἰ δ ἡ γραμ-
ματοκομιστῆς, ὄλος κεκονιαμένος, εἰσῆλθεν εἰς τὸν περίβο-
λον τοῦ ναοῦ, καὶ διευθυνθεὶς πρὸς αὐτὸν, τῷ ἐνεχείρισε τὴν
γνωστὴν ἐπιστολήν.

— Πῶς! ἔκραξεν ὁ Ἰρᾶς ἀναγνούς. Ὁ πατήρ μου δύο
ὥρας μακρὰν τῆς Λαχώρας! καὶ μὲ περιμένει!

— Ἄνυπερθέτως.

— Εἶναι εἰς τὸ ἀγροκῆπιον τοῦ Σάχ Ἐλ Τεναρέτ;

— Μάλιστα.

— Σοὶ εἶπεν ὅτι πρέπει νὰ ὑπάγω ἀμέσως;

— Ἄμα λάβετε τὴν ἐπιστολήν.

— Θὰ μὲ συνοδεύσης;

¹) Εἰς τὴν πόλιν Ἰαγερνάουτ περιφέρεται ἄπαξ κατ' ἔτος τὸ περίφη-
μον ἀδαμαντόφθαλμον ἀγαλμα τοῦ Βισνοῦ περὶ τὴν Βαγαβάταν ἢ Πα-
γόδαν αὐτοῦ ἐφ' ἀμάξης. Οἱ δεισιδαιμονέστεροι τῶν Ἴνδῶν πολλάκις
ἐβρίπτοντο ὑπὸ τοὺς τροχοὺς τῆς ἀμάξης ταύτης καὶ ἐφονεύοντο· ἀλλ' οἱ
Ἄγγλοι, κυριεύσαντες τὴν πόλιν ἐκείνην, ἐμπόδισαν τὴν ἐκουσίαν ταύ-
την ἀνθρωποθυσίαν.

— "Όχι! ἔχω ἄλλας παραγγελίας.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἐξῆλθε ταχέως ὁ Κοσσίδ.

Ὁ δ' Ἰράς ἔδειξε τὴν ἐπιστολὴν εἰς τὸν Λάλλ.

— Πρέπει νὰ ὑπάγω ἀμέσως, εἶπεν. Ἡ διαταγὴ εἶναι θετικὴ καὶ κατεπεύγουσα. Ἄλλὰ πρέπει νὰ μὲ συνοδεύσης. Ἐδὼ ἀσφαλῆς δὲν εἶσαι.

Ὁ Λάλλ ἐσκέφθη ἐπὶ τινὰς στιγμὰς.

— Ὑπαγε, εἶπε τέλος, Ἰρά· ἐγὼ θὰ μείνω.

— Ἄλλὰ μένεις εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ Ἀδσίτ. Δὲν τὸ συλλογίζεσαι;

— Ὁ Ἀδσίτ πρὸς τὸ παρὸν δὲν ἠξεύρει ποῦ νὰ μὲ ζητήσῃ. Ἄλλως τε θὰ λάβω τὰ μέτρα μου, καὶ μετ' ὀλίγας ὥρας θὰ ἐπιστρέψῃς, καὶ ὁ πατήρ σου ὁμοῦ. Τότε πλέον δὲν τὸν φοβοῦμαι.

Οἱ δύο τότε ἐξῆλθον συγχρόνως τῆς Βαγαβάτας, καὶ ἐν ᾧ ὁ Ἰράς ἐμακρύνετο πρὸς τὴν πεδιάδα, ὁ Λάλλ ἀνεχώρει κατ' ἐναντίαν διεύθυνσιν πρὸς τὴν πόλιν.

Ἡ ἐορτὴ διήρχεσε περίπου ἡμίσειαν ἔτι ὥραν. Ἦν δ' ἐξάισιον τὸ θέαμα ὅτε, ἀφ' οὗ ἔτελείωσεν, εἰς τὴν σκοτεινὴν νύκτα, ἐφ' ἧς ἔλαμπον μόνον οἱ ἀστέρες τοῦ αἰθρίου ἰνδικοῦ οὐρανοῦ, αἱ μυριάδες τῶν λαμπάδων ἐξῆλθον διὰ μιᾶς τοῦ ναοῦ, φωτίσασαι ὡς ἄλλος ἥλιος τὸ περιέχον, καὶ μετὰ ταῦτα διασπειρόμεναι, καὶ τὸ σκότος τῆς πεδιάδος κατὰ διαφόρους διασχίζουσαι διευθύνσεις, ὁμοιάζον τοσαῦτα κινητὰ ἐπίγεια ἄστρα, διπλασιάζοντα τὸ στερέωμα.

Μετὰ τοῦ πλήθους ἐξῆλθε καὶ ἡ Πριττά, καὶ συνηκολούθησε μετὰ πολλῶν ἄλλων μίαν τῶν ἀγουσῶν πρὸς τὴν πόλιν. Ἄλλ' ὁσάκις διεκλαδεύετο ἡ ὁδός, ἡ συνοδία τῆς ἤλαττοῦτο, διότι ἕκαστος διηυθύνετο διὰ τῆς βραχυτέρας πρὸς τὴν συνοικίαν ὅπου κατῴκει.

Τέλος, ὅταν ἔμεινε μόνη μετὰ τῶν ὀπαδῶν τῆς, ἱκανῶς μακρὰν εἰσέτι τῶν πρώτων τῆς πόλεως οἰκιῶν, ἤσθάνθη, ἐξ αἰτίας τῶν προηγηθέντων συμβάντων τῆς ἐσπέρας, ἀνησυχίαν διὰ τοῦτο μικράν. Ἄλλ' ἀμέσως σχεδὸν παρηγορήθη, διότι εἶδε προσερχομένην ὀπίσω φραγῆς κήπου ἑτέραν πολυάριθμον συνοδίαν ἵππέων, ἣτις προφανῶς ἐβάδιζε τὴν αὐτὴν ὁδὸν μετ' αὐτῆς.

Οἱ νεωστὶ ἐλθόντες δὲν εἶχον δαῖδας, καὶ ἐφαίνοντο ὅτι ἐπεθύμουν νὰ ὠφεληθῶσιν ἀπὸ τῶν προπορευομένων τῆς Πριττᾶς, διότι ταχύνοντες τὸ βῆμα τῶν ἵππων των, ἔσπευσαν νὰ φθάσωσι μέχρις αὐτῶν.

Ἄλλὰ μόλις ἐπλησίασαν τοὺς δαδούχους, καὶ εὐθὺς τοὺς περιεκύκλωσαν πανταχόθεν, ἐπέπεσαν ἐπ' αὐτοὺς, ἤρπασαν τὰς δαῖδας, καὶ τὰς ἔσβυσαν ἐν τῷ ἅμα. Συγχρόνως δὲ τινες ἐξ αὐτῶν ὀρμήσαντες πρὸς τὸν ἐλέφαντα τῆς Πριττᾶς, συνέλαβον αὐτὴν, τὴν ὕψωσαν εἰς τὰς χεῖράς των, καὶ τὴν παρέδωσαν εἰς ἄλλον ἵππέα, καλυπτόμενον σῶμα καὶ πρόσωπον ἐντὸς εὐρυτάτου μανδύου. Οὗτος δὲ, ἐγκλείσας αὐτὴν σχεδὸν νεκρὰν ὑπὸ τρόμου εἰς τὴν νευρώδη ἀγκάλην του, τὴν ἔθεσεν ἐμπρὸς του ἐπὶ τοῦ ἐφιππίου του, καὶ ἐκτύπησε τὸν ἵππον διὰ τῶν πτερνιστήρων.

Ἄλλ' ὁ ἵππος, ἀντὶ νὰ προχωρήσῃ βιαίως, ὠρθώθη, καὶ παρ' ὀλίγον νὰ ρίψῃ τὸν ἐπιβάτην του. Προῆλθε δὲ τοῦτο ἐκ τοῦ ὅτι ἄνθρωπος ῥακενδύτης, ἀνήκων εἰς τοὺς Σανδάλιας ἢ ἐπαίτας τῶν Ἰνδιῶν, εἶχε συλλάβει τὸν ἵππον ἐκ τοῦ χαλινοῦ, καὶ κρατῶν αὐτὸν, ἐπρόφερε διὰ φωνῆς οἰκτρᾶς τὸ παραδεδεγμένον ἐπιφώνημα:

— Μίαν ρούπιαν, παρακαλῶ, Σαέβ!

— Μὰ τὰ τριακόσια τριάκοντα τρία ἑκατομμύρια τῶν θεῶν! ἀνεφώνησε φωνὴ ἀγρία ὑπὸ τὸν μανδύαν, — ἤρε

τὴν ὥραν νὰ ἐπαιτήσῃ ρούπιαν αὐτὸ τὸ κάθαυμα. Λάβε ρούπιαν!

Καὶ ταῦτα λέγων, ὕψωσε τὸ ξίφος του νὰ κατακερματίσῃ τὸν δυστυχῆ ἐπαίτην, καὶ ἐσφενδόνισε κατ' αὐτοῦ τὸν ἵππον, νὰ τὸν συντρίψῃ ὑπὸ τοὺς πόδας του. Ἄλλ' αὐτὸς μετὰ μεγάλης εὐκινήσιας ἐπήδησε πλαγίως, καὶ ἀπέφυγε καὶ τὴν πληγὴν καὶ τοὺς πόδας τοῦ ἵππου.

Κατόπιν δὲ τοῦ πρώτου τούτου ἱππέως, ὅστις ἐφαίνετο ὡς ἀρχηγὸς, ἐβρίθθησαν καὶ οἱ λοιποὶ ὄλοι ὡς ἀστραπὴ, ἀφίνοντες ὀπίσω των τοὺς ἐκπεπληγμένους καὶ τρέμοντας ὀπαδοὺς τῆς Πριττάς. Τοσοῦτον δ' ἐπῆλθε τὸ σκότος, ἀφ' οὗ ἐσβέσθησαν οἱ δαυλοὶ, καὶ τοσοῦτον ἔσπευδον εἰς τὴν φυγὴν των οἱ ἄρπαγες, ὥστε δὲν τοῖς ἦν δυνατὸν νὰ παρατηρήσωσιν ὅτι ὁ ἀριθμὸς των ἠῦξήσῃ κατὰ ἓνα, καὶ ὅτι ἐκινεῖτο μεταξὺ αὐτῶν σκιά τις ἑτερογενῆς καὶ ἀλλόκοτος.

Ἡ συνοδία ἔλαβε μετὰ τινα βήματα ἄλλην διεύθυνσιν, καὶ μετ' ὀλίγον βυθισθεῖσα εἰς μικρὸν ἄλσος πιτύων, ἔφθασε παρὰ τὸ ρεῦμα τοῦ ποταμοῦ Ῥάβη, εἰς οὗ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην ἐπικάθηται ἡ Λαχώρα.

Ἡ Πριττά ἠθέλησε κατ' ἀρχὰς νὰ φωνάξῃ· Βοήθειαν βοήθειαν! Ἄλλ' ὁ καθήμενος ἐπὶ τοῦ ἵππου ὀπίσω της, ἐκλείσει τὸ στόμα της διὰ τοῦ κρασπέδου τοῦ μανδύου του, καὶ τὴν ἠνάγκασε νὰ σιωπήσῃ.

Παρὰ τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ περιέμενον τρία πλοῖα. Οἱ ἱππεῖς πεζεύσαντες, καὶ σύροντες τοὺς ἵππους ἐκ τῶν χαλινῶν, εἰσέβησαν εἰς αὐτὰ, καὶ διέβησαν τὸν Ῥάβην ἐν σιωπῇ βαθυτάτῃ. Εἰς δὲ τὴν ἀπέναντι ὄχθην ὑψοῦτο πύργος μονήρης, ἔχων μικρὰν θύραν ὑπερκειμένην τοῦ ὕδατος, καὶ ἄνωθεν αὐτῆς εἰς ἱκανὸν ὕψος παράθυρον ἀνοιγόμενον ἐπὶ ἐξώστου προέχοντος. Σκοπὸς ἐφύλαττε πλησίον τοῦ πύργου.

— Τίς εἶ; ἐφώναξεν ὁ σκοπὸς, ἰδὼν τὰ πλοῖα πλησιάζοντα.

— Ἰμάος καὶ Γάγγα! ἀπεκρίθησαν ἐκ τῶν πλοίων καὶ ὁ σκοπὸς ἐμακρύνθη.

Τὰ πλοῖα ἐπλησίασαν τότε, καὶ ἀπέβησαν οἱ ἰππεῖς. Καὶ ὁ μὲν ἀρχηγὸς αὐτῶν, ἀνοίξας τὴν θύραν τοῦ πύργου, εἰσῆλθε, σύρων μεθ' ἑαυτοῦ τὴν Πριττάν, οἱ δὲ λοιποὶ ὄλοι ἀνεχώρησαν πρὸς τὸν περίβολον μεγάλης παρακειμένης οἰκίας, ἧς ἡ ὀπισθία θύρα ἠνοίγετο ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ. Ἐν ᾧ δ' ἀπήρχετο ὁ τελευταῖος ἰππεὺς μακρυνθεὶς ὀλίγον τῆς εὐθείας ὁδοῦ, διέκρινεν ἐν τῷ σκότει ἐμπρὸς του ἀνθρώπου ῥακενδύτην.

— Τίς εἶσαι σύ; τί θέλεις ἐδῶ; ἠρώτησεν ὁ στρατιώτης μετὰ φωνῆς τραχείας.

— Μίαν ρούπιαν παρακαλῶ, Σαέβ! ἀπεκρίθη θρηνωδῶς ὁ ἐπαίτης.

— Ὁ Διάβολος Ἀσσούρας νὰ σ' ἐλεήσῃ ἀδελφέ, εἶπεν ὁ στρατιώτης. Ἴδὲ ὦραν καὶ τόπον νὰ ζητῇ ρούπιαν! Πήγαινε εἰς τὸ καλὸν τώρα, πήγαινε.

Καὶ ἠκολούθησε τοὺς συντρόφους του, οἷτινες, ὡς καὶ αὐτὸς, εἰσῆλθον διὰ τῆς ὀπισθίας θύρας εἰς τὸν περίβολον.

Εἰς τὴν τελευταίαν ἔμως ταύτην παραγγελίαν τοῦ στρατιώτου δὲν ὑπήκουσεν ὁ ἐπαίτης, ἀλλ' ἀποσυρθεὶς ὀλίγον, μέχρις ὅπου ἡ ὄχθη ἐγένετο σύδενδρος, ἐκάθησεν ἀθουρύβως ὀπίσω τοῦ κορμοῦ τοῦ πρώτου δένδρου ὃ ἀπήντησεν, εἰς μέρος ὅθεν τῷ ἦν εὐκολον καὶ ν' ἀκούῃ καὶ νὰ βλέπῃ τὰ πάντα. Ἴδου δὲ τί ἤκουσε καὶ τί εἶδε.

Τὸ παράθυρον τοῦ πύργου ἦν κεκλεισμένον, ἀλλ' ἔφεγγεν ἔσωθεν. Ὀλίγας στιγμὰς ἀφ' οὗ κατέλαβεν ὁ ἐπαίτης τὴν σκοπιάν του, τὸ εἶδε βιαίως ἀνοιγόμενον, καὶ ἡ Πριττὰ ἐξώρμησεν εἰς τὸν ἐξώστην.

— Μακράν, ἔκραζεν ἡ νέα, μακράν ἀπ' ἐμοῦ!

Τί ἔπραττεν ἢ τί ἔλεγεν ὁ μείνας ἐν τῷ πύργῳ δὲν ἐδύνατο νὰ διακρίνη αὐτὸς, ἀλλ' εἶδε τὴν Πριττὰν ἐλθοῦσαν εἰς τοῦ ἐξώστου τὸ χεῖλος, τὸ κρεμάμενον ἐπὶ τῶν κυμάτων, καὶ τὴν ἤκουσεν ἀνακράζουσαν μετὰ φωνῆς τρεμούσης ὑπὸ συγκινήσεως, ἀλλὰ καὶ ὑψουμένης πρὸς ἔκφρασιν σταθερᾶς ἀποφάσεως·

— Ἐν βῆμα ἂν προχωρήσης, ρίπτομαι εἰς τὸν ποταμόν!

Τότε εἶδεν εἰς τὸ παράθυρον τὴν μορφήν τοῦ ἄρπαγός της. Ὁ μύσταξ καὶ τὰ γένειά του ἦσαν ἀνωρθωμένα ὡς τῆς γαλῆς ὅταν ἀγριωθῆ.

Ἦκουσε δὲ καὶ τὴν φωνὴν του βροντῶσαν·

— Οἱ λόγοι μου δὲν δύνανται νὰ νικήσουν τὸ πείσμά σου ἢ ὑπομονή μου θὰ τὸ νικήσῃ. Σοὶ προτείνω νὰ γίνῃς γυνή μου, τοῦ πρώτου, τοῦ ἰσχυρωτάτου ἀνδρὸς τῆς Λαχώρας. Ἐκάστην τρίχα τῆς κόμης σου θὰ καλύψω δι' ἐνὸς ἀδάμαντος. Αἱ γυναῖκες τοῦ Πενταποτάμου θὰ κλίνωσιν ἐμπρὸς σου τὸ μέτωπον, καὶ αἱ αὐτοκράτειραι θὰ σὲ φθονῶσιν.

— Τοὺς ἀδάμαντάς σου, Σαεῦ, ἐπαίνει εἰς τὰς Βαυαδέρας σου, εἶπεν ἡ Πριττὰ, ἐν ᾧ ἐρύθημα ὑπερηφανείας ἀνέβαινεν εἰς τὰς παρειάς της. — Ληστοῦ γυνή δὲν γίνομαι. Ὑπαγε!

— Ἀπορρίπτεις τὰ δῶρα τῆς ἀγάπης μου, τρέμε τὴν ἔκρηξιν τοῦ θυμοῦ μου! εἶπεν αὐτὸς μετὰ φωνῆς, εἰς ἣν ἠκούσθη τρύζον τοῦ πύργου τὸ ἔδαφος.

— Σαεῦ, ἀπεκρίθη ἡ Πριττὰ, καὶ τὰ χεῖλη της διέστειλε μειδίαμα περιφρονήσεως, — Σαεῦ, ἀψηφῶ τὰς ἀπειλάς σου, ὡς ἀπορρίπτω τὰ δῶρά σου. Ἄν εἰς τὴν Λαχώραν, ἂν εἰς τὸ Πενταπόταμον εἶσαι ὁ ἰσχυρότερος πάντων, ἐδὼ εἰς τὴν ἄκραν αὐτοῦ τοῦ ἐξώστου, εἶμαι ἰσχυρωτέρα σου. Ἀπατάσαι ἂν νομίζῃς ὅτι ἐξουσιάζεις τὴν ἐλευθερίαν μου.

Ἡ ἐλευθερία μου εἶναι ἐκεῖ — καὶ διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς ἔδειξε τὸν ποταμὸν, — καὶ μετὰ ταῦτα ἐκεῖ! — καὶ διὰ τῆς ἄλλης ἔδειξε τὸν διάσπερον οὐρανόν. Δὲν σὲ φοβοῦμαι, Σαέβ.
Ἕπαγε!

— Ἕπάγω, λοιπόν, ἀφ' οὗ πεισματωδῶς ἐπιμένεις, ἀπεκρίθη ἐκεῖνος μετ' ἀπαισίου βλέμματος. Ἄλλ' ἰδέ. Ὁ πύργος οὗτος ὑψοῦται μονήρης καὶ ἔρημος εἰς μέρος ἄβατον καὶ ἀπρόσιτον. Μόνα τὰ παροδικὰ πτηνὰ θέλουσι σὲ ἀσπάζεσθαι εἰς τὴν ὑψηλὴν αὐτὴν φωλεάν σου. Κάνεις δὲν ἤξεύρει ὅτι εἶσαι ἐδῶ· σωτῆρος χεὶρ δὲν θέλει φθάσει μέχρι σοῦ. Ἕδῶ θέλει διέλθει ἡ ζωὴ σου, ὀλόκληρος ἡ ζωὴ σου, μονότονος καὶ θολή, ὡς ὁ ποταμὸς ὅστις ῥέει ὑπὸ τοὺς πόδας σου. Ἕδῶ θέλω ἔλθει αὔριον νὰ ἰδῶ ἂν ἐνικήθη τὸ πείσμα σου, ἐδῶ θέλω ἐπανέρχεσθαι πᾶσαν ἡμέραν, μέχρις οὗ εἰς τὴν ἐρώτησίν μου, Πριττὰ ἐνέδωκας; ν' ἀποκριθῆς, Ναί.

— Καὶ πᾶσαν ἡμέραν, ἀπεκρίθη ἡ Πριττὰ, θὰ μ' εὐρίσκης εἰς τὴν θέσιν ταύτην, ἐτοίμην νὰ καταφύγω εἰς τοῦ θανάτου τοὺς κόλπους, ἂν μ' ἐπιβάλλῃς τὴν ἀτιμίαν, καὶ πᾶσαν ἡμέραν θέλεις ἀκούει ἐπαναλαμβανόμενον τὸ αὐτὸ, Ὅχι!

— Αὔριον λοιπόν! εἶπεν ὁ ἄρπαξ, ἀνακαγχάζων σαρκαστικῶς, ἐν ᾧ μυκηθμὸς λύσσης ἐξήρχετο ἐκ τοῦ στήθους του· καὶ ἀπεσύρθη βιαίως ἀπὸ τοῦ παραθύρου.

Ὁ ἐπαίτης ὀπισθεν τοῦ δένδρου ἤκουσε τὸ βῆμά του ἀντηχοῦν βαρέως ἐπὶ τῆς κλίμακος.

— Ἔως ὅτου ἔλθῃς μίαν ἡμέραν καὶ εὖρης μόνον τὸ πτώμά μου! εἶπεν ἡ Πριττὰ, ὅταν ἤκουσε τὸν τελευταῖον κρότον τῶν ποδῶν του σβεσθέντα, καὶ τὴν θύραν κλεισθεῖσαν.

Τοῦτο δ' εἰποῦσα, εἰσῆλθε διὰ τοῦ παραθύρου.

Ἐξελθὼν δὲ τοῦ πύργου ὁ ἄρπαξ, ἐδιπλοκλείδωσεν αὐ-

τὸν διὰ βαρείας κλειδὸς, εἰσῆλθε διὰ τῆς θύρας τοῦ περιβόλου, δι' ἧς εἶχον πρὸ ὀλίγου εἰσέλθει καὶ ὄλοι οἱ ἄλλοι ἵππεῖς, καὶ ἐκλείδωσε καὶ αὐτήν.

Ὁ δ' ἐπαίτης, ἀφ' οὗ ἀπεσύρθησαν τὰ δύο πρόσωπα τῆς σκηνῆς, ἣτις ἐφάνη ἐλκύουσα τοσοῦτον τὴν προσοχήν του, ἐσύρθη ἀθορύβως μεταξὺ τῶν δένδρων, ἔφθασεν εἰς μέρος σύμφυτον, ὅπου ἴστατο ἵππος δεδεμένος εἰς στέλεχος, ἔλυσεν αὐτὸν ἐν σιωπῇ, ἐπήδησεν εἰς τὴν ῥάχιν του, καὶ στρέψας πρὸς τὸν πύργον τὰ νῶτα, ἔλαβε τῆς πόλεως τὴν διέυθυνσιν.

ΣΤ'

Ἄλλ' ἐν ᾧ ταῦτα συνέβαινον, ὁ Ἰράς ἔτρεχεν ἀπὸ ῥυτῆρος πρὸς τὸ ἀγροκήπιον Σάχ Ἐλ Τεναρέτ, ὅπου ἤξευρεν ὅτι τὸν περιέμενεν ὁ πατήρ του. Τῶν δύο ὥρων τὸν δρόμον διήνυσεν εἰς μίαν ὥραν, καὶ ὅταν ἔφθασεν, ἦν ἡ ἐνδεκάτη τῆς νυκτὸς περίπου.

Ἄλλὰ μετ' ἐκπλήξεως εἶδεν ὁ Ἰράς ὅτι τὰ πάντα ἡρέμουν ἐνταῦθα. Ἀγροκήπιον καὶ πεδιάς ἐκοιμῶντο εἰς σιωπὴν καὶ σκότος. Μάτην ἠρεύνησε πανταχοῦ, μάτην ἔκρουσε τὴν θύραν ὄλων τῶν ἀγροικιῶν, μάτην ἐξύπνισεν ὅλους τοὺς περιόικους· οὐδεὶς οὔτε εἶδε Βεζίρην, οὔτε ἤκουσέ τι περὶ αὐτοῦ.

Βαθμηδὸν ἡ ἐκπληξίς τοῦ Ἰρά ἤρχισε νὰ μεταβάλληται εἰς ἀνησυχίαν. Λοιπὸν ἀνεχώρησεν ὁ πατήρ του! Ἄλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι πιθανόν· ἤθελον ἀπαντηθῆ καθ' ὁδόν. Ἡ ἴσως ἀκόμη δὲν ἔφθασεν; ἀλλ' ἡ ἐπιστολὴ ἦν γεγραμμένη ἐκ τοῦ ἀγροκηπίου. Ἄρα ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη δὲν ἦν τοῦ πατρὸς του, τὸν ἠπάτησαν! Ἄλλὰ τίς τὸν ἠπάτησε, τίς εἶχε συμφέρον νὰ τὸν ἀπατήσῃ;

Διάφοροι φόβοι τὸν ἐκυρίευσαν, καὶ εἰς τὸ πνεῦμά του διεσταυροῦντο ὑποψίαι ἀντίθετοι. Δι' ὃ, ἀφ' οὗ περιίππευσεν ἅπαξ ἀκόμη τὸ ἀγροκήπιον πρὸς καθησύχασιν τῆς συνειδήσεώς του, ἐκέντησε τὸν ἵππον του, καὶ ὤρμησε πρὸς τὰ ὀπίσω, πτερούμενος ὑπὸ ταραχῆς καὶ ἀνυπομονησίας. Καθ' ὁδὸν δὲ τὸ πνεῦμά του ἐταλαντεύετο μεταξὺ ἰδεῶν παντοίων, ἀσπαζομένων ὡς πιθανῶν ἅμα παρουσιάζοντο, ἀποβαλλομένων δ' ὡς ἀτόπων ἅμα ἐσυζητοῦντο, καὶ τὴν ἀνησυχίαν του ἡσθάνετο τοσοῦτω μᾶλλον αὐξάνουσαν, ὅσῳ δὲν εἶχεν ἀντικείμενον ὠρισμένον.

Μεσονύκτιον ἦν ὅταν εἰσώρμησεν εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς Λαχώρας, διευθυνόμενος πρὸς τὴν οἰκίαν του. Ἀλλὰ, ἐν ᾧ διήρχετο ὡς βέλος διὰ τῆς πύλης αὐτῆς, αἴφνης ἄνθρωπος ἀναπηδήσας ἀπὸ σκοτεινῆς γωνίας, ἤρπασε τὸν ἵππον ἐκ τοῦ χαλινοῦ μετὰ τοσαύτης βίας, ὥστε ἐλυγίσθησαν αἱ ἰγνύες τοῦ ζώου, καὶ ὁ ἵππος ἐστάθη.

— Προδοσία! ἀνέκραξεν ὁ Ἰράς, θεωρήσας τὸ συμβάν τοῦτο ὡς συνέχειαν τῆς ἐπιβουλῆς, ἥτις, ὡς ἐνόει, ἐτεκταίνετο ἐναντίον του.

Κλίνας δὲ πρὸς τὰ ἐμπρὸς, εἶδεν ὅτι ὁ ἐπιπεσὼν κατ' αὐτοῦ ἦν Παριάς τις ἢ Σανδάλας, ὡς ὀνομάζουσιν οἱ Ἴνδοὶ τὴν ἐλεεινὴν ἐκείνην τῶν ἀνθρώπων τάξιν, τὰ σκύβαλα τῆς κοινωνίας, ἥτις μόνον θύματα ἢ κακούργους παρέχει. Ὁ Ἰράς ὑπώπτευσεν ἢ δολοφόνον, ἢ τοῦλάχιστον νυκτοκλέπτην.

— Ὅπίσω! ἔκραξε πάλιν, γυμνώσας τὸ ξίφος του.

— Ἰρά! ἤρπασαν τὴν Πριττάν, εἶπε ταχέως ὁ ῥακενδύτης.

— Ἡ φωνὴ τοῦ Λάλλ! ἀνέκραξεν ὁ Ἰράς. — ἤρπασαν τὴν Πριττάν; τί λέγεις; Τίς τὴν ἤρπασεν;

— Ὁ Σιρδάρης Ἄδσιτ!

— ὦ! ναί! ἔχεις δίκαιον! Ἐκείνου ἦτον ὁ δόλος. Ἀλλὰ πῶς τὸ ἤξεύρεις; ἀλλὰ ποῦ εἶναι; νὰ τρέξωμεν, Λάλλ, νὰ τὴν σώσωμεν.

Ὁ Λάλλ τῷ διηγήθη τότε ὅ,τι ἤξευρε. Τὴν ἐπίβουλον διάθεσιν τοῦ Σιρδάρου ἐκ πείρας γνωρίζων, δὲν ἐνόμισε φρόνιμον νὰ μακρυνθῇ ἀπὸ τῆς Πριττάς, ἐν ὅσῳ ἦν ἀπὼν ὁ Ἰράς. Ἀλλ' ἵνα τὴν ἐπιτηρῇ ἀκινδύνως, ἠναγκάσθη νὰ καλύψῃ τὰ ἐνδύματά του ὑπὸ τὰ ῥάκη ἐκεῖνα· καὶ οὕτω τὴν παρηκολούθησε μακρόθεν εἰς τὴν ἐπιστροφήν της, παρευρεθῆ εἰς τὴν ἄρπαγὴν της, ἐπλησίασε τὸν ἄρπαγα, καὶ ἀναγκάσας αὐτὸν εἰς βίαιον κίνημα τῆς χειρὸς, εἶδε τὸ πρόσωπόν του, συνώδευσε ἔπειτα τοὺς ὀπαδοὺς του ἔφιππος ὑπὸ τὸ κάλυμμα τῆς νυκτὸς, καὶ μετ' αὐτῶν διέβη τὸν ποταμὸν, καὶ κατεσκόπευσε τὰ κατὰ τὸν πύργον.

— Ἀλλὰ νὰ τὴν σώσωμεν, πρέπει νὰ τὴν σώσωμεν! ἔκραξεν ὁ Ἰράς.

— Πρέπει βεβαίως, ἀπεκρίθη ὁ Λάλλ, καὶ πρέπει χωρὶς ἀναβολῆς. Ἡ αὐγὴ νὰ μὴ τὴν εὔρῃ εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Ἄδσιτ-Σίγγ· διὰ τοῦτο ἤλθα δρομαίως νὰ σὲ προλάβω. Ἄς μὴ ἀργῶμεν.

Ἐν τῷ ἅμα ὁ Λάλλ ἀπέρριψε τὰ ῥάκη ἀπὸ τοῦ σώματός του, καὶ ὁ Ἰράς κατέβη ἀπὸ τοῦ ἀσθμαίνοντος ἵππου του, καὶ τὸν παρέδωκεν εἰς ἓνα τῶν ὑπηρετῶν του.

— Καὶ τώρα πῶς θὰ πράξωμεν; ποῦ θὰ διευθυνθῶμεν; ἠρώτησεν, ἀνίκανος ὢν νὰ σχεδιάσῃ ὁ ἴδιος εὐκρινές τι εἰς τὸν κυματιζόμενον νοῦν του.

— Εἰς τὸν στρατῶνα! εἶπεν ὁ Λάλλ.

Καὶ διηυθύνθησαν ἀμέσως πρὸς τὸ μέρος ὅπου εἶδομεν σταθμεῦον τούτου τὸ τάγμα.

Ἐκεῖ ὁ Λάλλ προσεκάλεσε τὸν ταγματάρχην.

— Ἀδελφὲ Σαγκραμαζίτη, τῷ εἶπεν, ἔχομεν ἀνάγκη τῆς βοηθείας σου.

— Λάλλ-Σίγγ, ἀπεκρίθη ὁ ταγματάρχης, ὁ βραχίων μου ὡς καὶ οἱ βραχίονες ὄλων τῶν στρατιωτῶν μας, εἶναι, τὸ ἡξεύρεις, ἐδικός σου καὶ τοῦ φίλου σου Ἰρᾶ-Σίγγ. Διάταττε.

— Γνωρίζεις ποῖοι φρουροῦσιν ἀπόψε εἰς τοῦ Σιρδάρου τὸν οἶκον;

— Γνωρίζω.

— Ἐχεις ἐπιβρόην ἐπ' αὐτῶν;

— Ἐπὶ δύο ἢ τριῶν ὄχι ἐφ' ὄλων.

— Ἀρκετὴν ὥστε νὰ πείσης ἓνα σκοπὸν νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν θέσιν του;

— Ἀρκετὴν, ἂν ὁ σκοπὸς ἐκεῖνος εἶναι ἐκ τῶν δύο ἢ τριῶν.

— Ἄλλ' ἂν δὲν εἶναι! εἶπεν ὁ Λάλλ, γινόμενος ἔμφροντις.

— Ἄν δὲν εἶναι. . ., ἐπανάλαβε περίφοβος ὁ Ἰράς.

— Ἔστω, εἶπεν ὁ Λάλλ, συνόδευσόν μας ἴσως μᾶς συνδράμη ἢ τύχη.

Παραλαβὼν δὲ καὶ τέσσαρας Σείκους, στρατιώτας τοῦ τάγματος, καὶ δούς τὰς ἀναγκαίας ὁδηγίας εἰς ἕκαστον, διηυθύνθη μετ' αὐτῶν ἡσύχως πρὸς τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ. Ἐκεῖ εἰς τῶν στρατιωτῶν ἐμίσθωσε πλοιάριον δι' ἀδρᾶς χορηγίας, ἀπέβαλεν ἀπ' αὐτοῦ τὸν Ἰνδὸν ναύτην, καὶ ἔλαβε τὰς κώπας ὁ ἴδιος. Ὀλίγον δὲ κατωτέρω ἐπέβησαν τοῦ πλοιαρίου ὁ Ἰράς καὶ ὁ Λάλλ μετὰ τῶν ἄλλων τριῶν στρατιωτῶν, καὶ παρηκολούθησαν τὸν ῥοῦν τοῦ ποταμοῦ, μέχρι συμφύτου γλώσσης τῆς ὄχθης, προεχούσης εἰς τὸν ποταμόν, καὶ παρακειμένης εἰς τοῦ Σιρδάρου τὸν πύργον.

Ὅπισω αὐτῆς ἔμεινεν ἡ λέμβος ἀκίνητος, οἱ δὲ τρεῖς στρατιῶται ἐξελθόντες ἐκρύβησαν εἰς τὰ δένδρα, ἐν ᾧ ὁ ταγματάρχης Σαγκραμαζίτης ἐπορεύθη πεζὸς πρὸς τὸν πύργον.

— Τίς εἶ; ἀνέκραξεν ὁ σκοπὸς ἅμα εἶδεν ἄνθρωπον προσερχόμενον.

— Δὲν εἶναι ἐκ τῶν γνωρίμων μου, εἶπε καθ' ἑαυτὸν ὁ Σαγκραμαζίτης. Μεγαλοφώνως δ' ἀπεκρίθη· — Ἰμαὸς καὶ Γάγα! καὶ ἐλθὼν πλησιέστερον,

— Ταγματάρχης! προσέθηκεν.

Ὁ σκοπὸς, κατὰ τὴν τάξιν τῶν Ἰνδικῶν στρατευμάτων, παρουσίασε τὰ ὄπλα, ἂν καὶ ἦτον πρώτη ὥρα μετὰ τὸ μεσονύκτιον. Ὁ δὲ Σαγκραμαζίτης πλησιάσας εἰς αὐτὸν,

— Κοιμᾶσαι; τῷ εἶπε μετὰ τόνου φωνῆς ὀργίλου, ἢ τί κάμνεις ἐδῶ;

— Ὅχι, γενναιότατε, εἶπε περίφοβος ὁ σκοπὸς, ἀγρυπνῶ, καὶ φυλάττω.

— Φυλάττεις; καὶ πῶς φυλάττεις; αὔριον θὰ διατάξω νὰ σὲ μαστίσουν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ στρατῶνος. Ἐν ᾧ φυλάττεις, ἄνθρωποι ἀπεβιάσθησαν ἀπὸ πλοιαρίου εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος· — καὶ ἔδειξε τὰ δένδρα· — Τί ἤθελον ἐκεῖνοι οἱ ἄνθρωποι;

— Δὲν εἶδα κανένα ἄνθρωπον, γενναιότατε, ἀπεκρίθη ὁ στρατιώτης τεταραγμένος. Ἄλλ' ἂν ἀπέβησαν ἄνθρωποι, νὰ φωνάξω τὴν φυλακὴν.

— Νὰ φωνάξης τὴν φυλακὴν, ὑπέλαβε βιαίως ὁ ταγματάρχης, καὶ νὰ φύγουν πρὶν μάθωμεν οὔτε τίνες ἦσαν, οὔτε διατί ἦλθον. Ἀνόητε! πρέπει νὰ τοὺς κατασκοπεύσωμεν πρῶτον καὶ τότε.

Ὁ στρατιώτης, ἀκολουθῶν τὸν ταγματάρχην, διηυθύνθη

πρὸς τὸ ἄλσος μετὰ βήματος βραδέως καὶ ἀθορύβου. Ἀφιχθεὶς δὲ, ἐβύθισε τὸ βλέμμα του μεταξὺ τῶν δένδρων.

— Τῷ ὄντι ἄνθρωποι εἶναι, εἶπε ταπεινῇ τῇ φωνῇ. Κρατοῦν ὅπλα, καὶ εἶναι τρεῖς. Πρέπει νὰ φωνάξω.—Φύλακες!...

Ἄλλ' ἀκόμη δὲν ἐπρόφερε τὴν λέξιν, ἥτις ἤθελεν ἐγείρει ὄλην τὴν φρουρὰν τοῦ Ἀδσίτ, καὶ ὁ ταγματάρχης τὸν συνέλαβεν ἀπὸ τοῦ τραχήλου καὶ τὸν ἔσφιγγεν.

— Σιωπῆ, ἀχρεῖε! ἀνέκραξε, καὶ εἰς ἓν νεῦμά του ἐφορμήσαντες οἱ τρεῖς στρατιῶται ἐκ τοῦ ἄλσους, τὸν ἤρπασαν, τὸν ἔρριψαν κατὰ γῆς, καὶ φιμώσαντες τὸ στόμα του, τῷ ἔδεσαν χεῖρας καὶ πόδας, καὶ ἐπέστρεψαν μετ' αὐτοῦ εἰς τὸ πλοῖον. Αἱ κῶπαι ἔσχισαν ἀμέσως τὸ ρεῦμα, καὶ τὸ πλοῖον διηυθύνθη πρὸς τὴν ἀπέναντι ὄχθην, ὅπου ἀπέβησαν οἱ τρεῖς Σεϊκὰι μετὰ τοῦ αἰχμαλώτου των.

Περικυκλώσαντες δ' αὐτὸν καὶ εἰδοποιήσαντές τον ὅτι εἰς τὸ πρῶτον κίνημα ἢ εἰς τὴν πρώτην φωνὴν του τὰ τρία των ἐγχειρίδια θὰ βυθισθῶσιν εἰς τὴν καρδίαν του, τὸν ἔφερον εἰς τὸ μέρος ὅπου εἶχον ἀφήσει τοὺς ἵππους των, καὶ ἀναβιδάσαντές τον εἰς τὸν τέταρτον ἵππον τοῦ ἐν τῇ λέμβῳ μείναντος συντρόφου των, διηυθύνθησαν μετ' αὐτοῦ, ἐκόντος ἄκοντος, πρὸς τὰ σύνορα τοῦ Ἀφγανιστάν.

Τὸ δὲ πλοῖάριον μετὰ τῶν ὑπολοίπων ἐπέστρεψε πάλιν πρὸς τὰ ὀπίσω. Τοῦ πύργου τὸ παράθυρον ἦν κλειστὸν, ἐφαίνετο δὲ φῶς εἰς αὐτό. Ὁ ἐρέττων στρατιώτης, ἀφιχθεὶς ὑπὸ τὸν ἐξώστην, ἀνεκώχισε, καὶ κινῶν ἐλαφρῶς τὰς κώπας διετήρει μόνον τὸ πλοῖάριον εἰς τὴν θέσιν του, ἐμποδίζων αὐτὸ νὰ παρασυρθῇ ὑπὸ τῆς βίας τοῦ ποταμοῦ. Ὁ δὲ Ἴράς, ὑψώσας τότε τὴν φωνὴν, ἤρχισε νὰ ψάλλῃ τὸ ἀκόλουθον ᾄσμα:

Μὴν κοιμᾶσαι, ἰδοὺ ἀνατέλλει
 μειδιῶν ὁ χρυσοῦς ἑωσφόρος·
 ὡς ἀδάμας ἀστράπτ' εἰς τὸ ὄρος,
 καὶ τὴν νέαν αὐγὴν προαγγέλλει.

Τὸ πτηνὸν τὴν ἀσπάζεται ἄδον,
 μελωδίας τῇ πέμπει ἡ λύρα,
 καὶ τὰ ῥόδα τῇ πέμπουσι μύρα,
 καὶ τὴν ψάλλ' ἡ ἡχὼ τῶν κοιλάδων.

Αἱ φωναὶ αἱ οὐράνιαι πᾶσαι
 κ' αἱ ἐπίγει' ὑμνοῦσι συνάμα
 τὴν αὐγὴν, γλυκὸ νεῦμα τοῦ Βράμα·
 ἀνατέλλει, ἰδοὺ! μὴν κοιμᾶσαι.

Μετὰ τὴν δευτέραν στροφὴν τοῦ ᾄσματος ἠνεώχθη τὸ παράθυρον ἑλαφρῶς, καὶ μετὰ τὴν τρίτην ἐφάνη ἡ Πριττά, δειλῶς βυθίζουσα τὸ βλέμμα της εἰς τὸ σκότος.

— Δὲν ἦτον ἐκεῖνος, ἐψιθύρισε, δὲν ἦτον τὸ ᾄσμα του;

— Πριττά, ἀνέκραξεν ὁ Ἰράς μετ' ἔντονωτέρας φωνῆς, Πριττά, μ' ἐγνώρισας; ὁ Ἰράς εἶμαι, ἔρχομαι νὰ σὲ σώσω. Ἔχεις πρόχειρον ἢ σχοινίον, ἢ παραπέτασμα κἀνὲν νὰ μᾶς κρεμάσης ἀπὸ τοῦ ἐξώστου;

— Λάβετε! εἶπεν ἡ Πριττά, κρεμῶσα τὸ μακρὸν κάλυμμα ἐν ᾧ περιέβαλλε τὸ πρόσωπον καὶ τὸ σῶμά της, ὅταν ἐξήρχετο τῆς οἰκίας. — Εἶμι ἐτοίμη νὰ κρεμασθῶ εἰς τρίχα ἐπὶ τῆς ἀβύσσου, μόνον νὰ σωθῶ ἀπὸ τῆς μισητῆς φυλακῆς ταύτης.

Ὁ Λάλλ ἐδεσεν ἐν τῷ ἅμα εἰς τὴν ἄκραν τοῦ καλύμματος ἀναβάθραν σχοινοπλεκτον, ἣν εἶχε φέρει μεθ' ἑαυτοῦ ἐκ τοῦ στρατῶνος, καὶ ἡ Πριττά τὴν ἀνείλκυσε, κρεμῶσα ὑπὲρ τὴν κιγκλίδα τὴν ἄλλην τοῦ καλύμματος ἄκραν. Ταύτην δ' ἐστερέωσε κάτωθεν ὁ Ἰράς, εἰς τὸ ῥόπτρον τὸ ἐπὶ τῆς θύρας τοῦ πύργου, καὶ διὰ τῆς ἀναβάθρας ἀνέβη πρῶτος αὐτὸς, καὶ κατόπιν αὐτοῦ ὁ Λάλλ.

— Ἐλθέ, ὦ Πριττά, εἶπεν ὁ Ἰράς, ἐρχόμεθα νὰ σὲ σώσωμεν. Δός μοι τὴν χεῖρα νὰ σὲ βοηθήσω νὰ καταβῆς.

— Ναί! νὰ μὲ σώσητε! ἀνέκραξεν ἡ Πριττά. Ἄς φύγωμεν, ἄς πηγαίνωμεν. Ἀποσπάσατέ με ἀπὸ τοῦ ἄντρου τοῦ θηρίου. Δεδοξασμένος ὁ Βράμας ὅτι ἦλθες, Ἰρά. Ἄν δὲν ἤρχεσο, αὔριον, ὅταν ἠνοιγέτο τοῦ πύργου ἡ θύρα, εἶχον σκοπὸν νὰ ζητήσω τὴν σωτηρίαν μου εἰς τοῦ Ῥάβη τὰ κύματα.

— Ὡ ἀπαίσιος ιδέα! ἀνέκραξεν ὠχρῶν ὁ Ἰράς. Ἄδσίτ! θὰ μοὶ τὴν πληρώσης. Ἄλλ' ἐλθέ, μὴ χρονοτριβῶμεν, ὑπάγωμεν.

— Ναί, ὑπάγωμεν, εἶπεν ἡ Πριττά, θέτουσα τὸν πόδα εἰς τὴν πρώτην βαθμίδα τῆς κλίμακος.

Ὡς ὅμως αἰφνιδίως τις νὰ τῇ ἐπῆλθε λογισμὸς, ἐστάθη πάλιν, καὶ ἀποσυρομένη,

— Ἀλλὰ, ἠρώτησε, ποῦ ὑπάγομεν;

Ὁ Ἰράς ἐταράχθη. Τὴν ἐρώτησιν ταύτην οὐδ' αὐτὸς εἶχεν ἀποτείνει εἰς ἑαυτόν· δι' ὃ, μετὰ τινὰς στιγμὰς δισταγμοῦ,

— Θὰ εἶσαι ἄρα γε ἀσφαλῆς εἰς τὴν οἰκίαν σου; εἶπε.

— Εἰς τὴν οἰκίαν της! ἀνέκραξεν ὁ Λάλλ. Δύνασαι νὰ τὸ προτείνης! Καὶ τίς θέλει τὴν φυλάξει ἐκεῖ; Καὶ ὅλη ἡ πόλις τῆς Λαχώρας ἂν τὴν περιφρουρήσῃ, λησμονεῖς ὁ Ἄδσίτ ποῖος εἶναι; Ἄγνοεῖς ὅτι αὔριον ἀπὸ πρώτας ἠμπορεῖς νὰ τὴν ἰδῆς συρομένην εἰς τὰς ὁδοὺς ὑπὸ τῶν δορυφόρων του; Δὲν ἠξεύρεις ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος οὐδὲν σέβεται, οὐδένα φοβεῖται;

— Οὐδένα, ἐκτὸς μόνου ἐνός, εἶπεν ὑπερηφάνως ὁ Ἰράς.

— Ἐκτὸς τοῦ Δεῦάν, ἀπήντησεν ὁ Λάλλ. Καὶ μόνον εἰς τοῦ Δεῦάν τὴν οἰκίαν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀσφαλῆς ἡ Πριττά.

— Εἰς τὴν οἰκίαν λοιπὸν τοῦ πατρός μου . . ., ἐπρότεινε δειλῶς ὁ Ἰράς πρὸς τὴν νέαν κόρην.

— Ἰρά, ἀπήντησεν αὕτη. Δὲν ἔχεις μητέρα. Ἄν ἡ οἰκία μου δὲν εἶναι πλέον ἄσυλον δι' ἐμὲ, ἄφες με. Τὸ βλέπω, ὁ πυθμὴν τοῦ ποταμοῦ εἶναι τὸ ἄσυλόν μου τούντεῦθεν.

— Πριττά! φιλτάτη Πριττά! ἀνέκραξεν ἀπηλπισμένος ὁ νεανίας. Ποῖον συνέλαβες σκοπὸν καταχθόνιον! Ἐλθέ, εἰς τὴν οἰκίαν σου, εἰς τὸ μέσον τῆς Λαχώρας, ὅπου θέλεις, ἐλθέ· καὶ ἂν τολμήσῃ, ἅς ἐγγίσῃ ὁ Ἄδοιτ τὴν τρίχα τῆς κεφαλῆς σου. Ἐγὼ ἄγρυπνος θὰ σὲ φρουρήσω ἡμέραν καὶ νύκτα. Ἐγὼ διὰ τοῦ στήθους μου, διὰ τοῦ βραχίονός μου θὰ σὲ προασπίσω. Εἰς τὸ πτώμά μου θὰ πατήσῃ πρὶν φθάσῃ μέχρι σοῦ. Δὲν ἤκουσας ποτὲ, ὅτι τοῦ Ἰμάου οἱ λέοντες καὶ αἱ τίγρεις ὅλα στρατεύματα κατεσπάραξαν ὅταν τὴν φωλεάν τῶν ἤρχοντο νὰ συλήσωσιν; Οὐαὶ εἰς αὐτὸν ἂν ἐκτείνῃ ἐπὶ σὲ ἀνόσιον χεῖρα! Ἄλλ' ἐλθέ· ἡ ὥρα παρέρχεται, μετ' ὀλίγον ἡ αὐγὴ θὰ ἔλθῃ· τότε τετέλεσται, καιρὸς δὲν θὰ εἶναι πλέον! ὦ Λάλλ! βοήθησον, συμβούλευε, ὁμίλει καὶ πείσόν την.

— Ἡ Πριττά ἔχει δίκαιον, εἶπεν αὐστηρῶς ὁ Λάλλ-Σιγγ, μετὰ τινῶν στιγμῶν σκέψιν. Ἡ μέλλουσα σύζυγός σου πρέπει νὰ εἶναι καθαρὰ οὐχὶ ἀπὸ κηλίδος, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ σκιᾶς κηλίδος. Καὶ ὅμως νὰ τὴν ὑπερασπισθῆς δὲν δύνασαι καὶ ἐὰν ἐκατονταπλασιάσῃς τὴν δύναμίν σου, εἰμὴ μόνον ἐντὸς τῆς πατρικῆς σου οἰκίας. Ἄλλ' ἐλθετε μετ' ἐμοῦ. Ἐχω ἄσυλον ἄξιόν της. Θὰ πράξω, Ἰρά, διὰ σὲ ὅ,τι δι' ἄνθρωπον γεννητὸν δὲν θὰ ἔπραττον. Καταβῆτε εἰς τὸ πλοιάριον.

— Ἡμπορῶ νὰ ἐμπιστευθῶ εἰς τὸν ἄνθρωπον τοῦτον; ἠρώτησεν ἡ νέα κόρη τὸν Ἰράν.

— Ὡς εἰς ἐμὲ τὸν ἴδιον, ἀπεκρίθη αὐτός.

Τότε ἡ Πριττά, ἐδηγουμένη ὑπὸ τοῦ Ἰρᾶ, καὶ παρεπομένου τοῦ Λάλλ, κατέβη τὴν κλίμακα, τρέμουσα ἐπὶ τῆς ἐναερίου γεφύρας. Ἀμέσως δ' ἡ κλίμαξ ἐλύθη καὶ καθειλκυσθη, καὶ τὸ πλοιάριον μακρυνθὲν ἀφέθη εἰς τοῦ Ῥάβη τὸν ῥοῦν.

Ζ'

Μετά τινος δ' ὥρας πλοῦν, ἀφ' οὗ διέβησαν ὄλον τὸ μήκος τῆς πόλεως, προσωρμίσθησαν εἰς μέρος κείμενον ἤδη ἐκτὸς αὐτῆς.

Ὁ Λάλλ τοὺς ὠδήγησε τότε δι' ἐρήμου ἐκτάσεως πρὸς μέγαν κῆπον ὑπὸ κιγκλίδων περιεχόμενον, ἐπάτησεν εἰς μίαν τῶν κιγκλίδων τὸν δάκτυλον, καὶ ἐν τῷ ἅμα ἠνεώχθη δι' ἐλατηρίου ἀφανῆς θύρα, δι' ἧς εἰσῆλθον. Μακρύνας δέ τινας τῶν παρακειμένων θάμνων, τοὺς ἔφερον εἰς πηγὴν ὕδατος, ἔχουσαν σχῆμα σπηλαίου, καὶ εἰς ταύτης τὸ ἔδαφος, εἰς τὸ σκοτεινότετον καὶ ἀφανέστατον μέρος, ἠνέφξε σιδηρᾶν θυρίδα καταπακτὴν, καὶ κρατῶν τὸν Ἰρὰν ἐκ τῆς χειρὸς, ἐν ᾧ ἐκεῖνος ὠδήγει κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον τὴν Πριττάν, κατέβη πολλὰς βαθμίδας ὑπογείου λιθίνης κλίμακος, διέβη μακρὰν σκοτεινὴν ὑπόνομον, ἔχουσαν διαφόρους διακλαδεύσεις, καὶ εἰς τὸ ἄλλο πέρασ ἀνέβη δι' ἄλλης πάλιν κλίμακος ὁμοίας τῇ πρώτῃ.

Ἀφίχθεις δ' εἰς ταύτης τὴν κορυφὴν, παρήγγειλε διὰ νεύματος εἰς τοὺς συνοδοιπόρους σιωπὴν βαθυτάτην.

Πλησιάσας δὲ τὸ οὖς του εἰς τὴν πλευρὰν τῆς ὑπόνομου, ἤκροάσθη ἐπὶ τινὰς στιγμὰς, μετὰ δὲ ταῦτα ἔκρουσεν ἐλαφρῶς διὰ τοῦ δακτύλου ἐπ' αὐτῆς, καὶ ἤκροάσθη πάλιν προσεκτικῶς· μὴ ἀκούσας δὲ τίποτε, ἐψηλάφησε τὸν τοῖχον, καὶ

μακρόθεν ἠκούσθη μεταλλικός τις κρότος ὡς ἀργυροῦ κωδωνίσκου.

Ὀλίγας στιγμὰς περιέμεινον εἰσέτι κρατοῦντες τὴν ἀναπνοὴν των, καὶ διὰ μιᾶς ἠνεώχθη ἐμπρός των ἀψοφητὶ μικρὰ θυρίς, ὀλισθήσασα εἰς ἀόρατον τροχιάν, καὶ εἰσῆλθον εἰς εὐρύχωρον, ἀλλὰ σκοτεινὸν θάλαμον.

Μετ' ὀλίγην δ' ὥραν ἤκουσαν κλεῖδα στρεφομένην, θύρα ἠνεώχθη ἀπέναντί των, καὶ δι' αὐτῆς προῆλθε γυνὴ κρατοῦσα ἀργυροῦν λύχνον κρεμαστὸν εἰς τὸν δάκτυλόν της. Ἀλλὰ τὸ φῶς τοῦ λύχνου ἦν ἀμυδρὸν, καὶ δὲν διεσκέδαζε τὸ σκότος τοῦ περιέχοντος. Σπάνιαί δέ τινες ἀκτῖνες αὐτοῦ, πλανώμεναι εἰς τοὺς τοίχους καὶ εἰς τὴν ὄροφην, ἀντηνακλῶντο στιλπναὶ ἀπὸ τινων σημείων, καὶ ἐδείκνυον τὸ δωμάτιον ὅλον λαμπρῶς κεκοσμημένον διὰ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου.

Ἄλλ' ἡ κρατοῦσα τὸν λύχνον γυνή, εὐρίσκομένη ἐν τῷ κέντρῳ τῆς τῶν ἀκτίνων ἐστίας, περιελάμπετο ὅλη, καὶ τὸ ἐξαισίον κάλλος της, ἡ μεγαλοπρεπὴς της μορφή καὶ ὁ λευκὸς εὐναῖος χιτῶν ὅστις τὴν ἐνέδυε, τὴν παρίστων εἰς τὰς ἐκπεπληγμένας ὄψεις τοῦ Ἰρᾶ καὶ τῆς μνηστῆς του ὡς οὐράνιον ὄραμα.

— Τοιαύτην ὥραν, ἀγαπητὲ Λάλλ! εἶπε προερχομένη. Ἀλλὰ πλησιάσασα τὸν λύχνον, — Πῶς! εἶπε, Σαέβ! Τί δηλοῖ τοῦτο! ξένοι ἄνθρωποι ἐδῶ!

— Μὴ ὀργισθῆς, Ῥάνη-Χάνδα, διὰ τὴν τόλμην μου, εἶπεν ἰκετικῶς ὁ Λάλλ.

— Ἡ Ῥάνη! ἡ βασίλισσα! ἀνέκραξαν συγχρόνως ὁ Ἰρᾶς καὶ ἡ νέα κόρη.

— Ἄν μίαν μόνον χάριν μοὶ ἐπιτρέπῃς νὰ σοὶ ζητήσω ἐπὶ ζωῆς μου, ἐξηκολούθησεν ὁ Λάλλ, ἔστω αὕτη ἡ πρώτη

καὶ αὕτη ἡ τελευταία. Οὗτος εἶναι ὁ Ἰράς, ὁ υἱὸς τοῦ Δεῦάν. Σήμερον ὁ ἄγριος Ἄδσιτ ὕψωσε τὸ ξίφος νὰ μὲ φονεύσῃ, καὶ ὁ Ἰράς ἐβρίφθη ἐμπρὸς τοῦ ξίφους αὐτοῦ καὶ μ' ἔσωσεν. Ἀπόψε ὁ ἀκόλαστος Ἄδσιτ ἤρπασε τὴν Πριττάν, τὴν θυγατέρα τοῦ Σεράγ, τὴν μνηστὴν τοῦ Ἰρά. Ἀπόδος, ὦ Ῥάνη, τὸ ὄφλημά μου, καὶ σῶσόν την, ἀφ' οὗ τὴν ἐπεσπάσαμεν ἀπὸ τῶν δυνύχων τοῦ θηρίου.

Ἄλλ' ἡ Ῥάνη ἐσίγα. Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς διαστελλόμενοι ἐξέφραζον φόβον μᾶλλον ἢ ἀγανάκτησιν, καὶ ἠτένιζον ἀλληλοδιαδόχως τὸν Ἰράν καὶ τὸν Λάλλ.

Ὁ Λάλλ τὴν ἐνόησε.

— Μὴ ὑπόπτειε, ὦ Ῥάνη, τῇ εἶπεν. Ὁ Ἰράς εἶναι ἄλλος ἐγώ. Διὰ τῆς θυρίδος ἐκείνης μὴ φοβοῦ ὅτι εἰσήχθη κατὰσκοπος ἢ ὅτι θέλει ἐξέλθει προδότης. Ὅ,τι ἔμαθεν ἢ ὅ,τι ἐνόησεν ὁ Ἰράς, ἐτάφη εἰς καρδίαν πιστὴν. Σῶσον τὴν νέαν ταύτην. Ἐκτὸς σοῦ δὲν ἔχει πρὸς τὸ παρὸν ἄλλο ἄσυλον. Ἀφ' οὗ εἴλκυσε τοῦ Ἄδσιτ τ' ἀκάθαρτα βλέμματα, ὁ βραχίων του δύναται πανταχοῦ νὰ τὴν φθάσῃ, ἐκτὸς ἐδῶ μόνον. Δεῖξον πρὸς αὐτὴν καρδίαν μητρὸς. Ὁ Ἰράς δὲν ἔχει μητέρα ἥτις νὰ τὴν προστατεύσῃ.

Τότε ἡ βασίλισσα, διὰ γενναίας ἀποφάσεως πάντα δισταγμὸν ἀποσείσατα,

— Ἐλθέ, θύγατερ! εἶπε πρὸς τὴν Πριττάν. Ἐλθέ! Πτωχὴ περιστερὰ διωκομένη ὑπὸ τοῦ αἰμοβόρου ἱέρακος, σὲ δέχομαι ὑπὸ τὴν πτέρυγά μου, ἀλλ' εἶναι ἀσθενὴς καὶ αὐτή. Ὁ μαχαιροφόρος αὐτὸς εἶναι ὁ ἀληθὴς βασιλεὺς τῆς Λαχώρας. Ὁ βραχίων του δύναται νὰ σὲ ἀρπάσῃ καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς ἀγκάλῃς μου. Ὁ ἀσθενὴς Μάχα-Ῥαυὰς δὲν θέλει τὸ ἐμποδίσει. Ὁ Ἄδσιτ ἐβρίψεν ἐπὶ σὲ ἀνόσιον βλέμμα, πρέπει νὰ κρυβῆς εἰς τὰ σπλάγχνα τῆς γῆς. Ἡ μόνη κρύπτη ἔπου

ἤμπορεῖς νὰ μείνης ἀσφαλῆς κατ' αὐτοῦ, — μόνος ὁ Λάλλ-
Σιγγιτὴν γνωρίζεις, — εἶναι ἡ ὑπόνομος δι' ἧς πρὸ ὀλίγου
διήλθες· ἐκεῖ θέλεις μαραίνεσθαι, τρυφερὸν ἄνθος, καὶ τότε
μόνον θέλεις ἀνακύψει εἰς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, ἔταν ἰσχυρω-
τέρα δύναμις λυγίσῃ τὴν δύναμιν τοῦ Ἄδσίτ.

— Ὑπαγε, Πριττά, ἀνέκραξεν ὁ Ἰράς· ἐνταφιάσθητι
ζῶσα, δυστυχῆς φίλη! Φροντίς μου θὰ εἶναι νὰ σ' ἐξάξω ἐ-
κεῖθεν. Ἐχε πεποιθήσιν εἰς ἐμέ, δέχθητι τὴν προστασίαν
ἧτις σοὶ στέλλεται οὐρανόθεν.

Ἡ νεᾶνις προσελθοῦσα τότε ἐφίλησε τῆς βασιλίσσης
τὴν χεῖρα.

— Ἀφ' οὗ ἐσώθην, εἶπεν, ἀπὸ τῆς ἐξουσίας του, καὶ τά-
φον ἄν μοι προσφέρῃς, βασίλισσα, εὐγνωμόνως τὸν δέχομαι.

— Ὑπάγετε τώρα, εἶπεν ἡ Ῥάνη. Ἡ αὐγὴ πλησιάζει.
Στραφεῖσα δὲ πρὸς τὸν Ἰράν, — ἡ ἀφοσίωσις τοῦ Λάλλ
πρὸς σέ, ὦ νέε, προσέθηκε μετ' ἀξιοπρεπείας μὲν, ἀλλ' ἀκου-
σίως ἐρυθριῶσα, ὑπερέβη πᾶν σύνηθες ὄριον. Σοὶ ἐθυσίασεν
ἐπέκεινα τοῦ ὅ,τι εἶχε δικαίωμα. Διὰ τῆς θυρίδος ἐκείνης ἂν
ποτέ τις εἰσῆρχετο, δὲν ἔπρεπε ζῶν νὰ ἐξέλθῃ. Ἀλλὰ σὲ δέ-
χομαι ὁποῖον σὲ παριστᾷ. Ἀφιεροῦμαι εἰς τὴν τιμὴν σου!

— Ῥάνη-Χάνδα, ἀνέκραξεν ὁ Ἰράς· εἰς τὴν καρδίαν μου
θέλει ἐνταφῆ ἡ μνήμη τοῦ συμβάντος τούτου πλησίον τῆς
εὐγνωμοσύνης μου. Ἄν δέ ποτε ἔχῃς ἀνάγκην ἀπεριορί-
στου ἀφοσιώσεως, ἐνθυμήθητι ὅτι ἔσωσας τὴν μνηστὴν τοῦ
Ἰρά.

Καὶ προσπεσὼν ἐφίλησε τὸ κράσπεδον τοῦ χιτῶνός της.

Μετὰ ταῦτα δ' οἱ δύο φίλοι ἐξῆλθον διὰ τῆς ὁδοῦ δι' ἧς
εἶχον ἔλθει, ἡ δὲ Ῥάνη ὠδήγησε μόνη της τὴν Πριττάν
εἰς τὸ ὑπόγειον ἄσυλόν της, εἰς σκοτεινὸν θαλαμίσκον ἐντὸς
τῆς ὑπονόμου ἀνεσκαμμένον.

Η'

Όταν ὁ Σιρδάρης ἔγραφε ψευδόμενος περὶ τοῦ Δεῦαν, ὅτι ἐπιστρέφει τὴν νύκτα ἐκείνην, ἀκουσίως καὶ κατὰ σύμπτωσιν ἔγραψε τὴν ἀλήθειαν. Μόλις ἀνέτελλεν ἡ ἡμέρα, καὶ αἱ φρουραὶ ὄλοι τῆς πόλεως, παρατεταγμένοι, τυμπανίζουσαι καὶ παιανίζουσαι, ἀνήγγειλον τὴν εἴσοδον τοῦ Μάχα-Βεζίρου, ὅστις, ἐν ἀποφύγῃ τὸν καύσωνα τοῦ Ἰνδικοῦ ἡλίου, ὠδοιπόρει διὰ νυκτός. Ἡ συνοδία του ἦν μεγαλοπρεπεστάτη. Ὁ ἴδιος ἐπέβαιnen ἐλέφαντος χρυσοφαλάρου, παρείποντο δὲ, ὡς στρατὸς πολυάριθμος, καὶ ἐλέφαντες καὶ κάμηλοι καὶ ἵπποι, φέροντες τοὺς ὀπαδοὺς του, τὰ σκεῦη του καὶ τὰ δῶρα, ὅσα οἱ ἡγεμονίσκοι τῶν πόλεων ἔθεν διέβη ἔπεμπον πρὸς τὸν διάδοχον τοῦ Ρουνζίτ, ὡς ἀναγνώρισιν τῆς ὑπεροχῆς του, καὶ ὡς ἀποτέλεσμα τῶν διαπραγματεύσεων τοῦ ἐπιτηδείου Βεζίρου.

Ὁ ὄχλος, συνεσθρευόμενος εἰς τὰς ὁδοὺς ἔθεν διήρχετο, ἔχαιρε πρὸς τὴν πολυτέλειαν τῆς πομπῆς, ἠρεῦνα διὰ περιέργων βλεμμάτων τὰ πλούσια φορτία, καὶ ἐπροσπάθει ὡς ἐκ τοῦ περιέχοντος νὰ εἰκάσῃ ἐκάστου τὸ περιεχόμενον· δι' ὃ καὶ ἠνοχλεῖτο μεγάλως ὅτι μεταξὺ αὐτῶν ἐν φορτίον ἐλέφαντος εἶχε τὰ παραπετάσματα ἐντελῶς κεκλεισμένα, ὥστε οὐδενὸς βλέμμα ἐδύνατο νὰ εἰσδύσῃ ἐντὸς αὐτοῦ.

Ἐκ τῶν ἐνδείξεων δημοτικοῦ σεβασμοῦ κεκορησμένος, προέβαιnen ὁ Δεῦαν ἀδιαφόρως πρὸς τὴν οἰκίαν του, ἐξεπλήττετο δὲ μόνον ὅτι μεταξὺ ὄλων τῶν προῦπαντῶντων αὐτὸν δὲν ἔβλεπε τὸν υἱὸν του. Ἀλλ' ἡμεῖς ἠξεύρομεν τι ἀπησχόλησε τὸν Ἰρὰν ἐκείνην τὴν νύκτα. Ὅταν ἐξῆλθε τοῦ κήπου τῶν ἀνακτόρων, ἡ ἡμέρα ὑπέφωσκεν ἤδη· δι' ἃ,

μόλις φθάνων εἰς τὴν πατρικὴν οἰκίαν, μετ' ἐκπλήξεως εἶδεν ὁ νέος συρρέοντα πρὸς αὐτὴν τὸν ὄχλον, καὶ προπορευόμενον τῶν εἰσερχομένων ἐγνώρισε τὸν πατέρα του.

Ὁ Ἰράς ἐρρίφθη εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ· ὅταν δ' ἔμειναν μόνοι,

— Πάτερ, εἶπεν, αὐθάδης περιύβρισε τ' ὄνομά σου, κατεπάτησε τὴν τιμὴν σου, ἠψήφησε τὴν δυνάμιν σου, ἐτόλμησε νὰ ἐκτείνῃ χεῖρα εἰς τὴν μνηστὴν τοῦ υἱοῦ σου.

— Τί λέγεις, Ἰρά; ἠρώτησεν ὁ Δεῦάν, μὴ ἐννοῶν τὴν τοιαύτην ἔξαψιν τοῦ υἱοῦ του. Τίς εἶναι ὁ αὐθάδης, καὶ τί ἐτόλμησεν;

— Ὁ Ἀδσίτ-Σιγγ...

— Πῶς! ὁ Σιρδάρης!

— Ναί· ὁ Σιρδάρης τὴν νύκτα ταύτην διὰ τῶν στρατιωτῶν του ἤρπασε τὴν Πριττάν ἐπιστρέφουσαν ἀπὸ τῆς Βαγαβάτας.

— Ἦρπασε τὴν Πριττάν; Καὶ ἤξευρε τίς ἦτον αὐτή;

— Τὸ ἔμαθε παρ' ἐμοῦ τοῦ ἰδίου.

— Καὶ τίς εἶσαι σὺ, τὸ ἤξευρεν; ἠρώτησε μετὰ κορυφουμένου θυμοῦ ὁ Δεῦάν.

— Τῷ εἶπα ὅτι εἶμαι υἱός σου.

— Τῷ εἶπας! καὶ ὅμως ἐτόλμησεν! Ἄ! καὶ τί δὲν τολμᾷ! Ἐξεχείλισεν, ἐκορυφώθη ἡ ὑπερηφάνειά του! Μέχρις ἐμοῦ ὑψωσεν ὁ ὄφρις τὴν κεφαλὴν του! Ἄλλ' ἄς προσέξῃ! θὰ θραύσῃ τοὺς ὀδόντας του εἰς τὸ δέρμα μου, μὰ τὸν Ἰνδραν! Ἐναμβρύνεται εἰς τῶν Σείκων τὴν δύναμιν. Ἄλλὰ τῆς δυνάμεώς μου τὰ ὄρια δὲν ἠξεύρει ποῦ φθάνουσι, καὶ ποῦ δύνανται ἀκόμη νὰ φθάσωσι!

— Ναί, πάτερ, ἀνέκραξεν ὁ Ἰράς πλήρης ἐλπίδος· ἂν ἔχη τοὺς Σείκους, ἔχεις τὸν βασιλέα. ὦ! σπεῦσον! τρέξον,

πάτερ· στιγμὴν μὴ χρονοτριβῆς! Πρόσπεσον εἰς τὸν Μάχα-Ραῦάν, σύντριψον τὴν ἐξουσίαν τοῦ ληστοῦ τούτου, ἢ, ἂν δὲν δυνηθῆς . ., θὰ δυνηθῶ ἐγώ! προσέθηκε ψηλαφῶν τὸ ἐγχειρίδιόν του, — καὶ ἤστραψαν οἱ νεανικοὶ ὀφθαλμοὶ του.

— Πραῦνθητι, Ἰρά, ἀπήντησε σοβαρῶς ὁ Δεῦάν· σβέσον τὴν ἀλόγιστον ἔξαψιν. Ἐμπιστεύθητι εἰς τὴν ὠριμον πεῖράν μου. Θὰ ἔλθῃ ἡμέρα καθ' ἣν ἡ πτέρνα μου θὰ πατῇ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν καὶ αὐτοῦ καὶ τῶν Σείκων του. Τότε ἡ ἐκδίκησίς σου θὰ εἶναι εἰς χεῖράς σου.

— Πάτερ, ἀνέκραξεν ὁ Ἰράς, καιρὸν δὲν ἔχομεν νὰ περιμείνωμεν τὴν ἡμέραν ἐκείνην. Ἡ δυστυχὴς Πριττά...

— Εἶναι ἀκόμη εἰς τὴν ἐξουσίαν του ;

— Ὅχι! δὲν εἶναι πλέον, διότι ἐπροτίμησε τὸν τάφον μᾶλλον παρ' αὐτήν. Ἐδῶ, εἰς τὴν χώραν ταύτην, ἕως ὅπου φθάνει τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, φθάνει καὶ ἡ ἀνόσιος δύναμις τοῦ Ἀδσίτ. Ἴνα διαφύγῃ τὴν δυνάμιν του, ἔφυγε τὸ φῶς τοῦ ἡλίου. Εἰς τῶν νεκρῶν τὴν κατοικίαν κατέβη, ἐκεῖ ἐκρύβη, ζῶσα μακρὰν τῆς ἡμέρας, μακρὰν τῆς ζωοφόρου αὔρας. Ἄν δὲν σπεύσῃς, πάτερ, ἡ ὑπόγειος κρύπτη τῆς θέλει γίνεαι ἀληθὴς τάφος τῆς. Σὺ μόνος δύνασαι νὰ τὴν σώσῃς. Θ' ἀπέλθῃς τώρα εἰς προσκύνησιν τοῦ Μάχα-Ραῦᾶ· ἀπαίτησον τοῦ ἐνόχου τὴν τιμωρίαν. Σύντριψον τὴν παντοδυναμίαν του, καὶ μετ' αὐτῆς θὰ συντρίψῃς τῆς φυλακῆς τῆς τὰ κλεῖθρα.

— Θὰ ὑπάγω εἰς τὸν Μάχα-Ραῦάν, ἀπεκρίθη ὁ Δεῦάν μετὰ τινων στιγμῶν σιωπῆν, καὶ θὰ πράξω ὅ,τι ἡ φρόνησις μοὶ ὑπαγορεύσῃ. — Εἶπε νὰ ἔχῃσι τὸν ἵππον μου ἔτοιμον.

— Καὶ πράττων, εἶπεν ὁ Ἰράς ἐν ᾧ ἀνεχώρει, θὰ ἐνθυμηθῆς ὅτι ἡ Πριττά κινδυνεύει θανάτου κίνδυνον, καὶ ὅτι ὁ αὐτὸς τάφος ἀνοιχθεὶς θὰ δεχθῇ καὶ αὐτὴν καὶ ἐμέ.

Ὁ Δεῦᾶν, ἀφ' οὗ ἔμεινε μόνος, ἔλαβε τὸ ἀδαμαντοκόλλητον πλατὺ ξίφος του καὶ τὴν χρυσοῦν ἀσπίδα, μεθ' ὧν παρουσιάζετο εἰς τοῦ Μάχα-Ραῦᾶ τὴν αὐλήν.

— Ναι, εἶπε καθ' ἑαυτόν· — Φοβερὰ εἶναι τοῦ Ἄδσιτ ἡ ἰσχὺς. Πρέπει νὰ τὴν θραύσω. . . . Ἄν, — προσέθηκε μετὰ τινων στιγμῶν σκέψιν, — δὲν εἶναι προτιμότερον νὰ τὴν μεταχειρισθῶ. Ἄγωμεν εἰς τοῦ Αὐτοκράτορος.

Καὶ διηυθύνθη πρὸς τὴν θύραν.

Ἐν ᾧ δ' ἐξήρχετο τῆς αἰθούσης, πλαγία θυρὶς ἠνεώχθη πλησίον του, καὶ ἐν τῷ ἅμα πάλιν ἐκλείσθη· γραμματίον δ' ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας του. Ὁ Βεζίρης ἔλαβεν αὐτὸ εἰς τὰς χεῖράς του, καὶ ἀνέγνω· «Ἵπάγεις εἰς τὴν αὐλήν. Ἐνθυμοῦ ὅτι εἶσαι ὄχι δοῦλος, ἀλλὰ πατὴρ βασιλέως.»

Ὁ Δεῦᾶν συνέστειλε τὴν ὄφρυν· ἐπειδὴ δὲ διὰ τῆς ἀνοικτῆς θύρας ἤρχοντο κατ' αὐτὴν τὴν στιγμὴν οἱ ὑπηρέται του πρὸς αὐτόν, ἔσχισε τὸ γραμματίον, καὶ τὰ κομμάτια ἔκρυψεν εἰς τὴν ζώνην του. Ἄναβας δ' εἰς τὸν ἵππον του, ἐπορεύθη πρὸς τὰ ἀνάκτορα, ὅπως θέσῃ τὰ δῶρα ὅσων ἦν κομιστὴς εἰς τοὺς πόδας τοῦ Μάχα-Ραῦᾶ Σεῖρ-Σίγγ.

Ὁ Σεῖρ ἦν ἄνθρωπος ἀγαθός, ἀλλὰ βασιλεὺς ἀσθενής. Τὸ σκῆπτρον τοῦ μεγάλου Ῥουνζίτ ἦν βαρὺ δι' αὐτόν, καὶ ἀφ' οὗτο ἐκυβέρνα, τὸ στέμμα τοῦ Πενταποτάμου, προστριβέν πρὸς τὴν Ἀγγλικὴν ἐξουσίαν, ἀπώλεσε πολλοὺς τῶν ὀδόντων του. Πρὸ πάντων δ' ἐπέκειντο εἰς αὐτόν οἱ προὔχοντες ἐκ τῶν ὑπηκόων του, οἵτινες στηριζόμενοι, οἱ μὲν ἐπὶ τῶν στρατευμάτων, οἱ δὲ ἐπὶ τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἐπιβρόων, καὶ ἄλλοι ἐπ' αὐτῆς τῆς δυνάμεως ἦν παρ' αὐτοῦ ἐδανείζοντο, ἠγείροντο ἀγερῶχος ὑπὲρ αὐτόν τὸν θρόνον, καὶ ἠξίουσαν νὰ τὸν ἔχωσιν ὡς ὄργανον εἰς τὰς χεῖράς των.

Μεταξὺ δ' αὐτῶν οὐδεὶς τόσον ἐντελῶς κατέκτησε τὴν δύναμιν καὶ τοσοῦτον ἀναιδῶς τὴν μετεχειρίζετο, ὅσον ὁ Σιρδάρης Ἀδσίτ. Οἱ Σεϊκαιοὶ ἦσαν ἀνέκαθεν καὶ ἡ δύναμις συγχρόνως καὶ ἡ πληγὴ τῶν βασιλέων τοῦ Πενταποτάμου. Εἰς τὰς χεῖράς των εἶχον τοῦ τόπου τὴν τύχην. Αὐτοὶ, κατὰ τὴν ἄστατον ὀρεξίν των, ἀνέτρεπον καὶ ἤγειρον θρόνους, καὶ τῶν πολιτῶν ἡ ζωὴ, ἡ ἰδιοκτησία, καὶ τῶν ἡγεμόνων ἡ ἀσφάλεια ἦσαν ἔρμαιον τῶν ἀκαθέκτων παραφορῶν των.

Ἄλλ' ὁ ἐπιτήδειος Ῥουνζίτ εὔρε τρόπον νὰ ἡμερώσῃ τὸ θυμοειδὲς θηρίον τῆς στρατοκρατείας, καὶ περιβαλὼν αὐτῶ τὸν χαλινὸν τῆς εὐρωπαϊκῆς τακτικῆς, τῶ ἐπέβαλε τὴν ἰσχυρὰν θέλησίν του, καὶ ἐστήριξεν ἐπ' αὐτοῦ τὸ μεγαλεῖον τοῦ τόπου του.

Ἀφ' οὗτου ὅμως ἀπέθανεν ὁ μεγαλεπήβολος ἐκεῖνος μονάρχης, ὁ στρατὸς τῶν Σεϊκωῶν ἐστασίασε πάλιν, τόσῳ μᾶλλον ἐπιφόβως ἤδη, ὅσῳ ἦν μᾶλλον ὠργανωμένος καὶ συνεσφιγμένος διὰ τῆς τακτικῆς πειθαρχίας. Μὴ ἰσχυόντων δὲ τῶν νωθρῶν διαδόχων τοῦ Ῥουνζίτ νὰ τὸν συνέχωσιν εἰς τὰ ὅρια τῆς ὑποταγῆς, ἐγένετο ἔρμαιον τῶν πανουργοτέρων ἢ τῶν τολμηροτέρων, καὶ ὑπ' αὐτοὺς φόβητρον πάντων τῶν ἄλλων.

Οὕτως ἤδη ἐπειθάρχει εἰς τὸν Ἀδσίτ, μισῶν μὲν, ἀλλὰ στέργων αὐτὸν διὰ φόβον καὶ δι' ἀνάγκην, καὶ τὸν ἀνεδείκνυε τὸν ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων καθ' ὅλην τὴν περιφέρειαν τῶν πέντε πηγῶν τοῦ Ἰνδοῦ, καὶ πραγματικώτερον μονάρχην αὐτοῦ τοῦ Μάχα-Ῥαῦᾶ.

Ὁ Σεῖρ-Σιγγ ἠσθάνθη μὲν μετ' ἀγανακτήσεως τὸν αὐθάδη ζυγὸν τοῦ Σιρδάρου βαρύνοντα ἐπ' αὐτοῦ τοῦ τραχήλου του, ἀλλὰ δὲν ἐτόλμα νὰ τὸν ἀποσεῖσῃ, οὐδ' εἶχεν ἐπί

τίνος νὰ στηριχθῆ ὅπως ἀποκρούσῃ τοῦ παντοδυναμοῦ στρατάρχου τὴν δύναμιν. Ὁ μόνος δὲ τῶν ὑπηκόων του πρὸς ὃν εἶχεν ἐμπιστοσύνην καὶ εὐνοϊαν, καὶ εἰς ὃν ἀπέβλεπεν ὡς ἄκεις τῷ ἐπήρχετο ἐπιθυμία ἀνεξαρτησίας ἀπὸ τῶν μαχαιροφόρων Σείκων, ἦν ὁ Δεῦάν.

Ὁ Αὐτοκράτωρ ἤξευρεν ὅτι ὁ ἀδελφός του Κουρούκ ἐκ τοῦ μηδενὸς τὸν ἀνέστησεν, αὐτὸς δ' ὁ ἴδιος τὸν ἀνήγειρεν εἰς Μάχα-Βεζίρου περιωπὴν, ὥστε τὸν εἶχε δεδεμένον εἰς ἑαυτὸν διὰ τοῦ νομιζομένου κἂν ὡς τοῦ ἰσχυροτάτου τῶν δεσμῶν, τοῦ τῆς εὐποιίας καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης. Ἐπειτα δὲ, συνυπηρετήσας μετ' αὐτοῦ μακρὸν χρόνον εἰς Κασεμίρην ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ ἀδελφοῦ του, ἔκτοτε τὸν διέκρινε μεταξὺ ὄλων τῶν αὐλικῶν του καὶ τὸν ἐτίμα διὰ φιλικῆς εὐνοίας· καὶ ὅτε περιεστοιχίζετο ὑπ' ἀνθρώπων ἰδιοτελῶν καὶ ἀπλήστων, οἵτινες τὸν ἐθυμιάζον χωρὶς ἀγάπης, τὸν ἐκολάκευον χωρὶς εἰλικρινείας, ἐπεθύμει νὰ ἔχῃ πλησίον του τὸν Δεῦάν, πρὸς ὃν ἤνοιγεν ἐλευθερώτερον τὴν καρδίαν του, εἰς ὃν ἐναπέθετε πολλάκις τὸ βᾶρος αὐτῆς, καὶ μεθ' οὗ ἀπεδύετο ἐνίοτε τὴν χλαμύδα καὶ τὸ βασιλικὸν προσωπεῖον.

Ἡπλωμένος εἰς χρυσόστικτον πλούσιον ἀνακλιντήριον, ἐκάπνιζε σιωπηλῶς ὁ Μάχα-Ραῦὰς τὸν χουκάν του, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ του παρηκολούθουν μηχανικῶς τὰς πολυδίνους ἔλικας τοῦ καπνοῦ, οἱ δὲ κατηφεῖς στοχασμοὶ του διεγράφοντο νεφελώδεις ἐπὶ τοῦ κεκηφότος μετώπου του. Ἄλλ' ἅμα ὑψώθη τὸ κασιμίρινον παραπέτασμα τῆς βασιλικῆς αἰθούσης, καὶ ἐφάνη ὁ Δεῦάν παρακολουθούμενος ὑπὸ τῶν φερόντων τὰ δῶρα, οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ Σείρ-Σίγγ ἀνέλαμψαν, τὸ μέτωπόν του ἠθρίασε, καὶ μόλις ρίψας ἀδιάφορον εἰς τὰ δῶρα βλέμμα, ἀνωρθώθη σχεδὸν πρὸς δεξιῶσιν τοῦ ἀγαπητοῦ του Βεζίρου, τῷ ἔδωσε νὰ φιλήσῃ τὴν χεῖρά του, καὶ

τὸν ἠνάγκασε, κατὰ σπανίαν ἐξαίρεσιν, νὰ καθήσῃ πλησίον του εἰς τοὺς πόδας τοῦ ἀνακλινηρίου του.

Ὁ Δεῦάν διηγήθη τὰ τῆς ὁδοιπορίας του, ἀπηρίθμησε τὰ ἐμπορικὰ καὶ ἄλλα πλεονεκτήματα ὅσα περιεποίησεν εἰς τὸ Πενταπόταμον διὰ συμβάσεων μετὰ τῶν μερῶν ὅθεν διῆλθε, καὶ παρουσίασε τὰ δῶρα ὅσα ἔφερεν ὡς ἐνδείξεις τοῦ πρὸς τὸν βασιλέα του σεβασμοῦ, ὃν διὰ τῆς παρουσίας του κατώρθωσε νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς τοὺς ἡγεμόνας καὶ τοὺς λαοὺς παρ' οἷς ἐξενίσθη.

— Πάντοτε ἀφρωσιωμένος καὶ πάντοτε δραστήριος, εἶπεν ὁ Αὐτοκράτωρ. Ὅποια ἀμοιβὴ σοὶ ὀφείλεται δι' ὅλας σου τὰς ὑπηρεσίας ταύτας!

— Οὐδὲν ἐξεπλήρωσα, ἀπεκρίθη ὁ Δεῦάν, ἀνώτερον τοῦ καθήκοντος πιστοῦ ὑπηκόου. Ἡ μόνη δ' ἀμοιβὴ ἦν ἀξιῶ διὰ τὴν ἀφοσίωσίν μου, εἶναι νὰ μὴ ἀτιμάζωμαι, νὰ μὴ περιυβρίζωμαι δημοσίως καὶ ὑπ' αὐτοὺς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ κραταιοτάτου Μάχα-Ραῦᾶ.

— Τί λέγεις; ἠρώτησεν ὁ Σείρ-Σιγγ, τί ἐννοεῖς;

— Ἐννοῶ ὅτι ὑπάρχει ἄνθρωπος εἰς τὴν Λαχώραν, ὅστις ταύτην τὴν νύκτα, ἠξέῦρων ὅτι τὴν πρωΐαν ἐπέστρεφον ἴσως, ἤρπασεν ἐπιστρέφουσιν ἀπὸ τῆς ἐορτῆς τῆς μεγάλης Βαγαβάτας τὴν νύμφην τοῦ υἱοῦ μου, ἀφ' οὗ ἔμαθεν ὅτι εἶναι νύμφη του, καὶ ἀφ' οὗ ἔμαθεν ὅτι εἶναι υἱός μου.

— Καὶ τίς ἦτον ὁ ληστής οὗτος; ἀνέκραξεν ὁ Μάχα-Ραῦᾶς, βιαίως ἀνορθωθείς εἰς τὰ γόνατα. Καὶ οἱ Σεῖκαί μου δὲν τὸν συνέλαβον;

— Οἱ Σεῖκαί τοῦ Ὑμετέρου Κράτους δὲν τὸν συνέλαβον, ἀπεκρίθη ὁ Βεζίρης μετὰ πικρίας, διότι ὁ ληστής οὗτος ἦτον ὁ ἀρχηγὸς τῶν Σείκων, ἦτον ὁ Σιρδάρης Ἀδοσίτ.

— Ὁ Σιρδάρης Ἀδσίτ! αἰωνίως ὁ Σιρδάρης Ἀδσίτ! ἀνέκραξεν ὁ Αὐτοκράτωρ μυκώμενος. Ποῦ θέλει φθάσει ἡ αὐθάδεια τοῦ ἀνθρώπου (τούτου! Αὐριὸν θὰ ἔλθῃ νὰ ὑβρίσῃ καὶ ἐμὲ αὐτὸν εἰς τὸν θρόνον μου. Κατεχράσθη, ἐξεκένωσε τὴν μακροθυμίαν μου. Λησμονεῖ ὅτι εἶμαι Βασιλεὺς του, λησμονεῖ ὅτι εἶναι ἐμπρὸς μου σκύβαλον, λησμονεῖ ὅτι δι' ἐνὸς λακτίσματος τοῦ ποδός μου τὸν συντρίβω ὡς τὸ ὑάλινον τοῦτο σκεῦος!

Καὶ οὕτω λέγων, ἀνέτρεψεν ὀρμητικῶς διὰ τοῦ ποδός τὸν χουκάν ἢ ναργιλέν του, συνούργημα βαρύτιμον, καὶ τὸν συνέτριψε κατὰ γῆς. Ἄλλ' ὡς εἰς ὄλους τοὺς ἀσθενεῖς χαρακτῆρας τοῦτο συμβαίνει, ἡ βιαία πράξις ἐπράυνε τὴν βίαν τῶν αἰσθημάτων του, καὶ τὴν παραφορὰν τοῦ θυμοῦ διεδέχθη αἰφνιδία χαύνωσις. Οἱ συνεσταλμένοι τοῦ προσώπου του μυῶνες ἐλύθησαν, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ του ἐφάνησαν σχεδὸν ὑγραινόμενοι.

— Τί θέλεις, φίλε Δεῦάν; εἶπε βραδέως. Οἱ ἀληθεῖς βασιλεῖς αὐτοὶ εἶναι. Πρέπει νὰ κλίνῃς τὸν αὐχένα, ὡς βλέπεις ὅτι τὸν κλίνω κ' ἐγώ. Τί ἔχω νὰ τοῖς ἀντιτάξω; Τί ἄφησαν εἰς ἐμὲ νὰ ἔχω; τὸ σκῆπτρόν μου τοῦτο μοὶ ἄφησαν, ῥάβδον καλὴν διὰ τοὺς Γοπάλους, τοὺς βοσκούς τοῦ Ἰμάου. Ἐκεῖνοι ἔχουσι τὸ ἀληθές ὄπλον, τὸν στρατὸν ἐκεῖνοι τὸν ἔχουσι.

— Τὸν ἔχουσιν, εἶπεν ὁ Βεζίρης, διότι τοῖς τὸν ἀφίνετε, Βασιλεῦ!

— Τοῖς τὸν ἀφίνω! ἀνέκραξεν ὁ Μάχα-Ραῦάς. Καὶ θέλεις νὰ τοῖς τὸν ἀφαιρέσω! καὶ ποίαν δύναμιν ἔχω ὥστε νὰ τοῖς τὸν ἀφαιρέσω;

— Μεγαλειότατε, ἀπεκρίθη ὁ Δεῦάν· εἰς τὸ βασιλικὸν στέμμα ἐνυπάρχει κεκρυμμένη τις δύναμις, ἀνωτέρα πασῶν

τῶν ὑλικῶν δυνάμεων. Ὅσον δῆποτε καὶ ἂν λάμπωσι πέριξ σας οἱ ἀστέρες οὗτοι, ἀλλὰ τὸ φῶς των, ἂν καὶ σᾶς ἐκθαμβοῖ, εἶναι δάνειον ἕμως, καὶ ἀπὸ τοῦ θρόνου πηγάζει. Ἄρκει νὰ θελήσητε, καὶ σᾶς ἐγγυῶμαι ὅτι τοὺς βυθίζετε εἰς τὸ σκότος ἐξ οὗ ἐξῆλθον. Ἡ κεκηρυγμένη δυσμένεια τῆς Ὑμετέρας Μεγαλειότητος θέλει ἀποδύσει τὸν Ἄδσιτ τῆς ἡμισείας ἐπιβροῆς του, καὶ διὰ τῆς ἡμισείας ταύτης θέλομεν τῷ ἀφαιρέσει τὴν ἄλλην ἡμίσειαν.

— Καὶ νομίζεις κατορθωτὸν, νομίζεις δυνατὸν, ἀνέκραξεν ὁ Βασιλεὺς ἀνασκιρτήσας εἰς τὰ γόνατά του, ὄχι πλέον ὑπὸ θυμοῦ, ἀλλὰ ὑπ' ἐλπίδος· ἀναλαμβάνεις, ἀγαπητὲ Βεζίρη, νὰ μ' ἀπαλλάξῃς ἀπὸ τούτου τοῦ λέοντος; Ἐμποροῦμεν ἀφόβως καὶ ἀκινδύνως νὰ τὸν μακρύνωμεν τῆς στρατηγίας τῶν Σείκων;

— Ὁ Μάχα-Ραῦὰς ἄς μοι δώσῃ τὴν ἐντολήν, καὶ περὶ τῆς ἐκτελέσεως ἐγγυῶμαι. Ἡ βασιλικὴ Της θέλησις, καὶ ἡ ὀλίγη ἐπιβροῆ ἔσῃν ἔχω εἰς τὸν τόπον, θέλει ἀρκέσει εἰς τοῦτο. Ὡς ἀρχηγὸς τοῦ στρατοῦ, ὁ Ἄδσιτ τολμᾷ τὰ πάντα, ἀψηφᾷ τοὺς πάντας, ὑψοῖ ἀγέρωχον μέτωπον πολλάκις ἀπέναντι καὶ αὐτοῦ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ θρόνου. Ἀλλὰ παυθεῖς, — ἐγὼ τὸν γνωρίζω, — δὲν θέλει βαδίσῃ τὴν ὀλισθηρὰν τῆς ἀνταρσίας ὁδὸν, δὲν θέλει τολμήσῃ τὸν ἄνισον ἀγῶνα, διότι ὅσον αὐθάδης εἶναι ἐν τῇ εὐτυχίᾳ, τόσον δειλὸς ἐν τῇ συμφορᾷ.

— Μ' ἐνθαρρύνεις, Δεῦᾶν, εἶπεν ὁ Αὐτοκράτωρ· ἰδὲ μὴ τολμήσωμεν βῆμα ἔχον ἐμπρὸς τοῦ βάραθρον, καὶ ὀπίσω του μὴ ἔχον ἐπιστροφὴν.

— Τῆς τοιαύτης στάσεως, Βασιλεῦ, ἀπήντησεν ὁ Βεζίρης, προκριτώτερον εἶναι ὅποιονδῆποτε, καὶ τὸ ἀποτολμώτερον βῆμα. Πῶς! ὁ πιστότερος τῶν ὑπηκόων τοῦ Μάχα-

Ῥαῦᾶ προσπίπτει εἰς τὸν θρόνον του, καὶ ζητεῖ δικαιοσύνην, καὶ ὁ πέλεκυς τῆς βασιλικῆς του δυνάμεως φοβεῖται τὴν μάχαιραν ἐκείνου τοῦ ἄρπαγος;

Λοιπὸν ἐξερχόμενον τώρα τῶν ἀνακτόρων θὰ μ' ἀπαντήσῃ ὑπερήφανος ὁ Ἄδσιτ, καὶ θὰ μὲ ραπίσῃ εἰς τὸ πρόσωπον ἐν μέσῃ τῇ λεωφόρῳ, καὶ θὰ πρέπει ἐν ταπεινότητι νὰ σιγήσω; καὶ θὰ ἔλθῃ διὰ τοῦ γρόνθου του νὰ κλονίσῃ τὸν θρόνον σου, καὶ θὰ πρέπει ἐν ὑπομονῇ νὰ τὸ ὑποφέρῃς; Ὅχι, Βασιλεῦ· ἂν θέλῃς νὰ διατηρήσῃς τὸν Ἄδσιτ, ἄφες ν' ἀπέλθω εἰς τόπους ξένους, ὅπου θέλω ζῆ ἄγνωστος, ἀλλ' ὅπου κἂν δὲν θὰ περιϋβρίζωμαι, ὅπου δὲν θὰ βλέπω τὴν ἰσχύν σου ταπεινουμένην ἐνώπιον προπετοῦς ὑπηκόου.

— Σὺ ν' ἀπέλθῃς, Δεϋᾶν! Ἐμπόρεσες νὰ προτείνῃς τοιαύτην λέξιν! Εἶπέ τί ζητεῖς; τί θέλεις παρ' ἐμοῦ;

— Τόλμην, Βασιλεῦ. Τί ἔδωκεν εἰς τὸν Ἄδσιτ αὐτὴν του τὴν δύναμιν; ἡ τόλμη. Ἄς εἴμεθα τολμηρότεροι, καὶ γινόμεθα ἰσχυρώτεροί του.

— Λοιπὸν τὴν παῦσίν του μοὶ προτείνεις, εἶπε διστάζων ἔτι ὁ Μάχα-Ῥαῦᾶς, καὶ μετὰ φωνῆς ταπεινῆς, ὡς φοβούμενος τὴν λέξιν ἣν ἤκουσεν ἐξερχομένην τοῦ ἰδίου του στόματος. — Ἔστω λοιπὸν τὸν παύω. Τὴν ἐκτέλεσιν ἀναθέτω εἰς σέ, Δεϋᾶν· σὺ ἀναλαμβάνεις ὅλην τῆς τὴν εὐθύνην.

Ὁ Δεϋᾶν ἔλαβε τότε ἐκ χρυσοῦς θήκης ἐπὶ τοῦ γραφείου τοῦ Μάχα-Ῥαῦᾶ χάρτην φέροντα τὰ βασιλικά παράσημα, καὶ τὸν παρουσίασεν εἰς τὸν Σεῖρ-Σίγγ.

— Ἀνάγκη, εἶπε, νὰ μοὶ ἐγχειρίσῃ ἡ Ὑμετέρα Μεγαλειότης ὄχι μόνον τὴν διαταγὴν τῆς παύσεώς του, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ τὸν διορισμὸν τοῦ ἀντικαταστάτου του, ὥστε νὰ μὴ μείνωσιν οἱ Σεῖκαι οὐδὲ μίαν στιγμὴν ἀμφιῤῥεπεῖς, καὶ ἅμα μάθωσιν ὅτι δὲν ὑπακούουσι πλέον εἰς τὸν Ἄδσιτ,

ν' ἀκούσωσι συγχρόνως εἰς ποῖον πρέπει νὰ ὑπακούσωσι τοῦ λοιποῦ. Ὑπάρχουσι δύο ἢ τρεῖς στρατηγοί, εἰς ὧν τὴν ἀφοσίωσιν ἔχω . . ., ἐννοῶ ὅτι δύναται ἡ Ὑμετέρα Μεγαλειότης νὰ ἔχη, πᾶσαν ἐμπιστοσύνην. Τοιοῦτος εἶναι ὁ Γουλάβ-Σιγγ, ὁ Κάγκα-Σιγγ, ὁ

— Ὅχι, ἀπεκρίθη ὁ Βασιλεὺς μετὰ δραστηριότητος, σπαινίως φαινομένης εἰς τὸν χαρακτῆρα καὶ εἰς τοὺς λόγους τοῦ Ὅχι τοὺς Σίγγους αὐτούς. Ἀφωσιωμένους τοὺς λέγεις! Τοὺς γνωρίζω, Δεϋάν· συνυπηρέτησα μετ' αὐτῶν, καὶ ἤδη τοὺς κυβερνῶ. Λήχουσιν, ὡς νὰ ὑψωθῶσι, τῶν ποδῶν μου τὴν σκόνιν, ἀλλ' ἅμα ὑψώθησαν, μοὶ δεικνύουσι τοὺς ὀδόντας. Ὁ θρόνος μου φέρει βαθέα τὰ ἔχνη τῶν ὀνύχων των. Δὲν μ' ὠφελεῖ, Δεϋάν, τίποτε ν' ἀλλάξω δεσπότην. Ἄς πέσῃ ὁ Ἄδσιτ. Τὸν θυσιάζω καὶ εἰς τὴν ἐκδίκησίν σου, καὶ εἰς τὴν ἡσυχίαν καὶ ἐμοῦ καὶ τοῦ κράτους μου. Ἀλλὰ θέλω οἱ Σεῖκαι νὰ μὴ μεταβῶσιν εἰς ἄλλου χεῖρα. Τοὺς κρατῶ δι' ἐμέ.

— Πῶς! μεγαλειότατε, ἀνέκραξεν ὁ Βεζίρης, ἐκπλητόμενος καὶ γινόμενος ἔμφροντις διὰ τὴν ἀπροσδόκητον ταύτην ἔκφρασιν εὐσταθοῦς ἀποφάσεως.

— Ναι, ἀπεκρίθη ὁ Σείρ· ἔχω δύο ἀνθρώπους οἵτινες, θὰ τ' ὁμολογήσης καὶ ὁ ἴδιος, ποτὲ δὲν συνέλαβον τὴν ἰδέαν νὰ ὑψωθῶσι δι' ἐμοῦ ὑπεράνω ἐμοῦ, οἵτινες εἰλικρινῶς καὶ πιστῶς μοὶ ἐδάνεισαν πάντοτε καὶ τὸν βραχίονά των καὶ τὴν συμβουλήν των, οἵτινες τὴν δόξαν μόνον τοῦ θρόνου μου στηρίζοντες, οὐδὲν ποτε ἀπήτησαν ὑπὲρ ἑαυτῶν. Ἐκ τοῦ βασιλείου τῶν Γάλλων ἔρχεται ὁ Ἀλλάρδος, ἐκ τῆς χώρας τῆς Ἰταλίας ἔρχεται ὁ Βεντούρας, καὶ ὅμως οἱ ξένοι οὗτοι πονοῦσι τὸν τόπον τοῦτον, τὸν ὑπηρετοῦσι μετ' ἀγάπης καὶ

μετὰ προσπαθείας· ἐν ᾧ οἱ ἡμέτεροι οὔτοι Λέοντες¹ τὸν κατασπαράττουσι, διανεμόμενοι τὰ λωρία του. Εἰς τοὺς δύο Εὐρωπαίους τούτους θὰ διανείμω τοῦ Ἄδσιτ τὴν ἀρχήν.

Ὁ Δεῦαν ἀνεγνώρισε πόσον δίκαιον εἶχεν ὁ Βασιλεύς· οὔτ' ἐδύνατο δὲ νὰ τῷ ἀντιπροτείνῃ τὴν δυσκολίαν τοῦ ἐπιχειρήματος, διότι τοὺς λόγους αὐτῆς ὁ ἴδιος πρὸ ὀλίγου εἶχε τοὺς πολεμήσει.

Ἄλλ' ἂν οἱ Σεῖκοι μετέβαινον ἀπὸ τοῦ Ἄδσιτ εἰς τοὺς δύο ξένους, ἡ στρατιωτικὴ δύναμις διέφευγεν ἀμεταστρεπτι ἀπὸ τῶν χειρῶν του, ὄχυροῦσα ἀκλονήτως τὸν θρόνον τοῦ Βασιλέως του. Φαίνεται δ' ὅτι τοῦτο δὲν συνῆδεν ἐντελῶς πρὸς τὰ σχέδιά του, διότι ἐδοκίμασε ν' ἀπαντήσῃ.

— Ἄλλ' οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι εἰσὶν ἑτερόπιστοι· δὲν ἔχουσι τὴν θρησκείαν τοῦ Βράμα.

— Δὲν ἔχουσι τὴν θρησκείαν τοῦ Βράμα, ἀλλ' ἔχουσι τῆς τιμῆς τὴν θρησκείαν, εἶπεν ὁ Σεῖρ, ὅστις καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς βασιλείας του ἔδειξε πάντοτε φιλικώτατα πρὸς ὅλους τοὺς Εὐρωπαίους αἰσθήματα. Φίλε Δεῦαν, ἡ δὲν ξέω παντελῶς τὴν πληγὴν, ἡ θέλω νὰ ἰαθῇ ῥιζηδόν. Ἄν δὲν δύναμαι νὰ δαμάσω τὸ θηρίον, δὲν τὸ ἐξανεγείρω. Ἡ μένει ὁ Ἄδσιτ, ἡ τὸ μὲν ἵππικόν μου ἐμπιστεύομαι εἰς τὸν Ἀλλάρδον, τὸ δὲ πεζικόν μου εἰς τὸν Βεντούραν.

Ὁ Βεζίρης ἔμεινε συλλογιζόμενος ἐπὶ τινὰς στιγμάς· μετὰ ταῦτα δὲ,

— Θὰ γίνῃ, εἶπεν, ὡς διατάττει ἡ Ὑμετέρα Μεγαλειότης.

Καὶ λαβὼν τὸν ἐπίσημον χάρτην, ὃν εἶχε πρὸ ὀλίγου παρουσιάσει εἰς τὸν Αὐτοκράτορα, ἔγραψεν ἐπ' αὐτοῦ τὴν παῦσιν τοῦ Ἄδσιτ καὶ τὴν ἀντικατάστασιν τῶν δύο Εὐρωπαίων, καὶ τὸν παρουσίασεν εἰς τὸν Βασιλέα.

¹) Σίγγ εἰς τὴν Ἰνδικὴν σημαίνει Λέων.

— Ἴδου, εἶπεν ὁ Σείρ-Σίγγ ὑπογράφων, ἡ ψῆφος ἐρρίφθη! Ἴδου ἡ πρᾶξις τῆς ἀνακτήσεως τῆς ἐλευθερίας μου.

Ἐποδίδων δὲ τὸ διάταγμα εἰς τὸν Βεζίρην,

— Αὔριον ἀπὸ πρωίας, εἶπεν, εἶχον διατάξει γενικὴν ἐπιθεώρησιν τῆς φρουρᾶς τῆς Λαχώρας. Ὁ Ἄδσίτ ἤδη δίδει τὰς διαταγὰς δι' αὐτήν. Πρέπει λοιπὸν νὰ τὴν ἐμποδίσωμεν

— Ὅχι, Βασιλεῦ! εἶπεν ὁ Δεῦάν. Αὔριον εἰς τὴν ἐπιθεώρησιν συνηγμένοι οἱ Σεϊκαιοὶ, ἃς μάθωσι τὴν νέαν τύχην καὶ ἑαυτῶν καὶ τοῦ τόπου.

— Ἐστω ὅπως προτείνεις. Ἀπάλλαξόν με μόνον ἀπὸ τῆς παρουσίας του, καὶ ἐκδίκησον σεαυτόν. Εἰς τὴν πίστιν σου, Δεῦάν, καὶ εἰς τὴν ἐπιδεξιότητά σου ἀφοσιούμαι, εἶπεν ὁ Βασιλεὺς.

Ὁ δὲ Βεζίρης, φιλήσας τὴν χεῖρά του, καὶ ἐγκλείσας τὴν ἔγγραφον διαταγὴν εἰς τὸν κόλπον του, ἀνεχώρησεν.

Θ'

Ὁ Δεῦάν-Σίγγ, ἐξελθὼν τῶν ἀνακτόρων, δὲν διηυθύνθη πρὸς τὴν οἰκίαν του, ἀλλὰ παρηκολούθησεν ὁδὸν σχεδὸν παράλληλον πρὸς τὸν ροῦν τοῦ Ῥάβη, καὶ φθάσ ἐμπρὸς τῆς αὐλείας πύλης μεγαλοπρεποῦς οἴκου, εἰσῆλθε δι' αὐτῆς μεθ' ἑλῆς τῆς συνοδίας του. Ὁ οἶκος οὗτος ἦν ὁ τοῦ Σιρδάρου.

Ὁ Ἄδσίτ, ἀφ' οὗ ἀπὸ πρωίας ἔδωκεν εἰς τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν διαφορῶν σωματίων τὰς ἀναγκαίας ὁδηγίας διὰ τὴν ἐπιθεώρησιν τῆς ἐπαύριον, τότε πρῶτον ἀπαλλαγείς τῶν φροντίδων τῆς ὑπηρεσίας, ἐνεθυμήθη τὴν αἰχμάλωτόν του, καὶ καταβάς εἰς τὴν αὐλήν, διηυθύνετο πρὸς τὴν ὀπισθίαν θύραν αὐτῆς, ἣτις ἠνοίγετο πρὸς τὸν ποταμόν. Ἀπήρχετο

δὲ πρὸς τὸν πύργον νὰ ἰδῆ ἂν ἡ νύξ καὶ ἡ βεβαιότης τῆς ἀναποφεύκτου ἀνάγκης δὲν ἐμάλαξαν τὴν ἀπόφασιν τῆς Πριττᾶς.

Ἡ φυλακὴ τῶν Σείκων, παρατεταγμένη εἰς τὴν αὐλὴν, ἀπέδιδε τὰς στρατιωτικὰς τιμὰς εἰς τὸν ἀρχιστράτηγον διερχόμενον.

Ὡς εἶδε δ' αὐτὸν ὁ Δεῦάν, κατέβη τοῦ ἵππου του, ἔρριψε τοὺς χαλινοὺς εἰς τὰς χεῖρας ἐνὸς τῶν στρατιωτῶν του, καὶ προὐχώρησε πρὸς αὐτὸν ἀσπαζόμενός τον. Ὁ Σιρδάρης δ' ἀκούσας τὴν φωνὴν τοῦ Δεῦάν, ἔσπευσε νὰ ἐπιστρέψῃ ὀπίσω· ἀλλ' ἴσως ὀξυδερκῆς παρατηρητῆς ἠδύνατο νὰ ἰδῆ περὶ τὰ χεῖλη του περιπετωμένην ἐλαφρὰν τινα καὶ σπασμωδικὴν κίνησιν πείσματος. Οὐχ ἦττον ὅμως προσῆλθε μετὰ φιλόφρονος γέλωτος.

— ὦ! ὁ Μάχα-Βεζίρης μας! ἀνέκραξε. Καλῶς μᾶς ἤλθες, Σαέβ! Πῶς ἤλθες τόσον ἀπροσδοκῆτως!

— Ἀπροσδοκῆτως; εἶπεν ὁ Δεῦάν μετὰ σοβαρᾶς προσώπου ἐκφράσεως. Ἐνόμιζον, Σιρδάρη, ὅτι μὲ περιέμενες.

— Παντάπασι! ἀπεκρίθη αὐτὸς ταραττόμενος, καὶ μὴ ἠξεύρων ἂν ἔπρεπε ν' ἀπαντήσῃ εἰς τοῦ Βεζίρου τοὺς λόγους ὡς εἰς ἀστεῖσμον ἢ ὡς εἰς ἐπίπληξιν. Δὲν ἠξευρον διόλου ὅτι ἐπέστρεφες τόσον ταχέως.

— Σιρδάρη, εἶπεν ὁ Δεῦάν συστέλλων τὰς ὀφρῦς, μακρυνε τοὺς ἀνθρώπους σου.

Καὶ δι' ἐνὸς νεύματος διέταξε καὶ τοὺς ἐδικούς του νὰ μακρυνθῶσιν. Ὅταν δ' ἔμεινε μόνος,

— Φίλε Βεζίρη, εἶπεν ὁ Ἄδσιτ, σὲ βλέπω κατηφῆ, καὶ ὁ τρόπος σου μοὶ φαίνεται πολὺ παράδοξος.

Τὸ μέτωπον τοῦ Δεῦάν ἔγεινεν ἀπειλητικόν.

— Τὴν νύκτα ταύτην, εἶπεν, ἠρπάγη, Ἄδσιτ, ἡ Πριττᾶ, ἡ μνηστὴ τοῦ υἱοῦ μου.

— Λυποῦμαι διὰ τὸ συμβάν, ἀπεκρίθη αὐτός. Ἄλλὰ ν' ἀποθάνω χωρὶς νὰ κρατῶ εἰς τὴν χειρὰ μου τὴν οὐρὰν τῆς ἱεραῖς ἀγελάδος, ἂν ἐννοῶ τί δηλοῖ ὁ τόνος καθ' ὃν μοὶ τὸ λέγεις.

— Ὁ υἱός μου ἔλαβε πλαστὴν ἐπιστολὴν, ἣτις τὸν ἐμάκρυνεν ἀπὸ τῆς Λαχώρας.

— Παράδοξα πράγματα λέγεις, Βεζίρη.

— Καὶ δὲν ἤξεύρεις τίς ἔγραψε τὸ πλαστὸν γράμμα εἰς τὸν υἱόν μου; ἠρώτησε μετὰ βροντώδους φωνῆς ὁ Δεϋάν· καὶ δὲν ἤξεύρεις τίς ἤρπασε τὴν Πριττάν;

— Μὰ τὰ τριακόσια τριάκοντα τρία ἑκατομμύρια τῶν Θεῶν, ὅταν ἀνεχώρησεν ὁ Σαέβ, εἶπε σαρδωνικῶς γελῶν ὁ Ἄδσιτ, δὲν μὲ ἄφησεν οὔτε ἔφορον τῆς ἀλληλογραφίας τοῦ υἱοῦ του, οὔτε τῆς νύμφης του φύλακα.

— Ἄν δὲν τὸ ἤξεύρης, ἐγὼ νὰ σοὶ τὸ εἰπῶ, ἀπεκρίθη ὁ Βεζίρης. Σὺ ἔγραψας πρὸς τὸν υἱόν μου ψευδῆ ἐπιστολὴν ἐκ μέρους μου, καὶ σὺ ἤρπασας τὴν Πριττάν.

— Πῶς! ἀνέκραξε μετ' ἀναβράζοντος θυμοῦ ὁ Σιρδάρης. Τίς τολμᾷ νὰ εἰπῇ τοῦτο;

— Περιττὸν εἶναι πᾶν ψεῦδος, εἶπεν αὐστηρῶς ὁ Δεϋάν. Εἰς τὸν πύργον ἐκεῖνον ὅπου σ'εὔρον διευθυνόμενον, ἡ Πριττὰ δὲν εἶναι πλέον . . .

— Τί λέγεις; . . .

— Λέγω ὅτι ἐκ τοῦ πύργου ἔφυγεν ἡ Πριττὰ. Σ' ἐκπλήττει τοῦτο, Σιρδάρη; Τὸ πρῶτον ἀπαιτούμενον ἦν νὰ σωθῇ τὸ θῦρα ἀπὸ τῶν ὀνύχων σου, καὶ τὸ ἐσώσαμεν. Βλέπεις ἂν ἡ ἀλήθεια μοὶ εἶναι γνωστὴ, καὶ ἂν ἡ ἄρνησις ὠφελῇ. Μετὰ τὸ πρῶτον τοῦτο, τὸ δεύτερον ἀπαιτούμενον ἦν νὰ τιμωρηθῇ ὁ τολμήσας νὰ μὲ ἀψηφήσῃ· καὶ ἔγεινεν ὁμοίως φροντὶς περὶ τῆς τιμωρίας του.

— Ἴσως σοὶ ἐπῆλθεν ἡ ἀστεία ἰδέα νὰ μὲ ἀπειλήσης; εἶπεν εἰρωνικῶς ὁ Ἄδσίτ, ἐν ᾧ τὸ πρόσωπόν του ἤρχιζε νὰ λαμβάνη ἔκφρασιν θηριώδη.

— Ὁ καθήμενος τόσον πλησίον τοῦ θρόνου, ὅσον κάθεται ὁ Δεῦάν, ἀπεκρίθη αὐτὸς μετ' ἀξιοπρεπείας, ὅταν ἀπειλῆ, ματαιῶς δὲν ἀπειλεῖ.

— Τοῦ θρόνου! ἀπήντησε χλευαστικῶς γελῶν ὁ Σιρδάρης. Κτυπῶν δὲ διὰ τῆς παλάμης τὸ ξίφος του, — τοῦ θρόνου ὁ στύλος ἰδοῦ αὐτὸς, προσέθηκεν. Ὁ Μάχα-Ραῦάς εἶναι, Δεῦάν-Σιγγ, φρόνιμος ἄνθρωπος. Εἰς τὸν φάρυγγα τοῦ λέοντος δὲν κινδυνεύει τὴν σκηπτουχόν του χεῖρα, οὐδὲ δι' αὐτὸν τὸν Βεζίρην του. Ἐκεῖνος μὲ διατηρεῖ εἰς τὴν ἰσχύν μου, διότι ἐγὼ τὸν διατηρῶ εἰς τὸν θρόνον του. Τοὺς ἀσθενεστέρους σου ἀπειλεῖ διὰ τιμωριῶν· καὶ ἂν θέλῃς τὴν φιλίαν μου καὶ τὴν ἀσφάλειάν σου, τοιαύτην λέξιν, σὲ συμβουλεύω, μὴ προφέρῃς πρὸς τὸν Σιρδάρην.

— Πρὸς τὸν Σιρδάρην δὲν τὴν προφέρω, ἀπεκρίθη ὁ Δεῦάν, τὴν λέγω πρὸς τὸν Ἄδσίτ. Σιρδάρης δὲν εἶσαι πλέον.

— Δὲν εἶμαι, λέγεις; ὦ! δὲν μὲ διηγείσαι ὀλίγον νὰ ἐννοήσω; Πῶς δὲν εἶμαι Σιρδάρης;

— Σ' ἔπαυσεν ὁ Μάχα-Ραῦάς, πρὸς ἱκανοποίησιν καὶ πρὸς χάριν μου, καὶ διώρισεν ἀντὶ σοῦ τὸν Ἀλλάρδον καὶ τὸν Βεντούραν. Ἴδὲ καὶ μάθε.

Καὶ σύρων ἐκ τοῦ κόλπου του τὴν διαταγὴν, τὴν ἀνέπτυξεν ἐμπρὸς τοῦ Ἄδσίτ.

— Μ' ἔπαυσεν ὁ Μάχα-Ραῦάς! ἀνέκραξεν ὠρυόμενος οὗτος, ἀφ' οὗ ταχέως ἀνέγνω. Μὲ ἀποβάλλει! ὦς ἀχρηστον δοῦλον μὲ ἀποβάλλει! Ἐτόλμησεν! Ὁ ἀπονενοημένος! ὁ ἄφρων! Τὸν συνέτριβον, ἂν ἤθελον, ἐντὸς τῆς παλάμης μου, τὸν κατεκρήμνιζον δι' ἑνὸς ραπίσματος τῆς χειρός μου ἀπὸ

τοῦ θρόνου του! Διότι ἐνόμιζον ὅτι ἐννοεῖ πόσον ἔχει συμφέρον νὰ στηρίζεται ὑπ' ἐμοῦ, διὰ τοῦτο τὸν διετήρησα μέχρι τοῦδε. Μὲ παύει λοιπὸν, καὶ ἤλθες νὰ μοὶ ἀναγγείλῃς τὴν διαταγὴν του; Ὑπαγε, Δεῦν, εἶπέ τω ὅτι . . : δὲν ὑπακούω εἰς τὴν διαταγὴν του. Ἄς ἔλθῃ νὰ τὴν ἐκτελέσῃ. Ἄς ἔλθῃ νὰ προσκρούσῃ τὸ στέμμα του καὶ τὸ μέτωπόν του πρὸς τὴν σιδηρᾶν τῶν Σείκων μου δύναμιν.

— Δηλαδή, Ἄδσιτ-Σίγγ, ὑψοῖς ἀνταρτίας σημαίαν καὶ ὁ θυμὸς σου σὲ παραφέρει ὥστε νὰ λησμονήσῃς ὅτι ἔχω καὶ ἐγὼ ἐπιρροὴν τινα εἰς τὸ Πενταπόταμον, ὅτι ἂν θέσῃς εἰς τὴν μίαν πλάστιγγα τὸν στρατὸν σου, καὶ θέσω εἰς τὴν ἄλλην τ' ὄνομα καὶ τὴν ἐξουσίαν μου, ἡ ζύγη θέλει μείνει σχεδὸν ἰσορροπὸς. Καὶ ὁ ἔμπειρος σὺ, δὲν συλλογίζεσαι, ὅτι ἂν ἐπαναστῆς κατὰ τοῦ βασιλέως, καὶ ἂν ἔχῃς ὑπὲρ σοῦ τὸν τακτικὸν στρατὸν ὄλον, ἀλλ' ὁ εἰρηνικὸς λαὸς, ἀλλὰ τὸ ἔθνος ὀλόκληρον θέλει ἐπαναστῆ κατὰ σοῦ. Καὶ ὁ ἀρχηγὸς τῶν Σείκων σὺ, δὲν γνωρίζεις τοὺς Σείκους σου, δὲν ἐνθυμείσαι ὅτι ἅμα ἰδῶσιν ἀφ' ἐνὸς τὸν θρόνον διανεμόντα τοὺς βαθμοὺς, δαφιλεύοντα τοὺς θησαυροὺς, χορηγοῦντα τὰς ἀμοιβὰς καὶ τὰς χάριτας, καὶ ἀφ' ἐτέρου σὲ, μόνον, γυμνὸν τῆς ἀξίας σου, μὴ ἔχοντα εἰμὴ κενὰς ἐλπίδας νὰ δώσῃς, καὶ βίον φυγᾶδων καὶ ἀποκεκηρυγμένων ληστῶν νὰ προσφέρῃς, τὰ ἐννέα δέκατα τῶν στρατιωτῶν σου θὰ σ' ἐγκαταλείψωσι. Πίστευσόν μοι! Ἄν αὔριον παρουσιασθῶ εἰς τὴν παράταξιν ἣν προπαρασκευάζεις, καὶ ἀναγνώσω τὸ ἔγγραφον τοῦτο, θὰ ἰδῆς ἐν μιᾷ στιγμῇ τὴν δυνάμιν σου ὡς κηρὸς νὰ διαλυθῇ, ν' ἀπορρέυσῃ ἀπὸ σοῦ ὡς ὑγρὸν κῦμα.

Ὁ Ἄδσιτ ἐσιώπα, ἀλλ' ἡ σιωπὴ του ἦν φοβερά. Ἐκ τῆς ὀψεώς του ἐφαίνετο ὅτι ἠφαιστειὸν θυμοῦ ἔβραζεν εἰς τὸ στῆθός του· οἱ ῥώθωνές του διεστέλλοντο ὡς θηρίου, καὶ ἡ

μέση τοῦ μετώπου του φλέψ ἐξωγχοῦτο ὡς δάκτυλος, αἶ δ' ἠλιοκαεῖς παρειαί του ἐβάφοντο περφυραῖ, καὶ ἔδακνε τὸ χεῖλός του μέχρις αἵματος. Τέλος τὸ ἠφαιστειον ἐξεβράγη.

— "ὦ! ἀνέκραξε. Θὰ τὸ μετανοήσῃ. Σιρδάρης ἢ ἀντάρτης, θὰ τῷ διδάξω τίς εἶμαι, τί δύναμαι! Καὶ σέ, Δεῦαν, ὅστις, δὲν θὰ μοὶ τὸ κρύψῃς, εἶσαι ὁ πλαστοουργὸς καὶ ὁ αἰτιός, θὰ σοὶ τὸ διδάξω ἐπίσης.

— Παραφέρεσαι, Ἄδσιτ-Σίγγ, ἀπεκρίθη αὐτὸς, ὅταν ἡ περίσκεψις σοὶ εἶναι μάλιστα ἀναγκαία. Λάβε παράδειγμα παρ' ἐμοῦ. Τὸ βλέπεις· τὸ βέλος κρατῶ εἰς τὴν χεῖρά μου. Ἄρκει νὰ τὸ ρίψω ἵνα ἐξοντώσῃ τὸν ἄνθρωπον ὅστις μὲ περιύβρισε· καὶ ὅμως πρὶν τὸ ρίψω, διστάζω . . . Ἐξεύρεις διατί;

— Δὲν εἶναι ἐκ φιλίας βεβαίως, εἶπεν ὁ Σιρδάρης.

— Εἶναι ἐκ φρονήσεως, ἀπεκρίθη ὁ Δεῦαν, εἶναι ἐκ προνοίας. Τὸ πάθημα τοῦ Ἄδσιτ, εἶναι μάθημα διὰ τὸν Δεῦαν. Εἰς αὐτὸ κατοπτρίζεται ἡ τύχη ὄλων ἡμῶν. Θριαμβεύω σήμερον κατὰ σοῦ τοῦ ἰσχυροῦ, κατὰ σοῦ τοῦ εὐνοουμένου· αὐτὸς μου ὁ θρίαμβος, τοῦ θριάμβου μου τούτου ἡ εὐκολία, μοὶ δεικνύει πόσον ἀκροσφαλῆς εἶναι ἡ ὑπαρξίς ὄλων ὅσοι ἐξελέξαντο ὡς βάσιν αὐτῆς τὴν εὐνοίαν τοῦ Σείρ-Σίγγ. Ὁ κεραυνὸς ὅστις σὲ πλήττει, φωτίζει καὶ ἐμοῦ καὶ τῶν ἄλλων τὴν θέσιν. Χθὲς σὲ εἶχε δεξιὸν του βραχίονα· σὲ καταβάλλει σήμερον δι' ἐμοῦ ἅμα εὔρε περιστάσιν. Αὔριον διατί νὰ μὴ καταβάλλῃ ἐμὲ δι' ἄλλου; Ἴδου τί μ' ἐμποδίζει ἀκόμη νὰ τοξεύσω κατὰ σοῦ τὸ βέλος. Ὁ Μάχα-Ραῦας ἀπεφάσισε, τὸ ἐννοῶ τώρα, νὰ μηδενίσῃ πᾶσαν ἐπιβροχὴν ἰδιόβροθμον, ν' ἀπορροφήσῃ πᾶσαν ἰσχὺν, νὰ συντρίψῃ πᾶσαν κεφαλὴν αἰρομένην ὑπὲρ τὸν ὄχλον. Ἴδου διατί διστάζω.

— Τὰ διορᾶς ὅλα ταῦτα, εἶπεν ὁ Ἄδσιτ, καὶ ὅμως διστάζεις;

— Καὶ τί θέλεις νὰ πράξω; ἠρώτησεν ὁ Δεϋάν· καὶ τὸ βλέμμα του εἶχε σκολιὸν καὶ λοξόν τι.

— Ὅ,τι σκοπὸν ἔχω νὰ πράξω κ' ἐγὼ, ἀπεκρίθη ὁ Σιρδάρης. Ν' ἀντιπράξῃς εἰς τὰ σχέδιά του, νὰ τὰ ματαιώσῃς, νὰ τὸν πολεμήσῃς στῆθος πρὸς στῆθος.

— Καὶ νὰ ἐπιταχύνω τὸν ὄλεθρόν μου, ἀπεκρίθη πικρῶς μειδιῶν ὁ Δεϋάν, νὰ καταστήσω τὸν θρίαμβόν του πληρέστερον, ν' ἀπολέσω πρὸς τοῖς λοιποῖς ὅλοις καὶ αὐτήντην κεφαλὴν μου ὑπὸ τὸν πέλεκυν τοῦ δημίου.

Ὅχι! πιστεύσον μοι, Σιρδάρη. Ἐν ὄσω κάθηται εἰς τοῦ Πενταποτάμου τὸν θρόνον Μάχα-Ραῦὰς συλλαβὼν τὴν ιδέαν νὰ ταπεινώσῃ τὴν ἐπιβρόχην τῶν προὔχοντων, ὑπαρξίς δὲν ὑπάρχει πλέον οὔτε διὰ σέ Ἀδσίτ, ὅστις σήμερον κατεδικάσθης, οὔτε δι' ἐμέ ὅστις ἐπετράπην τῆς καταδίκης σου τὴν ἐκτέλεσιν, οὔτε διὰ κανένα ἡμῶν.

Τὴν πολιτικὴν του θέλει ἀσπασθῆ ὁ λαὸς μετ' ἐνθουσιασμοῦ, καὶ αὐτὴ θέλει γίνεαι τὸ σύνθημα τῆς δυνάμεως του. Θέλει γίνεαι αὐτὸς ὅ,τι εἴμεθα ἡμεῖς σήμερον, ἀληθὴς ἀρχηγὸς τοῦ ἔθνους, καὶ τότε, ἂν θέλωμεν τὴν ζωὴν μας, πρέπει νὰ τὸν παρακαλῶμεν γονυπετεῖς δι' αὐτήν. Πρέπει, καταπατούμενοι ὑπ' αὐτοῦ, ὡς οἱ συντριβόμενοι ὑπὸ τὸ ἄρμα τοῦ Βισνοῦ εἰς τὴν Βαγαβάταν τοῦ Ἰαγερνάουτ, οὔτε στεναγμὸν νὰ ἐκπέμπωμεν κἂν, ἀλλὰ καὶ νὰ τὸν εὐλογῶμεν ἀκόμη. Αὕτη εἶναι ἡ τύχη μας ἐν ὄσω ὁ Σεῖρ-Σιγγ βασιλεύει, καὶ εἰς ταύτην πρέπει νὰ ὑποκύψῃς, Σιρδάρη, ὡς θὰ ὑποκύψω καὶ ἐγὼ ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα μου.

— Ἄν οὕτως ἔχῃ, μυριάκις προτιμότερον, εἶπεν ὁ Ἀδσίτ κτυπῶν τὸ ξίφος του διὰ τῆς παλάμης του, ν' ἀποθάνω κἂν ἔχων ἀνυπότακτον τὸ ξίφος αὐτὸ εἰς τὰς χεῖρας. Καὶ ἀκόμη προτιμότερον, προσέθηκε μετὰ τινων στιγ-

μῶν σιωπῆν, νὰ παύσῃ ὁ Σείρ-Σίγγ καθήμενος εἰς τοῦ Πενταποτάμου τὸν θρόνον!

— Νὰ παύσῃ, λέγεις! καὶ τίς θέλει δυνηθῆ! . . .

— Ὁ στρατὸς τοῦ Πενταποτάμου, ἀπήντησεν ὁ Ἄδσίτ ἐμβριθῶς, ἐξαρτᾶται ἀπὸ τοῦ ξίφους μου· ὁ λαὸς τοῦ Πενταποτάμου ἐξαρτᾶται ἀπὸ τῆς ἐπιβροχῆς σου. Ἄν λοιπὸν τὴν ἐπιβροχὴν σου ἐνισχύσῃ τὸ ξίφος μου

— Τότε, δὲν λέγω, μεγάλα πράγματα δύνανται νὰ κατορθωθῶσιν. Εἰς τοιαύτην δύναμιν ἠνωμένην, καὶ διευθυνομένην ὑπὸ φρονήσεως, δυσκόλως θ' ἀντιστῆ ὁ θρόνος τοῦ Σείρ. Ἄλλ' ἀφοῦ τὸν ἀνατρέψωμεν; . . .

— Ἐνθρονίζομεν τὸν υἱὸν του, τὸν Δουλίπ, καὶ τὸν ἔχομεν ὄργανον εἰς τὰς χεῖράς μας.

— Τὸν υἱὸν του! ἀνέκραξεν ὁ Δεῦάν. Αὐτὴ εἶναι ἡ πρότασίς σου; Τῆς βαθυνοίας σου τοῦτο εἶναι τὸ σχέδιον; Νὰ ἐνθρονίσωμεν τὸν υἱόν, ἵνα ἔχῃ, ἅμα ἀναβάς εἰς τὸν θρόνον, πρώτην φροντίδα, πρῶτον καθήκον νὰ ἐκδικήσῃ τὸν πατέρα του καθ' ἡμῶν!

— Λοιπὸν ἡ γνώμη σου ποία εἶναι; ἠρώτησεν ἀνυπόμονος ὁ Ἄδσίτ.

— Τὴν γνώμην μου, ἀπεκρίθη ὁ Δεῦάν, σοὶ τὴν εἶπα. Νὰ ὑπομείνωμεν σιωπῶντες. Ποτὲ δὲν θὰ μὲ πείσης νὰ κινηθῶ κατὰ τοῦ πατρὸς, ἐν ἔσω ἡξεύρω μένοντα κατόπιν του τὸν υἱόν. Ναί, ἂν ὁ Δουλίπ δὲν ὑπῆρχεν, ἂν ὁ θρόνος ἀφηρεῖτο συγχρόνως καὶ ἀπὸ τοῦ Σείρ καὶ ἀπὸ τοῦ υἱοῦ του, τότε τὰ πράγματα μετεβάλλοντο, τότε ἐδύνατο τῶ ὄντι ν' ἀναβῆ εἰς αὐτὸν ἡγεμὼν ἀκίνδυνος δι' ἡμᾶς.

— Ἡγεμὼν ἀκίνδυνος! Ἄλλὰ ποῖος; ἠρώτησεν ὁ Σιρδάρης μετὰ προσπαθείας.

— Ὁ υἱὸς τοῦ Βασιλέως Κουρούκ.

— Τοῦ Κουρούκ! Τί λέγεις, Δεϋάν; Ὁ Νεπάλ, ὁ υἱὸς τοῦ Κουρούκ, ἐκεῖνος ἐφρονεύθη ὑπὸ δοκοῦ. Ἦμην παρῶν εἰς τὸν ἐνταφιασμὸν του.

Ὁ Δεϋάν ἐδίστασε κατ' ἀρχάς, καὶ ἡ φωνή του ἐλαφρῶς ἐταράχθη.

— Δὲν ἤξεύρεις, εἶπεν, ὅτι ἡ Λεΐλα, ἡ γυνὴ τοῦ Κουρούκ, ἔγγυος οὔσα ὅταν ἀπέθανεν ὁ Αὐτοκράτωρ ἐκεῖνος, ἔχει υἱὸν, τὸν νόμιμον τοῦ θρόνου διάδοχον;

— Ἡ Λεΐλα! ἀνέκραξεν ὁ Ἀδσίτ, καὶ ἔβριψεν ἐπὶ τοῦ Βεζίρου βλέμμα δξύ ὡς βέλος, καὶ διὰ τοῦ βλέμματος τούτου ἐζήτησε τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ Δεϋάν, ὅπως εἰσδύση δι' αὐτῶν μέχρι τῶν μυχῶν τῆς καρδίας του· ἀλλ' ὁ Δεϋάν εἶχε τότε τοὺς ὀφθαλμοὺς προσηλωμένους εἰς τὸ ἔδαφος.

— Ἄ! ἔχεις δίκαιον, προσέθηκεν ἔπειτα ἀφελῶς· τὸ εἶχον λησμονήσει παντάπασι. Πῶς νὰ μὴ τὸ ἤξεύρω; Ἡ Μελινῆ, ἄλλοτε Βαυαδέρα τῆς Λεΐλας, εἶναι πρὸ πολλοῦ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν μου. Παρ' αὐτῆς τόσα πράγματα ἔμαθα! . . . Λοιπὸν ἔλεγες, ἂν δὲν ὑπῆρχον καὶ οἱ δύο. Καὶ τίς δυσκολία ὑπάρχει εἰς τοῦτο;

— ὦ! δυσκολίαι πολλαὶ ὑπάρχουσιν, εἶπεν ὁ Δεϋάν μετὰ σπουδῆς, ὡς θέλων νὰ δώσῃ εἰς τὸν λόγον ἄλλην στροφὴν. Καὶ πρώτη δυσκολία εἶναι οἱ Σεϊκαί σου. Τίς θέλει τολμήσει τι κατὰ τοῦ Μάχα-Ραῦᾶ, ἂν οἱ Σεϊκαὶ δὲν εἶναι σύμφωνοι;

— Τὸ πλῆθος τῶν Σεϊκῶν κινεῖται ὑπὸ τῆς φωνῆς μου, ὡς τὸ κύμα τοῦ πόντου ὑπὸ τῆς πνοῆς τοῦ ἀέρος. Φύλαξον τῆς παύσεώς μου τὸ μυστικόν, καὶ ἐπὶ τῶν Σεϊκῶν ἄφες με νὰ δοκιμάσω ὅλην τὴν δύναμιν τῆς ἐπιβροῆς μου. Ἀλλὰ τίς θέλει εἶσθαι τοῦ φόνου τὸ ὄργανον; τίς ὁ ἄτρομος ἄνθρωπος; . . . Τοῦ τυχόντος δὲν εἶναι . . .

— Ἄν ὁ τολμῶν νὰ ὑψώσῃ χεῖρα κατὰ τοῦ Μάχα-Ραῦᾶ δειλιάσῃ ἐν τῷ μέσῳ, οὐαὶ εἰς τοὺς μετ' αὐτοῦ ! Χρειαζέται βραχιῶν σιδηροῦς, καρδία ἀδαμαντίνη.

— Καὶ ποῦ θέλομεν εὔρει τοῦτον ;

— Φρόντισον περὶ τῶν Σείκων, ἐμβάθυνον εἰς τὸν νοῦν των, μάθε τί φρονοῦσιν, ἰδὲ ἂν δύνασαι νὰ τοὺς πείσῃς ἢ νὰ τοὺς ἀναγκάσῃς. Τὸ μέρος σου θὰ εἶναι αὐτοὺς νὰ συνέχῃς, καὶ εἰ δυνατόν νὰ τοὺς φέρῃς ὅπου ὁ κίνδυνος ἀπαιτεῖ. Μέχρι τῆς αὔρινῆς παρατάξεως ἐτοιμάσθητι καὶ ἐτοίμασον.

— Θὰ προσπαθήσω, Δεῦᾶν.

Κατ' αὐτὴν τὴν στιγμὴν εἰσῆλθον πολλοὶ τῶν ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν νὰ λάβωσι τὰς διαταγὰς τοῦ Ἄδσίτ.

— Τὰ λοιπὰ αὔριον πρὸ τῆς παρατάξεως ! εἶπεν ὁ Σιρδάρης.

— Αὔριον λοιπόν ! εἶπεν ὁ Δεῦᾶν, ἀποχαιρετῶν αὐτὸν διὰ τῆς χειρὸς καὶ πηδήσας εἰς τὸν ἵππον του, ἀνεχώρησε μετὰ τῆς συνοδίας του.

Ὁ Ἄδσίτ τὸν ἠτένισε μακρὸν χρόνον ἀπερχόμενον, καὶ μετὰ ταῦτα, σείσας τὴν κεφαλὴν,

— Τὸν υἱὸν τῆς Λεΐλας ! εἶπε. Σ' ἐννοῶ, Δεῦᾶν ! Θέλεις τοὺς ὠμούς μου ἔν' ἀναβῆς. Νὰ ἰδῶμεν !

Γ'

Ὁ Δεῦᾶν, ἐπανελθὼν εἰς τὸν οἶκόν του, εὔρεν αὐτὸν πλήρη τῶν ἐπιφανεστάτων ἀνδρῶν τῆς Λαχώρας, συρρέόντων εἰς προσκύνησιν τοῦ ἐπιστρέφαντος Μάχα-Βεζίρου, καὶ αἱ ἐπίσημοι αὐταὶ ἐπισκέψεις ἀξιωματικῶν δὲν ἔπαυσαν οὐδὲ στιγμὴν μέχρι τῆς ὥρας τοῦ μεγαλοπρεποῦς δείπνου, εἰς ὃ συνῆλθον πολλοὶ τῶν προϋχόντων.

Ὁ δυστυχῆς Ἰράς κατετήκετο ὑπ' ἀνυπομονησίας. Οἱ ὀφθαλμοὶ του ἦσαν ἐρυθροὶ, τὰ μέλη του ἐνίοτε ἐσκίρτων νευρικῶς, περιεφέρετο ἀνησύχως ἄνω καὶ κάτω, εἰσῆρχετο, ἐξήρχετο εἰς τοῦ πατρός του τὴν αἴθουσαν, καὶ στιγμὴν δὲν εὔρισκε νὰ τῷ ὁμιλήσῃ κατὰ μόνας. Πολλάκις ἠρέυνα ἐναγωνίως τὸ βλέμμα του, ἐλπίζων νὰ εὔρῃ ἐν αὐτῷ ἀπόκρισιν εἰς τὴν ἐρώτησιν ἣτις ἐπίεζε τὴν καρδίαν του, ἣτις ἐθλίβετο εἰς τὰ χεῖλη του, ἀλλὰ βωβὸν ἦν τοῦ Δεῦἄν τὸ βλέμμα, καὶ μόνον πρὸς τοὺς ξένους καὶ τοὺς συνδαιτημόνας ἐξέφραζεν εὐμενῆ δεξίωσιν.

Πολλάκις ἐκ τῶν συνδιαλέξεων ἐπροσπάθει νὰ μάθῃ ἂν συνέβῃ τι, καὶ ἂν ὁ Ἄδσιτ ἐξωρίσθῃ ἢ ἐθανατώθῃ ὑπὸ τοῦ Βασιλέως, ἀλλὰ περὶ τοῦ Ἄδσιτ οὐδεὶς ἐγένετο λόγος.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ δεῖπνου ἠκούσθη αἴφνης ἐκτὸς τοῦ ἐστιατορίου λαμπρὸς ἤχος τῶν κυμβάλων καὶ τῶν σι τὰ ρ καὶ τῶν β ἰ ν, καὶ ὄλων τῶν μουσικῶν ὀργάνων ὅσα εἰσὶν ἐν χρήσει εἰς τὴν Ἰνδικήν, καὶ ἀνοιχθείσης μετὰ κρότου τῆς θύρας, εἰσῆλθον ἐπισήμως δύο ἀξιωματικοὶ τῆς αὐλῆς φέροντες εἰς τὰς χεῖράς των πολυτελὲς προσκεφάλαιον ἐκ χρυσοστίκτου κασιμιρίου, καὶ ἐπ' αὐτοῦ διάλιθον ἐγχειρίδιον, καταστίλβον ἐξ ἀδαμάντων καὶ σμαράγδων, καὶ τὸ παρουσίασαν εἰς τὸν Βεζίρην ὡς δῶρον πεμπόμενον αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Μάχα-Ραῦἄ.

Ὁ Δεῦἄν ἠγέρθη μετὰ σπουδῆς, ἐφίλησε μετὰ σεβασμοῦ τὸ ἐγχειρίδιον, καὶ τὸ ἐφόρεσεν εἰς τὴν ζώνην του· ἠγέρθησαν δὲ καὶ οἱ συνδαιτημόνες πάντες, ἀνευφημοῦντες τὸ ὄνομα τοῦ Μάχα-Ραῦἄ, καὶ μακαρίζοντες τὸν Βεζίρην δι' ὃ ἐλάμβανε νέον δεῖγμα τῆς βασιλικῆς εὐνοίας.

Τέλος, πολὺ μετὰ τὸ μεσονύκτιον διελύθη τὸ δεῖπνον,

καὶ ἡ ὑποδοχή. Ὡς δ' ὁ Ἰράς εἶδε τὸν πατέρα του μόνον, ἀμέσως ἐρρίφθη εἰς τὰς ἀγκάλας του.

— Πάτερ! ἀνέκραξε. Τί γίνεται; κατεστράφη ὁ Ἄδσιτ; εἶναι ἐλευθέρω νὰ ἐξέλθῃ τῆς φυλακῆς τῆς;

Ἄλλ' ὁ Δεῦαν ἀνεσκίρτησεν, ὡς ἀνακαλούμενος εἰς δυσαρέστους ιδέας, ἃς ἡ εὐωχία εἶχε μακρύνει τοῦ πνεύματος του.

— Ὅχι, ... εἶπε τεταραγμένος. Ὅχι, ... ὁ Ἄδσιτ δὲν κατεστράφη... ἐντελῶς εἰσέτι δὲν κατεστράφη. Ἄλλ' ἡσύχασον, εἰς χεῖράς μας τὸν κρατοῦμεν· ἰδοὺ τὸ διάταγμα δι' οὗ ὁ Βασιλεὺς τὸν παύει (καὶ τῷ ἔδειξε τὸ ἔγγραφο). Ἄλλὰ καιρὸς δὲν εἶναι ἔτι νὰ φανῇ εἰς τὸ μέσον· ὁ καιρὸς θὰ ἔλθῃ· ὑπομονὴν μόνον ἔχε.

— Ὑπομονὴν, πάτερ! Ἡ λέξις εἶναι εὐκόλος. Ὅταν ἡ Πριττὰ στενάζῃ βεβουλισμένη εἰς φοβερὰν φυλακὴν, ὅτε ζῶσα κατέβῃ εἰς κατοικίαν νεκρῶν, εἰς φωλεὰν ἐρπετῶν ἀκαθάρτων, ὅτε στερῆται τοῦ φωτὸς τῆς ἡμέρας καὶ τοῦ καθαροῦ ἀέρος τῆς ἀτμοσφαιρας, ὅτ' ἐπικαλῆται μεγαλοφῶνως τοὺς φίλους τῆς νὰ τὴν σώσωσι, καὶ ἴσως τοὺς καταρᾶται ὅτι τὴν ἐνεταφίασαν καὶ τὴν ἐλησμόνησαν, μοὶ λέγεις ὑπομονὴν! Ὅχι, πάτερ! Ὑπομονὴν ἔχω ἔταν πάσχω ἐγὼ, ὄχι ὅταν πάσχη ἐκείνη. Εἰς ἐμὲ ἐλπίζει ἡ δυστυχὴς, εἰς σὲ, πάτερ, ἐλπίζει, καὶ μοὶ λέγεις νὰ ἔχω ὑπομονὴν!

— Ἄφρον παιδίον, ἀπεκρίθη ὁ Δεῦαν, νομίζεις ὅτι ἄνθρωπος ὡς ὁ Ἄδσιτ καταστρέφεται διὰ πρώτης πνοῆς τοῦ στόματος; Ναί, πρέπει νὰ περιμείνης, καὶ πιστευσόν μοι, εἰς καιροὺς ὁποῖοι οἱ παρόντες, εὐτυχὴς ἡ Πριττὰ ὅτι τὴν κρύπτουσι τὰ σπλάγχνα τῆς γῆς. Εἰς θυέλλης στιγμὰς τ' ἀδύνατα πτηνὰ καταφεύγουσιν εἰς σπήλαια καὶ εἰς κοίλους βράχους. Ἄς μείνῃ ἐκεῖ ὡς νὰ αἰθριάσῃ ὁ οὐρανὸς μας!

— Μὴ ὀμιλῆς αἰνιγματωδῶς, πάτερ, ἀνέκραζεν ὁ Ἴρας μετὰ ταραχῆς. Ὡς πότε θὰ πρέπη νὰ μείνη ἐκεῖ;

— Ἄς μείνη... ὡς αὔριον κἂν. Ὑπαγε τώρα καὶ σὺ, ἐτοίμασον τὴν στρατιωτικὴν σου στολὴν, ἐτοίμασον τὸν καλῆτερον ἵππον σου. Αὔριον ἀπὸ πρωΐας θὰ μὲ συνοδεύσης εἰς τὴν μεγάλην παράταξιν. Ἐκεῖ θὰ ἰδῆς ἴσως ἀνέλπιστα πράγματα, καὶ μετὰ τὴν παράταξιν ἐλπίζω γὰρ σὲ φέρω ὁ ἴδιος ν'ἀνοίξης τὴν φυλακὴν τῆς Πριττᾶς.

Ὁ Ἴρας ἄλλην ἐξήγησιν δὲν ἐζήτησεν, ἀλλὰ ῥιφθεὶς πρὸς τὸν πατέρα του, κατεφίλησε τὴν χεῖρά του, καὶ μετὰ ταῦτα ὥρμησεν ἔξω νὰ ἐτοιμάσῃ τὰ ὅπλα του καὶ τὸν ἵππον του.

Τότε ἔμεινεν ὁ Δεῦᾶν μόνος. Τὸ μέτωπόν του βαθμηδὸν κατέπεσε καὶ ἐστηρίχθη εἰς τὴν παλάμην του. Τῶν ἐξωτερικῶν δὲ θορύβων κατ'ὀλίγον σβεννυμένων, ἐντελῆς σιωπὴ ἐφηπλώθη εἰς τὸν τέως πολύχροτον τοῦτον οἶκον, ὥστε ὁ Δεῦᾶν ἤκουε σχεδὸν τοὺς παλμούς τῆς καρδίας του.

Ἡ σιγὴ αὕτη τὸν ἐξανήγειρεν ἐκ τῶν σκυθρωπῶν του συλλογισμῶν ὑψώσας δὲ τὴν κεφαλὴν, καὶ ἰδὼν τὴν μόνωσίν του, ἤσθάνθη ἀόριστον ταραχὴν τινα, ἀναίτιόν τινα φόβον. Τότε ἀναπηδήσας, ἤρχισε νὰ διατρέχῃ τὸν θάλαμον διὰ ταχέων βημάτων, καὶ αἱ θορυβώδεις ιδέαι του ἐξεχέοντο δι' ἐπιφωνημάτων ἢ διὰ φράσεων, αἵτινες ἐξέφευγον τὰ χεῖλη του ἀκουσίως.

— « Ἴδου λοιπὸν, ἔλεγε, μέρος καθ'ἑαυτὸν καὶ μέρος μεγαλοφώνως, ἰδου τὸ τέρμα πάσης φιλοδοξίας, ἰδου ὁ ἥλιος πρὸς ὃν ἀπενίζουσι χαίνοντες τῆς γῆς οἱ λαοί. Ψηλαφῶ δι' ἄκρων τῶν δακτύλων τὸ στέμμα, ὑφ'ὃ ἐλύγιζον μέχρι τοῦδε τὴν ἀνδρικήν μου ἀξίαν· θέλω τὸ θέσει εἰς τοῦ υἱοῦ μου τὴν κεφαλὴν, καὶ ὡς ἐταπεινούμενην ἐνώπιον

ἄλλων, αἱ μυριάδες θέλουσι ταπεινοῦσθαι ἐμπρός μου.

»Ω! εἶναι μέγα, ἐξαισίον δώρημα ἐπὶ γῆς ἢ ὑπερτάτη ἀρχή. Ὁ ἰστάμενος ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς ἀνθρωπίνης πυραμίδος εἶναι πλησιέστερος εἰς τὸν οὐρανόν!—Ὁ μὴ γνωρίζων ὅρια εἰς τὴν δύναμίν του, οὐδὲ περιορισμὸν εἰς τὴν θέλησίν του, εἶναι συγγενέστερος πρὸς τὴν θεϊαν φύσιν! Οἱ ἄνθρωποι εἰσὶν εἰς χεῖράς του μηχαναὶ καὶ ὄργανα, ὄργανα μόνον τοῦ μεγαλείου του. Ἡ ἱστορία ἐκείνους ἀριθμεῖ, ἀλλ' ἐκεῖνον γνωρίζει, καὶ εἰς τὰς ἀθανάτους της δέλτους δι' ἐκεῖνου μόνον τὸ ὄνομα ἔχει θέσιν.

»Ἡρχισα εἰς τὸ ἀφανές μου χωρίον ὡς ὁ ῥύαξ τοῦ δάσους. Ἡ δύναμίς μου ἠϋξήθη ταχέως ὡς ὁ ῥοῦς τοῦ Ἰνδοῦ· αὔριον γίνεται ἀπέραντος ὡς ὁ Ὠκεανός . . .

»Οἱ Σεῖκαι, τὸ διηνεκὲς φόβητρόν μου, αὐτοὶ ἔσονται τυφλὸν ἐργαλεῖον εἰς χεῖράς μου. Αὔριον λοιπὸν ὁ θρόνος ἐμός! . .

»Ὁ θρόνος! . . . αὐτὸς ὃν ἀνέλαβον νὰ προασπίσω! . . . ἀφ' οὗ ὑπεσχέθην ν' ἀποκρούσω πάντα προδότην! . . . ἐφ' οὗ κάθηται ὁ Σεῖρ, ὁ πρὸς ἐμὲ εὖνοιον, φιλίαν πάντοτε δεΐξας! Μέχρι τοῦδε διέβησαν τὰ βήματά μου τρίβους πίστεως καὶ εὐθύτητος· θὰ εἶναι τὸ τελευταῖον βῆμα βῆμα ἐγκλήματος!

»Καὶ ἄρα γε δὲν θὰ εἶναι ὀλισθηρόν; Ἰσταται στερεὸς ὁ θρόνος ὅστις δὲν στηρίζεται ἐπὶ ἀρετῆς; Εἶναι σκήπτρου ἀξία ἢ χεῖρ ἣν μολύνει κηλὶς; Καὶ ἐκεῖ, εἰς τὴν περιωπὴν ὅπου θ' ἀναβῶ, δὲν θὰ μὲ περιπετῶσι φαντάσματα ἄγρια, καὶ σκοτοδιניῶντα δὲν θὰ μὲ κρημνίσωσιν ἐξ αὐτῆς; Ἄσημον, ἄστεγον, διώκοντα τύχην, ὁ Κουρούκ μὲ παρέλαβε, μ' ἐτίμησεν, ὁ Σεῖρ μ' ἀνεβίβασεν εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμὸν μετ' αὐτόν· καὶ, Δεῦάν, ἤδη τί μελετᾷς; ὦ! εἶναι ἀπαίσιος, εἶναι βδελυρὰ πρᾶξις! Εἰς μόνους τοὺς καταχθο-

νίους Ἀσούρας δύναται νὰ ἐπέλθῃ τοιαύτη ἰδέα. Ἄν ὑπάρχῃ Βράμας ἐκεῖ ἐπάνω, δὲν δύναται νὰ μὴ τὴν τιμωρήσῃ. Μακρὰν ἐμοῦ τοιοῦτος σκοπὸς, μακρὰν!

»Λοιπὸν, . . . ὅταν ἡ τύχη μὲ νεύῃ, ν' ἀποστρέψω τὸ πρόσωπον; Ὅταν ἡ περίστασις ἔρχηται νὰ τὴν ἀφήσω νὰ παρέλθῃ; Ποῦ νὰ στραφῶ; πρὸς τὸ ἀφανὲς βάθος ὅπου ἄρχει ἡρεμον σκότος, ἢ πρὸς τὸ ἐνδοξὸν ὕψος ὅπου τεκταίνεται κεραυνός; Τίς θέλει ἐνισχύσει ἢ τὴν ἀνδρίαν μου ἢ τὴν ἀρετὴν μου; Τίς θέλει μὲ ὁδηγήσει; »

— Ἐγώ! εἶπε φωνὴ γυναικεία, καὶ τὸ παραπέτασμα τῆς πλαγίας θύρας; ἦν εἶδομεν καὶ ἄλλοτε ἀνοιχθεῖσαν, ἀνυψώθη πάλιν, καὶ εἰσῆλθεν ἡ Λεΐλα.

— Διστάζεις, Δεῦάν-Σιγγ, ἐξηκολούθησε πλησιάσασα. Ἐχεις δίκαιον. Οἱ κοινοὶ τῶν ἀνθρώπων εἰσὶν ἀτρόμητοι ὅταν συλλαμβάνωσι σχέδια, ἀκατάβλητοι ὅταν τὰ μελετῶσιν· ἀλλ' ὅταν ἐγγίξῃ τῆς ἐκτελέσεως ἡ στιγμή, δειλιῶσι τότε. Οἱ μέχρι τέλους μὴ διστάζοντες εἰσὶ σπάνιοι. Οἱ μὴ διστάζοντες λέγονται ἥρωες.

— Μὲ νομίζεις δειλὸν, Λεΐλα; ἠρώτησεν ὁ Δεῦάν ὑπερφάνως.

— Ὅταν βλέπῃς, Σαἰῆβ, ἐμπρὸς σου τὸν κίνδυνον, ἀπεκρίθη ἡ Λεΐλα, εἰμὶ βεβαία ὅτι ὡς λέων ρίπτεσαι εἰς αὐτὸν, καὶ, ὅσον μέγας ἂν εἶναι αὐτός, ὅτι εἶσαι ἐπίσης ἀκαταμάχητος καὶ ἀτρόμητος. Ἀλλὰ τὴν τοιαύτην ἀνδρίαν ὁ ἔσχατος τῶν Σείκων σοὶ τὴν διαφιλονεικεῖ, ὦ Δεῦάν. Ὑπάρχει ἄλλη, πολὺ αὐτῆς ἀνωτέρα, τῆς ψυχῆς ἢ ἀνδρία, ἀκλόνητος, ἀδίστακτος, σιδηρᾶ, εἰς πᾶσαν στιγμήν τεθιγμένη. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀνδρία τῶν μεγάλων καρδιῶν.

— Καὶ αὐτὴ δὲν ὀπισθοδρομεῖ οὔτε ὅταν τὸ ἔγκλημα ἐγείρῃ ἐμπρὸς τῆς τὴν ἰσθόλον του κεφαλὴν; ἠρώτησεν ὁ Δεῦάν.

— « Ἄν ὅλοι οἱ μεγάλοι ἄνδρες, ἀπεκρίθη ἡ Λεΐλα, ὅσοι διέπρεψαν εἰς τὴν γῆν, ἴσταντο πρὸ πάσης τῶν πράξεως καὶ ἐστάθμιζον τὴν ἀξίαν τῆς εἰς ἀκριβολόγον τοιαύτην στάθμην, ἡ ἱστορία τοῦ κόσμου ὅλη ἐδύνατο νὰ γραφῆ ἐπὶ ἐνὸς φύλλου λωτοῦ.

» Δὲν κρίνω τοῦ Θεοῦ τὰς βουλὰς, ἀλλὰ σοὶ λέγω τί βλέπω, Δευᾶν. Καθὼς γεννᾶται ἀπὸ τῶν κόλπων τῆς νυκτὸς ἢ ἡμέρα, οὕτως αὐτὰ ἃ ὀνομάζεις ἐγκλήματα ἐπιφέρουσι πολλάκις τὰ μέγιστα, τὰ ἄριστα τῶν ἀποτελεσμάτων. Οἱ κατακτηταὶ ὅσοι πληροῦσι τὴν γῆν διὰ τοῦ ὀνόματός των, μυριάδας ἀθῶν θυσιάζουσιν εἰς τὴν φιλοδοξίαν των. Τίς ὅμως εἶπε κακοῦργον τὸν ἀρχαῖον Ἀλέξανδρον, ὅστις ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἔφερε τὰ τρόπαια καὶ τὴν δόξαν του μέχρι τῆς πόλεως ταύτης, διότι δὲν ἀντήλλαξε τὸ καταστρεπτικὸν ξίφος του ἀντὶ ποιμαντικῆς ῥάβδου εἰς τῆς πατρίδος του τὰ βουνά ;

» Ὑπαγε, Δευᾶν-Σιγγ, καὶ δίδαξον εἰς τοὺς γείτονάς μας Ἀγγλους, ὅτι ἐγκλημα ἔπραξαν κατακρατήσαντες γῆν ἣτις δὲν τοῖς ἀνήκει, καὶ ἐξογκώσαντες δι' αἱμάτων τὰ νάματα τοῦ Γάγγου καὶ τοῦ Ἰνδοῦ. Ἴσως σ' ἐκλάβωσιν ἀγαθὸν τινα Βραχμᾶνα τοῦ ναοῦ τοῦ Ἰαγερνάουτ, ἀλλὰ θέλουσιν ἐκπλαγῆ μανθάνοντες ὅτι εἶσαι τῆς Λαχώρας Βεζίρης.

» Καὶ αὐτὴ ἡ Λαχώρα, τί θὰ ἦτον χωρὶς τινῶν ἐγκλημάτων τοῦ Ῥουνζίτ, δι' ἃ καὶ μόνα καὶ σὺ αὐτὸς τὸν ὀνομάζεις μέγαν ; »

— Λεΐλα, ὑπέλαβεν ὁ Δευᾶν, γυναικὸς ἤξευρον ὅτι ἔχεις κάλλος, νοῦν δὲν ἤξευρον ὅτι ἔχεις ἀνδρὸς, οὐδὲ λέοντος ὅτι ἔχεις καρδίαν.

— « Ἐπειτα, ἐξηκολούθησεν αὕτη, τίνι δικαίωματι ὁ

Σείρ-Σιγγ ἐγείρεται ὑπεράνω σοῦ, ὑπεράνω πάντων; Διότι εἶναι υἱὸς τοῦ Ῥουνζίτ; Ἄλλ' ὁ Ῥουνζίτ πῶς ἠγέρθη; ὅπως ἦλθεν ἡ ὥρα νὰ ἐγερθῆς σὺ αὐτός· ἐπιπατῶν ἐπὶ τοῦ προκατόχου του.

» Ἀνὰ μία περίστασις στέλλεται πάντοτε εἰς τὴν ζωὴν ἐκάστου ἀνθρώπου, στιγμὰς τινὰς περιίπταται αὐτὸν, καὶ μετὰ ταῦτα ἀφίπταται. Μεταξὺ μυρίων εἰς μόνος ἤξεύρει νὰ τὴν συλλάβῃ· οὗτος εἶναι ὁ μέγας ἀνὴρ· τοὺς δὲ λοιποὺς ἀκούεις παραπονουμένους, ὅτι ὅταν ἦλθε δὲν τὴν ἐγνώρισαν, ὅταν παρῆλθε δὲν τὴν ἐκράτησαν. Οὗτοι εἰσὶν ὁ χυδαῖος ὄχλος.»

— Εἶσαι, Λεῖλα, αὐστηρά.

— Περὶ ἐγκλήματος ὁμιλεῖς. Εἶσαι βέβαιος ὅτι ὁ δισταγμὸς σου δὲν εἶναι ἐγκλημα; Τὴν περίστασιν ταύτην ἤξεύρεις ἂν ὁ οὐρανὸς δὲν τὴν ἐπεμψε, περὶ τῆς τύχης μεριμνῶν τῆς Λαχώρας; ἤξεύρεις ἂν αἱ εὐκολίαι ὄσας ἀπαντᾶς μέχρι τοῦδε δὲν εἶναι προτροπαὶ ἐκείνου;

— Παράδοξος γυνὴ, ἀνέκραξεν ὁ Δεῦᾶν, ἴσως τόσῳ εὐκολώτερον πειθόμενος, ὅσῳ μᾶλλον ἤθελε νὰ πεισθῆ, — ἀνατρέπεις ὅλην μου τὴν καρδίαν, κινεῖς ὡς θέλεις ὅλην μου τὴν ψυχὴν.

— Ἐνθυμοῦ, Δεῦᾶν-Σιγγ, εἶπεν ἐξερχομένη ἡ Λεῖλα, ὅτι ἔχεις εἰς χεῖράς σου τὴν τύχην τοῦ υἱοῦ σου, τὴν τύχην μου, τῆς πατρίδος σου τέλος τὴν τύχην.

Ἄφ' οὗ δ' ἐξῆλθεν, ὁ Δεῦᾶν κεκμηκῶς καὶ καταπεπονημένος, ἐρρίφθη εἰς τὴν κλίνην του νὰ κοιμηθῆ ὀλίγας ὥρας πρὸ τῆς πρωϊνῆς παρατάξεως. Ἡ κεφαλὴ του ἐφλεγεν, ὁ ὕπνος τῷ ἐπῆλθε βαρὺς, καὶ συνεπέφερον ὄνειρα ἀσυνάρτητα καὶ ὀδυνηρότερα τῶν ὀδυνηρῶν σκέψεών του.

Εἶδεν ὅτι ὁ Σείρ-Σιγγ τὸν ἐνέκλειε περιπαθῶς εἰς τὰς

ἀγκάλας του, καὶ ἀνοιξάσ τὸ στῆθος του τῷ ἐδείκνυε διὰ πλατείας πληγῆς γυμνὴν τὴν καρδίαν του, ἀλλ' ὅτι αὐτὸς αἰφνιδίως τῷ ἀπέσπασε τὴν καρδίαν, καὶ ἤθελε νὰ τὴν φάγη. Ἐπειτα εἶδεν ὅτι θηρεύων εἰς τὰ δάση ἐδίωκεν ἔλαφον, ἣτις ἦλθεν ἀσθμαίνουσα καὶ ἔπεσεν ἐμπρὸς του γονατιστῆ, καὶ δύο πύρινα δάκρυα ἔρρεον ἀπὸ τῶν νοημόνων τῆς ὀφθαλμῶν· ἀλλ' ἐκεῖνος ἐβύθισεν εἰς τὰ πλευρά της τὴν μάχαιραν, ἣ δὲ ἔλαφος ἐκπνέουσα ἔλαβε τὴν μορφὴν τοῦ Σείρ-Σίγγ. Προσέτι εἶδεν ὅτι προσέφερε τὴν κεφαλὴν τῆς Πριττᾶς ἐπὶ παροψίδος εἰς τὸν Ἀδσίτ, ὅστις τῷ ἀντιπροσήνεγκεν ἐπὶ παροψίδος ὁμοίως τὴν κεφαλὴν τοῦ υἱοῦ του Ἰρᾶ.

Μυρία τοιαῦτα τέρατα διεσταυροῦντο εἰς τὴν φλέγουσαν φαντασίαν του καὶ ἐμάστιζον τὸ πυρέσσον αἷμά του, μεταβάλλοντα τὰς βραχείας στιγμὰς τοῦ ὕπνου του εἰς μακρὰν βάσανον.

ΙΑ'

Ἄμα δ' ἐχάραξεν ἡ αὐγὴ, ὁ Δεῦᾶν ἀπέσεισε τὸν τεταραγμένον καὶ ἐπίπονον ὕπνον του, καὶ ἀναπηδήσας τῆς κλίνης, ἐνεδύθη τὴν στρατιωτικὴν του στολὴν, χιτῶνα ἐν εἶδει θώρακος, κατερχόμενον μέχρι γονάτων, ἐκ χαλκοῦ ἐπιχρῦσου δικτυωτοῦ, καὶ ἐπ' αὐτοῦ κασιμίρινον πορφυροῦν ἱμάτιον χρυσοκέντητον. Τὴν κεφαλὴν του ἐκάλυψεν εἰς χαλκοῦν πτερωτὸν κράνος, περιδεδεμένον διὰ λαχωρίου ὑφάσματος τοῦ αὐτοῦ χρώματος, εἰς τὴν ζώνην ἐπέρασε τὸ πολυτελὲς ἐγχειρίδιον, τὸ δῶρον τοῦ Σείρ, καὶ λαβὼν τὴν μακρὰν χρυσοθύσανον λόγχην του εἰς τὰς χεῖρας, κατῆλθε μετὰ πολυαριθμῶν ὀπαδῶν τὴν εὐρείαν τοῦ παλατίου του

κλίμακα, και ανέβη εις τὸν ὠραιότερον ἵππον τοῦ ἵπποστασίου του, κεκοσμημένον πολυτελέστατα καὶ αὐτόν.

Πορφυροῦν κεντητὸν καὶ χρυσόχροσσον κασιμίριον, ὡς τὸ ἐνδύον τὸν ἐπιβάτην του, ἐκάλυπτε καὶ αὐτοῦ κεφαλὴν καὶ νῶτα· τὸ μέτωπόν του ἐκόσμει ταῶνος πτερὸν, περὶ τὸν τράχηλόν του ἐκρέμαντο πυκνὰ περιδέραια χρυσῶν κωδωνίσκων, καὶ τοὺς χαλινοὺς ἀντικαθίστων δύο πλατεῖς λαχωρίου ἱμάντες. Τὸ εὐγενὲς ζῶον ἐφαίνετο ὑπερήφανον διὰ τὴν στολὴν του, καὶ γοργοῦμενον ὕψου τὴν κεφαλὴν, καὶ ἔσκαπτε τὴν γῆν διὰ τοῦ ποδός.

Ὁ Ἴράς περιέμενε πρὸ πολλοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τὸν πατέρα του ἔφιππος, συνοδευόμενος καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῶν ἰδιαιτέρων του ὀπαδῶν.

Ἡ συνοδία ἐξῆλθε τότε ὅλη ἐν παρατάξει τῆς αὐλείας πύλης. Κατ' αὐτὴν τὴν στιγμὴν ὁ ἥλιος ἐφάνη ἀνατέλλων ὑπὲρ τὰ ὄρη· ὁ δὲ Δεῦαν στηρίξας εἰς αὐτὸν ἀτενὲς βλέμμα,
— Σὲ ἀσπάζομαι, ἐψιθύρισε καθ' ἑαυτόν. Δέχομαι τὸν οἰωνόν. Πρὶν φθάσης εἰς τῆς πορείας σου τὸ Ζενίθ, ἐλπίζω νὰ φθάσω ἐγὼ εἰς τὸ ἐδικόν μου!

Στραφεὶς δὲ πρὸς τὸν υἱόν του,

— Ὅ,τι δῆποτε καὶ ἂν ἰδῆς, Ἴρά, σήμερον, τῷ εἶπε ταπεινῇ τῇ φωνῇ, μὴ σὲ ἐκπλήξῃ. Ἔσο προνοητικὸς καὶ προσεκτικὸς, καὶ ἤξευρε, ὅ,τι γίνῃ, διὰ τὴν δόξαν μου καὶ διὰ τὴν εὐτυχίαν σου ὅτι γίνεται, καὶ διὰ τῆς Πριττᾶς σου τὴν σωτηρίαν.

Εἰς τὸν Ἴράν οἱ λόγοι οὗτοι ἐφάνησαν αἰνιγματώδεις· ἀλλὰ τὸν τελευταῖον ἐνόησεν ἡ καρδία του, καὶ διὰ τοὺς ἄλλους ἠδιαφόρει.

Μετ' ὀλίγον ἀφίχθησαν εἰς τὸ πεδίον τῆς παρατάξεως. Ἦν δὲ τοῦτο εὐρυτάτη πλατεῖα ἐμπρὸς τῶν ἀνακτόρων

τοῦ Μάχα-Ραῦᾶ, ἐν ἧ τὰ διάφορα τάγματα τῶν Σείκων κατεῖχον ἕκαστον τὴν ἰδίαν θέσιν, διοικούμενα ὑπὸ τῶν ἀρχηγῶν των, καὶ κατ' οὐδὲν διαφέροντα στρατευμάτων εὐρωπαϊκῶν, ἐκτὸς μόνον κατὰ τὴν ζωγραφικωτέραν ἐνδυμασίαν των. Καθέτως πρὸς τῶν ἀνακτόρων τὸ μέτωπον ἦτον ἐκατέρωθεν παρατεταγμένον τὸ πεζικόν. Ὅπισθεν αὐτοῦ περιεχεῖτο τὸ πλῆθος τῶν θεατῶν, καὶ ὀπισθεν αὐτῶν πάλιν ἴσταντο κατὰ διάταξιν τοῦ Σιρδάρου, προσερειδόμενα εἰς τοὺς τοίχους τῶν οἰκιῶν, ἄλλα πεζῶν τάγματα, ὥστε τὸ πλῆθος περιστοιχίζετο πανταχόθεν ὑπὸ στρατιωτῶν. Τὴν δὲ τρίτην πλευρὰν, τὴν ἀπέναντι τῶν ἀνακτόρων, κατεῖχε τὸ ἵππικόν, καὶ ὀπισθεν αὐτοῦ, πολὺ μακρὰν εἰς τὸ βάθος, ἴστατο τὸ πυροβολικόν.

Τὸν στρατὸν ὅλον διώκει ὁ Ἀδσίτ. Ὑπὸ ὑπερηφανείας ἴσης πρὸς τὴν τοῦ Δεῦᾶν, ἀλλὰ κατὰ τὴν φύσιν αὐτῆς διαφόρου, ὅσον πολυτελεῶς ἦν ἐνδεδυμένος ἐκεῖνος, τόσον αὐτὸς ἀφελέστατα, κατὰ πᾶσαν τὴν στρατιωτικὴν αὐστηρότητα, οὔτε ὑφάσματα φέρων πλούσια, οὔτε χρυσοῦν κἀνὲν ποίκιλμα, καὶ ὡς περιφρονῶν δῆθεν πᾶσαν ἐπίδειξιν, καὶ τὴν ἀξίαν καὶ δύναμιν του ἐξ ἑαυτοῦ καὶ μόνου ἀντλῶν.

Κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην περιήρχετο οὗτος τὰς τάξεις τῶν στρατευμάτων πεζός, καὶ τὰς ἐπεθεώρει. Ἄμα δ' ἔφθασε πλησίον του ὁ Δεῦᾶν, ἐπήδησεν ἀπὸ τοῦ ἵππου του καὶ αὐτὸς, καὶ ἔνευσεν εἰς τὴν συνοδίαν του νὰ ἐξακολουθήσῃ. Τότε ὁ Βεζίρης καὶ ὁ Σιρδάρης ἐμακρύνθησαν ὁμοῦ πρὸς τῆς πλατείας τὸ κέντρον, μένον ὅλως διόλου κενόν.

— Ἐξέτασας τῶν Σείκων τὸ πνεῦμα; ἠρώτησεν ὁ Δεῦᾶν.

Ὅποιον εἶναι;

— Ἄριστον! Θέλησῖς των εἶναι τὸ νεῦμά μου.

— Ἡξεύρουν περὶ τίνος πρόκειται;

— Ἡξεύρουσιν ὅτι πρέπει νὰ πράξουν ὅ,τι τοῖς διατάξω.

— Καὶ ποίας ὁδηγίας τοῖς ἔδωσας ;

— Ὅ,τι ἰδοῦν πράττοντα ἢ ἐμὲ ἢ ὁποιονδήποτε ἄλλον, νὰ μείνουν ἀμέτοχοι, ἐκτὸς ἂν τοῖς δώσω ἄλλην διαταγὴν, καὶ νὰ ἐμποδίσωσι πᾶσαν κίνησιν τοῦ λαοῦ.

— Τί δὲ θέλει εἶσθαι τὸ σύνθημα ;

— Ὅταν διασχίσω τὰς τάξεις τοῦ ἵππικοῦ, καὶ διευθυνθῶ καλπάζων πρὸς τὰ πυροβόλα, τότε εἶναι τῆς ἐκτελέσεως ἡ στιγμή.

— Ἐννοῶ, εἶπεν ὁ Δεῦᾶν.

— Καὶ εἰς ποῖον ἐνεπιστεύθης τὴν πράξιν ; ἠρώτησεν ὁ Ἄδσιτ τὸν Βεζίρην.

— Τοιαῦται πράξεις δὲν ἐμπιστεύονται ! ἀπεκρίθη αὐτός· καὶ ἀναβάς εἰς τὸν ἵππον του, ἔσπευσε πρὸς τὴν συνοδίαν του, καὶ μετ' αὐτῆς εἰς προὔπαντησιν τοῦ Μάχα-Ραῦᾶ, προκύπτοντος ἤδη ἐπὶ χρυσοστολίστου ἐλέφαντος ἀπὸ τῆς πύλης τῶν ἀνακτόρων.

Ἄλλ' ἐν ᾧ ἡ σύντομος αὕτη συνδιάλεξις ἐγένετο μεταξύ τῶν δύο μεγιστάνων, συνέβαινε καὶ ἄλλη ἐπίσης βραχεῖα εἰς ἄλλο τῆς πλατείας μέρος. Ἡ συνοδία τοῦ Δεῦᾶν, ὅταν ἐμακρύνθη ἀπ' αὐτοῦ, προὔχώρησε πρὸς τὴν δεξιὰν τῶν ἀνακτόρων πλευρὰν, ὅπου ἦν προσδιωρισμένη ἡ θέσις τοῦ Βεζίρου πλησίον τοῦ Βασιλέως. Εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο ἴστατο παρατεταγμένον τὸ πεζικὸν τάγμα, τὸ διοικούμενον, μετὰ τὴν λειποταξίαν τοῦ Λάλλ, ὑπὸ τοῦ ταγματάρχου Σαγκραμαζίτου.

Ὅταν δ' ἔφθασεν ἡ συνοδία ἐμπρὸς τοῦ τάγματος, ὁ ταγματάρχης ἠσύχως προὔχώρησε μετὰ αὐτῆς, καὶ πλησιάσας ἓνα τῶν ἀφανεστέρων στρατιωτῶν τῆς,

— Λάλλ-Σιγγ, τῷ εἶπεν εἰς τὸ ὠτίον, πρόσεχε. Πράγμα τι ἐτοιμάζεται, ἀλλὰ τί δὲν ἠξεύρω. Μᾶς διέταξαν, ὅ,τι

ἂν ἰδῶμεν, νὰ μείνωμεν ἀκίνητοι καὶ νὰ συνέχωμεν τὸν λαόν.

Καὶ τοῦτο εἰπὼν, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν θέσιν τοῦ ἀθουρύβως.

Ὁ δὲ Λάλλ, ὅστις μὴ θέλων νὰ μείνη οὐδὲ στιγμὴν μακρὰν τῶν νέων τοῦ προστατῶν, τοὺς παρηκολούθει κρυπτόμενος ὑπὸ ἔνδυμα στρατιώτου, ἐπανελάβε τὴν εἶδησιν τοῦ Σαγκραμαζίτου εἰς τὸ οὖς τοῦ Ἰρᾶ, καὶ τῷ προσέθηκεν·

— Εἰς πᾶσαν περίστασιν ἰδοῦ ποῦ σταθμεύει τὸ τάγμα του.

ΙΒ΄

Ἐν τούτοις δ' ὁ Δεῦᾶν, ἐλθὼν πρὸς τὸν Μάχα-Ραῦᾶν, προσεκύνησεν ἐδαφιαίως αὐτὸν, καὶ ἀπεσύρθη εἰς τὸ πλευρὸν τοῦ ἐλέφαντός του, ἰσταμένου ἔμπρὸς καὶ κατὰ τὸ μέσον τοῦ μετώπου τῶν ἀνακτόρων. Μετ' ὀλίγον δὲ, ἦλθε καὶ ὁ Ἄδσιτ, καὶ προσεκύνησε καὶ αὐτὸς, κλίνων πρὸς τὴν γῆν τὸ ξίφος τῆς ἀρχηγίας.

Ὁ Μάχα-Ραῦᾶς ἐξεπλάγη ἰδὼν αὐτὸν, καὶ ἀπήντησεν εἰς τὴν προσκύνησίν του μετὰ μεγίστης ψυχρότητος. Ὅταν δὲ μακρύνθη ἔντελῶς, στραφείς πρὸς τὸν Βεζίρην,

— Δεῦᾶν-Σιγγ, τῷ εἶπε· τί δηλοῖ τοῦτο; Ὁ Ἄδσιτ εἰσέτι ἔμπρὸς μου; Διατί δὲν μὲ ἀπήλλαξας ἤδη τῆς παρουσίας του;

— Διότι, ἀπεκρίθη ὁ Δεῦᾶν ἀποτόμως, δὲν νομίζω ἐκ τῶν χρεῶν μου νὰ κινήσω κατ' ἐμοῦ ὄλων αὐτῶν τῶν στρατιωτῶν τὴν ὀργήν. Ὅστις ἔχει συμφέρον εἰς τὴν παῦσίν του, ἐκεῖνος ἄς τῷ τὴν κοινοποιήσῃ.

— Πῶς, Δεῦᾶν, εἶπεν ὁ Σεῖρ-Σιγγ ἐξιστάμενος, μ' ἔφερες ἐδῶ, εἰς τὸ μέσον τῶν Σείκων, καὶ θέλεις νὰ ἐκτεθῶ, τώρα εἰς τὴν μανίαν των;

— Τούλάχιστον θέλω ἐγὼ νὰ μὴν ἐκτεθῶ, εἶπεν ὁ Δευῶν αὐθαδῶς.

Τότε ὁ Μάχα-Ραῦὰς ἠσθάνθη τὸ αἷμά του ἀναβράζον.

— Τί σημαίνει ὁ τρόπος οὗτος! ἀνέκραξε. Πρὸς τίνα διευθύνονται αὐταὶ αἱ λέξεις! Ἐπαυσα τὸν Ἄδσιτ διότι τὸ ἐζήτησας, διότι σὲ περιύβρισε, καὶ αὕτη εἶναι ἡ εὐγνωμοσύνη σου;

— Δὲν τὸν ἔπαυσας διότι μὲ περιύβρισεν, ἀπεκρίθη ὁ Δευῶν, γινόμενος προπετέστερος ἔτι, ἀλλὰ διότι τὸν ἐφοβείσο, διότι ἤθελες τὴν καταστροφὴν του, ὡς ἔλων ὅσοι ὑπηρετοῦντές σε εἶχον δικαίωμα εἰς τὴν εὐγνωμοσύνην σου.

— Δευῶν, εἶπεν ὁ Βασιλεὺς, καταστέλλων μετ' ἀγῶνος τὴν δικαίαν ὀργὴν του, φύγε, Δευῶν, ἀπ' ἐμπρός μου, σοὶ τὸ συμβουλεύω, σοὶ τὸ παρακαλῶ, καὶ ἐπίστρεψον μόνον ὅταν εἶσαι νήφων καὶ ἐγὼ ἡσυχώτερος. Φοβοῦμαι μὴ κινηθῶ εἰς πράξιν ἀπαίσιον.

Κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ὁ Ἄδσιτ, ἔχων τὰ νῶτα ἐστραμμένα, ἐφαίνετο ὅτι δὲν προσεῖχε παντελῶς εἰς τὰ γινόμενα περὶ τὸν Μάχα-Ραῦάν.

— Τὸ πυροβολικόν, εἶπε πρὸς τοὺς περὶ αὐτὸν ἀρχηγούς, ἴσταται πολὺ μακρὰν. Ἐπρεπεν ἄλλην θέσιν νὰ λάβῃ.

— Θέλετε, ἠρώτησεν ὁ Βεντούρας, νὰ τῷ διαβιάσω τὰς διαταγὰς σας;

— Ὅχι, ἀπήντησεν ὁ Σιρδάρης· ὑπάγω ὁ ἴδιος. Συνοδεύσατέ με.

Καὶ τοῦτο λέγων, ἐκέντησε τὸν ἵππον του, διέσχισε τὴν γραμμὴν τῶν ἱπέων, καὶ ὤρμησε καλπάζων πρὸς τοὺς πυροβολιστάς, οἵτινες ἴσταντο εἰς τὸ βάθος τῆς πεδιάδος.

Ὁ Δευῶν τὸ σύνθημα περιέμενε τοῦτο.

— Νὰ φύγω, Σεῖς-Σίγγ! ἀνέκραξεν ἅμα τὸ εἶδε. Μὲ διώ-

κεις, ἐμέ; Δὲν εἶμαι ἐξ ἐκείνων οἵτινες ἀκούουσι τὸ φύγε.
Εἰς ὃν τινα μὲ διώκει ἰδοῦ πῶς ἀπαντῶ!

Καὶ ὡς πάνθηρ ταχύς, ἀνορθωθείς εἰς τοὺς ἀναβολεῖς του, ἐκρεμάσθη εἰς τὸ πλευρὰ τοῦ ἐλέφαντος, καὶ ἀνασπάσας ἐκ τῆς ζώνης του τὸ ἐγχειρίδιον, ὃ εἶχε λάβει παρὰ τοῦ Μάχα-Ραῦᾶ ὡς δῶρον τὴν προτεραίαν, τὸ ἐβύθισεν εἰς τὸ στῆθος τοῦ Σεῖρ-Σίγγ.

— Δεῦᾶν, ὦ ἀγνώμων! ἐπρόφθασε νὰ εἰπῇ ὁ δυστυχῆς Βασιλεὺς, καὶ οἱ ὄπαδοὶ τοῦ Βεζίρου, οἱ μὲν προπαρεσκευασμένοι, οἱ δὲ καὶ αὐτομάτως ἀκολουθοῦντες τὸ παράδειγμα τοῦ κυρίου των, τὸν ἀπέσφαξαν.

— Τὸν Μάχα-Ραῦᾶν! φονεύουσι τὸν Μάχα-Ραῦᾶν! βοηθήσατε, ἔκραξεν ὁ Ἀλλάρδος, ἀνασπάσας τὸ ξίφος του, καὶ οἱ Σεῖκαι πολλαχοῦ ἐταράχθησαν καὶ ἤρχισαν νὰ βοῶσι, καὶ ὁ λαὸς συνεκινήθη σφοδρῶς, καὶ οἱ μὲν ἠλάλαζον ἤδη, οἱ δὲ ἐτρέποντο εἰς φυγὴν. Ἄλλ' οἱ ἀξιωματικοὶ ἐγύμνωσαν πανταχοῦ τὰ ξίφη, καὶ διὰ βροντώδους φωνῆς διέταξαν·

— Εἰς τὸν τόπον ὄλοι, καὶ σιωπή! Ἄν εἰς μόνος κινήθῃ ἢ φωνάξῃ, ἢ στρατιώτης εἶναι ἢ ἐκ τοῦ πλήθους, φονεύσατέ τον.

Ὅλοι ἔμειναν ἀκίνητοι καὶ βωβοί. Ὁ Σαγκραμαζίτης ἠθέλησε νὰ σπεύσῃ μετὰ τοῦ τάγματός του, ἀλλὰ βλέπων ὅτι πλέον δὲν ἐβοήθει, καὶ ὅτι ὁ στρατὸς ἦν ὁμόφωνος ὄλος, ἔμεινεν εἰς τὴν θέσιν του καὶ αὐτός. Ὅμοίως δὲ καὶ ὁ Ἰράς, ἅμα εἶδε τὴν πρώτην πληγὴν, ἐρρίφθη πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ Βασιλέως, ἀλλ' ἢ ὠπλισμένη χεὶρ του ἀπήντησε τὸν πατέρα του, καὶ κατέπεσεν ὡς νεκρά.

Ὁ δὲ Ἀδσίτ ἐκάλπαζε πάντοτε πρὸς τὸ πυροβολικόν, χωρὶς κατὰ τὸ φαινόμενον νὰ ἡξεύρῃ τί συμβαίνει ὀπίσω του.

— Εἰς τ' ἀνάκτορα τώρα ! ἔκραξεν ὁ Δεῦαν, λείγων τὰ χεῖλη του ὡς λέων ὅστις ἐγεύσατο αἵματος.—Εἰς τ' ἀνάκτορα ! Μετὰ τὸν ὄφιν καὶ τὰ ὀφίδια !

— Ἦκουσας ; εἶπεν ὁ Λάλλ κρυφίως εἰς τὸν Ἰρᾶν, μένοντα σχεδὸν ὡς ἐμβρόντητον ἤκουσας ; Εἰς τὰ ἀνάκτορα, εἶπε. Τί ἰστάμεθα ;

Καὶ ἀμέσως ἔνευσεν εἰς τὸ τάγμα του, καὶ δέκα ἄνδρες προσετέθησαν ὁμοῦ μετ' αὐτῶν εἰς τοῦ Βεζίρου τὴν συνοδίαν, ἣτις ἐρρίφθη διὰ τῆς πύλης τῶν ἀνακτόρων.

Ἄλλ' ἐν ᾧ ξιφήρης καὶ δρομαῖος ἀνήρχετο ὁ Δεῦαν τῶν ἀνακτόρων τὴν κλίμακα, ὁ Λάλλ μετὰ τοῦ Ἰρᾶ καὶ τῶν ὀπαδῶν του εἰσέδυσαν κρυφίως διὰ μικρᾶς διόδου γνωστῆς εἰς τὸν πρῶτον, ἣτις ταχέως τοὺς ἔφερεν εἰς τῆς βασιλίσης τὸν θάλαμον. Ἐκεῖ ἐκάθητο ἀμέριμνος ἡ Ῥάνη, ἔχουσα πλησίον τῆς τὸν ἑπταετῆ υἱὸν τῆς Δουλίπ. Ἴδοῦσα δὲ τοὺς ἄνδρας τούτους εἰσορμῶντας καὶ ἔχοντας τὰ ξίφη γυμνά, ἐτρόμαξε.

— Τίνες εἴσθε ; Νὰ μὲ φονεύσητε ἤλθατε ! ἀνέκραξε τρέμουσα.

— Νὰ σὲ σώσωμεν ! ἀπεκρίθη ὁ Λάλλ ἀσθμαίνων. Ἐλθε, μὴ ἐρωτᾶς περισσότερα. Ἐφόνευσαν τὸν Σεῖρ-Σίγγ. Μὴ φωναὶ μάταιαι ! σώθητι, σπεῦσον !

Καὶ ἀνοίξας τὴν εἰς αὐτὸν μόνον γνωστὴν εἴσοδον τῆς σκοτεινῆς ὑπονόμου, ὅπου ἐκρύπτετο ἡ Πριττά, εἰσήγαγεν εἰς αὐτὴν τὴν μητέρα καὶ τὸν υἱὸν, καὶ ἔκλεισε τὴν θύραν κατόπιν των.

Συγχρόνως σχεδὸν ἡ θύρα τοῦ θαλάμου ἠνεώχθη μετὰ πατάγου, καὶ εἰσώρμησεν ὁ Δεῦαν ξιφήρης μετὰ τῶν ὀπαδῶν του. Ἄλλ' οὐς μὲν ἐζήτηι μὴ εὐρίσκων ἐνταῦθα, βλέπων δὲ τὸν θάλαμον πλήρη στρατιωτῶν, καὶ μεταξὺ

ἄλλων βλέπων τὸν Λάλλ, φέροντα σωματοφύλακός του στολήν,

— Λοιπὸν ἐτελείωσεν; εἶπε, καὶ μ' ἐπρολάβετε σεῖς;

— Σ' ἐπρολάβομεν, Σαέβ, ἀπεκρίθη ὁ Λάλλ. Τὸ ἔργον μας ἐτελείωσεν. Ἐδῶ δὲν ἔχομεν τί νὰ πράξωμεν πλέον.

— Ἀγαθῇ τύχῃ! Μὴ χρονοτριβῶμεν, ἀνέκραξεν ὁ Δεῦάν. Ἀγωμεν εἰς τὴν πλατεῖαν. Περιμενόμεθα.

— Κατόπιν! ἐψιθύρισεν ὁ Λάλλ εἰς τοῦ Ἰρᾶ τὸ ὠτίον. Πρὸς σωτηρίαν τῶν πεφυλακισμένων δὲν πρέπει νὰ μᾶς διαφύγη οὐδεμία περιπέτεια τοῦ τρομεροῦ τούτου δράματος.

Ἐν ᾧ δὲ ταχέως κατέβαινον τὴν κλίμακα, ὁ Δεῦάν, καλέσας ἓνα τῶν ὑπασπιστῶν του,

— Ἀνάβα, τῷ εἶπε, τὸν ἵππον σου· σπεῦσον εἰς τὴν οἰκίαν μου. Εἰς τὸν θάλαμόν μου θὰ εὔρης μίαν γυναῖκα μετὰ τοῦ παιδίου της περιμένουσιν. Ἀνάγγειλον εἰς αὐτὴν τὰ γενόμενα, καὶ φέρε τὴν ἀμέσως εἰς τὴν πλατεῖαν.

Ὁ ὑπασπιστής ἐγένινεν ἄφαντος.

Μετὰ ταῦτα δὲ στραφείς ὁ Δεῦάν, εἶδε πλησίον τοῦ βαδίζοντα τὸν υἱὸν του ὠχρὸν ὡς πτώμα, σιωπηλὸν καὶ ἀγριωπὸν.

— Ἴδου, Ἰρᾶ, τῷ εἶπεν, ἐπληρώθη τῆς εἰμαρμένης τὸ ψήφισμα. Πᾶς φραγμὸς μετὰξὺ ἡμῶν καὶ τοῦ θρόνου κατέπεσεν. Ἐντὸς ὀλίγου τὸ Πενταπόταμον θέλει κλίνει γονυπέτες ἐμπρὸς ἐμοῦ καὶ ἐμπρὸς τοῦ υἱοῦ μου. Δός μοι τὴν χεῖρά σου νὰ συγχαρῆς καὶ ἐμέ καὶ σεαυτὸν διὰ τὴν περιωπὴν εἰς ἣν ἀναβαίνομεν.

— «Δεῦάν-Σίγγ, εἶπεν ὁ Ἰρᾶς ἀποσύρων τὴν χεῖρά του, — ἡ χεῖρ σου ἀποστάζει αἵματος, αἵματος Βασιλέως, αἵματος εὐεργέτου. Ὑπαγε, ἀνάβα ὅπου ἡ δολοφονία σ' ἀνα-

βιάζει. Ἐγὼ ἀποστρέφω ἀπὸ σοῦ καὶ τὰ βήματα καὶ τὸ πρόσωπον. Μὴ λέγῃς ὅτι εἶσαι πατήρ μου· πατέρα δὲν ἔχω πλέον.

»Ὅταν δέ ποτε ἡ ἔχιδνα τῆς συνειδήσεως σοὶ σπαράξῃ τὰ σπλάγχνα, ὅταν μετὰ βδελυγμοῦ ἀποσπάσῃ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς σου τὸ στέμμα ὃ ζητεῖς ν' ἀρπάσῃς, ὅταν ρίψῃς κατὰ γῆς καὶ φρίττων πατήσης ὑπὸ τοὺς πόδας σου τὴν ἀποτρόπαιον τιμὴν τοῦ ἐγκλήματος, ὅταν περιδυσθῆς ῥάκη Βραχμάνος, καὶ σύρων τὴν μετάνοιάν σου εἰς τὰς θύρας τῶν Βαγαδατῶν, κοιλαίνης διὰ τῶν γονάτων σου τοὺς λιθίνους οὐδούς των, καὶ πλημμυρῆς διὰ τῶν δακρύων σου τὰς ἱεράς των δεξαμενάς, ὅταν ζητῆς ὀδυρόμενος τὴν συγχώρησιν καὶ τὴν εὐσπλαγχνίαν τοῦ Βράμα, τότε ὁ υἱὸς σου θέλει ἔλθει ἐκ νέου πάλιν πρὸς σέ.»

Καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἐμακρύνθη ἀπ' αὐτοῦ, καθ' ἣν στιγμήν ἔφθανον ἤδη εἰς τὴν πλατεῖαν.

ΙΓ'

Ἄν καὶ ἡ προεκτεθεῖσα σκηνὴ οὐδὲ πέντε λεπτὰ διήρκεσεν, ἀλλὰ τὰ λεπτὰ ταῦτα ἐφάνησαν τόσαι ὥραι φρίκης εἰς τοὺς μείναντας ἐντὸς τῆς πλατείας.

Τὸ βασιλικὸν πτώμα κατέκειτο εἰς ἣν θέσιν τὸ ἔρριψαν τῶν φονέων αἱ χεῖρες, καὶ οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ τὸ πλησιάσῃ· ὁ λαὸς ἀπέβλεπεν εἰς αὐτὸ δι' ἐντρόμων βλεμμάτων, ὅλοι ἐδίδον ὅ,τι πολυτιμώτερον εἶχον, ἂν ἐδύναντο νὰ εὐρεθῶσι πέραν τοῦ Ἰνδοῦ ἢ ἐπέκεινα τοῦ Ἰμάου. Ἀλλὰ δεκακισχίλιοι Σεϊκαιοὶ εἶχον τὰ ὅπλα προτεταμένα καὶ ἔτοιμα νὰ πυροβολήσωσι κατὰ τοῦ πρώτου ὅστις ἤθελεν ἢ κινηθῆ ἢ προφέρει λέξιν.

Ὡστε φονεῖς καὶ θύματα ἔμενον ἀπέναντι ἀλλήλων, ἐν σιωπῇ καὶ ἀκίνησίᾳ θανάτου, καὶ μόνος ἐπεπλανᾶτο ἐφ' ὅλου τούτου τοῦ πλήθους ὑπόκωφος γογγυσμὸς φόβου, καὶ ψιθυρισμὸς προσδοκίας τῶν μυστηριωδῶν συνεπειῶν τῆς στυγεραῆς πράξεως.

Ἄλλ' ἐν τούτοις ἡ εἰδησις τοῦ φόνου ἀπὸ στόματος εἰς στόμα εἶχε φθάσει μέχρι τοῦ μέρους, ὅπου ἴστατο τὸ πυροβολικόν, καὶ ὁ Σιρδάρης, ἅμα τὴν ἤκουσε θρυλλουμένην, ἔστρεψε τὸν ἵππον του πρὸς τὰ ὀπίσω.

Κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην ὁ Δεῦᾶν εἶχε φθάσει εἰς τὴν πλατεῖαν.

— «Ἄνδρεῖοι Σεῖκαι! Λαὲ τῆς Λαχώρας, ἀνέκραξεν οὗτος, εἰς τὸν ἵππον του ἀναβάς. Ὁ Σεῖρ-Σιγγ κατεκράτει ἀδίκως τὸν θρόνον. Ὅταν ἀπέθανεν ὁ Κουρούκ, ἡ γυνὴ του, ἡ Λεῖλλα, τὸ ἐνθυμεῖσθε ὅλοι, ἐσώθη ἀπὸ τῶν φλογῶν, διότι ἔφερεν εἰς τὸν κόλπον τῆς τοῦ θρόνου του τὸν διάδοχον. Ὁ Σεῖρ-Σιγγ, ἵνα κυριεύσῃ θρόνον ὅστις ἀνῆκεν εἰς τὸν ἀνεψιόν του, ἠθέλησε νὰ φονεύσῃ τὴν μητέρα, καὶ τὸ ἀγέννητον ἔτι παιδίον. Ἄλλ' ἡ Βασίλισσα διέφυγε τῶν χειρῶν του, καὶ ὁ υἱὸς τῆς ἐπανῆλθεν ἤδη εἰς τὴν Λαχώραν νὰ παραλάβῃ τὴν πατρικὴν του κληρονομίαν.

»Ἄνδρεῖοι Σεῖκαι καὶ Λαὲ τῆς Λαχώρας! ἐκεῖνος ὃν ἐφόνευσα ἦν ἄρπαξ τοῦ θρόνου· ἔπραξα ἔργον πιστοῦ ὑπηκόου, ὑπηρέτησα τὴν δικαιοσύνην, ἀποδίδωμι τὸν θρόνον εἰς ὃν νομίμως ἀνήκει. Ζήτω ὁ Δσοβαῖρ-Σιγγ, υἱὸς τοῦ Κουρούκ, Μάχα-Ραῦᾶς τοῦ Πενταποτάμου!»

Τινὲς φωναὶ ἠκούσθησαν μεταξὺ τοῦ ὄχλου κράζουσαι μετὰ φόβου καὶ δισταγμοῦ, Ζήτω! οἱ δὲ Σεῖκαι ἔμενον κατὰ τὰς ὁδηγίας των σιωπῶντες.

Κατ' αὐτὴν τὴν στιγμὴν ὁ Σιρδάρης μετὰ τῆς συνοδίας του ἔφθασε τρέχων ἀπὸ ρυτῆρος.

— Ψεύστα καὶ δολοφόνε, ἀνέκραξεν αἴφνης, Μάχα-Ραῦὰν ἀναγορεύεις τὸν νόθον σου! Κτυπᾶτε τὸν δολοφόνον τοῦ Βασιλέως!

Καὶ φθὰς πλησίον τοῦ ἀνυπόπτου Δεῦᾶν, ὅστις ὡς σύμμαχόν του τὸν περιέμενε, τῷ κατέφερε διὰ γεγυμνασμένης χειρὸς καιρίαν πληγὴν, καὶ τὸν ἔρριψεν ἀπὸ τοῦ ἵππου κυλιόμενον εἰς τὸ αἷμά του.

Ὁ Ἴρας ἔσυρεν ἀμέσως τὸ ξίφος του, καὶ ὥρμησε κατὰ τοῦ Σιρδάρου νὰ ἐκδικήσῃ τὸν πατέρα του, ὃν ἔφευγε ζῶντα καὶ δι' ἐγκλήματος θριαμβεύοντα, ἀλλὰ πρὸς ὃν ἐπέστρεφεν ὅταν ἔπεσε θῦμα νέου ἐγκλήματος.

— Κτυπᾶτε καὶ τὸν υἱόν του! ἀνέκραξεν ἡ βροντώδης φωνὴ τοῦ Ἄδσίτ.

Καὶ ἀμέσως, ὑπακούοντες εἰς τὴν διαταγὴν ταύτην, ἐκινήθησαν πάντες οἱ Σεῖκαι, καὶ θόρυβος καὶ σύγχυσις κατεκάλυψαν ὅλην τὴν πεδιάδα. Διὰ μιᾶς ὁ Ἴρας περιεκυκλώθη, καὶ ἐρρίφθη κατὰ γῆς· δύο δὲ νευρώδεις βραχίονες τὸν ἀνῆρπασαν, καὶ τὸν ἔφερον εἰς μέρος ὅπου ἦσαν πυκνοὶ συνεσπειρωμένοι οἱ ἤδη θυελλωδῶς κυμαινόμενοι Σεῖκαι.

Ὑπερηφάνως ὕψωσε τότε τὴν κεφαλὴν νὰ δεχθῇ γενναίως τὸν θάνατον. Ἄλλ' ἀναβλέψας, ἀνεγνώρισεν ὅτι ὡς παιδίον φέρων αὐτὸν ἦν ὁ κολοσσιαῖος Σαγκραμαζίτης, καὶ ὅτι τὸν κατέθετο εἰς τὸ μέσον τοῦ πιστοῦ τάγματός του. Πλησίον του δ' ἴστατο ὁ φίλος του Λάλλ, ὅστις πλησιάσας εἰς τὸ ὠτίον του,

— Ἐσώθης, τῷ εἶπε.

— Λάλλ, ἔχεις ἐντελῆ πεποίθησιν εἰς τὸ τάγμα σου

— Ἐντελεστάτην.

— Θέλει μοι ὑπακούσει εἰς ὃ, τι τῷ διατάξω;

— Ὁ Σαγκραμαζίτης σοὶ ἐγγυήθη περὶ τούτου. Μὴ δισταΐζης ποσῶς.

— Τότε λοιπὸν λάβε δέκα στρατιώτας, καὶ τρέξον, ὁδήγησον ἐδῶ τὴν Ῥάνην καὶ τὸν Δουλίπ.

— Τὴν Ῥάνην καὶ τὸν Δουλίπ! τί λέγεις, Ἰρά!

— Περὶ τῶν ὄλων πρόκειται, Λάλλ! Ἄν ὑπερισχύσῃ ὁ φονεὺς οὗτος, μήπως ὑπάρχει δι' αὐτοὺς σωτηρία; μήπως δὲν θ' ἀποθάνωσιν εἰς τὴν ὑπόγειον φυλακὴν των; Πρέπει νὰ διακινδυνεύσωσι τὰ ὄλα ὑπὲρ τῶν ὄλων. Σπεῦσον, μὴ ἀργῆς, καὶ ἔλπίζον! Τὴν Πριττάν. . . ὦ! ἄς συνοδεύσῃ τὴν Βασίλισσαν καὶ ἐκείνη.

Ὁ Λάλλ, χωρὶς ἄλλης παρατηρήσεως, παραλαβὼν δέκα στρατιώτας, ἀπῆλθεν εἰς τ' ἀνάκτορα.

Τότε ὁ Ἰράς πλησιάσας εἰς τὸν Σαγκραμαζίτην, τῷ ὠμίλησε μυστικά· οὗτος δὲ, συναθροίσας τοὺς ἀξιωματικούς του, τοῖς ἔδωκε διαταγὰς τινὰς ταπεινῇ τῇ φωνῇ, καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον τὰς διεδίδασαν καὶ αὐτοὶ εἰς τὸ σῶμα. Τὸ τάγμα ἤρχισεν ἀμέσως νὰ κινῆται βραδέως, καὶ ὡς ὠθούμενον ὑπὸ τοῦ κλύδωνος νὰ προχωρῇ βῆμα βῆμα ἀκατανόητως, μέχρις οὗ κατ' ὀλίγον περιεκύκλωσε τὸ μέρος, ὅπου ἴστατο ὁ Σιρδάρης ὀμιλῶν πρὸς τὸ πλῆθος.

— «Ἐφόνευσε τὸν Βασιλέα μας ὁ ἀνόσιος! ἔκραζε, καὶ ἤθελε νὰ δώσῃ τὸν θρόνον σας εἰς τὸν νόθον υἱὸν του, ἵνα βασιλεύῃ αὐτὸς ὑπ' ἐκείνου τὸ ὄνομα. Ὅτι τὸ παιδίον τῆς Λεΐλας εἶναι αὐτοῦ υἱὸς καὶ ὄχι τοῦ Κουρούκ, περὶ τούτου ἔχω ὄλας τὰς ἀποδείξεις. Ὁ Κουρούκ τίς ἀγνοεῖ ὅτι δὲν εἶχεν, ὅτι δὲν ἐδύνατο νὰ ἔχῃ διάδοχον; Ἄλλ' ὁ αἰμοβόρος Δεῦάν οὐ μόνον τὸν ἀγαθὸν Σεῖρ-Σιγγ ἐδολοφόνησεν, ἀλλὰ, τὸν εἶδατε, ὥρμησεν εἰς τὰ ἀνάκτορα, καὶ ἐβύθισε τὰς κα-

κούργους του χειρας και εις τὸ αἷμα τοῦ υἱοῦ του, και εις τὸ αἷμα τῶν γυναικῶν του. Ἀπέκοψεν ὅλους τοὺς βλαστοὺς τοῦ ἐνδόξου κορμοῦ τοῦ Ῥουνζίτ, ἵνα ἐμφυτεύσῃ εἰς τὸν θρόνον τοῦ Πενταποτάμου τὴν νόθον του γενεάν.

»Ὁ θρόνος τώρα μένει κενός, οὐδείς ὑπάρχει πλέον ἔχων ἐκ γενετῆς δικαίωμα νὰ τὸν καταλάβῃ. Ἀνάγκη και δικαίωμα ἔχετε νὰ ἐκλέξῃτε εἰς αὐτὸν, σεις Σεϊκαιοι, σεις τοῦ κράτους τὸ στήριγμα, νὰ ἐνθρονίσῃτε τὸν ἰσχυρότερον, τὸν ἐμφρονέστερον, τὸν ἀναδείξαντα τὰς πλείστας ὑπηρεσίας εἰς τὸν θρόνον τοῦτον, ὃν μέλλετε νὰ χαρίσῃτε, τὸν ἐγγυώμενον τὰς πλείστας ὠφελείας εἰς σᾶς, ὅταν ἀναβῇ εἰς τοῦτον τὸν θρόνον.»

— Τὸν Ἀδσίτ! ἀνέκραζάν τινες ἀπὸ τινων ταγματῶν οἱ πλείστοι ὁμῶς ἔμειναν σιωπῶντες.

Ὁ φόβος ὑπέταττε τοὺς Σεϊκοὺς εἰς τὸν Ἀδσίτ, ἀλλὰ δὲν τοὺς προσήλου εἰς αὐτὸν ἢ ἀγάπη. Καὶ ὑπέφερον μὲν τὸν ζυγὸν του, ἐν ὅσῳ ἐφρόνουν ἀδύνατον νὰ τὸν ἀποσειώσωσιν ἀλλ' ἤδη, ὅτ' ἔβλεπον τὴν τύχην του ἐντὸς τῶν χειρῶν των, ὅτ' ἐπρόκειτο αὐτοὶ νὰ διαθέσωσι τὸν θρόνον τοῦ Πενταποτάμου, ἦσαν εἰς πάντα ἄλλον προθυμώτεροι νὰ τὸν δώσωσι παρά εἰς τὸν ἀγέρωχον, εἰς τὸν ἀπάνθρωπον Σιρδάρην· διότι ὑπὲρ πάντα ἄλλον αὐτοὶ εἶχον πειραν τοῦ χαρακτῆρός του· διότι, ἂν ὡς στρατηγὸς ἦτον μάστιξ τῶν διοικουμένων του, τί ἤθελεν εἶσθαι ὡς Βασιλεύς; Δὲν ἤθελον νὰ παραδώσωσιν εἰς τοῦ Ἀδσίτ τὰς χειρας τοῦ Ῥουνζίτ τὴν κληρονομίαν.

Δι' ὃ ὅτε τινές, ἐννοήσαντες τὰς ἀξιώσεις του, ἐπρότειναν τὸν Ἀδσίτ! ὡς Μάχα-Ραῦάν, οἱ πλείστοι ἐσίγησαν.

Ἀλλ' αἰφνης ἐκ μέσου τοῦ πλήθους ἠκούσθη ἄλλη φωνή, ἡ φωνὴ τοῦ Ἰρᾶ.

— «Τίς, εἶπε, διΐσχυρίζεται ὅτι δὲν ὑπάρχει διάδοχος νόμιμος τοῦ στέμματος τοῦ Ῥουνζίτ; Τίς ἐτόλμησε νὰ σᾶς ἀπατήσῃ, ὦ Σεῖκαι; Ὅστις εἶπε τοῦτο, εἶναι προδότης, εἶναι ἔνοχος ἐγκλήματος καθοσιώσεως. Σεῖκαι πιστοὶ εἰς τὸν Βασιλέα σας, προσκυνήσατε τὸν Μάχα-Ῥαῦάν Δουλίπ-Σίγγ, τὸν υἱὸν τοῦ Σεῖρ-Σίγγ, καὶ τὴν Ῥάνην Χάνδαν, τὴν βασιλομήτορα καὶ τοῦ θρόνου ἐπίτροπον.»

Καὶ διὰ τῆς χειρὸς ἔδειξε τὸν νέον ἡγεμόνα ἱστάμενον μετὰ τῆς μητρὸς του εἰς τὸν ἐξώστην, τὸν πρὸ τοῦ πυλῶνος τῶν ἀνακτόρων, ὅπου εἶχον ὀδηγηθῆ ὑπὸ τοῦ Λάλλ-Σίγγ.

Οἱ Σεῖκαι καὶ οἱ πολῖται ἔμεινον διστάζοντες καὶ ἐκπεπληγμένοι.

— Ζήτη ὁ Μάχα-Ῥαῦάς Δουλίπ-Σίγγ! ἠκούσθησαν τινὲς φωναὶ κράζουσαι καὶ διὰ τοῦ λαοῦ καὶ διὰ τοῦ στρατεύματος.

Ἄλλὰ καὶ ἤδη οἱ πλεῖστοι ἔμειναν σιωπῶντες ἀπαίσιον σιωπῆν, οὔτε ἀποδοκίμασίαν τολμῶντες, ἀλλ' οὔτε ἐπιδοκιμάζοντες· τοιοῦτος ἦν ὁ δισταγμὸς καὶ ὁ φόβος ὁ ἐπιπλανώμενος ἐπὶ τῆς καταπληκτικῆς ἐκείνης σκηνῆς, καὶ ἐμποδίζων πᾶσαν ἀπόφασιν, καὶ δεσμεύων πᾶσαν θελήσεως ἔκφρασιν.

Διὰ τοῦτο, ὡς ὀλίγιστοι ὑψωσαν τὴν φωνὴν ὑπὲρ τοῦ Δουλίπ-Σίγγ, οὕτως ἀφ' ἑτέρου κἀνεὶς, ἢ σχεδὸν κἀνεὶς ἐν τῇ κοινῇ ἐκπλήξει δὲν ἐτόλμησε νὰ τὴν ὑψώσῃ καὶ κατ' αὐτοῦ καὶ ὑπὲρ τοῦ Σιρδάρου, ὅστις ταραχθεὶς διὰ τὴν αἰφνιδίαν ταύτην ἐμφάνισιν τοῦ βασιλόπαιδος, ἐν ᾧ, καθ' ἃ εἶχε συμφωνήσει μετὰ τοῦ Δεῦάν, ἐνόμιζεν ἐξολοθρευθέντα ὅλον τὸν βασιλικὸν οἶκον, ἔμεινεν ὡς ἐμβρόντητος, καὶ δὲν ἤξευρε τι νὰ πράξῃ ἢ τι νὰ εἶπῃ.

Ὁ δὲ Ἰράς, κύψας κατὰ γῆς, λαβὼν ἐφίλησε τοῦ πατρός του τὴν νεκρὰν χεῖρα, καὶ μετὰ ταῦτα ἀνοίξας τὸν ἐπενδύτην του, ὅπου ἤξευρεν ὅτι ἐκρύπτετο τὸ βασιλικὸν διάταγμα τοῦ Σεῖρ-Σίγγ, τὸ ἔλαβεν ἐκ τοῦ κόλπου του.

— Σεῖκαι, ἔκραξε πάλιν, ὁ ἄνθρωπος ὅστις ἐφόνευσε τὸν πατέρα μου ἀφ' οὗ τὸν παρώξυνεν εἰς τὸ ἔγκλημα, ὅστις ἐμελέτησεν ὄχι μόνον τοῦ Βασιλέως, ἀλλὰ παντὸς τοῦ βασιλικοῦ γένους τὸν ὄλεθρον, ὅστις σᾶς ἐζήτησεν αὐθαδῶς ν' ἀνταμείψητε τὰ κακουργήματά του διὰ τοῦ θρόνου, ὁ Ἀδσίτ, δὲν εἶναι πλέον Σιρδάρης σας. Ἴδου βασιλικὸν διάταγμα δι' οὗ παύεται. Εἴσθε ἀπολελυμένοι πάσης πίστεως, πάσης ὑποταγῆς πρὸς αὐτόν. Συλλάβετέ τον, Σεῖκαι, κρατήσατέ τον, ἕως ὅτου ἡ Βασίλισσα διατάξῃ τὴν τιμωρίαν του.

Τινὰ τάγματα, ἀκούσαντα τοὺς λόγους τούτους, ἐταράχθησαν καὶ ἀνεβόησαν στασιαστικῶς.

— Σεῖκαι! πρὸς ἐμέ! ἠθέλησε νὰ φωνάξῃ ὁ Σιρδάρης.

Ἄλλ' ἐν τῷ ᾄμα ὁ Σαγκραμαζίτης, λαμβάνων αὐτὸν ἀπὸ τῶν πλευρῶν, τὸν ἔσφιγγε διὰ τῆς τεραστίας δυνάμεώς του, τὸν κατεβίβασεν ἀπὸ τοῦ ἵππου, καὶ τὸν παρέδωκεν εἰς φυλακὴν τῶν στρατιωτῶν του. Τότε οἱ λοιποὶ Σεῖκαι, ἀκούσαντες τῆς παύσεως τὸ διάταγμα, ἀφορῶντες πρὸς τὴν βασιλομήτορα ἣτις τοὺς ἐπετήρει, ἔχουσα δωρεὰς διὰ τοὺς εὐπειθεῖς, τιμωρίας διὰ τοὺς δυστρόπους, καὶ πρὸ παντὸς ἄλλου, ἰδόντες ὅτι τινὲς ἐξ αὐτῶν ὑπήκουσαν ἤδη προθύμως εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ Ἰρά, καὶ ἕκαστοι, ἀγνοοῦντες κατὰ πόσον ἐξετείνετο παρὰ τοῖς λοιποῖς τὸ πνεῦμα τοῦτο, μὴ δυνάμενοι δὲ νὰ διακρίνωσι τίνες καὶ πόσοι ἦσαν οἱ ἐχθροὶ των καὶ τίνες οἱ φίλοι των, καὶ ἐπομένως φοβούμενοι μὴ εὐρεθῶσι μόνον εἰς τὴν ἐπικίνδυνον ταύτην πάλιν, ἔμειναν ἀκίνητοι, διατηροῦντες ἀπειλητικὴν σιωπὴν.

Τότε ὁ Λάλλ, βλέπων ὅτι τὰ πάντα ἐχώρησαν κατ' εὐ-
χὴν, καὶ σχεδὸν χωρὶς ἀντιστάσεως ὑπὸ τὴν ἐπιβρόχην τῆς
πρώτης ἐκπλήξεως, ἐννοῶν δ' ὅτι ἐν τῷ κοινῷ δισταγμῷ ἡ
νίκη θέλει εἶσθαι τοῦ θαρραλεωτέρου, καὶ ὅτι δὲν ἔπρεπε
ν' ἀφήσῃ καιρὸν εἰς τὴν εὐκίνητον τῶν Σείκων παλιμβου-
λίαν, κατέβη εἰς τὴν πλατεῖαν, καὶ προσεκάλεσε τοὺς ἀρ-
χηγούς τῶν ταγμάτων νὰ ἔλθωσι πρὸς τὴν βασιλομήτορα.

Ὁ Λάλλ ἦν εἰς τῶν ἐπισημοτέρων ἀρχηγῶν τῶν Σεί-
κων, καὶ ἀγαπητὸς εἰς τοὺς στρατιώτας του· ἡ φωνὴ του
ἐπομένως ἠκούσθη εὐμενῶς ὑπ' αὐτῶν. Πρὸ πάντων δὲ παρέ-
σyre τοὺς ἄλλους τὸ παράδειγμα τοῦ Ἀλλάρδου, τοῦ Βεν-
τούρα καὶ τοῦ Σαγκραμαζίτου, οἵτινες ἔσπευσαν προθύμως
νὰ ὑπακούσωσιν.

Ὡς δ' ἦλθον οἱ ἀξιωματικοὶ πρὸς τὴν Ῥάνην, ἡ ἐπιτη-
δεῖα αὐτῆ γυνὴ τοὺς ἐδέχθη μετὰ τσοαύτης χάριτος, τοῖς
ὠμίλησε μετὰ τσοαύτης γλυκύτητος καὶ ζωηρότητος περὶ
τῶν προλαβόντων κατορθωμάτων των, τοὺς παρεκάλεσε το-
σοῦτον ἐγκαρδίως νὰ προστατεύσωσι τὰ δικαιώματα τοῦ
οἴκου τοῦ ἀδυνατοῦ ἐγγόνου τοῦ Ῥουνζίτ, νὰ καλύψωσι διὰ
τῶν ἀσπίδων των τὸ ἀπειλούμενον στῆθος τοῦ τέκνου της,
τὸν μόνον περισωζόμενον βλαστὸν τῆς ἐνδόξου γενεᾶς, τὸν
μόνον νόμιμον βασιλέα των, οἱ λόγοι της ἦσαν τσοσοῦτον
κατανυκτικοὶ, καὶ ἡ καλλονὴ της τσοσοῦτον εὐγλωττος, καὶ
αἱ ὑποσχέσεις της τσοσοῦτον ἐπιτήδειοι, ὥστε ὅλοι ἠλεκτρι-
σθέντες ὑπ' αἰφνιδίου ἐνθουσιασμοῦ, ἀνέκραξαν ὡς ἐξ ἑνὸς
στόματος, πολλάκις ἐπαναλαμβάνοντες,

— Ζήτω ἡ βασιλομήτωρ Ῥάνη, ζήτω Δουλίπ, ὁ Μάχα-
Ραυᾶς!

Καὶ ὁ σπινθὴρ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ διεδόθη ἐν ῥιπῇ ὀφθαλ-
μοῦ ἐκεῖθεν εἰς ὅλας τὰς τάξεις τῶν στρατιωτῶν, εἰς ὅλον

τὸν ἄπειρον περικεχυμένον λαὸν, καὶ ἡ χαρμόσυνος ἐκείνη κραυγὴ ἐξεβράγη ὡς ἀδιάκοπος βροντὴ, κυλινδουμένη δι' ὅλης τῆς πλατείας, καὶ μετ' ὀλίγον δι' ὅλης τῆς πόλεως, καὶ οἱ Σεῖκαι προσεπαιάνιζον ἔτι κρούοντες τὰς λόγχας κατὰ τῶν ἀσπίδων των, καὶ τὸ πυροβολικὸν ἤσπασατο διὰ γενικῆς ἐκπυροκροτήσεως τὴν χαρμόσυνον διακήρυξιν ταύτην.

ΙΔ'

Μετὰ δὲ τὴν πάνδημον ταύτην ἔκφρασιν τῶν αἰσθημάτων τοῦ στρατοῦ καὶ τῆς πόλεως, ἡ Ῥάνη, ἐπιβαλοῦσα σιωπὴν,

— «Ἴνα ἐπαναφέρωμεν τὴν εἰρήνην εἰς τὸν λαὸν καὶ τὴν ἀρμονίαν εἰς τὴν διοίκησιν, εἶπεν, ἀνάγκη πρὸ παντὸς ἄλλου ν' ἀναπληρώσωμεν ὅσα κενὰ ἄφησαν εἰς αὐτὴν τὰ σημερινὰ ὀλέθρια συμβάντα. Ἡ θεία δίκη ἐτιμώρησε τὸ μέγα ἔγκλημα τοῦ Βεζίρου διὰ τῆς χειρὸς μεγάλου κακούργου. Λάλλ-Σίγγ, σὲ διορίζω ἐν ὀνόματι τοῦ υἱοῦ μου Μάχα-Βεζίρην ἀντὶ τοῦ Δεῦάν.»

Ὁ Λάλλ προσελθὼν τότε, ἐφίλησε μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ τὸ κράσπεδον τοῦ ἐνδύματος τῆς βασιλομήτορος.

— «Ὁ Ἄδσιτ, ἐξηκολούθησεν ἡ Ῥάνη, εἶχε γίνοι ἡ μάλιστα τοῦ Πενταποτάμου. Διὰ τῶν ἀνοσιουργημάτων του κατήσχυνε τοὺς ἀνδρείους Σείκους, ὧν ἦτον ὁ ἀνάξιος ἀρχηγός. Χθὲς ἀκόμη ἤρπασε μίαν τῶν εὐγενεστέρων τῆς Λαχώρας θυγατέρων. Τοῦ Δεῦάν, τοῦ ἄλλοτε πιστοῦ καὶ ἀφοσιωμένου, τίς ἄλλος εἶναι πιθανὸν ὅτι ὤπλισε τὴν χεῖρα εἰς τὸ φρικτὸν ἀνόμημα, εἰμὴ αὐτός, ὃν εἶδατε σήμερον ἀναιδῶς ἀποβλέψαντα εἰς τὸν θρόνον;

» Ἄς ἀπαχθῆ! Ἄγετε! Θέλω νὰ δικασθῆ αὐθημερόν, καὶ ἂν κριθῆ ἔνοχος, νὰ τιμωρηθῆ ὑπὸ χειρὸς δημίου.

» Ἀνδρεῖοι Σεΐκαι, κατὰ τὴν ἀπόφασιν τοῦ ἀειμνήστου ἀνδρός μου ἐμπιστεύομαι τὴν διοίκησιν τῶν πεζῶν εἰς τὸν στρατηγὸν Βεντούραν, τὴν τῶν ἰππέων εἰς τὸν Ἀλλάρδον. Ἄλλὰ δὲν κρίνω εὐλογον νὰ καταργήσω τοῦ Σιρδάρου τὴν θέσιν, καὶ τὴν ἐμπιστεύομαι εἰς ἓνα τῶν εὐγενεστέρων καὶ κατὰ τὴν γέννησιν καὶ κατὰ τὴν ψυχὴν, εἰς ἓνα οὗ ἢ ἀνδρία προέλαβε τὴν ἡλικίαν. Διορίζω Σιρδάρην τὸν Ἰράν-Σίγγ.»

Οἱ ἀρχηγοὶ τῶν Σεϊκῶν, ἰδόντες κατὰ τὴν κρίσιμον ταύτην ἡμέραν τὴν σπανίαν ἐτοιμότητα πνεύματος, γενναιότητα καὶ δραστηριότητα τοῦ υἱοῦ τοῦ Δεῦἄν, ἐπευφήμησαν εἰς τὸν διορισμὸν τοῦτον. Ὁ δὲ Ἰράς προσελθὼν, προσεκύνησε καὶ αὐτὸς, καθ' ὃν τρόπον καὶ ὁ Λάλλ, τὴν βασίλισσαν, καὶ ἐζήτησε συγχρόνως ὡς πρώτην χάριν, νὰ διορισθῆ γενικὸς ὑπαρχος καὶ ὑπασπιστὴς τοῦ στρατοῦ ὁ ταγματάρχης Σαγκραμαζίτης, ὅπερ ἐνεκρίθη ἀμέσως, πρὸς μεγίστην εὐχαρίστησιν τῶν Σεϊκῶν, οἵτινες ἐσέβοντο τὰς στρατιωτικὰς ἀρετὰς τοῦ ἀξιωματικοῦ τούτου, ἀδίκως παραμεληθέντος εἰς ταπεινὴν θέσιν ὑπὸ τοῦ Ἀδσίτ.

Τέλος ἡ βασίλισσα τοῖς εἶπεν·

— «Ἐπιστρέψατε, ἀνδρεῖοι ἀρχηγοὶ, εἰς τὰς θέσεις σας, καὶ διαβεβαιώσατε τὸν πιστόν μου στρατὸν περὶ τῆς βασιλικῆς εὐνοίας τοῦ Μάχα-Ραῦἄ καὶ ἐμοῦ.

» Ἄλλὰ πρὶν προβῶμεν εἰς οἰανδήποτε ἐργασίαν, πρέπει νὰ προοιμιιάσωμεν εἰς τοῦ υἱοῦ μου τὴν βασιλείαν διὰ τελετῆς πενθίμου. Ἐμπρὸς μας κεῖται ὁ νεκρὸς τοῦ Βασιλέως καὶ συζύγου μου Σεῖρ-Σίγγ. Πρῶτον εὐσεβὲς χρέος ἄς ἐκπληρώσωμεν, ἀποδιδόντες τῷ τὰς τελευταίας τιμᾶς. Ὁ τόπος τοῦ τραγικοῦ φόνου τοῦ ἄς ἀγνισθῆ διὰ τῆς πυρᾶς

του, καὶ ἡ ἐπίσημος αὐτὴ παράταξις ἄς μεταβληθῆ εἰς πομπὴν ἐπικήδειον. Ὑπάγετε, διατάξατε τὸν στρατόν. Βεζίρη, διάθεε τὰ τῆς κηδείας.»

Οἱ ἀρχηγοὶ ἐπέστρεψαν εἰς τὴν πλατεῖαν, παρέταξαν τοὺς Σείκους ἐκ νέου, διότι κατὰ τὰ συμβάντα τῆς πρώτης αἰ τάξεις των εἶχον συνταραχθῆ, καὶ ἀπαγγείλαντές τοις τοὺς λόγους τῆς βασιλίσης, τοὺς ἐνέπλησαν νέου ἐνθουσιασμοῦ.

Ὁ δὲ νέος βεζίρης ἔδωκε τὰς ἀνηκούσας διαταγὰς, καὶ ἐν τῷ ἅμα ἀναρίθμητα ἀρωματικὰ ξύλα ἀλόγῃ συνεσωρεύθησαν εἰς τῆς πλατείας τὸ μέσον, καὶ ἔμπειρος χεὶρ τέκτονος τὰ συνέπηξεν εἰς πυρὰν μεγαλοπρεπῆ. Πάντες δ' οἱ μεγιστᾶνες καὶ προὔχοντες τῆς Λαχώρας παρέλαβον τὸν κατὰ γῆς κείμενον νεκρὸν τοῦ βασιλέως, τὸν ἔθεσαν ἐπὶ φορείου χρυσοῦ, τὸν κατεκάλυψαν διὰ πορφύρας, καὶ προπορευομένης μουσικῆς πενθίμου, παρεπομένων δὲ τῶν ἵππων καὶ ἐλεφάντων του, καὶ ἐπισήμως καὶ βραδέως ἐπικροτούντων τῶν πυροβόλων, τὸν ἔφερον καὶ τὸν ἐναπέθεσαν εἰς τὴν πυρὰν.

Ἄλλ' ἐν ᾧ εἰς τὸν νεκρὸν βασιλέα ἀπεδίδοντο τοιαῦται τιμαὶ, τὸ πτώμα τοῦ Δεῦαν, ὡς φονέως, ἔπρεπε νὰ κατακερματισθῆ καὶ νὰ ριφθῆ εἰς τὰ ὄρνεα. Ἡ εὐσεβὴς ἔμωσ τοῦ Ἰρᾶ φιλοστοργία ἐπανίστατο κατὰ τῆς ιδέας ταύτης· δι' ἧ καὶ ριφθεὶς εἰς τοὺς πόδας τῆς βασιλίσης, παρεκάλεσε μετὰ δακρύων νὰ τῷ ἐπιτραπῆ νὰ φέρῃ καὶ αὐτὸς εἰς πυρὰν τὸ λείψανον τοῦ πατρός του.

— «Δὲν θέλω νὰ σοὶ ἀρνηθῶ τίποτε σήμερον, Ἰρᾶ-Σιγγ, ἀπήντησεν ἡ Βασίλισσα. Ἄλλ' ὁ πατήρ σου ὑπῆρξε φονεύς. Ἔστω, δὲν τὸ ἐμποδίζω ἄς ἀποδοθῆ εἰς αὐτὸν ἡ τιμὴ τῆς πυρᾶς, εἰς ἀνταμοιβὴν τῆς μακρᾶς καὶ πιστῆς του ὑπη-

ρεσίας, ἀλλ' ἄς μὴ εἶπη τις ὅτι ἄφησα ἀτιμώρητον τὴν στυγεράν καὶ ἀνόσιον πρᾶξίν του.

» Σοὶ ἐπιτρέπω νὰ τὸν θέσης ἐπὶ πυρᾶς, ἀλλ' ἐπὶ τῆς αὐτῆς πυρᾶς, ἐφ' ἧς ἐτέθη ὁ Βασιλεύς. Ἡ κόνις τοῦ φονέως ἄς ἀναμιγῆ μετὰ τῆς τοῦ θύματος, καὶ ἄς αἰσθάνηται εἰς ἕκαστον αὐτῆς μόριον τὴν αἰωνίαν ἀλγηδόνα τῶν δηγμάτων τῆς συνειδήσεως! »

Ὁ Ἰράς ἐκλινε τὴν κεφαλὴν, καὶ καταβρέχων διὰ τῶν δακρύων του τὸν νεκρὸν τοῦ πατρός του, τὸν μετέφερε, βοηθεῖα τῶν Σείκων, εἰς τὴν βασιλικὴν πυράν. Καὶ ἦσαν τῷ ὄντι ἀντικείμενον αἰωνίου ἐλέου, θέαμα πῖσαν τὰς καρδίας ὄλων τῶν παρεστώτων, οἱ δύο οὗτοι ἄνδρες, ὧν ὁ εἰς ἐνέπλησε τὸν ἄλλον εὐεργεσιῶν, οὗτος δ' ἀντέμειψεν ἐκεῖνον διὰ δολοφονίας, κείμενοι πλησίον ἀλλήλων εἰς τὴν ἐσχάτην των κλίνην.

Τότε ἡ Ῥάνη κατέβη μετὰ τοῦ υἱοῦ της ἀπὸ τοῦ ἐξώστου, ὅπου ἐκάθητο, καὶ προσελθοῦσα εἰς τὴν πυράν, ἀπέθεσε τελευταῖον φίλημα εἰς τὴν χεῖρα τοῦ νεκροῦ βασιλέως· κόψασα δὲ τὴν χρυσὴν κόμην της, τὴν ἔρριψεν εἰς τὴν ἤδη ἐγειρομένην φλόγα, προφέρουσα ἐπικηδεῖους εὐχάς.

Κατ' αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἐφάνη ἐκ τῆς ἐναντίας διευθύνσεως ἐρχομένη γυνὴ μελανείμων, τὴν κόμην λυτὴν ἔχουσα, καὶ κρατοῦσα τριετὲς παιδίον ἐκ τῆς χειρός. Ἡ γυνὴ ἦν ἡ Λεΐλα. Πλησιάσασα δὲ εἰς τὴν πυράν,

— « Ὅταν ἀπέθανεν ὁ Κουρούκ, εἶπε μεγαλοφώνως, ἀπειδείασα πρὸς τὸν θάνατον, καὶ ἀπέφυγον τὴν κοινὴν τύχην τῶν χηρεουσῶν γυναικῶν. Ἀλλὰ σήμερον ἐχήρευσα ἀληθῶς. Σύζυγός μου ἦν ὁ Δεῦάν, ὁ ἐνταῦθα κείμενος. Αὐτὸν χρεωστῷ ν' ἀκολουθήσω εἰς τὴν τελευταίαν του κατοικίαν.

»Τὸ παιδίον τοῦτο, προσέθηκε λαμβάνουσα τὸν νέον Δσοβαῖρ εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς καὶ φιλοῦσα περιπαθῶς αὐτὸν εἰς τὸ στόμα, δὲν εἶναι βασιλέως υἱός· μὴ τὸν φοβηθῆς, ὡς Ῥάνη, ποτέ, μὴ θελήσης νὰ τὸν τιμωρήσης διὰ τὴν γέννησίν του. Δὲν εἶναι, οὔτε θὰ εἶναι ποτέ ἀντίζηλος τοῦ υἱοῦ σου. Εἰς σὲ τὸν ἐμπιστεύομαι, ὡς Ἰρά. Δός μοι ὑπόσχεσιν ὅτι θὰ τὸν σώσης. Εἶναι ὁμοπάτριος ἀδελφός σου.»

Καὶ παραδοῦσα τὸ παιδίον εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ Ἰρά, ὅστις τὸ ἐδέχθη περιπαθῶς ὡς υἱὸν τοῦ πατρός του,

— «Ζῆθι καὶ εὐτύχει, υἱέ μου, ἐπανελάβην· ὡς πρὸς σὲ ἔχω ἤδη ἡσυχον τὴν ψυχὴν. Ἡ δ' ἐδική μου θέσις ἰδοῦ την.»

Καὶ ἀνέβη μετ' εὐσταθοῦς βήματος εἰς τὴν πυράν. Ἐκεῖθεν δ' ὕψωσε τὴν φωνὴν πάλιν·

— «Εἴμεθα, ὡς Ῥάνη, ἐπὶ ζωῆς μας ἀντίζηλοι, εἶπε. Καὶ ἐμὲ μὲν δις χήραν, καὶ τεταπεινωμένην, αἴρουσι πρὸς τὸν οὐρανὸν αἱ πτέρυγες τῆς φλογός· σὺ δὲ μένεις ἐπὶ τῆς γῆς θριαμβεύουσα, σὺ λαμπρὰ αὐτοκρατόρισσα τοῦ Πενταποτάμου. Δὲν σὲ φθονῶ, ἀδελφή. Ἄλλ' ἀναλαμβάνεις βάρος δυσβάστακτον, τὸ σχῆπτρον τοῦ Ῥουνζίτ, εἰς χεῖρας γυναικὸς καὶ παιδίου. Φοβήθητι τοὺς κραταιοὺς σου γείτονας· τοὺς ἐγνώρισα ἐκ τοῦ πλησίον, καὶ σοὶ λέγω· φοβήθητι! Φοβήθητι τὰ πάθη τῆς καρδίας σου· εἶναι οἱ κινδυνωδέστεροι τῶν ἐχθρῶν.»

Τότε αἱ φλόγες τὴν περιεκύκλωσαν πανταχόθεν εἰς τὰς τρυζούσας των ἑλικας. Πάντες, καὶ αὐτὴ ἡ Ῥάνη, ἀπεστράφησαν μετ' οἴκτου, καὶ ὁ Ἰράς, ἐν ᾧ συνώδευε τὴν βασίλισσαν ἐπιστρέφουσαν, ἀπέμαξεν ἐν δάκρυ καταρρέον εἰς τὰς παρειάς του.

Ἡ δὲ Βασίλισσα, ἀφιχθεῖσα πάλιν εἰς τὸν ἐξώστην, ἔπου

εἶχε μείνει ἡ Πριττά μετὰ τῶν αὐλικῶν, ἐστράφη πρὸς τὸν Ἰράν, βαδίζοντα ἀμέσως ὀπίσω της·

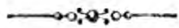
— Σιρδάρη, τῷ εἶπε μειδιῶσα. Ἔχω μίαν πρώτην διαταγὴν νὰ σοὶ δώσω. Σοὶ ἐμπιστεύομαι τὴν νέαν ταύτην τὴν θυγατέρα τοῦ Χεράγ. Σοὶ διατάττω νὰ τὴν ἀγαπᾷς. Ἐλπίζω ὅτι ὡς πρὸς τοῦτο κἂν δὲν θὰ δειχθῆς Σιρδάρης παρήκοος καὶ προδότης, ὡς ὁ προκάτοχός σου. Θὰ σᾶς ἐνώσω εἰς πρώτην ἑορτὴν ἐγὼ ἢ ἰδία.

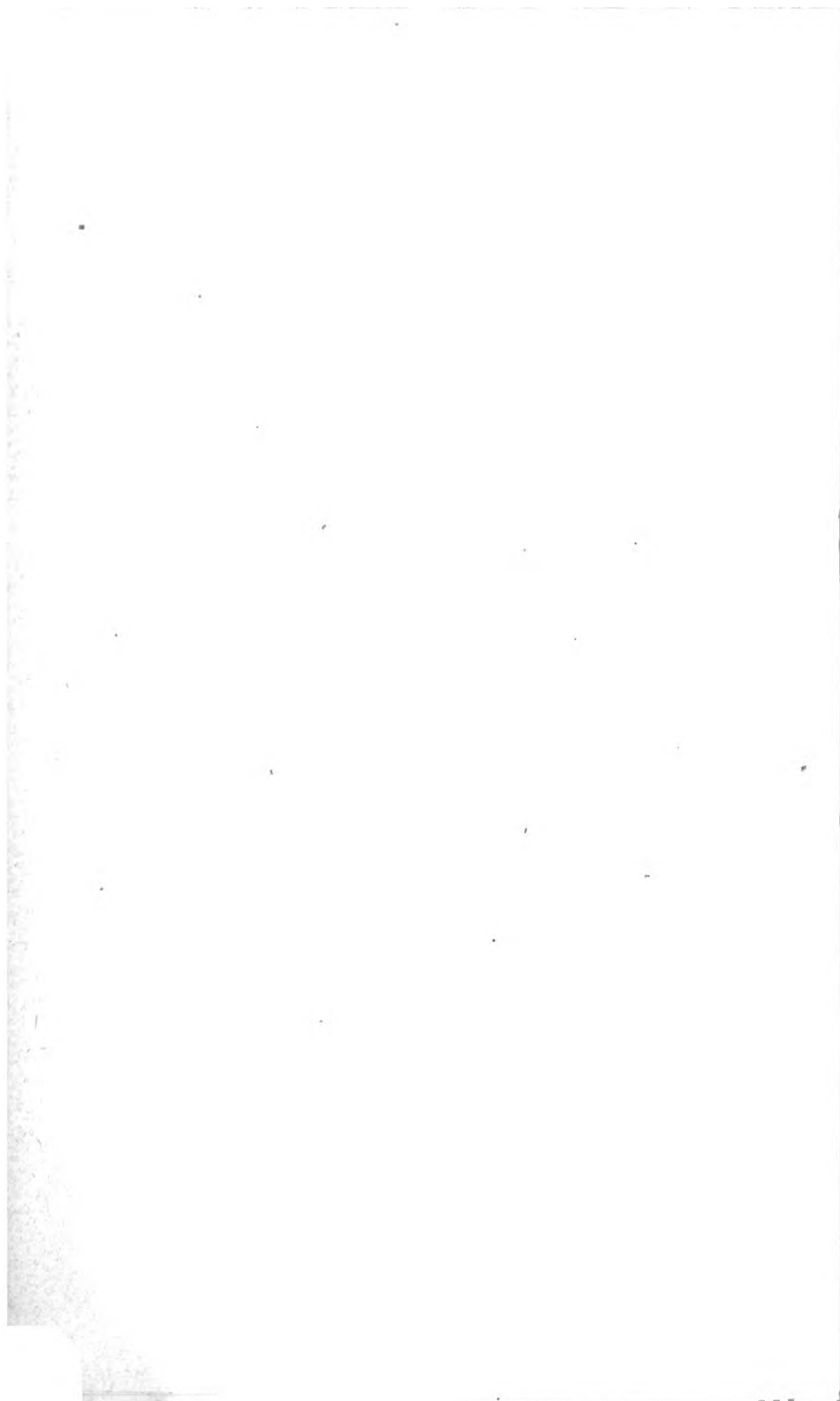
Ἀμφότεροι ἐκλινον ἐρυθριῶντες καὶ ἠσπάσθησαν ἀλληλοδιαδόχως τὴν χεῖρα της Ῥάνης.

Ἐπειτα δὲ, ἔχουσα ἐκ δεξιῶν τὸν Μάχα-Ῥαῦάν Δουλιπ-Σιγγ, καὶ ἐξ ἀριστερῶν τὸν Βεζίρην Λάλλ-Σιγγ, παρακολουθουμένη δὲ καὶ ὑπὸ πλήθους αὐλικῶν, οὗς, — ὡς τοῦτο φιλεῖν συμβαίνει τῷ ἔθνει τῶν αὐλικῶν, καὶ τοῖς μᾶλλον μεταξὺ αὐτῶν ἀφοσιωμένοις, — εἶχε μὲν φυγαδεύσει ἢ ἐνσκήψασα θύελλα, ἀνεκάλεσε δ' ἡ πρώτη ἐπανελθοῦσα εὐδίας ἀκτῖς, ἐπέστρεψε πρὸς τ' ἀνάκτορα, ἀλαλάζοντος τοῦ πλήθους, καὶ ἐν παρατάξει ἀναχωρούντων τῶν στρατευμάτων.

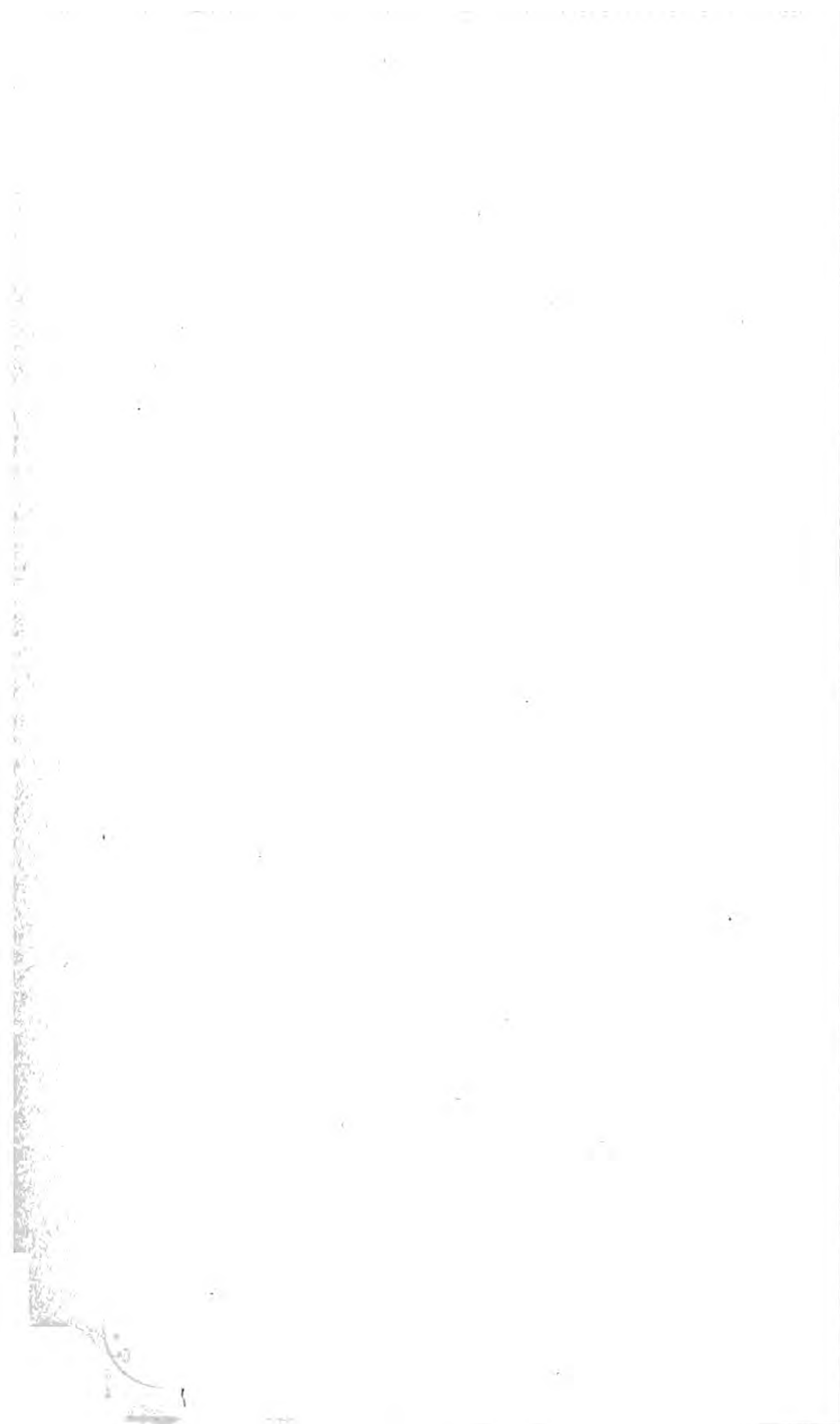
Ἐν ᾧ δ' ἀνέβαινε τὴν πλατεῖαν ἐπίσημον ἀναβάθραν τῶν ἀνακτόρων, ἦν ἐκόσμου ἐκατέρωθεν μεγάλοι ἐλέφαντες λίθινοι, καὶ ἥτις μεγαλοπρεπῶς εἰσῆγεν εἰς τὸ μεγαλοπρεπέστατον τῆς Λαχώρας ἀνάκτορον, ἐστράφη πρὸς τὸν Λάλλ, καὶ μετὰ πονηροῦ βλέμματος τῷ εἶπε·

— Μάχα-Βεζίρη, εἰς τὸ ἐξῆς ἰδοὺ τῶν ἀνακτόρων ἡ εἴσοδος!

ΕΚΔΡΟΜΗ ΕΙΣ ΠΟΡΟΝ.

ΕΚΔΡΟΜΗ ΕΙΣ ΠΟΡΟΝ

ΤΗ ΚΥΡΙΑ Τ.

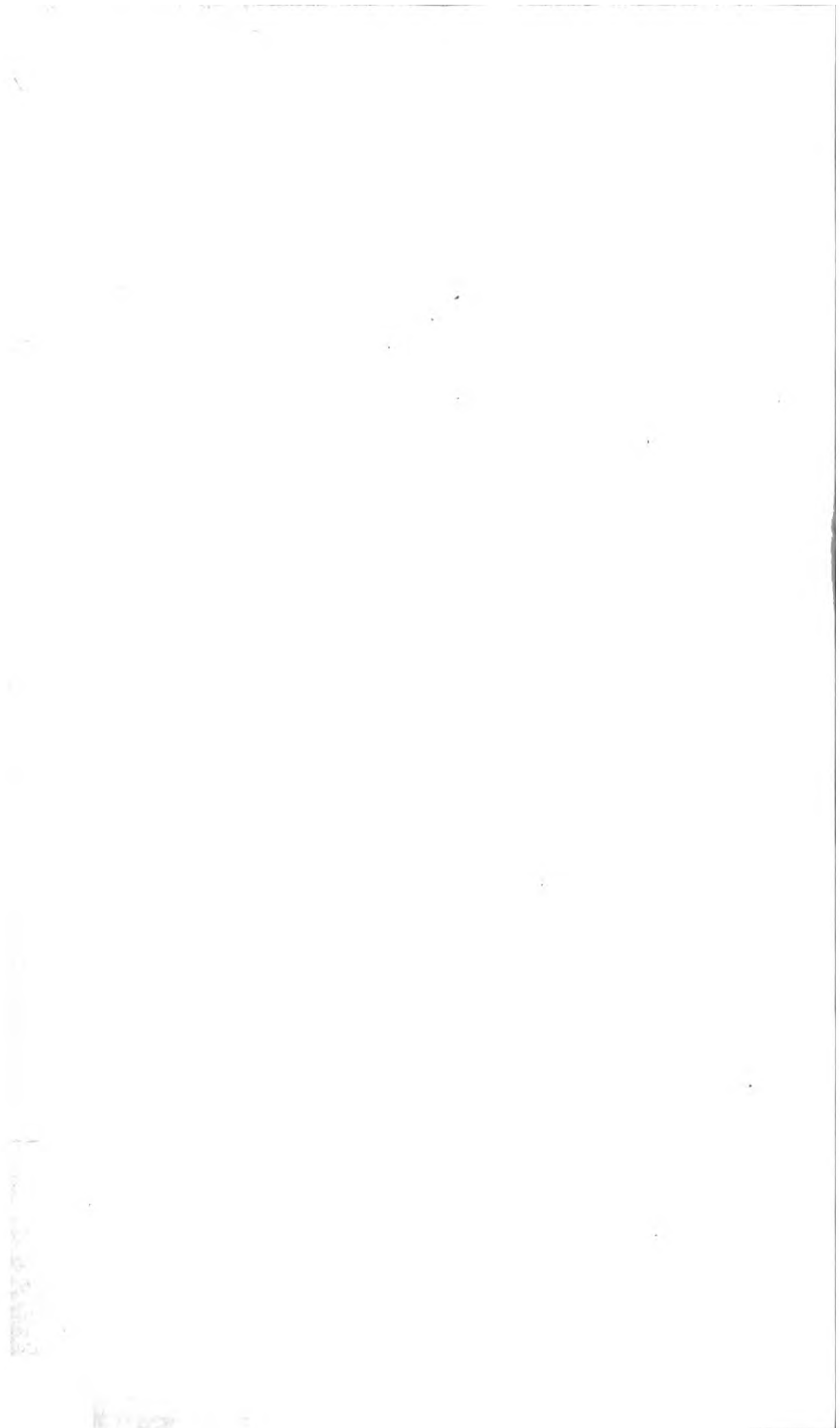
Εἶχον τὴν εὐτυχίαν, Κυρία μου, νὰ σᾶς συνοδεύσω εἰς Πόρον, ὅστις εἶναι τόσον ὠραῖος, ὥστε καὶ χωρὶς τούτου ἐδύνατο νὰ κινήσῃ τὸν ἐνθουσιασμόν μου.

Βλέπουσα, καὶ, ὡς ὑποπτεύω, συμμεριζομένη αὐτόν, εἶχετε τὴν ἐπιείκειαν νὰ ζητήσετε παρ' ἐμοῦ σύντομον περιγραφὴν τῆς ὁδοιπορίας μας, καὶ εἶχον τὴν ἀπερικοψίαν νὰ τὴν ὑποσχεθῶ. Ἄλλὰ παρετήρησα ὅτι ὁσάκις ἐλάμβανον τὸν κάλαμον νὰ περιγράψω τὸν Πόρον, πᾶν ἄλλο περιέγραφον ἢ αὐτόν.

Τότε, ἐν τῷ φόβῳ μου μὴ φανῶ παραβάτης τοῦ λόγου μου, καὶ ἐν τῷ ἔτι μείζονι μὴ σᾶς παροργίσω, ἠνέωξα τὰς παλαιὰς σημειώσεις μου, καὶ ἐν αὐταῖς εὔρον σελίδας τινὰς ἀναφερομένας εἰς ἀρχαιοτέραν μου ἐκεῖ ἐκδρομὴν, καὶ προσδιωρισμένας εἰς πρόχειρον μὲν ἐφόδιον τοῖς μέλλουσιν ἴσως ν' ἀκολουθήσωσι τὰ ἴχνη μου, εἰς μικρὰν δέ, — μικροτάτην τῷ ὄντι, — ἀποζημίωσιν τοῖς προτιμῶσι νὰ ὁδοιπορῶσι χωρὶς νὰ μετακινῶνται ἐκ τῆς γωνίας των.

Ταύτας εὐαρεστήθητε νὰ δεχθῆτε εἰς λύσιν τῆς ὑποσχέσεως. Ὁ Πόρος ἦτον καὶ τότε τοιοῦτος οἶον τὸν εἶδατε, ἂν ὄχι καὶ οἶον τὸν εἶδα ὅτε τὸν ἐβλεπον συνοδεύων σας.

A. P.

Α'

Ἡ Ἑλληνικὴ Ἀτμοπλοικὴ Ἐταιρία δὲν ὑφίστατο τότε εἰσέτι ἕκτακτον δ' ἀτμοκίνητον, δι' οἷονδὴποτε λόγον ὑπηρεσίας εἰς Πόρον σταλὲν, ἐπέτρεψε καὶ εἰς ἄλλους τινάς, καὶ εἰς ἐμὲ, νὰ ἐπιβιθασθῶμεν.

Ὁ ἥλιος ἀνέτελε μόλις, ὅταν ἀνεσπῶμεν τὴν ἄγκυραν, καὶ εἶχέ τι μαγικῆς ὀπτασίας ἢ λευκὴ πόλις τοῦ Πειραιῶς ὡς ἀναδυομένη ἐκ τῶν ὑδάτων, καὶ ἡ στιλπνὴ ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης, ἐφ' ἧς τὰ πλοῖα κατωπτρίζοντο, καὶ ἐφαίνοντο μαγικῶς ὀλισθαίνοντα, καθ' ὅσον βραδέως ἡμεῖς χωροῦντες τὰ παρηλλάττομεν.

Καὶ ἐγὼ καὶ οἱ λοιποὶ ἐπιβάται, ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ἱστάμενοι, ἐβόσκομεν τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸ ὠραῖον τοῦτο θέαμα, καὶ διεκοινοῦμεν πρὸς ἀλλήλους τὰς παρατηρήσεις ἡμῶν.

— Καὶ ὅμως, εἶπον ἐγὼ, ὅταν πρὸ τριάκοντα ἐτῶν εἶδα κατὰ πρῶτον τὸν Πειραιᾶ, ἐν μόνον ἀλιευτικὸν πλοιάριον ἦτον ἠγκυροβολημένον ἐντὸς τοῦ λιμένος, καὶ δύο ἐρείπια καλυβῶν ἴσταντο εἰς τὴν ἔρημον παραλίαν.

— Ὅπου, ἀπήντησεν ἄλλος, ὃν ὀλίγον ἐγνώριζον, πρὸ δισχιλίων ἐτῶν ἦτον πόλις πολὺ τῆς παρούσης ἐπισημοτέρα, πλήρης ζωῆς καὶ κινήσεως, πλήρης ναῶν καὶ μεγαλοπρεπῶν οἰκοδομημάτων.

— Καὶ τῆς πόλεως ἐκείνης ἰδοὺ ἴσως τί μόνον μένει, εἶπε, τὰ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ἀκατοικήτου πλευρᾶς τοῦ λιμένος σωζόμενα ἐρείπια εἰς ἐμὲ δεικνύουσα ἢ σύζυγος τοῦ προλαλήσαντος, ἣν θέλω ἀρκεσθῆ ὀνομάζων διὰ μόνου τοῦ κυρίου αὐτῆς ὀνόματος, Κυρίαν Ἀγγελικὴν.

Τὴν κυρίαν ταύτην ἐγνώριζον ἔτι ὀλιγώτερον τοῦ ἀνδρός της. Ἦτον δὲ νέα, πρὸ δύω, νομίζω, ἐτῶν νυμφευθεῖσα, καὶ ἡ ὠραιότητι τῶν συνοδοιπόρων ἡμῶν. Ἴσως τοῦτο δικαιολογεῖ τὴν σπουδὴν μεθ' ἧς τῇ ἀπήντησα, ὅτι τὰ τείχη ἐκεῖνα δὲν ἀπετέλουν μέρος τῆς πόλεως, ἀλλ' ὅτι οἱ Τριάκοντα Τύρανοι ὠχύρωσαν δι' αὐτῶν τὴν Ἡετιωνεῖαν λεγομένην ἄκραν, ὅπως, καταπροδίδοντες τὴν πατρίδα των, παραδώσωσι τὸ φρούριον εἰς τοὺς φίλους των καὶ ἐχθροὺς αὐτῆς, τοὺς Λακεδαιμονίους.

Ἄλλὰ μεταξὺ λέγων, μετεμελήθην ὅτι, ὅπως παρατείνω τὴν εὐχαρίστησιν τῆς μετ' αὐτῆς συνδιαλέξεως, ἐφωρῶ μὴν σχολαστικῶς εἰς αὐτὴν ἱστορικὰς γνώσεις ἐπιδεικνύων, εἰς ἃς βεβαίως ὀλίγον ἐνδιεφέρετο.

Πόσον ἤμην ἠπατημένος! Μόλις εἶδεν ὅτι ἐγνώριζόν τινα περὶ τούτων, καὶ ὅτι δὲν ἐβαρυνόμην νὰ τὰ λέγω, τοῦλάχιστον εἰς αὐτὴν, καὶ δὲν ἔπαυεν ἐρωτῶσα, ὡς ὁμολογῶ, ὅτι οὐδ' ἐγὼ ἔπαυον ἀπαντῶν, εἰ καὶ λίαν ἀμφίβολον, ἂν ἀπήντων πάντοτε ἀκριβῶς πρὸς τὰς ἐρωτήσεις.

Οὕτως ἀνακρινόμενος, τῇ εἶπον ἀλληλοδιαδόχως, ὅτι ἡ πόλις ἐξετείνετο κατὰ τὸ βάθος καὶ ἐπὶ τοῦ ἀνατολικοῦ ἀκρωτηρίου τοῦ λιμένος, ὅτι τὸ ἀκρωτήριον τοῦτο ἐκαλεῖτο Ἄλκιμος, ὅτι ὠχυρώθη ὑπὸ τοῦ Θεμιστοκλέους, καὶ ὅτι διετῆρει πολλὰ ἔτι καὶ ἐπίσημα λείψανα τοῦ ἀρχαίου τείχους.

— Ἡ δὲ καλὴ Τερψιθέα δὲν μοι λέγετε, εἶπεν ἡ Ἀγγελικὴ, τί ἦτον τὸ πάλαι; Εἶχον εἰς αὐτὴν οἱ ἀρχαῖοι παγωτὰ καὶ μουσικὴν, ὡς εἶχομεν χθὲς τὸ ἐσπέρας; Συνέρβρεεν εἰς αὐτὴν πλῆθος ὠραίων κυριῶν;

— Παγωτὰ, ἀπεκρίθην, ὄχι· μουσικὴν ἴσως εἶχον· πλῆθος δὲ ὠραίων κυριῶν συνέβρεε πιθανώτατα. Ἐκεῖ, ἢ ἐκεῖ

πλησίον, ἴστατο περίφημος ναὸς τῆς Ἀφροδίτης, ἐπικληθείσης Εὐπλοίας, ἀνεγερθεὶς ὑπὸ Κόνωνος μετὰ τὴν ναυμαχίαν τῆς Κνίδου, ἢ ὑπὸ Θεμιστοκλέους, μετὰ τὴν ναυμαχίαν τῆς Σαλαμῖνος.

— Ἀλλὰ δὲν μοὶ φαίνεται, παρετήρησεν ἡ Ἀγγελικὴ, ὅτι ἡ Ἀφροδίτη καταπατεῖ ὀλίγον ξένα δικαιώματα; Πόθεν αὐτὴ Εὐπλοία; Τί ἐπεμβαίνει εἰς τὴν θάλασσαν καὶ εἰς τὰς ναυμαχίας;

— Πρῶτον, εἶπα, θάλασσα ἢ ξηρὰ, τὰ πάντα ὑποκείνται εἰς αὐτὴν ἢ εἰς τὸν υἱὸν τῆς· δεύτερον ἠξέυρετε ὅτι ἡ Ἀφροδίτη ἐγεννήθη ἐκ τοῦ θαλασσίου ἀφροῦ· καὶ τρίτον ἡ Κνίδος, ὅπου ὁ Κόνων κατεναυμάχησε τοὺς Λακεδαιμόνιους, ἦτον πόλις εἰς τὴν Ἀφροδίτην ἀφιερωμένη.

— Καὶ τέταρτον, προσέθηκεν εἰς κομψευόμενος νεανίας πλησίον μου, ὅταν ἡ Ἀφροδίτη ὁδοιπορῇ δι' ἀτμοπλοίου, ἀπὸ θεᾶς τῶν οὐρανῶν μεταβάλλεται εἰς θεὰν τῆς θαλάσσης.

Ὁ ἀνούσιος οὗτος χαριεντισμὸς ὡς νὰ μὴ δυσηρέστησεν ὅσον περιέμενον τὴν Ἀγγελικὴν, καὶ τὸ βλέμμα δι' οὗ ἀπήντησεν εἰς αὐτὸν δὲν μοὶ ἐφάνη φιλαρέσκου τινὸς ἐκφράσεως ἀπηλλαγμένον. Ἐκ τούτου ἐνθαῤῥυνθεὶς ὁ νέος ἐρμηνευτῆς, ὅταν διηρχόμεθα τὸ στόμιον τοῦ λιμένος, ἔλεγε πρὸς τὴν Ἀγγελικὴν·

— Φαντασθῆτε, Κυρία, ὅτι εἰς τοὺς τεχνητοὺς τούτους σκοπέλους, ὅπου σήμερον ἔχομεν δύο φανούς νὰ ὀδηγῶσι τὰ πλοῖα διὰ νυκτός, οἱ ἀρχαῖοι εἶχον στήσει δύο φοβεροὺς λέοντας, ὡς ἂν ἤθελον νὰ φάγωσιν ἢ νὰ διώξωσι τοὺς εἰσπλέοντας. Δὲν ἦσαν σοφοὶ ἄνθρωποι οἱ ἀρχαῖοι;

— Παράδοξος ἡ ἰδέα των! εἶπεν ἡ Ἀγγελικὴ, ἀπευθυνομένη πρὸς ἐμέ, ὡς ἂν μ' ἐθεώρει ὑπεύθυνον ὄλων τῶν ἀτοπιῶν τῶν ἀρχαίων.

— Παράδοξος ἴσως, ὄχι ὁμῶς καὶ ἀληθής, ἀπεκρίθη ἐγὼ, φιλεκδίκως πῶς διακείμενος πρὸς τὸν ψυχρολόγον ἐκείνον νεανίαν, καὶ πρὸς τὴν εὐμενῶς δεχομένην τὰς ψυχρολογίας του.

— Πῶς ὄχι ἀληθής; ἀνέκραξεν οὗτος. Οἱ δύο λέοντες, Κύριέ μου, εἶναι σήμερον εἰς τὸν ναύσταθμον τῆς Βενετίας, ὅπου τοὺς ἔφερον οἱ Βενετοὶ ὅταν κατέκτησαν τὰς Ἀθήνας. Καὶ δὲν ἠξεύρετε, ὅτι ἀπ' αὐτῶν ὁ Πειραιεύς ὡς πρὸ ὀλίγου εἰσέτι ὠνομάζετο Δράκος;

— Τὸ ἠξεύρω, ἀπεκρίθη ἐγὼ ὀλίγον ξηρῶς· ἀλλ' οἱ λέοντες εἰς τὸν ναύσταθμον τῆς Βενετίας εἶναι τρεῖς καὶ ὄχι δύο· καὶ ἐξ αὐτῶν ἓνα μόνον ἔλαβεν ὁ Μοροζίνης ἐκ Πειραιῶς, τοὺς δ' ἄλλους δύο ἀλλαχόθεν τῆς Ἀττικῆς· καὶ ὁ ἐν Πειραιεῖ δὲν ἴστατο ἐφ' ἐνὸς τῶν σκοπέλων τούτων, ἀλλὰ κατὰ τὸν μυχὸν τοῦ λιμένος, περὶ τὴν ἀπόβαθρον ἐκεῖ πρὸ τῆς πλατείας τοῦ Ὄθωνος.

— Ἔστω ὅπως θέλετε, εἶπεν ὁ νεανίας, ὡς ὀλίγον δυσαρεστηθεὶς ἐκ τῆς ἀντιρρήσεως. Δὲν ἐπαγγέλλομαι τὸν ἀρχαιολόγον. Χάρισμά σας ἡ ἀρχαιότης, ὅταν ἔχω ἐνώπιόν μου τὰ θέλγητρα τῆς νεότητος.

Καὶ τὰς ὀπωσοῦν προπετεῖς ταύτας λέξεις ἀπηύθυε δι' ἐνὸς κατακτητικοῦ βλέμματος πρὸς τὴν Ἀγγελικὴν, ἣτις ὁμῶς τὴν φορὰν ταύτην ἔμεινε σοβαρὰ, καὶ ἐκ τούτου ἠθέλησα νὰ συμπεράνω ὅτι δὲν ἦτον ἐντελῶς ἐστερημένη τῆς λεπτότητος τοῦ αἰσθήματος, ἣν δίδωσιν ἡ εὐγένεια τῆς φύσεως καὶ τῆς ἀγωγῆς. Νομίζω μάλιστα ὅτι ἐπίτηδες ἀμέσως μετὰ ταῦτα ἀπετάθη εἰς ἐμὲ καὶ οὐχὶ εἰς ἐκεῖνον, καὶ μὲ ἠρώτησε ποῦ εἶναι ὁ τάφος τοῦ Ἀνδρέου Μιαούλη, καὶ ποῦ ὁ τοῦ Θεμιστοκλέους.

Κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν της τῇ ἔδειξα αὐτοὺς, τὸν μὲν ἀ-

φανῆ ἐπὶ τῆς ἐρήμου ἀκτῆς, τὸν δὲ τῆς μεγαλοπρεπείας αὐτοῦ λείψανα σώζοντα ἐπὶ τῆς ἐσχάτης τοῦ Ἀλκίμου ἄκρας, κατέναντι τοῦ ὑγροῦ σταδίου τῆς ἐνδόξου του ναυμαχίας· καὶ τῇ παρετήρησα πόσον λαμπρῶς ἤξευρον οἱ ἀρχαῖοι νὰ ἐκλέξωσι τὸν τάφον τοῦ ἥρωος τῶν θαλασσῶν.

— Ἐκεῖ, τῇ εἶπον, εἰσπνέων δι' αἰώνων δροσερὰν τοῦ πελάγους τὴν αὔραν, ἀκούει τ' ὄνομά του ἀντηχοῦν εἰς πᾶν θραυόμενον κῦμα. Ἐκεῖ βεβαίως ὀρθία καὶ μεγάλη σκιά του τὴν νύκτα ἐπισκοπεῖ τὴν θάλασσαν χρυσοῦν ὑπὸ τῆς σελήνης, καὶ βλέπει ἐν αὐτῇ φερόμενα τὰ ναυάγια τῶν Περσῶν, καὶ δαφνοστεφεῖς τὰς Ἑλληνικὰς τριήρεις καταπλεύσας εἰς Πειραιᾶ.

Τὸν ὀπωσοῦν πεφουσημένον τοῦτον διθύραμβον ἔλεγον δμως παίζων μᾶλλον ἢ σπουδάζων, καὶ ἤμην ἔτοιμος νὰ δεχθῶ στωϊκῶς τοὺς δικαίους χλευασμοὺς τῆς Ἀγγελικῆς, ὅταν μετ' ἐκπλήξεως τὴν ἤκουσα ἀπαντῶσαν·

— Ἄν οἱ ξένοι θέλουν νὰ ἐννοήσουν τίς ἡ διαφορὰ μεταξὺ ἡμῶν καὶ μεταξὺ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, ἀρκεῖ νὰ ρίψουν ἐν βλέμμα ἐδῶ, εἰς τοὺς δύο τούτους τάφους τοῦ Θεμιστοκλέους καὶ τοῦ Μιαούλη. Τὸ μεγαλεῖν τῶν ἐθνῶν νομίζω ὅτι δύναται νὰ μετρηθῇ πρὸς τὴν τιμὴν ἣν ἀποδίδουσιν εἰς τοὺς μεγάλους των ἀνδρας.

Καὶ ἐν ᾧ ἔλεγεν, ἐρύθημα ἀνέβη ζωηρότερον εἰς τὰς παρειάς της, αὐξῆσαν τὴν ἀνθοῦσάν της καλλονὴν, καὶ φανέν μοι ὡς οἰωνὸς ὅτι ἐνυπῆρχεν εἰς τὸν χαρακτῆρά της καὶ τι ἐνθουσιῶδες, ἐξαγοράζον κατὰ τι τὰ σπέρματα τῆς φιλαρεσκείας, ἃ εἶχον νομίσαι ὅτι παρετήρησα εἰς αὐτόν.

Ἐν τούτοις δὲ προὔχωρει τὸ ἀτμοκίνητον, καὶ παρεπλεύσαμεν πρῶτον τὴν ξηρόνησον Λειψοκουτάλαν, τὴν ἀρχαίαν Ψυττάλειαν, ἐφ' ἧς κατὰ τὴν μεγάλην ναυ-

μαχίαν ἦν τεταγμένος ὁ Ἀριστείδης· μετ' αὐτὴν διήλθομεν ἔμπρὸς τῆς ἐπὶ πλεῖστον τραχείας ἀνατολικῆς πλευρᾶς τῆς Σαλαμῖνος· ἔπειτα δὲ προσεπελάσαμεν εἰς τοὺς κυματοῦντας κρημνοὺς καὶ χλοερούς λόφους τῆς Αἰγίνης, καὶ ἐφ' ἐνὸς αὐτῶν εἶδαμεν γραφικῶς ἰστάμενον τὸ ὠραῖον ἐρείπιον τοῦ ναοῦ.

— Ὡς βλέπομεν τώρα ἐντεῦθεν τὴν Αἶγιναν, εἶπεν ἡ Ἀγγελικὴ, τοὺς ποικίλους αὐτοὺς λόφους, καὶ τοὺς διεσπαρμένους λευκοὺς οἰκίσκους μεταξὺ τῶν δασῶν, καὶ τὸν στέφοντα αὐτοὺς μετὰ τοσοῦτου μεγαλείου ἐκεῖνον ναὸν, χωρὶς, ἐκ τῆς ἀποστάσεως, οὐδὲν ἴχνος νὰ φαίνεται τῆς νέας ζωῆς, δὲν ἠμποροῦμεν νὰ φαντασθῶμεν, ὅτι μετέβημεν αἰφνης εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα, καὶ ἔχομεν πρὸ ὀφθαλμῶν μίαν τῶν ὠραιότερων αὐτῆς σκηνογραφιῶν;

Ἡ Ἀγγελικὴ εἶχε δίκαιον. Αὐτὸ τοῦτο ἠσθανόμην καὶ ἐγὼ χωρὶς νὰ ἠξεύρω νὰ τὸ ἐκφράσω. Ὅλοι δὲ οἱ συνοδοιπόροι συνελθόντες, παρετηροῦμεν τὸν ναὸν εἴτε διὰ τῶν ὀφθαλμῶν, εἴτε διὰ τοῦ τηλεσκοπίου, καὶ ἐδιδάσκομεν ἀλλήλους, ὅτι ἦν αὐτὸς ἀφιερωμένος τῇ Ἀθηνᾶ, καὶ οὐχί, ὡς τινες τὸν νομίζουσι, τῷ Πανελληνίῳ Διὶ, ὅτι ὠκοδομήθη ἢ ἀνωκοδομήθη ἀμέσως μετὰ τὰ μηδικά, ὅτι πολλὰ αὐτοῦ ἀγάλματα, περιεργότατα διὰ τὴν ἀρχαϊκὴν τῶν γλυφίδων, ἀνεσκάφησαν περὶ αὐτὸν δέκα ἔτη πρὸ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, καὶ ὅτι ἀγορασθέντα ὑπὸ τοῦ φίλου καὶ θαυμαστοῦ τῆς Ἑλληνικῆς τέχνης, τοῦ βασιλέως τῆς Βαυαρίας, κοσμοῦσι σήμερον τὸ μεγαλοπρεπὲς τοῦ Μονάρχου μουσεῖον.

Ἄλλὰ περὶ μόνον ἀρχαιολογικὰ ἀντικείμενα δὲν περιστρέφοντο πᾶσαι ἡμῶν αἰ συνδιαλέξεις. Ἡ συναναστροφή, ἐξ ἀτόμων πάσης ἡλικίας, πάσης διαθέσεως καὶ παντός

γένους ποικίλη, ἦτον φαιδρὰ καὶ εὐάρεστος, καὶ ἡ ζωηρότης τῶν διαλόγων ἐβράχυνεν ἔτι μᾶλλον τὸν βραχὺν διάπλουν.

Μεταξὺ δὲ τῶν κυριῶν ἦσαν τινες καὶ νεότητος καὶ κάλους καὶ εὐφυΐας οὐχὶ ἀδικαιολόγητον ἀξίωσιν ἔχουσαι. Τὸ κατ' ἐμὲ ὅμως, ὑπὲρ πάσας ἐσυμβιβαζόμενῃ μετὰ τῆς Κυρίας Ἀγγελικῆς. Αὐτῆς ἡ καλλονὴ ἦτον ἔξοχος, καὶ ὅταν ἐβλεπον τὴν νεαράν, καὶ οὕτως εἰπεῖν αἰθερίαν ἐκείνην μορφὴν διαγραφομένην ἐπὶ τῆς κυανῆς θαλάσσης, μοὶ ἐπήρχετο ὅτι δὲν εἶπε τόσον κοινὸν λόγον ὁ νεανίας ἐκεῖνος, ὅσον κατ' ἀρχὰς μοὶ ἐφάνη, ὅταν ὠμίλησε περὶ τῆς Ἀφροδίτης ὁδοιπορούσης διὰ τοῦ ἀτμοκινήτου. Ἡ φαιδρότης τοῦ χαρακτήρος της ἦν ἀνεξάντλητος, καὶ σπανιώτατα συνεσκίαζεν αὐτὴν λεπτότατον νέφος, σκιά ἀδιοράτου εὐαισθησίας, φωλευούσης εἰς τὰ ἐνδότατα τῆς καρδίας της βάθη. Τὸ δὲ πνεῦμά της, κεκοσμημένον δι' ἀναγνώσεων, εἶχε καὶ τινὰ πρωτοτυπίαν, ἣτις ἐνίοτε ἐξέπληττε καὶ πάντοτε ἤρεσκε.

Καὶ ὅλα μὲν ταῦτα καλὰ, καὶ μὲ εἴλκυον, ὡς εἶπον, πρὸς αὐτὴν μᾶλλον ἢ πρὸς τὰς ἄλλας συνοδοιπόρους· ἀλλὰ δὲν ἠξέυρω τί προιδῶν, τὴν ἐκάκιζον ὀλίγον δι' ὃ ὑπώπτευσά μιν μικρὸν σύμπτωμα φιλαρεσκείας εἰς τὸν χαρακτήρα της.

—ὦ! δὲν βλέπετε, μοὶ εἶπεν, ὅταν ἤμεθα ποτὲ μόνοι, δὲν θαυμάζετε ἀρκούντως τὴν λαμπρὰν αὐτὴν ἔκτασιν τῆς θαλάσσης! (Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἐβλεπον τότε τοὺς ὀφθαλμοὺς της.) Ἰδέτε! Δὲν σᾶς φαίνεται ῥευστὸς σάπφειρος; Δὲν εἶναι ὡς ἂν ἐξετείνετο ὁ γλαυκὸς οὐρανὸς καὶ ὑπὸ τοὺς πόδας μας; Βεβαίως τοιαύτην δὲν ἐβλεπε τὴν θάλασσαν ὁ κακὸς ἐκεῖνος ἀρχαῖος, ὅστις ἐτόλμησε νὰ εἰπῇ τὴν μεγάλην αὐθάδειαν· Θάλασσα, πῦρ καὶ γυνή, κακὰ τρία.

— Ἐξ ἐναντίας, ἀπεκρίθην ἐγὼ χαιρεκακῶν, καὶ δραττόμενος τῆς εὐκαιρίας τοῦ νὰ τὴν τιμωρήσω δι' ἐκεῖνο δι' ὃ ἀληθῶς οὐδὲν εἶχον ἐγὼ δικαίωμα νὰ παραπονῶμαι.—Τὸ κατ' ἐμὲ, νομίζω ὅτι τοιαύτην ἐντελῶς ἔβλεπε τὴν θάλασσαν ὅταν εἶπε ταῦτα ὁ ἀρχαῖος ἐκεῖνος.

— ὦ! τῷ ὄντι; ἀνέκραξε φαιδρῶς γελῶσα ἡ Ἀγγελικὴ. Εἶμαι περίεργος ν' ἀκούσω πῶς τὸ πιστεύετε καὶ πῶς τὸ δικαιολογεῖτε.

— Διότι, ἔσπευσα ν' ἀπαντήσω, τώρα μάλιστα ἡ θάλασσα εἰκονίζει τὸν χερίστον χαρακτῆρα τῆς γυναικός.

— Καὶ ποῖος, ν' ἀκούσωμεν, εἶναι οὗτος ὁ χερίστος τῆς γυναικός χαρακτῆρ, ὅστις ὁμοιάζει τὴν ὡραίαν ταύτην θάλασσαν;

— Τῆς φιλαρέσκου, κυρία μου. Ἐπιφάνεια ἀκτινοβολοῦσα, ἀντανακλῶσα τοῦ οὐρανοῦ τὸ μείδιμα, ἀλλὰ κρύπτουσα ἀχανῆ πυθμένα, ὑπουλον ρεῦμα, καὶ θάνατον. Δὲν ἐδύνατο ὁ ἀρχαῖος, ἂν παρέβαλλε πρὸς φιλάρεσκον γυναῖκα τὴν θάλασσαν, νὰ μὴ καταριθμῆσῃ αὐτὴν μετὰ τῶν μεγίστων κακῶν, ὅσα συντελοῦσιν εἰς τῶν ἀνθρώπων τὴν δυστυχίαν.

— Μεγάλῃ, ἀπεκρίθη ἡ Ἀγγελικὴ μετὰ τινος μορφασμοῦ, εἶναι ἡ αὐστηρότης σας πρὸς ὃ, τι ὀνομάζετε φιλαρέσκειαν ἀμφιβάλλω δὲ ἂν εἶναι καὶ πολὺ δικαία.

— Χαριεντιζομένη ἡ καλὴ νεᾶνις, ἐξηκολούθησα ἐγὼ, πρὸς μικρᾶς γυναικειᾶς φιλαυτίας ἰκανοποίησιν, ἐνδύεται πάντα τ' ἀκαταμάχητα ὄπλα της, πληροῖ ἀκτίνων τὸ βλέμμα της, μέλιτος τὸ μείδιμά της, καὶ μελωδιῶν τὴν φωνὴν της, μιμεῖται καταψευδομένη τὴν μουσικὴν τοῦ γνησιωτέρου αἰσθήματος, καὶ ἀφ' οὗ εἰς τὸν χρυσοῦν της ἰστόν ἐμπλέξῃ τὸ ἀνύποπτον θυμὰ της, τὸ βλέπει ἀδιαφόρως σπαῖρον καὶ βασανιζόμενον, αὐτὴ ἥτις ἀποστρέφεται τῆς ὁδοῦ της μὴ

πατήση τὸν μύρμηκα, ἥτις κλαίει ἂν ἰδῆ εἰς τὸν ρύακα πνιγομένην τὴν μυῖαν. Ἀπερισκέπτως ἢ χαιρεκάκως, ἅμα ἰδῆ θάλλουσαν ὑπαρξιν, ἐκτείνει τὴν χεῖρά της νὰ τὴν θραύσῃ, καὶ πρὸ πάντων χαίρει συντρίβουσα τὰς καρδίας, αἵτινες εἰσὶ πλήρεις ἀφοσιώσεως δι' αὐτήν. Καὶ τί ἄλλο, νομίζετε, ἠνίπτοντο αἱ Σειρήνες, τὰ μυθολογούμενα ἐκεῖνα τέρατα, ἅτινα ἔφαλλον τοσοῦτον ἐντέχνως μόνον ὅπως θέλξωσι τὸν θαλασσοπόρον καὶ τὸν καταποντίσωσι;

— Εἴσθε ἀμείλικτος εἰς τὰς κρίσεις σας, εἶπεν ἡ Ἀγγελική. Ἴδου, ἤδη μᾶς παραβάλλετε καὶ πρὸς τέρατα.

— Ἄπαγε τῆς βλασφημίας, Κυρία μου, ἀπεκρίθην. Μόνον τὰς φιλαρέσκους γυναῖκας ἀφορᾷ ἡ παραβολὴ ἐκεῖνη.

Εἰς ταῦτα ἡ Ἀγγελική ἐδάγκασε χαριέντως τὸ χεῖλος, καὶ μ' ἠπείλησε διὰ τοῦ δακτύλου κατὰ τρόπον ὅστις, ἂν ἦμην μᾶλλον οἰηματίας, ἐδύνατο νὰ μοὶ φανῆ νέον δεῖγμα φιλαρεσκείας. Μὴ θέλων ὅμως ὅπωςδῆποτε νὰ τὴν ἀφήσω ν' ἀπαλλαγῆ τόσον εὐθηνά, ἐξηκολούθησα ἐπιμένων·

— Ἄν ἀρπάσῃ τις ἄλλου βαλάντιον, λέγεται κλέπτης, φονεὺς λέγεται, ἂν ἐν βρασμῷ πάθους ἢ καὶ ἐξ αἰσχροκερδείας ἀφαιρέσῃ ἄλλου ζωὴν. Ἄλλὰ τί θέλετε νὰ λέγηται εἴ τις διὰ τεχνασμάτων κλέπτει ἄλλου τὴν εὐδαιμονίαν χωρὶς νὰ ἔχῃ ἀνάγκην αὐτῆς, καὶ καταστρέφει αὐτὴν ἄνευ πάθους, ἄνευ συμφέροντος, καὶ δηλητηριάζει τὴν ζωὴν, καὶ δίδει τὸν θάνατον; Ἡ νομίζετε ὅτι ὅστις εὔρε ψυχρὸν ἐγωῖσμόν ὅπου ἤλπιζεν ἀγγέλου ἀγαθότητα καὶ συμπάθειαν, τὸν ἄδην ὅπου περιέμεινε χαρὰς παραδείσου, ὅστις καύσας εἰς λατρείας θυμίαμα ὅ,τι εὐγενές, ὅ,τι τίμιον ἐνέκλειεν ἡ καρδία του, εἶδε τὴν τέφραν αὐτῆς διαρρίπτομένην μετ' ἀδιαφορίας καὶ χλεύης, ὅτι οὗτος, ἀφ' οὗ εἰς βάσανον τῷ ἔγινεν ἡ αἴσθησις καὶ ἡ ζωὴ εἰς φορτίον, δὲν ζητεῖ ν' ἀποσεῖσῃ αὐτὸ ὅπωςδῆ-

ποτε, καὶ δι' αὐτοχειρίας προσέτι, ἂν δὲν προλάβῃ ἡ θλίψις τὸ ἔγκλημα;

— Θερωῶς συνηγορεῖτε, εἶπεν ἡ Ἀγγελικὴ. Μὴ δικάζετε ἰδίαν σας δίκην;

— Ἴδιαν ἐμοῦ ὄχι, ἀπεκρίθην, ἀλλὰ τὴν γενικὴν δίκην πάντων τῶν ὁμοφύλων μου.

Ἡ Ἀγγελικὴ ἀνεκάγχασεν ἀλλ' ἅμα τὸ πρόσωπόν της ἐγένετο σοβαρὸν, καὶ ἐκαλύφθη ὑφ' ἑνὸς τῶν αἰφνιδίων ἐκείνων νεφῶν, ἐξ ὧν εἶχον ἤδη εἰκάσει ὅτι ἡ καρδία της εἶχε περισσότερον βάθος ἢ ὅ,τι ἐδείκνυε τὸ εὐτράπελον ἠθὸς της.

Β'

Ἄλλ' ἐν τούτοις ἐφθάνομεν εἰς Πόρον, καὶ οἱ ἀπότομα κρημνοὶ οὖς παρεπλέομεν πρὶν ἢ στραφῶμεν πρὸς τὸν λιμένα, μᾶς ἀπέσπασαν τῆς ἠθικολογίας εἰς ἣν εἶχομεν βυθισθῆ. Παρετήρουν δὲ κατ' ἐμαυτὸν, ὅτι ἡ ἀγρία αὐτῶν γυμνότης, ἀφ' ἧς ἀπέστρεφον τὸ βλέμμα μετὰ δυσαρσεκείας οἱ πλείστοι τῶν ἐπιβατῶν, ἀπετέλει ἐξ ἐναντίας ἐντύπωσιν ἐπὶ τῆς Ἀγγελικῆς, καὶ ἐκ τούτου ἔκρινα αὐτὴν ἱκανὴν εἶναι ἐννοῆ πᾶν εἶδος φυσικῆς καλλονῆς, τὴν σοβαρὰν καὶ ὑψηλὴν οὐχ ἤττον ἢ τὴν φαιδρὰν καὶ γλυκεῖαν.

Ἡ φύσις ἐν γένει τὴν συνεκίνει ὡς παιδίον. Μετὰ θαυμασμοῦ μοὶ ἐδείκνυε τὸν πλοῦτον τῶν χρωμάτων ἐπὶ τῆς θαλάσσης, καὶ ὅπου αὕτη εἰσχωροῦσα εἰς τῶν βράχων τὰς ἐντομάς, ἀπὸ λαμπροῦ σαπφείρου μετεβάλλετο εἰς χυτὸν σμάραγδον, ἐν ᾧ τὰ ἐλαφρὰ κύματα, θραυόμενα ἐπὶ τῶν πετρῶν, ἔστεφον αὐτὰς διὰ στιλπνῶν ἀδαμάντων.

— Θαυμάζω, τῇ ἀπεκρίθην, μετὰ πόσης εὐκολίας μετα-

βάλλει μορφὰς καὶ χρώματα αὐτῆ ἢ θάλασσα. Εἶναι ὁ ἀληθὴς χαμαιλέον τῆς φύσεως.

Ἡ Ἀγγελικὴ μὲ ἠτένισε δι' ἀμφιβάλλοντος ὀφθαλμοῦ, καὶ ἔπειτα, ἐπαναλαμβάνουσα τὸ ἀπειλητικὸν τοῦ δακτύλου σχῆμα,

— Νομίζω, εἶπεν, ὅτι σᾶς ἐννοῶ. Δὲν εἶναι ἀσφαλὲς ν' ἀψηφᾶ τις τὴν ὀργὴν τῆς θαλάσσης, ἀλλὰ, προσέξατε! οὔτε τῶν γυναικῶν.

Ἐν τούτοις δ' ἐκάμψαμεν τὸ ἀκρωτήριο, καὶ τὸ ἐξαίσιον τῆς θεᾶς εἴλκυσε πάντων ἡμῶν τὴν προσοχὴν. Ἐπροχωροῦμεν μεταξύ ὀρέων καὶ λόφων χαριεστάτων, τῶν μὲν τῆς Πελοποννήσου, τῶν δὲ τῆς νήσου Καλαυρίας, ἀπέναντι ἡμῶν ἔχοντες τραχεῖαν ἄκραν ἐκ τῆς νήσου ταύτης προέχουσαν, καὶ διαιροῦσαν τὸν κόλπον εἰς δύο. Ἀφ' οὗ δὲ παρηλάσαμεν μικρὰν ἔρημον νῆσον, φέρουσαν ἐρείπιον φρουρίου, ὃ μᾶς εἶπον ὅτι ὠκοδόμησεν ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως ὁ στρατηγὸς Ἐιδέκ, εἶδομεν πρὸς τὰ δεξιὰ, εἰς θέσιν γραφικωτάτην, ἐπὶ τῆς συδένδρου τοῦ ὄρους πλευρᾶς, μέγα λευκὸν οἰκοδόμημα, περὶ οὗ ἐμάθομεν ὅτι ἦτον τὸ μοναστήριον τῆς ἁγίας Τριάδος.

Κατ' εὐτυχῆ δὲ συγκυρίαν συνέπεσεν ἡ ἡμέρα ἐκείνη νὰ εἶναι ἡ ἑορτὴ αὐτῆ τοῦ μοναστηρίου, δι' ὃ καὶ, ἅμα ἐφάνη τὸ ἀτμόπλουν, πάμπολλοι λέμβοι τῶν πανηγυριζόντων, ἀναχθεῖσαι ἐκ τῆς παραλίας, ἤλθον πρὸς ἡμᾶς, καὶ παραλαβοῦσαι πολλοὺς τῶν ἐπιβατῶν, ἐν οἷς καὶ ἐμὲ, μᾶς ἔφερον εἰς τοῦ μοναστηρίου τὴν ἀποβάθραν, ἀκριβῶς τέσσαρας ὥρας ἀφ' οὗ ἀπεπλεύσαμεν ἐκ Πειραιῶς. Τὸ δ' ἀτμόπλουν, ἀποβιάσαν τοὺς λοιποὺς εἰς τὴν πόλιν τοῦ Πόρου, ἀπῆλθεν εἰς Ναύπλιον, ὅθεν ἔμελλε νὰ ἐπανέλθῃ τὴν ἐπιούσαν νύκτα νὰ μᾶς παραλάβῃ.

Ἐκ τῆς ἀποβάθρας δ' ἀνέβημεν ἀνάβασιν οὐ μακρὰν διὰ καταφύτου κοιλάδος, καὶ πανταχοῦ ὑπὸ τὰ δένδρα ἀπηντῶμεν, τὰ ἐορτάσιμά των ἐνδεδυμένας, τὰς πανηγυρίζουσας οἰκογενείας, ὧν αἱ μὲν παρεσκεύαζον τὰ τοῦ γεύματος, αἱ δὲ ἤδον, αἱ δὲ ἐχόρευον, καὶ πολλὴ ἦν τοῦ θεάματος ἡ ποικιλία καὶ ζωηρότης.

Τὸ μοναστήριον, κείμενον ἐφ' ὑψηλοῦ, ὄθεν θαυμασίαν ἔχει τὴν ἀποψιν ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ τῶν ἀντιπέραν, περιεστοιχισμένον δ' ὑπὸ τεχνητῶν ἅμα καὶ φυσικῶν κήπων, κατείχετο πᾶν, αὐλὴ καὶ κελλία ὑπὸ προσκυνητῶν, οἷτινες, περατωθείσης τῆς λειτουργίας, διετίθεντο ἤδη πρὸς τὸ κοσμικώτερον μέρος τῆς ἐορτῆς.

Κατὰ ζῆλον αὐτῶν καὶ ἡμεῖς, ἀφ' οὗ προσεκυνήσαμεν τὴν ἤδη ἔρημον ἐκκλησίαν, καὶ περιήλθομεν τὰς ὠραιότερας τῶν πέριξ θέσεων, ἐξελεξάμεθα μίαν ἐξ αὐτῶν, εἰς τὴν ἀπέναντι πλευρὰν τῆς κοιλάδος ὑπὸ πυκνὴν σκιὰν παρὰ τὴν πηγὴν, ἧς τὸ ψυχρότατον ὕδωρ θεωρεῖται, καὶ ὅσον ἐκ τῆς γεύσεως εἰκάσαι, καὶ εἶναι ἐν τῶν ἀρίστων τῆς Ἑλλάδος, καὶ περὶ τὴν ῥίζαν πίτυος καθεσθέντες, ἀπηλαύσαμεν ἐπὶ μίαν ὥραν πάσης εὐχαριστήσεως, ἣν δύναται νὰ παρέξῃ ἀπαράμιλλος φύσις, εὐθυμος συναναστροφή καὶ ἐκλεκτὸν πρόγευμα.

«Αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἐν τοῖς»,

ἀφ' οὗ δηλαδὴ ἔφαγον καὶ ἔπιον οἱ σύντροφοί μου τρεῖς ὅσον τρώγουσι καὶ πίνουσιν εἰς τὰς συνήθεις ἐποχὰς τῆς ζωῆς, κατέβησαν εἰς τὰς λέμβους, ὅπως μεταβῶσι καὶ αὐτοὶ εἰς τὴν πόλιν τοῦ Πόρου, ἔπου οἱ μὲν εἶχον γνωρίμους καὶ ὑποθέσεις, οἱ δὲ, φιλοξενούμενοι, ἤθελον ν' ἀναπαυθῶσι μέχρι τῆς δείλης, ὅτε ἐμέλλομεν νὰ δειπνήσωμεν εἰς τοὺς κήπους τοὺς ἀντιπέραν.

Ἄλλ' ἐγὼ ἄλλα εἶχον σχέδια. Ἦθελον νὰ ἰδῶ τὸν ναὸν

τοῦ Ποσειδῶνος, δι' ὃν οἱ μὲν τῶν συντρόφων μου ἠδιαφύρου, οἱ δὲ προθύμως θά τὸν ἔβλεπον, ἂν ἦτον δυνατὸν ὁ ναὸς νὰ ἤρχετο πρὸς αὐτούς, ἀντὶ αὐτοὶ ν' ἀπέλθωσι πρὸς ἐκεῖνον. Δι' ὃ, χωρισθεὶς ἀπ' αὐτῶν, ἐνοικίασα ὑποζύγιον ἐνὸς τῶν πανηγυριζόντων, καὶ ἀνέβην πρὸς τὰ ἐνδότερα τῆς νήσου, διευθυνόμενος πρὸς βορρᾶν.

Ποικίλας διῆλθα ἐπὶ μίαν ὥραν κοιλάδας, ἐν αἷς ἡ συκῆ φύεται πολλάκις παρὰ τὴν κερατεῖαν, καὶ ἡ λειμονία παρὰ τὴν πίτυν, καὶ ἔφθασα εἰς ὑψηλὸν ὄροπέδιον, ὅθεν ἡ ὄρασις ἐκτείνεται ἐπὶ πάντα τὸν Σαρωνικὸν κόλπον, ἐπιβλέπουσα τὸν μέλανα ἠφαιστείον ὄγκον τῶν Μεθάνων, καὶ μετ' αὐτὸν τὴν Αἴγιαν, καὶ ὑπὲρ αὐτὴν τὰ Μέγαρα, τὴν Σαλαμίνα, λευκὴν τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν ἐν τῇ ἀποστάσει, καὶ κυανῆν τὴν Ἀττικὴν μέχρι τοῦ Σουνίου, καὶ μετὰ τὸ Σούνιον ἀχανὲς τὸ Αἰγαῖον μετὰ τῶν Κυκλάδων ὡς ἐνεσπαρμένων σκηνῶν.

Εὐρὺς κύκλος κατεστραμμένου τοίχου εἶναι ὁ περίβολος τοῦ ναοῦ, περὶ ὃν συνήρχετο ἐν ἀπωτάτοις χρόνοις ἀμφικτυονία περιλαμβάνουσα καὶ αὐτὰς τὰς Ἀθήνας, καὶ ὃν ἀπηθανάτισε τοῦ Δημοσθένους ὁ θάνατος. Ἐντεῦθεν ὁ φιλόπατρις καὶ ἀπτόητος ῥήτωρ ἠτένιζε διὰ δύοντος ὀφθαλμοῦ τὴν δουλωθεῖσαν πατρίδα του, καὶ ἔπεμπεν αὐτῇ τὸν ἔσχατον ἀσπασμόν, ὅταν βροφῶν τὸ δηλητήριον τοῦ καλάμου του, ἤνοιγεν εἰς τὴν ψυχὴν του διὰ τοῦ θανάτου ὁδὸν πρὸς τὴν ἐλευθερίαν.

Ἐκεῖ ἐκάθησα ἐπ' ἀρχαίου λίθου, ἀναλογιζόμενος τὴν τύχην τοῦ μεγάλου πολίτου, ὅστις, ὅταν ἡ Ἑλλάς ἐπιπτε γονυκλινῆς ἐνώπιον τῶν κατακτητῶν, μόνος ἴστατο ὄρθιος, τελευταῖος μονομάχος τοῦ λόγου, καὶ θὰ μετέβαλλε τῆς Ἑλλάδος τὴν τύχην, ἂν ἡ Ἑλλάς ἦτον ἔτι ἀξία ν' ἀκο-

λουθήση τὰς ἀνδρικὰς συμβουλὰς του, ἢ νὰ πέσῃ εὐγενῶς
ὡς αὐτός.

Γ'

Εἰς τοιαύτας σκέψεις ἤμην βεβυθισμένος, ὅταν αἴφνης
ἤκουσα δὲν ἠξεύρω πόθεν, ἐκ τῶν πετρῶν ἢ ἐκ τῶν δένδρων
ξερχόμενον ἄσμα θλιβερόν, παράδοξον, ἀκατανοήτου με-
λωδίας, καὶ ψαλλόμενον δι' ὑποτρεμούσης καὶ σχεδὸν θρη-
νώδους φωνῆς.

Ὁ τόνος αὐτῆς εἶχε τι τὸ βαθέως τὴν ψυχὴν συγκινοῦν,
καὶ ἐκπλήξας με κατ' ἀρχὰς, μὲ εἴλκυσε μέχρι τέλους ἐπὶ
τοσοῦτον, ὥστε ὅλος εἰς αὐτὸν προσηλώθην, καὶ λαβὼν τὸ
χαρτοφυλάκιόν μου, ἐσημείωσα τὸ ἐπόμενον ἄσμα εὐκόλως,
διότι ὁ ψάλτης τὸ ἐπρόφερον εὐκρινῶς, καὶ ἐπανέλαβε δις
τὴν κατ' ἀρχὰς διαφυγοῦσάν με πρώτην στροφὴν·

Νέον ἄνθος ἔθαλλον.
Ἄγγελος μ' ἐφίλησε
φίλημα πικρόν·
μ' ἔδρεψε καὶ μ' ἔβριψε,
κ' εἰς κρημοῦς μ' ἐκύλισε
χείμαρρος νεκρόν.

Κύκνος χιονόπτερος,
ν' ἀναβῶ ἠθέλησα
εἰς τὸν οὐρανόν·
πλὴν χρυσῆ μ' ἐκέκτησε
κεκρυμμένη μέλισσα,
κ' ἔπεσα θανών.

Φωτοβόλοι μ' ἔφεγγον
ἔρωσ καὶ διάνοια,
ἱερὰ δυάς.
Φεῦ! ἀγρία ἔσβυσε
τ' ἄστρα τὰ οὐράνια
λαίλαψ ποντιάς.

Χάρτης δ θεόγραφτος
 τῆς εὐρείας πλάσεως
 μ' ἦτον ἀνοιχτός·
 πλὴν μοι τὸν ἀφῆρεσεν
 ἀπὸ τῆς δράσεως
 κάλυμμα νυκτός.

Περιφέρω ἔκτοτε
 τὴν ψυχὴν ἀόμματος,
 βλέμμα σκοτεινὸν
 εἰς κενὴν τὴν ἔκτασιν
 τ' οὐρανοῦ δώματος,
 εἰς τὸ πᾶν κενόν.

Τὸ παράμυσον τοῦτο ἄσμα, καὶ ἡ παρατράγωδος αὐτοῦ μουσικῆ, οὕτως αἰφνιδίως προσπεσοῦσά μοι, τοσοῦτον ἐκλόνισε τὰ νεῦρά μου, ὥστε ἐπλήσθησαν δακρύων οἱ ὀφθαλμοί μου. Ἐν ᾧ δὲ περιεβλεπόμεν, ἐρευνῶν πόθεν τὸ ἄσμα προήρχετο, εἶδα αἰφνης ἐμπρός μου ἄνθρωπον ἄγριον τὴν ὄψιν, μέλαιναν ἔχοντα τὴν κόμην, δασύν καὶ ῥακενδύτην, εἰς στιβαρὰν δὲ στηριζόμενον ῥάβδον, καὶ τὸν ἓνα πόδα φέροντα γυμνὸν, τὸν δ' ἕτερον ὑποδεδεμένον δι' αὐτοσχεδίου τινὸς ἀρχαῖκοῦ σανδάλου.

— Σεις, φίλε μου, ἐτραγωδεῖτε; τῷ εἶπα, χεραιτῶν αὐτὸν ἐλαφρῶς. Ὡραῖον ἦτον τὸ ἄσμα σας.

Εἰς τὰς λέξεις ταύτας οἱ ὀφθαλμοί του ἤστραψαν ὡς ἄνθρακες, καὶ μετὰ πυρετώδους ταχύτητος ὁμιλῶν,

— Φίλος! ἀνέκραξε. Τίς εἶπεν ὅτι εἶμαι φίλος σου; Ἄν τὸ πιστεύης, φύγε λοιπὸν, πρὶν δι' αὐτῆς τῆς ῥάβδου σοὶ κατάξω τὴν κεφαλὴν. Δὲν ἠξεύρεις, δείλαιε, ὅτι οἱ φίλοι πνίγουσιν, ὅτι οἱ φίλοι φονεύουσιν; Ἄν εἶμαι φίλος σου, πρέπει νὰ σὲ λακτίσω ἀπὸ τοῦ ὕψους τούτου κατὰ τῶν κρημνῶν, νὰ συντριβῆς ὡς ὕελος κ' ἐγὼ νὰ γελάσω.

Φεῦ! παράφρονα εἶχον ἐμπρός μου! καὶ ἡ παχύτης τῆς

ράβδου του, και τὸ νευρῶδες τῶν μελῶν του ἠγγυῶντο ὅτι εὐκόλως ἐδύνατο ἀπὸ τῆς ἀπειλῆς νὰ μεταβῆ εἰς τὸ ἔργον.

Ἡ πρώτη μου ἰδέα ὑπῆρξε ν' ἀκολουθήσω τὴν φρόνιμόν του συμβουλήν, και νὰ φύγω. Ἄλλ' ὅταν αὖθις ἀνέβλεψα, και παρετήρησα εἰς τὸ μέτωπόν του βαθείας ρυτίδας, ἅς δὲν εἶχε σκάψει ἡ ἡλικία, και εἰς ὅλην τὴν φυσιογνωμίαν του γλυκύ τι και συμπαθές, και ἔκφρασιν βαθυτάτης ψυχικῆς ἀλγηδόνας, τότε οἶκτος διεδέχθη ἀμέσως τὸν φόβον.

— Δὲν φεύγω, τῷ ἀπεκρίθην ἠπίως, διότι τὸ ἤξεύρω, κακὸς δὲν εἶσαι, εἶσαι δυστυχῆς.

— Δυστυχῆς!... ἐπανελάβε βραδέως, και ὡς προσπαθῶν ν' ἀναπολήσῃ τι διαφεῦγον τὴν μνήμην του. Δυστυχῆς!... Ποῦ ἤρρες τὴν λέξιν αὐτήν; Ναι, ἐνθυμοῦμαι. Ἦτον καιρὸς ὅταν ἄλλην δὲν εἶχον εἰς τὰ χεῖλη μου. Και ἦτον ἡ λέξις μαγική· ἤνοιγε τὴν ψυχὴν μου και ἔκλαιον, και τότε ἀνέπνεον πάλιν. Τώρα μ' ἐπῆραν, βλέπεις, τὴν πνοήν, και περιφέρομαι νεκρὸς ἄταφος. Διατί δὲν μὲ θάπτουν, ἀφ' οὗ εἶμαι νεκρὸς; Ὅστις εἶναι νεκρὸς, δὲν ἔχει δικαίωμα εἰς τὸν τάφον. Βλέπεις, ἂν μ' ἔθαπτον, ἡ πνοὴ δὲν θὰ μ' ἐχρειάζετο.

— Και τίς σ' ἐπῆρε τὴν πνοήν; τὸν ἠρώτησα μειδιάσας, ἂν και ἡσθανόμην πιεζομένην ἰσχυρῶς τὴν καρδίαν μου.

— Γελᾷς! ἀνεφώνησεν ἐκεῖνος, και ἀνετινάχθη ὡς ὑπ' ἐλατηρίου, και οἱ ὀφθαλμοὶ του ἀνέλαμψαν. Γελᾷς, ἄρα μὲ προδίδεις. Γελᾷς ὡς ὅλοι ἐκεῖνοι, και ἴσως θέλεις και σὺ νὰ μὲ δείρῃς. ὦ! μὴ μὲ δείρῃς, μὴ μὲ δείρῃς, σὲ παρακαλῶ. Δὲν ἠξεύρεις πῶς μὲ πονεῖ.

— Νὰ σὲ δείρω! τῷ εἶπα, και ἡ φωνή μου ἔτρεμε. Τίς ἔχει τὴν κακίαν, τίς ἔχει τὴν θηριωδίαν νὰ σὲ δείρῃ;

— Ναι, κακοὶ ἄνθρωποι εἶναι, ἀπήντησεν. Ὅταν ἔλεγα ὅτι εἶμαι δυστυχῆς, μ' ἔδερνον διὰ νὰ σιωπήσω.

— Ὅποια βάρβαρος ἀπανθρωπία! ἀνέκραξα ἀγανακτῶν. Καὶ δὲν ἔχεις κἀνένα γνῶριμον, κἀνένα οἰκεῖον; Δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν γῆν κἀνεὶς νὰ σὲ ἀγαπᾷ;

— Νὰ μ' ἀγαπᾷ, εἶπεν ἀνακαγχάσας! Νὰ μ' ἀγαπᾷ! Δὲν μ' ἀγαποῦσαν ὅταν ἤμην ζῶν, καὶ θὰ μ' ἀγαποῦν τώρα, ὅταν εἶμαι νεκρός; Δὲν μ' ἀγαποῦσαν ὅταν ἤμην ἄνθρωπος, καὶ θὰ μ' ἀγαποῦν τώρα, ὅταν εἶμαι σκύλλος; Ἐμὲ, ἡξεύρεις, μ' ὀνομάζουν σκύλλον τοῦ μοναστηρίου. Τὸν σκύλλον ὁμῶς τὸν ἀγαποῦν, καὶ ἐμὲ μὲ λακτίζουν. Εἶμαι τὸ ἀντικείμενον τῆς κοινῆς ὄλων τῶν ἀνθρώπων ἀποστροφῆς. Πρέπει νὰ εἶμαι πολὺ κακὸς ἄνθρωπος, ἂν καὶ ἐνόμιζον ὅτι εἰς κἀνένα κακὸν δὲν ἔκαμα. Νὰ μ' ἀγαποῦν; Δὲν μὲ λέγεις ὅτι εἶσαι παράφρων!

Καὶ ἐπανελάβεν ἡχηρότερον τὸν σπασμωδικὸν γέλωτά του, ὅστις μοὶ ἐσπάραττε τὴν καρδίαν, διότι τὸ κάτωχρον πρόσωπόν του, οἱ τρόποι του, οἳτινες καὶ ἐν τῇ ἀτοπία των δὲν ἐστεροῦντο τινὸς ἀξιοπρεπείας, καὶ αὐτὴ ἡ ἀσυνάρτητος γλῶσσά του, ἐν ἣ πολλὰκις παρετήρουν ἐπιτήδευσιν τύπων καὶ λέξεως, μ' ἐπειθον ὅτι εἶχον νέον ἐμπρὸς μου καὶ ἀγωγῆς καὶ παιδείας λαχόντα, θῦμα δὲ δεινῆς νόσου, προελθούσης ἴσως ἐκ παθήματος ἠθικοῦ, καὶ ἔτι μᾶλλον θῦμα τῆς ἀγνοίας καὶ τῆς σκαιότητος τῶν ἀνθρώπων, εἰς ὧν τὴν ἐπιμέλειαν ἦν ἐμπεπιστευμένος.

Λαβὼν δ' αὐτὸν ἐκ τῶν χειρῶν, ἔσφιγγον αὐτάς, καὶ ἠτένιζον τὸ μελαγχολικὸν ἐκεῖνο πρόσωπον, ἐφ' οὗ ὁ γέλως ἐλάμβανε τὴν ἔκφρασιν τῆς ὀδύνης.

— Εἰπέ μοι τί πάσχεις, τῷ εἶπα. Ἄνοιξον, ἂν ἤμπορῆς, τὴν καρδίαν σου εἰς ἐμὲ, καὶ θέλεις εὔρει παρηγορίαν, ἂν παρηγορῇ ἡ συμπάθεια.

Καὶ ταῦτα λέγων, ἤσθάνθην τοὺς ὀφθαλμούς μου δακρύνοντας.

Αΐφνης ἀποσπῶν βιαίως τὰς χεῖράς του ἀπὸ τῶν ἐδικῶν μου,

— Κλαίεις, ἀνέκραξε. Κλαίεις! Ἐνόμιζον ὅτι δὲν ὑπάρχουσι πλεόν δάκρυα εἰς τὴν γῆν. Ἐξεύρεις ὅτι μόνοι οἱ ἄγγελοι κλαίουν, καὶ τὰ δάκρυά των εἶναι δρόσος τοῦ παραδείσου. Ἄλλ' οἱ ἄγγελοι γίνονται δαίμονες, καὶ τὰ δάκρυά των γίνονται φλόξ ρευστή, καὶ τρώγουσι τὰς καρδίας. Ἐπικατάρηται οἱ ἄγγελοι ὅταν μειδιοῦν διὰ ν' ἀπατήσουν, ἐπικατάρηται τὰ δάκρυα ὅταν ρέουν διὰ νὰ πνίξουν!

Τὰς λέξεις ταύτας ἐπρόφερε μετὰ πλείστης ἐξάψεως, ἥτις ὅμως διὰ μιᾶς ἐκόπασε, καὶ, ὡς δι' αἰφνιδίας ἀντιδράσεως, ἰσχυρὰ διεδέχθη αὐτὴν νευρική συγκίνησις. Οἱ πόδες του ἐκλονίσθησαν, καὶ ἐγείρας αὐθις τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τοὺς ἐδικούς μου, καὶ ἀναγνοὺς συμπάθειαν εἰς αὐτοὺς, ἐρρίφθη μεθ' ὀρμῆς εἰς τὸ στῆθός μου, καὶ ἔκρυψε τὴν κεφαλὴν εἰς αὐτό, ὡς παιδίον εἰς τὸν κόλπον μητρὸς, καὶ ἔκλαυσεν ὀλοφυρόμενος.

Οὕτως ἔμεινεν ἐπὶ τινὰς στιγμὰς, καθ' ἃς ἐγὼ τὸν καθύσταλον, ὠπεύων αὐτὸν διὰ τῆς χειρὸς. Ὅταν δ' ἠγέρθη, ἔρρεον ἔτι τὰ δάκρυά του, καὶ εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς του ἐφαίνετο, ἀντὶ τῆς πρώην ἀγρίας φλογὸς, ἀνατείλασα ἀμυδρά νοημοσύνης ἀκτίς.

— Ἔσο εὐλογημένος, μοὶ εἶπεν, ἐναγκαλιζόμενός με. Ἐλυσας τὸν πάγον τῆς καρδίας μου. Εἶχα τόσα ἔτη νὰ κλαύσω! Ἀπὸ τῶν χρυσῶν χρόνων τῆς εὐτυχίας. Διότι, μὴ νομίζης· εἶχον κ' ἐγὼ ἀνοιξιν, εἶχον κ' ἐγὼ χρόνους τῆς εὐτυχίας. Τότε ἔκλαιον, διότι τότε ἠλπίζον.

— Ἐχε θάρρος, τῷ εἶπα, ἀρχίζων νὰ συλλαμβάνω ἐλπίδας ὅτι συνελθὼν μὲ ἐννοεῖ. Μὴ παραδίδου εἰς τὴν ἀπελπισίαν. Πλησίαζε τοὺς ἀνθρώπους, καὶ θὰ ἰδῆς ὅτι σὲ ἀ-

γαποῦν. Μὴ παραδίδου εἰς τὰς θλιβεράς σκέψεις σου. Διὰ τί ἔρχεσαι μόνος εἰς ταύτην τὴν ἔρημίαν;

— Ἐρημίαν λέγεις αὐτήν; ἀνέκραξε. Καὶ δὲν εἶδες ὅτι εἶναι σκοτεινὸς ὁλος ὁ ἄλλος κόσμος; Ἐκεῖνος εἶναι ἀκατοίκητος. Ἐδῶ κατοικεῖ. . . Ἀλλὰ σιώπα! Μὴ σ' ἀκούσῃ κανείς. Θὰ μ' ἀφαιρέσουν καὶ αὐτὴν τὴν χαρὰν μου.

— Τίς κατοικεῖ; ἠρώτησα. Εἰς ἐμὲ ἤμπορεῖς νὰ τὸ εἰπῆς. Δὲν μ' ὑποπτεύεις ἐμὲ καθὼς τοὺς ἄλλους.

— Ὅχι, εἶπε, σὲ δὲν σὲ ὑποπτεύω. Εἶσαι καλὸς ἄνθρωπος. Ἐκλαυσας δι' ἐμέ. Ἐκεῖνη κατοικεῖ ἐδῶ. Καθ' ἡμέραν φεύγω ἀπὸ τοῦ μοναστηρίου καὶ ἔρχομαι καὶ τὴν βλέπω. Ἐκεῖ κάθηται, εἰς τῆς Ἀκροπόλεως τὴν σκιάν. Νομίζεις ὅτι εἶναι ἄγαλμα Πραξιτέλους ἐκεῖν' ὅπου βλέπεις; Ὅχι! εἶναι ἐκείνη. Ἰδὲ, μειδιᾷ. Ἠξεύρεις ὁμῶς; . . . Ἀλλὰ μὴ τὸ εἰπῆς εἰς κανένα. Εἶναι ψευδὲς τὸ μειδίαμα. Μὲ νεύει πάντοτε διὰ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ διὰ τῆς χειρὸς. Ἠξεύρεις διὰ τί μὲ νεύει; Διὰ νὰ πέσω εἰς αὐτοὺς τοὺς κρημνοὺς καὶ διὰ νὰ γελάσῃ.

— Καὶ ποία εἶναι ἐκείνη; Ποῖον εἶναι τ' ὄνομά της; ἠρώτησα, ὀλιγώτερον ἐκ περιεργείας ἢ ἐκ τῆς ἐλπίδος νὰ μάθω τι θετικώτερον περὶ τοῦ δυστυχοῦς, καὶ νὰ τῷ τείνω, εἰ δυνατόν, χεῖρα βοηθείας.

— Τ' ὄνομά της, εἶπε, κινῶν τὴν κεφαλὴν, εἶν' ἐδῶ γραμμένον εἰς τὴν καρδίαν μου, καὶ δὲν ἐβγαίνει πλέον, διότι ἡ καρδία μου ἔκλεισε.

— Καὶ σὺ δὲν μοι λέγεις πῶς ὀνομάζεσαι; ἐπέμεινα ἐρωτῶν.

— Ἐγώ; ἀπεκρίθη γελῶν κατὰ τρόπον ὅστις ἀπεδείκνυεν, ὅτι αἱ φρένες του ἤρχισαν πάλιν συσκοτιζόμεναι. Ἐγὼ ὀνομάζομαι ὁ ζῶν νεκρός. Ἐκεῖνοι ὁμῶς δὲν τὸ ἠξεύρουν καὶ μ' ὀνομάζουν ὁ σκύλλος τοῦ μοναστηρίου.

Ἐπέμεινα δὲ μάτην εἰς τὰς δύο ἐρωτήσεις μου ταύτας, διότι πάντοτε σταθερῶς τὰς ἰδίας μοὶ ἔδιδεν ἀπαντήσεις.

— Ἀλλὰ, τῷ εἶπα τέλος, ἴσως τὴν ἀδικεῖς, ἴσως εἶσαι ἠπατημένος καὶ σὲ ἀγαπᾷ.

Πλησιάσας τότε εἰς ἐμὲ, ὡς ἂν εἶχέ τι σπουδαῖον νὰ μ' ἐμπιστευθῇ.

— Ὅχι, μοὶ εἶπε ταπεινῇ τῇ φωνῇ. Ἐκεῖνος ἦτον εὐμορφος, ἐγὼ ἄσχημος, ἐκεῖνος εὐφυῆς, ζωηρός, ἐγὼ δὲν ἤξευρον νὰ ἀρέσω, ἐκεῖνος πλούσιος καὶ ἐγὼ πτωχός. Ἐκεῖνος τῇ ἐπρόσφερον οἴκους, κτήματα καὶ ἀμάξας, ἐγὼ μόνην εἶχον τὴν πτωχὴν μου καρδίαν. Ἐρῥίψε τὴν καρδίαν, καὶ ἔλαβε τοὺς οἴκους καὶ τὰς ἀμάξας. Εἶχε δίκαιον· δὲν παρπονοῦμαι. Ἀφ' οὗ ὅμως ἤθελε νὰ τὴν ρίψη, διατί τὴν ἐζήτησεν ἢ διατί τὴν ἐδέχθη; Ἐπειτα ἐν σκέπτομαι, καὶ δὲν ἤμπορῶ νὰ τὸ ἐννοήσω. Ἀφοῦ ἀπέθανεν ἡ καρδία μου, ἀπέθανα βεβαίως καὶ ἐγώ. Διατί λοιπὸν δὲν μὲ θάπτουν; Διατί μ' ἀφήνουν νὰ περιφέρωμαι ζῶν νεκρός; Δὲν ἤξεύρουν, δὲν ἐννοοῦν πόσον εἶναι ὀδυνηρόν; Ἡ μήπως πρέπει νὰ εἶμαι πλούσιος ἵνα ἀγοράσω καὶ τοῦ τάφου τὴν ἡσυχίαν;

Αἱ λέξεις αὗται μοὶ ἐσπάραττον τὴν καρδίαν· δι' ὃ καὶ θέλων νὰ συντέμω τὸν καὶ δι' ἐμὲ καὶ διὰ τὸν δυστυχεῖ ἀναμφιβόλως ἐκεῖνον θλιβερόν τοῦτον διάλογον, ἠγέρθην, καὶ σφίγγας σιωπηλῶς τὴν χεῖρά του, ἀνέβην εἰς τὸ ζῶόν μου, καὶ ἐστράφην πρὸς τὰ ὀπίσω, περίλυπος ὅτι τὸν ἐγκατέλειπον ἐν τοιαύτῃ τοῦ πνεύματος καταστάσει, ἀλλ' ἐννοῶν ὅτι οὐδὲν ἐδυνάμην τότε πρὸς ἀνακούφισίν του, καὶ ἐπιφυλαττόμενος κατόπιν νὰ σκεφθῶ τί ἐνεδέχετο νὰ γίνῃ ὑπὲρ αὐτοῦ.

Μόλις ὅμως ὀλίγον προὔχώρησα, καὶ, στρέψας τὴν κεφαλὴν, τὸν εἶδα ὅτι ἐν σιωπῇ μὲ παρηκολούθει, ὡς τὸ κυ-

νάριον ἀκολουθεῖ τὸν δεσπότην του, καὶ βραδύνας τὸ βῆμα, τὸν ἀφήκα νὰ μὲ πλησιάσῃ, καὶ συνέδεσα πάλιν μετ' αὐτοῦ ὀμιλίαν, προσπαθῶν ὅτε μὲν νὰ τὸν παραμυθῶ, ὅτε δὲ ν' ἀρυσθῶ ἀκριβεστέρως περὶ αὐτοῦ πληροφορίας, ἃς νὰ μεταλλεύσω ποτὲ πρὸς ὄφελός του. Ἀλλὰ μετὰ λύπης μου παρετήρησα ὅτι ἡ ἀχλὺς εἶχεν αὖθις πυκνωθῆ ἐπὶ τοῦ νοός του, καὶ μόνον ὅταν ἐλαφρῶς καὶ ἐπιτηδεῖως κατώρθουν νὰ θίξω τὴν χορδὴν τῆς καρδίας του, τότε παροδική τις ἀκτὶς ἀνέτελλεν ἐν τῇ διανοίᾳ του, καὶ ὡς ἀστραπὴ ἔλαμπε καὶ ἐσβύνετο.

Ὡστε καθ' ἑλλην τὴν ὁδοιπορίαν, ἣτις περὶ τὴν μίαν διήρκεσεν ὥραν, πολλάκις μὲν νομίζω ὅτι κατώρθωσα νὰ σταλάξω σταγόνας τινὰς παρηγορίας εἰς τὴν ἀλγοῦσαν ψυχὴν του, πολλάκις ν' ἀναβιδάσω πραῦνοντα δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του, ἀλλ' ἐκ τῶν κατ' αὐτὸν οὐδὲν περαιτέρω κατώρθωσα νὰ ἐξακριβώσω.

Ὅτε δ' ἔφθασα εἰς τὸ μοναστήριον, ἠρώτησα τὸν ἀνθρώπον εἰς ὃν ἀπέδωκα τὸ ὑποζύγιον τί γνωρίζει περὶ τοῦ παράφρονος, ἀλλ' οὗτος οὐδὲν ἄλλο ἤξευρεν, ἐκτὸς ὅτι εἶναι ὁ μ ο υ ρ λ ὸ ς τοῦ μοναστηρίου. Ἀπετάθην μετὰ ταῦτα εἰς ἓνα τῶν μοναχῶν, ὅστις καὶ αὐτὸς μοὶ εἶπε γελῶν, ὅτι τὸν ὀνομάζουσιν εἰς τὸ μοναστήριον τὸν μ ο υ ρ λ ὸ ν ἢ καὶ τὸν σ κ ὺ λ λ ο ν τοῦ μοναστηρίου· ὅτι εἶναι ἐντελῶς εἰς βάρος τοῦ κοινοβίου, ὀκνηρὸς, μὴ ἐργαζόμενος χωρὶς ξύλου, ἀλλὰ πάντοτε χάσκων καὶ λέγων στίχους ἢ ἄλλας ἀνοησίας· ὅτι δὲ καὶ ὁ Ἡγούμενος, ὅστις κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐκοιμᾶτο μετὰ τὸ ἄριστον, περισσότερα περὶ αὐτοῦ δὲν εἶναι πιθανὸν νὰ γνωρίζῃ, διότι τὸν μ ο υ ρ λ ὸ ν εἶχε φέρει ἐξ Ἀθηνῶν ὁ προκάτοχος τοῦ Ἡγουμένου τούτου, ἀποβιώσας ἔκτοτε.

Βλέπων ἐπομένως ὅτι ἐματαιοπόνουν ζητῶν ἐνταῦθα πλήροφορίας, παρεκάλεσα μόνον τὸν ἅγιον πατέρα νὰ συστήσῃ καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς φιλόνηρον καὶ χριστιανικὴν συμπεριφορὰν πρὸς τὸ δυστυχὲς τοῦτο πλάσμα, τὸ ἐγκαταλελειμμένον ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων καὶ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἔδωκα ὀλίγα τινὰ κερμάτια πρὸς περίθαλψιν αὐτοῦ, προσθεὶς ὅτι μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν μου εἰς Ἀθήνας θέλω φροντίσει νὰ βελτιώσω τὴν τύχην του.

Μετὰ τοῦτο δὲ κατέβην εἰς τὴν παραλίαν, καὶ κατόπιν μου εἶδα ἐρχόμενον καὶ τὸν παράφρονα, ὅστις καθ' ὄλον τὸ διάστημα τῆς συνδιαλέξεώς μου μετὰ τοῦ μοναχοῦ εἶχε κρυβῆ δὲν ἤξεύρω ποῦ εἰς τὰ δένδρα.

Ἀπὸ τοῦ αἰγιαλοῦ ἐδυνάμην ν' ἀπέλθω εἰς τὴν πόλιν τοῦ Πόρου διὰ ξηρᾶς, στρεφόμενος πρὸς δυσμὰς, ὑπὲρ τοὺς συμφύτους λόφους καὶ διὰ τῶν ἀμπέλων· διότι κατὰ τὸ μέσον τῆς νοτίας πλευρᾶς τῆς Καλαυρίας βραχύτατος καὶ σχεδὸν ἀλιτενῆς ἰσθμὸς συνδέει μετ' αὐτῆς τὸ νησίδιον ἢ μάλλον τὸν σκόπελον τῆς Σφαιρίας ἢ Ἰερᾶς, ἐφ' οὗ εἶναι ὠκοδομημένη ἡ νέα πόλις, διαδεχθεῖσα ἐκείνην, ἧς σπάνια λείψανα φαίνονται ἐντὸς μιᾶς τῶν κοιλάδων τῆς μεγάλης νήσου. Ἀλλὰ φειδόμενος τῶν δυνάμεών μου καὶ διὰ τὴν δειλινὴν ἐκδρομὴν, καὶ βλέπων γλυκεῖαν αὔραν ῥυτιδοῦσαν τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὠραίου κόλπου, ἐπροτίμησα τὴν δι' ἀκατίου ἀπονωτέραν καὶ ταχυτέραν μετάβασιν.

Ὡς ὅμως διηυθύνθη εἰς ἓν τῶν ἐκεῖ ἠγκυροβολημένων, καὶ ἠτοιμαζόμεν νὰ ἐπιβῶ εἰς αὐτὸ, ὁ φρενοβλαβῆς ἐννοήσας τὴν πρόθεσίν μου, μὲ συνέλαβεν ἐκ τῆς χειρὸς, καὶ ἀτενίσας με μετ' ἐκπλήξεως καὶ ὡς ἐνεὸς,

— Πῶς; εἶπε· ν' ἀναχωρήσῃς καὶ νὰ μ' ἀφήσῃς πάλιν, ἀφ' οὗ... ἀφ' οὗ τί ἔγινε; δὲν τὸ ἐνθυμοῦμαι. Ἀλλὰ δὲν

ἐκόλλησαν, νομίζω, αἱ δύο ψυχαί μας εἰς μίαν; "Α! ναί!
 "Ἐκλαυσας δι' ἐμέ. "Ἐχομεν τώρα μίαν ψυχὴν. Καὶ πῶς
 ἤμπορεῖς νὰ φύγῃς καὶ νὰ μοὶ τὴν 'πάρῃς; Δὲν γίνεται
 τοῦτο, δὲν γίνεται.

"Ὅσον συγκινητικὴ καὶ ἂν ἦτον ἡ αἰφνιδία αὕτη προσή-
 λωσις, ἦν ὁ δυστυχὴς παράφρων ἠσθάνετο πρὸς τὸν πρῶτον
 ἄνθρωπον ὅστις ἐν μέσῳ τῶν βασάνων του τῷ ἔδειξέ τινα
 συμπάθειαν, μοὶ ἦτον ὅμως ἀδύνατον νὰ μὴ προσπαθήσω
 νὰ περιστείλω αὐτὴν ἐντὸς δυνατῶν ὁρίων· δι' ὃ καὶ ἐπέ-
 μεινα ὅτι ἔπρεπεν ἀφεύκτως νὰ φύγω, διότι εἶχον ὑποσχεθῆ
 εἰς τοὺς συντρόφους μου νὰ ἐπιστρέψω πρὸς αὐτοὺς εἰς τὸν
 Πόρον πρὸ τῆς ἑσπέρας.

Εἰς τὸν λόγον τοῦτον τῆς δοθείσης ὑποσχέσεως ἐφάνη
 ὅτι ἐνέδωκε, διότι, ὡς παρατήρησα, ὅλαι αἱ αὐτόματοι
 κινήσεις τῆς καρδίας του ἦσαν ὀρθαὶ, καὶ ἀναμνήσεις ἀρ-
 χῶν ὑγιῶν.

— Καὶ αὔριον λοιπὸν, μὲ ἠρώτησε, δὲν θὰ εἶσαι πάλιν
 ἐδῶ;

— Δυστυχῶς ὄχι, τῷ ἀπεκρίθην. Αὔριον πρὸ τῆς ἀνατο-
 λῆς τοῦ ἡλίου θὰ εἴμεθα εἰς τὸν λειμονῶνα, καὶ μετὰ τὴν
 μεσημβρίαν εἰς Τροϊζῆνα, εἰς τὸ γεφύρι τοῦ Διαβόλου, καὶ
 τὴν νύκτα θὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς Ἀθήνας. "Ὡστε τώρα σ' ἀ-
 ποχαιρετῶ.

— Τὸ πρῶτ' εἰς τὸν λειμονῶνα, μετὰ μεσημβρίαν εἰς τὴν
 Τροϊζῆνα, εἰς τὸ γεφύρι τοῦ Διαβόλου, τὴν νύκτα εἰς τὰς
 Ἀθήνας· ἐπανελάβεν αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν, καὶ ὡς ἀποστηθίζων
 τὴν φράσιν.

— "Ἐχε ἐλπίδα, ὑπέλαβον ἐγώ. Δὲν θέλω σ' ἐγκατα-
 λείψει, καὶ ἂν εἶναι ἀνάγκη, θέλω ἐπανέλθει ὁ ἴδιος εἰς τὸν
 Πόρον. "Ἄν εὐρεθῇ ὅτι δὲν ἔχεις κανένα ἐνδιαφερόμενον διὰ

σέ, θέλεις ἔχει ἐμέ πάντοτε, μὴ ἀμφιβάλλης περὶ τούτου.

Καὶ τῷ ἔσφιγξα περιπαθῶς τὴν χεῖρα. Ἐκεῖνος δέ, στηριχθεὶς εἰς στέλεχος δένδρου, μὲ παρηκολούθει διὰ τῶν ὀφθαλμῶν ἐπιβιβαζόμενον, καὶ μοὶ ἐφώναζεν ἐν εἴδει ἀποχαιρετισμοῦ·

— Τὸ πρῶτ' εἰς τὸν λειμονῶνα, μετὰ μεσημβρίαν εἰς τὴν Τροιζῆνα.

Καὶ ἀφ' οὗ δ' ἐλύσαμεν τὸ ἰστίον καὶ ἐμακρύνθημεν, τὸν ἔβλεπον πάντοτε εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν ἀκίνητον, καὶ τὸ βλέμμα του ἐστηρίζετο ἐπὶ τοῦ πλοιαρίου, μέχρις οὗ μοὶ τὸν ἀπέκρυψε τῆς Σφαιρίας τὸ ἀκρωτήριο.

Δ'

Ἄμα δ' ἔκαμψα τὴν ἄκραν, νέον λαμπρὸν θέαμα παρέστη εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου, ὡς ἂν εἶχεν ἀνασυρθῆ ἡ αὐλαία ἐπὶ καλλιτέχνου τινὸς θεατρικῆς σκηνογραφίας. Ἡ νῆσος Σφαιρία τοσοῦτον πλησιάζει εἰς τὴν στερεάν, ὥστε μόλις ἀφίγησι μεταξὺ πορθιμὸν οὐχὶ πλατύτερον ποταμοῦ· καὶ δεξιῶς μὲν αὐτοῦ ἀναρρίχᾳται ἡ πόλις ἐπὶ τῶν ἀποτόμων κρημνῶν, καὶ αἱ λευκαὶ αὐτῆς οἰκίαι φαίνονται ὡς ἀγέλη λάρων βόσκουσα ἐπὶ τῶν βράχων· ἀριστερῶς δὲ λόφοι κατάφυτοι καὶ τερπνοὶ, χαριέστατα ὑπὸ συνοικιῶν ἢ μεμονωμένων οἴκων κοσμούμενοι, ἀνέρχονται βαθμηδὸν εἰς ὑψηλὸν ὄρος, χλωρὸν μανδύαν ἐνδεδυμένον μέχρι τῆς ἄκρας αὐτοῦ κορυφῆς.

Ἡ γαληνιαία δ' αὕτη θάλασσα, κατεπτρίζουσα τοὺς δῶα ἀνομίους αἰγιαλούς της, αἱ οἰκίαι, λούουσαι τὰ κράσπεδα αὐτῶν εἰς τὰ κύματα, καὶ τὰ πρὸ αὐτῶν ἠγκυροβολημένα πλοῖα, ἃ βραδέως παρέπλεον, μοὶ ἀνεπόλουν τὸν

Βόσπορον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, οὗ ὁ Πόρος μοι ἐφαί-
νετο ὠραία μικρογραφία.

Ὅταν δὲ προσωρμίσθην κατὰ τὸ κέντρον τῆς πόλεως εἰς
τὴν μικρὰν αὐτῆς πλατεῖαν, ὅπου ἴσταται ἀρχαῖος κίων,
λείψανον πιθανῶς τοῦ ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς ὅστις ἐκόσμηι ἄλ-
λοτε τὴν μικρὰν νῆσον, πάντες οἱ συνοδοιπόροι μου συνηγ-
μένοι μὲ ὑπεδέχθησαν μετ' ἀλαλαγμῶν ἀνυπομονησίας,
κηρύττοντες ὅτι ὀλίγον ἔτι ἀνέχρονοτρίβουν ἀρχαιολογῶν,
ἄφηνον τὸν Ποσειδῶνα νὰ μ' ἐστίαση, καὶ ἀπέπλεον χω-
ρὶς ἐμοῦ.

Εὐτυχῶς ὅμως φθὰς ἐν καιρῷ, ἀπέφυγον τὴν ἐκτέλεσιν
τῆς δεινῆς ἀπειλῆς, καὶ μόνην ποινήν ὑπέστην, ὅτι δὲν ἐπε-
σκέφθην μετὰ τῶν ἄλλων τὸν ἀξιόλογον ναύσταθμον, ὅστις
ἐπ' ἐσχάτων διεσκευάσθη ἄξιος τῆς Ἑλλάδος καὶ ἂν ποτε
ἡ Ἑλλάς ἤθελεν ἐπαναλάβει τὴν ἀρχαίαν θαλασσοκρα-
τίαν τῆς. Ἐπιβάντες δὲ πάντες ὁμοῦ εἰς τὰς λέμβους, ἀ-
πήλθομεν ὅπου μᾶς περιέμενε τὸ κοινὸν γεῦμα.

Ἄπ' αὐτοῦ τοῦ σημείου ἀφ' οὗ ἀνήχθημεν, ὑποχωρούσης
τῆς Σφαιρίας, ὁ κόλπος εὐρύνεται, καὶ χωρεῖ εἰς μέγιστον
βάθος· ἔχει δὲ κατὰ τὸ μέσον τῆς βορείας αὐτοῦ πλευρᾶς
ἐτέραν ἔξοδον πρὸς τὸ πέλαγος, ὅπου ἡ ἀκτὴ τῆς Πελοπον-
νήσου, εἰς τόξον κυρτουμένη, προσεγγίζει εἰς τὴν Καλαυ-
ρίαν, ἣτις ὑποτείνει αὐτῇ χορδῆς δίκην. Ἄλλ' ἡμεῖς παρε-
πλέομεν τὴν νοτίαν πλευρὰν, ἣτις, ἀλιτενῆς καὶ ἐπίπεδος,
καλύπτεται ὑπὸ πυκνοῦ δάσους δένδρων τῶν πλείστων ὀπω-
ροφόρων, ὧν αἱ βαθεῖαι σκιαὶ εἰσὶ τῶν ἀηδόνων προσφιλῆς
ἐνδιαίτημα, καὶ ὧν πολλὰ, παρ' αὐτὴν τὴν ἀκτὴν φυόμενα,
θρέχουσιν εἰς τὴν θάλασσαν τοὺς κλάδους των, καρποῖς
βρίθοντας.

Ἡ θεὰ ἦτον γοητευτικὴ, καὶ μᾶς προσέπνεεν ἀρωμάτων

πλήρης ἡ αὔρα. Ἀπέναντι δὲ τοῦ πλουσίου κήπου Τομπάζη, ἠγῶ φιλοπαίγμων ἐπανελάμβανεν εὐκρινέστατα πάντα ἡμῶν τὰ σκώμματα καὶ τὰ ἄσματα, ὡς ἂν, μὴ θελήσασα ἀρχαία τις δρυᾶς ν' αὐτομολήσῃ ἐκ τῶν ἐπαγωγῶν ἐκείνων μερῶν, προσεφώνει ἡμᾶς ἐκ τῆς λόχμης.

Προσορμισθέντες δ' εἰς ἓνα τῶν κήπων τούτων, εὔρομεν ἐστρωμένην τὴν τράπεζαν ὑπὸ μεγάλην συκῆν, ἥτις ὡς μεγαλοπρεπῆς σκηνὴ ἠπλοῦτο ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς ἡμῶν μεταξὺ ἀνθοφόρων λειμονιῶν, καὶ πλησίον φρέατος, οὗ φρεάντλης ἵππος μετέβαλλεν εἰς διαυγὲς ρυάκιον τὸ γλυκὺ καὶ ψυχρότατον ὕδωρ. Ἐνταῦθα, μεταξὺ πασῶν τῶν λαμπροτήτων καὶ πάσης τῆς πολυτελείας τῆς φύσεως, διενύσαμεν δύω εὐαρεστοτάτας ὥρας, καθ' ἃς ἡ ὄρεξις προὔκαλει τὴν ὄρεξιν, ἡ εὐφυΐα ἔθιγε τὴν εὐφυΐαν, τὰ ἄσματα τῶν κυριῶν ἡμιλλῶντο πρὸς τὰ τῶν ἀηδόνων, καὶ ὁ χορὸς διὰ τοὺς νεωτέρους συνεπλήρου καὶ ἐπέστεφε τὴν ἀγροτικὴν εὐωχίαν.

Ὡς δ' ἔκλινεν ὁ ἥλιος πρὸς τὴν δύσιν, προὔτιμήσαμεν τὴν ἐπιστροφὴν διὰ ξηρᾶς, ἀναμέσον τῶν δένδρων καὶ ἀμπελώνων, διὰ στενωπῶν ἃς διέγραφον ἀνθηροὶ θάμνοι, καὶ ὅτε μὲν ἐβαδίζομεν ὑπὸ τοὺς θόλους τῶν πυκνῶν κλάδων, ὅτε δ' ἐπροκύπτομεν εἰς θέσεις ὑψηλοτέρας, ἐξ ὧν, ὑπεράνω τῶν δένδρων ἐβλέπομεν τοῦ κόλπου τὴν στιλπνὴν ἐπιφάνειαν, καὶ ἀντιπέραν τὸ ἀμφιθέατρον τῆς πόλεως, ἀντανακλώσης ἤδη τὰς πρώτας ἀκτῖνας τῆς ἀνιούσης σελήνης.

Εἰς τὸν ὥραϊον τοῦτον περίπατον διεσπάρημεν κατὰ συστήματα ἢ κατὰ ζεύγη, καὶ ἐγὼ, ἐκ συμπτώσεως, καθ' ὅσον ἐνθυμοῦμαι, εἶχον δώσει τὸν βραχίονα εἰς τὴν Κυρίαν Ἀγγελικὴν, ἥς ἀνεξάντλητος ἦτον ἡ φαιδρότης καὶ ἡ

εὐφυΐα, καὶ ἦτις ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην τῶν συνοδοιπόρων εἶχε τὴν ἐνδόμυχον αἰσθησιν τῆς φύσεως.

Ἀπὸ τοῦ κάλλους δὲ τῆς φύσεως ἡ συνδιάλεξις ἡμῶν μετ' ὀλίγον ὠλίσθησεν εἰς τὸ κάλλος τῶν γυναικῶν, καὶ ἀπ' αὐτοῦ διὰ φυσικῆς παρεγκλίσεως μετεπήδησεν εἰς τὸ θέμα τῆς πρωίνης ἡμῶν συνδιαλέξεως, τὴν γυναικεῖαν ἀστασίαν καὶ φιλαρέσκειαν, ᾧν ἡ Ἀγγελικὴ, διὰ παντοίων εὐφυῶν σοφισμάτων, ἐπροσπάθει πρῶτον μὲν ν' ἀρνηθῆ, ἔπειτα δὲ τοῦλάχιστον νὰ δικαιολογήσῃ τὰ παίγνια ὡς ἀθῶα καὶ ἀβλαβῆ.

— Τῆς ιδέας ταύτης, τῇ εἶπα, δὲν εἶσθε μόνη. Οὕτω φρονεῖ καὶ ἡ βασιλικὴ τίγρις ὅταν, χαριεντιζομένη, τείνῃ τοὺς γαμψοὺς ὄνυχας, καὶ φιλοπαιγμόνως σπαράττῃ· οὕτω καὶ ὁ ποικιλόχρους ὄφεις, ὅταν φιληδόνως περιστρέφῃ τοὺς ἑλικὰς του περὶ λευκὸν τράχηλον, καὶ τέρπηται συστέλλων αὐτὰς μέχρις ἀποπνιγμοῦ.

— Νὰ σᾶς ἀκούῃ τις, ἀπεκρίθη ἡ Ἀγγελικὴ, σεῖς εἶσθε αἱ περισσότεραι καὶ οἱ ἀμνοὶ τῆς πλάσεως, καὶ ἡμεῖς αἱ τίγρεις αὐτῆς καὶ οἱ ὄφεις. Καὶ ἄφρονες ἡμεῖς, ἀφήσαμεν εἰς σᾶς νὰ εἶσθε οἱ ἱστοριογράφοι τοῦ ἀνθρωπίνου γένους!

— Σήμερον, ὑπέλαβον ἐγὼ, χωρὶς ν' ἀποκριθῶ κατ' εὐθεῖαν εἰς τὴν παρατήρησίν της, ὅταν σᾶς ἀφῆκα ἐκεῖ εἰς τὸ μοναστήριον, ἤξεύρετε τί εἶδα;

— ὦ! Πῶς νὰ μὴ τὸ ἤξεύρω; ἀπήντησεν. Εἶδετε μίαν πέτραν, στηθεῖσαν ὑπό τινος ποιμένος ἐκεῖ, ὅταν ἔψηνε τὸ ἀρνίον του, καὶ ἐμείνατε ἐν ἐκστάσει ἐμπρὸς της, καὶ ἐκηρύξατε ὅτι εἶναι τὸ ἀναμφισβήτητον λείψανον τοῦ δὲν ἤξεύρω τίνος περιφήμου ναοῦ, ἢ ὅτι ἀνεκαλύψατε τὸν τάφον τοῦ Πέλοπος ἢ τοῦ Ἡρακλέους.

— Πρῶτον εἶδα, τῇ εἶπα, τὸν ναὸν τοῦ Ποσειδῶνος, τὴν

τελευταίαν κατοικίαν τῆς πολιτικῆς ἀνδρίας καὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἐλευθερίας. Ἀλλὰ δὲν πρόκειται περὶ τούτου. Εἶδα προσέτι εἰς αὐτὸ ἐκεῖνο τὸ μέρος ἓνα δυστυχῆ παράφρονα, ὅστις ἀπώλεσε τὸ λογικὸν ἐξ ἔρωτος, καὶ ἐκ τῆς ἀπιστίας ἢ τῆς ἀδιαφορίας, ὡς εἰκάζω, ἐκείνης ἦν ἡγάπα.

— Εἶδατε, ἀνέκραξε, τῷ ὄντι παράφρονα ἐξ ἔρωτος! ὦ! ὑπάγωμεν, ὑπάγωμεν! ὅσον μακρὰν καὶ ἂν εἶναι, ὑπάγωμεν νὰ μοὶ τὸν παρουσιάσητε. Δύω σπανιότητας πρὸ καιροῦ ἐπιθυμῶ νὰ ἰδῶ, περὶ ὧν πολλάκις ἀνέγνωσα, τὸν θαλάσσιον ὄφιν καὶ τὸν παράφρονα ἐξ ἔρωτος. Τινὲς φρονοῦσιν ὅτι ὡς εἴσθε ἱστοριογράφος, εἴσθε καὶ μυθιστοριογράφος ἐπιδειξιώτατος. Ἐγὼ ὅμως δὲν εἶμ' ἐξ αὐτῶν, ἐγὼ πιστεύω πληρέστατα εἰς τὸν θαλάσσιον ὄφιν.

— Τὸ κατ' ἐμὲ τοῦλάχιστον, Κυρία, ἀπήντησα γελῶν, καὶ ἂν ὑπέπεσα ποτὲ ἐν γνώσει ἢ ἐν ἀγνοίᾳ εἰς τὸ παράπτωμα τῆς μυθιστοριογραφίας, ἰάθην ἀπ' αὐτοῦ ριζικῶς, ἀφ' ὅτου σοβαροῦς τις πολιτικὸς, ὅστις διά τινας λόγους οὐδὲν οὐδέποτε ἔγραψεν, ἐν ἐναγωνίῳ πολιτικῇ συζητήσῃ μὲ κατήσχυνέ ποτε καὶ μὲ ἀπεστόμωσεν ἐπιφωνήσας: «Κύριε, ἔγραψας μυθιστορίας!»

Ἄλλ' ὁ παράφρων μου δυστυχῶς δὲν εἶναι ἤρωσ μυθιστορίας· εἶναι ἄνθρωπος ἀληθῆς, οὐ θέλω προσπαθῆσαι νὰ ἐξιχνιάσω τὴν ἱστορίαν, ἅμα ἐπανελθὼν εἰς Ἀθήνας, ὅπως δυνηθῶ νὰ τῷ γίνω χρήσιμος.

— Τὴν ἱστορίαν τοῦ ἐγὼ νὰ σᾶς τὴν εἰπῶ, εἶπε μειδιῶσα ἡ Ἀγγελικὴ. Εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ μοναστηρίου ἠύωχθη τις ὀλίγον πλέον τοῦ δέοντος, καὶ φύσεως ὧν ποιητικωτέρας τῶν ἄλλων, ἀντὶ νὰ πέσῃ εἰς ρίζαν δένδρου καὶ νὰ χωνεύσῃ τὸν οἶνόν του, ἐπῆρε τὰ ὄρη, καὶ ἐκεῖ, τὰς βακχικὰς του ὄνειροπολήσεις εἰς τὰς δρυάδας διηγούμενον

τὸν ἀπήνητῆσέ τις, ὅστις, ἀψηφήσας ὡς ἀβέλτερον τὴν γενομένην αὐτῷ ἐπιτίμησιν, ἔμεινε, δυνάμει κἂν, ἀδιόρθωτος μυθιστοριογράφος, καὶ τὰς παροιρίας τοῦ πλάνητος ἐκείνου ὀπαδοῦ τοῦ Βάκχου ἐκαλλώπισεν εἰς ὕλην μελοδράματος.

Ἐν ᾧ δὲ οὕτως ἐφιλονεικοῦμεν, ἀφίχθημεν εἰς τὸ προάστειον τοῦ Γαλατᾶ, κείμενον εἰς τὸ στενώτατον τοῦ πορθμοῦ μέρος, κατέναντι τῆς πόλεως.

— Ἐδῶ, μοι εἶπεν ἡ Ἀγγελικὴ, βεβαίως ὁ πρῶτος ναυτῆς ἔπηξε τὸ πρῶτον πλοῖον ἢ τὴν πρώτην σχεδίαν.

— Σᾶς συλλαμβάνω, ἀνέκραξα, ἐπ' αὐτοφώρῳ μυθιστοριογραφοῦσαν καὶ θὰ ὑπάγω νὰ τὸ εἰπῶ εἰς τὸν φίλον μου τὸν πολιτικὸν ἄνδρα. Ὑποθέτετε δηλαδὴ ὅτι ἡ θάλασσα ἐχώρισέ ποτε τὸν Πόρον ἀπὸ τῆς στερεᾶς, καὶ συγχρόνως ἐχώρισε δύο ἀγαπωμένας καρδίας, εἰς ἃς ὅμως ὁ ἔρωσ ἐδίδαξε πῶσ καὶ ὑπὲρ αὐτὸν, τὸν ἀπάτητον πόντον νὰ σπεύσωσι πρὸς ἀλλήλας καὶ νὰ ἐνωθῶσιν.

— Οὐδὲν τούτων ὑπέθεσα, ἀπεκρίθη γελῶσα ἡ Ἀγγελικὴ, καὶ ὁ πολιτικὸς φίλος σας εἶχε δίκαιον. Ἦξεύρω δὲ μόνον ὅτι τὸν Πόρον κατοικοῦσι τέσσαρες χιλιάδες ἄνθρωποι, καὶ οὐδὲ ρανίδα ὕδατος ἔχουσι, πλὴν τούτου τοῦ φρέατος, ὅθεν, ἐρχόμεναι διὰ θαλάσσης, ὑδρεύονται ὅλαι αἱ κόραι τῆς πόλεως.

Καὶ τῷ ὄντι περὶ εὐρὺ καὶ ἀβαθεῖς φρέαρ εἶδομεν πλῆθος γυναικῶν, αἵτινες ἤντλουν καὶ ἐπλήρουν τὰ ἀγγεῖά των, καὶ ὅταν κατήλθομεν εἰς τὴν παραλίαν, πολλὰς ἀπηντήσαμεν ἐξ αὐτῶν, τὰ ἀγγεῖα ἐχούσας δεδεμένα ἐπὶ τῶν νώτων, καὶ κατὰ σειρὰν καθημένας ἐντὸς πλοιαρίων, ὧν νέαι κόραι ἦσαν οἱ κωπηλάται. Δι' ὃ καὶ ἔλεγον εἰς τὴν Ἀγγελικὴν, ὅτι ἂν ἡ ἐδική μου ὑπόθεσις περὶ τῆς πρώτης ναυτιλίας εἶναι ἡ ἀληθεστέρα, ἐν Πόρῳ φαίνεται ὅτι νέα κόρη εὔρε πρώτη τὸν τρόπον πῶσ νὰ ἔλθῃ πρὸς τὸν ἔραστήν της, καὶ οὐχὶ τ' ἀνάπαλιν.

Εἰς τὰ πλοιάρια ταῦτα ἐπέβημεν καὶ ἡμεῖς, καὶ ἀντὶ νὰ μεταβῶμεν ἀμέσως ἀντικρυ, ὡς δι' ὀλίγων κτύπων τῶν κωπίων ἐδυνάμεθα, περιήλομεν τὸν πορθμὸν, ὅστις ὡς κάτοπτρον ὀμαλὸς, ἐπεχρυσούτο ὑπὸ τῆς σελήνης, καὶ οἱ τόνοι τῆς κιθάρας καὶ τοῦ αὐλοῦ τινῶν τῶν συντρόφων μου, καὶ τοῦ ἄσματος τῶν σειρήνων τῆς συνοδίας, ὀλισθαίνοντες ἐπὶ τῆς ὑγρᾶς ἐπιφανείας καθ' ἣν στιγμὴν τὸ πᾶν ἠρέμει, καὶ οὐδεὶς θόρυβος τοὺς ἐτάραττε, καθίστων πλήρη μαγείας τὴν νυκτερινὴν ταύτην διάχυσιν.

Ἄλλὰ πολὺ δὲν παρετείναμεν αὐτὴν, διότι σκοπὸν εἶχομεν τὴν ἐπαύριον νὰ ἐγερθῶμεν πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου, δι' ὃ καὶ ἀποβάντες εἰς τὴν πόλιν, διενεμήθημεν εἰς τὰς οἰκίας, αἵτινες μᾶς εἶχον προσφέρει τὴν φιλόξενον στέγην των.

Τὴν δ' ἐπαύριον τῷ ὄντι, μίαν ὥραν πρὸ τῆς ἀνατολῆς ἤμεθα εἰς τὰς λέμβους, διευθυνόμενοι πρὸς ἔω καὶ τὴν εἰσοδὸν τοῦ πορθμοῦ δι' ἧς τὴν προτεραίαν εἶχεν εἰσπλεύσει τὸ ἀτμοκίνητον. Ὁ νυκτερινὸς ἐκεῖνος πλοῦς ἐν τῷ μέσῳ τῆς βαθείας σιγῆς, ἐν ᾧ τὰ μελανὰ ὄρη κατωπτρίζοντο εἰς τὴν θάλασσαν, μελανὴν καὶ κατάστικτον ἐκ τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ, εἶχέ τι τὸ ἰσχυρῶς πλήττον τὴν φαντασίαν καὶ παρετήρουν ὅτι αἱ μᾶλλον φιλόλαλοι τῶν κυριῶν ἔμενον σιωπῶσαι ἀπέναντι τῆς ἐπισήμου θεᾶς. Ἀφ' οὗ δὲ παρεπλεύσαμεν τὸ ὠχυρωμένον νησίδιον τοῦ Ἐἰδῆκ, καὶ τινὰς ἄλλους σκοπέλους, προσωρμίσθημεν τέλος καὶ ἀπέβημεν, ὅτε μόλις ὑπέφωσκεν ἡ αὐγὴ, εἰς μέρος τῆς Πελοποννησιακῆς παραλίας καλούμενον Ἀρτέμι, ἐξ ἀρχαίου ἀναμφιβόλως ναοῦ τινος τῆς Ἀρτέμιδος, οὗ ἐνομίσαμεν ὅτι ἀνεγνωρίσαμεν λείψανα κατὰ τὸ αὐτόθι ἐκκλησιδίου, κείμενον εἰς θέσιν, ἣτις δὲν μᾶς ἐφάνη ἀκατάλληλος διαίτα διὰ τὴν ἀρχαίαν τῆς θήρας θεάν.

Ἐκεῖθεν δ' ἤρχισαμεν ἀναβαίνοντες τὴν ἀνάντη ράχιν τοῦ βρους, καὶ εἰτέδυμεν εἰς δάσος πυκνόν, ὅλον συγκεείμενον ἐκ λειμονιῶν, ὧν οἱ κλάδοι ἐνούμενοι, διετήρουν αἰωνίαν σκιάν καὶ δρόσον, καὶ χλόην πυκνὴν εἰς τὰς ρίζας των. Ἀφ' οὗ δ' ἀνέβημεν ἐπὶ ἡμίσειαν τοῦλάχιστον ὥραν, φθάντες εἰς ὑψηλὴν σκοπιάν, ἀφ' ἧς ἐβλέπομεν ὡς γραπτὸν χάρτην ὑπὸ τοὺς πόδας μας τὴν εὐρεῖαν θάλασσαν, καὶ τὴν νῆσον τῆς Καλαυρίας, καὶ ὅλην αὐτῆς τὴν ἑκτασιν, καὶ τὸ μοναστήριον ὡς λευκὴν φωλεάν εἰς τὰς ἀντιπέραν κοιλάδας, καὶ τὴν πόλιν ἐπὶ τοῦ πορθμοῦ, καὶ τὸν ἔσω ἀχανῆ λιμένα μέχρι τῆς Τροϊζῆνος, ἐξελεξάμεθα, εἰς τὴν ὄχθην ῥυακος ὀρμητικῶς κατερχομένου τὸ ὄρος, τὴν μεγίστην τῶν λειμονιῶν, καὶ ὑπ' αὐτῆς τὸν εὐώδη θόλον παρεσκευάσαμεν ἐπὶ χόρτων τὴν τράπεζαν τοῦ προγεύματος.

Ἡ ἀπαράμιλλος ἐκείνη θέα, καθ' ἣν μάλιστα ὥραν ὁ ἥλιος ἀνατέλλων ἐφλόγιζε τὴν θάλασσαν καὶ ἐχρύσου τὰ ὄρη, τὸ ἀπέραντον δάσος, συγκεείμενον ὅλον ἐκ τοῦ εὐγενεστέρου προϊόντος τῆς φυτικῆς πλάσεως, ἡ χιῶν τῶν λευκῶν ἀνθέων, ἅτινα φαίνοντα τὴν γῆν ἐθυμιάζον τὴν ἀτμοσφαῖραν, καὶ τὸ κάλλος τῶν χρυσῶν καρπῶν, κρεμαμένων ἀπὸ τῶν κλάδων, καὶ τοῦ ῥυακίου ὁ ψίθυρος, καὶ τὸ ἄσμα τῶν πτερωτῶν ἀοιδῶν, οὗς εἴλκυεν ἡ δρόσος αὐτοῦ, τὰ πάντα κατέθειλον τὰς αἰσθήσεις καὶ ἐξῆπτον τὴν φαντασίαν, ὥστε καὶ πρὸ τοῦ τέλους τοῦ προγεύματος πολλοὶ στίχους ἠὺτοσχεδιάζον, οὐχὶ βεβαίως πάντας ἀναγνωριζομένους ὑπὸ τῶν Μουσῶν, καὶ ἡ Ἀγγελικὴ ἔλεγεν ὅτι ἂν τοιοῦτος εἶναι ὁ παράδεισος, ἐνοικιάζει ἀπὸ τοῦδε τὴν θέσιν τῆς εἰς αὐτόν.

— Καὶ ἡμεῖς ὅλοι ἐπίσης, τῇ εἶπα ταπεινῇ τῇ φωνῇ, — διότι συνέπεσα νὰ κάθημαι πλησίον τῆς, — ἂν τοιοῦτοι εἶναι οἱ ἄγγελοι.

Νομίζω δ' ὅτι ἡ εὐθυμία τοῦ προγεύματος μὲ εἶχε καταντήσει πῶς ζηλωτὴν τοῦ νεανίου ὅστις ἔλεγε περὶ τῆς πλεούσης Ἀφροδίτης.

— Οἱ ἄγγελοι οἵτινες ἔχουσιν ὄνυχας τίγρεων καὶ ὄφρων ἔλικας, τοὺς ἠξεύρω πῶς λέγονται, ἀπήντησεν ἐκείνη, μνησικακοῦσα εἰσέτι διὰ τὰς χθεσινὰς μου ἐκφράσεις.

— ὦ, κυρία! ἀπεκρίθην. Ταῦτα ἔλεγον γενικῶς, ἄνευ τινὸς ἐφαρμογῆς.

— Καὶ πρὸ πάντων, ὑπέλαβεν, ἄνευ ἐφαρμογῆς εἰς τοὺς ἐκάστοτε παρόντας.

— Σᾶς παρακαλῶ, εἶπα, πιστεύσατέ με... Ἄλλὰ πῶς ἀπαιτῶ νὰ μὲ πιστεύσητε ὑμεῖς, ἥτις δὲν πιστεύετε εἰς τοὺς ἐξ ἔρωτος παράφρονας;

— Πῶς; ἀπεκρίθη. Σᾶς εἶπα ὅτι τοὺς κατατάττω μετὰ τοῦ Θαλασσίου ὄφεως, εἰς ὃν πιστεύω πληρέστατα. Ὅσον δὲ διὰ τὸν ἐδικόν σας παράφρονα, ἐσυμφωνήθη ὅτι θὰ μοὶ τὸν παρουσιάσητε, καὶ ἡμποροῦμεν νὰ δοκιμάσωμεν ἂν τι δύναται ἐπ' αὐτοῦ ἡ ὁμοιοπαθητικὴ μέθοδος.

Ἄλλ' ἐν ᾧ εἰσέτι ὠμίλει, ἔλαβον τὸ θάρρος νὰ τῇ ἐγγίσω διὰ τῆς χειρὸς τὸν λευκὸν βραχίονα, ὡς ἐπικαλούμενος τὴν σιωπὴν καὶ τὴν προσοχὴν τῆς. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐξεπλάγη· ἔπειτα δὲ, τείνασα τὸ οὖς πρὸς τὸ μέρος ὃ τῇ ἐδείκνυον, ἤκουσε καὶ ἐκείνη, ὡς ἤκουον καὶ ἐγὼ ἄνωθεν ἡμῶν κατερχομένην τὴν γνωστὴν εἰς ἐμὲ ἕξαλλον ἐκείνην μελωδίαν, ψαλλομένην ὑπὸ φωνῆς τρεμούσης καὶ ὑπαπνιγομένης. Ὡς πεφοβισμένη δὲ, ἐπλησίασεν εἰς ἐμὲ, καὶ προσήλωσεν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου βλέμμα ἐρωτηματικόν.

Κατὰ τὴν αὐτὴν δὲ στιγμὴν ἀλαλαγμοὶ ἠκούσθησαν πρὸς τὸ μέρος ὅθεν προήρχετο ἡ φωνή, καὶ προσήλθον τρέχοντες καὶ γελῶντές τινες τῶν ναυτῶν, οἵτινες εἶχον

ἀναβῆ μεθ' ἡμῶν ἐκ τῶν λέμβων νὰ μᾶς ὑπηρετήσωσιν.

— Ὁ μουρλός, ἐφώναζον, ὁ μουρλός τοῦ μοναστηρίου. Ἀπ' ἐκεῖ ἐπάνω ἔβλεπεν ὁ ποῦ ἐτρώγετε, καὶ ἐτραγωδοῦσε. Ἐτρέξαμεν, ἀλλὰ ποῦ; Πτερὰ ἔκαμεν ἐπηδοῦσεν εἰς τοὺς βράχους ὡσὰν ζαρκάδι. Ποῦ θὰ μᾶς φύγη; θὰ τὸν προφθάσωμεν ἐκεῖ κάτω.

— Ἐντροπή, Χριστιανοί, ἀνέκραξα ἐγὼ παρεμβαίνων. Τί σᾶς κάμνει ὁ ἀνθρωπος καὶ τὸν ἐνοχλεῖτε;

— Εἶναι μουρλός, αὐθέντα, ἀπεκρίθησαν, νομίζοντες ὅτι προτείνουσι λόγον ἀκαταμάχητον.

— Εἶναι ἀδελφός σας δυστυχέστερος ἀπὸ σᾶς. Εὐχαριστεῖτε τὸν Θεὸν ὅτι σᾶς ἔκαμε τὴν χάριν νὰ μὴν εἴσθε καὶ σεῖς ὡς αὐτός. Πρέπει νὰ τὸν βοηθήτε μάλιστα ὅσον ἡμπορεῖτε. Ἀφήτέ τον ἡσυχον. Νὰ μὴν ἰδῶ κανεὶς νὰ τὸν ἐνοχλήσῃ.

Εἰς ταῦτα οἱ ναῦται ἠναγκάσθησαν νὰ ὑπακούσωσι, καὶ ἀπεσύρθησαν, ἀλλ' ὑποκώρως μεμψιμοιροῦντες, οὐδὲ πολυενοσοῦντες διατί νὰ μὴ γελάσωσιν ὀλίγον μὲ τὸν μουρλό. Ἠγέρθημεν δὲ καὶ ἡμεῖς· διότι σκοπὸν ἔχοντες νὰ ἰδῶμεν τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἀκόμη καὶ τὴν Τροϊζῆνα πρὸ τῆς νυκτὸς ὅταν θ' ἀπεπλέομεν δι' Ἀθήνας, ἦτον ἀνάγκη νὰ μὴ χρονοτριβῶμεν.

Ἐν ᾧ δὲ κατηρχόμεθα τὴν αὐτὴν ὠραίαν ὁδὸν δι' ἧς εἶχομεν ἀναβῆ, ὡς ἐνθύμημα τοῦ μαγικοῦ ἐκείνου δάσους τῶν Ἐσπερίδων φέροντες διὰ χειρῶν κλάδους λειμονιῶν μετὰ πυκνῶν τῶν καρπῶν, αἱ δὲ νέαι κυρίαὶ τὸ ἀγνὸν καὶ συμβολικὸν αὐτῶν ἄνθος εἰς τὰς κόμας των, πλησιάσας τὴν Ἀγγελικὴν.

— Πιστεύετε λοιπὸν τώρα εἰς τὸν παράφρονά μου; τῆ εἶπα.

— Ὅτι ἐπίστευσα, μοι εἶπε, σὰς τὸ προδίδει ἡ ταραχή μου. Δὲν φοβοῦμαι τοὺς παράφρονας, ἀλλ' ἡ ἀπροσδόκητος αὐτοῦ παρουσία δυσaréστως μὲ συνεκίνησε.

— Καὶ ὅμως, ὑπέλαβον, αὐτὸς, σὰς βεβαιῶ, εἶναι ἀβλαβέστατος, καὶ οἴκτου μόνον ἄξιός.

— Καὶ πῶς ἦλθεν ἐδῶ; μὲ ἠρώτησε, μετὰ τινος τρόμου εἰς τὴν φωνήν, ὅστις ἐφαίνετο ἀποδεικνύων ὅτι δὲν ἦτον ὅσον γενναία ἔλεγεν. Ἡ φιλία σας εἶναι τόση, ὥστε παντοῦ σὰς παρακολουθεῖ.

— Τοῦτο, τῇ ἀπεκρίθην, μὲ συγκινεῖ ἀληθῶς. Τῷ ὄντι δι' ἐμὲ ἦλθεν. Ἐπειδὴ τῷ ὠμίλησα μετὰ τινος συμπαθείας, καὶ ἐσεβάσθην τὴν συμφορὰν του, ἐν ᾧ εἶναι πανταχοῦ ἀντικείμενον ἀδιαφορίας, χλεύης ἢ αἰκιῶν, δὲν ἐνόησε μὲν τί τῷ ἔλεγον, ἀλλὰ τὸ ἠσθάνθη· ἡ φωνὴ τῆς καρδίας εἰσέδου εἰς τὴν καρδίαν του, καὶ δὲν ἤθελε πλέον νὰ μὲ χωρισθῇ, οὐδὲ νὰ πεισθῇ ὅτι ἦτον δυνατὸν νὰ ζῇ τοῦ λοιποῦ μακρὰν ἐμοῦ, καὶ ἀκούσας παρ' ἐμοῦ ποῦ ἐμελλον νὰ διατρέψω σήμερον, ἰδοῦ, ἦλθε κατόπιν. Τόσην συνέλαβεν ἀγάπην πρὸς ἐμέ.

— Δι' ὃ καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σας φρονεῖτε ὅτι δὲν εἶναι ὅσον παράφρων φαίνεται, εἶπεν ἡ Ἀγγελικὴ, ἐλαφρῶς μειδιῶσα.

Ἄλλ' εἰς τὸ μειδιάμα τοῦτο μοι ἐφάνη λάμψασα ἐλαφρὰ φιλαρεσκείας ἀκτίς· ὥστε καὶ μετὰ τινος πικρίας ἀποκρινάμενος·

— Φεῦ, Κυρία, τῇ εἶπον. Εἶναι ἐντελῶς παράφρων ὁ ἄθλιος. Εἶναι οἰκτρὸν θῦμα γυναικείας κουφότητος καὶ ἐρωτοτροπίας.

— Διότι, ἀπήντησε, συστέλλουσα τὰς ὀφρῦς, ἐνέδωκα παραδεχομένη τὸν παράφρονά σας, μὴ θριαμβεύετε. Ποσῶς

δὲν παρεδέχθην ὅτι παρεφρόνησε καὶ ἐξ ἔρωτος. Ὑπάρχουσι τόσα εἶδη παραφροσύνης, οἷον ἡ μονομανία ἐκείνων οἵτινες ὁ,τι δυστύχημα καὶ ἂν συμβῆ, εἰς τὰς γυναῖκας τὸ ἀποδίδουσι.

— Καὶ τίς σᾶς λέγει, Κυρία, εἶπον ἐγὼ ἀστειευόμενος, ὅτι καὶ αὐτὴ ἐξ ἔρωτος δὲν προέρχεται ;

Ἡ Ἀγγελικὴ ἐγέλασε καὶ μ' ἠπειλήσε διὰ τοῦ συνήθους τῆς σχήματος. Μοὶ προσέθηκε δὲ, ὅτι ἐπιμένει νὰ τῆ παρουσιάσω ἀφεύκτως, περιστάσεως δοθείσης, τὸν φίλον μου, ἵνα κρίνῃ ἂν τὸ πτέρωμα του ἂν ταποκρίνηται πρὸς τὸ κελάδημά του, ὡς ἤθελεν εἰπεῖ ὁ Λαφονταῖνος, καὶ μοὶ ἐζήτησε νὰ τῆ γράψω τὸ ᾄσμα του.

Τοῦτο δ' ἔπραξα ἀμέσως, καθήσας εἰς ρίζαν λειμονίας, καὶ σχίσας φύλλον ἐκ τοῦ χαρτοφυλακίου μου, καὶ μετὰ ταῦτα τρέξας τὴν ἐπρόφθασα καὶ τῆ τὸ ἔδωκα.

Οὕτω κατέβημεν εἰς τὰς λέμβους· καὶ ἐπειδὴ γλυκὺς ἐφύσα ἀπηλιώτης, ἀναπετάσαντες τὰ ἱστία, ἐσχίζομεν ταχέως τὴν ὑποφρίσσουσαν θάλασσαν, καὶ ἐγελῶμεν εἰς τὰς ἐπιφωνήσεις καὶ τοὺς ἀναιτίους φόβους τινῶν τῶν κυριῶν διὰ πᾶν κίνημα τῶν ἐλαφρῶν ἀκατίων.

Παραπλεύσας δ' ὁ στολίσκος ἡμῶν τὴν πόλιν τοῦ Πόρου, καὶ ἔπειτα τοὺς τερπνοὺς κήπους ὅπου εἶχομεν γευματίσει τὴν προτεραίαν, ἀφ' οὗ διῆλθε καὶ ἀπέναντι τοῦ δυτικοῦ πορθμοῦ, τοῦ διαιροῦντος τὴν νῆσον ἀπὸ τῆς ξηρᾶς, προσωρμίσθη τέλος εἰς τὴν βόρειον γωνίαν τοῦ μυχοῦ τοῦ μεγάλου λιμένος, κατὰ τὴν θέσιν Βίδι. Ἐνταῦθα ἦν τὸ ἕτερον τῶν ἐπινείων τῶν Τροϊζηνίων, τὸ καλούμενον τὸ πάλαι Κελενδερίς, ἐνῶ τὸ ἄλλο Πώγων λεγόμενον, ἐξ οὗ ἐξέπλευσαν οἱ Ἕλληνες πρὸ τῆς ἐν Σαλαμίनि μάχης, ἔκειτο κατὰ τὸ μεσημβρινὸν πέρασ τοῦ μυχοῦ, καθ' ὃ

μέρος, προσχωθεῖσα ἢ θάλασσα, μετεβλήθη εἰς ἀβαθῆ καλαμῶνα.

Ε'

Εἰς τὸ Βίδι εὐρομεν ὑπὸ τὴν σκιάν τῆς αὐτόθι ἐκκλησίας καὶ τῶν περίξ δένδρων περιμένοντας ἡμᾶς τοὺς ἵππους, οὓς ὁ Κύριος Δήμαρχος Καλαυρίας εἶχε παραγγείλει ἀπὸ τῆς προτεραιίας, καὶ ἀναβάντες διέβημεν πρὸς τὰ νοτιοδυτικὰ τὸ πλούσιον πεδῖον τῆς Τροιζηνίας, μεταξὺ ἀμπελώνων καὶ φυτειῶν. Τὸ πλῆθος τῶν ἵππευόντων, ἡ ζωηρότης τῶν μὲν, ἡ ἀπειρία τῶν ἄλλων, καὶ ὄλων ἡ εὐθυμία, καθίστων τόσῳ φαιδρότεράν τὴν ἵππασίαν, καθ' ὅσον ἀπὸ τινος νέφη ἀρθέντα ἀπὸ δυσμῶν, ὡς ἂν ἡμεθα προνομιούχον ἀπόσπασμα τοῦ λαοῦ τῆς ἐκλογῆς διατρέχον τὴν ἔρημον, ἤλθον καὶ ἐκάλυψαν τὸν ἥλιον, οὗ τὰ βέλη κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν τοῦ ἔτους καὶ τῆς ἡμέρας ἐδύναντο νὰ μᾶς ἐνοχλήσωσι.

Μετὰ τρία τέταρτα τῆς ὥρας ἐφθάσαμεν εἰς τὸ χωρίον Δ α μ α λ ᾱ ν, κατὰ τοὺς πρόποδας ὑψηλῶν καὶ ἀποτόμων ὄρέων, εἰς μικράν ἀπόστασιν τῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας Τροιζήνος, ἣτις, κατὰ τῶν ἱστορικῶν τὴν ὀρθὴν μαρτυρίαν, ἀπεῖχε 15 σταδίου ἀπὸ τῆς θαλάσσης. Ὁ Δαμαλᾶς ἦτον ἄλλοτε, ὡς φαίνεται, ἐπίσημος κώμη καὶ ἐπισκοπή· ἔκτοτε ὁμως περιεστάλη εἰς μικρὸν καὶ ἄσημον χωρίδιον· δι' ὃ καὶ ἡμεῖς, περιελθόντες ἀπλῶς αὐτὸ, καὶ μόνον τὸ δημοτικόν του σχολεῖον ἐπισκεφθέντες, κατέβημεν ν' ἀναπαυθῶμεν εἰς τοὺς ὑπ' αὐτὸ λειμονοκῆπους, ὑφ' ὧν τὴν σκιάν, κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπαναστάσεως, ἐκάθησαν βουλευόμενοι περὶ τῆς ὑπάρξεως Ἑλληνικῆς πατρίδος οἱ πρῶτοι ἄνδρες οἱ ἐγείραντες τὴν σημαίαν τῆς ἐλευθερίας.

Ἐνταῦθα τὴν εὐσυνειδησίαν τῶν πλείστων περιηγητῶν μιμούμενος, δὲν πρέπει ν' ἀποσιωπήσω, ὅτι αἱ γνῶμαι διηρέθησαν ἐπὶ τοῦ σπουδαίου ζητήματος τοῦ γεύματος, τῶν μὲν θελώντων νὰ φάγωμεν πρῶτον, καὶ μετὰ ταῦτα νὰ ἐπισκεφθῶμεν τὸ γεφύρι τοῦ Διαβόλου, τὸ τελευταῖον σημεῖον τῆς ἐκδρομῆς, τῶν δ' ἀντιταττόντων τὴν ἔλλειψιν ὀρέξεως, διότι πρὸ ὀλίγου μόνον ἤριστήσαμεν, καὶ παρατηρούντων ὅτι ποιητικώτερον θέλει εἶσθαι νὰ γευθῶμεν παρ' αὐτὴν τὴν γέφυραν, ὅπου, προσέθετεν ἡ Κυρία Ἀγγελικὴ,

— Δὲν θέλομεν ἔχει οὐδ' ἀνάγκην πυρᾶς διὰ τὸν καφφέν μας, διότι ὁ οἰκοδεσπότης θέλει ἄνευ ἀμφιβολίας εὐγενῶς μᾶς προσφέρει τὴν τοῦ ἀπεράντου του μαγειρείου.

— Μὴ πολυπαίζωμεν, παρακαλῶ, μετὰ τοῦ Διαβόλου, εἶπεν ἄλλη κυρία, ἔχουσα τὰς ἀμφιβολίας της ὡς πρὸς τὴν εὐγένειαν, ἢ καὶ ὡς πρὸς τὴν ἀφιλοκέρδειαν τοῦ οἰκοδεσπότη. Ἐχει πόδας πολλοὺς, ὡς ἤξεύρετε. Τὸ κατ' ἐμὲ διόλου δὲν θὰ δυσηρεστούμην, ἂν ἤμην ἀπηλλαγμένη τοῦ νὰ ἐπισκεφθῶ τὸ βασιλείον του.

— Καιρὸς δὲν εἶναι πλέον, Κυρία, τῇ εἶπεν εἰς τῶν συνοδοιπόρων, ὅστις εἶχε γνῶσιν τοῦ Πόρου. Πρὸ πολλοῦ εἶσθε ἐν μέσῃ τῇ ἐπικρατείᾳ του. Ὅλοι οὗτοι ἐδῶ περίξ οἱ λόφοι εἰσὶ κτήματά του, καὶ τοῖς ἐπεχάραξε τὰ ὀνόματα διὰ τοῦ κυριαρχικοῦ ὄνυχός του. Τοῦτο ἐκεῖ τὸ μέρος ὀνομάζεται Ἀπάθεια, τὸ ἄλλο παρέκει Κατάρρα, τὸ ἄλλο Ἀνάθεμα.

— Ἀδιάφορον, ὑπέλαβεν ἡ Ἀγγελικὴ. Δὲν πρέπει νὰ εἴμεθα ἀγνώμονες. Παρὰ τοῦ τοπάρχου φιλοφρονεστέραν καὶ μεγαλοπρεπεστέραν ὑποδοχὴν δὲν ἐδυνάμεθα νὰ περιμένωμεν. Οὔτε οἱ καλοὶ κῆποι μᾶς ἔλειψαν, οὔτε ἡ καλὴ εὐθυμία. Ἐγὼ τὸν κηρύττω παράδειγμα πατρικῶν ἡγεμόνων.

— Καί, ὡς ὑποθέτω, τῇ εἶπα, τὸν κατατάττετε ὀλίγον μετὰ τῶν θαλασσίων ὄφρων.

— Καί μετὰ τῶν ἐξ ἔρωτος παραφρόνων, ἀπεκρίθη γελῶσα.

Ἐν τούτοις ἡ γνώμη τοῦ ναῦ γευματίσωμεν παρὰ τὴν γέφυραν ὑπερίσχυσεν. Ὑπερίσχυσεν ἕμως συγχρόνως καὶ ἡ ἐμὴ τροπολογία τοῦ ν' ἀναπαυθῶμεν ὑπὸ τὴν σκιὰν πρὶν ἀναχωρήσωμεν· καὶ μάλιστα παρέστησα ὡς ἀρχαιολογικὸν καθῆκον ἡμῶν καὶ ναῦ κοιμηθῶμεν ὀλίγον (ἡχθεσινὴ ἐκδρομὴ εἰς τὸν ναὸν μοὶ ἔφερε κατὰ νεῦν τὸ σόφισμα τοῦτο), διότι οἱ ἀρχαῖοι Τροϊζήνιοι ἐλάτρευον ἰδίως τὸν Ὑπνον, καὶ τῷ εἶχον βωμὸν ἀφιερωμένον.

Ὁ σοφὸς οὗτος λόγος ἐφάνη ἀκαταμάχητος εἰς τοὺς πλείστους τῶν συνοδοιπόρων, καὶ μάλιστα εἰς τὰς κυρίας, ὅσαι δὲν ἦσαν ἐξωκειωμένοι πρὸς τὴν ἵππασίαν, καὶ οὕτως, οἱ μὲν σπουδαίως καὶ εἰλικρινῶς, οἱ δὲ διὰ τοῦ ἐνὸς ὀφθαλμοῦ ἐκοιμήθημεν μέχρις οὗ ἡ θερμότης τῆς ἡμέρας ἐμετριάσθη. Τότε δ' ἀποσείσαντες ὅλοι τὴν νάρκη, καὶ ἤδη καὶ ὑπὸ τῆς πείνης ὑπονυσσόμενοι, ἀνέβημεν πάλιν τοὺς ἵππους, καὶ διηυθύνθημεν πρὸς δυσμάς.

Μετά τινα δὲ χρόνον διέβημεν διὰ τῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας Τροϊζήνος, τῆς πόλεως ἐν ἣ ἔγεννήθη ὁ Θησεύς, καὶ ἐν ἣ ἡγάπα ἡ Φαίδρα, καὶ τὸ μόνον σχεδὸν ἀρχαῖον μνημεῖον ὃ εἶδαμεν ἐνταῦθα ἦτον πύργος τετράγωνος Ἑλληνικῆς οἰκοδομικῆς, βαίνων ἐπὶ βάσεως κυκλωπέας, ἣν πολλάκις ἴσως ἔθιξε παρελαύνων τοῦ Ἴππολύτου ὁ δίφρος.

Μετ' ὀλίγον δ' ἡ ὁδὸς ἐστράφη πρὸς τὸ ὄρος, ἀναβαίνουσα παρὰ τὸ χεῖλος βαθείας χαράδρας, καὶ ἐγένετο ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον στενὴ καὶ παράκρημος, πρὸς οὐ μικρὰν ἀνησυχίαν ἐκείνων ἐκ τῶν κυριῶν, ὅσαι δὲν ἐπηγγέλλοντο ἰδίως

τὰς Ἀμαζόνας. Ἐκείνη μάλιστα, ἣτις εἶχεν ἐκφράσει τοὺς ἐνδοιασμούς της περὶ τοῦ διαβόλου, ἔβλεπεν εἰς πάντα λίθον, εἰς πᾶσαν ἀνωμαλίαν τῆς ὁδοῦ. τὰς συνήθεις ἐνεργείας αὐτοῦ, καὶ συνώδευε πᾶν ἐπιφώνημα φόβου καὶ διὰ τινῶν πλαγίων νύξεων κατ' ἐκείνων, οἵτινες ἠθέλησαν νὰ κοιμηθῶσιν εἰς Δαμαλαῖν, ὥστε νὰ νυκτωθῶμεν καὶ πῶς νὰ ἐπιστρέψωμεν ἔπειτα διὰ τοιοῦτων δρόμων, ἐν ᾧ τὰ σύννεφα μάλιστα, σωρευόμενα εἰς τὸν ὀρίζοντα, προήγγελλον, ὅτι θὰ ἔχωμεν σκοτεινὴν νύκτα; Τὴν καθησυχάσαμεν ὁμῶς, ὑποσχθέντες ὅτι τὴν νύκτα, διότι τῷ ὄντι ἐφαίνετο ὅτι θὰ νυκτωθῶμεν, ἐμέλλομεν ν' ἀνάψωμεν δάδας, καὶ εἰς τὸ φῶς αὐτῶν νὰ ὀδηγήσωμεν ἀσφαλέστατα τὰς κυρίας.

Οὕτω διεσκεδάσθη ὁ φόβος της, ἀντιπερισπασθεὶς καὶ ὑπὸ τῆς ὠραίας θεᾶς ἦν ἀπηντήσαμεν περὶ τὸ μέσον τῆς ἀναβάσεως. Βάθεις ὑπὸ τοὺς πόδας ἡμῶν, εἰς τὸν πυθμῆνα τῆς χαράδρας δύο ὑδρόμυλοι ἐκρύπτοντο ὑπὸ εὐρεῖς καὶ δροσεροὺς φύλλων θόλους, καὶ ἐξηρεύοντο καταβράκτας, οἵτινες ἀπὸ τοῦ ἐνὸς ἐκρημνίζοντο εἰς τὸν ἕτερον.

Καθ' ὅσον δὲ περαιτέρω ἀνηρχόμεθα, ἡ χαράδρα ἐγίνετο βαθυτέρα, καὶ τὰ δύο ὄρη δι' ὧν διήρχετο, προσεγγίζοντα ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον τὰ κάθετα καὶ κρημνώδη πλευράτων, ἄφινον μέχρι τέλους ἀπόστασιν ὀλίγων μόνον ποδῶν μεταξὺ των.

Ἐνταῦθα μετ' ἐκπλήξεως εἶδομεν γέφυραν εἰς ἐναέριον ὕψος τὰ δύο ὄρη ζευγνῦσαν, καὶ σκοτοδινία μᾶς κατελάμβανεν, ὅταν ἀπ' αὐτῆς ἐνεβλέπομεν εἰς τὸ ἀχανὲς βάραθρον ὑπὸ τοὺς πόδας ἡμῶν, καὶ ἠκούομεν τὸν καταπληκτικὸν πάταγον, μεθ' οὗ ὁ χεῖμαρρος τῶν ὀρέων ἐθραύετο ἐν τῷ ἀπροσβάτῳ πυθμῆνι αὐτοῦ ἐπ' ὀγκωδῶν βράχων ἀτάκτως σεσωρευμένων, μέχρις οὗ τὸ διαυγὲς ὕδωρ συνήρχετο εἰς

βαθεῖαν δεξ αμενήν, ἐφ' ἧς ἐπλανᾶτο νύξ αἰωνία. Τοῦτο ἦτον τὸ γεφύρι τοῦ Διαβόλου, ἀναγορευθὲν ὑπὸ πάντων ἡμῶν ἄξιον τοῦ ὀνόματός του.

Τινὲς τῶν κυριῶν, καὶ νομίζω, καὶ τινες τῶν κυρίων ὠχρίασαν, ὅταν ἐπλησίασαν εἰς αὐτὸ, καὶ παρετήρησα ὅτι τινὲς ἔκαμνον κρυφίως τὸν σταυρὸν των. Ἡ Ἀγγελικὴ ὁμως, ἀνδρικοτέρα τὸ πνεῦμα, παρετήρει τὴν γέφυραν διὰ βλέμματος ἀρχαιολόγου, καὶ μὲ ἠρώτησεν ἂν τὴν νομίζω παίγιον τῆς φύσεως, ἢ ἔργον τέχνης μεγαλεπηβόλου.

— Εἶναι τεχνητὸν, τῇ ἀπήντησα, καὶ δὲν δύναμαι μὲν νὰ σᾶς εἰπῶ οὐδὲ τίς οὐδὲ πότε τὸ κατεσκεύασεν, ἀλλὰ πέπεισμαι, ὅτι εἶναι ἔργον ἑλληνικόν, καὶ πιθανῶς τῆς ἀπωτάτης ἀρχαιότητος.

Καὶ τῇ ἐδείκνυον τὴν τολμηρὰν καὶ ἐπιτηδείαν τῶν λίθων ἀρμογὴν, ἣτις μοὶ ἐφαίνετο τῆς ὑποθέσεώς μου ἀπόδειξις.

— Ἐχετε ἴσως δίκαιον, μοὶ εἶπεν. Ἀλλὰ βλέπω ἐκεῖ τὸν Βάρβα-Θανάσην, ὅστις κινεῖ διστακτικῶς τὴν κεφαλὴν του, ὡς ἂν μὴ συμμερίζηται τὴν ιδέα σου. Τί λέγεις, Βάρβα-Θανάση; Δὲν ἔκαμαν οἱ Ἕλληγες αὐτὸ τὸ γεφύρι; Ἠξεύρεις ἴσως ποῖος τὸ ἔκαμεν;

— Αἶ! αἶ! εἶπεν ὁ Βάρβα-Θανάσης, κινῶν τὴν κεφαλὴν.

Ἦτον δὲ ὁ Βάρβα-Θανάσης οὗτος ὁ γέρων ἀγωγιάτης, ὅστις ὠδήγει τὸ ζῶον τῆς Ἀγγελικῆς, καὶ μεθ' οὗ αὐτὴ, κατὰ τὴν χαρακτηρίζουσαν αὐτὴν εὐπροσηγορίαν, εἶχε καθ' ἑδὸν συνδέσει σχέσεις.

— Τοῦτο δὲν εἶναι ἀπόκρισις, Βάρβα-Θανάση, τῷ εἶπεν ἡ Ἀγγελικὴ, ἐν ᾧ ἔνευε πρὸς ἡμᾶς διὰ τοῦ ὀφθαλμοῦ. Ἄν ἠξεύρης ποῖος τὸ ἔκτισε, πρέπει νὰ μᾶς τὸ εἰπῆς.

— Ἀφῆτέ τ' αὐτὰ, εἶπεν ὁ Βάρβα-Θανάσης. Σεῖς οἱ Φράγχοι μᾶς περιγελάτε καὶ δὲν μᾶς πιστεύετε.

— Βάρβα-Θανάση, τῷ εἵπομεν ὅλοι παρακλητικῶς ἐπιτιθέμενοι, ἡμεῖς δὲν εἴμεθα Φράγχοι. Εἰπέ μας τίς ἔκαμε τὸ γεφύρι.

Τέλος πάντων, ἀποσεῖων τοὺς δισταγμοὺς καὶ τὴν μετριοφροσύνην, ἀπεφάσισε νὰ διηγηθῆ.

— « Ἦτον μίαν φορὰν ἕνας πασᾶς εἰς τὸν Δαμαλᾶν, εἶπε...

— Πασᾶς, ἐψιθύρισε πρὸς ἐμὲ ἡ Ἀγγελικὴ. Ποῦ ἔμεινε νῆ ἀπωτάτη ἀρχαιότης;

— «... » Καὶ αὐτὸς, ἐξηκολούθησεν ὁ διηγούμενος, ἤθελε νὰ γεφυρώσῃ αὐτὸ τὸ ποτάμι, διὰ νὰ πηγαίνῃ εἰς τὸ κυνήγι. Πολλοὶ ἄξιοι τεχνῖται ἤλθαν ἀπὸ τὰ διάφορα μέρη τοῦ Μωρέως, καὶ ἐζητοῦσαν πολλὰ χρήματα, διότι ἡ ἐργασία ἦτον δυσκολωτάτη. Ἦτον ὅμως εἰς τὸν Δαμαλᾶν ἕνας ἐργάτης πτωχὸς τῆς ἐλεημοσύνης, διότι ἦτον ἀκαμάτης καὶ ἀνεπιτήδειος. Αὐτὸς ἐφθονοῦσε τοὺς ἄλλους, διότι ὁἶδιος δὲν ἤξιζε τίποτε, καὶ ἔλεγε ξένους τοὺς Μωραῖταις τοὺς συντεχνίταις του, καὶ δὲν ἤθελε νὰ τοὺς ἀφήσῃ νὰ κερδίσουν ἐκεῖνοι.

» Ἦλθε λοιπὸν εἰς τὸν πασᾶν, καὶ τὸν εἶπεν ὅτι αὐτὸς κτίζει τὸ γεφύρι καλῆτερα καὶ μὲ τὰ μισὰ χρήματα· καὶ ἐπειδὴ ἔκαμνε πολλὴν ταραχὴν καὶ ἐφώναζεν, ὁ πασᾶς τὸν ἔδωσε τὴν ἐργασίαν, μὲ συμφωνίαν ὅμως, ἂν δὲν τὴν ἐπιτύχῃ, νὰ τὸν κόψῃ τὴν κεφαλὴν.

» Ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος εὐχαριστήθηκε, διότι ἔβλαψε τοὺς ἄλλους, καὶ ἀφ' οὗ ἔκτισε τὸ γεφύρι ὅπως ἠμπόρεσεν ἐκεῖ κάτω ὅπου εἶναι οἱ μῦλοι, ἐκαυχᾶτο ὅτι τὸ ὁμοίον του δὲν εὐρίσκεται εἰς τὸν κόσμον, καὶ τόσον ὑπερηφανεύθη, ὥστε ἐτόλμησε νὰ ζητῆ ἀπὸ τὸν πασᾶν νὰ τῷ δώσῃ γυναῖκα τὴν ὠραίαν κόρην τοῦ προεστοῦ, τὸ ἀνθος τοῦ Δαμαλᾶ, ἐξακουστὴν εἰς ὅλον τὸν Μωρέαν καὶ ζηλευμένην.

» Ἐκείνην τὴν ἰδίαν νύκτα ἔβρεξεν εἰς τὰ βουνα, καὶ κατέβασε τὸ ποτάμι, καὶ ... ἐπῆρε τὸ γεφύρι. Τότε ἐπρόσταξεν ὁ πασαῶς νὰ τὸν φέρουν ἐμπρὸς τοῦ καὶ νὰ τὸν ἀποκεφαλίσουν. Ὁ ἄθλιος ἔκλαιε καὶ ὠδύρευτο καὶ ὑπέσχετο νὰ κτίσῃ ἄλλο γεφύρι διπλὰ στερεώτερον. Τὸν ἐλυπήθη λοιπὸν ὁ πασαῶς, καὶ ἔδωκε τὴν ἄδειαν.

» Ὁ κτίστης ἔκτισε τὸ γεφύρι πολὺ καλῆτερον ἀπὸ τὸ ἄλλο, καὶ ἐφούσκωνε πολὺ περισσότερον ἀπὸ τὴν πρώτην φοράν. Καθὼς ὅμως ἤλθαν τὰ πρωτοβρόχια, τὸ ποτάμι ἐπλημμύρησε, καὶ τῆς γεφύρας δὲν ἔμεινε πέτρα εἰς πέτραν. Ὁ τρόμος τοῦ ἀνθρώπου ἦτον ἀπερίγραπτος, ὅταν εἶδε τὸν πασαῶν νὰ προστάξῃ τὸν δήμιον νὰ τὸν κόψῃ· κατώρθωσεν ὅμως μετὰ πολλὰ νὰ τεῦχαιρισθῇ καὶ πάλιν ἡ ζωὴ, ἀλλὰ διὰ τελευταίαν φοράν, ἂν δὲν γίνῃ καλὸν καὶ τὸ τρίτον γεφύρι.

» Εἰς αὐτὸ ἔβαλε πλέον τοὺς φοβεροὺς αὐτοὺς βράχους, — τοὺς βλέπετε ἐκεῖ κάτω, — καὶ τοὺς ἔκτισε μὲ πολλὴν τάξιν, ὅπου ἦτον θαῦμα νὰ βλέπῃς. Ποῦ ἀκούει ὅμως τὸ ποτάμι τάξιν καὶ βράχους. Καθὼς ἤλθεν ἀπὸ τὸ βουνὸν μὲ μουγκρητὸν ὡς νὰ ἔσφαζαν ἑκατὸν βώδια, ἐπέταξε τοὺς βράχους εἰς τοὺς κρημνοὺς ὡς χαλίκια.

» Τότε ὁ ἐργάτης ἤλθεν εἰς ἐσχάτην ἀπελπισίαν, διότι ἤξευρεν ὅτι ἡ ἄλλη ἡμέρα ἦτον ἡ τελευταία τοῦ, καὶ ἐκάθησεν εἰς τὴν γωνιάν του, ἐμπρὸς εἰς τὴν φωτιάν, καὶ ἔκρυψε τὸ πρόσωπον εἰς τὰς χεῖράς του, καὶ ἔκλαιεν.

» Ἐξαφνα ἀκούει πατήματα εἰς τὸ πλάγι του, καὶ στρέφει τὴν κεφαλὴν καὶ βλέπει ἕνα μαυροφόρον ἐκεῖ καὶ ἐστέκετο, ἄνθρωπον μαυρομμάτην καὶ πλατοφρύδην, μὲ μακρὰν τὴν μύτην καὶ τὸ πηγούνι καὶ μὲ καλαμάρι μακρὸν εἰς τὴν ζώνην. Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς τὸν ἐχαιρέτησε ταπεινά.

— «Ποῖος εἶσαι καὶ ἀπὸ ποῦ ἦλθες; ἐρώτησε τρομαγμένος ὁ κτίστης. Ἡ θύρα μου εἶναι κλειστή.

— «Μὲ συγχωρεῖς, ἀπεκρίθη ὁ μαυροφόρος. Σὲ ἤκουσα ὅτι ἐκλαιες, καὶ ἦλθα νὰ σ' ἐρωτήσω τί ἔχεις καὶ νὰ σὲ βοηθήσω.

— «Σ' εὐχαριστῶ, διδάσκαλε, εἶπεν ὁ ἐργάτης. Εἰς ὅ,τι ὅμως ἔχω δὲν ἠμπορεῖς νὰ μὲ βοηθήσης.

— «Ποῦ ἠξεύρεις; εἶπεν ὁ ἄλλος. Ζήτει μόνον καὶ βλέπομεν.

— «Δὲν ἠμπορεῖς, σὲ λέγω, ἀπήντησε θυμωμένος ὁ κτίστης. Θέλω νὰ κτισθῇ τὸ γεφύρι ἐπάνω εἰς τὴν ρευματιάν, καὶ νὰ μὴ κρημνίζηται, καὶ τὸ ποτάμι νὰ μὴ τὸ παίρνη.

— «Αὐτὸ μόνον; αὐτὸ εἶναι εὐκόλον. Τὸ γεφύρι θὰ κτισθῇ ὡς τὸ θέλεις.

— «Αἶ! καὶ τί μ' ὠφελεῖ ἂν τὸ κτίσης δυνατὸ ἴσάν τὸ Παλαμῆδι; ἀπεκρίθη ὁ ἐργάτης. Αὔριον τὸ πρῶτ' ὁ πασᾶς θὰ μὲ κόψη τὸ κεφάλι, διότι τὸ γεφύρι εἶναι κρημνισμένον.

— «Ὡς αὔριον τὸ πρῶτ' ἔχομεν ὅλην τὴν νύκτα, εἶπεν ὁ μαυροφόρος.— Μὲ τὴν ἀδειάν σου, ἀφεντικό; ἐρώτησεν ἔπειτα· καὶ μὲ πολλὴν ἡσυχίαν ἔβγαλε τὸ τσιβοῦκι ἀπὸ τοῦ κόρφου του, τὸ ἐγέμισεν, ἔκαμε τὰ δύο δάκτυλά του ὡς λαβίδα, καὶ ἔπειτα, τὸ παράξενον! τὰ ἐμάκρυνε δύο πήχεις, ἐπῆρε μὲ αὐτὰ φωτίαν, τὰ ἐκόντηνε πάλιν, καὶ ἔβαλε τὴν φωτίαν εἰς τὸν καπνὸν του. Ἀφ' οὗ δὲ ἐκάπνισεν ὀλίγον·

— «Αὔριον λοιπὸν, ἐπρόσθεσεν, ἡ γέφυρα θὰ εἶναι κτισμένη. Τί ἄλλο εἶναι εἰς τοὺς ὀρισμούς σας, καὶ εἰς τί ἠμπορῶ νὰ σᾶς φανῶ χρήσιμος;

» Ὁ ἐργάτης τότε ὡς νὰ ἤρχισε νὰ ἐννοῇ ὅτι κάτι ἠμπορεῖ νὰ ἔβγη ἀπ' αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον.

— «Νὰ σὲ εἰπῶ τὴν ἀλήθειαν, τὸν εἶπεν, ἡ ἄλλη μου ἐπιθυμία εἶναι νὰ γίνω πλούσιος, καὶ νὰ γίνω ἀμέσως.

— «Εἰς τὰς διαταγὰς σας, ἀπεκρίθη αὐτός. Νὰ γίνετε πλούσιος, τί δικαιότερον; θέλετε ἄλλο τίποτε;

— «Θέλω νὰ πάρω γυναϊκά μου τὴν ὠραίαν κόρην τοῦ προεστοῦ.

— «Μεγάλη τιμὴ διὰ τὸν προεστὸν νὰ σᾶς κάμη γαμβρὸν, καὶ θὰ ἔχετε ὅ,τι ἐπιθυμεῖτε.

— «Εὐχαριστῶ διὰ τὴν καλωσύνην σας, ἀπεκρίθη ὁ κτίστης. Εἰπέτε με ὅμως εἰς τί ἤμπορῶ νὰ σᾶς δουλεύσω καὶ ἐγώ; διότι βλέπω ὅτι οὔτε φωτιὰν δὲν ἔχετε ἀνάγκην νὰ σᾶς δώσω.

— «Εἶναι περιττὸν νὰ ἐνοχληθῆτε, ἀπήντησεν ἐκεῖνος μ' εὐγένειαν. Πόσους χρόνους ἀκόμη εὐχαριστῆσθε νὰ ζήσετε;

— «Ἄν ζήσω τρεῖς χρόνους καθὼς ἐπιθυμῶ, εἶμ' εὐχαριστημένος, εἶπεν ὁ κτίστης.

— «Τρεῖς χρόνους καθὼς ἐπιθυμεῖτε, ἀπεκρίθη μὲ βαθὺν χαιρετισμὸν ὁ ξένος. Ἐγὼ ἓνα μόνον μικρὸν ἐνθύμημα θὰ σᾶς ζητήσω....

— «Ὅ,τι προστάζετε, ἀπήντησεν ὁ ἐργάτης.

— «.... Μετὰ τοὺς τρεῖς χρόνους αὐτοὺς, ἀφ' οὗ ἀποθάνετε, ὅταν πλέον δὲν θὰ σᾶς χρειάζεται, νὰ μὲ χαρίσητε.... τὴν ψυχὴν σας.

— «Τὴν ψυχὴν μου! ἐφώναξε τρομαγμένος ὁ κτίστης. Τὴν ψυχὴν μου! ὦ! εἶναι πρᾶγμα σημαντικόν. Λυποῦμαι, ἀλλὰ μὲ φαίνεται πῶς καὶ ἀφ' οὗ ἀποθάνω θὰ ἔχω ἀκόμη ἀνάγκην τῆς ψυχῆς μου.

— «ὦ! τότε ἀλλάζει, εἶπεν ὁ ἄλλος. Δὲν θέλω διόλου νὰ σᾶς βιάσω. Λυτοῦμαι ἐγὼ περισσότερο ὅτι δὲν ἤμπο-

ρῶ νὰ σᾶς δουλεύσω, καὶ νὰ σᾶς δώσω τὸν πλοῦτον καὶ τὴν κόρην ὁποῦ ζητεῖτε. Καὶ οὔτε θὰ ἔχετε ὅμως ἀνάγκην αὐτῶν, ἀφ' οὗ αὔριον ὁ πασαῶς θὰ σᾶς κόψῃ τὴν κεφαλὴν.

— « Ἄ! ἔχετε δίκαιον, τὸ εἶχα λησμονήσει, εἶπεν ὁ κτίστης, καὶ ἔγινε χλωμὸς ὡσάν τὸ κηρί. Δὲν θέλω νὰ δώσω τὴν κεφαλὴν μου εἰς τὸν πασαῶν. Δὲν εἶναι δυνατὸν σεῖς, ὁ τόσον καλὸς, νὰ μὲ βοηθήσετε ;

— « Προθυμώτατος δοῦλός σας, εἶπεν ἐκεῖνας. Ἄλλὰ μετὰ τρεῖς χρόνους τὴν ψυχὴν σας. Ἀλλέως λυποῦμαι ὅτι μὲ εἶναι ἀδύνατον.

» Ὁ κτίστης ἄρχισε νὰ περιπατῇ ἐπάνω καὶ κάτω ἀνήσυχος. Ἐπειτα ἐστάθηκεν ἐμπρὸς εἰς τὸν ξένον.

— « Δὲν μὲ χαρίζετε ἀκόμη δύο χρόνους; τὸν εἶπεν. Ἄπὸ τρεῖς δὲν τοὺς κάμνετε πέντε ;

— « ὦ! πῶς; Ἄπὸ τρεῖς, εἶπεν ὁ μαυραφόρος, τοὺς κάμνομεν ἕξ διὰ νὰ σᾶς εὐχαριστήσω.

— « Ἄς εἶναι λαιπὸν μετὰ τοὺς ἕξ χρόνους ἔχετε τὴν ψυχὴν μου, μὰ τὸν Ἄγιον. . . .

— « Ἄς λείψουν οἱ ἅγιοι, εἶπεν ὁ ἄλλος. Εἴμ' ἐναντίας τῶν ὄρκων. Ἐχω ἄλλην δικονομίαν, ἂν ἐπιτρέπετε.

» Καὶ ἔβγαλε μικρὸν βιβλίον ἀπὸ τὸν κόρπον του, καὶ εἰς τὸ καλαμάρι ὁποῦ εἶχεν εἰς τὴν μέσῃν του ἐβούτησε διὰ κονδύλι τὸ νύχι του, ὁποῦ εἶχε σουβλερὸν καὶ μακρὸν, καθὼς μερικοὶ τῶρα ὁποῦ φραγγοπορεύονται, ἔγραψε τὸ ὑποσχετικὸν, ἔβαλε τὴν ἡμερομηνίαν, εἰκοστὴν πέμπτῃν τοῦ Δεκεμβρίου, καὶ ἔδωκεν εἰς τὸν κτίστην νὰ υπογράψῃ. Ὁ κτίστης ὅμως δὲν ἤξευρε γράμματα, καὶ ἐπρότεινε νὰ βάλῃ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ.

» Τότε ὁ ξένος ἐθύμωσε, καὶ ἄρχισε ν' ἀφρίζῃ καὶ νὰ τρέμῃ ἀπὸ τὸ κακὸν του, καὶ ὁ κτίστης ἔβαψε τὸ δάκτυλόν

του εἰς τὸ καλαμᾶρι, καὶ τὸ ἐπάτησεν εἰς τὸ ὑποσχετικόν. Ὁ μαυροφόρος ἔκρυψε τὸ βιβλίον, ἐχαιρέτησε βαθύτατα, καὶ ἀνεχώρησε.

»Τὴν ἄλλην ἡμέραν ὁ κτίστης ἐπῆγεν εἰς τὸ βουνόν, κ' ἐκεῖ ὁποῦ ἔκτιζε δὲν ἤυρε τίποτε. Ἡ ἀπορία του ὅμως δὲν περιγράφεται, ὅταν ὕψωσε τὴν κεφαλὴν, καὶ ἐπάνω, ἐκεῖ ὁποῦ περνοῦν οἱ ἀετοί, ὅπου καὶ ὁ κατακλυσμός ἂν ἔλθῃ δὲν θὰ φθάσῃ ποτὲ τὸ ποτάμι, καὶ ὅπου μόνον τὰ τελώνια τοῦ ἀέρος ἤμπεροῦσαν νὰ εἶναι οἱ κτίσται, εἶδε τὸ γεφύρι τοῦτο νὰ ἐνώνῃ τὰ δύο βουνά. Ἐτρεξεν ἀμέσως ἐπάνω νὰ τὸ περιεργασθῇ, καὶ ἐπέτα ἀπὸ τὴν χαρὰν του.

»Ἐκεῖ ὅμως ὁποῦ τὸ ἐτριγύριζεν, ἐγλύστρησε, καὶ ἔπεσεν εἰς τὸν κρημνόν. Ἄν ἦτον ἄλλος, κόκκαλόν του γερὸν δὲν θὰ ἔμενεν. Αὐτὸς δὲν ἔπαθε τίποτε, καὶ καθὼς ἐπίσθη ἀπὸ μίαν πέτραν διὰ ν' ἀνέβῃ, καὶ τὴν ἐκύλισεν, ἤυρεν ἀποκάτω ἓνα πιθάρι θεόρατον, ὄλον φλωρί. Χωρὶς νὰ χάσῃ καιρὸν, ἔκρυψε καλὰ τὸ πιθάρι, καὶ ἔτρεξεν εἰς τὸν πασᾶν, καὶ ὁ πασᾶς, ὅταν εἶδε τὸ γεφύρι, ἐθαύμασε καὶ τὸν ἐκήρυξε πρῶτον κτίστην τοῦ Μωρέως καὶ ὅλης τῆς οἰκουμένης.

»Ἀπὸ τότε ὁ καλὸς ἤρχισε νὰ ζῆ καθὼς χρειάζεται· ἐνδύθηκε χρυσᾶ φορέματα καὶ χρυσᾶ ἄρματα, ἀγόρασε λειμονοπερίβολα καὶ παλάτια, ἄλλο εἰς τὸν Δαμαλᾶν, ἄλλο εἰς τὴν Ἀπάθειαν, ἄλλο εἰς τὴν Κατάραν καὶ ἄλλο εἰς τὸ Ἀνάθεμα, καὶ ὅλοι τὸν ἐμακάριζαν καὶ τὸν ἐζήλευαν.

»Ὁ προεστὸς ἦλθε καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ γίνῃ γαμβρός του, καὶ ὁ Δαμαλᾶς τὸν ἐκλεξε προεστόν. Οἱ χρόνοι ἐπερνοῦσαν, καὶ ὁ κτίστης ἦτον μέγας καὶ πολὺς, καὶ ὁ κόσμος εἶχε νὰ κάμνῃ μὲ τὰ πλούτη του καὶ μὲ τὴν ἀσωτεῖαν του.

»Μίαν ἡμέραν, — ἦτον Χριστούγεννα, — ἐβγήκεν ἀπὸ τὸν Δαμαλαῶν, χωρὶς νὰ εἰπῆ ποῦ πηγαίνει. Ἐπῆγε νὰ πάρῃ φλωρία ἀπὸ τὸν ἀνεξάντλητον πίθον του. Ἐπῆγε, καὶ δὲν ἐπέστρεψε πλέον.

»Οἱ βοσκοὶ ὅπου εἶχαν τὰ πρόβατά των εἰς τὸ βουνόν, διηγήθησαν ἔπειτα ὅτι τὸν εἶδαν ἐν ᾧ ἐπερνοῦσε τὸ γεφύρι. Ὅτι μεγάλη ἀνεμοζάλη εἶχε σηκωθῆ, καὶ ὁ οὐρανὸς ἔγινε πίσσα, καὶ ὁ ἀνεμὸς ἐγαύγιζεν εἰς τοὺς βράχους κ' ἐφυσούσεν ὡς νὰ ἤθελε νὰ ξερρίζωσῃ τὸ ὄρος, καὶ ἔπιπταν βροχὴ καὶ χάλαζα καὶ κεραυνοί, ὅπου ἦτον τρομάρα· καὶ μεταξὺ εἰς ταῖς βρονταῖς ὅτι ἤκουσαν μόνον ὡς μεγάλα χάχλανα εἰς τὸν ἀέρα, καὶ ὅταν ὁ οὐρανὸς ἐξαστέρευεν, ὁ προεστὸς δὲν ἦτον πλέον εἰς τὸ γεφύρι, καὶ πούποτε δὲν ἐφαίνετο. Μόνον ὅταν ἐπέρασαν εἰς τὸ μέρος ὅπου τὸν εἶχαν ἰδεῖ, ἦσαν κομμάτι χαρτὶ μαυρισμένον, μὲ γράμματα ὅπου κανεὶς ἀπὸ τοὺς γραμματισμένους τοῦ Δαμαλαῶ, οὔτε ὁ δημοδιδάσκαλος, δὲν ἠμπόρεσε ν' ἀναγνώσῃ.

»Ἡ ἀνεμοζάλη ἐκείνη εἶχε φθάσει καὶ ὡς κάτω εἰς τὸ χωρίον, καὶ κεραυνὸς ἔπεσε καὶ ἐφόνευσε τὴν γυναῖκα τοῦ προεστοῦ, καὶ ἔκαυσε τὸ παλάτιόν του.»

Τὴν μακρὰν ταύτην διήγησιν μᾶς ἔκαμεν ὁ Βάρβα-Θανάσης ἐν ᾧ ἠτοιμάζετο ἡ τράπεζα, εἰς τὸ δεξιὸν χεῖλος τῆς χαράδρας, ὅπου τὸ ἔδαφος εἶναι ὀπωσοῦν ὀμαλώτερον. Τινὲς κυριαὶ ἔλεγον ὅτι ἔπρεπε νὰ βραχύνωμεν τὸ γεῦμα, προφασιζόμεναι ὅτι τῆς δύσεως τὰ νέφη ὑψοῦντο ἀπειλητικὰ, ἴσως ὁμως καὶ ἔκ τινος ἐνδομύχου ἐπιθυμίας νὰ μὴ μένωσι νύκτα εἰς τὰ μέρη ὅπου μαυροφόροι ἔρχονται εἰς ἐπισκέψεις διὰ τῆς ὀπῆς τοῦ κλείθρου.

»Ἐννοεῖται δ' ὅτι καθ' ὅλον τὸ γεῦμα ὁ μαυροφόρος οὗτος, καὶ ἡ γέφυρα, καὶ ὁ κτίστης, καὶ οἱ πίθοι οἵτινες εὐρί-

σκόνται ὑπὸ τοὺς λίθους κυλιομένους, ἦσαν τὰ διηνεκῆ ἀντικείμενα τῆς εὐφυΐας, τῶν σαρκασμῶν, τῶν λογοπαιγνίων, ἴσως καὶ τοῦ κρυπτοῦ φόβου τῶν διαφόρων συνδαιτυμόνων, κατὰ τὸν ἀτομικὸν χαρακτῆρα ἐκάστου.

ΣΤ'

Οὕτω παρετάθη ἡ εὐωχία ἐπὶ μακρὸν, καὶ ἡ νύξ ἐπλησίαζε. Καὶ ἐπεθύμουν μὲν πρὸ πολλοῦ αἱ πλείσται τῶν κυριῶν ν' ἀναχωρήσωμεν, ἀλλὰ φοβούμεναι τὸ δίξυγον πῦρ τῶν εἰρωνειῶν, τὸ ὑποδεχόμενον πᾶσαν τοιαύτην πρότασιν, δὲν ἐτόλμων εἰμὴ πλαγίας τινὰς νύξεις.

Τέλος ἡ Κυρία Ἀγγελικὴ, ἣτις ἦτον ἀνωτέρα πάσης ὑπονομίας φόβου παιδαριώδους, λαβοῦσα μετ' ἀποφάσεως τὸν λόγον·

— Δὲν νομίζετε, εἶπεν, ὅτι εἶναι τέλος καιρὸς ν' ἀφήσωμεν τὸν οἰκοδεσπότην εἰς τὴν ἡσυχίαν του; Τὴν ἡμέραν δὲν εἶχομεν ἀνάγκην νὰ τὸν ψηφῶμεν· εἴμεθα ἐντὸς τοῦ δικαιώματός μας. Ἡ νύξ ὅμως εἶναι τῆς ἰδιαιτέρας δικαιοδοσίας τοῦ Διαβόλου.

— Ἄ! ἀναφέρετε ἀκόμη τὸν Διάβολον, κυρία μου! εἶπεν ὁ γνωστὸς ἐκεῖνος ἐπὶ ψυχρολογία συνοδοιπόρος. Ὁ Διάβολος ἀπώλεσε τὴν ἐξουσίαν του, ὁ Διάβολος ἐξεθρονίσθη ἀφ' ὅτου τῆς ἐπικρατείας του ἔλαβον οἱ ἄγγελοι κατοχήν.

— Ἔστω, ἀπεκρίθη ἡ Ἀγγελικὴ, ὅτι δὲν θὰ μᾶς ἀναρπάσῃ ἀπὸ τῆς γεφύρας ταύτης ὡς τὸν κτίστην αὐτῆς· ἔχει ὅμως πολλοὺς πόδας, καθὼς ἤκουσα ἐδώ τινα λέγοντα, καὶ τίποτε δὲν τὸν ἐμποδίζει νὰ μᾶς κυλίσῃ, ὅταν καταβαίνωμεν, κατὰ τῶν φοβερῶν αὐτῶν κρημνῶν, ὅπου μὴ ἐλπίζετε νὰ εὔρετε καὶ δεῦτερον πῖθον φλωρίων. Θέλει ἔχει φυσικῶ-

τατον σύμμαχον τὴν ἀπερισκεψίαν ἡμῶν ὅτι ἐνουκτώθημεν εἰς τοιοῦτους δρόμους. Σᾶς βεβαιῶ ὅτι κάμμίαν ὄρεξιν δὲν ἔχω τοιοῦτου θανάτου, καὶ ἐγὼ ὑπάγω ν' ἀναβῶ εἰς τὴν ἡμίονόν μου.

Καὶ, ὡς πάντοτε συμβαίνει εἰς τῶν ἀνθρώπων τὰ πλήθη, ὅπου ὁ δραστηριώτερος καὶ θαρραλεώτερος ἀναλαμβάνει αὐτομάτως τὴν ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν ἄλλων, ὅλοι ἠγέρθησαν ν' ἀκολουθήσωσι τὸ παράδειγμα τῆς Ἀγγελικῆς, καὶ τόσῳ προθυμώτερον καθ' ὅσον πρὸς δυσμᾶς εἶχεν ἀρχίσει ν' ἀστράπτῃ.

Ἐξαίφνης ὁμως ἄσμα ἠκούσθη ἐκ τῆς ἀντιπέραν πλευρᾶς τῆς χαράδρας, τὸ ἄσμα τοῦ παράφρονος! Καὶ οἱ μὲν ὑπηρέται ἡμῶν, ἀκούσαντες τὰς πρῶινάς μου περὶ αὐτοῦ παραγγελίας, ἀπέσχον διόλου τοῦ νὰ τὸν ἐνοχλήσωσιν. Ἡ δὲ Ἀγγελικὴ, ἐλθοῦσα πρὸς με, καὶ λαβοῦσά με ἐκ τῆς χειρὸς, μοὶ ἔδειξε σιωπῶσα τὸ μέρος ὅθεν ἐξήρχετο ἡ φωνή, καὶ ἔμεινε προσέχουσα ἀτενῶς εἰς τὸ ἄσμά του, τὴν δὲ χεῖρά της ἠσθανόμην ἐλαφρῶς τρέμουσαν εἰς τὴν ἐδικήν μου.

— Βλέπετε πῶς μὲ παρακολουθεῖ ὁ ἄθλιος, τῇ ἐψιθύρισα μεταξὺ δύο στροφῶν. Σχίζεται ἡ καρδιά μου, ὅταν ἀναλογίζωμαι ὅτι πρέπει νὰ τὸν ἀφήσω.

— Νὰ ὑπάγωμεν νὰ τὸν ἰδῶμεν, νὰ τὸν ἐμιλήσωμεν, μοὶ ἀπεκρίθη ταπεινῇ τῇ φωνῇ.

— Ἄν, ὑπέλαβον, ἔχητε τὴν γενναιότητα νὰ διαβῆτε τὴν γέφυραν.

— Τὴν διαβαίνω, ἀπήντησε μετ' ἀποράσεως.

Βλέπων δὲ ὅτι ἐπέμενε, τῇ ἔδωκα τὴν χεῖρα ὅταν ὁ δυστυχῆς παράφρων ἐψαλλε τὴν τελευταίαν του στροφὴν ἐκ δευτέρου, ἵνα τὴν φέρω ὑπεράνω τοῦ βαράθρου· ὁ δὲ

σύζυγός της τὴν ἐκράτει ἐκ τῆς ἄλλης χειρὸς, διότι ἔνεκα τῶν νεφῶν ἐπυκνοῦτο ἤδη τὸ σκότος.

Ἄλλὰ κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἤστραψε λαμπρῶς, καὶ ἐφώτισεν ἡμᾶς κατὰ πρόσωπον, ἐν ᾧ ἐθέτομεν τὸν πόδα ἐπὶ τῆς γεφύρας. Εἰς τὴν ἀκαριαίαν ὁμως λάμψιν εἶδομεν καὶ ἡμεῖς κατέναντι ἡμῶν ἐπὶ ὑψηλοῦ βράχου ἰστάμενον τὸν παράφρονα· ἡ δ' αἰφνιδία αὕτη ὄψις καὶ ἡ σφοδρότης τῆς λάμψεως κατέπληξαν τὴν Ἀγγελικὴν, ἥτις, ἀντὶ νὰ προχωρήσῃ, ὠπισθοδρόμησεν ἐξ ἐναντίας ἐν βῆμα, καὶ ἀπέσυρε καὶ ἐμέ.

Ἀμέσως δὲ τὴν πρώτην ἀστραπὴν διεδέχθη δευτέρα· καὶ εἰς αὐτῆς τὸ φῶς εἶδαμεν τὸν δυστυχῆ ψάλτην εἰς τὴν αὐτὴν μὲν ἀκόμη θέσιν ἰστάμενον, ἀλλ' ἔχοντα τεταμένας τὰς δύο χεῖρας, ὡς ἂν μᾶς ἐκάλει, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ του μοὶ ἐφάνησαν εὐρέως ἀνοιγόμενοι καὶ σπινθηροβολοῦντες.

Εὐθύς δὲ σχεδὸν τὸν ἠκούσαμεν ἀρχίζοντα πάλιν τὸ ᾄσμα του, ἀλλὰ κατὰ τρόπον παράδοξον καὶ διακεκομμένως, ὡς ἂν κατέβαλλεν αὐτὸν ἡ συγκίνησις, ἢ ὡς ἂν ἠτύτοσχεδιάζε. Καὶ τῷ ὄντι τὴν στροφὴν ἣν ἔψαλλε δὲν εἶχον ἀκούσει πρὶν· καὶ ἐπειδὴ, ὡς ὄλας, τὴν ἐπανέλαβε δις, ἐδυνήθη νὰ τὴν ἀπομνημονεύσω. Ἐλεγε δέ·

Φύσις, ὡς ἐθῆλασα,
νέος ὦν, τὸ γάλα σου,
πάλιν Σὲ ποθῶ.
Νὰ μ' ἀνοίξης ἔρχομαι,
μητρ, τὰς ἀγκάλας σου,
καὶ νὰ κοιμηθῶ.

Μόλις δ' ἐτελείωσε, καὶ ἠκούσαμεν μεγάλην κραυγὴν, καὶ, ὡς κατ' ἀρχᾶς μοὶ ἐφάνη, τὴν λέξιν Ἀγγελική! ἴσως ὁμως μᾶλλον ἐπὶ κλησιν εἰς τὸν ἄγγελον, τὸν φύλακα,

τῶν ψυχῶν· καὶ τρίτη ἀστραπή μᾶς ἔδειξε θέαμα φρικτὸν, τὸν δυστυχῆ φερόμενον κατὰ τῶν κρημνῶν, ὀλισθήσαντα, ὡς ὑπεθέσαμεν, ἐν τῇ ὀρμῇ τῆς χειρονομίας του.

Ὡς δ' ἐσβέσθη ἡ ἀστραπή, βαρὺς δοῦπος ἀντήχησεν ἀπὸ τῆς ἀβύσσου, καὶ συγχρόνως ἡ Ἀγγελικὴ καὶ αἱ ἄλλαι κυρίαὶ ἐξέπεμψαν φρίκης κραυγὴν. Ἡμεῖς δὲ ἄψαντες ἐν τῷ ἅμα τὰς δᾶδας, κατέβημεν μετὰ μεγίστης δυσχερείας καὶ μετὰ πολλῶν τῶν κινδύνων εἰς τὸν πυθμένα, καὶ ἐκεῖ, — θέαμα ὀδυνηρὸν! — εὕρομεν τὸν ἄθλιον ἄπνουν καὶ συντετριμμένον, καὶ μόλις μετὰ μακροῦς ἀγῶνας κατωρθώσαμεν νὰ τὸν ἀναβιδάσωμεν, ἐπ' ἐλπίδι, ἀλλὰ φεῦ! ἀποβάση ματαία, τοῦ ν' ἀναζωπυρήσωμεν διὰ πάσης θεραπείας, ἂν εὐρίσκομεν ἔτι ἐν αὐτῷ ἔσχατόν τινα σπινθῆρα ζωῆς.

Ἀπετέλεσε δ' ἡ πελιδνὴ καὶ καθημαγμένη ὄψις τοῦ ταλαιπώρου νεκροῦ φοβερὰν ἐντύπωσιν, ἰδίως εἰς τὰς κυρίας· καὶ ἡ Ἀγγελικὴ μάλιστα, ἡ πάντοτε πρὸς πάντα τοσοῦτον ἀτρόμητος, ἴσως διότι ἐξ ὄσων τῇ εἶπον εἶχεν ἀρχίσει ἐνδιαφερομένη ὑπὲρ αὐτοῦ, ἅμα τὸν εἶδεν ἐμπρός της κείμενον, τὸν ἠτένισε μὲν πρῶτον βωβῆ, ἔπειτα δὲ, ὡς ὑφ' ἠλεκτρικοῦ σπινθῆρος πληγεῖσα, ἔπεσεν ἐμβρόντητος εἰς λειποθυμίαν τοσοῦτον σφοδρὰν, ὥστε πολὺς καιρὸς ἐχρειάσθη πρὶν διὰ παντοίων τρόπων τὴν ζωογονήσωμεν.

Καὶ τότε δ' ἔτι εἶχε νεκρᾶς ὠχρότητα, καὶ οἱ πόδες της ἔτρεμον, ὥστε μόλις κατωρθώσαμεν νὰ τὴν ἐπιβιδάσωμεν εἰς τὴν ἡμίονον, καὶ ὁ Βάρβα-Θανάσης μετὰ δύο ἄλλων συντρόφων του ἐπεφορτίσθησαν νὰ τὴν ἐπιμελῶνται. Ἐχοντες δὲ τὰς δᾶδας ὀδηγοῦς, ἠρχίσαμεν τὴν κατάβασιν, ἣν καθίστων λίαν δυσχερῆ αἱ ἀποφράδες περιστάσεις ἐκεῖναι, καὶ ἔτι δυσχερεστέραν ἡ μετ' ὀλίγον ἐπελθοῦσα βροχή.

Τέλος δὲ, ἀφ' οὗ, κακῶς ἔχοντες, καὶ ἐνβαθεῖα διακείμε-

νοι ἀθυμία, ἐφθάσαμεν εἰς τὸ παραθαλάσσιον, τὸν μὲν νεκρὸν παρεδώκαμεν νὰ ταφῆ εἰς τοῦ λιμένος τὴν ἐκκλησίαν, ἡμεῖς δὲ κατηφεῖς καὶ σιγῶντες, καὶ ἐμφρόντιδες περὶ τῆς ὑγείας τῶν κυριῶν, αἵτινες κακῶς εἶχον καὶ ἐκ τῆς ταρχῆς καὶ ἐκ τῆς ὁδοιπορίας, ἐπέβημεν εἰς τὰς λέμβους καὶ ἀπήλθομεν εἰς τὸ ἀτμόπλουν, ἀπάραν σχεδὸν ἀμέσως, διότι μόνον ἡμᾶς περιέμενε.

Καὶ ἡ μὲν βροχὴ εἶχε παύσει, ἀλλὰ, τὸ χειρότερον διὰ τοὺς πλείοντας, τὴν διεδέχθη ἄνεμος, ὥστε πάντες ὑπεφέρομεν, ἡμεῖς μὲν οἱ ἄνδρες μένοντες ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, καὶ ζητοῦντες παρὰ τοῦ ἀέρος κατεύνασιν τῆς ναυτίας, αἱ δὲ κυρίαὶ ἐν τοῖς θαλάμοις, ζητοῦσαι παρὰ τοῦ ὕπνου λήθην τοῦ δυσαρέστου των πλοῦ, καὶ τῆς προηγηθείσης θλιβεῶς ἐκείνης σκηνηῆς.

Οὕτως ἐντὸς τεσσάρων ὥρῶν, αἵτινες μᾶς ἐφάνησαν τεσσαράκοντα, ἐφθάσαμεν εἰς τὸν Πειραιᾶ περὶ τὴν δευτέραν μετὰ τὸ μεσονύκτιον, καὶ ἐπερατώθη ὑπὸ λίαν ἀπαισίους οἰωνοὺς ἡ ἐκδρομὴ, ἣτις φαιδρότατα εἶχεν ἀρχίσει.

Ζ'

Ἄλλ' ἴσως τις τῶν ἤττον ἐνδιαφερομένων εἰς τόπων περιγραφὰς ἢ εἰς ἀνθρώπων ἥθη καὶ ἔργα, ἐπιθυμεῖ νὰ ἐξερευνήσῃ, εἰς συμπλήρωσιν τῶν περὶ ἐκδρομῶν ὁδηγιῶν τούτων, ἂν τὴν ἐν τῇ διημέρῳ ὁδοιπορίᾳ τόσον ταχέως συνδεθεῖσαν σχέσιν μετὰ τῆς Κυρίας Ἀγγελικῆς διέκοψεν ἀμέσως καὶ ἐντελῶς ἢ εἰς Ἀθήνας ἐπάνοδος, ἢ ἂν ἐξηκολούθησα καλλιεργῶν αὐτήν. Τὴν περιέργειαν τοῦ κυρίου τούτου οὐδεμίαν ἔχω δυσκολίαν νὰ εὐχαριστήσω.

Ἡ ἐπάνοδος ἡμῶν ἀπὸ τῆς γεφύρας ἦτον θλιβερά καὶ

ἐπίπονος, καὶ ἕκαστος ἐν τῷ σκότει ἦν ἠναγκασμένος νὰ φροντίζη ποῦ καὶ πῶς πατεῖ. Ἄλλως τε αἱ κυρίαί, καὶ μάλιστα ἡ Ἀγγελικὴ, ἦσαν ἠνωχλημένοι, ὥστε καιρὸς συνδιαλέξεων δὲν ἦτον τότε. Ἐντὸς τοῦ ἀτμοπλόου, καὶ κατὰ τὸν θόρυβον τῆς ἀποβάσεως ἐν βαθείᾳ νυκτὶ καὶ ἐν τρικυμίᾳ, δὲν εἶδα οὔτε τὴν Ἀγγελικὴν οὔτε ἄλλην τινὰ ἐκ τῶν κυριῶν μεθ' ὧν συνέπλεον. Τὴν ἐπαύριον δὲ τῆς ἀφίξεως ἡμῶν δὲν ἀρνοῦμαι ὅτι μετέβην εἰς τῆς Κυρίας Ἀγγελικῆς (καὶ νομίζω ὅτι, οὕτω πράττων, ἐξεπλήρουν ἀπαραίτητον καθήκον τῆς ἀπλουστάτης εὐγενείας) νὰ ἐρωτήσω περὶ τῆς ὑγείας της, διότι εἶπον ὅτι τὴν προτεραίαν εἶχεν ἀσθενήσει. Ἄλλ' ἔμαθον ὅτι ἐξηκολούθει πάσχουσα, καὶ δὲν ἠμπόρεσα νὰ τὴν ἰδῶ.

Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐπανελθὼν, ἔλαβον τὴν αὐτὴν ἀπόκρισιν, ἣτις μὲ ἀπεθάρρυνεν. Ὅτε δὲ μετὰ εἴκοσιν ἡμέρας ἐπανελάβον καὶ τρίτον τὴν αὐτὴν ἀπόπειραν, εἰ καὶ ὁ σύζυγος τῆς Ἀγγελικῆς, μικρὰν ἔχων μετ' ἐμοῦ γνωριμίαν, δὲν ἐνέκρινε νὰ μοὶ ἀποδώσῃ τὴν ἐπίσκεψίν μου, ἐπληροφόρηθην ὅτι ἀμφότεροι εἶχον ἀναχωρήσει, καὶ ὡς ὁ νέος ἐνοικιαστὴς τῆς οἰκίας ἐνόμιζεν, εἰς τὴν ἀλλοδαπήν· καὶ ἔκτοτε πλέον οὐδὲ λόγον εἶχον ὅπως ἐρευνήσω, οὐδὲ τρόπον ὅπως μάθω τι περὶ αὐτῆς.

Η'

Περίεργον δὲ εἶναι πῶς ἀλληλουχοῦνται αἱ ἀνθρώπιναί τύχαι καὶ περιστάσεις! Εἰς φύλλον τοῦ χαρτοφυλακίου μου πολὺ ἀπέχον ἐκείνου ἐφ' οὗ εἶχον χαράξει

τάς περι Πόρου σημειώσεις μου, εύρισκω γραμμάς τινας αίτινες ἔχουσι σχέσιν ἄμεσον πρὸς αὐτάς.

Ἔτη τρία εἶχον παρέλθει ἀπὸ τῆς ἐκδρομῆς ἐκείνης, ὅταν, ἐπανερχόμενος ἐξ Ἀγγλίας, διέβην διὰ τινος τῶν Γερμανικῶν μεγαλοπόλεων, ἧς ἐπίτηδες ἀποσιωπῶ τὸ ὄνομα, καὶ διέμεινα εἰς αὐτὴν ἡμέρας τινάς. Ἀκούσας δ' ὅτι ἐν αὐτῇ ὑπάρχει φρενοκομεῖον ἐπίσημον, ἐν τῶν ἄριστα ἐν Εὐρώπῃ ὀργανισμένων, ἀνεμνήσθην τῆς τραγικῆς τοῦ Πόρου σκηνῆς, καὶ πάντοτε μετὰ θλίψεως ἀναλογιζόμενος τὴν παρ' ἡμῖν ἐγκατάλειψιν τῶν ἀξιοδακρύτων ἐκείνων ἀνθρωπίνων ὄντων, ἅτινα ἐπιζῶσιν εἰς τῆς ὑπάρξεώς των τὸ εὐγενέστερον μέρος, ἠθέλησα νὰ ἐπισκεθῶ τὸ κατὰσθημα.

Ἡ τάξις αὐτοῦ, ἡ πανταχοῦ ἐπαυγάζουσα νουνεχῆς πρόνοια καὶ φιλάδελφος ἐπιμέλεια, ἐνέπλησαν τὴν καρδίαν μου εὐγνωμοσύνης ἐν ὀνόματι τῆς πασχούσης ἀνθρωπότητος πρὸς τοὺς εὐγενεῖς αὐτῆς διοικητάς. Ὅτε δ' ἐξέφραζον αὐτὴν θερμῶς πρὸς τὸν ξεναγοῦντά με, καὶ συγγνώμην αἰτῶν δι' ἃς τῷ ἐζήτουν λεπτολόγους πληροφορίας, τῷ εἶπον ὅτι συνέλεγον αὐτάς ἐπ' ἐλπίδι ὅτι ἴσως ποτὲ χρησιμεύσωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα, πρὸς σύστασιν καταστήματος κατὰ τὸ ἄριστον παράδειγμα ὃ ἐσπούδαζον,

— Εἶσθε Ἕλληνας; μοι εἶπεν. Ἄ! τότε ἐπιτρέψατέ με νὰ σᾶς ὀδηγήσω εἰς μέρος ὅπου ἴσως εὔρετε καὶ τι δυνάμενον ἰδιαιτέρως νὰ ἐνδιαφέρῃ ὑμᾶς.

Καὶ μ' ἔφερον εἰς μικρὸν, ἀλλὰ καθαρῶτατον καὶ εὐάρεστον δωμάτιον, ἔχον ἄποψιν εἰς σκιερὸν κῆπον. Ἐν αὐτῷ, ὅτε εἰσήλθομεν, εἶδομεν γυναῖκα νέαν, ὡς ἐφαίνετο, καὶ ἰσχνὴν, ἣτις κύκλω περὶ τὸ δωμάτιον φερομένη, περιέστρεφεν εἰς τὸν ἀέρα τὸ δάκτυλον τῆς δεξιᾶς χειρὸς, καὶ ἐμι-

μεῖτο διὰ τοῦ στόματος τὸν βόμβον πετῶντος ἐντόμου.

— Ἡ δυστυχῆς γυνή! μοὶ εἶπεν ὁ ἐπιστάτης ταπεινῇ τῇ φωνῇ. Ἴδου ἡ ἑνασχόλησις ὅλης τῆς ἡμέρας της. Φρονεῖ ὅτι εἶναι μέλισσα. Ἄνδρὲν ἀπατῶμαι, κατὰγεται ἐξ Ἑλλάδος.

Ὅταν δ' αὐτῇ, στραφεῖσα περίξ τοῦ δωματίου, ἔφθασεν ἀπέναντί μου, ἔμεινα ὡς ἐμβρόντητος, ὄλον μου τὸ αἷμα συνεστάλη εἰς τὴν καρδίαν μου, καὶ λαβὼν αὐτὴν βιαίως ἐκ τῶν δύο χειρῶν.

— Ἡ Ἀγγελικὴ! ἀνέκραξα. ὦ Θεέ μου! Ἐδὼ ἡ Ἀγγελικὴ!

Καὶ τὰ δάκρυά μου ἔτρεξαν ποταμηδόν, καὶ τοὺς πόδας μου αἰσθανθεῖς ἰσχυρῶς κλονουμένους, ἐρρίφθην εἰς τὸ ἀνακλιντήριον.

Ἐμεινε δὲ καὶ ἐκείνη ὡς ἀπολελιθωμένη, καὶ με ἠτένιζεν ἔχουσα εὐρέως τεταμένους τοὺς ὀφθαλμούς, ὡς ἂν τῇ εἶχεν ἐπιφανῆ φάντασμα, οὗ δὲν ἐνόει τὴν παρουσίαν.

Καὶ διετῆρει μὲν τὰ ἴχνη τῆς ἀρχαίας της καλλονῆς, καὶ τῶν χαρακτήρων της τὴν ἐξαίσιον ἀρμονίαν, ἀλλ' ἡ ὠχρότης της ἦτον ὡς νεκρᾶς, καὶ αἱ νεανικαὶ καὶ ἄλλοτε θάλλουσαι παρειαὶ της εἶχον πέσει καὶ μαρανθῆ, καὶ οἱ μεγάλοι καὶ ἐκφραστικοὶ ὀφθαλμοὶ της εἶχον ἀπολέσει τὴν μυχίαν ἐκείνην λάμψιν τῆς νοημοσύνης, ἣτις ἀπετέλει τὸ μέγιστον αὐτῶν θέλγητρον, καὶ ἐρρίπτον ἤδη μόνον ἐκ διαλειμμάτων ἀστραπᾶς πυρετώδεις.

Ἀφ' οὗ δ' ἐπὶ τινὰς στιγμὰς μ' ἐθεώρησε, μειδιάσασα λυπηρῶς, καὶ κλονίσασα τὴν κεφαλὴν της, ἤρχισε νὰ ψάλλῃ κατὰ τὸν γνωστὸν μοι ἦχον, ἀλλὰ βραδέως, καὶ μετὰ πενθίμου τόνου φωνῆς, τὴν ἐξῆς στροφὴν.

Κύκνος χιονόπτερος,
ν' ἀναβῶ ἠθέλησα
εἰς τὸν οὐρανόν.

πλὴν χρυσῆ μ' ἐκέντησε
κεκρυμμένη μέλισσα,
κ' ἔπεσα θανών.

Ἄφ' οὗ δ' ἐτελείωσε, πλησιάσασα εἰς ἐμὲ μετὰ σχημάτων
ῶν ἡ ζωηρότης ἤρξανε βαθμηδόν·

— Σὲ γνωρίζω, μοὶ εἶπεν. Ἔρχεσαι ἐκ Πόρου. ὦ! ἰδὲ τί
δροσερὰ, τί ὠραῖα τὰ δάση! Αἰσθάνεσαι πῶς τὰ ἄνθη μο-
σχοβολοῦν; Μὴ τὰ πλησιάσης! Εἰς αὐτὰ κάθηται κεκρυμ-
μένη μέλισσα.

Καὶ ἤρχισε πάλιν διὰ τῶν χειλέων μιμουμένη τῆς με-
λίσης τὸν βόμβον.

— Ἠξεύρεις, ἐξηκολούθησε, ποία εἶναι ἡ μέλισσα; Ἡ μέ-
λισσα, ἡξεύρεις; εἶμαι ἐγώ. Μοὶ τὸ ἔλεγεν ἐκεῖνος ἐν ᾧ ἐπι-
πτε. Τίς σοὶ εἶπεν ὅτι ἐγὼ τὸν ἔρριψα; Ἐκεῖ ἴσταται εἰς τὰς
βροντὰς καὶ εἰς τὰς ἀστραπάς. Ὀλίσθησεν εἰς τὰς πέτρας
καὶ ἔπεσε. Τίς σὲ εἶπεν ὅτι τὸν ἔρριψα; Ὁ Διάβολος σοὶ τὸ
εἶπεν. Ἀκούεις τί φωνάζει ἀπὸ τῶν σπλάγχων τοῦ βαρά-
θρου; Ἀκούεις ἀπὸ τοῦ βάθους τῆς νυκτὸς τί φωνάζει; Κα-
τάρρα, φωνάζει, κατάρρα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου, κατάρρα! κα-
τάρρα!

Καὶ εἰς τὸν ἀνώτατον τῆς μανίας παροξυσμὸν ἐρρίφθη
βιαίως εἰς τὸ ἀνακλιντήριον, ἐθύθισε τὴν κεφαλὴν της εἰς τὰ
προσκεφάλαια, καὶ ἤρχισε νὰ κλαίῃ μεγαλοφώνως, μέχρις
οὗ τέλους γενικὸς σπασμὸς ἔσεισεν ὅλον τὸ σῶμά της, καὶ
ἔπεσεν ἀναίσθητος κατὰ γῆς.

Τότε ὁ ἐπιστάτης ἐκάλεσε μίαν τῶν νοσοκόμων, καὶ πα-
ραδοὺς τὴν ἀσθενῆ εἰς τὴν ἔμπειρον αὐτῆς ἐπιμέλειαν, μοὶ
εἶπεν ὅτι, ἐπειδὴ ἡ παρουσία μου τοσοῦτον τὴν ἐκλόνισεν,
εἶναι ἐπικίνδυνον δι' αὐτὴν νὰ μείνωμεν περισσότερο, καὶ
ἐθεώρει τὸ ἐπελθὸν αὐτῇ σύμπτωμα ὡς κρίσιν, περὶ ἧς δὲν

ἐδύνατο νὰ προῖδῃ πῶς ἔμελλε νὰ λυθῇ. Μοὶ ἐπέτρεψεν ὁμοῦς, ἂν ἐπεθύμουν, νὰ τὴν ἐπισκέπτομαι καθ' ἑκάστην.

Ἄφ' οὗ δ' ἐξήλθομεν, μοὶ διηγήθη ὅτι πρὸ δύο ἐτῶν εἶχε κομίσει τὴν νέαν ταύτην γυναῖκα ὁ σύζυγός της ἐνταῦθα, ὅτι πολὺν χρόνον ἔμεινε πλησίον της περιποιούμενος αὐτὴν μετὰ πολλῆς προσπαθείας· ἀφ' οὗ ὅμως τὴν εἶδεν ἀνίατον, ὅτι ἀφῆκεν ὅλην τὴν προῖκά της εἰς τὸ κατάστημα, ὅπως ἐκ τοῦ εἰσοδήματος αὐτῆς ἔχη πᾶσαν τὴν ἀναγκαίαν θεραπείαν ἐν ὅσῳ ζῆ, καὶ ἀνεχώρησε.

Προσέθηκε δ' ὁ ἐπιστάτης, ὅτι ἕκτοτε δι' ἀόκνου καὶ προσφόρου ἐπιμελείας εἰ καὶ οὐδὲν κατώρθωσαν ὡς πρὸς τὴν τελικὴν αὐτῆς ἴασιν, πολὺ ὅμως τὴν ἐπράυνον, καὶ πρὸ πολλοῦ δὲν τῇ εἶχεν ἐπέλθει τοιοῦτος παροξυσμός, ὅστις, καθ' ἃ πολλάκις παρετηρήθη, δύναται μὲν ἐπιτεινόμενος ν' ἀποβῇ ὀλέθριος, εἶναι ὅμως ἐνίοτε καὶ οἰωνός αἰφνιδίας ἀναρρώσεως.

Ἡ ἐντύπωσις ἦν ἡ σκηνὴ αὕτη ἀπετέλεσεν ἐπ' ἐμὲ ὑπῆρξε φοβερά, καὶ ἀναχωρῶν τοῦ φρενοκομείου ἠρώτων ἑμαυτὸν ἂν κακὸς ἐφιάλτης δὲν ἐκάθησεν ἐπ' ἐμὲ, καὶ μοὶ παρέστησε τὸ οἰκτρὸν ἐκεῖνο θέαμα τῆς γυναικὸς ἣν ἄλλοτε εἶχον γνωρίσει ἐν τῇ ἀκμῇ τοῦ κάλλους καὶ τῆς νεότητος, φαιδρὰν ὡς πτηνὸν, πλήρη εὐφυΐας καὶ χάριτος.

Τὴν νύκτα ὅλην δὲν ἔκλειτα ὀφθαλμὸν, καὶ τὴν ἐπαύριον ἀπὸ πρωΐας ἐπανῆλθον εἰς τὸ κατάστημα, ὅπου μετ' ἀπελπισίας ἔμαθον ὅτι ἡ Ἀγγελικὴ δὲν εἶχε συνέλθει εἰσέτι ἀπὸ τῆς βαρείας ἐκείνης ἀσθενείας, καὶ ὅτι οἱ ἰατροὶ εἶχον μεγάλην ἀνησυχίαν περὶ τῆς ζωῆς της.

Ἰδὼν δ' ὁ Κύριος Διευθυντῆς τοῦ φρενοκομείου πόσον ἐνδιαφέρομαι ὑπὲρ αὐτῆς, μοὶ ἐπέτρεψε κατὰ τὰς κρισίμους ταύτας στιγμὰς νὰ μὴ τὴν ἐγκαταλείψω, καὶ μετὰ φιλανθρώπου συγκαταβάσεως μοὶ παρεχώρησε δωμάτιον τῆς κα-

τοιχίας του, ὅπως διαμείνω ἐν τῷ καταστήματι ἐν ὅσῳ διήρκει ἡ ἐπικίνδυνος θέσις της.

Δυστυχῶς ὁμως αὕτη παρετείνετο, καὶ ἐδεινοῦτο ὁσημέραι. Αἱ δυνάμεις της ἠλαττωῦντο, ἐν ᾧ ὁ πυρετὸς ἤϋξανε, καὶ οὐδὲ πρὸς στιγμὴν συνήρχετο ἐκ τῆς ἀλλοφροσύνης της, ἀλλ' ὅτε μὲν τῇ ἐπανήρχετο εἰς τὴν φαντασίαν ὅτι μετεβλήθη εἰς μέλισσαν, καὶ ἤρχιζε τὸν παράδοξον ἐκεῖνον συριγγμόν, ὅστις συνήθως ἀπέληγεν εἰς σπασμούς νευρικοὺς, ὅτε δὲ ἐγένετο ἐμμανῆς, καὶ ἔκραζεν ἄτοπα καὶ ἀσυνάρτητα Γερμανιστὶ ἢ Ἑλληνιστὶ, καὶ ἄλλοτε ἔμενεν ἐπὶ ὥρας ὀλοκλήρους ἐν πλήρει ἀναισθησίᾳ.

Οὕτω παρήλθον τρεῖς ὅλαι ἡμέραι ἄνευ τινὸς διαλείψεως τῶν φοβερῶν αὐτῶν συμπτωμάτων. Κατὰ δὲ τὸ μεσονύκτιον τῆς τρίτης, ἀφ' οὗ μετὰ βίαιον παροξυσμὸν τῇ ἐπῆλθεν ἡ ὕψις ἐκείνη, ἣτις ἦτον κατάστασις μεταξὺ ζωῆς καὶ θανάτου, μᾶλλον νάρκη ἢ λειποθυμία παρὰ ὕπνος, ἣ μὲν νοσοκόμος, ἀπαυδήσασα, ἐκοιμᾶτο ἐν τῇ γωνίᾳ τοῦ δωματίου, ἐγὼ δὲ, παρὰ τῇ ἀσθενεῖ καθήμενος, ἐκράτουν τὰς χεῖράς της, καὶ μυστικῶς προσευχόμενος, τὰς ἔβρεχον δι' ἀφθόνων δακρῶν.

Αἴφνης ἀφῆκε βαθὺν καὶ μακρὸν στεναγμόν, τὸν πρῶτον ὃν ἤκουσα ἐξελθόντα τοῦ στήθους της, ἀφ' ὅτου τὴν εἶδα εἰς τὴν ἀξιοθρήνητον ἐκείνην κατάστασιν, καὶ στηρίζασα τοὺς ὀφθαλμούς ἐπ' ἐμέ, τοὺς περιέφερεν ἐπὶ τινὰ χρόνον ἐπὶ τοῦ προσώπου μου, ὡς ἂν ἠρεύνα τὴν φυσιογνωμίαν μου, καὶ ἐπροσπάθει νὰ τὴν ἐνθυμηθῇ. Ἐπειτα δὲ, σφίγγασα τὴν χεῖρά μου,

— «Εἶσθε σεῖς, μοὶ εἶπε μετὰ φωνῆς δυσνοήτου, βραδείας καὶ συνεχῶς διακοπτομένης. Σὰς γνωρίζω. Δὲν ἤξεύρω τίς τύχη ἢ τίς ἄγγελος σὰς ἔπεμψεν εἰς ἐμέ· ἀλλ' ἤλθατε εἰς τὸ χεῖλος τοῦ τάφου μου, νὰ μοὶ φέρετε φίλου πρόσωπον,

καὶ τὴν πνοὴν τῆς Ἑλλάδος... ὦ! εἰπέτε, μοὶ φέρετε, μοὶ φέρετε καὶ τὴν συγχώρησίν του ;»

Ἐγὼ δὲ, βλέπων τὰς δυνάμεις τῆς ἐξαντλουμένηας εἰς τοὺς ἐναγωνίους τούτους λόγους, ἐπροσπάθουν παντὶ τρόπῳ νὰ τὴν καθησυχάσω, καὶ τὴν παρεκάλουν, ἀλλὰ ματαιῶς, νὰ μὴ ὁμιλῇ.

— «Διότι, ἐξηκολούθησεν, — πρέπει νὰ τὸ μάθητε, — ἐγὼ ... ἐγὼ εἰμὶ ἦτις τὸν ἔσυρα εἰς τὸ βάραθρον, ἐγὼ ἦτις τὸν ἐφόνευσα. Μὴ μ' ἐμποδίζετε νὰ λαλήσω. Τὸ ἡξεύρω, ὀλίγα μοὶ μένουν στιγμαί. Τὸ λογικόν μου βλέπετε ὅτι ἀνέλαμψε, διότι εἶναι ἡ στιγμή καθ' ἣν ὁ λύχνος θὰ σβύσῃ.

» Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ὅτι μοὶ ἐχάρισεν αὐτὴν τὴν στιγμήν! Δεδοξασμένον τὸ ὄνομά του ὅτι δὲν ἀποθνήσκω εἰς τὸ σκότος καὶ εἰς τὴν ἔρημον, ὅτι σεῖς εἴσθε εἰς τὸ προσκεφάλαιόν μου. Ἄφετέ με νὰ σᾶς εἰπῶ.

» Ἦτον νέος ἐξόχου φύσεως· ἡ καρδία του ἦτον ὄλη ποίησις, ἡ διάνοιά του ὄλη εὐγένεια, ἡ ψυχὴ του ἦτον ὡς κόρης εὐαίσθητος, καὶ ἀγαθὴ καὶ εὐπειστος ὡς παιδίου. Τὸν ἀπήνησα ἐπὶ τῆς ὁδοῦ μου ἢ ἑλαφρὰ ἐγὼ, καὶ παραγνωρίσασα τὴν θείαν σφραγίδα ἐπὶ τοῦ μετώπου του, καὶ ἀνίκανος νὰ ὑψωθῶ εἰς τὸ ὕψος τῶν αἰσθημάτων του, ἀλλὰ κούφως καὶ φιλαρέσκως τῷ ἐζήτησα τὴν καρδίαν του, ἢ προσφερομένην δὲν τὴν ἀπέβαλον, καὶ τὴν μετεχειρίσθην ὡς παίγιον, καὶ μετὰ ταῦτα τὴν ἔρριψα, μὴ ἀναλογιζομένη καὶ ὅτι κατέστρεφον μίαν ὑπαρξιν, ὅτι ἐγινόμην φονεὺς, φονεὺς ἀνθρώπου ὅστις ἐδικαιοῦτο νὰ μὴ περιμένῃ κακὸν ἀντὶ τῆς ἀγάπης του.

» Ὑμεῖς, Κύριε, ... ὑμεῖς, φίλε μου, ... ἔχοντες τὸν τάφον μεταξὺ ἡμῶν, ἐπιτρέψατε νὰ ὀνομαζώμεθα φίλοι. Ὑμεῖς, κατὰ τὴν ἐκδρομὴν ἡμῶν εἰς τὸν Πόρον, τὸ ἐνθυμεῖσθε ; μὲ ἠλέγξατε αὐττηρῶς, καὶ μοὶ ἀπηθύνατε πικρὰς καὶ

δικαίας ἐπιτιμήσεις, πρὸς ἃς ἐγὼ ἢ ἄφρων ἐγέλων! Ἄλλὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν αἱ συμβουλαί σας ἔλαβον φοβερὰν ἐπικύρωσιν, καὶ ὁ γέλωσ μου μετεβλήθη εἰς αἱματηρὰ καὶ αἰώνια δάκρυα!

»Δὲν ἤξευρον τίποτε περὶ τῆς τύχης του, καὶ, ἡ ἀδιάφορος, οὐδ' ἐφρόντισα ποτὲ νὰ ἐρευνήσω περὶ αὐτῆς. Μοὶ ἦτον ἐν τῷ φαιδρῷ οὐρανῷ τῆς νεότητός μου ὁ διάττων ἀστὴρ, ὅστις τέρπει πρὸς στιγμὴν τὴν ὄρασιν, χωρὶς νὰ ἐρωτῶμεν πόθεν ἔρχεται καὶ ποῦ ἐσβέσθη· μοὶ ἦτον τὸ ἄνθος ἐφ' οὗ κάθηται ἡ κούφη κόρη τοῦ ἀέρος, καὶ ἐν τῷ ἅμα τρέπει ἀλλαχοῦ τὴν ἄστατον πτησίν της.

»Τὸν ἐγνώρισα εἰς τὴν ἀπαίσιον λάμψιν τῶν ἀστραπῶν, ὅταν ἄπνουν καὶ συντετριμμένον τὸν ἀνέφερον ἀπὸ τοῦ βαρθροῦ. Τὸν ἐγνώρισα, καὶ τὸ αἷμά μου ἐπάγη εἰς τὰς φλέβας μου, καὶ ὁ νοῦς μου ἐξέστη.»

Καὶ ἔπειτα ἀνακαθήσασα, καὶ λαβοῦσα τὴν χεῖρά μου εἰς τὰς ψυχρὰς καὶ τρεμούσας χεῖράς της,

— «Ὅταν θὰ ἐπιστρέψητε εἰς τὴν Ἑλλάδα, μοὶ εἶπεν, ὑποσχεθῆτε, ὦ! ὑποσχεθῆτέ μοι ὅτι θὰ ὑπάγετε εἰς τὸν Πόρον, καὶ εἰς τὸ Βίδι, ὅπου τὸν ἐνεταφίασαν, ἀνάψατε δι' ἐμὲ κηρίον εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ προσευχήθητε μετὰ ζήσεως, ὡς τώρα σᾶς παρακαλῶ, νὰ μὲ συγχωρήσῃ, μὴ ἀνταποδίδων μοι κακὸν ἀντὶ κακοῦ, νὰ μὴ βαρύνῃ ἡ αἰωνία του κατάρρα ἐπ' ἐμὲ, νὰ μὴ τὸν εὕρω ὅπου ὑπάγω φοβερὸν κατήγορον, ἐπικαλούμενον κατ' ἐμοῦ, ἐκ τοῦ βάθους τῆς ἀβύσσου εἰς ἣν τὸν ὤθησεν ἡ ἀπελπισία, τοὺς αἰωνίους κεραυνοὺς τῆς θείας δικαιοσύνης. Εἰπέτε τῷ, ὅτι ἔλαβεν ἐκδίκησιν ἥτις, καὶ ἂν μ' ἐμίσει, ἤθελε τῷ ἀρκέσει, ὅτι ἐτιμωρήθην ἐξ αὐτῆς μου τῆς ἁμαρτίας, ὅτι ἔπιον τὰς τελευταίας σταγόνας τῆς πικρᾶς φιάλης ἣν τὸν ἐπότισα ἐπὶ

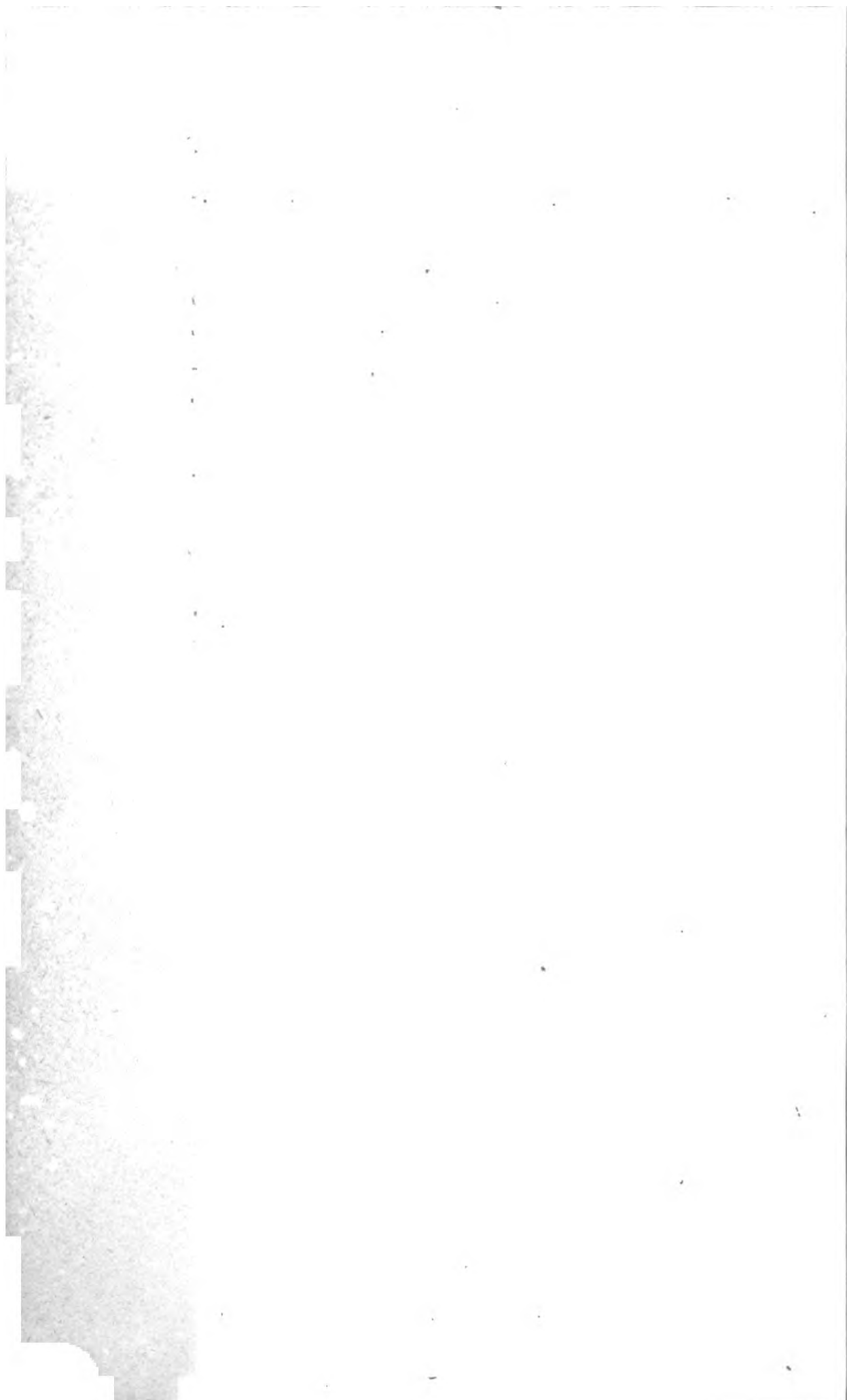
γῆς, καὶ ὅτι ἀποθνήσκω κράζουσα συγγνώμην! συγγνώμην!

Τὰς τελευταίας δὲ ταύτας λέξεις εἰποῦσα μεγαλοφώνως καὶ μετ' ἐξάψεως, ἔπεσεν εἰς τὰς ἀγκάλας μου διόλου ἐξηντλημένη. Πελιδὴν ὠχρότης ἐχύθη εἰς τὸ πρόσωπόν της, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ της ἐκλείσθησαν. Ἐν ᾧ δ' ἐπροσπάθουν μετὰ τῆς νοσοκόμου νὰ τὴν ζωογονήσω, ἠνέωξεν ἅπαξ τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἠτένισε πρὸς τὸν οὐρανὸν διὰ τοῦ παραθύρου, καὶ ἐψιθύρισε τὴν λέξιν «συγγνώμη!» Ἐπειτα δὲ, ἔμεινεν ἀκίνητος, καὶ ὅταν ὁ ἰατρὸς, κληθεὶς, ἔλαβε τὴν χεῖρά της, εἶπεν·

— Ἡ δυστυχὴς! ἔπαυσαν τὰ βάσανά της!

Περιττὸν νὰ εἰπῶ, ὅτι ἅμα ἐπιστρέψας εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐπεχείρησα δευτέραν ἐκδρομὴν εἰς τὸν Πόρον, ἵνα ἐκτελέσω τὴν τελευταίαν ἐντολὴν τῆς θανούσης.

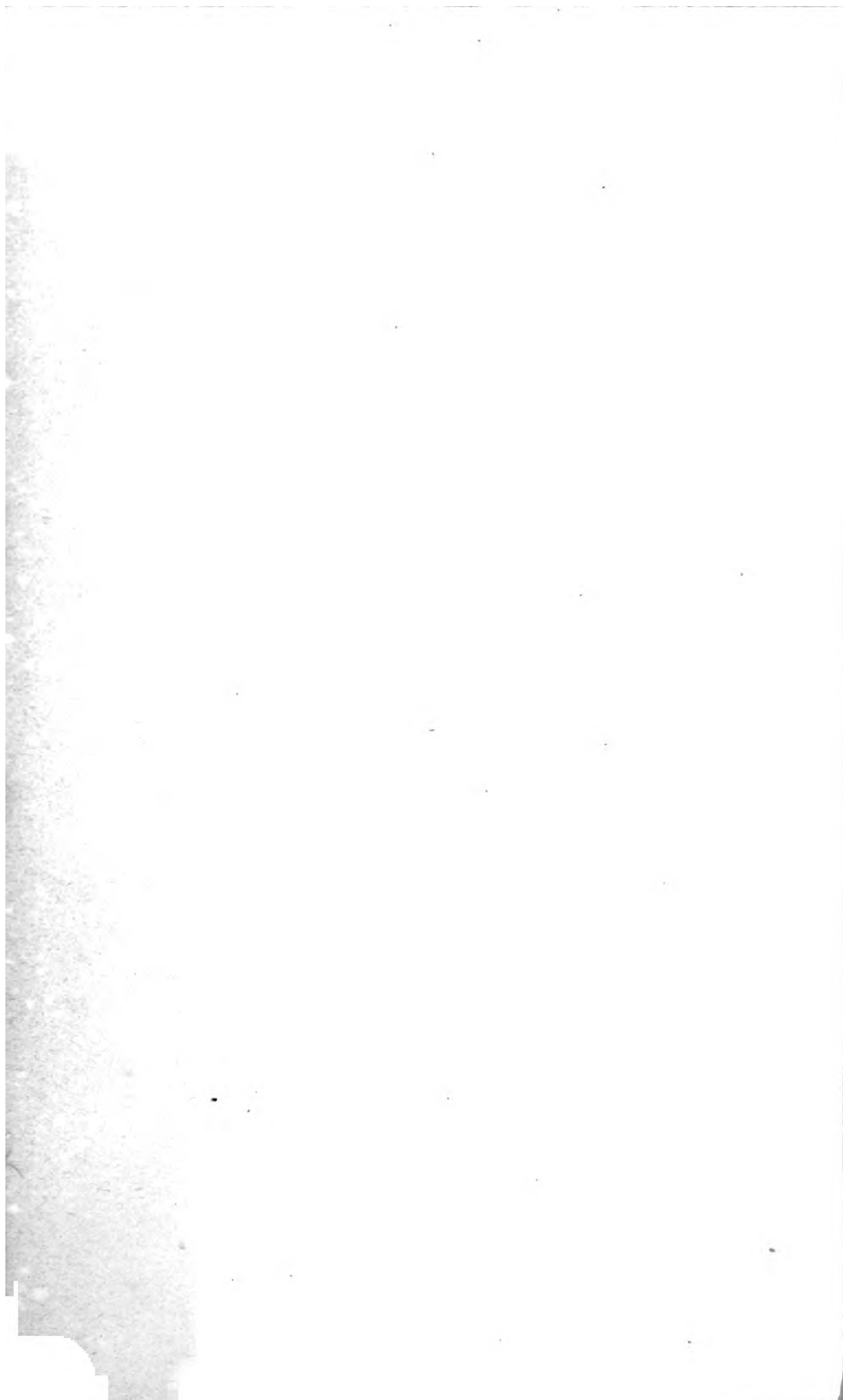
ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελ.
Ο ΑΥΘΕΝΤΗΣ ΤΟΥ ΜΩΡΕΩΣ	4—263
ΛΕΪΛΑ	267—377
ΕΚΔΡΟΜΗ ΕΙΣ ΠΟΡΟΝ	381—443

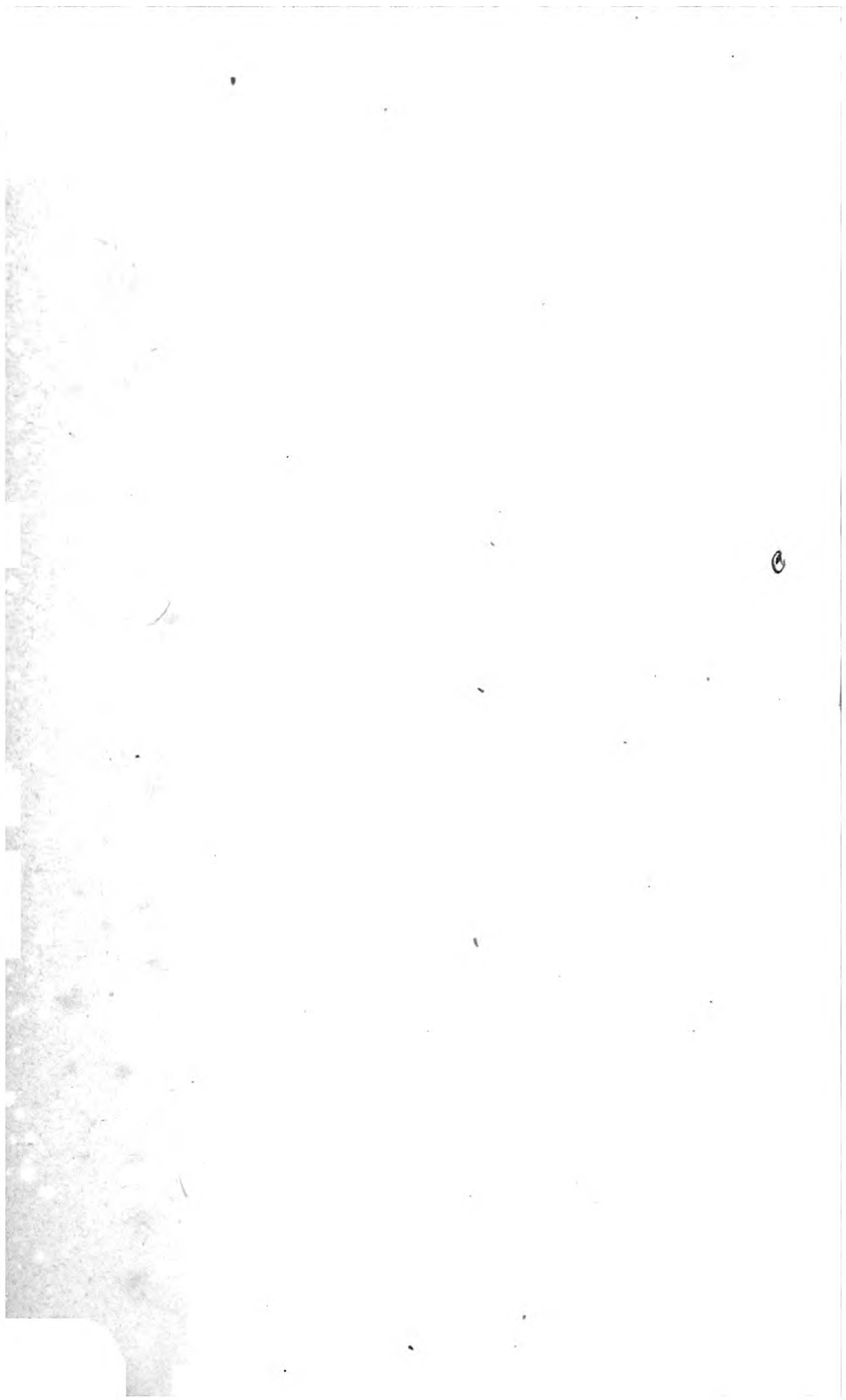

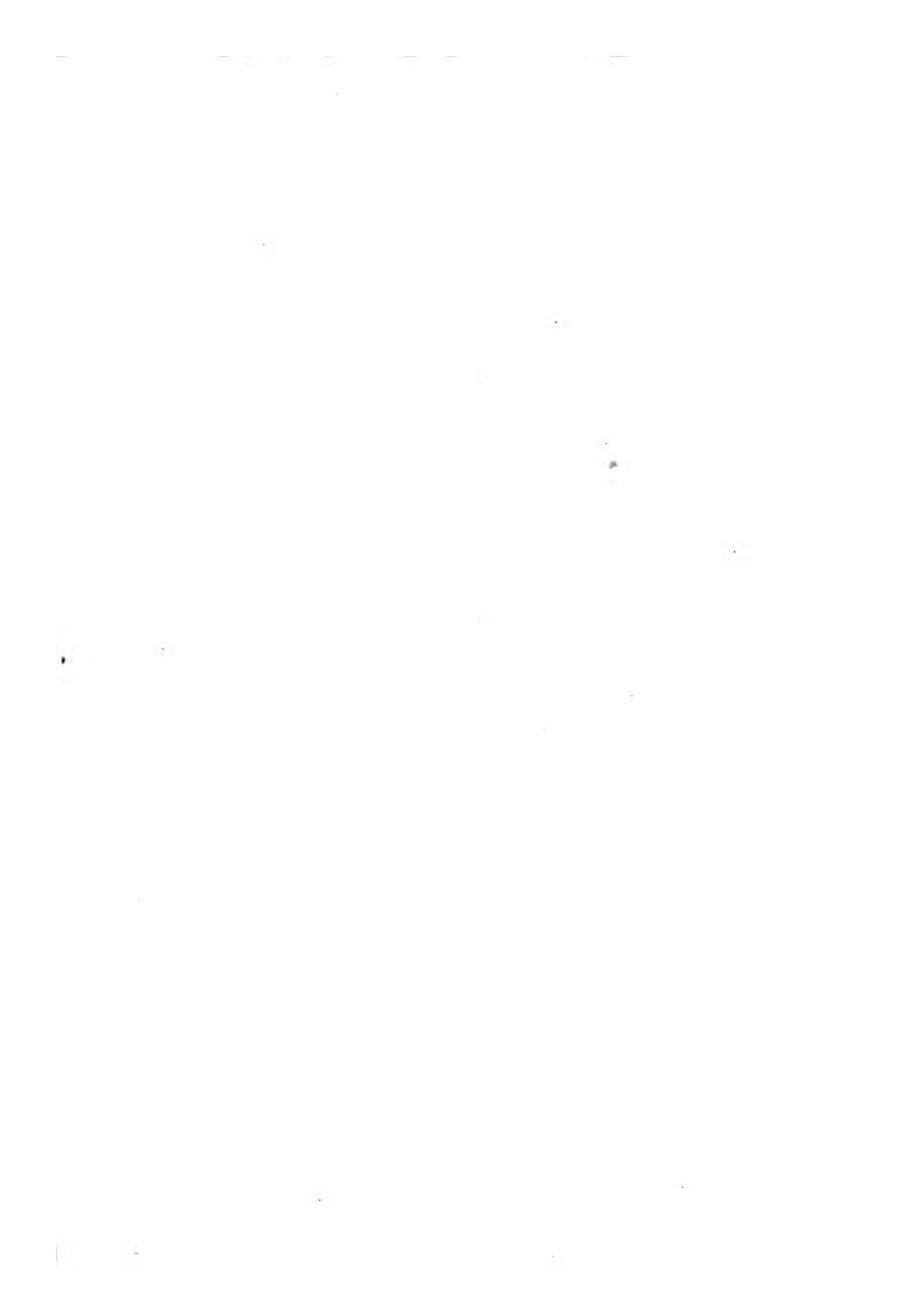
ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

Σελ.	Στίχ.	Ἄντι	Γράφε
5	13	προστάτορα ;	πρωτοστάτορα ;
30	4	χρέη μὲ	χρέη μου μὲ
32	24—25	προκαδροχθίσωμεν	προκαταδροχθίσωμεν
76	28	χιονοσκεφεῖς	χιονοσκεφεῖς
111	20	εἶδησιν.	εἶδησιν ;
140	1	— Ὅ	Ὅ
142	12	πεζοδρόμοι.	πεζοδρόμους.
146	1	ὀλίγων	ὀλίγον
150	25—26	ζητωκραυγάζοντες	ζητωκραυγοῦντες
180	13	καρδίας	καρδίαν
182	15—16	παρωπίας	παρωτίδας
205	2	περιπάθεια, τέταρτον	περιπάθεια· τέταρτον,
207	21	ἐκεῖνον	ἐκεῖνο
"	27	Ἐκεῖνος	Ἐκεῖνο
209	12	ἤρεσεν	ἤρεσεν
213	7	ὕπῳ	ἔξ
218	5	ἐπλήρων	ἐπλήρουν
225	23	νᾶ	οὔ
250	13	διακόψας ὄθεν	ὄθεν διακόψας
257	14	— Ἄμεριμεῖτε,	— Ἄμεριμᾶτε,
300	29	δράμων	δραμῶν
303	22	προχωρήση βιαίως,	προχωρήση, βιαίως
324	6	ἔπεσπασαμεν	ἄπεσπασαμεν
359	8	τάγμα του.	τάγμα μου.
398	18	τάφον.	τάφον ;
413	29	συνέπεσα	συνέπεσε
415	21	νυκτὸς ὅταν	νυκτὸς, ὅτε

ΣΗΜ.—Σελ. 287, στ. 24, Χά ν δ α (σελήνη) ἦν τὸ κύριον ὄνομα· Ῥά-
νη δὲ, τὸ θηλυκὸν τοῦ Ῥαῦᾶ, σημαίνει τὴν βασίλισσαν.

743030

